

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

FEYZÎ-İ KEFEVÎ DÎVÂNİ: TAHLİL-METİN

133851

DOKTORA TEZİ

HAZIRLAYAN
Muvaffak EFLATUN

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ahmet MERMER

133851

Ankara-2003

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Muvaffak Eflatun'a ait Feyzî-i Kefevî Divanı: Tahlil-Metin adlı
çalışma jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim
Dalında Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

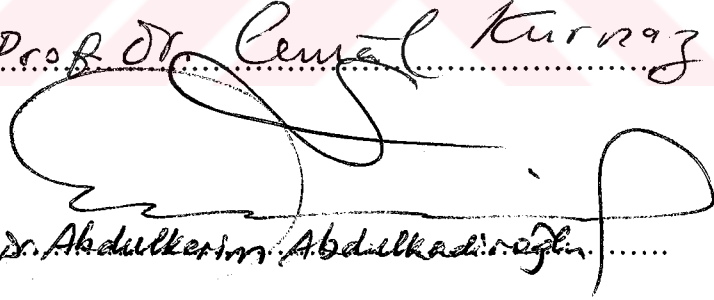
Başkan.. Prof. Dr. Osman ... H. O. R. A. Z. A.

Üye .. Prof. Dr. Ahmet MERMER (Danışman)

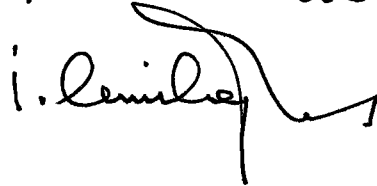

Üye..... Prof. Dr. Cemal KURNAZ

Üye Prof. Dr. Abdülkerim Abdülkadir ÖZGİN

Üye..... Prof. Dr. İsmet CEMİLOĞLU

ÖN SÖZ

Dilde âhengi, sözde mükemmelliği, anlamda derinliği amaç edinmiş olan divan edebiyatı, aynı zamanda içinde bulunduğu, hayat kazandığı toplumun zihniyetini de bir çok yönü ile aksettirir.

Divan edebiyatı, geçmiş nesillerle gelecek nesiller arasında bir köprüdür. Geleceği kurmak isteyen milletler geçmişin köklerine dayanmalıdır. Toplumsal dinamikleri tespit edebilmelidir. Bu da toplumsal dinamikleri bünyesinde bulunduran unsurların tespiti ile mümkün olur. Bu unsurların en önemlilerinden biri de edebiyat, bilhassa divan edebiyatıdır; bu edebiyatın etraflıca bilinmesidir. Bunu sağlayacak olan, dönemin eserlerinin ortaya koyulmasıdır.

Biz de bu düşünceden hareketle XVII. yüzyıl şâirlerinden Feyzî-i Kefevî'nin hayatını, eserlerini ve divanının transkripsiyonlu metnini ortaya çıkararak kültürümüze yeniden kazandırmayı hedefledik.

Bu çalışmanın, Divan edebiyatının daha iyi bilinmesine katkıda bulunacağına inanmaktayız. Çalışmamızın diğer önemli bir özelliği de Osmanlı kültür hayatının merkezin dışındaki bölgeleri ne derece etkilediğini görmemiz için yardımcı olmasıdır. Zîra, Feyzî-i Kefevî Kırım bölgesinde doğmuş bir şâirdir. Temennimiz Osmanlı himayesinde bulunan Kırım bölgesinin edebî muhitini ortaya koyacaklar için çalışmamızın faydalı olmasıdır.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde; şâirin hayatını, eserlerini, şahsiyetini kaynaklardan ve dîvanından yararlanarak edebiyat tarihine malzeme teşkil edecek şekilde ortaya koyduk. İkinci bölümde, söz konusu divanın şekli ve muhteva özelliklerini fişleme yoluyla incelemeye çalıştık.

Şâirin hayatı, eserleri için hakkında bilgi veren bütün kaynak eserlere ve Feyzî'nin şiirlerine baktık. Divanın muhteva özellikleri bölümünü din, tasavvuf ve cemiyet unsurları açısından tahlil ettik. Ancak tahlilimiz geniş bir

tahlil olmayıp, unsurları tespit etme noktasındadır. Muhtevayla ilgili diğer unsurları, divan metnini yayına hazırladığımızda çalışmaya dahil etmeyi düşünüyoruz.

Üçüncü bölümde ise divanın metnini sunduk. Divanın metninden önce Sonuç ve Kaynakça kısmı konulmuştur.

Tezimize konu olan Feyzî divanının tek nüshası Millî Kütüphane Yz.FB. 274/3 numarada bulunmaktadır. Bu nüshadan hareketle divan metni ortaya koyulurken divan tertibinde genel eğilime uymaya çalıştık. Bunun için elimizdeki divan nüshasını transkribe ederken bazı yer değiştirmelerde bulduk. Kasideleri, tahmisleri, terkîb-bendleri, tercî'-bendleri bir araya getirdik. Gazellerin esas metindeki sıralamalarını muhafaza ettik, yalnızca divan metninin sonunda yer alan gazel nazım şekliyle yazılmış şiirleri tezdeki gazeller kısmına ekledik. Divan edebiyatı nazım şekilleri dışındaki bir ölçüyle kaleme alınmış olan "Nasihât" adlı şiiri tezde "Diğer" başlığı altında verdik.

Metindeki bütün kelimelerin çekimleriyle birlikte dahil edildiği bir dizin oluşturarak çalışmanın sonuna ilave ettik.

Tezimi hazırlarken pek çok kimse bana yardımcı oldu. Hocalarım; Prof. Dr. Cemal Kurnaz, Prof. Dr. Abdulkerim Abdulkadiroğlu, Doç. Dr. Filiz Kılıç, Doç. Dr. Yaşar Aydemir, Doç. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak karşılaştığım zorlukların hallinde yardımlarını esirgemediler.

Bilhassa çalışmayı büyük bir hassasiyetle baştan sona kadar okuma lütfunda bulunan, karşılaştığım problemlerin çözümünde ilgisini esirgemeyen hocam Prof. Dr. Ahmet MERMER'e teşekkür borcum vardır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM: FEYZÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ ŞAHSİYETİ.....	5
A.HAYATI.....	5
1.Adı ve Mahlası.....	5
2.Doğum Tarihi.....	5
3.Doğum Yeri	6
4. Ailesi.....	6
5.Tahsili ve Kefe'deki Hayatı.....	7
6.Tasavvufî Yönü ve Şeyhliği.....	10
7.Mesleği	11
8.Ölümü.....	12
B.ESERLERİ.....	13
1.Dîvan.....	14
2.Nusretü'd-Dâir.....	14
3.Kırk Hadis Tercümesi.....	16
4.Ravzatü'l-İbâd.....	16
5.Risâle fî Hakkı'l-Hamr.....	17
6.Rûhu'n-Nüfûs.....	18
7.Hadâyıku'l-Ahyâr fî Hakâyıku'l-Ahbâr.....	19
C.ŞAHSİYETİ.....	20
1.Kişisel Özellikleri.....	20
2.Edebî Şahsiyeti.....	22
a.Şiir ve Şâir Hakkındaki Görüşleri.....	23
b.Dil ve Üslûbu.....	26
aa.Atasözleri ve Vecizeler.....	28
ab.Deyimler.....	31
c.Etkilendiği ve Etkilediği Şâirler.....	39
II.BÖLÜM: FEYZÎ DÎVANI'NİN ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ....	48
A. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	48
1.Nazım Şekilleri.....	48
a.Kaside.....	48
b.Musammatlar.....	50
aa.Tahmis.....	50
ab.Müseddes.....	50
ac.Terkîb-Bend.....	51
aç.Tercî'-Bend.....	51
c.Gazel.....	52
d.Nazm.....	56
e.Kıt'a.....	56
g.Matla'.....	57
2.Vezin.....	57
3.Kafiye ve Redif.....	60
B. MUHTEVA ÖZELLİKLERİ.....	63
1.Din.....	63

a.Allah.....	63
b.Melekler.....	63
c.Dinî Kitaplar.....	64
ç.Ayetler-Hadisler.....	64
aa.Ayetler.....	64
ab.Hadisler.....	68
d.Peygamberler.....	69
aa.Âdem.....	69
ab.Nûh.....	69
ac.İbrahim.....	69
aç.İsmâil.....	70
ad.Süleyman.....	70
ae.Ya'kûb.....	70
af.Yûsuf.....	71
ag.Mûsa.....	71
ağ.Eyyûb.....	72
ah.Lokman.....	72
aı.Hızır.....	72
ai.İsa-Meryem.....	72
aj.Muhammed.....	73
e.Çehâr-Yâr.....	74
f.On İki İmam.....	75
g.Sahabeler.....	75
ğ.Kazâ ve Kader.....	76
h.Âhiret ile İlgili Unsurlar.....	76
aa.Âhiret.....	76
ab.Kıyâmet.....	77
ac.Âhir Zaman.....	77
aç.Cennet ve Cennetle İlgili Unsurlar.....	77
aaa.Cennet.....	77
aab.Tûbâ.....	78
aac.Kevser.....	78
ad.Cehennem.....	78
ae.A'râf.....	79
af.Rûz-ı Elest, Kâlû Belâ, Rûz-ı Ezel, Bezm-i Elest.....	79
ı.Diğer Dinî Unsurlar.....	80
aa.Sidretü'l-Müntehâ.....	80
ab.Ölüm.....	80
ac.Rûh.....	81
aç.Nefs.....	81
ad.Perî.....	81
ae.Şeytân, Dîv.....	82
af.Kefen.....	82
ag.Ye'cüc.....	82
ağ.Zühd, Takvâ, İlim, Amel, Vera'.....	83
ah.Hayır ve Şer.....	83
aı.Kandil Geceleri.....	83
ai.İman, Küfür, Kâfir, Din.....	84
aj.Füccâr, Münâfık, Münkir.....	85
ak.Put, Zünnâr, Sanem.....	85

al.Rahip, Çelîpâ, Deyr.....	86
am.Namaz ile İlgili Hususlar.....	86
an.Oruç ile İlgili Unsurlar.....	87
ao.Hac ve Hacı.....	87
aö.Mukaddes Mekanlar (Kabe ile İlgili Unsurlar).....	88
ap.Zekat.....	89
ar.Günah, Haram, Helâl, Mübâh, Müstehâb (ef'âl-i mükellefîn).....	89
as.Şehit, Gâzî.....	90
2.Tasavvuf.....	91
a.Hak Âşığı.....	91
b.Dünyâ.....	92
c.Tarîk.....	92
ç.Abdâl, Derviş, Kalender.....	92
d.Sâlik, Mürşid.....	93
e.Dergâh, Tekye, Hangâh, Savma'a, Zâviye, Harâbât.....	94
f.Âsa, Hırka, Destâr, Âyîn, Abâ.....	94
g.Tecrîd, Uzlet, Zikr-i Hudâ, Halvet.....	95
ğ.Fenâ, Bekâ.....	95
h.Âşinâ.....	95
ı.Esrâr, Sır, Gayb.....	96
i.İstiğnâ, Tevekkül, Gınâ, Fakr.....	96
j.Keşf ü Kerâmet.....	97
k.Ârif.....	97
l.Zâhid, Sûfî, Vâiz, Rind.....	98
m.Zühd, Takvâ.....	98
n.Riyâzet.....	99
o.Cemâl, Dîdâr, Yâr, Ma'sûk.....	99
ö.Melâmet.....	100
p.Sekrân, Hayrân.....	100
r.On Sekiz Bin Âlem.....	101
s.İki Âlem.....	101
ş.Taayyün Perdesi.....	101
t.Cân Gözü, Cân Kulağı.....	102
u.Zâhir-Bâtın.....	102
ü.Vahdet-Kesret.....	102
v.Mutasavvıflar.....	103
aa.Hallâc-ı Mansûr.....	103
ab.Ebu'l-Vefâ.....	104
ac.Gül Baba.....	104
3.Cemiyet.....	105
a.Şahıslar.....	105
aa.Tarihî Şahsiyetler.....	105
aaa.Hükümdarlar.....	105
Sultan III.Murad Han.....	105
Mehmed Giray Han.....	105
Gâzî Giray (Bora) Han.....	106
Selâmet Giray Han.....	106
aab.Osmanlı-Kırım Sahası Dışındaki Hükümdarlar ve Devlet Adamları.....	107
aac.Şâirler ve İlim Adamları.....	107
Hayâlî.....	107

Hoca Sa' deddin Efendi.....	108
Selmân-ı Sâvecî, Hassan.....	108
Hâkânî, Hüsrev-i Dehlevî.....	108
Sâdî-i Şîrâz, Vassâf.....	108
Hâce Kemâl.....	109
aaç.Hattat ve Nakkaşlar.....	109
Mânî, Çînî.....	109
ab.Tarihî ve Efsanevî Şahsiyetler.....	109
aaa.Hüsrev.....	109
aab.Cem (Cemşid).....	110
aac.İskender.....	110
aaç.Dârâ.....	111
aad.İsfendiyâr, Behmen, Efrâsyâb.....	111
aae.Ferîdûn.....	112
aaf.Keykâvûs.....	112
aag.Nerîmân.....	113
aağ.Zâl, Rüstem.....	113
aah.Behrâm-ı Gîv.....	113
aaı.Nuşirevân.....	114
aai.Kahramân, Kahterân.....	114
aaj.Rûyın-ten.....	115
aak.Zülkameyn.....	115
aal.Firavn.....	115
aam.Kanber.....	116
aan.Fağfür.....	116
aao.Şeyh San'ân.....	116
ac.Masal Kahramanları.....	117
aaa.Leylâ, Mecnûn.....	117
aab.Ferhat, Şîrîn.....	119
aac.Vâmık, Azrâ.....	119
aç.Diğer Şahıslar.....	120
ad.Eserler.....	121
ae.Harfler.....	121
b.Kavimler.....	122
aa.Arap, Acem, Hindû.....	122
ab.Türk, Tatar.....	122
ac.Çerâkis, Rus.....	123
c.Ülkeler, Şehirler.....	123
aa.Rûm (Anadolu), Karaman.....	123
ab.Isfahan, Semerkant, Nahşeb, Bedahşân.....	124
ac.Mısır, Şam, Medine, Halep, Suriye, Aden, Bağdat.....	126
aç.Çin, Hita, Hutun, Hint, Yemen.....	126
ad.İrem, Babil, Ken'ân, Hayber, Kerbelâ, Kudüs.....	126
ae.Kırım, Kefe.....	128
af.Firenk, Engürüs.....	129
ç.Nehirler, Denizler, Dağlar.....	129
aa.Nehirler.....	130
ab.Denizler, Dağlar.....	130
d.İctimâî Hayat.....	131
aa.İctimâî Tabakalaşma.....	132

aaa.Sultan ve Çevresi.....	132
aab.Resmî ve Gayri Resmî Görevler ve Meslekler.....	133
Vezir, Perdedâr, Defterdâr, Kâtip, Beg, Vâli, Mir, Emîr.....	133
Serdar, Serasker, Şehsüvâr, Reis, Sipah, Levent, Asker, Ases.....	134
Kadı, Kassâm, Pâsbân, Cellâd, Rehnümûd, Peyk, Rehber.....	135
Nakkâş, Mimar, Kûhken, Ressâm.....	136
Tabîb, Haccâm.....	137
Gavvâs, Sayyâd.....	137
Muallim, Üstâd, Şâkird.....	137
Mutrib, Mugannî, Rakkâs, Çengî.....	138
Bâğbân, Ferrâş.....	138
Neccâr, Hallâc.....	139
aac.Diğer Tipler.....	139
Anne, Baba, Çocuk, Dadı, Püser, Birâder, Duhter.....	139
Gelin.....	140
Pîr, Pîrezen, Cüvân.....	140
Nedîm, Hizmetkâr, Misâfir, Refîk.....	141
Sâkî, Sarhoş.....	141
Kâtil, Hûnî, Harâmî, Kan İçici, Uğru, Câdû, Sâhir, Hileci.....	142
Zerger.....	142
ab.Eğlence Hayatı.....	143
aaa.Bezm, Meyhane.....	143
aab.Bayram	144
ac.Rezm.....	145
aç.Av.....	146
ad.Hastalıkla İlgili Unsurlar.....	147
ae.Alışverişle İlgili Unsurlar.....	148
af.Mûsikî.....	149
ag.Oyunlar, Oyuncular.....	149
ağ.Muhtelif İctimâî Haller.....	151
aaa.Haberleşme.....	151
aab.Mektep, İlim, Sebekhân.....	152
aac.Devlet.....	152
ah.İnşâî Unsurlar.....	153
aaa.Câmi, Minber, Minare.....	153
aab.Ev, Kasr, Saray.....	153
aac.Değirmen.....	154
aaç.Hisar, Sed, Hazine, Kuyu, Mahzen, Virane, Zindan.....	154
aad.Çadır.....	155
aae.Çeşme, Yol, Köprü, Tâk.....	155
aaf.Eşik, Merdiven.....	156
aag.Kapı, Duvar, Pencere.....	156
aağ.Sütun, Çatı, Kubbe.....	157
aah.Âşiyân, Kebuterhâne.....	157
aaı.Gemi,Sandal.....	158
ai.Yiyecek ve İçecekler.....	158
aaa.Tatlılar.....	158
Şeker, Şehd, Helva.....	158
aab.Diğer Yiyecekler.....	159
Yemek.....	159

Biryân Kebâb.....	159
Meze.....	160
Soğan, Sarımsak.....	160
aaç.İçecekler.....	160
Süt, Şerbet.....	160
Şarap, Arak.....	161
aaç.Diğer Maddeler.....	162
İlaç, Tiryâk, Merhem.....	162
Zehir, Esrâr, Afyon, Macun, Haşhaş.....	162
ai.Süs Eşyaları.....	163
aaa.Kıymetli Taşlar Madenler.....	163
Altın.....	163
Gümüş.....	164
Güher, Gevher, Cevher, Cevâhir.....	164
La'l, Yâkût, Zümrüt, Akîk, Elmas, Mercan.....	164
İnci.....	165
Sedef.....	165
aab.Güzel Kokular.....	166
aac.Diğer Süs Eşyaları.....	167
Sürme.....	167
Ayna.....	167
Tarak.....	168
Yüzük, Küpe, Tavk.....	168
aj.Günlük Hayatta Kullanılan Eşyalar.....	169
aaa.Çerağ, Kandil, Şamdan, Sirâç.....	169
aab.Yastık, Yatak, Pister, Kilim, Perde.....	170
aac.Çanak, Kâse, Sofra, Tas.....	171
aaç.Çan, Ceres, Dizgin, Eğer, Nal, Nalçe, Kafes,Fitil.....	171
aad.Anahtar, Kilit.....	172
aae.İplik, Makas.....	173
aaf.Çapa, Çengel, Halka, Çivi, Tîşe, Zencir, Kemend.....	173
ak.Giyim-Kuşam.....	173
aaa.Kumaş Çeşitleri.....	174
aab.Giyim Eşyaları ve İlgili Unsurlar.....	175
al.Yazı ile İlgili Araç ve Gereçler.....	176
am.Silah ile İlgili Malzeme.....	177
aaa.Kılıç,Hançer, Yarag, Ok, Yay.....	177
aab.Süngü, Cevşen.....	178
aac.Alem, Bayrak, Sancak, Direvş, Tuğ, Tâc, Taht.....	178
an.Âdet, Gelenek ve Telakkîler.....	179
SONUÇ	183
KAYNAKÇA	185
III.BÖLÜM: DÎVANIN METNİ	191
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	191
DÎVAN NÜSHASI	192
METİN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL	193
METİN	194
KASİDELER	195
TAHMİSLER	255
MÜSEDDESLER	265

TERKÎB-BENDLER.....	287
TERCÎ'-BENDLER.....	309
GAZELLER.....	324
NAZM-KIT'A.....	575
TARİHLER (NAZM-KIT'A-MATLA')	579
MATLA'LAR.....	602
DİĞER.....	611
DİZİN.....	613
TÜRKÇE ÖZET.....	766
ABSTRACT.....	767

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.t.	Adı Geçen Tez
AEÜSBE	Anadolu–Eskişehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
AÜİFD	Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
bkz.	Bakınız
Bns.	Bend sayısı
BS	Beyit sayısı
Çev.	Çeviren
d.	Doğum
DTCF	Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
G.	Gazel
GS.	Gazel sayısı
GÜSBE	Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Haz.	Hazırlayan
İ.A.	İslâm Ansiklopedisi
İ.Ü.	İstanbul Üniversitesi
K.	Kaside
Kt.	Kıta
Ktb.	Kütüphane
Mat.	Matla
Mnz.	Manzum
Müs.	Müseddes
nr.	Numara
ö.	Ölüm
öç.	Ölçü
s.	Sayfa
st.	Satır

Tah.	Tahmis
Tkb.	Terkîb-Bend
Tcb.	Tercî-Bend
Ty.	Türkçe yazmalar
Tar.	Tarih
vr.	Varak
Yz.	Yazma

GİRİŞ

Feyzî; Osmanlı hâkimiyeti döneminde Kırım'ın Kefe şehrinde doğmuştur.

Feyzî'nin doğduğu şehir Kefe ve civarı 1475 yılında Türkler tarafından feth olunarak üç kadılığa (Kefe, Mankub ve Soğdak) taksim edilip, bir paşanın idaresine verilmiştir.¹

Kefe; Osmanlı hakimiyeti boyunca Kırım ve Osmanlı arasında kilit rol oynamış, Osmanlı siyasetinin Kırım üzerinde etkili olmasını sağlayıcı bir pozisyonda bulunmuştur. Kefe idarî yapı olarak doğrudan payitahta bağlı olmakla birlikte, kültürel olarak Kırım'ın uzantısıdır. Kırım Devleti 1428 yılında kurulmuş ve Osmanlıyla ilişkileri aktif olarak Fatih Sultan Mehmet döneminde başlamıştır. Mengli Giray'ın üçüncü saltanatından (1478-1514) itibaren tamamen Osmanlı himâyesine girmiştir.²

Bu himâye, yarı bağımsızlık şeklindedir. Osmanlı'nın, Kırım'ın yarı bağımsız bir devlet olarak kalmasına müsaade edişi, Fatih'le başlayan ve XVII. Yüzyıla kadar değişmeden devam eden Kuzey politikasının esaslarıyla kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Osmanlı devleti, batıda ve doğuda Avusturya ve İran gibi iki amansız rakibiyle giriştiği uzun süreli mücadelede kendisine bir de kuzey cephesi açmayı düşünmemiş, Kırım Hanlığı'nın kendisiyle işbirliği hâlinde Rusya, Altınordu, Kazak, Çerkes eksenini karşısında fazlasıyla yeterli olacağını varsaymıştır.³

Yukarıda ifade ettiğimiz yarı bağımsız Kırım devleti; Şırın, Argın, Barın, Mansur isimli dört büyük aristokrat kabileden oluşan feodal sisteme dayalı monarşik bir yapıya sahipti. Kırım Hanlığı toprakları; Kırım yarımadası, Kıpçak bozkırı, Kuban, Taman, Kabartay bölgelerinden meydana geliyordu. Kırım yarımadası doğrudan, hem siyasî hem idarî bakımdan Han'a bağlıydı.

¹ W. Barthold: "Kefe", İ.A., VI, (İstanbul, 1952), 536.

² Halil İnalçık: "Kırım", İ. A., VI, (İstanbul, 1952), 746.

³ Yücel Öztürk: *Osmanlı Hakimiyetinde Kefe 1475-1600* (Ankara, 2000), 34.

Öteki bölgeler ancak siyasi bakımdan Han'a bağlı, iç işlerinde özerklikleri olan yerlerdi.

Kırım'da devlet işleri Han'ın idare ettiği bir divan tarafından yürütülürdü. Bu divana Osmanlı Devleti'nin tayin ettiği Kefe Kadıaskeri ve Müftüsü de katılırdı.⁴

Nuri Kavak Osmanlı himâyesinde Kırım'ın eğitim kurumlarını şu cümlelerle değerlendirir:

“Osmanlı Devletinin bir çok kurum ve tarzı Kırım Hanlığı'nı etkilemiştir. Bunların başında gelen kurum, eğitim kurumudur. Eğitim amaçlı olarak bir çok Kırımlı öğrenci Osmanlı ülkesindeki medreselerde eğitim görmeye gelmiştir. Aldıkları eğitim sonrası ülkelerine Osmanlı tarzı bir eğitim öğretim kültürü götürmüşlerdir. Kefe'de Sultan Bayazıt'ın yaptırdığı medrese, ayrı bir anlam ve hizmette bulunmuştur.

Kırımlılar, bütün Türkler gibi, İslâm dinini, emirlerini ve yasaklarını öğrenmeye ve uygulamaya çok önem vermişlerdir. Bundan dolayı çocuklarını cinsiyet farkı gözetmeksizin 6—7 yaşlarından itibaren sıbyan mekteplerine göndermişleridir. Çocuklar bu mekteplerde, Arap harfleriyle yazılmış din kitaplarını okumaya başlardı. Birkaç yıl içinde Kur'an-ı Kerim'in tecvid ile okunmasını, İslâm dininin temelini teşkil eden fazları, Türkçe okuyup yazmayı öğrenirler ve kısa süreleri ezberlerdi.”⁵

Kırımda ilköğrenimini tamamlayan erkek çocuklar istedikleri takdirde, medreselere devam ederek, Arapça ve Türkçe olarak Sarf, Nahiv, Avâmil, Fıkıh, Kelâm, Tefsir gibi din bilimleri okurlardı. Medreselerde din bilimlerinin

⁴ Müstecib Ülküsel: *Kırım Türk-Tatarları (Dünü-Bugünü-Yarını)* (İstanbul, 1980), 31-32.

⁵ Nuri Kavak: *Osmanlı Devleti ile Kırım Hanlığı İlişkileri*, Yüksek Lisans Tezi, AEÜSBE (Ankara, 1999, 49)

yanında tıp, edebiyat, tarih, fizik, kimya, mantık, hukuk ve kozmoğrafya eğitimleri de verilirdi. Hatta Kırım'da rasathane bile vardı.⁶

Kırım Türkleri yer ve coğrafya etkileri nedeniyle iki gruba ayrılmaktaydı. Stepte yaşayan, Türk-Moğol tipini andıran ve Kazak-Kırgız şivesiyle konuşanlar birinci grubu, dağlık kesimlerde yaşayıp Kafkas tipine benzeyenler ikinci grubu oluşturmaktaydılar. Bu grubun şivesi edebiyatı Anadolu Türklerine benzemektedir.

Feyzî; genel portresini çizmeye çalıştığımız böyle bir ortamda yetişmiştir. Mengli Giray'dan itibaren Feyzî'nin yaşadığı dönem de dahil olmak üzere iktidara gelen Kırım Hanları şunlardır: Mehmet Giray Han (1514-1523), Saadet Giray Han (1523-1532), Sahip Giray Han (1532-1552), Devlet Giray Han (1551-1577), Semîn Mehmet Giray Han (1577-1584), İslâm Giray Han (1584-1588), Bora Gazi Giray Han (1588-1608), Selâmet Giray Han (1608-1610), Canbek Giray Han (1610-1630).

Bunların içinde; Saadet Giray, Devlet Giray, Bora Gazi Giraylar şâir ve âlimlikleriyle bilinirler. Bilhassa Bora Gazi Giray şâirlik yönüyle meşhur olmuş bir handır. Gazâyî mahlasıyla şiirler yazmıştır.⁷

Feyzî bu hanlardan Semîn Mehmet Giray, Gazi Giray ve Selâmet Giray için divanında şiirler yazmıştır.

Hanların dışında 16. Yüzyıl ve 17. Yüzyılda yetişmiş şâirleri ise şöyle sıralayabiliriz: Müdâmî (Ö. 1540), Mahmud (Ö. 1582), Talîbî Çelebi (Ö. ?), Bakayî (Ö. 1591), Kefelî Hüseyin Efendi (Ö. 1603), Kırımî Ebubekir (Ö. 1605), Haydarzâde Şeyh Mehmed Feyzî (Ö. 1614), De'bî Çelebi (Ö. 1639), Kefelî Seyyid Abdulkerim (Ö. 1639), Kefelî Şerif Musa (Ö. 1640), Şeyh Abdullah Afifüddîn Efendi (Ö. 1640), Kelîmî (Ö. 1644), Vecîhî (Ö. 1660),

⁶ Nuri Kavak: a.g.t., 49

⁷ Geniş bilgi için bkz. Halim Giray: **Gülbün-i Hanan** (İstanbul 1287); İsmail Hikmet Ertaylan. **Gazi Geray Han Hayatı ve Eserleri** (İstanbul, 1988); C. Kurnaz – H. Çeltik: **Osmanlı Dönemi Kırım Edebiyatı** (Ankara, 1997); C.Kurnaz-H.Çeltik: "Osmanlı Dönemi Kırım Edebiyatı", **Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi**, 6 (Güz 1998)

mahlası Şeffî olan Kefeli Seyyid Derviş Mehmed (Ö. 1671), Şeyh İzzî (Ö. ?),
Terkî (Ö. 1674), Edip Efendi (Ö.?), Cân Muhammed (Ö.?).⁸

Sonuç olarak diyebiliriz ki Osmanlı kültür coğrafyasının bir uzantısı olan Kırım, bir çok şâir ve bilginin yetiştiği bölgedir. Kırım medreselerinde okuyarak ve sonra İstanbul medreselerinde yüksek öğrenimlerini tamamlayan bilgin ve şâirler birikimlerini Kırım bölgesine hasretmişlerdir. Bu şahıslardan biri olan Feyzî de eğitimini tamamladıktan sonra birikimini kendi bölgesinde harcamıştır. Vücûda getirdiği eserleriyle de hem edebî sahada hem de din bilimleri sahasında özellikle Kırım kültürel muhîti içinde seçkin bir yere sahiptir.

⁸ C. Kurnaz – H. Çeltik; a.g.e., 9-13; Zuhâl Yüksel: “Kırım Türk Edebiyatı”, **Türk Dünyası El Kitabı**, III, (Ankara, 1992), 686-87.

I. BÖLÜM

FEYZİ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE ŞAHSİYETİ

A.HAYATI

1. Adı ve Mahlası

Şairin ismi kaynaklarda "Feyzullah"⁹, "Feyzî"¹⁰ ve "Mehmed Feyzî"¹¹ olarak geçer. Haydarzâde lakabıyla şöhret bulmuştur.¹²

Şâirin ismi Umdetü't-Tevârih'te yanlışlıkla Haydarzâde Fazıl Mehmed olarak kaydedilmiştir.¹³

Şâir, şiirlerinde Feyzî mahlasını kullanmıştır. Feyzî, Arapça feyz kelimesine Arapça nisbet "î"si eklenerek oluşturulmuştur. Kelime bolluk, bereket anlamlarına gelmektedir.

Sonuç olarak adı Mehmed Feyzullah olan şairin lakabı Haydarzâde, mahlası da Feyzî'dir.

2. Doğum Tarihi

Feyzî'nin eserlerinde ve kaynaklarda doğum tarihi hakkında bir bilgiye rastlamıyoruz. Divandaki gazelleri ve tarih kıtalarını incelediğimizde bazı çıkarımlarda bulunabiliriz. Feyzî'nin kasidelerinde Kırım hanlarından Mehmed Giray, Gazi Giray ve Selamet Giray'ın isimleri geçer. Mehmed Giray 1577-

⁹ Müstakîmzâde Süleyman Sadeddin: Mecelletü'n-Nisâb (Arapça) Süleymaniye KTrb., Halet Efendi 628, vr. 343b; Bağdatlı İsmail Paşa: İzâhü'l-Meknûn fi'z-zeyli alâ Keşfi'z-Zünûn (Beyrut, 1982), III, 523.

¹⁰ Kâfzâde Fâizî: Zübdetü'l-Eş'âr, Ankara Millî KTrb., Yz.A.679, vr. 87b; Nev'îzâde Atâî: Hadâikü'l-Hakâik fi Tekmiletî's-Şakâik, Haz.Abdulkadir Özcan (İstanbul, 1989), 607.

¹¹ Bursalı Mehmed Tahir: Osmanlı Müellifleri, (İstanbul, 1333), I, 60; Mehmed Süreyya: Sicill-i Osmânî, (İstanbul, 1311), 41; Nail Tuman: Tuhe-i Nâilî, Ankara Millî KTrb., Yz.B.611, 1145; C. Kurnaz-H. Çeltik: a.g.e., 11; Necdet Yılmaz: Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (İstanbul, 2001), 240.

¹² Katip Çelebi: Keşfü'z-Zünûn an Esâmii'l-Kütüb ve'l-Fünûn (Beyrut, 1982), I, 806; Kafzâde Faizî: a.g.e., vr.87b; Müstakîmzâde Süleyman Sadeddin: a.g.e., 343b; Nail Tuman: a.g.e., 1145.

¹³ Abdulgaffar: Umdetü't-Tevarih (İstanbul, 1343), 115.

1584, Gazi Giray 1588-1608, Selamet Giray 1608-1610 yılları arasında hanlık makamında bulunmuşlardır. Feyzî'nin adı geçen hükümdarlara şiir takdim edebilme pozisyonuna gelebilmesi için belli bir tahsile sahip olması gereklidir. Bunları gözönünde bulundurursak Feyzî'nin doğum tarihini 16. yüzyılın ikinci yarısının başlarına kadar götürebiliriz.

3. Doğum Yeri

Haydarzâde Mehmed Feyzî'nin doğum yeri kaynaklarda Kırım'ın Kefe şehri olarak gösterilir¹⁴. Feyzî de Nusretü'd-dâir adlı eserinde "mahrûse-i Kefe assamallâhuhâ Kefe dâhilinde maskat-ı re'sim"¹⁵ ifadesini kullanarak Kefe'de doğduğunu dile getirir.

Kaynakların verdiği bilgiler ve Feyzî'nin kendi cümleleri kesin olarak Kefe'de doğduğunu göstermektedir.

4. Ailesi

Feyzî'nin evli olduğuna dair kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ancak Divan'dan, kardeşiyle ilgili yazdığı bir mersiye terkîb-bendde kardeşleri ve oğlu olduğunu anlıyoruz. Şair kardeşinin ölüm acısını anlatırken şu beyti veriyor:

Geh beni tev'em-i felâket idüp

Geh püser derde geh peder itdün

(Tkb.3/1-3)

Bu beyitten hareketle Feyzî'nin evli olduğu, çocukları olduğu ve çocuklarından birinin kendisi hayattayken öldüğü çıkarımını yapabiliriz. Şâir,

¹⁴ Kafzâde Fâizî: a.g.e., vr.87b; Katip Çelebi: a.g.e., 80b; Nevîzâde Atâî: a.g.e., 607; Müstakimzâde Süleyman Sadeddin: a.g.e., vr.343b; Bağdatlı İsmail Paşa: Hediyyetü'l-Ârifin Esmâü'l-Müellifin ve Âsâru'l-Musannifin (Beyrut, 1982), VI, 281; Bursalı Mehmed Tahir: a.g.e., 41; Nail Tuman: a.g.e., 1145; Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, VI, 216

¹⁵ Feyzî-i Kefevî: Nusretü'd-Dâir, Ankara Millî KTrb., Yz.A.3978, vr. 2b.

hayattayken kardeşini ve babasını kaybetmiştir. Vefat eden kardeşiyle ilgili “kardeşlerimin en izzetlisi” ifadesini kullanır.

Aldun elden birāder-i cānum

Hamīdüm ol e' azz-ı iḥvānum

(Tkb.3/2-6)

Şairin babasının ismi Haydar'dır. Bağdatlı İsmail Paşa Feyzî'nin babasını el-Hāc Haydar olarak zikreder¹⁶. Divanda ise Feyzî kendisinin Haydarzāde olduğunu naklederek babasının isminin Haydar olduğunu vurgulamış olur:

Zü'l-fikār-ı hāme elde düldül-i tab' ise rām

Fezziyā meydān-ı nazm içinde Haydar-zādeyim

(G.290-5)

5. Tahsili ve Kefe'deki Hayatı

Kırım-Tatar Edebiyatının Tarihi¹⁷ adlı eserin 154. sayfasında Feyzî'nin esas tahsilini dönemin eğitim ve kültür merkezi olan İstanbul'da tamamladığı görüşü dile getirilir. Şayet Feyzî esas tahsilini burada yapmışsa, ilk tahsilini de muhtemelen doğduğu yer olan Kefe'de tamamlamıştır.

Feyzî İstanbul'daki asıl tahsilini bitirdikten sonra Kefe'ye dönmüş hayatının büyük bir kısmını burada geçirmiştir.

Feyzî; Nusretü'd-dâir adlı eserinde tahsil hayatıyla ilgili önemli çıkarımlar yapmamızı sağlayacak bilgiler verir. Feyzî'nin bu eserinde şu ifadeler geçer:

¹⁶ Bağdatlı İsmail Paşa: “Hediye...”, a.g.e. , 281.

¹⁷ Rıza Fazıl - Fazıl Nagayev: Kırım-Tatar Edebiyatının Tarihi (Akmescid, 2001).

“... tufûliyyetümden kuhûliyyetüm önine gelince gayret-i akrân gâret-ger-i kırân-ı cinân olup bir müddet dîğ-ı sîne-i pür-sûzda âteş-i şevk-ı cihân-fürûz ile cigerüm yağını eridüp süzdüm. Meşke-i çeşmüme züccâce-i hadîkamı silüp müjgânumdan fitüle dizdüm. ‘İlm-i i’râb u binâda ebnâ-yı nev’imden nebâhat hevesüm ve fenn-i fûrsde fûrs-rân belki fâris-i meydân olup, leyâl-i taşşilde şabağlara dek misbâhumı yağıdum ve eyyâm-ı ta’îlde aştamlara dek kitâba bakdum. İktisâb-ı âdâb için cevârihümi âdâb u it’âb u hâk-i vücûdumu zer itmek ümîdiyle iksîr-sâzlıkda mükâsât-ı in’âb eyledüm ve bu esnâda kendümi gâh cedvele şalup ve gâh lücce talup dil-i teşnemi sîr-âb idem şandım. ‘Âkîbet serâb-ı hayâl itdügüm serâb çıkup pûtâdan uşandım ve bir zamân karz-ı şi’r ile edâ-yı farz itmeyüp medyûn-ı müstağrak ve *fi-küllî ve iz-yehmun* ser-keşdelerine mülhâk oldum ve hâtib-i leyl gibi buldugum cem’ idüp şâhib-i dîvân ve fi’l-meşel menâmumda âleme sulţân oldum ve vakt oldu ki hâne-i sekrde pür-sitârân hevâ ile hem-nişist ve şâgar-ı gaflet u gurûr ile gâyet ser-mest oldum ve dem oldu ki hâne-i şükrde Hüdâ-perestân ile hem-dest ü dâhil-i halka-yı erbâb-ı dil ile pür-şikest oldum:

Naḥv u şarfa ‘aqlımı şarf eyledüm
Yok isim ü fi’l ile ḥarf eyledüm

Egledüm metbû‘ u tâbi‘ pendüñi
Ḥâl mâzî vü muzârî‘ n’idügin

Ḳâil-i temyîz idüp mef’ûlden
Ayırup ma‘lûmı hem mechûlden

Oldı ‘irfân-ı ‘ilelden munfaşıl
Oldı istisnâya ḳadrüm muttasıl

Feth-i ebvâb oldı munzam-ı ‘amel
Ger cehele ref -i miqdârũñ bedel

Manşıb u cāha taşaddî itmedüm
Lāzım olandan ta‘addî itmedüm

Nev‘ -i cinsün fazl için eşkālî
Mantıqın gördüm kamu eşkālîni

Hem bedi‘ ile me‘ânî vü beyân
Ekserinden vāyemi aldum ‘ayân

Haţ için kıaddüm iki kat eyledüm
Bir zamân tazyî‘ -i evkât eyledüm

Qalmadı yir fenn-i uşũl ü fũrũg
K‘itmedüm taşşîline anuñ şũrũ‘

Cifr-i tencîmde nezāfet bulmadum
Reml ile vefka muvaffaq olmadum

Yukarıdaki cümlelerden Feyzî'nin hayatını ilimle geçirdiği, gece gündüz ilimle uğraştığı, divân sâhibi olduğu, tasavvufa meylettiği nahv, sarf, mantık, belâgat, hat, usul ve fũrũg gibi bilim dallarında tahsilde bulunduğu ortaya çıkıyor.

Feyzî'nin gündelik hayatıyla ilgili kendi ifadeleri şöyledir:

‘ahd-ı ba‘îdden berũ müddet-i medîdine ile‘l-ân mu‘tād u muktezā-yı isti‘dādum üzre her bir haftada dört gün meclîs-i ta‘lîm u te‘dîbde talebe-i ‘ulũma ve fũnũn-ı ‘adîdeden ders virdüm. Ve iki mā gün mahfil-i terğîb ü terhîbde şũleḫā-yı enāma naşîḫat iderdüm. Ḥalkun nîk

u bedinden müteğâfil ‘add u ‘adedinden gâfil otururken müdebbir-i umûr irdüm ve kırdum ve muşarraf kılup ‘Arab u ‘Acem virdüm¹⁸.

Şair, yukarıdaki metinden anlaşılacağı üzere haftada dört gün talebeyle ilgilenirken iki gün insanlara nasihatta bulunuyor, vaizlik yapıyor. Devlet ileri gelenlerine Arapça ve Farsça dersleri veriyor.

6. Tasavvufi Yönü ve Şeyhliği

Şâir, kaynaklara göre Halvetiyye tarikatına mensup bir şeyhtir. Bursalı Mehmet Tahir Feyzî için “Tarikat-ı Halvetiyye meşâyihinden ve füzêlâdan bir zât olup Kefelidir.”¹⁹ ifadesini kullanır. Necdet Yılmaz ise “Halvetî meşâyihinden hilâfet almıştır” der²⁰. Feyzî Divan’ında açıkça, Halvetiliğe mensup olduğunu belirtir beyitler mevcut değildir. Ama çeşitli beyitlerde tarikat mensubiyetini ihsas eder.

Şair, safâyı Hak yoluna girerek bulmuştur:

Râh-ı Hakkâ sâlik olan Feyziyâ bulup şafâ
Her dem anı yâd ider ammâ cinânı yâd ider

(G.105/7)

Mürşidin nefesinin insanı, kâmil yapacağı yaşanınca anlaşılır:

Nefes-i mürşîd imiş kâmil iden insânı
Âdemi âdem iden bilmez idim bir demmiş

(G.202/2)

Halvetîlikle ilgili, bir beyitte “halvet çekmek” tabiri kullanılır:

¹⁸ Feyzî-i Kefevî: a.g.e. , vr.3b.

¹⁹ Bursalı Mehmet Tahir: a.g.e. , 60.

²⁰ Necdet Yılmaz: a.g.e., 240.

Ne ma' nādur ki ḥalvet çekmek ile bir iki günde
Göre da'vāsını şol zāhidün keşf-i bātındur
(G.98-4)

Divanda iki beyitte rüşen ve gülşen kelimeleri tevriyeli olarak kullanılmıştır. Buna göre şair, hem kelimeleri gerçek anlamlarını düşündürecek biçimde kullanmış hem de Halvetîliğin kollarından olan Rüşenîlik ve Gülşenîlik tarikatlarını çağrıştıracak bir anlam içerisinde dile getirmiştir.

Bir ocaktan yaqaruz şüfi çerāğı biz kim
Bir şerār ider anın rüşen iden āfākı
(G.388/4)

Meger berrāk saqallu pîridür gülşen ocağının
İrādet ehline eyler kerāmetin 'ayān zanbağ
(K.3/15)

İbrahim Gülşenî'nin mürşidi Rüşenîliğin kurucusu Dede Ömer Rüşenî'dir. Yani Gülşenîlik, Rüşenîliğin içerisinde çıkmıştır²¹.

Bu tür işaretlerden yola çıkarak Feyzî-i Kefevî'nin, Halvetîliğin Gülşenîlik koluna mensup olduğu ve şeyhlik makamına kadar yükseldiği yorumunu yapabiliriz.

7. Mesleği

Feyzî'nin tahsil hayatını anlatırken onun öğrencilere ders verdiğini, vaizlik yaptığını belirtmiştik. Feyzî talebelere ders verdiğini divanında şu şekilde dile getirir:

²¹ Mustafa Kara: "Gülşeniye", DVİA, XIV (İstanbul 1996), 256.

İtdi bu menzili şevk ile binā
Bende Feyzî ki odur mâil-i feyz

Ġarazı buna bir ehl-i dil ile
Cem^c olup anda ola mâil-i feyz

Gâh ullağa idüp ders-i ‘ulüm
İstifâde ide her kıabil-i feyz

İsmail Hakkı Uzunçarşılı Osmanlı Tarihi adlı eserinde devrânın câiz olduğunu gösteren eserlerin yazarları arasında Feyzî-i Kefevî ile ilgili “Tatar İmam Kefeli Feyzî Efendi’nin risalesi vardır”²² ifadesine yer verir. İsmail Hakkı Uzunçarşılı’nın ifadesinden hareketle Feyzî’nin imamlık yaptığını anlıyoruz. İstanbul’da vefat eden Feyzî belki de ömrünün son günlerinde İstanbul’un önemli camilerinin birinde imamlık yapmıştır.

Bütün bu tespitlerden yola çıkarak Feyzî’nin müderrislik, vaizlik, imamlık ve Halveti şeyhliği yaptığı sonucunu çıkarabiliriz.

8. Ölümü

Hayatının büyük bir kısmını Kefe’de geçiren şair son zamanlarında İstanbul’a gidip orada vefat etmiştir²³.

Vefat tarihi Kafzâde, Kâtip Çelebi, Nâil Tuman, Cemal Kurnaz’a göre 1023/ 1614²⁴, Mehmed Süreyya, Necdet Yılmaz ve Bursalı Mehmed Tahir’e göre 1025/ 1616²⁵, Müstakimzade Süleyman Sadeddin’e göre 1029/1620²⁶, Bağdatlı İsmail Paşa ve Rıza Fazıl’a göre 1053/1645²⁷ yılında vefat etmiştir.

²² İsmail Hakkı Uzunçarşılı: *Osmanlı Tarihi*, III, I(Ankara, 1988), 350.

²³ Bursalı Mehmed Tahir: a.g.e., 60; Nail Tuman: a.g.e., 1145; Necdet Yılmaz: a.g.e., 240; Cemal Kurnaz-Halil Çeltik: a.g.e., 11.

²⁴ Kafzâde Faizî: a.g.e., vr.87b; Katip Çelebi: a.g.e., 806; Nail Tuman: a.g.e., 1145; Cemal Kurnaz-Halil Çeltik: a.g.e., 11.

²⁵ Mehmed Süreyya: a.g.e., 41; Bursalı Mehmed Tahir: a.g.e., 60; Necdet Yılmaz: a.g.e., 240.

²⁶ Müstakimzade Süleyman Sadeddin: a.g.e., vr.343b.

²⁷ Bağdatlı İsmail Paşa: “Hediyye...”, a.g.e., 281; Rıza Fazıl, Safter Nagayev: a.g.e., 154.

Nev'îzâde Atâî Feyzî ile ilgili vefat tarihi vermez. Fakat "devlet-i Ahmed Hânîde întikâl iden e'izze-i kirâmdandır"²⁸ cümlesini zikreder. Sultan I.Ahmed 1603 ile 1617 yılları arasında hükümdarlık yapmıştır. Demek ki Atâî'ye göre Feyzî bu tarihler arasında vefat etmiştir.

Feyzî'nin Nusretü'd-Dâir adlı eserinin sonunda şu ifadeler kayıtlıdır:

" İş bu Nusretü'd-dâir şâhibi Şeyh Feyzî Efendi Hâzretleri 1023 senede şehr-i rebî'ül-evvelinüñ yigirminci günü yevm-i şelâsede beyne'z-zahr ve'l-âşr dâr-ı âhirete rihlet itdüğü denilen tarihtür."²⁹

Neticede kaynakların ve Feyzî'nin Nusretü'd- dâir eserinde geçen ifadelerin ışığında, şâirin vefat tarihinin büyük bir ihtimalle 1023/1614 olduğunu söyleyebiliriz.

B.ESERLERİ

Feyzî'nin eserleri konusunda yaptığımız kaynak ve kütüphane araştırmaları sonucunda yedi eserini tespit ettik: Divan, Nusretü'd-Dâir, Kırk Hadis Tercümesi, Ravzatu'l-lbâd, Risâle fî Hakkı'l-Hamr, Rûhu'n-Nüfûs, Hadâiku'l-Ahyâr fî Hakâyıki'l-Ahbâr.

Bu eserlerin dışında Necdet Yılmaz Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar 4124/3 numarada Feyzî-i Kefevî'ye ait Risâle fî Âdab adlı eserinden bahseder.³⁰ Eser üzerinde yaptığımız incelemede eserin Feyzî-i Kefevî'ye değil de Abdulhamid Kefevî'ye ait olduğunu ortaya çıkardık.

Halim Giray, Gülbün-i Hanan'ın girişinde yararlandığı kaynaklar arasında Haydarzâde tarihini gösterir.³¹ Haydarzâde Mehmed Feyzî'ye ait

²⁸ Nev'îzâde Atâî: a.g.e., 607.

²⁹ Feyzî: Nusretü'd-Dâir, Süleymaniye Ktp., H. Hüsnü Paşa, nr. 653, vr. 66a.

³⁰ Necdet Yılmaz: a.g.e., 241.

³¹ Halim Giray: a.g.e., 5

olduğunu zannettiğimiz bu eser ile ilgili yaptığımız kütüphane ve katalog taramasında hiçbir nüshasına ulaşamadık.

Feyzî-i Kefevî'nin Dîvanı dışındaki eserleri dinî ve tasavvufî mahiyettedir.

1. Dîvân

Feyzî'nin en önemli eseri Dîvanı'dır. Divan'ın nüshası, şekil ve muhteva yönü ve metni ayrı bölümler hâlinde değerlendirildiği için Dîvan hakkında etraflı bir bilgi vermeyeceğiz.

2. Nusretü'd-Dâir

Feyzî'nin önemli eserlerinden biri olan bu eser, Osmanlı Müellifleri³² adlı eserde "Risâle fî Cevâzı Devrânı Sûfiyye" olarak geçer. Necdet Yılmaz, Feyzî-i Kefevî'yle ilgili verdiği biyografik bilgide, Risâle fî Cevâzı Devrânı Sûfiyye'nin yanında Nisfu'd Dâire adlı bir başka eserini zikreder.³³ Yaptığımız tespitlerde Risâle fî Cevâzı Devrânı Sûfiyye adlı eserle, Necdet Yılmaz'ın Nisfu'd-Dâire dediği -aslında doğrusu Nusretü'd-Dâir- adlı eserin aynı olduğu ortaya çıkmıştır.

Feyzî'nin bu eseri, devrinin tartışmalarından etkilenerek yazdığını tahmin ediyoruz. Zira devrinde yoğun şekilde devran tartışmaları yapılmaktaydı.

Nakşîlik, Melâmîlik, Rifâîlik, Çeştilik, Halvetîlik gibi tarikatların icra ettiği devran, dervişlerin halka teşkil ederek dönmek suretiyle yaptıkları zikir hâlidir.³⁴

Devrân ile birlikte semânın da tartışıldığını biliyoruz. Semâ ise mûsikî eşliğinde icrâ edilen âyîndir.

³² Bursalı Mehmed Tahir: a.g.e., 60.

³³ Necdet Yılmaz: a.g.e, 241.

³⁴ Bilal Kemikli: "Türk Tasavvuf Edebiyatında Risâle-i Devrân ve Semâ' Türü ve Gaybî'nin Konuya İlişkin Görüşleri", AÜİFD, CXXXVII, 37, (1997), 445.

Devrânî zikrin tarîkat mensupları arasında tutulmasına, bazı âlimler muhalefet etmiştir. Devrâna muhalif olan âlimlerden bazıları çeşitli eserler kaleme alarak bu konudaki görüşlerini ortaya koymuşlardır. Devrâna ve semâya muhalif görüşlere karşı, mutasavvîf âlim ve edebiyatçılar da devrân ve semânın dinen câiz olduğunu göstererek muarızlarını tenkit edici eserler yazmışlardır. Bu durum, edebiyat tarihimizde risâle-i devrân ve's-semâ şeklinde geçen ve tasavvuf esasî dahilinde oluşturulan edebî etkinliklere zemin teşkil etmiştir.³⁵

Bu edebî etkinlikler çerçevesinde eser verenler ve eserlerin isimleri şunlardır: Cemal Halife - Risale-i Devrani's-Sûfiyye, Sünbül Sinan - Risâle-i Devrani's-Sûfiyye, Abdulahad Nûrî - Devrân-ı Sûfiyye Hakkında Risale, Aziz Mahmud Hüdâyî - Semâ Risalesi, Ankaravî - Hücetü's-Semâ, Beşîr-i Kütahyavî - Risâle-i Devrân, Birri Mehmed Dede - Bülbüliyye, İştîbî Mustafa Dede - Devrân ve Zikir Hakkında Bir Risale, Karabaş-ı Velî - Devrân-ı Sûfiyye Tercümesi, Niyazî Mısırî - Risâle-i Devrânî's-Sûfiyye.³⁶

Feyzî de "Nusretü'd-Dâir" adlı eserini bu ortam ve gelenek çerçevesinde vücûda getirmiştir.

Nusretü'd-Dâir, hamdele, salvele, şâirin kendi hayatıyla ilgili bilgi, mukaddime, makale isimli üç bölüm ve hatimedden oluşuyor. Makalelerin ilki zikrin çeşitlerinden, ikinci makale mûsıkînin câiz olup olmadığı, üçüncü makale sûfilerin devranından bahsediyor.

Feyzî eserinde mûsıkî, devran, zikir ile ilgili görüşlerini hadislere ve ulemânın fetvalarına dayanarak ortaya koyuyor.

Feyzî, eserinde devrânın dinimizce sakıncalı olmadığını ispatlamaya çalışır.

Eserin sonunda "Bi-'avni 'llâhi 'l-meliki 'l-'allâm itmâm olunup Nusretü' d-Dâir ismiyle tesmiye kalb-i kâtıra ilhâm olundu. Me'mûldur ki nâfi' ü'l-ümme't dîni

³⁵ Bilal Kemikli: a.g.m., 448.

³⁶ Bilal Kemikli: a.g.m., 451.

râfi‘ ola vallâhu a‘lâmu bi’ş-şavâb” ifadeleriyle eserin isminin Nusretü'd-Dâir olduğunu vurguluyor. Eser, hicri 1020 (Miladî 1611) senesinde yazılmıştır.

Eser; Hacı Selim Ağa Ktp., Hüdâyî Efendi, nr. 472 (vr.37-55); TDK Ktp. Yazma, nr.342; Millî Ktp., Yz. A. 3978 (vr.1-16); Süleymaniye Ktp., H. Hüsnü Paşa 653-3 Kefevî (vr. 47-66) yazma nüshaları mevcuttur.

3. Kırk Hadis Tercümesi

Feyzî, Kırk Hadis Tercümesi olarak birden fazla tercüme yapanlardan biridir.

İlk kırk hadis tercümesini Manisa Umumî Kütüphanesi, nr. 4480 (200b-208b)'deki yazmadaki kayda göre 1608 senesinde yazmıştır.

Eser, on beş değişik kalıpta kırk kıta halinde; din sosyal hayat ve ahlak muhtevalı hadislerden meydana gelmiştir.

Eserin Manisa Kütüphanesi dışında Süleymaniye Ktp., Fatih, nr. 5427 (171b-185b) 'de bir nüshası daha vardır.

4. Ravzatu'l-İbâd

Feyzî-i Kefevî'nin yazdığı diğer Kırk Hadis Tercümesidir. Daha kapsamlıdır. Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün vezniyle, mesnevî nazım şekliyle yazılmıştır.

Eserde; Hz. Peygamber'e, Hz. Ebubekir'e, Hz. Ömer'e, Hz. Osman'a medihlerin yanında Kırım Hanı Gazi Giray'a Müstezat Kasîde şeklinde, Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün/Mef'ûlü Fe'ûlün vezniyle bir medhiye bulunur. Hadisler ise, her biri önce yedi beyitlik parçalar hâlinde manzum şekilde tercüme ediliyor. Bundan sonra yine her hadis için pend, hikâyet ve münacât adları altında pasajlar veriliyor. Eser değişik konulu hadislerden oluşmuştur.³⁷

³⁷ Feyzî: Ravzatu'l-ibâd, Reşid Efendi, nr. 137/1, vr. 1-94.

Eserle ilgili Abdulkadir Karahan, Selahattin Yıldırım, H. Kâmil Yılmaz'ın çalışmalarında geniş mâlumât vardır.³⁸

Ravzatu'l-İbâd'ın çeşitli nüshaları vardır. Bunlar şunlardır:

1. Sül. Ktp., Reşîd Efendi, nr. 137/1 (vr. 1-94).
2. İ. Ü. Ktp., TY, nr. 4097.
3. Bayezid Ktp, Ali Emîri, Mnz. 812 (vr.1-96).

5. Risâle fî Hakkr'î-Hamr

Eserin ismi Osmanlı Müellifleri'nde³⁹ geçer.

İçkinin zararlarını ve dinimizce haram olduğunu dile getiren bir eserdir. Hicrî 1017, Miladî 1608 senesinde yazılmıştır.

Eser hamdele, salvele, sebep-i te'lif, Mukaddime ve hâtimedden oluşuyor.

Sebeb-i te'lif bölümünde Feyzî şunları söylüyor:

“Bin on yedi tarihindeyüz. Dest-i küffârdan kabza-i ehl-i İslâma gireli yüz otuz yedi yıldur henüz ba'zı merâsim-i küfr gayr-ı zâildür. Zîra niçe 'abd-dirhemü ve' d-dinâr muhabbet-i dünyâyla dînlerinden bî-zâr olup eşhâr u işrâb şıkuş şatarlar ve kendü elleriyle ta'âmlarına ağu katarlar ne başlarında külâh-ı sekînet-i vaqar meger ki şâhî destâr ve ne gözlerinde nûr-ı i'tibâr meger ki hayli dirhem ü dînâr ne yüzlerinde burka'-i hayâ ve ne dillerinde zîkr-i Hâzret-i Mevlâ ne ruqbelerinde ruqqa-i 'ibâdet ve ne düşlerinde gâşiye-i hizmet ne ellerinde 'aşâ-yı tevekkül ve ne pâyalarında sülûk-ı tarîk-ı müstaķîm için tegassül sîmâlarında semme-i şalâh u felâh *yu'rifu'l-mücrimûne bi-sîmâhim* bîrûnlarında kabâ-yı gûn-â-gûn derûnları envâ'-ı harâm ile meşhûn

³⁸ Geniş bilgi için bkz. Abdulkadir Karahan: *İslâm Türk Edebiyatında Kırk Hadis*(Ankara, 1991), 218-244; Selahattin Yıldırım: *Osmanlı'da Kırk Hadis Çalışmaları 1* (İstanbul, 2000), 128-129; H. Kâmil Yılmaz: *Tasavvufî Hadis Şerhleri ve Konevî'nin Kırk Hadis Şerhi*(İstanbul, 1990), 80.

³⁹ Bursalı Mehmed Tahir: a.g.e., 61.

şecer-i habîse-i vücûdları mişâl-i hanžal-i mu‘arref câmi‘leri
ûleike ke ‘l-en‘âmi belhüm eğal”⁴⁰

Yukarıdaki ifadeler ve sebep-i telif bölümünün tümü gözönüne alınırsa eserin yazım sebebi, Kefe Müslümanların eline geçeli 137 yıl olmasına rağmen eski âdetler devam etmekte, insanlar şarap içmekte, İslâmî olmayan hareketlerde bulunmaktadır. Bu durum Feyzî tarafından tasvîp edilmediğinden Risâle fî Hakkı’l-Hamr adlı eserini kaleme almıştır.

Mensur bir eser olan Risâle fî Hakkı’l-Hamr’ın sonunda aynı zamanda yazarın divanında da bulunan içkinin haramlığı hakkındaki kaside mevcuttur.

Risâle fî Hakkı’l-Hamr’ın yazma nüshası; Sül. Ktp., Reşid Efendi, 137/4 (vr. 151-161) numarada bulunmaktadır.

6. Rûhu’n-Nüfûs

Feyzi esere şu cümlelerle başlıyor:

“Hamd olsun Allâh’a halk itdi kabâil. Mâil kimi isyâna kimi tâ‘ ata kâbil. Bu fânî evi perde-i ruhsâr-ı beka bil. Geç perdeden envâr-ı ruḥ-ı yâre bakabil.”

Eserde daha sonra peygamberimizin “yetmiş üç fırkadan yalnızca birinin necât bulacağı” hadis-i şerifinden yola çıkarak ehl-i sünnetin dışındaki grupları sayılıyor. Mu‘tezile, Cebriyye, Merhiyye, Neccâriyye, Şiâ gibi fırkalardan bahsediliyor. Bu fırkalar içinde ehl-i sünnet fırka-i Naciye olarak gösteriliyor. Bu bilgilerden sonra, İmamiyye meselesi, peygamberlik meselesi, peygamberliğin özellikleri gibi konular izah ediliyor.

Yazarın konuları ele alış tarzını ifade eden şu cümlelerini örnek olarak vermek istiyoruz:

“... a‘mâl-i sâlihâ imândan degüldür dirler belki imân taşdıḳ-i ḳalbîden ‘ibâretdür. İkrâr-ı bi’n-nâs dünyâda ahkâm-ı şer‘ icrâsına şartdur. İmdi bir kimse ḳalbiyle taşdıḳ itse ve lisânıyla ikrâr itmese ol âdem indallâh mü‘min degüldür ve bir kimse lisânıyla ikrâr itse

⁴⁰ Feyzî: Risale fî Hakkı’l-Hamr, Süleymaniye Ktp., Reşid Efendi, 137/4, vr. 152a.

lâkin taşdıķ itnese zâhir hükimde mü' mindür ķalbi indallâh mü 'min degüldür."⁴¹

Rûhu'n-Nüfûs 1019 Muharreminin yirmi üçüncü günü, Miladî 1610 yılında yazılmıştır.

Türkiye'nin çeşitli kütüphanelerinde yazma nüshaları bulunmaktadır:

1. Sül. Ktp., Reşid Efendi, nr. 137/3 (vr. 128-149).
2. Sül. Ktp., H. Mahmud Efendi, nr. 1781 (vr. 7a-25b).
3. Beyazıt Ktp., Beyazıt, nr. 8016/1 (28vr.).
4. Manisa İl Halk Kütüphanesi, nr. 1347/2.
5. DTCF Ktp., İsmâil Saib 1, 2079.
6. İ. Ü. Ktp., Nr. 3786.

7. Hadâyıku'l-Ahyâr fî Hakâyıku'l-Ahbâr

Eser, isim olarak Bursalı Mehmed Tahir'de ⁴² zikredilir.

Hadâiku'l-Ahyâr, 302 varaktan oluşan hacimli ve mensur bir eserdir. Her varakta 25 satır bulunur.

Eser, dil olarak Türkçe yazılmakla beraber yer yer Arapça, Farsça cümleler göze çarpar. Hadâyıku'l-Ahyâr, "Hadika" adı verilen 128 bölümden oluşmuştur. Her hadika farklı konuları içerir. Hadikalar genellikle halka yönelik nasihat gayeli mev'iza niteliği taşır. Konuyla ilgili İslâm filozoflarından, özellikle Mevlânâ'dan bilgiler aktarılmıştır⁴³.

Hadâyıku'l-Ahyâr fî Hakâyıku'l-Ahbâr'ın Türkiye kütüphanelerinde iki yazma nüshası mevcuttur:

1. Süleymaniye Ktp., Reşid Efendi, nr. 533 (302 vr.).
2. Çorum İskilip İlçe Halk Ktp., Yz, nr. 1145 (284 vr.).

⁴¹ Feyzî: Rûhu'n-Nüfûs, H. Mahmud Efendi, nr. 1781, vr. 9a.

⁴² Bursalı Mehmed Tahir: a.g.e., 61.

⁴³ Feyzî: Hadâiku'l-Ahyâr fî Hakâyıku'l-Ahbâr, Süleymaniye Ktp., Reşid Efendi, nr.533

C. ŞAHSİYETİ

1. Kişisel Özellikleri

Feyzî; âlim, vâiz, mürşid, ârif ve kâmil bir zâttır. Feyzî'nin mizacıyla ilgili kaynaklarda; "Feyz ü irfânı kâmil"⁴⁴, "Füzelâdan bir zât"⁴⁵, "ilm ü irfânı mükemmel şeyh-i mükerrerem ü mübeccel idi"⁴⁶ gibi ifadeler zikredilir.

Feyzî, divandaki çeşitle beyitlerde mizacını ortaya koyar. Feyzî'ye göre dünya sevgisi zehir gibidir:

Gönül maḥabbet-i dünyâ ki zehrdür bî-meşel
 Kıo meyli zevkına anuñ helâket isteme gel
 (Tkb.5/1-1)

Feyzî'nin altın işlemeli elbiseye ihtiyacı yoktur. Onun marifet gibi değerli bir elbisesi vardır:

Rağbetim yok kabâ-yı zergâre
 Ma' rifet gibi bir libâsum var
 (G.65/2)

Feyzî istiğna sahibi bir insan olup, makam ve cer peşinde koşan biri değildir. O gerçek zenginliği fakirlikte bulmuştur. Fakirlik onun övücüdür:

Bulmuşuz genc-i murâdı faḥrımız faqr iledür
 Almazuz dünyâyı hep fülüs-ı sâhib-devletüz
 (G.187/5)

Feyzî'nin gönlünü âlemden müstağni kılan aşk gamıdır ve onun zenginliğe paraya pula karşı bir ilgisi yoktur:

⁴⁴ Mehmed Süreyya: a.g.e., 41.

⁴⁵ Bursalı Mehmed Tahir: a.g.e., 60.

⁴⁶ Nev'izâde Atâî: a.g.e., 607.

Dil-i dānāyı ‘ālemden ğam-ı ‘ışık itdi müstağnî
 Ğinā iline reşküm yok ne dînār u ne sîmüm var
 (G.66/2)

Feyzî dinî konularda hassas olan bir insandır. Bunu divanının çeşitli yerlerinde dile getirir:

Nef eyleyecek ādem ‘uqbāda ‘ameldür
 Kılmasa ‘amel fayda bulmaz nesebinden
 (Tkb.6/6-2)

Mü’minlere dünyāda ta‘n taşın atan hār
 ‘Uqbāda olur nār-ı cehennem haṭābından
 (Tkb.6/6-3)

Bir kimse ki kizb eyleye andan kaçır îmān
 Kurtulmaz iki kevnde o Haḫḫın ğazābından
 (Tkb.6/6-4)

Cer içün naşb idüp özünü tarîkāta
 Kānde olursa salar nefsi semendin yenemez
 (G.186/4)

Feyzî, toplumdaki kendisini soyutlamış bir kişi değildir. O toplumdaki gelişmelere duyarlıdır ve cereyan eden bazı olumsuz hallerden şikayet eder. Dünya bir pazardır ve bu pazarda marifet talep eden, marifet incilerinden anlayan insanlar kalmamıştır.

Ma‘ārif dürrlerin alur satur yok sük-ı ‘ālemde
 Gidüp gevher-şināsān-ı cihān hep bilür kaldı
 (G.371/2)

Şâir aynı zamanda âşık bir insandır ve aşkı onu başka diyarlara düşürmüştür :

Vefâ yok gördüm ol meh-pâreden terk-i diyâr itdüm
 Beyâbân-ı maḥabbetde biraz geşt ü güzâr itdüm
 (G.272/1)

Sonuç olarak Feyzî'yi âlim, mutasavvıf, samimi, âşık, takva ve istğna sahibi, toplumun problemlerine duyarlı bir zât olarak değerlendirebiliriz.

2. Edebî Şahsiyeti

Feyzî'yi edebî yönüyle değerlendirirken ilmî eserlerinden ve divanından hareket etmemiz gerekiyor.

İlmî eserleri dinî içerikli eserlerdir. Eserlerinde devrin dinî problemlerine çözümler bulmaya çalışır. Feyzî, bir din adamı olduğu için va'z ve nasihatlarını kitaplaştırmıştır. İlmî eserlerinin çoğu mensurdur. Mensur eserleri orta nesrin özelliklerini taşımaktadır. Didaktik mahiyette olan eserlerdir.

Eski Türk edebiyatının temel kaynaklarından biri olan tezkirelerde divan şairlerinin "büyük, küçük, orta" veya "birinci derece, ikinci derece" gibi kavramlarla değerlendirildikleri görülmektedir.⁴⁷

Bu ifadelerden yola çıkarsak Feyzî'yi orta derecede bir şair olarak değerlendirebiliriz. Selis ve rengîn hayalleriyle, edebiyat tarihi içinde yerini almıştır. Şiirlerinde zorlamalar görülmez, anlatımı akıcıdır. Şiirindeki kelimeleri yerli yerinde kullanmıştır. Bir din âlimi olması şiirlerini etkilemiş, dinî ve tasavvufî muhtevalı şiirlere divanında yer vermiştir.

⁴⁷ Ahmet Mermer: XVII. Yüzyıl Dîvan Şairi Vecdî ve Dîvañesi (Ankara, 2002), 12.

a. Şiir ve Şair Hakkındaki Görüşleri

Divan şiiri ile ilgili tezkirelerin yaptığı değerlendirmelerin yanında şair de bizzat değerlendirmelerde bulunur. Bu değerlendirmeler kendi şiirini övme başka şâirlerle kıyaslama şeklinde yapılır.

Feyzî divanının bir çok yerinde de şair ve şiir hakkında değerlendirmelere rastlamaktayız.

Feyzî, söz söylemeye kâdir olamayan insanların, şair olarak ortalıkta dolaşmasını eleştirir:

Bir sözi söylemege toğrı degülken kâdir
Nice nâ-dânı görürsün şu' arâ şeklinde

(G.333-4)

Aşağıdaki beyitte şair geçinenlerin yani müteşâirlerin fazlalığı Feyzî tarafından eleştirel bir nazarla dile getirilir:

Feyzî kanı çoğaldı bu devrün şu' arâsı
Pes şi'ri şi'âr itmege 'âr itmeyelüm mi

(G.398-5)

Şâirler Feyzî'nin şiirini kendilerine şiar edinmişlerdir:

Feyzî şi'âr-ı şi'rine şu' arâ pend ider
Bi'hamdi'llâh bu dehrün biz daği selmânıyuz cânâ

(K.8-18)

Feyzî, Divan edebiyatı nazım şekillerinin isimlerini değişik beyitlerde zikr eder:

Feyziyâ bir gönül eglencesidür insâna
 Ğazel u kıt' â vü tahmis ü müseddes didüğün

(G.243-5)

Bahr-i tavilde saçuña ben bir ğazel didüm
 Müşkîn hañtla yüzdum anı ' anberîneye

(G.360-3)

Feyzî'nin şiiri için kullandığı belli başlı teşbih, mecaz ve sıfatlar şunlardır:

Nazm-ı bî-bedel (G394-5), nazm-ı selîs (G402-5), gülşen-i ezhâr-ı ma'nâ (G322-5), kelâm-ı şeker-âmîz (G296-5), zülâl-i nazm-ı pâk (K5-41), nazm-ı can-bahş (G72-5), eş'âr-ı pesendîde (G154-5), ebyât-ı ferah- bahş (G.79-5), şi'r-i sûznâk (G87-5), nazm-ı musaffa (G.198-5), nazm-ı belîğ (G.325-4), neşât-engîz (G.342-5), nasm-ı bülend (G.356-5), si'r-i ter (G. 403-5)

Feyzî'nin yeni şiiri ateş gibi yakıcıdır:

Feyzî'nin şi' r-i teri âdemi od gibi yağar
 Hañk niçe cem' ider ezdâdı gören kudretini

(G.403-5)

Feyzî'ye göre şiir bir gönül eglencesidir. Feyzî'nin şiire rağbet etmesinin sebebi, şiirin gönlünü eglemeğe bir bahane olmasındandır::

Eş' âre rağbet itdüğüme Feyziyâ sebep
 Dîvâne gönlüm eglemege bir bahâñedür

(G.99-5)

Feyzî gazellerini sâde söyler. Sözleri hep âşikânedir. Bunu da şu beyitlerde dile getirir.

Bir sâde gâzel söyledi Feyzî-i dil-efkâr
İtdi añı biñ ' özl ile yârâne hediye

(G.358-5)

Eglence oldu 'âleme Feyzî gazelleri
Erbâb-ı 'ışka sözleri hep 'âşıkâneditür

(G. 97-5)

Divanında, Feyzî kendini Selman ve Hâyâli gibi şâirlerle kıyaslar. Feyzî'nin gazelini dostları beğense şaşılır mı? Zîra seçkin şiirlerinin karşısında Selmân bile hayretler içerisinde:

Nazmuñ senüñ ey Feyzî begense n' ola yârân
Eş'âr-ı pesendîde ki Selmân mütehayyir

(G.184-5)

Üstâdlık ilim sanat alanında üstün yeri olan kimse demektir. Üstâdâne ise "ustaca" demektir.⁴⁸ Şâir muammâ tekniğinde üstattır:

Ehl-i diller sözüñ her birini fetğ idemez
Feyziyâ fenn-i mu' ammâda bugün üstâduz

(G.168-5)

Suhenverlikte Feyzî'nin benzeri gelmemiştir. Onun her bir sözü kitap gibidir. Feyzî söz ülkesinin hükümdarıdır. Bir dalgıç gibi mânâ denizinden inciye benzeyen sözler çıkarmaktadır:

Yine gavvâsveş dürr gibi elfâz ile ey Feyzî
Kenâr-ı nazma gevherler çeker bağr-i me'ânî'den

(G.301-7)

Feyzî bir beyitte de Türk şiirinin akıcılığından bahseder:

⁴⁸ Filiz Kılıç: XVII. Yüzyıl Tezkirelerinde Şair ve Eser Üzerine Değerlendirmeler (Ankara, 1998), 294.

Velî bend itmişiken silsile-i miñnet ü ğam
Feyziyâ nazım-ı Türk'de ne şelâsetdür bu

(G.320-5)

Şâir divanda kendiyile ilgili şu sıfatları kullanır: emîrû'l-keâm(G.389-5), dâna(G.377-5), Süleymân-ı zamân(G.384-5), gavnâs(G.301-7), kişver-i nazmın fâtihi(G.315-5), zü-fünûn(G.317-5), sûhenver(G.198-5).

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz: Feyzî şair ve şiir hakkında değerlendirmelerde bulunurken kendi şiirini övmektedir. Fakat bu arada şiirinin özelliklerini de yansıttığını göz ardı etmememiz gerekir.

b. Feyzî'de Dil ve Üslûp

Feyzî'nin şiir dili sâde, atasözü ve deyimlere veren, redifli kelimelerin çoğunun Türkçe olduğu bir yapıdadır. Divanda yer yer sayru (G.6-4), ögdül (G.13-5), sınımış (G.103-3), tañ (G.105-5), yügrek (G.287-5), yarağ (K.11-10), tapu (K.5-623), em (G. 20-5)... gibi arkaik kelimeler de rastlarız.

Eski Anadolu Türkçesi'nde kullanılan ve teşbih bildiren *-layın, -cılayın* eki; emir teklik 2. şahıs eki *-gil, -gıl*, 1. teklik şahıs eki olarak *-ın, -in*, gelecek zaman eki *-ısar, -iser*, gerindium eki *-uban, -üben*, isteğin 1. çokluk bildiren *-vuz, -vüz* ekleri; *bencileyin*, (G.62-3), *sanmağıl* (Tkb.1/1-7), *severin* (G.317-1), *neyleyiser* (G.164-4), *açuban* (G.73-3), *görevüz* (G.192-2) gibi kelimelerde görülür.

Feyzî divanında sâde ve Türkçe'nin güzelliklerinin sergilendiği beyitler sıkça karşımıza çıkar. Bu beyitlerden bazıları şunlardır:

Taşlar ile niçe dögülmeyeyin

Başuma niçe saçmayın toprak

(Tcb. 2/1-7)

Yanında kimsenüñ dirler ki qalmaz itdügi bî-dād

Ne zālimesin ki hep itdüklerüñ yanuñda qalmışdur

(G.81-5)

Herkes ne itse kendüne eyler zamānede
 Feyzī gerekse yaḥṣi gerekse yamān ider
 (G.107-5)

Dünyā ile peyvend idenüñ ḥāsılı Feyzī
 Ancaḳ elinüñ kiri yüzünüñ ḳarasıdır
 (G.108-5)

Derinden sürse sürsün tek derünundan çıkarmasun
 Göñül yaḳınlığı olsun ırāḳ olmaḳ zarar virmez
 (G.173-3)

Naḳd-ı ‘aḳlum itdi yaḡma ol ḥarāmī baḳıṣuñ
 Bilümi bükdi beni gördükçe yoldan şapıṣuñ
 (G.242-1)

Zihī baḡy u şenā‘ atde yatur bir bī-ser ü pādur
 Elin al ḳoma ayakda kerem ḳıl doḡrı yol göster
 (K.2-43)

Kafiye ve redif başlığı altında ayrıntılı olarak ele aldığımız Feyzî divanındaki rediflerin %84.5’i Türkçe’dir. Bu oran rediflerde tercihin Türkçe kelimelerden yana olduğunu göstermektedir.

Feyzî divanında sâdelik, terkibsiz söyleyiş dikkati çekerse de yer yer uzun terkiplere de rastlarız.

Divanda mürâcâa biçiminde şiirler gözümüze çarpar. Klasik Türk şiirinde karşılıklı söyleşme tarzında yazılan şiirlere “mürâcâa şiir” denilmektedir. Halk şiirinde aynı tarzda yazılan şiirler için “dedim-dedili” şiir ifadesi kullanılır. Bu şiirlerdeki dedim-dediler çoğunlukla bir düzene bağlı olarak karşımıza çıkar. Mürâcâa şiirlere Klasik Türk şiirinin bütün nazım şekillerinde rastlanmakla birlikte, ekseriyetle gazel, tuyuḡ ve rübâilerde karşımıza çıkmaktadır.⁴⁹

Dün seyre çıkdı nāz ile ol şūḫ-ı şeh-levend
 Güftarı dil ḡarīb u leb-i la‘l-i nūş-ḡand

⁴⁹ Lütfü Alıcı: “Klasik Türk Edebiyatında Mürâcâa Şiirler”, *İlmî Araştırmalar*, 14 (Güz, 2002), 1.

Gördüm nihâl-kâmetini hayli ser-bülend
Pâyına sâyeveş yüz urup zâr u müstemend

Billâh ne tuhfe naḥil-i Ḥaydar didüm didi
Ârâyîş-i riyâz-ı cinânunñ durur senünñ

(Müs.1-2)

Safâyî ile başlamış Necati Beğ'le doruğa ulaşmış şiirde atasözü ve deyimleri kullanma eğilimi⁵⁰ Feyzî'de de görülür. Divandaki atasözleri, atasözü olup olmadığı konusunda tereddütlü olduğumuz sözleri tek tek tespit edip Feyzî'nin üslûbunu belirlemede faydalı olacağı düşüncesiyle bunları aşağıda liste halinde verdik.

aa. Ata Sözleri ve Vecîzeler

Ak akçe kara gün içindir.

Haṭunñ gördükçe ağlarsam dime bâṭıl 'amelden bu
Begüm ak akçe kara gün içündür bir meşeldür bu

(G.322-1)

Ârife bir gül yeter

Bülbüle gülşen gönül murğına kûy-ı yâr pes
'Ârife bir gül yeter baña ruḥ-ı dil-dâr pes

(G.194-1)

Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.

Âşık kişünñ dâim olur dūd-ı enîni
Od olduğı yerlerde duḥân olmamak olmaz

(G.179-2)

⁵⁰ Süreyya Beyzadeoğlu: "Atasözlerinin, Deyimlerin Divan Şiirimize Yansıması ve Bilinmeyen Bir Osmanlı Yâdigârı", *Türk Edebiyatı*, 310(Ağustos, 1999), 30.

Beş parmağın beşi de bir olmaz.

Muhtelifdür merâtib-i insân
Elde hiçbir olur mı beş barmak

(Tcb.II/1-3)

Bülbülü altın kafese koymuşlar, illâ vatanım demiş.

Tañ degül cânım ‘ adem mülkini kılsa ârzû
Zer kafesden tûtî yine âşyânı yâd ider

(G.105-5)

Doğru incelir ama kırılmaz.

Mûya dönse ‘ âşık-ı şâdık küil olup dil-berâ
Bu meşeldür incelür üzülmez ey meh-pâre hâk

(G.228-4)

Doğruyu büyükler nakleder.

Bunca âfetden rehâ bulsa n’ola serv-i sehî
Râstı resti meşeldür nakl ider anı kibâr

(K.4-18)

Dost başa bakar düşman ayağa.

Gayrlar câm-ı mey-i dil ser-i zülfüñ gözedür
Dostalar başa bakar düşman ayağa sâkî

(G.388-2)

Evlât ya anaya ya babaya çeker.

Yire geçse göge çıksa n’ola Qârûn u Mesîh
Kim evlâduñ anaya kimi babaya çeker

(G.125-4)

Herkesin gönül sevinci irfanının ölçüsüne göredir.

Herkesüñ kâm-ı dili ‘ irfânı miqdârıncadur
 ‘Ârife zât-ı Hudâ zühhâda hürâdur garâz
 (G.208-5)

Her ne ederse insan kendine eder.

Herkes ne itse kendüne yeler zamânede
 Feyzî gerekse yahşi gerekse yamân ider
 (G.107-5)

İnsanın nesebi edebinden belli olur.

Yegdür ezeli her kişinüñ bil nesebinden
 Bellü olur anuñ nesebi hem edebinden
 (Tkb.VI/6-1)

İnsanın sözleri şahsiyetinin aynasıdır.

Her ne dir iseñ bir kese kendü sıfâtıñdur
 Hoş söyle eger ‘ âkıliseñ söyleme nâ-hoş
 (Tkb.VI/8-4)

Kurunun yanında yaş da yanar.

Nâr-ı çahruñ erre salsañ tutuşur deryâ dahi
 Bu meşeldür kim kuru yanında yaş dañi yanar
 (K.5-55)

Sırrını kardeşin bile olsa kimseye söyleme.

Sırr-ı nihânuñ eyleme izhâr kimseye
 Ey Feyzî-i fakîr eger olursak kardeşüñ
 (G.241-5)

Söz ortanıdır.

Elden artuk tutar ‘adû kendin
 Bilmem andan ki gayrınıñ nesi kem
 Reng alur dirler anı her sözden
 Ortanuñdur söz alunanı kesem

(Kt.3)

Tez binen çabuk iner.

Manşıb-ı dehri bil ol âriyet esb gibi
 Geh kıanı tez binen ol esb-i sebükkâma iner

(G.140-4)

ab. Deyimler

‘Aklı çâk ol.... K5-6
 Aheng-i tarab kıl..... K11-7
 Âfâkı tüt... TcbI/2-4
 ‘Ayn-ı ‘âlem... TcbI/2-1
 ‘Arza kııl..... MüsI/3-4
 Ak düş... MüsI/3-6
 Ayağına yüz sür... MüsVI/1-3
 Ağzından şekerler dökül....G32-6
 Ağzından düş... G38-6
 Ayakda kal... G61-5
 Ayağı dep... G62-2
 Âleme destân ey... TahI/3-3
 Ara yirde ol... G93-2
 Âh ey... G129-4
 Aklı hayrân it... G136-2

Aklı tağıt... G231-1
 Alur göz ile bak... G228-3
 Adı var kendüsi yok G225-1
 'Aklı yağma it... G242-1
 'Aklı perîşân ol... G246-3
 'Aklını başına cem' it... G264-4
 Ayaklara düş... G316-2
 Ayakda ko... G321-4
 Acı söz ey... G302-3
 Ayaklara ur... G384-2
 'Âlemin yüzi gül... Tar5-9
 Akli git... Tar36-2
 'Aklı başına gel... Tar36-3
 Ayın on dördü gibi ol... Tar23-3
 Âteşe yan... G178-4
 'Aklı başında ol... G180-1
 Ahbâbın ayacı tozu ol... G170-4
 Ağız dadını ver... K9-31
 Ayak çek... G294-1
 Başına ur... K3-35
 Baş egme... K13-1
 Beli bükül... K15-27
 Başa gel... TahVI/4-1
 Boyun eg... TahVII/2-3, G321-5
 Bir ağız güftâr G54-3
 Başı göge ir... G31-3
 Bağrı yarıl... G137-5
 Bin pâre it... G158-3
 Başı göge bitiş... G162-3
 Bel bağ... G165-3
 Bulutdan nem kap... G163-1
 Baş koş... G77-5

Bağrı taş ol... G80-1
 Başın döğ... G196-5
 Bağrına bas... G206-4
 Bir içim âb G213-1
 Bir ağız söz G194-6
 Belâ çek... G241-3
 Başdan çıkar... G309-4, 296-2
 Başa nazar kıl... G316-1
 Baş tut... G353-3
 Bir içim su Tar23-2, G324-2
 Baş üzre mekân tut... K7-24
 Başa toprak saç... Tcb2/1-7
 Başa yaz... G337-2
 Câna ur K2-10
 Cüdâ düş... K3-15
 Cânından bez... K5-9
 Cân kulağı K7-16
 Cânı yerine gel... TcbI/2-1
 Cân gözi Müs5/5-3, Tcb3/4-2
 Cân bağış... Müs.9/3-1
 Cehl-i mürekkeb Müs10/5-1
 Can mâil ol... Müs1/6-1
 Cüdâ düş.. Te1/3-4, G294-1
 Cân çık... G74-1
 Cân bağış... G116-4, 78-5, 293-1
 Cân vir... G123-5, 353-4, 133-3-3, 167-5, 185-3, 241-3
 Cânı fedâ ey... G144-1
 Cihânda ad it... G281-2
 Câm-ı meyi gürlet... G281-1
 Cefâ çek... G302-1
 Cân al... G309-2
 Cânı yerinden kop... G320-2

Cânı ağzına gel... G324-2
 Câna geç... G378-3
 Çıka gel... K3-11
 Çâk ol... Tah2/1-3
 Çeşm-i cânı aç... G232-4
 Çeşmini yolına harç it... G373-3
 Dökülüp saçıl... K6-17
 Dil uzat... K7-27
 Dikiş tut... K15-32
 Dil teşne gör... Müs1/3-3
 Dil vir... Tah.2/4-2
 Dîdeden yaş yerine göz akıt... G8-4
 Dîvâne ol... G72-2
 Dağ yak... G368-1
 Dil murgını sayd it... G259-2
 Dil vir... G261-5
 Dağlara düş... Tah1/3-2
 Dem ur... K12/28
 Dişin bile... Tah7/2-3
 Deryâ dil ol... G327-6
 Elin al... K2-43
 El vir... K5-16, Tkb2-1-4, TkbIV/2-2, G55-2, G338-1, G375-5
 Elden koma... K7-29
 El aç... K7-37
 Ehl-i zevk ol... MüsV/5-4
 Ele al... Tah5/2-1, G152-3, 256-1
 El ur... G3-2, 90-4
 Ele gir... G58-1, 48-1, 182-3
 Elinüñ kiri yüzünñ karası G108-5
 Elden Sal... G204-3
 Eser itm... G266-3, 240-3
 Elin gögsine ko... G280-4

Elifler kes... G288-4
 Elden git... G318-1
 El çek... G325-3
 El tut... G387-3
 Elinden kaçır.... Tar2-2, TkbI/4-7
 El kes... TkbV/1-2
 Elif çek... G256-2
 El yu... G23-4
 El arkasını yerde ko... G231-3
 Evrâkın dür..
 Elden geleni dirîg it... K6-14
 Ehl-i dil ol... G252-2
 Fenâ sahrasına düş... G236-2
 Gönli gözi açıl... K7-7
 Gönül âzâde ol... K7-36
 Günâhı tazele... TkbV/3-1
 Gam çek... Müs7/1-2, G93-4
 Gönül al... G73-4, 127-3
 Gönli geç.... Tah5/1-1
 Gönli yak... G122-5
 Güzellen... G188-4
 Gözin aç... G295-5
 Gönül bağını aç... G296-2
 Ganimet bil... G251-2
 Hasret çek... K4-12
 Hâk-ı pâyma yüz ur... MüsVI/2-2
 Hîmmet al... Müs.V/1-3
 Helâk it... G131-5
 Hayrete düş... G138-5
 Hem-ser geç... G192-3
 Hâk ile yeksân ol... G364-3
 Hâk-i kadem ol... G311-2

Hirmen-i ömrin yile vir... Tkb1/1-1

İçecek suyu olma... G248-5

İş geç... G343-3

Kerâmet ey... K3-15

Kâr it... K5-3

Kad çek K11-22

Karşu çık... Tcb1/1-7

Kulak tut... K14-12

Kapısı kapan... K15-3

Karar kıl... Tkb2/4-3

Kemâle ir... Müs1/4-1

Kana boyan... G9-3, 165-4

Kana kana çek... G37-5

Kan dök... G41-3

Kan ağ... G45-2, 265-5

Kanına gir... G352-4, 204-5

Kan yut... G149-2, 199-1

Kulak tut... G194-7

Kadem it... G29-2

Kemân it... G240-4

Kâmetin hevâsına düş... G241-3

Kaddi lâm ol... G268-4, 270-1

Kulağı yolda kal... G280-2

Kalpden kop... Tar.37-4

Kara yer içre yeksân ol... K15-33

Kara bahtlu ol... Müs1/3-6

Kadem bas... Tcb1/4-10

Lutfını kıl... K5-30

Mihenge ur... G189-4

Mat it... G298-2

Mühr ur... G368-1

Nazar kıl... K3-1, 7, 43, G28-4, 27-1, Tkb2/1-1
 Nazar it... Tkb1/1-5
 Nezâket kıl... Müs1/7-4
 Nazar eyle... G243-4
 Ocağı sevin... K15-3
 Ocaklara yan... K15-6
 Ok geç... G298-4
 Pür kıl... Tcb3/1-7
 Peydâ ol... MüsIII/1-6
 Pîr elin tut... MüsV/1-3
 Püşt ü pâ ur... G218-3
 Pençe ur... G392-3
 Pâren... Tar33-3
 Râha düş... G196-2
 Şehâb çek... K3-37
 Sine yar... K4-25
 Sikke ur... K6-11, K3-12
 Ser vir... K5-16
 Seyr eyle... MüsI/7-5
 Sükûn ir... Müs II/2-1
 Sinesi saf ol... Tes.I/3-3
 Ser-fürû it... G16-4, Müf.35
 Su gibi akıt... Tah6/5-2
 Sîneye çek G206-4
 Su yerine kan iç... G183-4
 Su gibi meyl eyle... G185-1
 Saht-ı zebân ol... G252-2
 Su gibi harç eyle... G340-3
 Söz aç... G384-5
 Şikeste-hâtır ol... G384-3
 Terkini ur... Tah1/2-2

Tâzelen... G1/2
 Tâze can bul G129-1
 Ter düş... G163-1
 Tesir ey... Müs4/1-2
 Ümid kes... G296-1
 Üstine kuş kon... G368-3
 Vird-i zebân it... Müs7/1-4
 Yed-i tûlâ... K3-14
 Yüzi ağ ol... K3-42, K6-6, K7-28
 Yüz sür... K5-3, K5-68
 Yere geç... K15-1
 Yok yire derd ü belâ çek... Tah3/1-2
 Yüz çevir... G392-5
 Yolsuz gez... G2-6
 Yere geç... G40-4, 226-2
 Yüz tut... Müf.14
 Yüzine gül... G98-3
 Yer eyle... G105-4, Müs4/1-1
 Yer it... G240-1, 111-2, 239-2, 387-2
 Yok yere kan dök... G126-3
 Yerin bul... Tar7-2
 Yara çek... G128-1
 Yüz ur... G173-2, Müs8/1-5
 Yolında yüzlerin hak eyle... G199-5
 Yabana at... G192-4
 Yoluna can fida et... G217-3
 Yâda düş... G356-5, 357-1, Müs2/10-6
 Yerde beşer gökde melek ana nazîr ol... G250-1
 Yola gir... Tar5-3
 Yire koy... Tkb2/5-3
 Yaş yerine kan akıt... Tcb2-5
 Yirde kal... K15-31

Yüz bul... Mûs10/5-1
 Yerin kulağı ol... G312-3
 Zuhûr it... G293-3
 Zuhûra gel... G294-3
 Zâhir ol... Tes3/3-3
 Zencîre çek... G238-5

c. Etkilendiği ve Etkilediği Şâirler

Feyzî ile ilgili kaynaklarda etkilendiği ve etkilediği şâirlere dair yeterince bilgi yoktur. Fakat divan şiiri nazirecilik geleneği içinde şâirlerin kendinden öncekilerden etkilenmemesi ve kendinden sonrakileri etkilememesi mümkün değildir.. Bu düşüncelerden yola çıkarak önemli şâirlerden bir kısmının divanlarını vezin, kafiye ve redif yönleriyle taradık. Benzerlikleri tespit etmeye çalıştık.

Tespitlerimiz sonucunda divandaki tahmis ve tazminleri de göz önünde bulundurursak Feyzî'nin Şirazî (ö. 1390), Bayezîd-i Rûmî (ö. 1514), Hayâlî (ö. 1554, Fuzûlî (ö. 1556), Bâkî (ö. 1599), Rıf'atî (ö. ?), Şerifî (ö. ?), Emîr Efendi (ö. ?) gibi şâirleri okuyup etkilendiği ortaya çıkmıştır.

Divanda Fuzûlî, Emîr Efendi, Bâyezîd-i Rûmî'ye tazmin; Bâkî, Hayâlî, Rıf'atî ve Şerifî'nin gazellerine tahmisi vardır.

Feyzî'nin divanda 216. Gazel olarak yer alan:

Ser-i müjgandan tûran eşk-i fîrâvân şaf şaf
 Kellelerdür ki tûtar nîze güzârân şaf şaf

matla'ı Bâkî'de:

Müje haylin dizer ol gamze-i fettân şaf şaf
 Gûyiyâ cenge tûrur nîze-güzârân şaf şaf

(Bâkî Dîvân, s. 241, 229/1)

şeklindedir.

Feyzî'de:

Maḥabbet 'arz iderseñ ey göñül cânâne incinmez

Virürsen naḫd-i ḫalbi ḫâşılı rindâne incinmez

(G.183-1)

matla'lı gazeli Bâkî'de:

Eger biñ zaḫm ura ḡamzeñ ten-i 'uryâne incinmez

Ucından tek hemân bir ḫişşe çıksun cânâne incinmez

(Bâkî Dîvân, s. 222, 199/1)

biçimindedir.

Divanda Emîr Efendi, Bâyezîd-i Rûmî ve Fuzulî'nin beyitlerine Feyzî'nin tazmin yaptığını ifade etmiştik.

Tazmin esas olarak başka bir şairin sadece bir mısra veya bir beytinin ele alınarak onun çeşitli nazım şekillerinde tamamlanmasıdır. Tazminde aranan bir şart tazmin edenin tazmin edilen şiirin sahibini bir şekilde anması gerektiğidir. Bu olmazsa aşırma yani "sirkat-i şi'r" söz konusudur.⁵¹

Feyzî Divanda tazmin ettiği beyitlerden Emîr Efendi'ye ait olanın ismini zikrederken, Fuzulî ve Bayezîd-i Rûmî'ye ait olanlar ise tarafımızca tespit edilmiştir.

Şâir Fuzulî'nin:

Âşyân-ı murğ-ı dil zülf-i perîşânüñdadur

Ḳande gitseñ ey perî göñlü senüñ yanüñdadur

(Fuzulî Dîvân, s. 57, 97/1)

beytini tazmin etmiştir.

Divanda tahmis edilen Bâkî'ye ait:

⁵¹ M. Fatih Köksal: "Nazire Kavramı ve Klasik Türk Şiirinde Nazire Yazıcılığı", *Diriözler Armağanı*(Ankara, 2003), 241-42.

Fermân-ı ‘ışka cân ile var inkıyâdımız
Hükm-i kazâya zerre kadar yok i‘timadımız

(Bâkî Dîvanı, s. 218, 198/4)

matla’lı gazeli tahmis edilmiş. Divandaki gazel 6 beyittir. Feyzî gazelin 5 beytini alırken

Meyden şafâ-yı bâtın-ı humdur garaz hemân
Erbâb-ı zahir añlayamazlar murâdumuz

(Bâkî Dîvanı, s. 218, 198/5)

beytini tahmise almamıştır.

Yine Bâkî’nin

Goncalar içre nihân eyleme gül-berg-i terüñ
Ya‘ ni seyr eyleyelüm sineñi çöz dügmelerüñ

(Bâkî Dîvanı, s. 271, 277/1)

matla’lı 7 beyitli gazelinin 5 beytini tahmis etmiştir. Tahmiste olmayan beyitler şunlardır:

Çandasın biz de gel ey âfet-i devrân görelüm
Nice bir öpe kuca görüşe tavk u kemerüñ

(Bâkî Dîvanı, s. 271, 277/3)

Zâhidâ rind-i harâbâta inen ta‘n itme
Var ise zerre kadar sırr-ı kazâdan haberüñ

(Bâkî Dîvanı, s. 271, 277/5)

Şâir; Hayâlî’nin

Düşelden ayrı şeydâ dil meh-i nâ-mihribânımdan
Kevâkib her gece yummaz gözün âh u figânımdan

(Hayâlî Divanı, s. 223, 385/1)

matla’lı 5 beyitli gazelini 5 beyit hâlinde tahmis etmiştir.

Fuzulî'nin:

Ey mezâk-ı câna reng-i şehd ü şekker tek lezîz
Dem-be-dem zehr-i ğamın kand-ı mükerrer tek lezîz

(Fuzulî Dîvanı, s. 41, 65/1)

matla'lı gazeline Feyzî:

Zehr-i ğam-ı yâr lebûñle baña sükker tek lezîz
Acı acı sözlerün kand-ı mükerrer tek lezîz

matla'lı gazeliyle nazire yazmıştır.

Hayalî'nin:

Sînede ey dil ğam-ı cânânı mihmân oldu tüt
Hûn-ı dil çek dâĝını küynüklü biryân oldu tüt

(Hayâlî Dîvanı, s. 101, 351)

matla'lı gazeli Feyzî Divanı'ndaki:

Ey gedâ kendüñ cihân mülkine sultân oldu tüt
Bir Süleymân-taht Nerîmân-baht hâkân oldu tüt

matla'lı gazelle karşılık bulmuştur.

Yine Hayâlî'nin:

Lebin 'aksi düşüp mir' âta ey meh-pâre yaşdanmış
Yatar Îsâ sanasın mihr-i pür-envâra yaşdanmış

(Hayâlî Dîvanı, s. 167, 227/1)

Çavm-i Leylî seng-i bî-dâd atdı Mecnûn üstüne
Ebr-i bârân-ı vefâ yağdurdı hâmûn üstüne

(Hayâlî Dîvanı, s. 254, 475/1)

matla'lı gazelleri Feyzî'de:

Ser-i zülfün sevâdı kim meh-i ruhsâre yaşdanmış
 ‘ Aceb ebr-i siyehdür mihr-i pür-envâre yaşdanmış

(G.204-1)

Zülf-i müşkînün görüp ruhsâr-ı gül-gûn üstine
 Şanuram ebrû siyehdür mihr-i gerdûn üstine

(G.352-1)

şeklindedir.

Feyzî, Hâfız-ı Şirâzî'nin meşhur:

“Elâ yâ eyyühe’s-sâkî edir ke’sen ve nâvilhâ” mısraıyla başlayan gazelinin

etkilenen şâirlerdendir.

Feyzî, “Elâ yâ eyyühe’s-sâkî edir ke’sen ve nâvilhâ” yı ters çevirerek “Edir ke’sen ve nâvilhâ elâ yâ eyyühe’s-sâkî” şekline getirmiştir.

Hâfız-ı Şirâzî'nin etkisinde olan Feyzî Divanı'nın 387 nolu gazelinin matla beyti şöyledir:

Humâr-ı bâde-i gam ser-girân itdi bu müştâkı
 Edir ke’sen ve nâvilhâ elâ yâ eyyühe’s-sâkî

Feyzî'nin dışında Ârif (ö. ?), Sâbit (ö. ?), Râşid (ö. ?), Zihnî (ö. ?), Sâmi (ö. ?), Mirî (ö. ?), Zikrî (ö. ?), Sırrî (ö. ?), Sânî (ö. ?), Emrî (ö. ?), Hisâlî (ö. ?), Ni'metî (ö. 163), Âlî (ö. 1600), Behiştî (ö. 1571) gibi şâirler “Elâ yâ eyyühe’s-sâkî edir ke’sen

ve nâvilhâ” mısraı etkisiyle şiirler yazmışlardır.⁵²

Feyzî, Fuzûlî (ö. 1556) ve Ali Şîr Nevâyî gibi şâirlerde de görülen ilk gazelin ilk mısraının Arapça söylenmesi geleneğine uymuş ve ilk gazelinin ilk

⁵² Geniş bilgi için bkz. İ. Hakkı Aksoyak: “Hafız Divanı’ndaki İlk Beytin Osmanlı Edebiyatına Etkisi”, *Bilig*, 8 (Ankara, 1999), 99; Yaşar Aydemir: *Behiştî Dîvanı*(Ankara, 2000), 69.

mısraını Arapça yazmıştır. Örnek olması maksadıyla Fuzkûlî'nin ve Feyzî'nin ilk gazellerinin ilk beyitlerini vermek istiyorum:

Çad enâru 'l-ı ışkı li 'l-ı uşşâkı min-hâci 'l-hüdâ
Sâlik-i râh-ı haqîkat 'ı şka eyler iktidâ

(Fuzulî Dîvânı, s. 9, 1/1)

Enzele 'r-rahmânü min münzi 'nedâ ğaysu 'l-hüdâ
Hurrem oldu açılıp bâğ-ı dil-i merd-i Hudâ

(G.1-1)

Nazire geleneği çerçevesinde Feyzî'nin şiirlerine kendinden sonra yaşamış Nefî (ö.1635), Şeyhülislam Yahya (ö.1644), Nâbî (ö.1712) gibi şâirlerin nazireleri vardır.

Feyzî Divanı'nın 189 numaralı gazeli:

Murgzâr-ı ' âlemüñ çok murgzârın görmüşüz
Bülbüle dem-sâz olur yokdur hezârın görmüşüz

Rüşenâ-yı kuılden bin kerre hâsiyetlidür
Çekmişüz çeşme reh-i yârüñ gubârın görmüşüz

Çîn-i ebrû-yı nigâruñ tarhını hiç görmedüñ
Biz ki bu deyrüñ niçe naşş u nigârın görmüşüz

İzzet ü her dü-cihân bî-i' tibâr olmağdadur
Mağz-ı zilletdür bu dehrüñ i' tibârın görmüşüz

Çalmamışdur zerrece mihr ü şadâkatdan eşer
Yoklayup halkı şıgarile kibâruñ görmüşüz

Geçmez ey h̄âce senüñ sîm ü zerüñ bir mankıra
Urmışuz ‘ibret mihengine ‘ayâruñ görmüşüz

Feyziyâ âhir fenâdur hâl pes âlem ne gam
Ya bugün görmüşüz ol hâli ya yarın görmüşüz

Nâbî Divanı'nda şu şekilde tanzir edilmiştir:

Bâg-ı dehrüñ hazânın hem bahârın görmüşüz
Biz neşâtuñ da gamuñ da rûzgârın görmüşüz

Çok da mağrûr olma kim mey-hâne-i iqbâlde
Biz hezârân mest-i mağrûrın humârın görmüşüz

Tûb-ı âh-ı inkisâra pâydar olmaz yine
Kişver-i câhuñ nice sengîn-hisârın görmüşüz

Bir hurûşiyile ider biñ hâne-i iqbâli pest
Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisârın görmüşüz

Bir hadeng-i cân-güdâz-ı âhdur sermâyesi
Biz bu meydânuñ niçe çâpük-süvârın görmüşüz

Bir gün eyler dest-beste pâygâhı câygâh
Bî-‘aded mağrûr-ı şadr-ı i‘tibârın görmüşüz

Kase-i deryûzeve tebdîl olur câm-ı murâd
Biz bu bezmüñ Nâbîyâ çok bâde-h̄ârın görmüşüz

(Nâbî Divanı, s. 696, 319)

Yine Feyzi'nin:

Eyâ idüp şikeste büt-i bûy-ı zıştimüz
Beytü'l-harâme dönmeç olur mı[dı] geştimüz

matla'lı gazeli Nâbî'de:

Âb-ı niyâz u hâk-i rızâdur siriştîmüz
Nakş-ı hasîrdür ezeli ser-nüviştîmüz
şeklindedir.

Nefî, Feyzî Divanı'nda 256 numara ile geçen:

Jeng-i gamdan bu gönül âyînesi şâf degül
Ele alup anı sen açmamak inşâf degül
matla'lı gazelini:

Ûtî-i mu' cize-güyem ne desem lâf degül
Çerç ile söyleşemem âyînesi şâf degül

(Nefî Divanı, s. 315, 71/1)

matla'lı gazeliyle tanzir etmiştir.

Feyzî'de:

Emriñe Râmiz Efendi şeh-i Dârâsın sen
Yed-i kudretle çekilmiş kaşı tuğrâsın sen

(G304/1)

Her dem ol gonce-dehen gül gibi handân olsun
Ağlasun bülbül-i dil derd ile nâlân olsun

(G312/1)

matla'lı gazeller Nefî'de:

Gördüğün 'âşık ider bir büt-i ra' nâsın sen
' Aceb üftâdesi çok dil-ber-i yektâsın sen

(Nefî Divanı, s. 328, G. 99/1)

Nice bir dil ğam-ı zülfüñle perîşân olsun
Göreyin zülfünü kim hâk ile yeksân olsun

(Nef'î Dîvanı, s. 327, G. 96/1)

şeklindedir.

Feyzî'de:

Lâledür ruhsârı ya gül ikiden hâlî degül
Hatt-ı nesrîndür ya sünbül ikiden hâlî degül

(G258/1)

matla'lı gazeli Şeyhülislâm Yahya'da:

Gamze gözler dil ya kâkül ikiden hâlî degül
Tîğ lâzım ana ya g'l ikiden hâlî degül

(Şeyhülislam Yahya Divanı, s. 136, G.224/1)

biçimindedir.

Yine Feyzî Divanı'nın:

Kimse rahm itmez baña bilmem ğamum añlar mı yok
Yoksa 'âlemde mürüvvet ehli bir server mi yok

(G226/1)

matla'lı gazeli Şeyhülislâm Yahya'da:

'Aşka kâbil dil mi yok şehre içre ya dil-ber mi yok
Mest yok meclisde bilmem mey mi yok sâgar mı yok

(Şeyhülislâm Yahya Dîvanı, s. 115, G.182/1)

tarzındadır.

Sonuç olarak Feyzî, kendinden önceki şâirlerden etkilendiği gibi, kendinden sonraki şâirlerle de nazire geleneği içinde etkileşim içindedir.

II. BÖLÜM

FEYZÎ DİVANI'NİN ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

A. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

1. NAZIM ŞEKİLLERİ

Feyzî Divanı'nda toplam 536 şiir bulunmaktadır. Bunların 535'i Divan edebiyatı nazım şekilleriyle yazılmıştır. Nasihat başlıklı dörtlüklerden oluşan şiir ise Divan edebiyatı nazım şekillerine benzememektedir.

535 şiirin; 15'i kaside, 7'si tahmis, 13'ü müseddes, 6'sı terkîb-bend, 3'ü tercî'-bend, 409'u gazel, 8'i nazm, 36'sı kıt'a, 38'i ise matladır.

Dîvanda değişik nazım şekillerinde yazılmış 37 tarih mevcuttur. Bu tarihlerden 14'ü çeşme, cami, ev yapımlarına; 12'si vefatlara; 8'i makam tayinlerine; 2'si doğumlara; 1'i sünnet merasimine düşürülmüştür. Tarihlerden biri Şeyhülislam Bostanzâde'nin vefatı ve Hoca Saadeddin Efendi'nin şeyhülislamlık makamına getirilmesi ile ilgilidir. Diğerleri Kırım bölgesi ve buraya mensup şahsiyetler içindir.

Aşağıda divandaki nazım şekillerini tek tek değerlendirmeye çalışacağız.

a. Kaside

Feyzî Dîvanı'nda biri mülemmâ olmak üzere on beş kaside bulunmaktadır. Kasidelerde kullanılan vezinlerin dökümünü ve beyit sayısını şu şekilde verebiliriz:

Nu	Kasidenin Vezni	Türü	B.S.
1	Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün	Tevhid	45
2	Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün	Na' t	47
3	Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün	Na' t	42
4	Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün	Na' t	41
5	Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün	Medhiyye	73
6	Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün	Medhiyye	45
7	Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün	Hikemī	46
8	Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün	Medhiyye	18
9	Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün	Medhiyye	36
10	Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün	Medhiyye	40
11	Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün	Medhiyye	33
12	Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün	Medhiyye	28
13	Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün	Hikemī	31
14	Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün	İ' tikādī	21
15	Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün	Mersiye	41

Divandaki mülemma kaside Arapça, Farsça, Türkçe yazılmıştır. Mülemma; karışık dilde (genelde Arapça, Farsça, Türkçe olmak kaydıyla) bir mısraı veya bir mısraın yarısı bir dilde diğer yarısı başka bir dilde iki ya da üç lisanı meczederek oluşturulan beyit ve böyle beyitlerden mürekkep şiiirlere denir⁵³.

Kasidelerin beşi rediflidir. Redifli kasidelerin ikisi kelime redif, diğer üçü ise ek rediftir. Kafiye olarak 4 –ān, 3 –ār, 2 –ā, 3 –er, 1 –āb, 1 –āl, 1 –āhir kullanılmıştır.

b.Musammatlar

aa. Tahmîs

Divanda 7 tahmis bulunmaktadır. Tahmisler Şerîfî, Bākî, Rif'tî, Hayālî ve Şemsî'nin gazelleriyle şairi belli olmayan bir gazele yapılmıştır.

Aşağıda divandaki tahmislerin vezinleri, kullanım sayıları ile birlikte gösterilmiştir:

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün (4)

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün (2)

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün (1)

ab. Müseddes

Divanda 13 müseddes bulunmaktadır. Bu müseddeslerde kullanılan vezinler aşağıda kullanım sayılarıyla birlikte verilmiştir:

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün (1)

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün (4)

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün (5)

⁵³ Niyazi Ünver: Eski Türk Edebiyatında Mülemma, Yüksek Lisans Tezi, GÜSBE, (Ankara, 1998), 8.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün (1)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün (1)

Feyzî-i Kefevî Divanı'nda 3 müseddes tazmin yoluyla yazılmıştır. Birinci müseddes Fuzül'nin bir beytine, ikinci müseddes Emir Efendi'nin bir beytine, üçüncü müseddes Bayezid-i Rûmî'nin bir beytine dört mısra eklenerek elde edilmiştir.

ac.Terkîb-Bend

Divanda 6 terkîb-bend vardır. Terkîb-bendlerle ilgili bilgileri gösteren tablo aşağıdadır:

Nu	Terkîb-Bendin Vezni	Türü	Bn.S.	B.S.
1	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün	Mersiye	5	8
2	Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün	Mersiye	5	7
3	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün	Mersiye	5	6
4	Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün	Nasihah	5	5
5	Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün	Hikemî	5	5
6	Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün	Hikemî	8	6

aç. Tercî'-Bend

Divanda 3 tercî'-bend bulunmaktadır. Birinci tercî'-bend eksik bir tercî'-benddir. Tercî'-bend vasıta beyitle başlar. Kanaatimizce müstensih bendin diğer beyitlerini yanlışlıkla atlamış ve farkına varamamıştır.

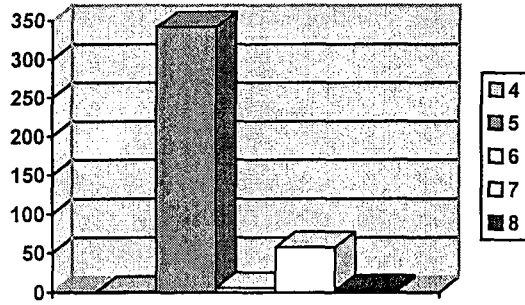
Tercî'-bendler aşağıda tablo şeklinde incelenmiştir

Nu	Tercî'-Bendlerin Vezni	Türü	Bn.S.	B.S.
1	Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün	Medhiye	5	8
2	Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün	Hikemî	5	8
3	Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün	Tasavvufî	5	11

c. Gazel

Divanda 409 gazel bulunmaktadır. Bunlardan 342'si 5 beyitli, 58'i 7 beyitli, 6'sı 6 beyitli, 2'si 8 beyitli ve 1'i 4 beyitlidir. Oran olarak tüm gazellerin içinde 5 beyitli gazeller %83.61, 7 beyitliler 14.18, 6 beyitliler 1.46, 8 beyitliler 0.48 ve 4 beyitliler 0.24'e tekabül eder. Söylediklerimizi tablo halinde şu şekilde daha da netleştirebiliriz:

Nu	B.S.	G.S.	%
1	4	1	0.24
2	5	342	83.61
3	6	6	1.46
4	7	58	14.18
5	8	2	0.48

Beyit rakamlarını yorumladığımızda Feyzî'nin tercihinin 5 beyitli gazellerden yana olduğu ortaya çıkmaktadır. Nitekim şâirin:

Hemânâ tab^ç -1 Feyzî gülşen-i ezhâr-ı ma^ç nâdur

Açılmış bir gül-i penc-bergdür şanma gâzeldür bu

(G322/5)

beyti de bu durumun bir ifadesi kabul edilebilir.

Gazellerde 16 vezin kalıbı kullanılmıştır. Bunlar aşağıda tablo halinde gösterilmiştir :

Remel Bahri	Sayı	%
Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilün	124	30.31
Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilün	1	0.24
Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilün	87	21.27
Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilün	2	0.48

Hezec Bahri	Sayı	%
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün	65	15.89
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün	7	1.71
Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün	37	9.04
Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün	4	0.97

Muzārī Bahri	Sayı	%
Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün	49	11.98
Mef' ülü Fā' ilätün Mef' ülü Fā' ilätün	3	0.73

Hafif Bahri	Sayı	%
Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün	14	3.42

Mücdes Bahri	Sayı	%
Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün	7	1.71

Mütekārib Bahri	Sayı	%
Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün	1	0.24

Recez Bahri	Sayı	%
Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün	4	0.97
Müstef' ilätün Müstef' ilätün Müstef' ilätün Müstef' ilätün	2	0.48
Müstef' ilün Fe' ülün Müstef' ilün Fe' ülün	2	0.48

Kafiye ; Divan şiirinde ses, redif ise söz tekrarlarının mısra sonlarında simetrik olarak kullanılmasıdır. Kafiye, bir araya getirdiği unsurlar arasında anlamsal bir ilişkiyi zorunlu kılar. Redif ise ; simetrik tekkerrürü ile şiiri belirli bir kavram etrafında toplar⁵⁴. Feyzî divanındaki gazellerin kafiye ve redifine baktığımızda, şairin tercihinin rediften yana olduğunu görürüz. Divanda bulunan 409 gazelin 313'ü rediflidir. Bu da genel oranla %76.52'ye tekabül eder.

Gazellerdeki rediflerin 189'u 1'li, 37'si 2'li, 3'ü 3'lü ve 3'ü de 4'lü kelimelerden oluşur. 232 kelime redifli gazellerin, radifli gazellere oranı %74.12'dir. Kelime redifli gazeller, gazellerin toplamı içinde ise %56 oranındadır. Gazellerin 85'i (%20.78'i) sadece kafiyelidir.

Kafiye ve redifli olan gazellerin toplamından arta kalan 11 fark kimi zaman ek hâlinde redif, kimi zaman da kelimenin aslında görülen harflerden oluşmuş; kafiye ve redifinde problem olan gazellerden kaynaklanmaktadır. Örneğin 328. gazelin kafiyesine baktığımızda birinci beyitin ilk mısrasında 'bâde' kelime halinde ikinci mısradaki ise rüzgâr anlamındaki 'bâd' kelimesine –a datif eki getirilmiştir :

Bezm-i gülşende dilâ yâr ile nûş it bâde

Rüzgârûñ elem-i hırmenini virür bâde

(G328/1)

⁵⁴ Muhsin Macit: Divan Şiirinde Âhenk Unsurları(Ankara, 1996), 87-88.

Gazellerde şâirin en çok kullandığı kafiyeler şunlardır : -ân(43 defa), -ā(31 defa), -ār(21 defa), -er(20 defa), -ām(14 defa), -et(13 defa), -em(12 defa), -āb(8 defa), -āl(7 defa).

Gazellerden 3'ü Arapça-Türkçe mülemma gazeldir. Mülemma gazellerin yanında değişik gazeller de bazı mısralar Arapça veya Farsça söylenerek telmi yapılmıştır.

ç.Nazm

Divanda 8 (1'i Arapça) nazm bulunmaktadır. Nazmlardan beşi tarih nazmdır. Nazmlardan 3'ü 2, 2'si 3, 1'i 4, 1'i 5, 1'i 12 beyitlidir.

Nazmda kullanılan aruz kalıpları ise; 4'ü Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün, 2'si Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün, 1'i Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün, 1'i Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün'dür.

Nazımlardan ikisi kelime halinde redifli, diğerleri ise redifsizdir.

d.Kıt'a

Divanda 36 kıt'a bulunmaktadır. Bu kıt'alardan 31'i (% 86.11)i tarih kıt'adır. Kıt'aların 13 (%33.33)ü 2 beyitli, 7 (%19.44)si 4 beyitli, 2 (% 5.55)si 5 beyitli, 2 (% 5.55)si 6 beyitli, 1(%2.77)i 7 beyitli, 1 (%2.77)i 8 beyitli, 2 (%5.55)si 11 beyitli, 1 (%2.77)i 12 beyitlidir.

Kıt'aların 6'sı Farsça, 1'i Farsça-Arapça mülemmadır.

Kıt'alarda kullanılan aruz kalıpları ve sıklığı aşağıda gösterilmiştir:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün 11 (%30.55)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün 5 (%13.88)

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün 5(%13.88)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün 4 (%11.11)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün 3 (%8.33)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün 3 (%8.33)

Müfte'ilün Fâ'ilün Mefte'ilün Fâ'ilün 2 (% 5.55)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün 1 (%2.77)

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ûlün 1 (%2.77)

Müstef'ilün Mestef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün 1 (%2.77)

36 kıt'adan 15 (%41)ji rediflidir. Bunlardan 4 (11.11)ü kelime redif diğerleri ise ek hâlinde rediftir.

e.Matla

Divanda 38 matla bulunmaktadır.

Bunlardan 10 (%26.31)u Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün, 9 (%23.68)u Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün, 7 (%18.42)si Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün, 4 (%10.52)ü Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün, 3 (%7.89)ü Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün, 2 (%5.26)si Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün, 2 (%5.26)si Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün, 1 (2.63)ji Müstef'ilün Fe'ûlün Müstef'ilün Fe'ûlün vezinleriyle yazılmıştır.

Matlaların 6'sı ek redif, 5'i kelime redif, 3'ü ek kelime redif, 1'i kelime gurubu redif, 21'i redifsiz, 2'si cinaslıdır.

2. Vezin

Feyzî Divanı'nda toplam 536 şiir bulunur. Bunların nasihat başlığı taşıyanının dışında hepsi aruz kalıplarıyla yazılmıştır. Divanda toplam 17 aruz kalıbı kullanılmıştır. Nazım şekilleri bahsinde aruz kalıpları ayrı ayrı değerlendirildiği için burada yalnızca Haluk İpekten'in Türk Şiirinde Kalıpları'ndaki⁵⁵ oranları verilerek karşılaştırma yapılmıştır.

⁵⁵ Haluk İpekten: Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri ve Aruz (İstanbul, 1997), 344-46.

Tablo

Vezin	Şiir Sayısı	Feyzî %	H.l. %
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	143	26.72	29.1
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	114	21.30	13.5
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	85	15.88	13.7
Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	64	11.96	11.9
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün	42	7.85	7.2
Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	33	6.16	2.9
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	11	2.05	2.05
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün	8	1.49	4.8
Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün	7	1.30	1.2
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	7	1.30	0.8
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	5	0.93	3.7
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mef'ûlü Mefâ'ilün	4	0.74	0.6
Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün	3	0.56	1.2
Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün	3	0.56	---
Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün	2	0.37	0.5
Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün	2	0.37	---
Müstef'ilâtünMüstef'ilâtünMüstef'ilâtün Müstef'ilâtün	2	0.37	---

Tablodan da anlaşılacağı gibi Feyzî'nin kullandığı "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün", "Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün", "Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün" kalıpları şiirlerin toplamı içinde ortalamanın üstündedir.

Divanda yer yer vezin aksaklıklarına rastlarız. Bu aksaklıklar daha çok müstensih hatasından kaynaklanmaktadır. Divan nüshasının tek olması da bu aksaklıkların giderilmesini zorlaştıran bir husustur. Buna rağmen hataların büyük bir kısmı söz dizimine müdahale, hece ekleme ve çıkarma yoluyla düzeltilmeye çalışılmıştır. Divanda Arapça ve Farsça kelimelerde zihafa pek az rastlanır. Şâirin özellikle Türkçe kelimelerde imale yaptığını görürüz.

Şu beyitte Türkçe kaç ve baş kelimelerinde imale-i memdûd göze çarpar:

Âh ol gânze-i fettân ile ol kaç nedür
Yıkdı dil hânesini bir iki o baş nedür

(G91/1)

Aşağıdaki gazelde kafiye olan Türkçe kelimelerdeki imale dikkat çekicidir:

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gice gündüz çaylar kim çağlar ağlar baña
Çekdüğüm bârı görürse çağlar ağlar baña
- 2 Katre-i şeb-nem degül evrâkdan rîzân olan
Şubh-dem kerîm göricek bâğlar ağlar baña
- 3 Şefkat eyler hâlüme 'uşşâk hem ağıyar hem
Bülbül-i âşüfte dilüz ağlar ağlar baña

- 4 Derd ü ğam şöyle nizâr itdi ten-i zârum benüm
Görse za' füm şayrular hem sağlar ağlar baña
- 5 Çeşmümün kirpiklerinden Feyziyâ her dem ağan
Rîm-i hûn-âlûd şanma dağlar aglar baña

(G.6)

Divanda zihafaların genelde şâirin mahlasının nisbet “ı”sinde olduğu dikkat çeker.

Tîgveş pek rûydur ‘ışkuñda durmazdur yüzi
Feyzî’nün şemşîr-i ğam itse vücûdın naht-taht

(G34/5)

Sonuç olarak, Feyzî Divanı’nda kalıp olarak “Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün”, “Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün”, “Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün”, “Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün”, “Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün”, “Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün” daha çok kullanılmıştır.

3. Kafiye ve Redif

Nazım şekilleriyle ilgili incelemelerimizi aktarırken, her bir nazım şeklinin kafiye ve redifini değerlendirmiştik. Bu bölümde bunların tamamını ortaya koymaya çalışacağız.

Divandaki 536 şiirden 351’inde (%65.48) redif vardır. Bunlardan 208’i tek kelime, 39’u ikili, 3’ü üçlü, 3’ü dördü olmak üzere toplam 253’ü (%72.07) kelime, 98 (%27.92)’si de ek hâlinde rediftir.

Redifleri meydana getiren ek ve kelime rediflerin 295’ini (%84.05) Türkçe, 27’sini (%7.69) Arapça, 13’ünü (%3.70) Farsça, 11’ini (%3.13) Türkçe-Arapça, 6’sını (%1.70) Türkçe Farsça, 1’ini (%0.28) Arapça-Farsça ortak kelime ortak kelime ve ekler oluşturmaktadır.

Redifli ve redifsiz şiirlerin dışında kalan şiirler, 13 müşeddes, 6 terki-bend, 3 terci’-bend ve 7 tahmiste hem redif hem de kafiye tespitinin yapılması

mümkün değildir. Bunların dışında kalan bazı şiirlerde ise; aynı şiir içinde kimi zaman ek hâlinde redif kimi zamanda kelimenin aslında görülen harflerden oluşmuş, ne kafiye ve ne de redif diyebildiğimiz durumlar söz konusudur. Bu şiirlerin kafiye ve redif tespitini yapmadık.

Divan'daki şiirlerin 148'i (%27.61) redifli şiirlerdir. Şâir; ân, â, âr, er, âm, et, em, âb, âl gibi kafiyeleri daha çok tercih etmiştir.

Feyzî divanında yer yer cinaslara rastlanır. Cinaslar anlamları ayrı söyleniş ve yazılışları aynı kelimelerin bir arada kullanılmalarına dayanır. Cinasların bir çok çeşidi vardır.

Bu çeşitlerinden biri de cinas-ı mükerrerdir. Cinas-ı mükerrerler kelimelerden birinin, diğerinin son hecesiyle ses ve yazılış benzerliğine dayanan söz oyunlarıdır.⁵⁶

Feyzî Divanı'nda da cinas-ı mükerrerler bulunmaktadır. Aşağıdaki gazel bunun bir örneğidir:

Mef' ülü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Bulup kemâl-i hüsn ile beyne'l-enâm nâm
Oldı o şâhuñ emrine cümle kirâm râm
- 2 Mihr-i ruḥına ḥâl u ḥaṭ-ı müste'âr 'âr
Sermâye-i kemâli mehüñ ber-devâm dâm
- 3 Lâyık mı ola 'âşık-ı hizmet güzâr zâr
A' dâ süre hemîşe olup şâd-kâm kâm
- 4 Dil bülbülünü eylemesün mey-i melâl lâl
Cevr ile ḳaddüm itdi o şîrîn-kelâm lâm

⁵⁶ Osman Horata: "Ses, Anlam Bütünlüğü ve Gazel-i Tecnisler", Doğu Akdeniz Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 1 (Kıbrıs, 1988), 67.

5 Hıyl u hışımla kırtarımaz Hüsrevân revân
Feyzî kaçan ki itse havâle Hüsâm sâm

(G.268)

Feyzî Divanı'nda cinas-ı mükerrerlerin dışındaki cinas çeşitleri de göze çarpar:

Sürdi Cem cām-ı mey-i nâb şafâsın âhir
Sâkı-i dehr daği anı bezimden sürdi

(G.368-4)

Ebrû-yı kemândârı baña yârûñ ok urdı
'Uşşâkı nişân eylemek âyinin okurdı

(G.367-1)

Biz mürekkeb gibi cürm ile yüzi qaralaruz
Kalem-i sehv ile dil şafhasını qaralaruz

(G.169-1)

Reşk-i bâğ-ı hüsnuñile dîde her şeb nemlenür
Katre-i eşküm fezâ-yı 'ışqda şeb-nemlenür

(G.150-1)

Üstüñe ol şehsüvâr-ı hüsñ ey dil sürse at
Çekinürse devletüñ kendüñ götür ortaya at

(G.31-1)

Sonuç olarak Feyzî Divanı'nda az da olsa kafiye hatası vardır. Şiirlerinde genelde tam kafiye tercih etmiştir. Şiirlerinde oransal olarak redifler çoğunluktadır ve redif olarak seçilen kelimelerin büyük bir kısmı Türkçedir.

B. MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

1. DİN

a. Allah

Divan bir tevhid kasidesiyle başlar. Tevhid kasidesi Arapça, Farsça, Türkçe mülemma bir manzûmedir. Tevhidler, edebiyatta Allah'ın birliğini ve ululuğunu anlatan şiirlerdir. Divanda bulunan kaside tevhidde Allah'ın büyüklüğü, isimleri, sıfatları, kuvvet ve kudreti sonsuzluğu, insanın onun karşısında acizliği vurgulanmaktadır.

Tevhid kasidesinin bir beytinde şah ve kulların Allah'ın lütfuna muhtaç olduğu şu şekilde verilir:

Her dem küşâde maḥzen-i luṭfi kapuları
Muhtâc âstânına dâim şeh u gedâ

(K.1-3)

Tevhid kasidesinin dışında divanda, Allah, Evvel, Âhir, Âlim, Bâkî, Ekber, Gaffâr, Rahman, Rahîm, Hallâk, Kerim, Gafûr, Bâri, Rabb, İlâh, Cebbâr, Celâl, Hâlık, Hüdâ, Hudâ, Kâdir-i bî-çûn, Hudavend, Hak, Lâ-yezâl, Şâh-ı ışk, Üstâd-ı ezel, Sâni', Vahid, Ehad, Vâcid, Samed, Yezdân gibi Yüce yaratıcıyı ifade için, kullanılan ad ve sıfatlar geçmektedir.

b. Melekler

Melek ve hûri beyitlerde, "hur, kerrûbiyan, sürûş, melâik" gibi kelimelerle zikredilmiştir.

Divanda, melek sevgili ve övülenler için benzetme unsuru olarak anılmıştır:

Lem' a-i nûr-ı tecellî ṭal' at-ı dil-berdedür
Neşve-i feyz-i ilâhî o melek manzardadır

(G..93-1)

Divanda büyük meleklerden Cibrîl (Cebrail) ve İsrâfil geçmektedir.

Hız. İsrâfil nefesiyle, Hız. Cebrail ise Hız. Peygamberle miraca çıkışına telmih yapılarak zikredilmiştir:

Nefes-i şubh mufizu 'I-berekât ile hayât
Güyyâ mürdelere irdi dem-i İsrâfil

(Müs.2/2/5-6)

Pervâne-i pür-sûhtedir şevkına Cibrîl
Ol lem' a ki dîdârûña envâr-ı Hudâdur

(G..76-4)

Hârut ile Mârut "sihir ve büyü" bahislerinde ismi geçen meleklerdir. Divan şiirinde Zühre adındaki kadına tutulmalarından dolayı Babil kuyusunda asılmalarıyla anılmışlardır. Divanda bir beyitte şöyle geçmiştir:

Feyzî kuzeh-i dehri şakın Zühre ucında
Hârût ile Mârût çeh-i Bâbil'e düşdi

(G..370-5)

c. Dinî Kitaplar

Feyzî-i Kefevî Divânı'nda yalnızca mukaddes kitapların en sonuncusu olan Kuran-ı Kerîm'den söz edilmiş ve mushaf bazı benzetmeler içinde yer almıştır. Sevgilinin yüzü "mushafa", hattı "va'd ayetine" benzetilmiştir. Şu beyitte zarûret durumunda teyemmümün Kuran'ın emri olduğu vurgulanmıştır:

Hâtuñ devrinde şarf idüp sirişküm cismüm el urdum
Zarurette teyemmüm câiz olmak emr-i Qur'ândur

(G.90-4)

ç. Ayetler-Hadisler

aa. Ayetler

Düşmez haşîş kıhrına ol kim ide anuñ
 Kıalb-i selîmi süllem-i İslâma irtikâ⁵⁷

(K.1-6)

Dehân-ı dürr-feşânından işitdi “*fâstaķim*”⁵⁸ emrîn
 Anuñçün tutdı râh-ı müstaķim-i râstân zanbaķ

(K.3-40)

Virdi yevmen yec’ alu’l-vildâne⁵⁹ eşyâdan ħaber
 Keşret-i berf ile ħam olan nihâl-i sebzezâr

(K.4-3)

Ândelîb-i râst gûy-ı kıum feenzir⁶⁰ bûde hem
 Tûtî vü beşer-i güfte-keşdedür leyl ü nehâr

(K.4-32)

Rûziĥî âyet-i innâ fetehnâ-râ⁶¹ râşî
 Reh-ber-i naşrun minallâhi ceşş-i ebrârün ħıyâr

(K.4-33)

Maĥrem-i esrâr-ı kânellâhu lâ-şey’un
 Naşş-ı subĥane’llezî esrâ⁶² kemâline menâr

(K.4-34)

⁵⁷ “O gün ne mal ve ne de oğullar fayda verir. Ancak Allah’a (küfür ve nifak hastalıklarından korunmuş) sağlam ve temiz kalp getiren (fayda görür).” Şu’arâ 26/88-89

⁵⁸ “Dosdoğru ol, doğrulukla hareket et.” Hud 11/112

⁵⁹ “Eğer siz (dünyada) küfrederseniz çocukları ak saçlı ihtiyarlara çevirecek olan bir günde kendinizi nasıl koruyabileceksiniz!” Müzemmil 73/17

⁶⁰ “Ey elbisesine bürünen kalk, uyar, Rabbini tekbir et, elbiseni temizle” Müddesir 74/1-4; İsrâ 17/1

⁶¹ “Biz sana apaçık bir fetih verdik” Fetih 48/1

⁶² “Her türlü kusur, ayıp ve eksiklikten uzak olan o (Allah) yürüttü” İsrâ 17/1

‘Urve-i vüŝka⁶³ ki şer’inden kināyetdür anuñ
Cennet-i me’vā cemāl-i gülbüninden müste‘ār

(K.4-35)

Ğonca-i nevreste-i bāğ ene elmeḥu’s-sebī
Kāmeti serv-i kumū’l-leyl⁶⁴ ruḥları vird-i vaḳār

(K.4-36)

Ger ḥüsāmuñ ābıdur niçün ider ḥalkı helāk
Der mine’l-mā’ külle şey’in ḥayyu müfîz⁶⁵ nef‘u zār

(K.5-38)

Şāhenŝeh-i rüşen-nazar *mā kuḥli māzāğa’l-başar*⁶⁶
Şem‘-i ŝebistān-ı hüner çeşm-i çerāğ-ı piş u kem

(K.6-5)

Bāğa gel seyr eyle gör āŝār-ı sun‘-ı müste‘ān
Keyfe yuḥyi’l-‘arḍa ba‘de mevtiḥā⁶⁷ ānen feānen

(K.7-1)

Şarāb içmek ḥaḳīḳatde necāset-ḥür olmaḳdur
Bu ḳavle *inneme’l-ḥamr*⁶⁸ āyeti burḥān-ı bāhirdür

(K.14-2)

Ma‘nā-yı *ve’l-kāzimine’l-ğayzuñ*⁶⁹ oldu manzarı

(Müs.10/6-4)

⁶³ “Dinde zorlama yoktur. Doğruluk, sapıklıktan seçilip belli olmuştur. Kim tâğûtu (şeytanı) inkar edip Allah’a inanırsa, muhakkak ki o kopmayan, sağlam bir kulpa yapılmıştır. Allah işitendir bilendir.” Bakara 2/256

⁶⁴ “Geceleyin kalk, namaz kıl” Müzemmil 73/1-2

⁶⁵ “İnkâr edenler görmediler mi ki görkelrle yer bitişik idi, biz onları ayırdık ve her canlı şeyi sudan yarattık” Enbiya 21/30

⁶⁶ “Muhammed’in gözü ŝaşmadı” Necm 53/16-18

⁶⁷ “Allah yeri ölümden sonra nasıl diriltiyor!” Rum 30/50

⁶⁸ “Ey iman edenler! İçki, kumar, (tapmaya mahsus) dikili taşlar, fal okları ancak şeytanın amelinden bir murdardır. Onun için bunlardan kaçının ki muradınıza eresiniz.” Maide 5/90

⁶⁹ “Öfkelerini yutkunanlar” Âl-i İmrân 3/134

Ḥaḫḫ Nūḥa didi itdūgi dem ḫavmini ḥālik
Küfr ehli olan oğlı içün *leyse min ehlik*⁷⁰

(Tkb6/5-5)

Benüm ol esfel-i esāfil-i nās
Olsa *tahte 's-ṣerā*⁷¹ mekānum Ḥaḫḫ

(Tcb2/1-5)

Luṭf-ı Ḥudā dilerseñ yarın ola karīnūñ
Feyzī bu gün dem-ā-dem *ḫul lā-tezerni ferdā*⁷²

(G.2-7)

Cihān-ı pür-cefāyı gördüm ey dil bī-girān deryā
Tevekkül fülkine girdüm ki *bismillāhi mecrehā*⁷³

(G.11-1)

Kenāre keṣṭi-i Nūḥ-ı nebī çıḫmazdı Tūfāndan
Fener göstermese nūruñ senüñ ey sırr-ı *mā evḫā*⁷⁴

(G.11-4)

Şöyledür la' lünde Feyzī mu' ciz-i *Yuḫyi 'l-'izām*⁷⁵
Fi 'l-meşel düşvār olan 'İsāya āsāndur saña

(G.12-5)

Hüveynā Cübeynā ke 'bedri 'l-kevākib
Ki gīsū vü ḫāleş şeb-i necm-i şāḫib⁷⁶

(G.29-1)

⁷⁰ "O, senin ailenden değildir" Hud 11/46

⁷¹ "Yer altı, toprağın altı" Tāhā 20/5-6

⁷² "Zekeriyya'yı da an. Hani o Rabbine: Rabbim, beni yalnız başıma bırakma, sen varislerin en hayırlısısın, diye niyaz etmişti." Enbiya 21/89

⁷³ "Onun akıp gitmesi de, durması da Allah'ın adıyladır." Hud 11/41

⁷⁴ "Kuluna vahyettiğini vahyetti" Necm 53/9-10

⁷⁵ "O çürümüş, dağılmış kemikleri diriltti" Yasin 30/78-79

⁷⁶ "O ziyasıyla karanlığı delen yıldızdır." Tarık 86/3

Lebüh dehānuma şun dişleşem kemendüñe aş
 Һudā buyurdı kelāmında *ve 'l-cürüha kışās*⁷⁷

(G.206-1)

Bir mehüh mihrine dil vir kim zevāli olmaya
*Lā uhibbū 'l-āfilīn*⁷⁸ olsun sözüñ hemçü Һalil

(G.261-5)

Һuṭṭ-ı vech-i Ādem remzin idrāk eyleyen añlar
 Netice n'eydügini nükte-i seb' a'l-meşānī⁷⁹ den

(G.301-5)

Senüh için *verefa' nā leke zikrek*⁸⁰ didi Һaḳ
 Bārekallāh zihī ḥüsn-i edā luṭf-ı Һudā

(G.409-3)

ab. Hadisler

Didi çün ol menba' -ı 'ilm-i ma' ārif-i *men 'aref*⁸¹

(Müs.5/2-4)

Baḳ kim saña göstersün edīb ile sefihi

'Ayīnei *el-mü'mīni mir'ātü aḥīhi*⁸²

(Tkb6/8-5)

⁷⁷ “Biz onda (Tevratta) onların üzerine şunu da yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, diş diş (karşılıktır) hülasa bütün yaralar birine kısastır. Fakat kim bunu (bu hakkını) sadaka olarak bağışlarsa o kendisine (günahına keffaret onun yargılanmasına vesile) dir. Kim Allah'ın indirdiği (ahkam) ile hüküm etmezse onlar zâlimlerin tâ kendileridir.” Maide 45/5

⁷⁸ “Batanları sevmem” Enam 6/76

⁷⁹ “İkişerden yedi, tekrarlanan yedi” Hicr 15/87

⁸⁰ “Senin nâmını da yükselttik” İnşirah 94/4

⁸¹ “Kendini bilen Rabbini bilir” Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2/262

⁸² “Mü'min kardeşinin aynasıdır” Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2/294

Tā ölince taleb-i ‘ ilme düriş ey ‘ âkil
 Bulmak isterseñ eger ‘ izz ü hayât-ı ebedî
 Saña yitmez mi bu ki Hâzret-i fâhr-ı dü-cihân
 Uḡlubu ‘l-‘ ilme mine ‘l-mehdi ile ‘l-lahdi⁸³ didi

(Nasihât)

d. Peygamberler

aa. Adem

İslâm inancına göre Adem (as.) ilk insan ve ilk peygamberdir; künyesi “Ebu’l-Beşer(İnsanlığın ilk atası)”dır.⁸⁴

Hiz. Adem’in yaratılışı âb u gil kelimeleriyle birlikte geçmektedir.

ab. Nûh

Nûh (as.), Kuran-ı Kerim’de ve Hiz. Peygamber’in hadislerinde mühim bir mevki işgal eder. Meşhur Tufan dolayısıyla insanlığın “ikinci babası” kabul edilmiştir.⁸⁵

Hiz. Nûh, üç beyitte zikredilmiş ve kavminin helak olması, tufan hadisesi ve aşağıdaki beyitte olduğu gibi, ömrünün uzun olması münasebetiyle ele alınmıştır:

Cânâ egerçi şehd-i lebüñdür gıdâ-yı rûh
 Ammâ ele girince gerek saña ‘ Ömr-i Nûh

(G.48-1)

ac. İbrahîm (Halîl)

Hiz. İbrahim; ateşe atılması, sofrası yani cömert olması yönleriyle söz konusu edilmiştir.

⁸³ “Beşikten mezara kadar ilim taleb ediniz” Bu söze, sahîh hadis kitaplarında rastlanmamaktadır. Talat Koçyiğit Tercüman Gazetesi yayınları arasında 1983’te yayınladığı Hadîs-i Şerîf Küllüyâtı adlı eserinin birinci cilt 19. sayfasında bu sözün uydurma hadisler arasında olduğunu ifade ediyor.

⁸⁴ Abdullah Aydemir: İslâmî Kaynaklarına Göre Peygamberler, (Ankara, 1991), 19.

⁸⁵ Abdullah Aydemir: a.g.e., 48.

Bunun yanında Hz. İbrahim'in iç sorgulamadan sonra Allah'ı buluş hadisesine telmih yapılmıştır. Şâir, "Bir ay yüzlü sevgilinin sevgisine gönül ver ki, o geçici olmasın, sözün Hz. İbrahim'in 'Batan şeyleri sevmem' ifadesi olsun" diyor:

Bir mehûñ mihrine dil vir kim zevâli olmaya
Lâ uḥibbü 'l-âfilîn olsun sözüñ hemçü Ḥalîl

(G.261-5)

aç. İsmâil

Hz. İbrâhim'in peygamber olan iki oğlundan biridir. Hz. İsmail Arapların atası olarak kabul edilir.⁸⁶

Divanda Hz. İsmâil'in Hz. İbrahim tarafından kurban edilmek istenmesi olayıyla; âşîğın sevgili yolunda kendisini kurban etmesi ve koç yiğitlerin gaza yolunda kurban olması arasında ilişki kurularak anılmıştır.

ad. Süleyman

Hz. Süleyman; beyitlerde "mühr, mûr, taht, âleme hükmetmesi" yönleriyle zikredilmiştir. Sevgilinin eşi bulunmaz, ebedîlik suyu olan dudakları ve Hz. Süleyman'ın mührüne benzetilen ağzı ele geçmez.

Şâir, sevgilinin mühre benzeyen dudağı Hz. Süleyman'ın mührü gibi âlemleri kutlu fermânıyla kendine bağlasa şaşılır mı, demiştir:

Qıldı fermân-ı hümâyûnına 'âlemleri râm
Ḥâtem-i la'li n'ola mühr-i Süleymân olsa

(G.341-3)

ae. Ya'kûb

Hz. Ya'kûb, Hz. Yûsuf kıssası ile ilgili olarak, Hz. Yûsuf'a kavuşmasıyla gözlerinin açılması yönüyle ele alınmıştır. Kıssa, benzetme unsuru olarak dile getirilmiştir. Sultanın ayak basışıyla âlemin gözünün

⁸⁶ Abdullah Aydemir: a.g.e., 68

aydınlanması ile Yûsuf'a kavuşmasıyla Hz. Ya'kûb'un gözlerinin açılması arasında münasebet kurulmuştur:

‘ Ayn-ı ‘ âlem rûşen oldu mağdem-i sulţânile
Dîde-i Ya'kûb açıldı Yûsuf-ı Kenân ile

(Tcb.1-2)

af. Yûsuf

Hz. Yûsuf, Hz. Ya'kûb'un oğludur. Edebiyatımızda güzelliğiyle, kardeşlerinin onu kıskanıp kuyuya atmaları, esir olarak satılması, Mısır'da Züleyha'nın ona âşık olması, Mısır'a aziz olması ve sevdiklerine tekrar kavuşması yönleriyle geçmektedir.

Feyzî dîvanında; daha çok başından geçen olaylar, babasına kavuşması ve Mısır'a aziz olmasıyla anılmıştır:

İfnâ-yı heştî itmezse sâlik olmaz velâyet şehrine mâlik
Gör Mışra Yûsuf sulţân ayrılmayınca Ken'ân elinden

(G.297-6)

ag. Mûsâ

Semâvî dört büyük kitaptan biri olan Tevrat'ın indirildiği peygamber olan Hz. Musa, Kurân'da adı en çok geçen ikinci peygamberdir.⁸⁷

Hz. Mûsâ divanda; gayreti, Allâh'ın nûr şeklinde tecellisine mazhariyeti, mucizelerinden parlak eli, ejderhaya dönüşebilen asası yönleriyle işlenmiştir:

‘ Aşâ-yı Hâzret-i Mûsâ gibi bir dâne şâh iken
Olur bir niçe başlu ejderhâ âteş-feşân zanbağ

(K.3-16)

⁸⁷ Abdullah Aydemir: a.g.e., 113.

ağ. Eyyûb

Kur'ân-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden biri olan Hz. Eyyûb dîvanda bir beyitte başına gelen belalara karşı sabır gösterip şükretmesiyle zikredilmiştir:

Hitam-ı nâme-i ikbâli oldı ni' mel-' id
Belâya Hazret-i Eyyûb itdi çün şükran

(K.10-35)

ah. Lokman

H. Lokman dîvanda iki beyitte hikmet sahibi olması tarafıyla anılmıştır. Şâir, hikmet kapısının Lokman tarafından açılıp kapandığını ifade etmiştir:

Sırr-ı dehân-ı yâr açılmaz dime şağın
Hikmet kapusudur anı Loqmân açar kapar

(G.70-3)

ai. Hızır

H. Hızır; "âb-ı hayat, İskender, ebedî hayata kavuşması, karanlıklar ülkesine seyahat etmesi, yeşillik ve âleme canlılık vermesi" yönleriyle irdelenmiştir.

Bir beyitte, baharın gelişi ve âlemin yeşillenmesi, yaşlı ve geçici bir kişinin birden genç birine dönüşmesine benzetilerek bununla Hz. Hızır'ın âb-ı hayatı içerek ebedîlik kazanması arasında ilgi kurulmuştur:

Hızır gibi sebzâr içdi meger âb-ı hayât
Pîr u fânî olmuş iken oldı bir tâze cüvân

(K.7-4)

ai. İsa – Meryem

H. İsa, başka divanlarda görüldüğü üzere, dîvanda en çok zikredilen peygamberlerdendir. H. İsa'nın annesi Hz. Meryem ise, bir beyitte

geçmektedir. Hz. İsa, dîvanda Mesih adı altında da geçmiş, çoğunlukla ölüleri dirilten, hayat veren nefesiyle anılmıştır.

Bir beyitte, Hz. İsa'nın âhir zamanda gökyüzünden Şâm'a inmesi telâkkisi dile getirilmiştir:

Baňa ey muğbeçe itdüklerüni olmaz isem
Diyeyin Hâzret-i 'İsâ'ya kaçan Şâm'a iner

(G.140-3)

aj. Muhammed

Peygamberimizle ilgili divanda altı na't bulunmaktadır. Bunlardan üçü kaside, diğer üçü de gazel nazım şekliyle yazılmıştır.

Peygamberimizin Ahmed, Mahmud, Muhammad Mustafa isimleri na'tlarda geçer. Peygamberimiz evlâd-ı Âdem'in serveri, fahr-i Arab ve zahr-ı Acem'dir. O hâdî-i hayr-i sübül, hüsrev-i hayl-i rusul, şâh-ı kerem, mâh-ı ümemdir.

Peygamberimizin doğumu sırasında bütün putların yıkılışı şu beyitte ifade edilir:

Zamân hâmel u milâd u dem-i ba'ş u zuhûrında
Yıkıldı Lât u 'Uzzâ vü Menât u cümle-i bütler

(K.2-32)

Hz. Peygamber âlemlere rahmet ve günahkârlara şefaattir:

Şefî'ü 'l-müznîbîn ü rahmetelli'l-'âlemîn ol kim
Açar na' t-1 cemîl-i zîkrine gerçi dehân zanbağ

(K.3-22)

Bir beyitte peygamberimizin ayı ikiye bölme mucizesi zikredilir:

İşâretile mehi şağ ide engüşti ol mihrüñ
Gelüp îmâna şıdğ ile getürmişdür beyân zanbağ

(K.3-24)

Peygamberimiz Hakk'ın mahbûbu, maksûdu olmasaydı kâinat yaratılmazdı:

Murâd u maqşadu maqlûb u maḥbûb-ı Hakk olmasañ
Vücûda gelmez idi pest ü bâlâ ekber ü aşgar

(K.2-37)

e. Çehâr-yâr

Çehâr-yar, dört dost anlamındadır. İslâmın dört büyük halifesi olan Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali için kullanılan bir kavramdır.

Divanda dört halife büyük bir hürmet hissiyle zikredilmiştir. Divanda en çok Hz. Ali (Haydar) geçmiştir. Bir müseddesde Hz. Ömer adaletiyle, Hz. Ebubekir doğruluğuyla, Hz. Osman hilmiyle, Hz. Ali bilgisiyle söz konusu edilmiştir:

‘Adl-i dâd-ı ‘Ömeri şıdık-ı Ebubekr şâfi
Hilm-i ‘Osmân ḥafî dâniş-i şâh-ı Necefi

(Müs.2/9/4-5)

Bir beyitte Hz. Ali , Döldül, Kanber benzetme unsuru vesilesiyle kullanılmıştır:

Döldül-süvâr-ı rezmsin ey Ḥaydar-i zamân
Atuñ öñince şâh-ı Ḥabeş Kanberüñ ola

(K.8-8)

Bir başka beyitte Haydar ve Hayber teşbihte benzetilen bir unsur olmuştur:

Ḳal‘ a-i gam ne kadar berk ise Ḥaybervârî
Dest-i lütfuñ koparur ya beni Ḥaydervârî

(G.381-1)

Divanda, bilhassa Hz. Ali sevgisi göze çarpar. Şâir, Hz. Ali'yle ilgili müstakil bir gazel de yazmıştır. Şâir, ayrıca kendisinin Hz. Ali'nin soyundan olduğunu ifade etmiştir:

Düldül süvâr-ı ' arza-i nazm olsa kim ne dir
Feyzî meger sülâle-i Hâyder degül midür

(G.115-5)

f. On İki İmam

Hz. Ali'nin soyundan olan ve Hz. Peygamber'e halife ve vâris olduklarına inanılan on iki kişidir.

Divandaki yedinci müseddeste Allah'ın varlığından, birliğinden Hz. Peygamberden, dört halifeden bahsedildikten sonra on iki imamın ismi sırayla verilir. Hz. Hasan ahlâkı, Hz. Hüseyin takvası, Zeynelâbidîn âriflerin gözünün ışığı olması, Bâkır ilmi, Cafer doğruluğu, Musa Kâzım hükmünün isabeti, Ali Rıza yüce soyluluğu, Muhammed Takî lakabı, Nâki edep sahibi olması, Hasanu'l-Askerî ahlâkı, Muhammed Mehdî temiz yaratılışı ile divanda dile getirilmiştir.

g. Sahabeler

Sahabe, peygamberimizi görmüş, yakınında bulunmuş, ona dava arkadaşlığı yapmış zatlardır. Dîvanda sahabelerden yalnızca Bilâl-i Habeşî geçmiştir. Bilâl-i Habeşî, bir beyitte yüzünün rengine, yani zenci olmasına telmih yapılarak ak-kara tezadı içinde kullanılmıştır:

Dir gören hâline Bilâl-i Hâbeş
Gerdeni aq minâreye benzer

(G.160-2)

ğ. Kaza ve Kader

Herhangi bir şeyin belirli bir şekilde meydana gelmesini, Cenabı Hakk'ın ezelde dilemiş olmasına "Kader" denir. Yüce Allah'ın böyle dilemiş olduğu herhangi bir şeyi, zamanı gelince meydana getirmesine de "Kaza" denir.⁸⁸

Beyitlerde kaza yaya benzetilmiş, kaza yayından atılan oklar gönle işlemiştir. Bazen de kaza kelimesi felaket anlamıyla tevriyeli olarak kullanılmıştır. Şâir, "Sâhib-i kıl-k-i kazâ" tâbiriyle Allah'ı kastetmiştir.

Bir beyitte ise; kader kaleminin alnımıza yazdığının başımıza bir bir geleceği dile getirilmiş, bundan kıl kadar sapma olmayacağı vurgulanmıştır. Şâir, bir başka beyitte ise, sevgilinin yaya benzeyen iki kaşından birinin kader yayı, diğersinin ise kaza kılıcı olduğunu ifade etmiştir:

Biri şemşîr-i kazâdur birisi kıvı-s-i kader
Dostum ol iki ebrûyî tekevvis didüğüñ

(G.243-3)

h. Âhiret İle İlgili Unsurlar

aa. Âhiret

Öteki dünya olan âhiret, ölümden sonra gideceğimiz yerdir. Dünya ahiret için bir köprüdür. Ebedî olmayan herkes bu köprüden geçer:

[Bir cisrdür] âhiret yolında dünyâ fi'l-meşel
Kimse kıalmazdur bu cisr-i bî-bekıâdan geçmedük

(G.229-6)

Şâir, bir beyitte dünya lezzetine dalarak, ahiret zevkini bırakmamak gerektiğini, asıl ebedî lezzetin orada olduğunu vurgulamıştır.

⁸⁸ Ömer Nasuhî Bilmen: *Büyük İslâm İlmihâli*, (Ankara, ?), 35.

Başka bir beyitte, hakların ahirette mutlaka alınacağını söyleyen şâir, bundan dolayı ahirete kalmadan dünyâda karşılıklı olarak haklarımıza riâyet edelim telkininde de bulunmuştur.

ab. Kıyamet (Haşr, Mahşer)

Dîvanda “kıyamet, haşr, mahşer, rûz-ı kıyamet” gibi adlarla zikredilmiştir. Kıyamet, ahiret hayatının başlangıcıdır. Kıyamet, beyitlerde hesap günü olması, insanların toplanması ve toplanma anında yaşanan karışıklık yönleriyle ele alınmıştır. Kıyamet ile boy arasında ilgi kurularak, sevgilinin âşıkları arasında doğurduğu karışıklığın kıyamet gününün karışıklığına benzediği vurgulanmıştır. Sevgilinin hoş kokulu hattı ahir zaman fitnesi, boyu ise kıyametten bir işaret sayılmıştır:

Fitne-i âhîrzamândur hatt-ı hoş-bûyun senüñ
Bir ‘alâmetdür kıyâmetden şehâ boyuñ senüñ

(G.248-1)

Bir başka beyitte ise kıyamet günü güneşin batıdan doğacağı telakkisine gönderme yapılmıştır:

Şan kıyâmet kopardı a‘dâ-yı dînün başına
Ġarbden gün gibi çün doğdı ‘ulüvv-i şân ile

(Tcb.1/2-6)

ac. Âhîrzaman

Dîvanda bir beyitte geçen âhîrzaman dünyanın son zamanıdır. Beyitte sevgilinin ayva tüyleri, ahir zaman fitnesi olarak gösterilmiştir.

aç. Cennet ve Cennetle İlgili Unsurlar

aaa. Cennet

Beyitlerde cennet “behişt, cinân, huld, vatan-ı aslî, ravza-yı ins-i Hudâ, uçmak” gibi kelimelerle zikredilmiş, dârü’s-selâm, me’vâ, firdevs gibi cennetin tabakaları da belirtilmiştir.

Şâir, memduhlarının menzîlinin cennet olmasını, cennet meclisinde bulunmasını arzu etmiştir. Bir beyitte , sevgilinin buğday beniyile insanı yoldan çıkardığı vurgulanırken, Hz. Adem ile Havva'nın cennetten çıkmasına sebep olan buğday tanesini yemeleri hadisesine telmih yapılmıştır. Bir başka beyitte yine sevgilinin siyah noktalı beninin insanı hile ile eğlence cennetinden çıkaracağı ifade edilmiştir.

Dâne-i hâl-i siyâhuñ ey perî hûrî-sıfat
Âl ile firdevs-i 'îşinden çıkarur âdemi

(G.399-3)

aab. Tûba

Cennette Sidre'de bulunan ve dalları bütün cenneti gölgeleyen ilâhî bir ağaç olan Tûba, sevgilinin boyu için kendisine benzetilen olmuştur:

Ey serv-i sehî sende olan kâmet-i mevzûn.
Toğrusı budur Sidre vü Tûbâda bulunmaz

(G.182-2)

Kûyuñı cennet teşbih ider ehl-i 'irfân
Zînet-i bâğ-ı İrem kâmet-i tûbâsın sen

(G.304-4)

aac. Kevser, Selsebil

Kevser ve selsebil, cennette bulunan ve müminlere sunulmak üzere yaratılmış sulardır. Beyitlerde, diğer divan şâirlerinde de görüldüğü gibi sevgilinin dudağı ve gözden akan yaş için teşbih unsuru olarak kullanılmıştır:

Seyl-i eşküm dem-be-dem mâ'-ı hamîmâsâ elüm
Cür' a-yı la' lüñ hemîşe âb-ı kevşer teg lezîz

(G.59-2)

ad. Cehennem

Cehennem, beyitlerde "nâr-ı cehennem, erbâb-ı saşâ, nâr-ı firak, duzah, cahîm" gibi isimlerle ve tamlamalarla vasfedilmiştir. Cennet ve

cehennem arasında mukâyese yapılmıştır. Bir beyitte sevgilinin ayrılık zehri, cennet ırmaklarını bile âşık için acıya çevirmiş, bir başka beyitte ise, cennet gibi can bahşeden dünyanın aslında dikkatlice bakıldığında cehennem deresinden başka bir şey olmadığı vurgulanmıştır:

Cennet gibi cân-bahş olan vâdî-i dünyâ
Dikkatle nazar kııl ki cehennem deresidür

(G.108-2)

ae. A'râf

A'raf, Cennet ile cehennem arasında bir yerdir. Dîvanda bir beyitte geçmektedir. Sevgilisi olmayan âşık için cennet cehennem bir görünür. Arif olan A'raf olmadığı için cenneti istemez:

Yârsız 'âşıka yeksân görünür huld u cahîm
İstemez 'ârif olan cenneti A'râf degül

(G.256-4)

af. Rûz-ı Elest, Kâlû Belâ, Rûz-ı Ezel, Bezm-i Elest

Dîvanda, "hengâm-ı elest, rûz-ı ezel, bezm-i elest" ad ve tamlamalarıyla ifade edilen elest bezmi, Hak Teala'nın insanlardan çok evvel ruhları yarattığı sırada onlara "Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?" sorusunu yönelttiği onların da "Evet, öyledir" dediği ahitleşme meclisidir. Şâir bir beyitte, "Elest hengâmında doğrulukla imânı söz verdikten sonra çok şükür sözümüzde yalan olmadık" demiştir:

Şıdk ile îmânı 'ahd itdükde hengâm-ı elest
'Ahdümüzde biñ şükür Allâha yalan olmaduk

(G.219-5)

Bir başka beyitte ise "Sevdalı başımız, ayva tüyleri yeni çıkmış bir güzele meyletti. Bu durum başımıza ezel gününde yazılmış" ifadesiyle âşığın aşkının ezelde takdir edildiği anlatılmaya çalışmıştır:

Ser-i sevdâ-zede bir nev-ḥata mâil oldı
Bu daḥi yazar imiş rûz-ı ezel başumuza

(G.337-2)

Yine divanda, ezelde başımıza yazılanın kesinlikle değişmeyeceği, ârif olan insanın bunu bilerek hareket etmesi gerektiği zikredilmiştir.

1. Diğer Dinî Unsurlar

aa. Sidretü'l-müntehâ

Sidretü'l-müntehâ, âşığın sağ yanında bir ağaçtır ki ötesine hiçbir mahluk geçemez. Sidretü'l-müntehâyı beşerî ilmin son haddi olarak îzah edenler vardır: Ötesi Allah'ın zât âlemidir.⁸⁹

Divanda Sidre ve müntehâ terimleri sevgili için teşbih unsuru olarak kullanılmıştır.

Müntehâ ḳaddine dil vireli Feyzî her dem
Sidreye ebr görür efgân-ı bülendin yeñemez

(G.186-5)

ab. Ölüm

Ölüm, her canlının karşılaşacağı mukadder sondur. Beyitlerde genel olarak “ecel, merg, mürde” kelimeleriyle ifade edilmiştir. Dünya, ecel avcısının bulunduğu bir mekândır. Bir beyitte ise, ecel mancınığa, ölüm ateşe benzetilmiş, bu benzetmeyle Hz. İbrahim'in ateşe atılma hadisesine telmih yapılmıştır. Sevgilinin her bir lutfu, kelâmı can verici olur, o anda ölmüş gönüller hayat bulur, yürür:

Her kelâm-ı luḫf ile can-baḫş olur cânânenüñ
Mürde diller bulur anuñla revân ol dem ḫayât

(G.31-4)

⁸⁹ Ferit Develioğlu: Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, (Ankara, 1997), 651.

Gönül götürücü sevgilinin merhametle ağyara hayat arttırıcılığı sağları,
hasta gönüllü âşığı ecelsiz öldürür:

Āşık-ı dil-ḥasteyi âḥir ecelsiz öldürür
Dil-berüñ rahmile ağyâra ḥayât-efzâlığı

(G.386-4)

ac. Rûh

Ruh, hayat, kuvvet, hareket, idrak mebdei, Allah'ın nûrundan bir zerredir. Ruhlar nurdan yaratıldı, bedenlere iskan edildi.⁹⁰

Beyitlerde rûh kelimesiyle bağlantılı "rûh-ı musavver", "rûh-ı revân", "rûh-ı rûh" gibi terkipler de görülmüş, bu terkipler, sevgiliyle ilgili tavsiflerde bulunmak için kullanılmıştır.

aç. Nefs

Can, benlik, ruh, aşağı duygular anlamına gelen nefis, kulun kötü huyları ve çirkin vasıfları, kötü his ve huyların mahalli olan latifedir.⁹¹

Nefsin istekleri, hevâsı insanın sâlih bir kişi olmasının önündeki en büyük engeldir. Benliğini tarikata vermek isteyen, eğer bunu para, eşya için, yapıyorsa hiçbir zaman nefis atını yenemez:

Cer için nasb idüp özini tarîkâta
Ḳanda olursa şalar nefsi semendin yeñemez

(G.186-4)

ad. Peri

Cinlerin çok güzel ve alımlı olarak farz edilen dişilerine verilen ad. Mecazi anlamda çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın.⁹²

⁹⁰ Safer Baba: *Tasavvuf Terimleri*, (İstanbul, 1998), 235.

⁹¹ Süleyman Uludağ: *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, (İstanbul, 2001), 271.

⁹² Ferit Develioğlu: a.g.e., 860.

Beyitlerde gerçek anlamıyla ve sevgili için benzetme unsuru olarak kullanılmış, şâir, bir beyitte peri-zâdeyi Allah'ın isimleriyle kendine bağlayarak bu dünyada kıyamete kadar bir şöhret edindiğini dile getirmiştir.

Sevgili; peri yüzlü, melek bakışlı güzeller içinde güzellik tahtına oturmuş cemâl sahibi biri olarak zikredilmiştir.

ae. Şeytan, Dîv

Şeytan, beyitlerde rakip için kendisine benzetilen olarak ele alınmıştır. Dîvanda "dîv", "iblis", "Ehrimen" olarak düşünülmüştür. Ehrimen, Zerdüşterin inandıkları kötülük ve karanlık Tanrısı, şeytan anlamlarındadır. Divanda zarifler şeklinde görünenlerin aslında şeytan mizaclı oldukları vurgulanmıştır. Bir beyitte ise, şeytanların gökyüzünde taşlanması telakkisi işlenmiştir.

af. Kefen

Divanda kefen hacca gidenlerin giydiği ihrama benzetilmiş, şâir bir beytinde, "Bahçenin ince fidanlarının kar ile beyazlaştığını sanmayın, onların beyazlığının sebebi kışın zahmetinden dolayı ölüp kefene sarılmalarıdır" demiştir:

Berfile ağardı şanma güz nihâl-i bâğın
Zahmet-i deyden ölüpdür aña sarmışlar kefen

(G.319-2)

ag. Ye'cüc

Ye'cüc İslâmî kaynaklara göre kıyamete yakın çıkıp bir çok kötü fiil işleyecek iki kavimden birinin adıdır. Divanda bir beyitte geçmiştir. Memdûhun, ateş parıltılı kılıcı ikinci Zülkarneyn gibidir. Zülkarneyn nasıl ki Ye'cüc kavminin zulmüne karşı demirden bir set yaptıysa, memdûh da zulüm ve fitne Ye'cücüne kılıcıyla demirden bir set çekmiştir:

Tîğ-ı âteş-tâbı Zülkarneyn-i sânidür meger
Kim demirden çekdi zulm ü fitne Ye'cücüne sed

(Tcb1-3-4)

ağ. Zühd, Takvâ, İlim, Amel, Verâ'

Bu kavramların hepsi Hakk'ın emir ve nehiyelerini en iyi biçimde yerine getirmek mânâlarına gelmektedir.⁹³

Şâir, zühd ve takva kitabını okuyan ve dinleyenin olmadığını, bu fennin itibarının ortadan kalktığını, geriye bir iki kör ile eşek kaldığını ifade etmiştir:

Kitâb-ı zühd ü takvâyı ne okur var ne diñler var
Bu fennün gitdi ' itibârı bir iki kûr ker kaldı

(G.371-6)

Zühd ve takvâ ehline melâmet yolu gösterilir. Zühd, vera, akl, amel nüshalarına aşk ehli dâima hata çizgisini çekerler. Beyitlerde genelde bu kavramlar, zahitlere has sıfatlar olarak verilmiş, aşk ehli olmanın önemi vurgulanmıştır.

ah. Hayır ve Şer

Hayır ve şer Allah'tandır. Mutasavvıflara göre var olan şey hayırdır, yokluk ise şerdir.⁹⁴

Sözlük anlamı olarak hayır, iyi, faydalı iş, iyilik; şer ise fena, fenalıktır.

Bir beyitte kötü yüzlü düşman bizi eğer kötülükle eğerse, biz onu her an hayırla, iyilikle hatırlayalım düşüncesi zikredilmiştir:

Bizi ger şer ile añarsa 'adû-yı bed-liqâ
Feyziyâ biz anı her dem hayr ile yâd idelüm

(G.281-6)

a1. Kandil Geceleri

Berat gecesi, şaban ayının on beşinci gecesidir. Peygamberimize peygamberliğinin bildirildiği gecedir. Bu gecede her önemli işin hikmetli bir şekilde ayrımı ve seçimi yapılır. Mağfiret gecesidir.⁹⁵

⁹³ Mustafâ Tatçı: *Hayreti'nin Dinî-Tasavvufî Dünyası*, (Ankara, 1998), 94.

⁹⁴ Süleyman Uludağ: a.g.e., 162.

⁹⁵ Hüseyin Algül: *Mübarek Gün ve Geceler*, (İstanbul, 2001), 48.

Kadir gecesi ise, Ramazan ayının son on gününden biridir. Kur'ân-ı Kerim'in inzal olduğu gecedir. Hüküm gecesi anlamına gelir. Takdîr-i ilâhî'de hüküm olunmuş işlerin, yahut bir çok işlere hükmeden muhkem emirlerin ayırt edildiği gecedir.⁹⁶

Mukaddes olan bu geceler "sevgilinin güzelliğini" anlatmada teşbih unsuru olarak kullanılmıştır:

Ey siyeh zülfüñ berât-ı hüsne tuğrâ-yı medîd
Hadd ü haţţuñ leyle-i Kâdr u ' izârun rûz-ı ' îd

(G.57-1)

Bir beyitte de, yıldızlarla süslü semâ Kadir ve Berat gecelerinde mumlarla donatılmış câmiye benzetilir.

aj. İman, Küfür, Kâfir, Din

İman aydınlığın; küfür karanlığın karşılığıdır. Bazı beyitlerde iman küfr tezadı üzerinde durulur. Bir beyitte, övülenin kılıcının parlaklığı küfür karanlığında yol gösterici fener olarak tasavvur edilerek, küfür karanlığının mümessili olarak gösterilir.

Âşık, aşk günâhını yüzünden okudukça, alçak ağıâr, küfrü ezber okur:

Ben ' ışk günâhını yüzünden okudukça
Ağıâr-ı denî küfri dila ezber okurdı

(G.367-2)

Beyitlerde övülen zat "mu'în-i din"dir ve "hısn-ı din" in koruyucusudur. Zâhidin Hudâ'nın sırrı olan sevgilinin yüzünün güzelliğini inkâr etmesi dinden imandan çıkmasına sebep olur:

İşitdüm zâhid inkâr eylemiş hüsni ruḡ-ı yâri
Bu ḡod sırr-ı Hudâdur dînden îmandan çıkmış

(G.198-4)

⁹⁶ Hüseyin Algül: a.g.e., 68.

ak. Fücçâr, Münâfık, Münkir

Münafık, iki yüzlü davranmak anlamına gelir. Şâir bir beyitte sevgiliye, “Belini kucakladığımızı kimseye söylemeyiz. Hançerin gibi ışıklı münâfık(iki yüzlü) değiliz” demiştir:

Bilin çoçduğumuz kimseye fâş eylemezüz
Hançerün gibi iki nûrlu münâfık degülüz

(G.190-2)

Şâir bir beyitte, fenâ huyluyla fücçârın gönlüne nasihatın kâr etmeyeceğinin ifade etmiştir.

al. Put, Zünnâr, Sanem

Şâir, putu genelde sevgili için benzetme unsuru olarak kullanmıştır. Şâir, bir beytinde, Çin putu kadar güzel olan sevgiliyi gören râhibin kendi putundan usanıp bezeceğini dile getirmiştir:

Bir görse senün ey büt-i Çin zîver-i hüsnün
Râhib usanur biñ bezer idi şaneminden

(G.299-3)

Şâir, başka bir beytinde “saç-zünnâr” ilişkisini kurarken “Put kadar güzel olan sevgilinin saçları zünnâra benzediğinden beri, kan içici gözünün kâfirliğine şüphe kalmadı” demiştir:

Hûni gözinüñ küfrine şek kalmadı kat‘ â
Zülfüñ şanemâ olalı zünnâra müşâbih

(G.326-3)

Lat, Uzza, Menât isimli putlar peygamberimizle ilgili bir na'tta şöyle geçmiştir:

Zamân hâmel u mîlad u dem-i ba‘ ş u zuhûrunda
Yıkıldı Laţ u ‘Uzzâ vü Menât u cümle-i bütler

(K.2-32)

am. Râhip, Çelîpâ, Deyr

Râhip, divânda puta gönül bağlamasıyla söz konusu edilmiştir. Bir beyitte sevgilinin, âşığın gönlünü alıp deyr eylemesi istenmiştir:

Gönlümi al şanemâ hayruña bir deyr eyle
Beyt-i Hâkdur n'ola vîrân ise yap hayr eyle

(G.349-1)

Bir başka beyitte deyr, “deyr-i mühmel” tamlaması içinde geçmiş, sevgilinin saç siyah olması yönüyle çelîpâyla ilgi kurularak anılmıştır:

Şaçınuñ küfri çelîpâsı dañi bu zülfünüñ
Şeyh Şan'ânîveş eyler 'âşıkı tersâ-yı 'ışk

(G.223-4)

an. Namaz ile İlgili Hususlar

Namaz, İslâmın beş şartından biridir. Beyitlerde namazın yanında secde, sücut, kıyâm, mihrap, kible, teyemmüm, tespih, abdest gibi terimler de geçmiştir.

Namaz kılmak için, abdest almak gerekir, eğer abdest alınacak su yoksa teyemmüm edilir. Şâir bu meseleyi şöyle dile getirmiştir:

Hattıñ devrinde şarf idüp sirişküm cismüme el urdum
Zarûretde teyemmüm câ'iz olmağ emr-i Kûr'ândur

(G.90-4)

Diğer divan şâirlerinde sıkça görülen sevgilinin kaşlarınının mihraba benzetilmesi Feyzî divanında da vardır:

Hata kıldum be-ğâyet Ka'be haqqı kec hayâl itdüm
Ki tâğ-ı ebruvân-ı dil-beri mihrâba beñzetdüm

(G.275-4)

Başka bir beyitte de sevgilinin mihrap olan kaşı bir secdegâh olarak tasvîr edilmiştir:

Yiridür kıble haqqı haşre dek aldırmasam başı
Nigâruñ kaşı mihrâbı gibi çün secdegâhum var

(G.67-2)

Şâir; zâhidin tesbih eylediğini, hırka giyindiğini zikrederek onun özelliklerinden bahsetmiştir:

Zâhid-i sâlûs tesbîh u ridâ' eyler velî
Halka-i zencîr ile 'ad-i 'iâl egler beni

(G.402-4)

ao. Oruç ile İlgili Unsurlar

Mukaddes Ramazan ayında ve bunun dışında nafîle olarak tutulan oruç, ibadetlerimizden biridir.

Feyzî bir beytinde, gece gündüz oruç ve namaz ibâdetini yerine getirmek gerektiğini şöyle belirtmiştir:

Demidür eyle yûri ruını tezvîre şitâb
Rûz [u] şeb kâruñ kıl ya'ni şiyâm ile kıyâm

(G.269-3)

aö. Hac ve Hacı

Hac, saygıdeğer makamları ve diğer yerleri ziyâret kastında bulunmaktır. Din deyiminde ise, "Arafat'ta özel vaktinde bir miktar durmaktan ve ondan sonra Kâbe-i Muazzama'yı usûlü üzere tavaf ederek ziyaret yapmaktan ibarettir. Hac yapan kimseye Hacı denir.⁹⁷

Hac, hücâc-ı Şâm ve hacc-ı hakîkat gibi tamlamalarda yer alır. Bazı beyitlerde saçın siyahlığı sebebiyle aynı zamanda akşam anlamına gelen şâma teşbih edilmiş, şâir, şâm kelimesini tevriyeli kulllanarak, sevgilinin

⁹⁷ Ömer Nasûhi Bilmen: a.g.e., 347.

saçının müptelâlarının gece sevgilinin köyüne varmalarını, adeta Şam hacılarının Medine'ye varmasına benzetmiştir:

Kuyuña vardı gice saçuñ mübtelâları
Hüccâc-ı Şâm sanki irişdi Medîne'ye

(G.360-2)

Şâir divanda, sâliklerin varlık ülkesinden yokluk diyârına sefere çıkmaları ve mürüvvet ehli olmaya azmetmelerini hacc-ı hakikat, reh-i hakikat, sa'y-ı belîğ tamlamaları içinde vermiştir:

Hacc-ı haķîkatı itmege sa' y-ı belîğ idüp
Girdi reh-i haķîkate hiç kılmadı qarâr

(Tkb.2/4-3)

Divan'da müstakilen hacla ilgili bir müseddes bulunmaktadır. Feyzî bu müseddeste, hacının hac yoluna azmetmesini, ihrâma girmesini, Merve ve Safa'nın zevkine varmasını, kara yüzünü Hacerü'l-esvede sürmesini samimi bir dille anlatmıştır:

Olduķda müyesser baña vuşlat o maķâma
Hiç had yoğidi Merve haķı zevķ-ı Şafâma
Şiħhatla selâmetle girüp Bâb-ı Selâma
İrdüm çü miyân-ı harem-i beyt-i harâma
Yüz urdum öpüp hâk-i der-i beyt-i ilâhi
Sürdüm Hacerü'l-esvede bu rûy-ı siyâhı (Müs. 11-4)

ap. Mukaddes Mekanlar (Kâbe ile İlgili Unsurlar)

Kâbe, Mekke'de Harem-i Şerif'in ortasında bulunan, İslâm dinince mukaddes sayılan bir makamdır. Müminlerin Allah'a yöneldikleri ve yılda bir defâ şartları uygun olan Müslümanların ziyaretle yükümlü oldukları yerdir.⁹⁸

⁹⁸ Nejat Sefercioğlu: Nev'î Dîvanı Tahlili, (Ankara, 2001), 43.

Divanda genel olarak sevgilinin bulunduğu mekân; sevgilinin güzelliği, eşiği için teşbih unsuru olarak geçer.

Sevgilinin mahallesinin Kâbe'ye benzetildiği bir beyitte âşık, gam yoluna, sevgilinin mahallesini tavaf etmeye girmiştir:

Ka'be-i kûyî tavâf için girüp râh-ı gama
Şevk-ı cânı râhile dil h̃ânını zâd idelüm

(G.281-4)

Kâbe'yle ilgili olarak; Safa, Merve, sa'y, Hacerü'l-Esved, zemzem, harem, kurban kelimeleri beyitlerde yer alır.

ar. Zekât

Zekât, kelime anlamı olarak; temizlik, bereket, çoğalma, güzel övgü anlamlarını taşır. Din deyiminde ise, "Bir malın belli bir miktarını, belli bir zaman sonra hak sahibi olan bir kısım Müslümanlara Allah'ın rızası için temlik etmektir."⁹⁹

Şâir şu beytinde çok borçlu insana zekâtın lâyük olduğunu zikretmiştir:

Bûs-ı la' lüñ baña bir gamzeñe cân diyenüm var
Müstehâkdur şanemâ merdüm-i medyûna zekât

(G.32-5)

as. Günah, Haram, Helâl, Mubah, Müstehab (ef'âl-i mükellefîn)

Günah, Allah'ın emirlerine aykırı görülen iş; haram, İslâm dinince yapılması kesinlikle yasaklanmış şeylerdir. Şâir, "zerre kadar günahını dağ kadar büyük görürsen yanlışlardan kurtulursun" demiştir:

'Arz-ı taḫsîr ile Feyzî olma eymen ḥavfdan
Zerre miḫdârı günâhuñ tağ deñlü añlasen

(G.319-7)

⁹⁹ Ömer Nasûhi Bilmen: a.g.e., 313.

Başka bir beyitte, tam bir samimiyetle haramı terk edenin Allah'ın bağışlayıcılığı sayesinde cennetlik olacağı dile getirilmiştir:

Yüri terk-i harâm eyle 'özüñ ihlâs-ı âm ile
Behište gir hırâm eyle Hudâ Tevvâb-ı Gâfirdür

(K.14-20)

Helâl, dinde câiz görülen şeylerdir. Feyzî, şarabın haramiyeti hakkında yazdığı kasidede şarabın helâl olduğunu söyleyen bir kimsenin cehennemde yerini hazırlaması gerektiğini vurgulamıştır.

Dîvanda başka bir beyitte, mübah ve müstehab kelimeleri şöyle kullanılmıştır:

Çeşmüñe itmiş gözüm merdümleri kanın mübah
Habbetü's-sevdâ-yı hâlün hubbın iden müstehab

(G.30-3)

aş. Şehit, Gazi

Şehit, din uğrunda ölen kimselere verilen addır. Şu beyitte şehit olan kimseye cennet gılmanlarının saf saf geleceği ifade edilmiştir:

Eşk-i hûn-âbile ger gelseñ eger 'ukbâya
Ki gelür karşı şehîd olana gılmân şaf şaf

(G.216-4)

Gazi, din uğrunda savaşanlara denir. Şâir, memdûhun savaş meydanındaki atının nallarından saçılan ateşle, gazilerin çıralarını yaktığını zikretmiştir:

Rezm içinde rahşının na' lından âteşler şaça
Gâziler senden yaqar el-hağ çırağını tamâm

(Tcb.1/4-5)

2. TASAVVUF

a. Hak Âşığı

Âşık; şiirlerde “erbâb-ı dil”, “ehl-i ‘ışk”, “ehl-i hâl, “ışk eri” gibi terkip ve tamlamalarda geçmiştir.

Feyzî'ye göre gerçek âşıklık sevgilinin sonsuz cevrine sabır ve tahammül göstermekle olur. Sevgilinin cefâsına tahammül edemeyen gerçek âşık olamaz:

İdeyin şabr u tahammül cevr-i bî-pâyânına
Merd-i ‘ âşık olamaz şol kim tekâsül gösterür

(G.120-4)

Derdine derman arayan hasta gibi çaresiz âşık; sevgilinin bulunduğu yolu arar. Sevgili salınarak naz ile yürümesiyle, âşıklarına yol gösterir. İksîr sanatının toprağı saf altın yapması gibi, aşk erinin çektiğı gam da onu yüceltir, değerli kılar.

Gözden göz yaşı yerine kan akıtması aşk ehlinin devamlı icra ettiği ayinidir.

Feyzî bir beyitte “Sevgilinin yoluna canımı feda ederdim ama aşk ehline âdet olacak diye korkuyorum” demiştir:

Eyleridüm yoluñda cânı fedâ
Korkaram ehl-i ‘ ışka ‘ âdet olur

(G.153-4)

Bir başka beyitte şâir, “zâhidin sâdece hırkasında kerâmet olsaydı aşk ehli onu gül renkli bâdeye rehin bırakmazdı” ifadesiyle Hak âşığını zâhirci ve şekilci kişilerden üstün tutmuştur:

Bâde-i gül-güne rehn itmezdi anı ehl-i ‘ ışk
Bir kerâmet olsa zâhid hırka-ı peşmînde

(G.336-2)

Aşığın gönlü ayrılık şarabını her an içip kanmaktadır. Aşığın gönlü, sevgilinin aşk ateşiyle tutuşmuş, ayrılık ateşinin dumanıyla boyanmıştır:

Tutuşsun nâr-ı 'ışk-ı yâr ile yansun dil-i 'âşık
Duğân-ı âteş-i hicrâne boyansun dil-i 'âşık

(G.222-1)

b. Dünya

Divanda dünya; kahpe, dîn, denî gibi olumsuz sıfatlarla anılmıştır. Aşağılık dünya devamlı oturulacak bir yer değildir, fânîdir, geçicidir. Dünya evinde gamdan kurtulmaya gücümüz yoktur. Merd olan kimse dünyanın pisliklerine gönül bağlamaz. Dünya kocakarıdır. Dünya leşi, insanların istediği bir şey değildir. Ârif olan insan, marifet yoluna yönelir. Dünyanın leşleriyle ilgisi yoktur.

Dönek dünyada bir çok hileci kadın olsa da, felek kadınına benzeyeni yoktur:

Zen-i gerdüne beñzer hîle-perver görmedüm ey dil
Egerçi kahbe dünyâda niçe muhtaleler gördüm

(G.273-3)

c. Tarîk

Tarîk divanda; sevgilinin yolu, hak yolu olarak ele alınır. Feyzî, bir beyitte sevgilinin yolunu en doğru yol olarak tanımlayıp, onun yolunda yüzünü toprak etmenin şükredilecek bir durum olduğunu dile getirmiştir:

Yolında her sehî-ğaddüñ yüzüm hâk eyledüm Feyzî
Bi-ğamdi 'llâh ki 'âlemde tarîk-i râstan tıtdum

(G.271-5)

ç. Abdâl, Dervîş, Kalender

Ahmet Yaşar Ocak Kalenderliği "Yaşadığı toplumun nizamına karşı çıkararak dünyayı kâle almaya değer görmeyen ve bu düşünce tarzını günlük

hayat ve davranışlarıyla da, açığa vuran tasavvuf akımı” olarak tanımlar.¹⁰⁰ Bu akıma mensup olanlara da kalenderî denir.

Allah yolunda fakirliği ve alçak gönüllülüğü kabul etmiş dervişlerle, bir bakıma Kalenderî dervişlerinin devamı olan Rum Abdalları divanda karşılaştığımız tiplerdir.

Bilhassa Osmanlı'nın kuruluş döneminde Rum Abdalları veya Kalenderî şeyhlerinin istisnasız bekâr ve savaşçı kişiler olduğu görülür.¹⁰¹

Divanda, Rum Abdallarının âlemde meşhur olduğu şöyle dile getirilmiştir:

Rûy-ı yârûñ baş açık yalın ayak abdâlı çok
Feyzîyâ meşhûrdur ‘ âlemde abdâlân-ı Rûm

(G.288-5)

Zâhidin beyinsiz kellesiyle dışı Abdalların keşkûlüne, püskûlüne benzer. Aşk abdalı olan, aynı zamanda çıplak olur. Aşk abdalına muhabbet yarası bir nişandır.

Şâir, şu beytinde “Ey kaşı yaya benzeyen sevgili, can meydânına okunu gönder ki dervişe lâayık bir şekilde yoluna canımızı saçalım” demiştir:

Gönder ey kaşı kemân tîrûñi şaḥn-ı câne
Cân nişâr eyleyelüm yoluña dervîşâne

(G.351-1)

d. Sâlik, Mürşit

Hız. Yûsuf; Kenân elinden ayrılıp yokluğa yelken açtıktan sonra, Mısır'a sultan olmuştur. “Sâlik de varlığını yok etmediği sürece velîlik şehrine sultan olamaz” ifadesini Feyzî şu beyitte dile getirmiştir:

İfnâ-yı hestî itmezse sâlik olmaz velâyet şehrine mâlik
Gör Mıḫra Yûsuf olmadı Sulḫân ayrılmayınca Ken'ân elinden

¹⁰⁰ Ahmet Yaşar Ocak: Osmanlı İmparatorluğunda Marjinal Sûfilik: Kalenderîler, (Ankara, 1999), 5.

¹⁰¹ A. Yaşar Ocak: a.g.e., 83.

(G.297-6)

Feyzî, yokluk meclisinin mürşididir. Sâki, onu bir iki kadehle irşad etmelidir. Pîr-i harâbat (mürşit) Feyzî'yi irşat edeli, Feyzî'nin kederleri gidip gönlü saf hâle gelmiştir. Sâliğin özelliği başkasının ayıbını görmeyip kendi haline bakmasıdır. İnsanoğlu yoldan çıkmamak için zâhide uymamalı, pîr-i muganın izinde meyhânenin yolunu tutmalıdır. İnsanı olgunlaştıran kâmil eden mürşidin nefesidir. Bunları ifade eden bazı beyitler divanda yer almıştır:

Nefes-i mürşid imiş kâmil iden insânı
Âdemi âdem iden bilmezidüm bir demmiş

(G.202-2)

e. Dergâh, Tekye, Hânkâh, Savma'a, Zâviye, Harabât

Asıl hazine "kûşe-i virâne"de bulunur. Sâlik, aşk hankehinin itikaf edeni olmalıdır. "Hânkâh-ı ışk"da ziyafet sofrası kurmak bir derttir. Gönül aşk hevâsına yeni başladığı hâlde belâ ve mihnet "hânkâh"ına pîr olmuştur. Savma'adaki inlemeler, sıkıntılar, şâiri üzüntüye sevk etmiştir. Bundan dolayı şâir, bazı beyitlerinde pîr-i muganın (mürşidin) yanına varıp dinlenelim düşüncesindedir.

Yanan gönül derinliğindeki yara değildir. Gam tekyegâhı içindeki Melâmî ocağıdır:

Dâğ-ı derûn-ı sîne degüldür şehâ yanan
Gam tekyegâhı içre melâmet ocağıdır

(G.110-2)

f. Asa, Hırka, Destar, Ayin, Aba

Yün hırkada keramet olsaydı ehl-i ışk onu gül renkli bâdeye rehin bırakmazdı. Dünya abasına tama etme, o fânîdir.

Tarikat merasimi anlamındaki âyin, divanda "âyîn-i selef" terkibi içinde geçer:

Râh-ı ışk içinde eyle varlığıñ nakdîn telef

Budur âdâb-ı tarîkat budur âyîn-i selef

(Tah.5/2/1-2)

g. Tecrid, Uzlet, Zikr-i Hudâ, Halvet

Tecrid, zâhirini mal ve mülkten, bâtınını karşılık bekleme anlayışından arındırmaktır. Derviş, sûrette elbiselerinden soyutlanmış olsa bile Hakk'ın sırlarına ulaşmayınca abdal olamaz. Tecerrüd erbabının maksûdu Allah'ın sevgisi olursa onlara gökyüzünden taç, kemer ve elbise iner.

Divanda, tarikat ehlinin belli zamanlarda söylediği ve yaptığı vird için "uzlet", "halvet çekmek", "zikr-i Hak" gibi tabirler kullanılmıştır:

Zikr-i Hâk tîğ yiter nefsüñi katl eylemege

Tîğ-i ser-tîz nevâ-yı Feyzî bir urur niyâm

(G.269-5)

ğ. Fenâ, Bekâ

Tasavvufî olarak kulun kendi sıfat ve niteliklerinden sıyrılıp çıkmasına fenâ, Allah'ın sıfat ve nitelikleriyle süslenmesine bekâ denir.¹⁰²

Aşk şarabıyla fenâ meclisinde devamlı sarhoş olup, Cem'in câmindan ve Cemşid'in sâgarından geçilmelidir. Fenâ meclisinin şarabının lezzetini kimse bilemez, içmeyenler habersiz, içenler sarhoştur:

Kimse bilmez bâde-i bezm-i fenanuñ lezzetin

İçmeyenler bî-ħaberdür içen mestânedür

(G.103-2)

h. Âşinâ

Tasavvufî olarak âşinâ, benliğinden uzaklaşarak, nefesine bîgâne olarak Hakk'a yaklaşan sâlikin onunla tanışması, onunla tanışık olması, onunla üns hâlinde bulunmasına denir.¹⁰³

¹⁰² Süleyman Uludağ: a.g.e., 71.

¹⁰³ Süleyman Uludağ: a.g.e., 49.

Feyzî, ben dost ile tâ ezelden beri tanışık olduğum hâlde bîgâne ağıyar sanırlar diyerek, dostla (Allah ile) elest meclisinden beri tanışık olduğunu şu beytinde ifade etmiştir:

Yâr ile âşnâyuz tâ ‘ âlem-i ezelden
Ey Feyzî lîkin ağıyar-ı bî-gânedür şanurlar

(G.127-5)

1. Esrâr, Sır, Gayb

Sır, Hakk'ın gâib hale getirip halka bildirmedığı şeydir. Esrâr ise sırrın çokluğudur. Gayb, görünmeyen, örtülü, gizli anlamlarındadır. Hakk'ın kendisinden değil, kuldan gizlediği şeylerdir.¹⁰⁴

Bir beyitte Hak'ın sırlarıyla safa kesbedenin gönül aynasının kederli olmayacağını ifade etmiştir:

Esrâr-ı Hakkla kesb-i şafâ it ki olmasun
Mir'ât-ı dil gubâr ta'yîn ile pür-keder

(G.161-4)

1. İstiğna, Tevekkül, Gınâ, Fakr

Hakiki izzet ve devlet fakirlik şalıdır. Şahların hil'atıyla hükümdarların tâcının fakirlik şalının yanında hiçbir kıymeti yoktur.

Tevekkül dünyanın eza ve cefasından kurtuluş için bir gemi gibidir:

Cihân-ı pür-cefâyı gördüm ey dil bî-girân deryâ
Tevekkül fülkine girdüm ki bismillâhi mecrehâ

(G.11-1)

Divanda diğer bazı beyitlerde de, "Dünyanın hazinesi kırgınlığına, zenginliği üzüntüsüne, gümüşü kedere, altını incinmeye değmez. Arzu edilmesi gereken ne izzet ne makam ne de mal ve mansıptır. Asıl zenginlik aşk iksîrine sahip olmaktır. Tokgözlülüğünü satıp gönül alma işinde, bu alışverişten dolayı dünya halkı kırgındır" ifadeleri yer almıştır.

¹⁰⁴ Süleyman Uludağ: a.g.e., 45.

j. Keşf ü Kerâmet

Keşf, Allah tarafından ilham olunma, keramet ise velîlerin lüzûmu hâlinde gösterdikleri fevkalâde hâl, ermişlerin yaptığı iştir.¹⁰⁵

Bir beyitte, zambak gülşen ocağının nur sakallı pîri olarak gönül ehline kerametini aşikâr eder:

Meger berrâk şakallu pîridür gülşen ocağının
İrâdet ehline eyler kerâmetin ‘ayân zanbağ

(K3-15)

Bir başka beyitte, keşf kavramı şu şekilde geçer:

Ne ma‘ nâdur ki halvet çekmek ile bir iki günde
Göre da‘ vâsını şol zâhidüñ kim keşf-i bâtındur

(G.98-4)

k. Ârif

Ârif, Allah Tealâ'nın kendi zâtını, sıfatlarını, isimlerini ve fiillerini müşahede ettirdiği kimsedir.¹⁰⁶

Sevgilinin beni akıllı olanı hayran, saçının esrarı da ârifi abdâl eder. Ârif, nazar sahibidir. Zâhid ârifin gönlüne sığmaz.

Bir beyitte şâir; zâhidin elindeki saç gönle bağ olmasın insan taklit tutamından özünü kurtarıp ârif olmalı tavsiyesinde bulunuyor. Saç, tasavvufî anlamda kesreti temsil ettiği için, kesretten kurtulmak ârif olmayı doğurmaktadır.

Zâhidâ destünde saçun olmasun pâpend-i dil
Ârif ol kurtar özün ser-rişte-i taklîdden

(G.295-4)

¹⁰⁵ Safer Baba: a.g.e., 161-62.

¹⁰⁶ Süleyman Uludağ: a.g.e., 45.

I. Zâhid, Sâfî, Vâiz, Rind

Zâhid, “sîm-i saîd” için, dinini terk ettiği hâlde onu bir türlü eline geçirememiştir. Sûfînin duygusuz zâhidin vâsfasına inanmaması gerekir. Zîrâ akıllı olan derinin üstündeki nakşa güven duymaz. Zâhid yükü hafif olmasa, yani can ve gönülden geçmezse menzil katedemez. Marifetsiz kulluk temeli olmayan bina gibidir. Bunun için zâhirde kalmamak, şeklin ötesine geçip marifet kapılarını aralamak düstûr olmalıdır. Zâhîde uyarsan yoldan çıkarsın. Bir beyitte, vâizin eğlenceyi acılaştırın sözlerinin bitmesi, artık adaletli davranması arzusu göze çarpar:

Yiter ço ‘îşümü telh itme vâ’izâ dâd it
 Kıl u kimesde efendüm kèrem kıl âzâd it

(G.38-1)

Divanda başka bir beyitte, şarap ve kadehi sevmem diyen zâhidin bu sözlerinin boş söz olduğu zikredilmiştir:

Zâhîda ger dirisen bâde vü câmı sevmem
 Ol kadar ben dağî bî-hûde kelâmı sevmem

(G.284-1)

Rindler, şarap kadehini zariflerin bağının gülü, şâirler burcunun yıldızı olarak vâsfederler:

Rindler câm-ı meyûn vâsfına dirler Feyzî
 Gül-i bâğ-ı zürefâ ahter-i burc-ı şu‘arâ

(G.19-7)

m. Zühd, Takva

Zühd, her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete vermek; takva ise Allah’tan korkma, dinin yasak ettiği şeylerden sakınma anlamlarına gelmektedir.¹⁰⁷

¹⁰⁷ Nejat Sefercioğlu: a.g.e., 53.

Zühd ile insanın cismi latîfleşir, sanki bir rûh hâlini alır. Zâhidin herkese irşâdı zühd ve riyadır. Şâir, memdûhunu överken onu takva sahiplerinin başı olarak tasvîr etmiştir:

Server-i ehl-i tükâ ya'ni Hüseyin-i Kerbelâ
Dîn yolında çekdi a'dâdan nice kerb ü belâ

(Müs.10/4/1-2)

n. Riyâzet

Riyâzet, az yemek, az uyumak, dâimî ibadete koyulmak sûretiyle nefsi terbiye etmek demektir.¹⁰⁸

Şâir, nefsini zorlayarak riyâzet köşesinde durmak gerektiğini şu beytinde dile getirmiştir:

Olma ten-perver çerâgâh-ı cihânda hemçü gâv
Nefsüne cebr eyleyüp bekle riyâzet kûşesin

(G.305-2)

o. Cemâl, Dîdar, Yâr, Maşûk

Bu konuda "Dünya, Allah'ın sonsuz güzelliğinin nüshasıdır. Halk temiz yüzünün kitabını bu nüshadan seçmiştir" demektedir:

Nüşa-yı hüsn-i cemâl-i lâ-yezâldür
Andan itmiş Hağ kitâb-ı rûy-ı pâkin müntehib

(G.30-2)

Ay yüzünü göstererek âşıkların gözüne parlaklık ver ki yüz aynana akseden ilâhî güzelliği temâşâ etsinler:

Meh-i ruhsârûnı göster cilâ vir çeşm-i 'uşşâka
Ki mir'ât-ı ruhuñda 'aks olan dîdârı görsünler

(G.131-3)

¹⁰⁸ Cemal Kurnaz: Hayâlî Bey Dîvanı'nın Tahfili, (İstanbul, 1996), 104.

Gayret gösterip irfan sahibi olanlar, ebedî dosta, gerçek sevgiliye ulaşırlar.

ö. Melâmet

Melâmet, kınamak, kötölemek anlamlarına gelir. Devamlı nefislerini kınadıkları için halk arasında bu yolu ihtiyar edenlere Melâmî denir.¹⁰⁹

Melâmet dikenini, melâmet ocağı gibi ifadelerle beyitlerde geçen melâmet; selâmet köşesini kendine menzil görenler için ulaşılması gereken bir mekândır:

Menzilüñ künc-i selâmet ola dîrsen Feyziyâ
İhtiyâr eyle yûri kûy-ı melâmet kûşesin

(G.305-5)

p. Sekrân, Hayrân

Sekran, zahirî ve batınî kayıtları bir yana bırakıp Hakk'a yönelme hâli, hayranlık ise izzet nûru karşısında şaşmaktır.¹¹⁰

Bütün âlem mânâ âleminin şarabının pâk kadehinin sarhoşu olmuştur. Yerde, gökte hiçbir nesne yoktur ki Hakk'a yönelmesin:

Cümle ' âlem mest-i câm-ı pâk-ı sahbâ-yı şühûd
Yerde gökde var mıdır bir nesne sekrân olmaduk

(G.219-2)

Sâlik özünü susturarak Feyzî'nin gönlü gibi dehşete düşmüştür. Mahabbet kadehinden içerek sekr ve hayret hâlindedir:

Sâlik özin hâmuş idüp Feyzî gibi medhûş idüp
Câm-ı muhâbbet nûş idüp sekrân gerek hayrân gerek

(G.236-5)

¹⁰⁹ Süleyman Uludağ: a.g.e., 239-40.

¹¹⁰ Süleyman Uludağ: a.g.e., 306.

r. On Sekiz Bin Âlem

On sekiz bin âlem tabiri divanda bir beyitte geçmektedir. Şâir, on sekiz bin âlemin sûrette gizli olduğunu ifade etmiştir:

On sekiz biñ ‘âlemi câmi’ durur nüshamuz
Ya’ ni kim mecmû’ a-ı dest-i debîr u kudretüz

(G.187-2)

s. İki Âlem

İki âlem, dünya ve ahiret âlemidir. Feyzî, bir terkîb-bendın son bendinde Feyzî Hz. Muhammed ümmetiyle haşr olmayı ümit edip; cennetin kendisi için menzil olmasını arzu ediyor. Buna doğrulukla âmîn diyenin ise, iki dünyada gamdan emîn olacağını ifade etmiştir:

Kim ki buña şıdķ ile âmîn
İki ‘âlemde ol ğamdan emîn

(Tkb.5-2)

ş. Taayyün Perdesi

Sûflere göre Hakk’ın zâtında her şey vardır; ama belirsiz olarak vardır. Şeylerin ondan zuhur ve tecelli yoluyla çıkışları bir taayyün(belirme) şeklinde kendini gösterir.¹¹¹

Sâlikin gönlünün arzusu Allah’ın cemâlini seyretmektir. Allah’a ulaşmak için taayyün perdesini kaldırmak gerekir. Sâlik, taayyünleri kaldırır, perdeleri açarsa, sonunda hakikî varlığa ulaşır:

Ārzû-yı dil saña seyr-i cemâlu ’llâhdur
Aç ta’ ayyün perdesini dîde-i ğod-bîni yum

(G.288-3)

Şâir, bir başka beyitte de benlikten kurtulmak, taayyün perdesini kaldırmakla olur demiştir:

¹¹¹ Süleyman Uludağ: a.g.e., 355.

Dilerseñ pertev-i nûr-ı hüviyyet berķ ura dilde
Ta‘ ayyün perdesin ref‘ eyle Feyzî ķalma benlikde

(G.331-7)

t. Can Gözü, Can Kulağı

Beyitlerde, cân gözü, gûş-ı cân gibi tamlamalar geçer. Gönlün can bayramını devamlı can gözüyle gözlemesi gerekir. Can gözü ve can kulağıyla ilgili beyitler şunlardır:

Eger seyr itmek istersen kemâhı ħüsn-i zîbâyı
Göñül ol ‘îd-ı cânı cân göziyle muṭṭasıl gözle

(G.346-4)

Bu durur mefhûm-ı icmâlini hem ol nüşhanuñ
Dinleyüp sem‘-i ķabûliyle aña tut gûş-ı cân

(K.7-21)

u. Zâhir-Bâtın

Zâhir, bir şeyin dış yüzü ve görünen tarafı, bâtın, derûn, gizli âlem anlamlarına gelmektedir.

Şâir, “Bu dünyânın şeytanı yüz bin olsa da gam çekmeyiz. Çünkü hem zâhirde hem bâtında Allah’a mensubuz” ifadeleriyle zâhir ve bâtını tezat teşkil edecek tarzda kullanmıştır:

Bir degül bu ‘arsanuñ şeyṭânı yüz biñ olsa ger
Çekmezüz gam zâhir u bâtında kim raḥmânîyüz

(G.191-6)

ü. Vahdet - Kesret

Bir olan Hakk’ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk hâlinde görünmesi kesret, bu çokluğun hakîki varlığı olmadığını kavrayıp var olarak yalnızca Hakk’ı görmeye vahdet denir.¹¹²

¹¹² Süleyman Uludağ: a.g.e., 210.

Vahdet şarabının kadehinden içmeyi kim arzu ederse, fenâ meclisine tâlip olup kendinden geçmesi gerekir:

Câm-ı şarâb-ı vahdete kim ârzû çeker
Bezm-i fenâyâ tâlib olur kendüden geçer

(G.161-1)

Şâirin aklı, kesret meclisinin hâllerini anlamakta zorlanmaktadır. Çünkü o vahdet kadehinin dehşete düşmüş sarhoşudur:

‘Aqlumuz derk eylemez aḥvâl-i bezm-i keşreti
Mest-i medhûş-ı şerâb-ı câm-ı pâk-i vahdetüz

(G.187-6)

Vahdet şarabından içenler kesret meclisine gönlünü kaptırmaz. Vahdet şarabının zevkine varmak için, anlayış sahibi insan olmak gerekir:

İçen şarâb-ı vahdeti kor meyl-i bezm-i keşreti
Zevk itmege bu hâleti insân gerek iz’ân gerek

(G.236-4)

İnsan, eğer kalp aynasını kesret pasından temizlerse vahdet şâhidi ona yüz gösterir:

Feyziyâ mir’ât-ı ḳalbüñ jeng-i keşretden eger
Pâk iderseñ şâhid-i vahdet saña rû gösterür

(G.121-5)

v. Mutasavvıflar

aa. Hallâc-ı Mansûr (857-922):

Hallâc-ı Mansur “darağacı”, “ene’l-hak”, “aşk ehlinin önde gelenlerinin başı” olması yönleriyle anılır. Hallâc kelimesinin de sözlük anlamını hatırlatacak şekilde îham-ı tenasüp hâlinde kullanıldığı görülür:

Nice olsun saña esrâr-ı ene 'l-ħak münkeşif
Girmedüñ Manşûrveş meydâna ber-dâr olmadun

(G.232-2)

Ṭuta kıddiyle bir ser-ħalka-i ehl-i maħabbetdür
Ne çenberden göre ħallâc idüpdür çerħ-i Manşûrı

(G.384-4)

ab. Ebu'l-Vefâ:

Divanda, memdûhtan bahsedilirken, memdûhun Ebu'l-Vefa'nın bağlısı olduğu ifade etmiştir:

İstimâ' it gör nedir ol vâkıf-ı sırr-ı Ĥudâ
Mürşîd-i ehl-i tarîkat mu' tî-i şeyħ Bu 'l-Vefâ

(Müs.5/4/3-4)

ac. Gül Baba (Ö.1541):

Bir Bektaşî dervişı olan Gül Baba, Kanûnî'nin Budin seferinde şehit olup oraya gömülmüştür. Gül Baba, divanda bir beyitte hankâhıyla anılmaktadır. Gül Baba Tekkesi, Budin'de Türklüğün en büyük damgasıdır¹¹³.

Fezâ-yı şahn-ı gülşen Gül Baba'nın hânkâhıdır
Aña gûyâ güneşden bir çerağdur ya hemân zanbağ

(K3-13)

¹¹³ Semavi Eyice: "Gülbaba Tekkesi ve Türbesi", DVİA, XIV, (İstanbul, 1996), 228-230

3. CEMİYET

a. Şahıslar

aa. Tarihî Şahsiyetler

aaa. Hükümdarlar

Sultan III. Murad Han

Sultan III. Murad, iki tarih kıtasında zikretmiştir. Birinde zımnî olarak geçer. Gazi Bora Giray'ın tekrar Kırım tahtına oturmasıyla ilgili devrin Osmanlı sultanı (III. Murad), yakın adamlarından Handan Ağa ile fermân gönderir. Bu olay 1594 yılında cereyan etmiştir.¹¹⁴

Kırım'da siyasî krize sebep olan bu olay Feyzî tarafından bir tarih kıtasıyla dile getirilir.

Ya'ni Hândân Ağa pâd-şeh-i devrândan
Hâzret-i Hâna revân olmağa fermân oldu

(Tar.5-2)

Kefe'de yapılan büyük bir camiyle ilgili yazılan tarih kıtasında caminin Sultan Murad zamanında yapıldığı ifade edilir:

Ya'ni Sulţân Murâd Hân-ı zamân
Ber-devâm ola 'izz u ikbâli

(Tar.1-2)

Mehmed Giray Han(1577-1584)

Semin Mehmed Giray, babası Devlet Giray'ın vefatı üzerine Kırım Hanı olmuştur.¹¹⁵

Divanda bir kasidede zikredilir. Mehmed Giray temiz yaratılışlı bir hükümdardır:

¹¹⁴ Yücel Öztürk: a.g.e., 48.

¹¹⁵ Müstecib Ülküsel: a.g.e., 60.

Sultân-ı pâk-mâye Mehemmed Girây kim
Bir ter durur şehât u ‘adâlet nisâbdan

(K.12-13)

Gazi Giray (Bora) Han

Gazi Giray 1588-1608 yılları arasında Kırım tahtında bulunmuştur. 1594 yılında kısa bir süre Osmanlı Sultanı III. Murad tarafından görevden alınıp yerine kardeşi Fethi Giray getirilirse de aynı yıl tekrar Kırım tahtına oturmuştur.¹¹⁶

Divanda en fazla adı geçen Kırım Hanıdır. Gazi Giray’la ilgili altı kaside, bir terci’ bend, bir müseddes, bir gazel ve vefatına düşürülen bir tarih kıtası mevcuttur. Bu tarih kıtasından bir beyit şöyledir:

Ġâzî Girây Hân kim ol eşref-i şâhân idi
Kıpdı anı bir gece sârık-ı devrân hayf

(Tar.30-3)

Selâmet Giray Han

Selâmet Giray 1608-1610 yılları arasında Kırım tahtında bulunmuştur.¹¹⁷ Şâir; Selâmet Giray’la ilgili medhiyye içerikli bir müseddes ve vefâtına bir tarih kıtası yazmıştır:

1 Hüsrev-i mülk-i Kırım ya‘ ni Selâmet Girây
‘Azm-ı na‘îm-i cinân itdi bi-emr-i ilâh

2 Ehl-i velâyet anuñ rihleti târihini
Nevha ile didiler âh Kırım Hânı vâh

(Tar.36)

¹¹⁶ Müstecib Ülküsel: a.g.e., 55.

¹¹⁷ Müstecib Ülküsel: a.g.e., 58.

aab. Osmanlı-Kırım Sahası Dışındaki Hükümdarlar ve Devlet Adamları

Nizâmülmülk, Cengiz Han ve Timur, Osmanlı-Kırım sahasının dışındaki hükümdarlar olarak zikredilmiştir.

Selçuklu veziri Nizamülmülk, övülen kişiyle mukayesede kullanılır. Cengiz Han ise Farsça bir beyitte geçer. Gazi Giray'ın Cengiz Han'ın torunlarından biri olduğu ifade edilmiştir.

Timuroğulları Devletinin kurucusu Timur bir beyitte geçer. Beyitte Timur aksak olması özelliğiyle anılmıştır:

Mey-i câm-ı Cemî ayaklara urduğıçün şâhum
Ayaçlandırmadı bezm içre 'özü-i leng-i Timurı

(G.384-2)

aac. Şâirler ve İlim Adamları

Hayalî (Ö.1557)

Feyzî-i Kefevî divanında, Hayalî iki beyitte geçmektedir. Sevgilinin ince belini sanatlı bir şekilde tavsif eden Feyzî, böylelikle Hayalî'ye hem-ser olacağını ifade etmiştir:

Feyzîyâ mûy-ı miyânı vaşfin eylersen dağk
Hem-ser olursañ Hayâlî'ye n'ola güftârda

(G.329-5)

Diğer beyitte ise Feyzî'nin her bir sözünün Hayalî divanının benzeri olduğu zikredilmiştir:

O mâh-peykerüñ vaşf eylemekde hüsün ey Feyzî
Senüñ her bir sözüñ mânend-i divân-ı Hayâlî'dür

(G.111-5)

Hoca Sa'deddîn Efendi (1536-1599)

Hoca Sa'deddîn Efendi, şeyhülislâmlık ve padişah hocalığı yapmış bir zattır. Bir tarih kıtasında geçer:

Yerine oldı pes H̄âce Efendi ya'ni Sa' deddîn
Bi-ḥamdi 'llâh ki yine manşıb u fetvâ yirin buldı

(Tar.7-2)

Selmân-ı Sâvecî (1303-1376), Hassân (563-628)

Selmân-ı Sâvecî divanda üç beyitte geçer. Şâir, kendini Selmân'la mukayese eder. Feyzî'nin şiirlerini gören Selmân hayret içinde kalır:

Naẓmuñ senüñ ey Feyzî begense n'ola yârân
Eş'âr-ı pesendîde ki Selmân müteḥayyir

(G.154-5)

Hassân, peygamberimiz Hz. Muhammed'in takdir ettiği şâirlerdendir. Divanda bir müseddeste geçmiştir:

Yoğiken tab'-i selîmi kimi Selmân geçinür
Ḥâsen-i naẓmla kimi Ḥüsrev-i Ḥaşşan geçinür

(Müs. 11/2/1-2)

Hakânî, Hüsrevî Dehlevî (1253-1325)

Hakânî ve Dehlevî bir matlada geçer. Feyzî, kendisinin Hakânî ve Dehlevî olmadığını ama söz memleketinin Hüsrevi olduğunu zikretmiştir:

Şehâ egerçi ne Ḥâkânî ne Dehlevî'yüm
Memâlik-i suhenüñ şimdi ben de Ḥüsrevî'yüm

(Mat.29)

Sa'dî-i Şirâz (Ö.1292), Vassâf (Ö.1319)

Sa'dî-i Şirâz ve Vassâf beyitlerde tevriyeli kullanılır. Hem şair olarak hem de kelimelerin sözlük anlamlarıyla verilir:

Kelimâtında ne rûh u ne halâvet bulunur
Feyzî anuñ ki leb-i dil-beri Vaşşâf degül

(G.256-7)

Rûyuña revnaç virüp itdi nazîr-i Gülsitân
Döndi bu vech ile cânâ Sa' dî-i Şîrâze hıtt

(G.209-3)

Hâce Kemâl (Ö.1400)

Hâce Kemâl divanda bir beyitte geçer. Hâce Kemâl ilim pazarının cevher satıcısı olarak vafedilir:

Gör ol mezîd-i dehr-i suhen-dân u hoş-kelâm
Gevher-fürûş-ı sük-ı ' ilim Hâce-i Kemâl

(Tkb.2/2-4)

aaç. Hattat ve Nakkaşlar

Mânî, Çînî

Divanda Mânî ve Çînî nakkaş olarak geçer. Mânî'nin resimlerinin toplandığı koleksiyona da Erjeng denir.¹¹⁸

Mânî'nin tasvirlerine bakan, kudret nakkâşının yazdığı sûretin manasının büyüklüğünü görür. Sevgilinin kıl gibi ince belini tasvir etmek için nazik kalemli Mânî olmak gerekir:

Taşvîr idemez kılcasınuñ mûy-ı miyanuñ
Naqqâş gerek Mânî-i nâzûk kalem olsun

(G.311-4)

ab. Tarihî ve Efsanevî Şahsiyetler

aaa. Hüsrev

İran Sasanî padişahı Nüşîrevan'ın torunu, Hüsrev ü Şîrîn mesnevîsinin erkek kahramanı ve İran'ın efsanevî hükümdarlarından biridir.¹¹⁹

¹¹⁸ Dursun Ali Tökel: *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar*, (Ankara, 2000), 176.

Beyitlerde hükümdarlık sembolü olması yönüyle anılmıştır. Bir beyitte Feyzî, Hüsrev gibi nazım ülkesini fethetmekten bahsetmiştir:

Yüri iqlîm-i nazmı Feyziyâ Hüsrev gibi feth it
Şala it cümle nev-ḥaṭṭ kâtib-i dîvânun olsun hep

(G.28-5)

aab. Cem (Cemşîd)

İran'ın mitolojik tarihinde Pişdâdiyan sülâlesinden dördüncü padişahdır. Tahmurs'un oğludur.¹²⁰

Divan şiirinin kabul ettiği anlayışa göre, şarabın mucidi Cem'dir ve şiirlerde genelde bu yönüyle anılır.

Beyitlerde "câm-ı Cem", "mey-i câm-ı Cem", "sâgar-ı Cemşîd", "Cem-haşem" tamlamaları içinde geçer. Bir beyitte şâir "Ey sâkî! Safâ köşkünü yine kuralım, şarap kadehini güreterek, Cem'in rûhunu şad edelim" demiştir.

Sâkîyâ kaşr-ı şafâyı yine bünyâd idelüm
Gürledüp câm-ı meyi rûḥ-ı Cem'i şâd idelüm

(G.281-1)

aac. İskender

Divan şiirinde bahsi geçen İskender, Zülkarneyn'le Makedonyalı Büyük İskender'in karışımı bir şahsiyet olup, ikisinin maceraları ve hayatları birbirine karıştırılmış ve âdeta bunların tefriki imkânsız hâle gelmiştir.¹²¹

İskender Divan edebiyatında genelde Hızır ile birlikte âb-ı hayatı aramaları ve bunun için onunla karanlıklara girmeleri, İskender'in karanlıkta yol bulamaması gibi hadiseler içinde mevzubahis edilir.¹²²

Hızır gibi dudağının hayat suyuna ermek için, gönül ayrılık zulmetine İskender gibi girer:

¹¹⁹ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 176.

¹²⁰ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 125.

¹²¹ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 187.

¹²² Harun Tolasa: **Ahmed Paşa'nın Şiir Dünyası**, (Ankara, 2001), 85.

Hızırveş irmekiçün âb-ı hayât-ı lebüne
Girdi dil zulmet-i hicrâne Sikendervâri

(G.381-3)

Şâir, "İskender'in zulmette talep ettiği suyu rindân ile meyhânelerde içeriz" demiştir:

Rindân ile gâhî içerüz meykedelerde
Ol âbı ki zulmetde tâleb kıldı Sikender

(Tcb.2/2-6)

aaç. Dârâ

Şehnâme'nin ünlü kahramanlarından, Keyâniyân sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu padişahı. Keyâniyân sülâlesi bu hükümdarın ölmesiyle son bulmuştur.¹²³

Dârâ, divan şiirinde saltanat ve şaşaaaya mâlik olması, İskender'le olan efsanevî savaşları, taç ve tahtıyla dillere destan olmuş olması yönleriyle zikredilmiştir. Ululuk, azamet ve şaşaa sembolüdür.¹²⁴

Sevgili şevket elbisesine sahip olduğu sürece Dârâ'nın saltanatı onun altında görünür:

Serverâ sende ki vardur bu libâs-ı şevket
Saña ednâ görerin saltanat-ı Dârâyı

(G.405-4)

aad. İsfendiyâr, Behmen, Efrâsyâb

İsfendiyâr, Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. İran'ın efsânevî kahramanlarından biridir. İsfendiyâr Rüstem'le yaptığı savaşta öldürülmüştür.¹²⁵

¹²³ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 150.

¹²⁴ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 155.

¹²⁵ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 186.

Behmen Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın torunu, İsfendiyâr'ın oğlu Erdşîr'in lakâbıdır. Bir rivayete göre, Erd gazab; şîr ise hışım anlamlarına gelmektedir.¹²⁶

Efrâsiyâb, efsanevî Tûran hakanıdır. Şehnâme'nin büyük bir bölümü, İran hükümdarlarının Tûran Hükümdarı Efrâsiyâb'la yaptığı savaşlara ayrılmıştır.¹²⁷

Divan şiirinde bu üç isim kahramanlık sembolü olarak görülür.

Bir beyitte; İsfendiyâr, Behmen ve Efrâsiyâb'a denk birinin bulunmadığı zikredilir:

Kendüm bileli aña mu'âdil işitmedüm
İsfendiyâr u Behmen ü Efrâsiyâbdan

(K.12-12)

aae. Ferîdûn

Pişdadiyân sülâlesinin altıncı hükümdarıdır. Dahhâk'ı mağlup ederek geçtiği İran tahtında 500 yıl hükümdarlık yapmıştır.¹²⁸

Divan edebiyatında; adalet, iyilik ve uzun ömürlülüğüyle anılır.¹²⁹

Divanda, Ferîdûn şu beyitte geçer:

Niçe kâh-ı Ferîdûnî zemîne şaldı çün gördüñ
Taşavvurla bu dehri sen de bir köhne ribât eyle

(G.343-4)

aaf. Keykâvûs

Keykubâd'ın oğlu Siyavuş'un babası, Keyhüsrev'in dedesidir. Şehnâme'de bahsi geçen on ikinci İran hükümdarıdır.¹³⁰

Divanda, Keykâvûs "efser-i Keykâvûs" tamlamasıyla geçmektedir.

¹²⁶ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 114.

¹²⁷ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 156.

¹²⁸ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 166.

¹²⁹ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 173.

¹³⁰ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 221.

aag. Nerîmân

Şehnâme'de adı geçen ünlü kahramanlardan. Sam'ın babası, Zâl'in dedesidir. Divan şiirinde Neriman kahramanlık ve yiğitlik sembolü şahsiyetlerden biridir.

Divanda; yiğitlik ve bahtı yönüyle zikredilmiştir:

Ey gedâ kendüñ cihân mülkine sultân oldu tüt
Bir Süleymân-baht Nerîmân-baht haķân oldu tüt

(G.36-1)

aağ. Zâl, Rüstem

Zâl, Sâm'ın oğlu; Rüstem ise Zâl'in oğludur. Zâl saç, kaşı ve kirpiği beyaz olarak doğduğundan, şiirlerde bu yönü dile getirilir. Zâl ve Rüstem edebiyatımızda aynı zamanda yiğitlik sembolleridir.¹³¹

Divanda Zâl'in düşmanının bedeni meyvesiz meşe ağacına benzetilmiştir.

Bir beyitte, saçının, kaşının ve kirpiğinin beyazlığı dolayısıyla dünya Zal'a benzetilir. Aşk Sultanı'nın kapısı öyle bir mutluluk kapısıdır ki bu kapının köleleri bile öyle tuhaftır dünyaya karşı Rüstem gibi yiğit kesilir:

Bir ' aceb bâb-ı sa' âdetdür der-i sultân-ı ' ışķ
Zâl-ı dehre Feyziyâ kim bendesi Rüstemlenür

(G.185-5)

aah. Behrâm, Gîv

Behrâm, Sâsaniyân sülâlesinden, Yazdgerd'in oğlu olan ve Behrâm-ı Gûr adıyla anılan padişahdır.¹³²

Gîv, Zâloğlu Rüstem'in damadıdır. Peşen denilen yerde Efrâsyâb'ın komutanı Piranıveyse ile yaptığı savaş pek meşhurdur.¹³³

¹³¹ Agâh Sırrı Levend: *Dîvan Edebiyatı*, (İstanbul, 1984), 165.

¹³² Dursun Ali Tökel: a.g.e., 117.

¹³³ Agâh Sırrı Levend: a.g.e., 168.

Divanda bir beyitte Behrâm ve Gîv kahramanlık yönleriyle anılır. Onlar kahramanlık kavramını dünyaya kılıçla kazımışlardır.

Behram; baharı, kış şâhına uğurlu kılması yönüyle anılmıştır:

Çıldı dey şâhum Behrâm bahârı firûz

(Müs.2/5-5)

aa1. Nûşrevân

M.S. 531 ile 579 yılları arasında hükümdarlık yapan, İran'ın Sâsânî sülalesinden, adaletiyle ün salmış bir hükümdardır.¹³⁴

Feyzî-i Kefevî divanında adaletli olması yönüyle ele alınır. Divanda, memdûhun devrinde kimsenin eziyet, cefa çekmediği, adaleti Nûşirevân'ın adaleti gibi olduğu ifâde edilmiştir:

Devründe kimse görmedi çün cevrden eşer

Nûşrevân-ı 'adlüne 'adl olmasa n'ola

(K.9-23)

aa1. Kahraman, Kahteran

Kahraman, Pişdadiyân sülâlesinden Tahmurs'un oğludur. Dîvan şiirinde bir kahramanlık sembolüdür.¹³⁵

Divanda Kahramânî heybet, Kahterânî hey'et, ve Kahramânî nazar gibi tamlamalar içinde geçerler:

Kahramânî heybetüñle Kahterânî hey'etüñle

Görse 'aklı çâk olurdu Kahramânî bir nazar

(K.5-6)

¹³⁴ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 243.

¹³⁵ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 208.

aaj. Rûyin-ten

İran'ın Keyâniyân sülâlesi hükümdarlarından Güştasp'ın oğlu olan İsfendiyâr'ın lâkabıdır. Büyük bir kahramandır.¹³⁶

Divanda felek kılıcından Rûyin-ten'in bile emin olmadığı zikredilmiştir:

Rûyin-ten olsañ olma emîn tîğ-ı çerğden
Şanma ki Feyzî cismüñ o ğaddâre yaramaz

(G.185-5)

aak. Zü'l-karneyn

Kuran-ı Kerîm'de adı geçen Zülkarneyn'in peygamber mi yoksa velî bir zât mı olduğu tartışmalıdır. Zülkarneyn kıssasında, Zülkarneyn Ye'cûc ve Me'cûc kavimlerine karşı yaptığı sedle anılmaktadır.

Divanda memdûhtan bahsedilirken onun ikinci Zülkarneyn olduğu ifade edilmiştir:

Tîğ-ı âteş-tâbı Zü' l-karneyn-i şânîdür meger
Kim demirden çekdi zulm u fitne Ye' cûcına sed

(Tcb.1/2-4)

aal. Firavun

Firavun kelimesi eski Mısır hükümdarlarının genel adıdır. Tarihimizde ve şiirimizde bahsi geçen en meşhur Firavun Hz. Mûsâ devrinde yaşamış, bütün uyarıları ve ilâhî mucizeleri hiçe saymış, zâlim ve Tanrılık iddiası ile pek çok yerde adı geçer.¹³⁷

Divanda Firavun bir beyitte geçer. Bu beyitte Nil Irmağı'nın Firavun'a neler eylediğinin unutulmaması gerektiği vurgulanır. Firavun'un başına gelen düşmana hatırlatılmıştır:

¹³⁶ Agâh Sırrı Levend: a.g.e., 160.

¹³⁷ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 343.

Ey ‘adû itme ta‘addî seyl-i eşkümden şaşın
Neyledi Fir’avne hiç bilmezisen deryâ-yı Nîl

(G.262-3)

aam. Kanber

Hız. Ali'nin kölesidir. Hız. Ali'ye sadakati ve sevgisiyle şöhet kazanmıştır.¹³⁸

Bir beyitte “Ey zamanın Haydar'ı sen savaş meydanının Düldül sürücüsüsündür. Habeş hükümdarı atının önünde Kanber'in olsun” ifadesi geçmiştir:

Düldül-süvâr-ı rezmsin ey Hayder-i zamân
Atuñ öñince şâh-ı Habeş Kanberüñ ola

(K.8-8)

aan. Fagfûr

Beyitlerde Fagfûr, kâse-i fâgfûr tamlamalarının yanında Çin hükümdarı anlamında da, kullanılır.

Bir beyitte “fagfûr-ı Çîn” tamlamasıyla şu şekilde ifade edilmiştir:

Fağfûr-ı Çîn şufre-i cûduñda dâimâ
Kâse be-dest-i tu‘ me-i hûr anuñ ola

(K.8-11)

aaö. Şeyh San‘ân

Yemenli ve adının da Abdürrezzak olduğu rivayet edilen bu şahıs hakkında kesin bir bilgi yoktur. Feridü'ddin Attar'ın Mantuku't-Tayr adlı eserinde Şeyh San'an ile ilgili geniş bilgi vardır.¹³⁹

Dîvanda, Şeyh San'an'ın bir Hıristiyân dilberine gönül verip Müslümanlıktan çıkmasına şu beyitlerde işaret edilmiştir:

¹³⁸ Agâh Sırrı Levend: a.g.e., 155.

¹³⁹ Ferideddin-i Atar: Mantık Al-Tayr, Çev. Abdülbaki Gölpınarlı, (İstanbul, 1990), c 1, 214; Dursun Ali Tökel: a.g.e., 411.

Şaçınıñ küfrî çelîpâsı dağı zülfünüñ
Şeyh San'ânîveş eyler 'âşıkı tersâ-yı 'ışk

(G.223-4)

Terk eyledi dilin biline bağladı zünnâr
Bir muğbeçeniñ vechine San'ân mütehayyir

(G.154-4)

ac. Masal Kahramanları

Dîvanda masal kahramanları olarak, Leylâ ile Mecnûn, Ferhat ile Şîrîn, Vâmık ile Azra geçer. Bu kahramanlar aşkın ve sevginin sembolüdürler:

Şâir, Kays ile Ferhad'ın bu zamandaki ayakdaşdır:

Dilâ Kays ile Ferhâd'un bizüz şimdi ayakdaşı
Mağabbet deştiniñ Mecnûn-ı ser-gerdâniyuz

(G.16-3)

Şâir, âşıklık yönüyle silsilesini Vâmık ve Ferhad'a çıkarır, kendisi de Mecnûn gibi anadan doğma âşıktır:

Hakk budur silsilemüz Vâmık u Ferhâd'a çıkar
Biz de Mecnûn gibi bir 'âşık-ı mâder-zâduz

(G.168-2)

aaa. Leylâ (Leylî), Mecnûn (Kays)

Leylâ ile Mecnûn, bu adla anılan mesnevinin kahramanlarıdır. Mecnûn âşığın sembolü olan şahıslardan biridir. Leylâ ise sevgiliyi sembolize eder ve kelimenin karanlık, gece anlamlarına gelmesi, saçların şeklinin zincire benzemesi sebebiyle çeşitli sanatlarla değişik kompozisyonların konusu olur.¹⁴⁰

¹⁴⁰ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 446.

Beyitlerde Leylâ ve Mecnûn genellikle bir arada zikredilir. Leylâ ve Mecnûn kelimelerinin, gece ve deli anlamları tevriyeli ve iham-ı tenâsüplü kullanılmıştır.

Divanda Kays'ın dağlar başında gezdiği zikredilmiştir:

Leylâ'yı kendüden mütenakkir kıyâs idüp
Dağlar başında gezdügi Kaysuñ yabanedür

(G.99-4)

Bir beyitte Leylâ kelimesi karanlık anlamıyla tevriyelidir:

Mecnûn-şifat bir şacı Leylâ'nuñ ucından
Sevdâ-zede âzâr u dilefkâr olayum dir

(G.155-2)

Dert ve gam silsile hâlinde Mecnûn'dan şâire ulaşmıştır:

Silsileyle baña Mecnûn'dan irişdi derd ü gam
Gerdenümde olmasa hâli n'ola zencîr-i 'ışk

(G.221-2)

Mecnûn, belâ geçidinden geçerek, nöbetini savmış, sıra deli gönüllü âşığa gelmiştir:

Gitdi der-bend-i belâdan şavdı Mecnûn nevbetin
Ey dil-i dîvâne geldi hâzır ol nevbet saña

(G.10-2)

Gönlü harap eyleyen muhabbet sevdâsından vazgeçilmelidir zira bu sevdâ insanı Mecnûn gibi dağlara düşürüp çıplak eyler:

Geç bu sevdâ-yı muhabbet dili vîrân eyler
Düşürüp dağlara Mecnûn gibi 'üryân eyler

(Tah.1/3/1-2)

aab. Ferhad, Şîrin

Ferhad ve Şîrin, bu adla anılan hikayenin kahramanlarıdır. Ferhad, divan şiirinde âşığa sembol olan şahıslardan biridir. Şîrin ise, sevgili tipinin örneklerindedir.

Ferhad, gam dağında âşıklara yolu açtı. Böyle olmasaydı çılgın Kays sahrada yolsuz gezerdi:

‘Uşşâka kûh-ı gamda Ferhâd açdı yol
Yolsuz gezerdi yoğsa şahrada Kays-ı şeydâ

(G.2-16)

Ferhad vasıflı âşık, Şîrin dudaklı sevgiliye kul olarak, belâ erbâbına önder olma düşüncesindedir:

Ferhâd-şifat bir lebi Şîrine olup kul
Erbâb-ı belâ hayline serdâr olayum dir

(G.155-5)

Fenâ kadehinin keyfi Ferhâd'ı sarhoş yapalı Feyzî'ye yalnızca sohbet kalmıştır:

Neşve-i câm-ı fenâ Ferhâd'ı kıldı ser-girân
Kaldı şimdengirü Feyzî yalnız şöhet saña

(G.10-7)

aac. Vâmık, Azrâ

Vâmık u Azrâ, bu adla anılan mesnevînin kahramanlarıdır. Vâmık u Azrâ hikâyesi Doğu'nun ünlü aşk hikâyelerinden biridir. Vâmık kelime anlamı olarak âşık, Azrâ ise delinmemiş inci, bakire kız anlamına gelmektedir.¹⁴¹

Şâir, aşk okulunun üstâdıdır, Kays ile Vâmık onun yanında ancak okula yeni başlayan çocuk gibidir:

¹⁴¹ Dursun Ali Tökel: a.g.e., 448.

Mekteb-i ‘iřkuñ benüm ey h̃âce üstâdı bugün
 ays Vâmık olamazlar belki tıfl-ı ebcedüm

(G.278-4)

Şâir, Mecnun vasıflı biri olarak gönülden Leylâ’ya âşık, âlemin güzel bakire kızına(Azrâ’sına) Vâmık(âşık) değil:

‘ Āşıkuz cân ile sen Leyli’ye Mecnûn-şıfat
 ‘ Ālemüñ h̃üsñ ile ‘ Azrâsına Vâmık degülüz

(G.190-3)

aç. Diğer Şahıslar

Şeyh İbrahim ve Şeyh Ahdi Efendiler birer mersiye terhib-bendde zikredilmiştir. Şâirin kardeşiyle ilgili bir mersiyesi de vardır.

Mir Mehemmed, Şahin Beğ, Ese Balı, Seyyid Yahya, Hacı Kemal’in oğlu, Bektaş Dede, Mübarek Mirza vefatlarıyla, Nahmekîzâde, Hacı Mehmed, Hacı Hasan yaptırdıkları çeşmeyle, Çavdarzâde, Ahmed Ağa, Mustafa Paşa bir makama nasbedilmeleriyle, Abdalbaki velâdetiyle, Afifzâde tertip ettiği hitan cemiyetiyle tarih kıtalarında yer almıştır.

Mir Mehemmed Paşa’nın vefâtına yazılan bir tarih kıtasında onunla beraber şehit düşen Canı Beg, Hamza, Laçın ve Gazanfer Beğ isimleri geçmiştir.

Zikrettiğimiz Kıımlı şahısların dışında Osmanlı şeyhülislâmı Bostânzâde ve Sultan III. Murad’ın adamı olarak tanımlanan Handan Ağa divanda geçen şahıslardandır.

Ayrıca şâirin Mirza Beg ve Ahmed isimli şahıslara yazdığı şiirler de vardır.

ad. Eserler

Eser adı olarak; Feridüddin Attar'ın Mantıku't-tayr'ı, Sâdi'nin Gülistan'ı ve İbn-i Sînâ'nın Kânûn-ı Şifâ'sı geçmektedir. Mantıku't-tayr'ın dışındaki Gülistan ve Kânûn-ı Şifâ sözlük anlamlarını hatırlatacak şekilde kullanılmaktadır:

Mantıku 't-tayrı bilür bir 'ârif olsa Feyzîyâ
Söylese virdi hezâruñ hû mı yâ men hû mıdur

(G.112-5)

Bakmaduñ hâlüme bîmâra devâ böyle mi olur
Ey ta'bîbüm hele kanûn-ı şifâ böyle mi olur

(G.148-1)

ae. Harfler

Feyzî dîvanında elif, cim, lâm, mim, nûn, yâ harfleri geçer. Genelde sevgiliyle ilgili benzetme unsurları olarak kullanılmıştır.

Sevgilinin boyu elife, hilâl lâma, kaşlar yâ ve nûna benzetilmiş, ayn harfi de tevriyeli olarak kullanılmıştır.

Sevgilinin dudağı belli belirsizdir, bir nokta gibidir, kaşları ise nûna benzer:

Dehânı sırrına ma' lûm yaḥûd noktadur mevḥûm
Bilinmez ebruvânı nûn mıdur yoḥsa dil-ârâ mı

(G.395-4)

b. Kavimler

aa. Arap, Acem, Hindû

Arap, kavim olarak “sahbân-ı Arab”, “evlâd-ı Arab”, “tıfl-ı arab” terkipleri içinde beyitlerde geçmiştir.

Acem kavmi, “Acem hayli”, “ferzend-i Acem”, “ebnâ-yı Acem” tamlamalarıyla divanda zikredilmiştir.

Bir kasidede memdûhun özellikleri verilirken, bu özelliklere Arap kavminin ve Acem zümresinin köle olması gerektiği ifade edilmiştir:

Bu aqvâl u bu ef' âlüñ bu ahlak u bu ahvâlüñ

‘ Arab kavmin ‘ Acem haylin idüpdür bende vü çâker

(K.2-36)

Bir beyitte memdûhun övülenin celâlinin korkusuyla onun önünde, Hint sultanının kibri ortadan kaldırıp itaatkar bir Hintli gibi olması arzu edilmiştir:

Bîm-i celâlüñ ile idüp kibri ber-ţaraf

Sultân-ı Hînd Hîndû-yı tâ‘ atgerüñ ola

(K.8-9)

ab. Türk, Tatar

Divan'da Türk kavmi “nazm-ı Türk”, “hakan-ı Türk” terkipleri içinde yer almıştır.

Tatarlar ise yağmacılığı, gamzesiyle sevgilinin aklını başından alması ve “nâfe-i misk-i Tâtâr” tamlaması içinde divanda geçmiştir:

Dil hânesini gamzeñ nâlân u harâb eyler

Vây ol eve kim anda Tâtâr oturur cânâ

(G.14-4)

ac. Çerâkis, Rus

Divan'da Çerkezler lâle yüzlü olarak tasvîr edilir. Çerkezlerin bu yönü dile getirilir:

Ol serverân-ı lâle-ruhân-ı Çerâkise
Ber-pâ sitâde çâker-i hoş-mağzaruñ ola

(K.8-12)

Bir kasidede memdûhtan bahsedilirken şeytanları taşlamak için gökyüzünde atılan şihaplar gibi, memdûhun ok ve kılıcının Rusların başına ulaşması arzu edilir:

Fehm it ru's-ı Rusa âyîn-i tîğ [u] tîrini
Şeytân-ı recm için atılan her şehâbdan

(K.12-17)

c. Ülkeler ve Şehirler

aa. Rûm (Anadolu), Karaman

Anadolu ülkesi için Rûm kelimesi kullanılır. Parlaklık ve aydınlığın karşılığıdır. Bu yönüyle tezat unsurudur. Rûm kelimesi ayrıca "misk-i Rûmî" terkibi içinde ifade edilir.

Bir beyitte Rûm kelimesi "Hüsrev-i Rûm" tamlaması içinde şu şekilde geçer:

Feyziyâ Hüsrev-i Rûm olsa eger saña ne sûd
Çünkü 'âlemde müyesser degül olmak sebâkı

(G.388-5)

Karaman iki beyitte yer almaktadır. Bir beyitte Karaman vilayet olarak geçerken, diğer beyitte Karaman askerinden bahsedilir:

Dir gören zülfi hayâlini dil-i târumda
Bir bölükbaşı Karaman'a nigezbân oldı

(G.376-4)

Haṭṭ degül ‘ârîz-ı dil-berde olan Feyzî
Tutdı deryâ yüzini ceş-i Karaman şaf şaf

(G.216-5)

ab. İsfahan, Semerkand, Nahşeb, Bedahşan

İsfahan sürmesi ile meşhur bir şehirdir. Divanda “kuhl-ı Sıfahani” tamlamasının yanında “Sıfahan eli” tamlaması içinde geçer:

İzüñ tozına beñzer dîdeler kuhl-ı Şıfâhânî
Varup gözden geçürsün anı bir şâhib-nazar gitsün

(G.309-3)

Gubar-ı yârine hem-ser geçer gibi serüme
Göze toķunsa Şıfâhân eline dek sürevüz

(G.192-3)

Semerkand, Türkistan bölgesinin önemli kültür merkezlerinden biridir. Divanda şu şekilde geçer:

Semerķanduñ basar gül-destesiyle beyn-i taķeynin
O ķadd-i dil-sitâniyla muķavves iki ebrûlar

(G.134-2)

Nahşeb, “çâh-ı Nahşeb” tamlaması içinde geçer. Çâh-ı Nahşeb efsanelere ait bir kuyudur. İbn-i Mukanna'nın yaptığı bir ay. Kamer'in gurubundan sonra bu kuyudan doğar ve dört fersah mesafeyi aydınlatır¹⁴².

Ezel günü şâir, göğsünün derinliğine Nahşeb kuyusu gibi ay yüzlü sevgilinin yüzünü büyük bir arzu ile nakş ettiğini dile getirmiştir:

Çâh-ı Nahşeb gibi ka‘ r-ı sîneme rûz-ı ezel
Şevķ ile nakş eyledüm sen mâh-tâbuñ şeklini

(G.404-2)

¹⁴² Agâh Sırrı Levend: a.g.e., 186.

Bedahşan, bu bölgede bulunan la'l taşı dolayısıyla beyitlerde geçer. Şâir, sevgilinin renkli dudağını, Bedahşan'ın la'l taşına değişmez:

Lü' lü dişüñi yeg bilürin dürr-i ' Adenden
Rengîn-lebüñ la' l-i Bedahşâne değişmem

(G.283-2)

ac. Mısır, Şâm, Medîne, Halep, Suriye, Aden, Bağdat

Mısır ülke anlamında, Hz. Yûsuf'un macerasının geçtiği mekân ve Nil'in bulunduğu memleket olarak beyitlerde geçer. Tûtî'nin ebedî vatanı olarak da Mısır zikredilir.

Medîne hacıların ulaştığı mekân olarak dile getirilir. Şam şehir ve akşam anlamlarıyla tevriyeli kullanılır:

Kûyuña vardı gice şaçuñ mübtelâları
Hüccâc-ı Şâm şanki irişdi Medîne'ye

(G.360-2)

Halep ve Suriye ise şu beyitte geçer:

Çekildi pehlivân-ı râh-ı ma' nâ gitdi sür' atle
Hâlâb Şûriyye düşmiş bir iki mân ile hâr kaldı

(G.371-4)

Aden; "dürr-i Aden", "lü'lü-yi Aden" tamlamaları içinde geçer. Şâir, sevgilinin lü'lü dişini Aden incisinden üstün tutar; renkli dudağını Bedahşan'ın la'line değişmez. Hoca, sevgilinin ağzındaki dişleri Aden lü'lüsünden üstün tutmasa bedeni yok olsun:

Ağzundağı dendânuñi lü' lü-yi Adenden
Yeg görmez ise h̃âce vücûdı ' adem olsun

(G.311-3)

Bağdat coğrafyasından Fırat Nehri'nin ayrılamayacağı gibi, âşığın göz yaşı seli de sevgilinin mekânına ulaşıp burada devamlı kalır:

Seyl-i eşküm kûy-ı cânâna varup eyler qarâr
Nitekim Bağdâd iklîminden ayrılmaz Fırat

(G.31-3)

aç. Çin, Hıta, Hutten, Hint, Yemen

Çin kelimesi değişik anlamlarda kullanılır. Ülke anlamının yanında “büt-i Çin”, “Fağfûr-ı Çin” terkipleri içinde kullanılır. Nâfe kelimesiyle birlikte anılır:

Rûm'da çünkü hurûc itdi haţ-ı müşkînüñ
Çin'de nâfesi âhû-yı Hıţânuñ yürüdi

(G.368-2)

Hint ülke anlamında ve siyah renkle ilgisi nedeniyle anılır. Yemen de ülke anlamında kullanılır:

Kim bakar hâl-i 'izârı var iken hûbânuñ
Yemen'ün mülket-i Hindüñ fülüne fülfuline

(G.354-3)

Hıta ve Hutten ahû kelimesiyle birlikte kullanılır. Bir kasidede memdûhtan bahsedilirken, memdûh; Hutten şâhı, Hıtâ Hüsrevi(hükümdarı) olarak anılır:

Hıţân-ı Türk u şâh-ı Hutten Hüsrev-i Hıtâ
Miskîn-dilân-ı bârgeh-i ber-terüñ ola

(K.8-10)

ad. İrem, Bâbil, Ken'ân, Hayber, Kerbelâ, Kudüs

İrem, Âd'ın oğlu Şeddâd'ın cennete nazîre olarak yaptırdığı meşhur gayetle güzel bahçe ve köşktür ki edebiyatımızda yalancı cennet ma'mûr, âbâdan, neşât-efzâ yer anlamında ve çoğunlukla bağ sözüyle beraber kullanılmıştır.¹⁴³

¹⁴³ Ahmed Talat Onay: Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar, Haz. Cemal Kurnaz (Ankara, 1993), 218.

Gâzi Giray'ın himmetinin bulutundan yağan yağmurun bolluğu dünya gül bahçesini, İrem bağının gayreti etti:

Gül-sitân-ı dehri itdi gayret-i bâğ-ı İrem
Feyz-i bârân-ı sehâb-ı himmet-i Gâzî Girây

(G.361-3)

Bâbil; eski Keldânî'lerin merkezi; zamanında dünyanın en mamûr, en büyük ve meşhur bir şehriydi.¹⁴⁴ Edebiyatta daha çok içinde bulundurduğu kuyuyla anılır. Feyzî divanında da Bâbil "Çâh-ı Bâbil" tamlaması içinde geçer:

Feyzî kızeğ-i dehri şakın zühre ucında
Hârût ile Mârût çeh-i Bâbil'e düşdi

(G.370-5)

Ken'ân bugünkü Filistin topraklarıdır. Hz. Yakub'un memleketidir. Divanda Hz. Yakub ve Hz. Yûsuf Ken'ân memleketinden ayrıldıktan sonra Ken'ân'a sultan olmuştur. Divanda "Yûsuf-ı Ken'ân" ve "Mâh-ı Ken'ân" tamlamalarıyla şâir Hz. Yûsuf'u kasteder:

Hüsni içinde kim idersin şâh-ı hûbân ile bağş
İdülr mi hûbluğda mâh-ı Ken'ân ile bağş

(G.42-1)

Hayber; Hicaz bölgesinde bir şehirdir. Edebiyatımızda Hz. Ali'nin bu şehri alırken gösterdiği kahramanlıktan dolayı zikredilir. Divanda bir beyitte Hayber kalesinin sağlamlığından ve alınmasının zorluğundan bahsedilir:

Çal' a-yı gam ne kadar berk ise Haybervârî
Dest-i luţfuñ koparur ya beni Haydervârî

(G.381-1)

Kerbelâ; Irak'ta Hz. Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu yerdir.

¹⁴⁴ Ahmed Talat Onay: a.g.e., 62.

Feyzî dîvanında, Kerbelâ'da geçen elîm hâdise dile getirilir.

Lâlenin çok yaralı ve kırmızı renkli olması âl-i resûlün mâtemini tutmasındandır:

Boyanmış kana her dem mâtem-i âl-i resûl için
Açılmış lâle-i pür-dâğ-ı geşt-i Kerbelâyuz

(G.165-4)

Bir başka beyitte, Kerbelâ şehitlerinin hâlini anlamak isteyen çöle varıp lâleleri ibret gözüyle gözlemesi gerektiği ifade edilir:

Eyler beyân-ı hâl-i şehîdân-ı Kerbelâ
'İbret göziyle deşte varup lâlezârı gör

(G.145-4)

Kudüs; Filistin'in merkezi olan şehirdir. Divanda memdûhun kutsal Kudüs'te gizlendiği, her an Allah'a tutunanlarla beraber olduğu dile getirilir:

Añ ol dem ki Harîm-i Kudüs'de mahrem idüñ
Mülâzımân-ı Cenâb-ı Haq ile hem-dem idüñ

(Tkb.1/5-1)

ae. Kırım, Kefe

Kırım, Osmanlı topraklarından olup özerk yapıya sahip bir bölgenin adıdır. Cengiz soyundan gelen hanlar tarafından idare edilir. Hâna bağlı devlet birimleri ve askerleri vardır.¹⁴⁵

Kırım adasının levendini kimse yenemez. Bir methiyede memdûh Kırım hakanlarından biridir, "hevâkîn-ı Kırım"ın önde gelenlerindedir:

Serv-i Sâlâr-ı selâtin Hevâkîn-i Kırım
Şeh-i pâkize Selâmet Girây ol kân-ı celîl

(Müs.2/6/5-6)

Bir başka beyitte Kırım şöyle geçer:

¹⁴⁵ Müstecib Ülküsel: a.g.e., 31.

Ağyâr iken çoğaldı diyü düşme hayrete
Feyzî Kırırma her kim eşek aña ben semer

(G.138-5)

Kefe, Kırım bölgesinde bulunan bir şehirdir. Osmanlı döneminde şehir doğrudan Osmanlı tarafından gönderilen valiler tarafından idare edilmekteydi.¹⁴⁶ Divanda Kefe ismi, tarih kıtalarında ve nazımlarda görülmektedir.

Bir beyitte Kefe şu şekilde geçer:

Olup vâli Kefe şehrine mülhid Muştafa Paşa
Şerâr-ı âteş-i zulmını şaldı her taraf-ı kevne

(Tar.16-1)

af. Firenk, Engürüs

Firenk Hıristiyan toprakları için kullanılır. Divanda Firengî-câme tamlamasıyla birlikte kullanılır.

Engürüs, Macaristan toprakları için kullanılır. Divanda, Engürüs memdûhun davulunun sesinin ulaştığı ülke olarak gösterilir:

Engürüse irüşüp şıy u şadâ-yı kûsı
Oldı dem-beste ceres kesdi sesi nâkûsı

(Müs.2/8/3-4)

ç. NEHİRLER, DENİZLER, DAĞLAR

aa. Nehirler (Nîl, Ceyhûn, Fırat, Aras)

Şâir, "Gözyaşı nehrinde sevgilinin gözünün aksini görünce Arap çocuğunun Nîl nehrinde övücülük yaptığını sandım" ifadesi içinde Nil Nehri'ni anar:

¹⁴⁶ Yücel Öztürk: a.g.e., 101.

Cûy-ı eşkümde sevâd-ı dîdenüñ ‘ aksın görüp
Nîlde şandum senâverlik ider tıfl-ı ‘ Arab

(G.30-6)

Gözlerinden akan yaşlar içinde kalan âşığın inleyen cismi, Ceyhun Nehri üzerine düşmüş sonbahar yaprağına benzer:

Cism-i zârum gözlerim yaşına nisbet Feyziyâ
Bir hazân yaprağı düşmüş şanki Ceyhûn üstine

(G.352-5)

Bir başka beyitte ise âşığın gözünden akan yaşlar, Ceyhun Nehri'nin akışına benzetilir.

Fırat Nehri bir beyitte Bağdat iklimiyle iç içe olması yönüyle anılır.

Şâir, Ceyhun ve Aras nehirlerini bir beyitte şöyle zikreder:

Vâdî-i hicrûñde başın şöyle döndi Feyzî kim
Kâtredür şankim yanında nehr-i Ceyhûn Aras

(G.196-5)

ab. Denizler, Dağlar

Divanda deniz; umman, yemm, bahr, deryâ, deryâ-yı muhîr olarak genel anlamda kullanılır. Sevgilinin gözünden akan yaşlar deryâyâya benzetilir.

Şâirin aşkının büyüklüğü karşısında yedi yıldız bir zerre, yedi denizle okyanus bir katre kalır. Memdûhun ihsânı denize benzetilir.

Feyzî-i Kefevî, Merve, Kaf, Bî-sütûn ve Tûr dağlarını çeşitli beyitlerde anar. Tûr Dağı, Hz. Musa ve Allah'ın nûrunun tecelli ettiği yer olması yönüyle zikredilir. Kaf Dağı ulaşılması zor olan şeyler için kullanılır. Kâf-ı kanaat tamlamasıyla bir beyitte geçer.

Merve Hac ibadeti dile getirilirken zikredilir.

d. İçtimai Hayat

Feyzî, Kırım edebî muhîti içinde Kefe'de yetişen bir şâirdir. Kırım, Osmanlı'ya bağlı imtiyazlı bir bölgedir.

Kırım Hanlığı, Osmanlı himayesini kabul ettikten sonra iç işlerinde serbest bırakılmış, hutbelerde önce padişahın, daha sonra da hanın adı okunmuştur. Buna mukabil hanlar kendi adlarına para bastırmıştır. Kırım hanları XVII. Asra kadar mirzalar tarafından seçilmiş, bu dönemden itibaren ise tayin ve azilleri Osmanlı Hükümetince yapılmıştır. Hükümet merkezi Bağçasaray olan Kırım Hanlığı savaş zamanında bütün kuvvetiyle orduya katılırdı.¹⁴⁷

Feyzî'nin hayatını geçirdiği Kefe, Kırım edebî muhîti içinde olmakla beraber idarî yönden doğrudan Osmanlı tahtına bağlıdır.

Kırım edebî muhiti genel çerçeve olarak Osmanlı edebî ve kültürel muhîtinin bir parçasıdır. Her Kırımlı şâir gibi Feyzî de Osmanlı şiirinin estetik özelliklerini, bütünüyle şiirine yansıtmıştır.

Feyzî'nin şiirinin muhtevası içinde sosyal unsurlar çokça gözümüze çarpar. Divan şiiri gibi, Feyzî'nin şiiri de sosyal hayattan uzak değildir. Osmanlı şiirinin bu yönünü Ahmet Atilla Şentürk şöyle dile getiriyor:

“Gerçekten de bu devir metinlerinde bütün realitesiyle âdet ve gelenekler, gündelik hayatta kullanılan âlet ve edevât, inançlar, insanların sahip oldukları batıl itikadlar, tabiat yahut günlük hayattan manzaralar, müsbet bilimler, türlü ruh hâlleri vb. pek çok tezâhür edebiyatın içinde en objektif bir biçimde işlenmekte ve edebiyat âdeta o devri yaşamaktadır.”¹⁴⁸

Feyzî divanında da yukarıda sayılan unsurlar bulunmaktadır. İçtimai unsurlar hayli fazla olduğu için tespitler ayrı başlıklar hâlinde verilmeye çalışıldı. Bilhassa divandaki reel şahıslar Kırım bölgesine mensup kişilerden olduğu için önemlidir. Bu Feyzî divanının ayırıcı bir özelliğini oluşturur.

¹⁴⁷ Yusuf Halaçoğlu: XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı, (Ankara, 1998), 88.

¹⁴⁸ Ahmet Atilla Şentürk: “Osmanlı Şâirlerinin Gözlemciliği ve Klasik Edebiyatımızda Realiteye Dair”, *Dergâh*, (Temmuz 1993), 41.

aa. İçtimaî Tabakalaşma

aaa. Sultan ve Çevresi

Divanda sultan; pâdîşâ, pâdişâh, hakan, kaan, şâh(şeh), hân, şehriyâr, sultân isimleriyle zikredilir. Kasidelerde, tarihlerde, terci' bend, müseddes gibi nazım şekillerinde bahsedilen genellikle dönemin hükümdarıdır. Gazellerde ise sultan ismi çoğunlukla sevgili için kullanılır. Tasavvufî anlamda Allah, âlemlerin sultanıdır.

Sultanlar lütuf ve ihsân sahibi kimselerdir:

Cevr-i bî-dâd eylemek ' uşşâka düşmez şânuña
Lâyık olan pâd-şâhum luğ u ihsândur saña

(G.12-2)

Sultânlık alâmetlerinden biri sikke bastırmaktır:

Lâyık-ı sikke-i sultân-ı mağabbet olamaz
Kürre-i gamda güzâr olmasa dil zervâri

(G.381-4)

Sultânlar tâc ve taht sahibidir. Bir beyitte bu durum şöyle dile getirilir:

Dil alsa bir cüvân-ı bî-nazîr ü dil-pezîr olsa
Yir itse taht-ı dilde bir şeh-i şâhib-serîr olsa

(G.340-1)

Sultân, ülke sahibi, fetihler yapan, köleleri bulunan, fermanları yedi iklimde geçen, bir zât-ı 'âlf nişândır. Sultanın özelliklerinden bir kaçını şu beyitlerde görebiliriz:

Cevr ü cefâyı yâr itse efzûn olur derûn-ı dilinde bîrûn
Zulmı çoğ itse az itse ' adli tîz ayrılır ol sultân elinden

(G.297-4)

Ne emrũñ var ise şâhâ buyur fermânuñ olsun hep
 amu buyruk [u] fermânsın şeh-i hũbânuñ olsun hep

(G.28-1)

aab. Resmî ve Gayr-ı Resmî Görevler ve Meslekler

Vezir, Perdedar, Defterdar, Kâtip, Beg, Vali, Mîr, Emîr

Divanda vezir olarak Ahmed Aga ismi geçmektedir. Kırım Hanı'nın vezirleri Aga unvanıyla anılırlar. Ahmed Aga, isim olarak tarih kıtalarında geçer. Bir tarih kıtasında Ahmed Aga şöyle tasvir edilir:

Şâhib-i Hazret-i Hân Ahmed Ağa kim ola
 Gün gibi rûşen iden şeş cihât âfâkı

(Tar.23-1)

Kefe, Kırım topraklarında olduğu hâlde Osmanlı merkezî idaresi tarafından tayin edilen idareciler tarafından idare edilirdi. Kefe'nin en yüksek mülkî amiri validir. Bu durum bir tarih kıtasında Mustafa Paşa'nın vali olarak atanmasıyla belirtilir.

Divanda geçen resmî görevlilerden olan defterdar, Osmanlı baş defterdarını ifade etmez. Vilâyetlerin malî işleriyle uğraşan kişiler için kullanılır:

Muştafa Paşa-yı mülhid Kefe'nün
 Gâh defterdârı oldu geh Begi

(Tar.17-1)

Mir ve emir; bey, kumandan anlamlarına gelir. Divanda; sevgili, güzellik kalesinin emîri, şâir ise âşıkların mîri olarak gösterilir:

Seni ey gül o kim ser-dâr-ı hũbân-ı cihân dikmiş
 Bi-amdi 'Ilâh beni âlemde mîr-i 'âşıkân dikmiş

(G.200-1)

Ḳal' a-yı ḥüsnüñ emîrisin ḳuluna dâd kıl
Cevr ile zer tek yüzüm zerd itme ey sîmîn-beden

(G.319-5)

Kâtip, sultan dîvanında hazır bulunan görevlilerdendir. Bir beyitte övülen kişiyi şahlara defterine kaydetmesiyle zikredilir. Bir başka beyitte ise dîvan kâtibi, nazım ikliminin sultanının sözlerini kaydetmesi yönüyle tasvir edilir.

Mirza tabiri Kırım'da bulunan kabilelerin beylerinin maiyetindeki asilzâdeler için kullanılır. Divanda benzetme unsuru olarak değil, ünvân olarak geçer.

Yine divanda beg ünvânı teşbih unsuruna sebebiyet vermeden kullanılır.

Osmanlı'da dinî mesleklerde en yüksek makam şeyhülislâmlık makamıdır. Protokolde veziriazamla aynı seviyededir. Divanda Bostanzâde'nin vefat edip Hoca Saadeddin Efendi'nin şeyhülislâmlığa getirilmesi nedeniyle zikredilir.

Serdâr, Serasker, Şehsüvâr, Reis, Sipâh, Levend, asker (Leşker, Cünd, Ceş), 'Ases

Divanda, askerlikle ilgili görevler çokça kullanılır.

Gam, asker olarak vasıflandırılır. Bahar sultanı askerinin şevketle gelmesiyle, kış şâhı onun karşısında tutunamaz. Güzel zambak, ırmak ordusuna komutan olup tuğunu gül bahçesine diker.

Bir beyitte övülen kişi, gazilerin sultanı, savaş meydânının en iyi sürücüsü ve zamanının yiğitlerinin komutanı olarak tavsif edilir:

Ḳarşu çıkdı itdi istikbâl sultân-ı gûzat
Şeh-süvâr-ı rezm ser-dâr-ı dilîrân-ı zamân

(Tcb.1/1-6)

Başka bir beyitte bir bölükbaşının Karaman'a gözcü olduğu dile getirilir. Ölüm askeri "sipah-ı merg" herşeyi harap eder. Padişahın(sevgilinin) meclisinde sarhoş olup, ayrılmaı 'ases engellemez, gitmesine izin verir.

Adalet sultanına durumunu arz etmek için gül bahçesinin zambakları ellerinde mektup tutarlar:

‘ Arz-ı hâl için saña ey şeh-süvâr-ı ma‘ delet
Gülşenüñ zanbakları tutarlar elde nâmeler

(G.135-4)

Kadı, Kassâm, Pâsbân, Cellâd, Reh-nümûd, Peyk, Reh-ber

Kadı, kelime olarak "hükmeden", "yerine getiren" mânâlarına gelmekte olup, Osmanlılarda şer‘î ve hukûkî hükümleri tatbik eden, ayrıca devlet emirlerini yerine getiren bir fonksiyona sahiptir.¹⁴⁹

Kadı, bir beyitte "kâdı-ı 'ışk" tamlamasında kullanılır:

Hep şûret-i ahkâmı durur kağı-ı ' ışkuñ
Levh üzre ne kim hâsıl-ı tahrîr-i kalemdür

(Tcb.2/3-3)

Kassâm, vârisler, mirasçılar arasında mirası taksim eden ve küçüklerin hakkını koruyan şeriat memurudur. Divanda bir beyitte geçmektedir. Kassâm-ı ezel tamlaması içinde zikredilir:

Kaşşâm-ı ezel itdügi dem kısmet-i eşyâ
Zevk ile şafâ kışşa-ı gam kâm ile düşdi

(G.370-2)

Pâsbân, gece bekçisidir. Definelerin bekçisi yılandır. Şâir de şekli itibarıyla yılan benzeyen sevgilinin saçının hayâlini kabrinde bekçi olmasını arzu eder:

¹⁴⁹ Yusuf Halaçoğlu: a.g.e., 124.

Zülfi hayâlini bile al Feyzî kabrüne
Çün ef'î pâsbân olur imiş defneye

(G.360-5)

Divanda; saba haber getirici olarak hayâl edilir. Saba habercisi âleme bahar haberini getirir:

'Âleme peyk-i şabâdan irdi peygâm-ı bahâr
Ya'ni dey şâhın şadı Sultân-ı hoş-nâm bahâr

(G.68-1)

Bir beyitte Sübhan'ın merhameti yol gösterici olarak tasavvur edilir:

'Âkıbet şıhhat ile buldı der-i hâne vüşûl
Reh-nümûnı çü anuñ re'fet-i sübhân oldı

(Tar.5-5)

Sevgilinin ağzının düşüncesi âşığa rehber olur:

Ger mülk-i 'adem menzilüm olsa n'ola ahter
Fikr-i dehen-i dil-ber olupdur baña reh-ber

(G.158-2)

Divanda sevgilinin gamzesi cellât olarak gösterilir:

Qıya yâ kaçlarıñla olmamız 'ayn-ı 'inâyetdür
İşi cellâd-ı gamzeñ zecr olursa yavuz işdür bu

(G.321-2)

Nakkaş, Mimar (Kûhken), Ressâm

Divanda Allah için nakkâş ve mimar sıfatları kullanılır. Dehr ressâmı cana sevgilinin hayâlinin resmini kazımak için âşığın sînesini delik delik eyler:

Naqş-ı hayâlün itmegiçün câna hâk-rîz
Ressâm-ı dehr eyledi sînem delük delük

(G.244-2)

Ezel üstadı insan pamuğunda âlemlerin resmini bütün olgunluğuyla yazmıştır. Bu ne güzel mimarlıktır:

Penbe-i âdemde tarh itmişdür üstâd-ı ezel
Resm-i ekvânı kemâliyle zihî mi' mârîğ

(G.214-6)

Tabîp, Haccâm

Beyitlerde “tabîb-i dil” deyimi sıklıkla geçer. Sevgili gönül tabibidir. Haccâm hacamat yapan kimseye denir. Divanda bir beyitte haccâm-ı ezel tamlaması içinde geçer:

Çekmek için târik-i gerdûna haccâm-ı ezel
Mâh-ı nev bir birine peyveste iki şîşedür

(G.96-4)

Gavvâs (Dalgıç), Sayyâd (Avcı)

Divanda, dünya ecel avcısının menzili, bulunduğu yer olarak gösterilir:

Giyâh-ı pîç ü zâle şanma dâm u dânedür dünyâ
Ecel şayyâdunuñ menzilgehi bir hânedür dünyâ

(G.18-1)

Bir beyitte şâir, kendini vuslat denizinin dalgıcı olarak tanımlar. Şâir murat incisine erişmiştir:

Hamduli 'llâh kim dilâ gavvâs-ı baħr-ı vuşlatuz
İrişmişüz dürr-i murâda âşnâ-yı hâzretüz

(G.187-1)

Muallim, Üstât, Şâkird (Tâlip, Talebe, Sebak-hân)

Şâir, aşk mektebinin üstadıdır. Bir beyitte, keder üstat olarak tanımlanır.

Gönül, harfsiz ve sözsüz gerçeklik ilmini öğretir. Muallim böyle bir fenni görmemiştir:

Öğretür ' ilm-i haqîkatı gönül bî-ħarf ü şavt
 Ƙanda gördüñ ey mu' allim râst söyle böyle fen

(G.319-4)

Gönül çocuğu, aşk hocasına talebe olmasının üzerinden yıllar geçtiği hâlde mihnet okulundan bir türlü kurtulmadı:

Ĥĩ ace-i ' ışka gönül tıflın sebağ-ğĩân eyledüm
 Niçe yıldur mekteb-i miñnetden âzâd olmadı

(G.377-2)

Mutrib, Muganni, Rakkâs, Çengî

Bu tipler eğlence meclisinin önemli unsurlarındandır. Daha çok eğlence meclisi içinde tasavvurlara sebep olur.

Kaşı yaya benzeyen sevgilinin oku âşığın yarasının sebebini anlamamıza yardımcı olur. Mutrib eğlence meclisinde rebâbı söyletse buna şaşılır mı?

Bir kaşı kemânuñ oğı zaħmın ider şerħ
 Muṭrib n'ola ger bezmde söylete rebâbı

(Tcb.2/4-4)

Bir beyitte, sūrâhi sadâdan bûlbüle dönmüş, lâle de bûlbülü şarkıcı yapmış olarak tasvir edilir:

Sūrâhi bûlbüle dönsün şadâdan
 Muğannî itmesün lâle hezârı

(G.380-5)

Bâğbân, Ferrâş

Bâğbâna göz terazidir, boyu ölçülü olan sevgili mevzûnlukta, serv ağacına tercih edilir. Kim baksa bâğbânın bu tespitine katılır:

Bâgbâna göz terâzûdur nazâr kııl sen daħi
Servden râcih gelür ol kâmeti mevzûn baña

(G.8-5)

Bir beyitte sabâ ferrâşa benzetilir:

Geldi ferrâş-ı şabâ şahn-ı hârîm-i çemene
İtdi küsterde gülistâne dil-efrûz-be-rûz

(G.188-2)

Neccâr, Hallâc

Neccârlık ağaç işleriyle uğraşan meslek erbâbıdır. Meslek pîrleri Hz. Nûh'tur.¹⁵⁰

Bir beyitte neccâr, "neccâr-ı cihânger" tamlaması içinde kullanılır:

Neccâr-ı cihânger gezüp kûşe-be-kûşe
Cûyende-i cem' iyyet dünyâ rûd-ı remdür

(Tcb.2/3-10)

Divanda hallâc Mansurla birlikte geçer ve bu tasavvur için kullanılır:

Ṭuta kıadd ile bir ser-ħalfe-i ehl-i maħabbetdür
Ne çenberden göre ħallâc idüpdür çerħ-i Manşurı

(G.384-4)

aac. Diğer Tipler

Anne, Baba, Çocuk (Tıfl), Dadı (Dâye), Pûser, Birâder, Duhter

Anne ve baba yer aldığı bir beyitte talih, uğur anne; devlet de baba olarak tasavvur edilerek, "devlet babası, baht annesine arkadaş olalı övülen kişi gibi bir şâh doğmamıştır" denilmektedir:

¹⁵⁰ Ali Torun: Türk Edebiyatında Türkçe Fütüvvet-nâmeler, (Ankara, 1998), 129.

Peder-i devlete hem-ser olalı mâder-i baht
 Toğmadı ancılayın bir şeh-i hurrem-i dîdâr

(K.6-32)

Divanda bir beyitte, bahar bulutu bitki çocuklarını dadı gibi toprak beşiğinden lütuf ile çıkarmak istediği zikredilir:

Ebr-i bahâr tıfl-ı nebâtâtı dâyevâr
 İster çıkara luğf ile mehd-i türâbdan

(K.12-3)

Divanda gül, kız çocuğuna benzetilir. Şâir, kardeşinin vefatıyla ilgili bir mersiye babası ve oğlunun ölümlerinden de bahseder. Divanda; baba, kardeş ve oğul tipleri bu şekilde geçer.

Gelin (Arûs)

Divanda gelin, ihtiyar kadın olan dünya; bahar ile birlikte güzel bir sevgili resmi gibi olunca; dünyanın yeni gelini zamanın sevinci onu kıskanır tasavvurunda zikredilir:

Pîre-zen dünyâ bahâr ile bulup nağş-ı nigâr
 Nev-^ç arûs-ı dehr neşât-ı zamân reşk eylesün

(G.313-4)

Pîr, Pîre-zen, Cüvân

Divanda felek ve dünya pîr ve pîre-zene benzetilmiştir. Bunun yanında değişik tasavvurlarda kullanılmıştır.

Baharın gelmesi; yeşilliğin ortaya çıkması, âb-ı hayatı içip yaşlı iken genç birine dönüşen Hızır'ın durumuna benzetilmiştir:

Hızr gibi sebzâr içdi meger âb-ı hayât
 Pîr ü fânî olmuş iken oldı bir tâze cüvân

(K.7-4)

Bir terkîb bentte övülen kişinin hiç yalan söylemediği, yaşlı genç hiç kimseyi kötülemediği ifade edilmiştir:

Gerçeklik idüp söylemedi hiç yalanı
Zemm itmedi bir ferdi ne pîr ü ne cüvânı

(Tkb. 6/2-5)

Pîre-zen dünyayı boşayan kimsenin hatırına zerre kadar keder gelmez:

Feyziyâ virdüñ ise pîrezen-i dehre talâk
Gelmesün hâtırıña zerre kadar hâtır-ı nâ-şâduña gam

(G.29-5)

Nedîm, Hizmetkâr, Misafir (Mihmân), Refîk

Bir beyitte, şâire belâ köşesinde gam, nedimlik yapmaktadır. Başka bir beyitte ise; zambak yiyecek tekkesinde misafir olarak bulunur. Aşğın sevgilinin ayağına yüz sürüp canla başla hizmetkâr olması arzu edilir.

Aşk yolunda şâire arkadaş olacak kimse bulunmaz. O belâyla aynı yerde oturur, gam ve hicranı kendine dost edinmiştir:

Refîk olmaz baña hiç kimse gördüm râh-ı ‘ışk içre
Belâyâ hem-nişîn oldum gam u hicrânı yâr itdüm

(G.272-3)

Sâkî, Sarhoş (Mest, Ser-Mest, La'yakıl)

Sâkî kadeh sunan, içki verendir. Divan şiirinde bezm âleminin en önemli unsurlarından biridir.

Sevgili sâkîdir, devamlı aşk şarabı dağıtır. Sarhoş ise âşıktır. O aşk sarhoşudur.

Bahar kadehinin neşvesi şâiri kendinden geçirir:

Bâgda zerrîn-i pür-şeb-nem görüp itdi hürûş
 Kıldı la' yaqıl beni gör neşve-i câm-ı bahâr

(G.68-6)

Kâtil, Hûnî, Harâmî, Kan İçici, Uğru, Câdû, Sâhir, Hileci

Divanda sevgili ve sevgilinin gözü, kaşı ve gamzesiyle ilgili bu sıfatlar kullanılır.

Dünya yaşlı kadınının ezelden beri işi hile yapmaktır. Söz, o sihir edicinin tutkunu er olanlardadır:

Hîledür kârı zen-i dehrüñ ezelden herkese
 Söz hemân ol sâhirüñ şeydâsı olan erdedür

(G.94-3)

Cadı gözlü sevgili sihir ile insanların gözleri bağlayıp, kıvrımlı ve siyah yılanlı saç kıvrımlarını gösterir:

Bağlayup sihr ile halkuñ gözin ol câdû-yı çeşm
 Ef'î-i pîç ü siyâhı ca' d-ı gîsû gösterür

(G.121-2)

Bazı beyitlerde “çeşm-i kâtil”, “hüsn-i hûnî”, “şûh-ı harâmî” gibi tamlamalar çeşitli tasavvurlar içinde zikredilir.

Bir beyitte sevgilinin saçı zünnâra benzeyeli, onun kanlı gözünün küfrüne şüphe kalmadı ifadesi kullanılır:

Hûnî gözünüñ küfrine şek kalmadı kaç' â
 Zülfüñ şanemâ olalı zünnâre müşâbih

(G.326-3)

Zerger

Zerger, altın işleyicilere denir. Divanda çeşitli beyitlerde değişik tasavvurlar içinde kullanılır.

Bir beyitte, her altın işleyicinin altın işinden tam anlamadığı gibi her şâir de güzel şiir söyleyemez düşüncesi vurgulanır:

Ƙudreti yitmez bu nazma Feyziyâ her şâ' irün
Ya' ni her altun işin şanma ki her zerger döker

(G.126-5)

ab. Eğlence Hayatı

aaa. Bezm (İş, Meclis, Encümen), Meyhane

Bezm; içkili, eğlenceli meclis anlamlarına gelir. Andrews meclis ile ilgili şu görüşleri dile getirir:

"Meclis, yiyip içmek, hoş sohbetler, şarkılar ve şiirler söyleyip dinlemek için toplanır. Meclisin alışıldık öğeleri arasında, meyler, seçme yiyecekler (meze, nukl), sâkî, sevgili, müzisyenler, arkadaşlar, mumlar, baharatlar ve kokular bulunur. Meclis için en iyi mekân, bahar mevsiminde, mehtabın aydınlattığı bir göğün altında, bir bahçedir."¹⁵¹

İskender Pala ise; "Zamanına göre evlerde, meyhânelerde(mecâzen tekkelerde) de yapılabilir. Bezmde herkes yere bir dâire oluşturacak şekilde yan yana otururdu. Sâkî elindeki ratl-ı giran(büyük kadeh) ile ortada döner ve herkese aynı içki kâsesinden şarap ikram ederdi."¹⁵²

Sevgili bezmin arzu edilen en önemli unsurudur. Sevgili bezmde olduktan sonra şaraba bile ihtiyaç olmaz:

Hemân tek bezme gel câm-ı şarâba ihtiyâc olmaz
Lebûn bâde zenehdânuñ aña billûr câm olsun

(G.310-2)

Meclisi süsleyen güneş; güzelliğiyle, letâfetiyle sevgiliden başkası değildir:

¹⁵¹ Walter G. Andrews: *Şiirin Sesi, Toplumun Şarkısı*, Çev. Tansel Güney, (İstanbul, 2000), 178.

¹⁵² İskender Pala: *Divan Şiiri Sözlüğü*, (Ankara, 1995), 90.

Sende hatm oldu leâfâfet sendedür vech-i hasen
Şimdi sensin ey habîbüm şems-i bezm-ârâ olan

(G.307-3)

Saf şarabın sefasını Cem sürdürdü. Sonunda dünya sâkîsi onu meclisten sürdürdü:

Sürdi Cem câm-ı mey-i nâb safâsın âhîr
Sâkî-i dehr daği anı bezimden sürdi

(G.368-4)

Aşk şarabından fenâ meclisinde sarhoş olunmuşsa, Cem'in kadehinden, Cemşid'in içki bardağından vazgeçilmelidir. Sevgilinin dudağının kırmızılığından ayrı düşen âşık, şarap meclisinden de ayağı çekmelidir.

Meyhâne, tasavvufî anlamda tekke ve dergâhtır. Sâkî ise tekkenin pîridir. Dağıtılan şarap aşk şarabıdır.

Bezm "bezm-i mey-i huşkvâr", "bezm-i cihân", "bezm-i uşşâk", "bezm-i gam", "ehl-i bezm", "bezm-i fenâ" tamlamaları içinde bir çok tasavvura sebep olur.

aab. Bayram (îd)

Bayram sevinç, huzur, buluşma ve görüşme vesilesidir. Divan şiirinde, sevgiliyle âşık arasındaki ilişkide âşığın lehine olmak üzere bir çok bakımdan bayram hâli söz konusudur.¹⁵³

Bayram, hilâlin görünmesiyle başlar. Sevgilinin kaşları hilâle benzediği için, sevgilinin görünmesi âşığın bayramına sebep olur:

Ğurre-i îde yeter muntazır olduk ey dil
Görelüm ol kere ebrûsını bayrâm idelüm

(G.282-2)

Şâir; sevgilinin kavuşma bayramına ulaşmak için, ayrılığa uzun süre sabretmiştir:

¹⁵³ İskender Pala: a.g.e., 272.

Vişâli ‘îdine irmek temennâsıyla o şûhuñ
Fırâkı rûzesini şabr idüp hayli zamân tutdum

(G.271-3)

Sevgilinin ay yüzünün görünmesi bayramın habercisi gibidir:

Aynı görüp bayrâmun it dirler anuñçün
Gördüñ o mehi itdüñ elin öpmege ibrâm

(G.267-2)

ac. Rezm

Rezm, savaş, cenk anlamlarına gelmektedir. Rezmle birlikte, yağma, kavga, kan, cenk kelimeleri savaş ile ilgili kullanılır.

Bilhassa kasidelerde ve methiye türüyle yazılmış diğer nazım şekillerinde övülen kişiyle birlikte rezm tasvîrlere rastlarız.

Rezm, din düşmanlarına, fitne ve küfre karşı yapılır. Sevgilinin kirpiği ve gamzesi kan dökücü, yağmacıdır.

Bir beyitte, övülen kişi din düşmanlarını hezîmete uğratmak için savaşa azmettiğinde fetih ve zaferin ona yol göstermesi arzu edilir:

A‘ dâ-yı dîni hezm için itdükde ‘azm-ı rezm
Önce delîl-i fetih u zafer reh-berüñ ola

(K.8-2)

Övülen kişinin atının nalından ateşler çıkar ve gaziler çırağını bu ateşten yakarlar:

Rezm içinde rahşınıñ na‘ lından âteşler şaçar
Gâzîler senden yakar el-ħağ çırağını tamâm

(Tcb.1/4-5)

Rüstem bile savaş meydanında övülen kişinin karşısında canından bezer. Övülen kişi aynı zamanda zamanın Haydarı ve savaş meydanının Düldül sürücüsüdür:

Düldül-i süvâr-ı rezmsin ey Hayder-i zamân
Atuñ öñince şâh-ı Habeş Kanberün ola

(K.8-8)

aç. Av (Sayd, Şikâr)

Avcılık eski hayatın önemli unsurlarından biridir. Avcılık, ok, kemend, tuzak vs. yollarla yapılır. Köpek ve şahinin avcılarının yardımcısı olduğu görülür. Divanda çoğunlukla sevgili sayyâd, âşık ise av pozisyonundadır. Sevgilinin saçı, gamzesi ve gözü çeşitli av tasavvurlarında kullanılır.¹⁵⁴

Divanda, av isteyenlerin ellerinde ok ve yay tuttuğu zikredilir. Sevgilinin gözü şâhine benzer ve âşığı avlar.

Bir beyitte gül yüzlü sevgilinin dinarsız avlanamayacağı zikredilir:

Yâre ‘arz itdükçe sîm eşkümi a‘ râz ider
Şayd olunmaz ol ruḥ-ı gül-nâr hiç dînarsız

(G.171-2)

Âşığın gönül kuşuna alır gözle baktığımızda, gözleri avcı olan sevgiliye av olmak için can attığını görürüz:

Şâh-bâz-ı çeşmüñe şayd olmağa cânlar virür
Tek gönül murgına bir kerre alur gözile bak

(G.228-3)

Divanda övülen kişi, kılıcının cevheriyle halka halka her tarafa tuzak kurarak zaferi avlar:

¹⁵⁴ İskender Pala: a.g.e., 467.

Ḥamdu 'li 'llâh kim tezerv-i nuşreti itdũñ şikâr
Ḥalka ḥalka cevher-i tîguñ ḳurup her yaña dâm

(Tcb.1/4-6)

ad. Hastalıkla İlgili Unsurlar

Hasta olan kimseler için bî-mâr ve sayru kelimeleri de kullanılır. Ok yarası, yanık yarası, cünûn, tebhâle(uçuk), veba hastalık çeşidi olarak zikredilir.

Divanda bahar gelince deliliğın artacağı inancı dile getirilir. Havalar ısınınca vebâ artar:

Raḳîb iken çoğaldı ḥüsni arttuḳça o dil-dâruñ
Hevâlar germ olıcaḳ Feyziyâ lâbüd vebâ artar

(G.71-5)

Sevgilinin bakışı, gözü, âşığın gönlünde yaralar açar.

Yaralı hastanın tedavisi, yaranın tımarlanmasıyla olur:

O ṭabîb-i dil ü cân Feyzî-i dil-ḥastesine
İtmedi luṭf ile tîmâr ' aceb neyleyeyin

(G.318-4)

Hastalığın iyileşmesi için merhem, ilaç, tiryak kullanılır:

Bu ne ḥikmet durur ey Feyzî-i bî-çâre ki ' ışḳ
Zaḥmdur bu dil-i mecrûḥuma merhemdür hem

(G.292-5)

Divanda bir beyitte sevgilinin ağzı lâleye, lâlenin üzerindeki şebnem taneleri de sevgilinin dudağındaki uçuklara benzer:

' Âşık-ı bî-çâre râh-ı menzil-i cânân arar
Ṭâlib-i dârü 'ş-şifâyı derdine dermân arar

(G.118-1)

Hastalar dârü'ş-şifâda tedavi edilir:

Dostum bir kez i' lâcum itmedüñ mecrûh iken

Herkese dârü 'ş-şifâ-yı şefkatüñ meftûh iken

(G.306-1)

Gönül derdinin tabîbi sevgilinin ağzıdır:

O tabîb-i dile şorduğda devâ-yı derdüm

Şundi ağzuma lebin didi kim emdür em

(G.292-4)

ae. Alış Verişle İlgili Unsurlar

Alış veriş hayatı, "bâzâr-ı hüsn", "bâzâr-ı ışk", "çârsû-yı gam", "sûk-ı hüsn", "sûk-ı gam" tamlamalarının oluşturduğu tasavvurlarda geçer.

Alış veriş hayatının önemli sîmalarından müşteri bir beyitte âşık olarak gösterilir. Âşık güzellik pazarında sevgilinin müşterisi olsa buna şaşılmamalıdır. Çünkü âşığın gözünden akan yaşlar, sararmış yüzü, müşteri için yeterli metâdir.

Bir beyitte alış verişle ilgili, "Tüccârın altın ve gümüşünün ibret ölçüsüne vurulduğunda ayarının bir mangır bile etmeyeceği görülür" ifadesi geçer:

Geçmez ey h̄âce senüñ sîm ü zerüñ bir mankıra

Urmışuz 'ibret mihengine 'ayâruñ görmüşüz

(G.189-6)

Aşk servetinin geçerliliği sevgilinin lütuf sözleriyle, güzellik pazarının ısınması ise sevgilinin yüzünün şevkiyledir:

Luţf-ı güftâruñladur her dem revâc-ı naqd-ı ışk

Şevk-ı ruhsâruñladur germiyyet-i bâzâr-ı hüsn

(G.303-3)

Divanda alış verişle ilgili olarak, revâc, kâsid, nakd, behâ, fûlus, kâr, sermaye, dirhem, dinar, akça, kîse vb. unsurlar da zikredilir.

af. Musîkî

Eğlence meclisinin önemli unsurlarından biri de musîkîdir. Divanda musîkî; şeh-nâz, bûselik, uşşâk, sâzkâr, hüseyinî, ısfahan gibi makamlar; kanun, rübâb, çeng, def vb. musiki aletleri, usûl, aheng, nağme, perde, târ, evtâr, mutrib, muganni, rakkâs gibi kelimelerle zikredilir.

Bir beyitte musîkî makamları tevriyeli kullanılır:

Gerçi sen şeh-nâza nâil sen nigâr-ı sâz-kâr
Hoş gelür 'uşşâka ammâ bûselik şeh-nâzdan

(G.298-3)

Eğlence meclisinde çalgıcı rebâbî çalmaya başlasa âşığının neler çektiği herkes tarafından anlaşılır:

Bir kaşı kemânuñ okı zağmın ider şerh
Mutrib n'ola ger bezmde söylete rebâbî

(Tcb.2/4-4)

ag. Oyunlar, Oyuncular

Dîvanda, çevgân, tavla, kâsebâzlık, şemşîr, kıssa-hânlık, zill-ı hayâl(Hacîvat-Karagöz), tas-bazlık gibi oyunlar geçmektedir.

"Zill-ı Hayâl veya hayâl oyununda odanın uygun bir yerine perde çekilir. Perdenin etrafı koyu renk basma veya kumaş, ortası beyaz renkte bir bezdir. Perdenin beyaz kısmının arkasında iplerle tutturulmuş büyükçe bir tahta üzerine içinde zeytinyağı ve kalın bir fitili bulunan kap konurdu. Oyun malzemesi olarak çeşitli tasvirler kullanılırdı. Bu tasvirler tabaklanmış bargir derisinden oyulur,

gerek yerleri şeffaf boyalarla boyanır ve teker teker değnek ucuna takılır, oyuna göre sıralanır ve bir bir çıkarılarak oynatılırdı.”¹⁵⁵

Gece karanlığı, hayâl gölgesi oyununu oynamak için gökyüzüne siyah çadırını diker:

Gösterüp niçe süver oynamağa zıll-ı hayâl
Çekdi âfâka siyeh çadırını hep şeb-târ

(K.11-9)

Tâsbâzlık; bir nevi el çabukluğu ve göz bağıcılığıdır. Daha çok derviş kılıklı kimseler tarafından yapılır. Bunlar cüppelerinin altından çeşitli taslar, kap kakak, güvercinler hatta çocuklar çıkarıyorlardı. Kâsebâzlar ise parmaklarının ucunda tabakları döndürerek gösteri yapan bir nevi el çabukluğu gösteren kişilerdir.¹⁵⁶

Bir beyitte yeni ay tâs-bâza benzetilir:

Tâs-bâz-ı meh-i nev nâzile cevlâne gelen
Nîl-gûn-ı şağfda zer-mihre ider peydâ

(G.19-2)

Şâir bir başka beyitte, gökyüzü tasavvurunda kâsebâz kavramını kullanır:

Kaşr-ı semâda raqs ider kâse-bâzıma
Seyyâreler iderdi nice zer-nişâr aña

(K.9-6)

Şemşîrbâzlar, kılıç marifetiyle gösteriler yapan kimselerdir.¹⁵⁷

Âşığın âhlarının kıvılcımlarının oluşturduğu resim şemşîrbâzın marifetiyle olmuştur:

¹⁵⁵ Abdulazîz Bey: Osmanlı Ādet Merâsim ve Tabirleri, Haz. Kâzım Arısan –Duygu Arısan Günay, (İstanbul, 2000), 398-99.

¹⁵⁶ Mehmet Arslan: Türk Edebiyatında Manzum Surnâmeler, (Ankara, 1999), 241.

¹⁵⁷ Mehmet Arslan: a.g.e., 244.

Hicr-i ebrû-yı hayâl-engîz u fetret-sâzdan
Bu şerâr-ı âh bir resm oldı şemşîr-bâzdan

(G.298-1)

Tavla, iki zarla ve pullarla oynanan bir oyundur. Gönül, mihnet tavla kutusunda zar olma arzusundadır:

Ey Feyzî gönül şeş-der-i mihnetde dem-â-dem
Bir nakşî güzel yâr sevüp zâr olayum dir

(G.155-6)

Çevgân oyunu, bir arsada, çevgân adı verilen ucu eğri bir sopa ve topla oynanır:

Başum çevgân-ı ışk-ı yâre top olmak hevâsıyla
Olur farkumda peydâ nâle kılsam dūd-ı âh egri

(G.383-3)

Kıssahân, kıssa, hikâye, masal söyleyen kimsedir. Kıssahân dehr destânını takrir eyler:

Lâle-i la'lin kabâ anda lisân-ı hâlile
Dâstân-ı dehri taqrîr eyler olmuş kışsa-h'ân

(K.7-14)

ağ. Muhtelif İçtimâî Hâller

aaa. Haberleşme (Nâme, Muhabbetnâme, Mektup)

Mektup bir haberleşme aracıdır. Kaza kâtibi hevâ sahibine nâme yazar.

Bir kasidede adalet sahibi memdûha durumlarını arz etmek için gül bahçesinin zambakları ellerinde mektup tutarlar:

Arz-ı hâl için şa'na ey şeh-süvâr-ı ma' delet
Gülşenüñ zambakları tutarlar elde nâmeler

(G.135-4)

Sevgilinin ayva tüyleri âşığa sevgi mektubudur:

‘Âşığa hıttuñ maħabbet-nâmedür kim ola şâd
Añlamaz bu nükteî cânâ çıkarmayan sevâd

(G.52-1)

aab. Mektep, İlim, Sebakhân

Mektep, ilim, sebakhân eğitim ve öğretimle ilgili kavramlardır.

Beyitlerde mektep; “gam mektebi”, “mekteb-i mihnet”, “mekteb-i ‘ışk” gibi tamlamalarda geçer. Gönül çocuğu aşk hocasına öğrenci olduğundan beri nice yıllar geçtiği hâlde mihnet mektebinden bir türlü kurtulamamıştır:

H̄âce-i ‘ışka gönül tıflın sebakh̄ân eyledüm
Niçe yıldur mekteb-i miħnetden âzâd olmadı

(G.377-2)

Bir beyitte, övülen kişi marifet ilminin kaynağıdır. Bir başka beyitte ise; mantık nahv, me’ânî, beyân, sarf, usûl gibi ilimlerle insanın güzel ahlâka ulaşamayacağı dile getirilir.

aac. Devlet

Ebedî devlet Allah’ın rızasını kazanmakla olur. Övülen kişiye kim ki hürmette bulunur, o ebedî devletin kapılarını aralar. Memdûh tarafından düşmanın devleti nasıl son bulmuşsa, ömrü de sona ersin.

Şâir bir beyitte kış sultanının devletinin son bulmasıyla, bahar şâhının çemen tahtını kendine bağlayacağını ifade ediyor:

Nitekim devlet-i sulţân-ı şitâ bula zevâl
İde teşhîr serîr-i çemeni şâh-ı bahâr

(K.6-40)

ah. İnşâî Unsurlar

aaa. Câmî, Minber, Minâre

Övülen kişi için, yani sultan için gül bahçesi câminin minberinde çemen kuşu onun adına mucize gösteren hutbesini okur:

Minber-i câmî' -i gülşende anuñ nâmına hep

Okıdı murğ-ı çemen hutbe-i i' câz-şî'âr

(K. 6-12)

Sevgilinin boyu ak minareye benzer. Bir beyitte "Vâiz minberde güzelleri sevmeyi men edince âşıklar başına toplanıp ona yer yer dil uzattılar" ifadesi geçer:

Güzeller sevmegi men eylemiş minberde dün vâ' iz

Üşüp başına 'âşıklar uzatdılar zebânı yir yir

(G.156-3)

aab. Ev (Hâne, Beyt), Kasr, Seray

Ev, âşığın gönlü, bedeni, dünya ve kalp olarak tasavvur edilir. Âşığın kalbi mukaddes evidir. Gökyüzü aynasında görünün Samanyolu değildir. O kerem şâhının evinden bir kemerin yansımasıdır:

Görinen kavş-i kûzeh şanma felek mir'âtına

'Aks şalmış hâne-i şâh-ı keremden bir kemer

(K.5-12)

Gönül evinde aşk zor bir muammadır. O baştan başa şerh edildiği hâlde çözmek mümkün olmadı:

Beyt-i dilde 'ışık bir müşkil mu'ammâdur anı

Mümkün olmadı çıkarmak ser-be-ser meşrûh iken

(G.306-3)

Divanda, gökyüzü kasra benzetilir. Bir beyitte yapılan sarayların sonunun harab olmak, insanın sonunun ise yerin altı olduğu vurgulanır:

Serâyın itme ‘imâret h̄arâb olur âh̄ir
Yirũn zamânile z̄ir-i türâb olur âh̄ir

(Tkb.5/4-1)

aac. Değirmen (Asyâb), Dolap (Dûlâb)

Felek bir değirmen gibidir. Devamlı şekilde insan öğütür:

Nevbetũn geldügi dem yir seni çerh̄-i devvâr
Āsyâb-ı felege dâne-i h̄aşh̄aş nedür

(G.91-6)

Bir başka beyitte kış değirmene benzetilir:

Çıkmağa girdâb âsyâb-ı şitâdan her dıraht
Açdı keştî gibi deryâ-yı çemenden bâd-bân

(K.7-5)

Aşk hastalığıyla âşîğın her an gözlerinden yaş gelir ve başı döner. Bu yönüyle suyla dönen dolaba benzer:

Marîz-i ‘ışk olup her dem aķar yaşum döner başum
Ben anı cûybâr ile dönen dolâba beñzetedüm

(G.275-2)

aaç. Hisâr, Sedd, Hazîne(G.enc), Kuyu, Mahzen, Virâne, Zindân

Bir hisârın iki şâhitle alındığı gibi sevgilinin vuslatı da gözyaşı ve âh ile alınır:

Eşk ü âh ile vaşl-ı yâr alınur
İki şâhidle bir h̄isâr alınur

(G.152-1)

Hazine, içinde kıymetli maden, para ve taşların bulunduğu yerdir. Divanda hazinelerin genelde virânelerde bulunduğu vurgulanır. Gönülsüz şâir, bir acayip delidir ki gizli bir hazine bulmak için virânedен virâneye gezer:

Feyzî-i bî-dil gezer vîrânededen vîrâneye
Bir ‘ âceb dîvânedür gencîne-i pinhân arar

(G.118-5)

Kuyu, çene çukuru anlamının yanında divanda, “çeh-i Bâbil”, “çeh-i Nahşeb” tamlamalarında kullanılır. Ayrıca Hz. Yûsuf ile ilgili kıssadaki kuyuya atılması hadisesine telmih yapılır.

Divanda, ten virâneye benzetilir. Sevgili güzellik kalesinin emîridir. Övülen kişi İslâm kalesini tamir eder. Hazineselerin koruyucuları yılanlardır. İstek hazinesine ulaşmak isteyen benlik binasını yıkmalıdır:

Feyziyâ genc-i murâda dileyen kimse vüsûl
Yıksun eyvân-ı enâniyyeti vîrân olsun

(G.312-7)

Sed kelimesi divanda Hz. Zülkarneyn ile birlikte anılır. Hz. Zülkarneyn zulüm ve fitne Ye’cûc’una demirden sed yapmıştır.

aad. Çadır (Hayme, Çetr)

Divanda gökyüzü ve ağaçlar çadıra benzetilmiştir. Bir beyitte gülşen arsasının bayram yerinde zevk ve şevk için bir kısım ağaçlar çadır, bir kısmı da gölgelik kurmuştur. Başka bir beyitte ise; “gökyüzü çadırı toplansa da eğlence meclisi için bahçede her ağaç bir çadır kurmuştur” ifadesi geçer:

Her şeçer ‘ iş ehline bir hayme kurmuş bâğda
Gâfil olma kim dürilise bu çetr-i bî-tınâb

(G.24-2)

aae. Çeşme, Yol, Köprü, Tâk

Sevgilinin gözü çeşmeye benzetilir. Göz çeşmesinden devamlı yaşlar akmaktadır.

Gökyüzü kubbeye benzetilir.

Tâk, kavisli olması sebebiyle sevgilinin kaşları için benzetme unsuru olarak kullanılır:

Ĥatâ kıldum be-gâyet Ka' be ĥaĥķķı gũĥ ĥayâl itdũm
Ki tâĥ-1 ebruvân-1 dil-beri miĥrâba beñztdũm

(G.275-4)

Dũnya; âhiret iĥin bir cisirdir, kũprũdũr. Yol uzunluĥu, Şekli nedeniyle elife benzetilir. Bir beyitte âşık, sevgilinin bulunduĥu mekânı tavaf iĥin gam yoluna girmiştir:

Ka'be-i kũyın Őavâf iĥũn girũp râh-1 gama
Őevĥ-1 cânı râhile dil ĥânını zâd idelũm

(G.281-4)

aaf. EŞik(Âstân), Merdiven(Nerdũbân)

EŐik, divanda aĥırlıklı olarak sevgilinin bulunduĥu yer olarak dũŐũnũlũr. Bu yũnũyle ulaŐılmazlıĥı, eriŐilmezliĥi yũnleriyle ẽn plana ĥıkar.

Bir beyitte; øvũlen kişinin lũtuf bahŐiŐini almak iĥin fakircesine eŐiĥinde elinde kâseyle duran bir zambak tasavvuru resmedilir:

Eline kâse almış âstânında faĥîrâne
Nevâl-1 lũŐfini eyler ricâ an fe-ân zanbaĥ

(K.3-25)

Merdiven, ĥıkmaya yarayan bir unsur olarak gũrũlũr. Bir beyitte merdiven Şu Şekilde geĥer:

Ĥaĥîĥatde ten-i ferŐũdesini nâ-dânuñ ey Feyzî
Hemân ol senũndũr gũr ũzre anı merdũmân dikmiş

(G.200-5)

aag. Kapı(Bab, Der), Duvar, Pencere(Revzen)

Divanda âşık, sevgilinin kapısında bekleyen bir gariptir:

ViŐâlũñ ni' metinden ĥũn-baĥŐ olsak ne var cânâ
Ĥapuñda bir ĥaribũm ben gũnâh itdũm sen iĥsân it

(G.39-4)

Âşığın göğüs safhasında görününler şerhalar değildir. Onlar felek kâtibi tarafından yazılmış gam kapısıdır.

Bir beyitte, âşığın belini büken sevgiliden uzak kalınması tavsiye edilir. Hatta sevgilinin duvara yansıyan görünüşünden bile çekinmek gerektiği ifade edilir:

Miyânın kocadan dil-berden ey dil ihtirâz eyle
Hâzer kıl sûret-i dîvâre daği bakma bil virse

(G.338-2)

Pencere, bulunduğu mekânı havalandırmaya ve aydınlatmaya yarar. Divanda, gönül evini aydınlatmak için gözlerin camdan pencere olduğu zikredilir.

aağ. Sütun, Çatı(Bûm), Kubbe(Târem)

Sevgilinin kaşlarının hayâli, âşığın gözyaşı denizinin kayığıdır. Ona sevgilinin kirpiklerinin aksi hoş ve sağlam bir sütun dikmiştir:

Hayâl ebrûsı anuñ zevrak-ı bahır-i sirişkündür
Aña 'aks-i müjen bir hoş sûtûn-ı üstüvân dikmiş

(G.200-3)

Çatı divanda gökyüzü olarak düşünülür. Şâir bir beyitte islâmı kubbeye kendini de o kubbenin direklerine benzetir:

Bize kim egri bakar kâfir olur dînin yaçar
Kubbe-i İslâmuñ ey Feyzî bugün erkânıyuz

(G.191-7)

aah. Âşiyân, Kebûterhâne

Divanda; gönül kuşa benzetilir. Onun yuvası temiz kuşun yuvasıdır.

Bir beyitte şâir; güvercin evine benzeyen dünya kutlu değildir. Onun bir oyunuyla avlanacak değiliz düşüncesini zikreder:

Bilürüz kutlu degüldür bu kebûter-hâne
 Degme bir lu‘b ile şayd olmazuz âvârelerüz

(G.169-2)

aa. Gemi(Fülk, Sefine, Keştî), Sandal (Zevrâk)

Gemi ve sandal suda hareket eden, ulaşımda kullanılan vasıtalaradır.

Divanda gönül sandala ve gemiye benzetilir. Bir beyitte, sandala benzetilen gönül sonunda sevgi dalgalarının girdabında helâk olması yönüyle zikredilir:

Gönüller zevrağın kırtarmayup âhîr helâk eyler
 Mağabbet lüccesini fi ‘l-meşel girdâba beñzetdim

(G.275-3)

ai. Yiyecek ve İçecek Maddeleri

aaa. Tatlılar

aaaa.Şeker (Sükker, Şîrin), Şehd, Helva (Halva)

Divanda sevgilinin dudağı, ağzı, sözü ve şiiri, şekere benzetilir.

Âşık, tûtî-i gûya olan sevgilinin şeker saçan dudağını ister:

‘ Ārızuñ mir’âtına eyler nazâr-bînâ olan
 La‘ l-i şeker-bâruñ ister tûtî-i gûyâ olan

(G.307-1)

Âşığa sevgilinin gamının zehri ile dudağı şeker gibi lezzetlidir:

Zehr-i gam-ı yâr lebüñle baña sükker tek lezîz
 Acı acı sözlerüñ kıand-ı mükerrer tek lezîz

(G.59-1)

Bir beyitte sevgilinin dudağı şeker ve bala benzetilerek, dudağın etrafında ayva tüyelerinin ortaya çıkmasıyla karıncanın tatlıya meyletmesi arasında ilgi kurulur:

Gerd-i la' lüfde n'ola haţţ-ı nev eylese zuhûr
Ey leb-i şehd ü şeker mâil olur tatluya mûr

(G.142-1)

Dünyanın; sefası keder, ışığı karanlık, zevkleri erkeğin tatlı helvasıdır:

Şafâsı küdüret ziyâsı çü zahmet
Helevâ-yı şîrîn-i merdür mezâkı

(K.15-35)

aab. Diğer Yiyecekler

Yemek (Kut, Sımât)

Divanda, insanın yemek ve lezzetli şekere esir olması eleştirilir. Neticede ecel her insanın boğazını acıyla alır:

Yiter esîr-i ta'âm-ı lezîz-şand oldun
Alur boğazuñı bir gün merâret ile ecel

(Tkb.5/2-5)

Bir beyitte bir eğlence meclisi hayâli kurulur. Bu meclise kehkeşan parlak yiyeceklerle mezeler verir:

Şala miyân-ı meclise ol demde kehkeşân
Berrâk-sımât-ı dil-keş u pür-nuql-ı cân-fezâ

(K.9-9)

Biryân, Kebâb

Bu yemekler etli yemeklerdir. Ateşte pişirilerek yapılırlar. Âşığın gönlü kebaba benzetilir. Âşığın bağrının hâlini bilmek isteyenler ateşte dönen kanlı kebabı seyretmelidir:

Bilmek dileyen bağırmızıñ ' ışık ile hâlin
Seyr eylesün âteşde dönen kıanlı kebâbı

(Tcb.2/4-5)

Ayrılık ateşine karşı gönül kuşu döne döne kebaba dönmüştür:

Âteş-i hicre karşı murğ-ı dilüm
Döne döne kebâba dönmişdür

(G.83-3)

Meze (Nukl)

Meze içki meclisinin önemli unsurlarından biridir. Beyitler içki meclisi tasavvurlarında yer alır. Kavuşma kadehinin sarhoşu olmazsa gönül gam çekmez. Ârifin mezesi ayrılık şerbetiyle donanmıştır:

Ser-hoş-ı câm-ı vişâl olmazsa gam çekmez gönül
Nuql-ı ' ârif şerbet-i hicrânile perverdedür

(K.93-4)

Soğan (Piyaz), Sarımsak (Sîr)

Piyaz ve sîr divanda birer beyitte geçmektedir:

Ehl elinden olıcağ puhte piyâz olsun tek
Nuqre-i hâm ise de nuqre-i hâmı sevmem

(G.284-2)

Tîrine nişân olduğuma ol kaşı yânuñ
Yitmez mi nişâne sîr-i hâkideki dâgum

(G.28-3)

aac. İçecekler

Süt (Süd, Şîr), Şerbet

Süt; divanda söylenen şiir için benzetme unsuru olarak kullanılır:

Nazm-hâne bu nazîre şîr ü şeker gibidür
Feyziyâ ğayrilerüñ ammâ cevâbidur cevâb

(G.24-6)

Nasihât edenin nasihati, hastaya şerbetin acı vermesi gibi acı verir:

Pend-i nâsih cânuma bî-mâre şerbet gibi telh

Hûn-ı eşküm çeşmüñe maħmûre sâğar tek lezîz

(G.59-3)

Şarap (Bâde, Mey, Dem, Mül, Tolu, Cür'a, Duhter-i rez, Şîr-i engür), Arak

Şarap; Feyzî divanında en fazla söz konusu edilen içkidir. Mey-i al, şarâb-ı al, mey-i gül-gûn ile kırmızı şarap, mey-i nâb, bâde-i nâb ile saf şarap kastedilir.

Sevgilinin yüzü ve dudağı şarap rengindedir.

Âşık, sevgilinin şarap renkli yüzünün hayâliyle coşmuştur, gözü tıpkı şarap kadehi rengindedir. Âşık, sevgilinin dudağının şarabını anarak ağlasa gözyaşıyla şarabı birbirinden ayıramaz:

Meclisde mey-i la' lûñ añup ağlasam ol dem

Teşhîş idemem bâde ile gözden akanum

(G.285-2)

Sevgilinin dudağı ve çene çukuruyla şarap kadehi kıyaslanır. Sevgilinin eğlence meclisine gelmesiyle şarap kadehine ihtiyaç kalmaz:

Hemân tek bezme gel câm-ı şarâba ihtiyâc olmaz

Lebûñ bâde zenaħdânuñ aña billûr câm olsun

(G.310-2)

Şarap, Müslümanlar için haramdır. Bu nokta divanda müstakil bir kasidede vurgulanır.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Bkz: 14 numaralı kaside.

Bir beyitte şarap kadehi gül bahçesi tasavvuruna ilham kaynağı olur. Çiçek meclisi içinde zambağın başının eğik olması, aşk şarabının kadehinin sarhoşluğunun başına vurmasındandır:

İçüp câm-ı mey-i 'ışkıdan humârı urdı başına
Anuñçüñ bezm-i ezhâr içre oldı sergerân zanbak

(K.3-35)

aaç. Diğer Maddeler

İlaç (Devâ, Dermân, Em), Tiryâk, Merhem

İlaç, divanda daha çok aşk derdiyle hasta olmuş âşıklarla beraber kullanılır. Ayrıca sevgilinin dudağı da âşığa ilaç gibidir. Sevgilinin dudağı, âşığın dert ve gamına ilaç olduğu hâlde o can ve gönül doktoru bir türlü dudağını öptürmüyor, âşığın derdine derman olmuyor:

Feyziyâ derd ü gama la' li imiş sordum em
O tabîb-i dil ü cân lîke dimezdür em mâ'

(G.20-5)

İlaç, divanda bir beyitte baharın gelişi, kışın gidişi tasavvurunda kullanılır.

Uzun zamandır hasta mizaçlı olan yeryüzünün gökyüzü güneşiyle ısınması ona ilaç gibi geliyor:

Niçe demlerdi zemîn olmuş idi haste-mîzâc
İtdi teshînile hürşîd-i felek aña 'ilâc

(Müs.2/3/3-4)

Zehir (Zehr, Dârû, Sem), Esrâr, Afyon, Ma'cûn, Haşhaş

Divanda sevgilinin bakışı gönüle fırlatılan zehirli oklara benzetilir. Âşık gam afyonuna alışmıştır:

Zehr-i tîrûñ dile kâr itmezise kılına ‘aceb
 Hâyli demler durur afyon-ı ğama mu‘ tâduz

(G.168-3)

Sevgilinin dudağını isteyen, beninin de gamını çekmelidir. Afyon üstüne şarap içmek zindan alâmetidir:

Bûs-ı la‘ lüñ isteyen ğalüñ ğamı çekmek gerek
 Resm-i zindândur şarâbı içmek afyon üstine

(G.353-2)

Esrâr, afyon, macun, haşhaş gibi maddeler keyif verici yönleriyle beraber, ilaç olarak da kullanılırlar. Bu hususlar divanda çeşitli beyitlerde geçmektedir.

ai. Süs Eşyaları

aaa. Kıymetli Taşlar ve Madenler

Altın (Altun, Zer, Zeheb)

Altın; parlak ve sarı renkli bir madendir. Bundan dolayı para ve süs eşyası yapımında kullanılır. Taşıdığı özellikler nedeniyle güneş ışığı, gül, ve yaprak altına benzetilir.

İsteğine kavuşmuş zambak, ferah versin diye azâsına altın yaprak sarıp onu gümüşten hokka içinde saklar:

Ferah vîrsün diyü altun varak ‘azâsına
 Gümüşden hoşka içre şaklar anı kâmrân zanbak

(K.3-9)

Bir kasidede memdûhtan bahsedilirken “gök kubbeyi gümüşle doldursan, altını dünya dolusu toplayıp tamamlasan” ifadeleri kullanılmıştır:

Sîmile kubbe-i çerğ-i ger idersen memlû
 Zeri dünyâ tolusı cem‘ idüp itsen ikmâl

(K.13-9)

Gümüş (Sîm)

Divanda, değeri ve beyaz rengi sebebiyle değişik tasavvurlara konu olur. Para basımında, çeşitli süs eşyalarının yapımında kullanılır. Zambak; ten, yüz, göğüs ile ilgili tasavvurlarda benzetme unsuru olarak kullanılır. Bir beyitte gümüş çeşidi olarak külçe gümüştan, nukre-i hamdan bahsedilmiştir.

Güzel, saf gümüştan dizisine çanlar asar:

Çatarına ceresler aşdı zîbâ sîm-i hâlisden
Revâdur olsa izhâra reis-i kâmrân zanbağ

(K.3-6)

Güher, Gevher, Cevher, Cevâhir

Gevher; süs eşyası veya süsleme vasıtası olarak kullanılır. Değişik renklerdeki kıymetli mâdenleri ifade eder.

Şâire göre; bir damlası ömrün değer sahibi cevheri olsa da saf ve temiz yüzlü olmayan devamlı içilen şarabı sevmez:

Çatresi cevheri zî-kıymet-i 'ömr olsa eger
Sâde-rû olmaz ise şürb-i müdâmı sevmem

(G.284-4)

Divanda, şâirin bulduğu yeni anlamların cevher kıymetinde olduğu dile getirilir. Bir kasidede memdûhun ihsan dağıtan elinin cevher saçtığı zikredilir.

La'î, Yâkut, Zümrüt (Zümürrüd), Akîk, Elmas, Mercan

Divanda sevgilinin dudağı kırmızılığı nedeniyle la'leye benzetilir. Ayrıca la'î çoğunlukla Bedahşân'da çıkarıldığı için Bedehşân ile birlikte anılır:

Lü'lü dişüni yeg bilürin dürr-i Âdenden
Rengîn-lebüñ la'î-i Bedahşâne degişmem

(G.283-2)

Yakutun kırmızı, sarı ve yeşil renklerde olmak üzere üç çeşidi vardır. Şâir, bir beyitte kırmızı renkli yakuttan bahseder:

Özi kân-ı melâhet izi nûr-ı cevher-i nâ-yâb
Sözi dürr ü güher la' l u lebi yâkut-ı aḥmerdür

(G.78-3)

Zümrüt, beyitlerde yeşil rengi nedeniyle anılır. Elmas ise değerli bir maden olması yönüyle divanda yer alır:

Zeyn olup şehrûñ içi elmâs u dîbalarla
Şâdmân oldı ehâlisi şıgâr ile kibâr

(K.6-18)

Divanda bir beyitte sevgilinin dudakları mercana benzetilir:

Dişlerüñ vaşfındaki ebyâtuma kılsun nazâr
Ey lebi mercân cihânda dürr-i meknûn isteyen

(G.316-4)

İnci (Dür, Lü'lü)

İnci, divanda sevgilinin dişleri, âşığın gözyaşı, şâirin şiiri ve güzel söz için kullanılır.

Bir beyitte sevgilinin sefâ veren dişleri lü'lüye benzetilir:

Dendân-ı şafâ baḥşuña lü 'lü nice beñzer
Olmaz çü şehâ gevheri her hâre müşâbih

(G.326-4)

İnci, divanda "dürr-i şehvâr", "dürr-i nâb", "dürr-i meknûn" tamlamaları içinde çeşitli tasavvurlara sebep olur.

Sedef

Sedef, inci kabuğu, inci yapan hayvan. Bu hayvan daha çok Hint ve Çin denizlerinde bulunmuş. Deniz kaplumbağasına benzeyen bir çeşit istiridyedir.¹⁵⁹

¹⁵⁹ İskender Pala: a.g.e., 459.

Beyitlerde inciyle beraber kullanılır. Sadef incinin kaynağıdır. Aşğın saf gönül sadefindeki iri inci tanesi, talih yağmurunun tanelerindedir:

Reşha-i katre-i bârân-ı nevâlûndendür
Şadef-i sîne-i pâkümde bu dürr-i şehvâr

(K.11-30)

Divanda övülen kişi için teşbîh unsuru olarak kullanılır. Övülen kişi; kemâl incisinin sadefi, celâl hokkasının cevheri, vakar göğünün ayı ve cemâl burcunun ışığıdır:

Güher-i dürc-i celâl şadef-i dürc-i kemâl
Neyyir-i burc-ı cemâl u meh-i gerdûn vaqar

(K.6-26)

aab. Güzel Kokular

Divanda; misk, müşkîn, kâfûr, 'anber, gül-âb gibi güzel koku maddeleri geçmektedir. Beyitlerde bu maddelerle renk ve kokuları münasebetiyle ilgi kurulur. Misk; Rûm, Çîn, Hutun, Hitâ ve Tatar isimleriyle birlikte kullanılır. Anber ve misk siyah renkli olduğundan sevgilinin siyah saçıyla ilgi kurulur.

Sevgilinin yüzünde yer yer bulanan müşkîn ayva tüyleri sanki semenlikte ekilmiş "misk-i Rûmî" tohumu gibidir:

Şehâ şahn-ı ruhuında câ-be-câ bu haţî-ı müşkînüñ
Ekilmiş misk-i Rûmî tohumudur yer yer semenlikde

(G.331-4)

Sevgilinin ona bağlı iki kölesi vardır. Biri amber diğeri de hoş kokulu sümbüldür:

Esîr hayâl ü zülfüñ iki âşüfte kuluñ vardur
Birinüñ 'anber adı birinüñ sünbül-i hoş-bû

(G.324-3)

aac. Diğer Süs Unsurları

Sürme (Kuhl, Tûtîyâ)

Sürme kaya hâlinde bulunur ve göze hem güzellik hem de görüş kuvveti verir.

Divanda da bu yönleriyle zikredilir. Muhabbet yolunda toz olan gökyüzünün gözüne izini tozunu sürme olarak çekse yeridir:

Çeşm-i sipihre çekse yeridür kuşıl gibi
İzi tozını râh-ı maḥabbetde gerd olan

(G.308-4)

Divanda bir beyitte âşîğın mezarının toprağı âşıkların gözüne sürme olarak tasavvur edilir:

Ger kadem rence kılup başsun mezârum üstine
Tûtîyâ-yı ‘ ayn-ı ‘ uşşâk ola ḥâk-i merḳadüm

(G.278-2)

Ayna (Âyine, Mir’ât)

Ayna, karşısındakini gösterme ve yansıtma özelliğı olan bir süs eşyasıdır. Papağanların konuşmaya alıştırılmasında aynanın büyük rolü vardır.

Sevgilinin yüzünün aynası o kadar parlak ve saftır ki papağan bile böylesini görmemiştir:

Dil-berâ mir’ât-ı rûyuñ tûtî-i gûyâyâ şor
Ḳande gördi söylesün anuñ gibi şâf âyîne

(G.356-2)

Düşmanın mülkü övülen kişinin kahır ateşiyile yok olmasıyla, saltanat aynasındaki kir, pas giderilmiş olur:

Nâr-ı ahruñla olup mülk-i ‘ adû hâkister
Salţanat âyînesinde omadun bir jengâr

(K.11-26)

Divanda iki beyitte sevgilinin yüzüyle güzelliği aynaya benzetilir:

Gördi çün ehl-i dil âyîne-i hüsnuñ müşkil
Ahsen-i vechle hatuñ âbını tefsîr itdi

(G.366-3)

‘ Ârızuñ mir ’âtına eyler nazâr-bînâ olan
La‘ l-i şeker-bâruñ ister tûtî-i güyâ olan

(G.307-1)

Tarak (Şâne)

Tarak bir süs eşyasıdır. Divanda bir kasidede memdûhtan bahsedilirken ok gezi memdûhun geleceğini şâhidinin saçını tarak gibi taradığı zikredilmiştir:

urre-i şâhid-i ibâli tarar şâne-mişâl
Ter-keşüñde dizülü tîr-i müretteb sûfâr

(K.11-25)

Yüzük (Hâtem), Küpe (Gûşvâr, Mengûş), Tavk

Bunlar birer süs takısıdır. Yüzük divanda sevgilinin ağzı ve Hz. Süleyman’ın mührü olması münasebetiyle anılır. Bir beyitte, “Sevgilinin dudağının hâtemi, Hz. Süleyman’ın mührü olsa şaşılmamalı” ifadesi zikredilmiştir:

ıldı fermân-ı hümâyunına ‘ âlemleri râm
Hâtem-i la‘ l-i n ’ola mühr-i Süleymân olsa

(G.341-3)

Gûşvâr; divanda kulağa küpe olmak deyiminin içinde ve şiirle ilgili tasavvurlarda kullanılmıştir:

Diñle cân ile Feyzî'nüñ suhenüñ
Gûşvâr it bu nazm-ı bî-bedeli

(G.394-5)

Eyle suhen-i Feyzî cân ile yürgüş
Bu dürr-i girân-mâye yiter gûşına mengüş

(Tkb.6/8-1)

Tavk kelimesi ise, divanda zâlimlerin hesap gününde boyunlarına takılacak halka olarak geçer:

Cevr ideñler aña oldı tavk-ı la' ne mübtelâ
Kâilüm ben bu maqâle ez-dem-i kâlû belâ

(Müs.7/4-3)

aj. Günlük Hayatta Kullanılan Eşyalar

aaa. Çerağ (Meş'âl, Meş'ale), Kandil, Mum (Şem'), Şamdan, Sirâc

Çerağ, kandil, mum, sirâc aydınlatmayla ilgili unsurlardır.

Divanda; çerağ bir çok beyitte geçmektedir. Zambak gülşen fezasının çerağıdır. Sevgilinin yüzü ve boyu bir gül budağına dönmüş, nergisin cismi bağın çerağına ateş salmıştır:

Döndi ruñile kâmeti bir gül budağına
Od şaldı cism-i nergis bâgun çerâğına

(Müs.1/2/1-2)

Yıldız mumları; bu günü aydınlatıp sultanın devletinin kandilinde âleme ışık verir:

Mâdâm bu günü rûşen ide şem' -i aḡterân
Kandîl-i devletünde virür 'âleme ziyâ

(K.9-35)

Divanda, gönül güneşi sirâca benzetilir:

Pür-ziyâ kılsa o mihr-i dili mânend-i sirâc

(Tah.1/5-1)

Balmumundan yapılan şem'-i kâfûrî de bir beyitte geçer:

Alup murğ-ı çemen gül duhterini süreler itdi

Aña bir şem' -i kâfûrî ile oldu zanbağ

(K.3-4)

Şamdan (şem'dan) mumluk anlamına gelir ve divanda şem'dânun sofrası tamlaması içinde geçer.

aab. Yastık (Bâliş), Yatak, Pister, Kilim (Bisat, Firâş), Perde (Hicâb)

Divanda bir beyitte yastık "bâliş-i gülfâme" tamlaması içinde, sevgilinin yaslandığı eşya olarak zikredilir.

Divanda pister, belâ pisteri tamlaması içinde geçer:

Bu hastei düşürdi belâ pisterine âh

Evvel görüşde nergis-i bî-mârı Aḫmedûn

(G.230-4)

Zemin bir kilime benzetilir. Ona düşen taneler, bostanın parlaklığına sebebiyet verir:

Düşer bisât-ı zemîne bir iki gün dâne

Olur şonuñda ser-efrâz u revnağ-ı bûstân

(K.10-32)

İdrak gözüne kesret perde olamaz. Çünkü, şâir perdeyi kaldırıp vahdete şahitlik yapar.

aac. Çanak (Sifâl), Kâse, Sofra (Hân, Nal'), Tas

Bu aletlerin hepsi mutfakta kullanılırlar. Çanak, fakirlik simgesidir. Hilâl, sevgilinin mekânının çanağına benzetilir. Şâir, sevgilinin mekânının itleriyle aynı çanaktan yemek yer:

Kûy-ı yârûñ itleriyle olmışdüm hem-sifâl
Şimdi gör fûrkatde kaldum Feyzîyâ ben yalnız

(G.193-5)

Lâle yanaklı sevgili gülşen sofrasında gül gibi açılıp goncaya yüz göstererek onu açmazdan mat eder:

Naţ' -ı gülşende gel açıl gül gibi ey lâle-ğad
Gonçeye ruğ gösterüp mat it anı açmazdan

(G.298-2)

Tas ve kâse bazı beyitlerde, kâse ve tas gibi oyunlar sebebiyle zikredilir.

aaç. Çan, Ceres, Dizgin (Înân), Eyer, Nal, Na'lçe, Kafes, Fitol

Bunlar hayvanlarla ilgili eşyalardır. Divanda çeşitli tasavvurlarla beraber geçerler. Gönlün inlemesi çanın sesi gibi devamlıdır. Güzel, hâlis gümüştten çanlar asar.

Bir beyitte sevgili, "naz bineğine binerek dizginini çeker" şeklinde tasvir edilir. Gökyüzü ata benzetilir, sürücü güneş şâhı gökyüzü atında dizgine asılıp batı yönüne doğru yönelir:

Kim şeh-i hâver-i süvâr eşheb-i gerdûn olup
Cânib-i ğarba şitâbân eyledi ğarf-i ' inân

(Tcb.1/1-6)

Bir beyitte na'lçe yerin kulağı var deyimiyle birlikte kullanılır. Yerde görülen iz, na'lçe izi değildir. Âşığın sevgiliye kavuşma haberi için kulağının yolda kalmasındandır:

Şanma ki na' lçeñ izidür yerde dil-ârâ
 Kaldı haber-i vaşluñ içün yolda kulağum

(G.280-2)

Can tûfî-i kudse, ten ise kafese benzetilir:

Tûfî-i kudsi durur cânım kafesdür aña ten
 Ğam degüldür ' âķibet ger eylese ' azm-i vaţan

(G.319-1)

Sînedeki yaraları eline fitil alıp yakarak uyuduğunu gördüğün inleyen
 gönlümü duman ile uyandırmış:

Eline dâğ-ı sîne bu fitil almış yaķup anı
 Dil-i zârı uyur görmüş duĥânile uyandırmış

(G.197-2)

Gökteki ay, yeni ay değil, o altın nalının köşesidir:

Meh-i nev şanma gökde kûşe-i na' l-i semedündür
 Uçup cevlân kûhenden günbed-i devvâre yaşdanmış

(G.204-4)

aad. Anahtar (Miftâh), Kilit (Kilid)

Anahtar ve kilit birbirini tamamlayan malzemelerdir. Oruç, insana
 cennetin kapısının anahtarıdır:

Rûzedür âdem miftâh-ı der-i ĥuld-ı berîn
 Fâze bi 'l-cenneti men-sâme bi-tilbe 'l-eyyâm

(G.269-4)

Sabır ise gamdan, kederden kurtuluşun kilididir:

Oldı şabr çünkü kilid-i ferec
 Ğammuke inkünte şabren inferec

(G.46-1)

aae. İplik (Rište, Silk), Makas (Mıkrâz)

Dikişle ilgili aletlerdir. Divanda bilhassa şâirin hayâl ipine bir çok saf inci gibi söz dizer:

Daldum bihâr-ı fikrete Feyzî idüp şitâb
Dizdüm hayâl riştesine nice dürr-i nâb

(Müs.1/7/1-2)

Aşk ateşiyle eziyetin ortadan kalkmaması gerekir. Sahte para gibi yokluk makasına yakışır:

Qâl eylemeyin âteş-i 'ışkla vü cevrin
Qalb akçe gibi lâyıq-ı mikrâs-ı 'ademdür

(Tcb.2/3-2)

aaf. Çapa (Lenger), Çengel (Kullâb), Halka, Çivi (Kebkeb, Mîh, Mismâr), Tîşe, Zencîr, Kemend (Rismân), Erre

Lenger; gemiyi yerinde mıhlamak için denize atılan zincir ve bu zincirin ucundaki çapadır.

Sevgi denizi dalgalansa mihnet gemisi zarureten lenger salar:

Temevvüc itse deryâ-yı maḥabbet
Şalar lenger zarûri fülk-i mihnet

(G.40-1)

Çengel, ucu eğri ve demirden yapılmış bir alettir. Divanda mâh-ı nev çengele benzetilir:

Şafaqla mâh-ı nev şanma urup başına çengâl
Boyandı kana bil çerḥ merd-efken-i zebûnumdur

(G.89-3)

Tîşe, divanda Ferhâd ile beraber geçer Ayrılık tîşeye benzetilir. Bir beyitte ise maden ocağında kullanılan tîşenin (yeni kazmanın) cevherden olduğu ifade edilir.

Zincir divanda birçok tasavvurun içinde yer alır. Gönül gam zincirine bağlanmıştır:

Zülf-i siyehûñ bir şiken-i ħam-be-ħam olsun
Dîvâne gönül beste-i zencîr-i ğam olsun

(G.311-1)

Kemend, uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu ilmekli uzun iptir. Sevgilinin çok kıvrımlı saçının kemendine âlem esir olur:

Ne temkîndür ki rahm itmek degül bir kez nazar kılmaz
Kemend-i turre-i pürçînine ‘âlem esîr olsa

(G.340-2)

Bir başka beyitte âhın dumanı kemende benzetilir:

İrmek için ol meh-i nâ-mihrbâna Feyziyâ
Şal kemend-i dūd-ı âhı burc-ı gerdûn üstine

(G.353-5)

Erre, testere anlamındadır ve divanda bir beyitte şöyle geçer:

Meyle eyler ise ğayre eger der-be-der-i dil
Raħm itme şehâ erre-i mihnetle anı dil

(G.266-1)

ak. Giyim - Kuşam

aaa. Kumaş Çeşitleri

Divanda, kumaş çeşitleri olarak kemhâ, zibâ, kâlâ, dîbâ, aksâde, zerrîn, sâl, atlâs geçmektedir.

Kemha altın ve gümüş tellerle nakışlı esvâplık ipekli kumaştır.¹⁶⁰

¹⁶⁰ R. Ekrem Koçu: Türk Giyim, Kumaş ve Süsleme Sözlüğü, (Basım tarihi ve yeri yok), 153.

Gülzârın yeşil elbisesi eskidi, devrân kar yağdıktan sonra ona ipekten elbise verdi:

Köhne oldu çünkü gülzârın kabâ-yı Hızır
Aña bir kar yağdı kemhâ-câme virdi rûzgâr

(K.2-1)

İzzet ve devlet elbisesi gerçekte fakirlik kumaşdır:

Kabâ-yı izz ü devlet fi'l-ḥakîka fakr şalıdur
Ne ḥâşıl hil'ât-ı şâhî vü tâc-ı Hüsrevânî'den

(G.301-2)

aab. Giyim Eşyaları ve İlgili Unsurlar

Divanda giyim kuşamla ilgili olarak küleh, hil'ât, libâs, şal, destâr, hırka, peçe (bürku', nikab), giribân, kemer, zünnâr, ridâ', câme, pîrahen, palâs, çul, dâmen geçer.

Şâir; külâhı "Gülzar şâhı yokluk mülkünü gezip dolaştıktan sonra çıkageldi. Zambak abdâl ise Bektâşî külâhı giymelidir" tasavvuru içinde kullanır:

'Adem mülkini gezmiş çıka geldi şeh-i gülzâr
Giye başına Bektâşî küleh abdâlsan zanbak

(K.3-11)

Bir başka tasavvurda ise; ay naz ile başına altın tâci, felek sırtına altın işlemeli elbiseyi alır:

Giydi başına kamer nâz ile tâc-i zerrîn
Aldı egnine felek daḥi kabâ-yı zer-kâr

(K.11-2)

al. Yazı ile İlgili Araç ve Gereçler

Divanda yazı ile ilgili kâğıt, sahife, tûmâr, nüsha, levh, defter, kitap, devât, kalem (hâme, kilik), mistar, pergâr, devlet-âbâdî vb. anılır.

Devlet-âbâdî, güzel sanatlarda kullanılan ve Hindistan'ın Devlet-âbâd şehrinde yapılan bir kâğıt cinsidir. Bir beyitte, sevgilinin yüzünün üstündeki perişan kâkülleri iki iri devlet-âbâdî yaprağına benzetilir:

Ruĥlaruñ üzre perîşân eyledüñ kâküllerüñ
Şandum anı devlet-âbâdî iki iri varak

(G.228-2)

Bir medhiyede memdûh zikredilirken, “divan kâtibi kazâ sultanı ecel günü onu şahların defterine bu unvân yazıldı” denmektedir:

Kâtib-i dîvân sultân-ı kazâ rûz-ı ezel
Yazdı defter-i şâhâna bu ‘unvân ile

(Tcb.1/2-7)

Divanda kalem, “mistar-ı kilik-i kazâ”, “kilik-i fasîhu'l-lisân” gibi tamlamaları içinde ve değişik tasavvurlarda kullanılır. Parmakların öpüşü kalem almak için baş verir:

Ser virür bûs-ı benânuñ ol vire diyü kalem
Tîĝ-ı ĥayr bulmaĝa yanuñda alur niçe ser

(K.5-16)

Devât, kalem koymak için uzun madenî sapı ve ucunda bir de hokkası bulunan alettir. Divanda âşîĝin göĝsünde yer yer bulanan ayrılık yaraları kırmızı devâta benzemektedir:

Devât-ı sürĥ olup sînemde yir yir dâĝ-ı hicrânım

(Tah.6/3-1)

Bir beyitte şâir kendini pergâra benzetir:

İrmezüz ayağı pergâr-şifat merkezden
Gitse ser dâireden taşra güzâr eylememüz

(G.170-3)

Dünya ezeli güzelliğin nüshasıdır, Hak ondan sevgilinin pâk yüzünü seçmiştir:

Nüşa-i hüsn-i cemâl-i lâ-yezâlîdür cihân
Andan itmiş Hakk kitâb-ı rûy-ı pâküñ müntehib

(G.30-2)

am. Silâh İle İlgili Malzeme

aaa. Kılıç (Tig, Hüsâm, Şemşîr), Hançer, Yarag, Ok (Tîr, Hadeng, Nâvek), Yay (Kemân)

Divanda en çok zikredilen savaş aletleridir. Sevgilinin kaşı, gamzesi, kirpiği için benzetilen olur.

Bir kasidede, övülenin kılıcının korkusu karınca gibi Rûm kâfirlerini yiyecek yapar tasavvuru zikredilmiştir:

Bîm-i tîguñ mûrveş küffâr-ı Rûmı kıldı hûr
Sûrî mâtemdür gam-ı tîrûñle ru' suñ ser-te-ser

(K.5-13)

Şâir bir beyitte; baştan başa sararmış cisminin dağla süslenmesi, şâirlik tabiatının kılıcının sanatlı kını gibidir:

Ser-â-ser cism-i zerdi dâğla zeyn eyle ey Feyzî
Ser-i şemşîr-i tab' üzre murassa' bir niyam olsun

(G.310-5)

Hançer; ucu sivri, iki yanı keskin bıçaktır.

Kinsiz gönülde sevgilinin sevgisinden başka bir sevgi olursa, sevgili gamze hançeriyle yüz bin parça yapsın ki âleme ibret olsun:

‘İbret olsun hançer-i gamzeñile yüz biñ pâre kııl
Varısa mihrüñden özge sîne-i bî-kîñede

(G.336-4)

Kaşı yay gibi olan sevgili bakış oklarını can meydanına gönderirse,
âşık dervişçesine canını sevgilinin yoluna verir:

Gönder ey kaşı kemân tîrûñi şahn-ı cânê
Cân nişâr eyleyelüm yoluna dervîşâne

(G.351-1)

aab. Süngü, Cevşen

Süngü yakın dövüş silâhı, cevşen ise savaşta kullanılan zırhtır.

Divanda bir beyitte çelik zırh geçer:

Kıldı şâd-pâre-i yañuñ cevşen-i pûlâdsın
Ta’ ne-i nîze-i ser-tîz-i nesîm-i eshâr

(K.6-7)

aac. ‘Alem, Bayrak, Sancak (Livâ, Râyet), Direfş, Tûğ, Tâc (Efser), Taht (Serîr)

Tâc, taht, tûğ padişahlık alâmetidir. Taht ve tâc bir beyitte gülistan tasavvuru içinde kullanılır. Zambak gülistan tahtına, süslü tâc giyerek oturur. Bir kasidede övülen kişi için, mutluluk tahtında devamlı oturması arzu edilir:

Şâhâ hemîşe taht-ı sa’ âdet yerüñ ola
Tâc-ı sürûr-ı zevk u şafâ efserüñ ola

(K.8-1)

Bir mersiyede mersiye yazılan kişinin şehâdet memleketinde bayrak çektiği ifade edilir:

Biri çekdi mülk-i şehâdet livâsın
Biri bezm-i cennetde cesâm revâkı

(K.15-21)

Şâir; muhteşem bir şâh gibi aşk tahtına oturmuş, âhının dumanı yükseğe bayrak çekmiş:

Geçdüm serîr-i 'ışka şeh-i muhteşem gibi
Vâlâ-yı dūd-ı âhumı çekdüm 'alem gibi

(G.363-1)

Şâhin tûğuna ibret gözüyle bakanlar onların bayrağının baş aşağı olamayacağını anlarlar:

Tûğ-ı şâhîye nazar kıl dîde-i 'ibretle gel
Ser-nigûn olmaz hayâl itme direfş-i Hüsrevân

(K.7-31)

an. Âdet, Gelenek ve Telakkîler

Feyzî divanında, devrin anlayış dünyasını gelenek ve âdetlerini yansıtan birçok beyit bulunmaktadır. Bu anlayışları içeren bazı beyitler şunlardır:

Hamâyil boyuna asılan bir muska çeşididir. Kötü sözlülerin padişaha tesir etmemesi için muska sözleri yeterlidir:

İtmemek için saña eser dîde-i bed-ḥâh
Pesdür kulunuñ pād-şehüm kavlı-i hamâyil

(G.266-3)

Kola bağlanan muskaya bâzubend denir. Bir beyitte gül budağının üstündeki beyaz bâzubend olarak tasavvur edilmiştir:

Gül degüldür görinen şâḥ-ı gül üstinde beyâz
Gonce-i tıfl için idüpdür anı bâzû-bend

(G.53-4)

Eskiden bilhassa vücudun sırt bölgesinde olan ağrılar için şişe çekilirdi. Bu âdet aşağıdaki tasavvurda dile getirilir:

Çekmek için târik-i gerdûna haccâm-ı zamân
Mâh-ı nev bir birine peyveste iki şîşedür

(G.96-4)

Hastaların yaraları tımarlanarak iyileştirilmeye çalışılırdı. Âşığın derdine derman olacağını bilse, tabip (sevgili) onun yaralı gönlünü tımar eylerdi:

Dil-i bîmâruma eylerdi tabîbüm tîmâr
Aña bildürmege tek derdümi dermân olsa

(G.341-2)

Eskinin tıbbî anlayışında deliler zincire vurulurdu. Şâire göre, âşıklara da aşklarından dolayı şuurlarını kaybettiklerinden delilik zinciri gerekir:

Zâhide pesdür ridâ' 'uşşâka zencîr-i cünûn
Kim hâre efsâr lâyıkdur semend-i şûha raht

(G.34-3)

Para keselerinin üstünün mühürlenmesi âdeti bir beyitte, şu şekilde karşımıza çıkar:

Ey Feyzî gönül naqd-ı belâ kîsesidür kim
Üstünde anuñ mühri durur dâğ-ı nihânum

(G.285-5)

Feyzî bir beyitte veba hastalığından bahsediyor. Bu durum Feyzî'nin döneminde veba hastalığının yaygın olduğu kanaatinin oluşmasına sebep oluyor:

Raķîb iken çoğaldı hüsni artdukça o dil-dâruñ
Hevâlar germ olıcaķ Feyziyâ lâbüd vebâ artar

(G.71-5)

Rindler şarap üstüne afyon içmeyi kânûn olarak benimsemişlerdir bu da şu beyitte dile getirilir:

Bûs-ı la' lûñ isteyen hâlûñ gamı çekmek gerek
Resm-i rindândur şarâbı içmek afyon üstüne

(G.353-2)

Kur'an ezberleyen önce Kur'an'ı yüzünden okuyarak ezberlemeye çalışır. Bu durum, şâirin hayâl dünyasına malzeme olur. Âşık, aşk kitabını yüzünden okudukça agyâr küfrü ezber okumaktadır:

Ben ' ışk kitabını yüzünden okudukça
Âgyâr-ı denî küfri dilâ ezber okudu

(G.367-2)

Köpek havladığında taşa tutulur:

Âgyâr ululansa gerek sengsâr ola
Taşa tutarlar ulusa âdet durur seg

(G.389-2)

Havaya, toprağa, suya cemre düşme telâkkisi şu beyitte verilir:

Cemreler kim düşer ol âb u hevâ vü hâke
Âteş-i âh-ı şerer yâr-ı cihân-sûzumdur

(G.86-3)

Ok yarışlarında en uzağa düşen okun bulunduğu yere taş dikilirdi aşağıdaki beyitte bu geleneğe telmih yapılmıştır:

Tenümde oğların bî-hûde şanmañ ol çaşı yânuñ
Hemân hâsını ta' yîn için yir yir nişân dikmiş

(G.200-4)

Bayram hilalin görünmesiyle başlar. Bayramda büyüklerin elleri öpülür:

Aynı görüp bayrâmuñ it dirler anuñçün
Gördüñ o mehi itdün elin öpmege ibrâm

(G.267-2)

Ay başlarında deliliğın artacağına dair bir inanç vardır bu inanç Feyzî divanının şu beytinde anlatılmıştır:

N'ola dîvâne olursam hilâl ebruñı gördükçe
Ki lâbüd ay başında ey kamer-tal' at cünûn artar

(G.72-2)

Eski dönemlerde uygulanan yakı vurma işlemi bir mersiyede şu şekilde ifade edilir:

Birinüñ firaķı urup câna zaķmı
Bir urdı üstine bir otlu yakı

(K.15-26)

SONUÇ

Hayatını, eserlerini, şahsiyetini, divanının şekil ve muhteva özelliklerini ortaya koyduğumuz Feyzî-i Kefevî ile ilgili çalışmamızı tamamlamış bulunmaktayız.

Çalışmamıza konu olan Feyzî, Kırım'ın Kefe şehrinde Haydar adında bir şahsın oğlu olarak dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini Kefe'de, yüksek öğrenimini İstanbul'da yapmıştır. Tahsilinden sonra Kefe'ye gelmiş, burada müderrislik ve vaizlikte bulunup, halkı irşat etmiştir. Hayatının büyük kısmını Kefe'de geçirmiş, son zamanlarında İstanbul'a giderek orada 1023/1614 yılında vefat etmiştir.

Feyzî, tasavvufa meylederek Halvetî tarikatına girmiş ve bu tarikatta şeyhliğe kadar yükselmiştir. Tasavvufî yönüyle ilgili kaynaklarda yeteri derecede bilgi yoktur. Divanındaki iki beyite dayanarak Halvetîliğin Rûşenîlik ve Gülşenîlik kollarından olabileceği konusunda Feyzî'nin hayatı kısmında bir tartışma yapılmıştır.

Yaptığımız tespitlerde Feyzî'nin yedi eseri olduğu ortaya çıkmıştır. Divanı ve kırk hadis tercümeleri edebî yönü olan eserlerdir. Nusretü'd-dâir adlı eseri tasavvuf tartışmalarıyla ilgili Feyzî'nin görüşlerini dile getirir. Diğerleri ise dinî mevzuların yoğunlukla ele alındığı eserlerdir. Feyzî'nin eserlerinin tamamı tarafımızca bir bir görülmüş, hayatıyla ilgili malzeme olup olmadığı konusunda incelenmiştir. Bir araştırmacının Feyzî'ye ait olduğunu iddia ettiği Risâle fî Âdab adlı eserin başka bir yazar tarafından yazıldığı ortaya çıkarılmıştır.

Ayrıca aynı araştırmacının Risâle fî Cevâzi Devranı's-Sûfiyye ve Nusretü'd-dâir olarak iki ayrı esermiş gibi gösterdiği risalelerin aynı olduğu yapılan karşılaştırma sonucunda tespit edilmiştir.

Feyzî, divanının makta beyitlerinde şiir görüşünü, şiir ile ilgili düşüncelerini ifade etmiştir. Bazı beyitlerde Hayâlî ve Dehlêvî gibi şâirlerle kendini kıyaslamıştır. Feyzî'nin divanından hareketle yaptığımız değerlendirmelerde onun Bâkî, Hayalî, Fuzûlî gibi şâirleri okuduğu ve

onlardan etkilendiği görülmektedir. Nazirecilik geleneği içinde Nâbî'nin, Nefî'nin bazı şiirlerinde Feyzî'yle benzeşmeler vardır.

Feyzî divanında toplam 536 şiir bulunmaktadır. Bu şiirler, kaside, tahmis, müseddes, terkîb-bend, tercî'-bend, gazel, nazm, kıta nazım şekilleri ile matlalar ve divan edebiyatı nazım şekilleri dışında dörtlüklerden meydana gelmiş bir manzumeden oluşmaktadır. Başta kasideler olmak üzere, diğer nazım şekillerinde yer yer Kırım bölgesine mensup devlet erkânı ve diğer şahıslar geçmekte, Osmanlı sultanlarının adına ve övgüsüne ait şiirlere rastlanmaktadır.

Divandaki 536 şiirden % 65.48'i rediflidir. Bunların % 72.07'si kelime, % 27.92'si ek hâlinde rediftir. Redifi oluşturan kelime ve eklerin % 84.05'i Türkçedir. Divandaki gazellerin % 83.61'i beş beyitlidir.

Divanda kullanılan 17 aruz kalıbından

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün / Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün
Fe'ilün / Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün / Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü
Fâ'ilün / Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

vezinleri en çok tercih edilenlerdir.

Divanda, tasavvufî ve dinî unsurlar dikkat çekmektedir. Divanda cemiyet hayatıyla ilgili zengin malzeme bulunmaktadır. Bilhassa divanın reel şahıs kadrosu ve yer isimleri içinde Kırım bölgesini yansıtır beyitler dikkat çekicidir. Feyzî divanında yeme, içme, süslenme, savaş malzemeleri, oyunlar, musikî, gündelik hayatta kullanılan eşyalar, giyim-kuşam gibi gündelik hayatın izlerini de buluruz.

Sonuç olarak Feyzî-i Kefevî XVII. yüzyılda yaşamış çok büyük şöhrete sahip olmasa da dinî, ilmî ve edebî sahalarda eser vermiş, Osmanlı himayesinde olan Kefe'de yetişmiş Osmanlı edebî zevkini yaşatmış bir şâirdir.

KAYNAKÇA

Abdulaziz Bey. **Osmanlı Âdet, Merâsim ve Tabirleri**, Haz. Kâzım Arısan-Duygu Arısan Güney, İstanbul, 2000.

Abdulgaffar. **Umdetü't-Tevârih**. İstanbul, 1343.

ABDULKADİROĞLU, Abdulkerim. "Edebiyatta Metodoloji Açısından Elyazmaları ve Nadir Eserler Üzerine Notlar I", **Kültürümüzden Esintiler**, Ankara, 1997, 527-556.

AKKUŞ, Metin. **Nef'i Divanı**. Ankara, 1993.

AKSOY, Ömer Asım. **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü**, 3C., Ankara, 1984.

AKSOYAK, İsmail Hakkı. "Hâfız Divanı'ndaki İlk Beytin Osmanlı Edebiyatına Etkisi, **Bilig**, 8 (Ankara, 1999), 100-102

ALGÜL, Hüseyin. **Mübarek Gün ve Geceler**. İstanbul, 2001.

ALICI, Lütfü. "Klasik Türk Edebiyatında Mürâcâa Şiirler", 2001, **İlmî Araştırmalar**, 14 (Güz, 2002), 1-15

ANDREWS, Walter G. **Şiirin Sesi, Toplumun Şarkısı**, Çev. Tansel Güney. İstanbul, 2000.

ARSLAN, Mehmet. **Türk Edebiyatında Manzum Sûrnâmeler**. Ankara, 1999.

AYDEMİR, Abdullah. **İslâmî Kaynaklara Göre Peygamberler**. Ankar, 1991.

AYDEMİR, Yaşar. **Behiştî Dîvânı**. Ankara, 2000.

Bağdatlı İsmâil Paşa. **Hediyetü'l-Ârifin Esmâü'l-Müellifin ve Âsâru'l-Musannifin**, VI, Beyrut, 1982.

----- **İzâhü'l-Meknûn fi'z-Zeyli Alâ Keşfi'z-Zünûn**, III, Beyrut, 1982.

BARTHOLD, W. "Kefe". İ.A., VI, İstanbul, 1952, 535-537.

BEYZÂDEOĞLU, Süreyya. "Atasözlerinin, Deyimlerin Divan Şiirine Yansıması ve Bilinmeyen Bir Osmanlı Yâdigârı", **Türk Edebiyatı** 310 (Ağusto, 1999), 30-33.

BİLKAN, Ali Fuat. **Nâbî Divanı I-II**. İstanbul, 1997.

BİLMEN, Ömer Nasûhî. **Büyük İslâm İlmihali**, Ankara, Basım tarihi yok.

Bursalı Mehmed Tahir. **Osmanlı Müellifleri**, I, İstanbul, 1333.

Câmi. **Baharistan**, Çev. M. Nuri Gençosman, İstanbul, 1989.

ÇANTAY, Hasan Basri. **Kur'ân-ı Hakîm Me'âl-i Kerîm**, 3C, İstanbul, 1980.

DEVELİOĞLU, Ferit. **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**. Ankara, 1997.

DİLÇİN, Cem. **Yeni Tarama Sözlüğü**. Ankara, 1983.

ERTAYLAN, İsmail Hikmet. **Gazi Geray Han Hayatı ve Eserleri**, İstanbul, 1988.

ERTEM, Rekin. **Şeyhülislâm Yahya Divanı**. Ankara, 1995.

eş-Şeyh İsmail b. Muhammed el-Aclûnî. **Keşfü'l-Hafâ**, Beyrut, 1351.

EYİCE, Semavi. "Gül Baba Tekkesi ve Türbesi", **DVİA**, XIV, İstanbul, 1996, 228-230.

Ferdeddin-i Atar. **Mantık Al-Tayr**, Çev. Abdulbâki Gölpınarlı, I, İstanbul, 1999.

Feyzî-i Kefevî. **Hadâiku'l-Ahyâr fî Hakâyıki'l-Ahbâr**, Süleymaniye Ktp., Reşid Efendi, nr.533

----- **Nusretü'd-Dâir**, Ankara Millî Ktp. Yz. A. 3978, vr. 2b.

----- **Nusretü'd-Dâir**, Süleymaniye Ktp., H. Hünsa Paşa, nr. 653.

----- **Ravzatu'l-İbâd**, Reşid Efendi, nr. 137/1.

----- **Risâle fî Hakî'i-Hamr**, Süleymaniye Ktp., Reşid Efendi, nr.137/4

----- **Rûhu'n-Nüfûs**, H. Mahmud Efendi, nr. 1781.

GÖLPINARLI, Abdulbâki. **Fuzulî Divanı**. İstanbul, 1985.

HALAÇOĞLU, Yusuf. **XIV-XVII. Yüzyıllırda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**. Ankara, 1998.

Halim Giray. **Gülbün-i Hanân**, İstanbul, 1287.

İNALCIK, Halil. "Kırım", **İ.A.**, VI, İstanbul, 1952, 746-756.

İPEKTEN, Haluk. **Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri ve Aruz**. İstanbul, 1997.

Kafzade Fâizî. **Zübdetü'l-Eş'âr**, Ankara Millî Ktp., Yz. A. 679, vr. 876.

KARA, Mustafa. "Gülşeniyye", **DVIA**, XIV, İstanbul, 1996.

KARAHAN, Abdulkadir. **İslâm Türk Edebiyatında Kırk Hadis**. Ankara, 1991.

Kâtip Çelebi. **Keşfü'z-Zünûn an Esâii'l-Kütûb ve'l-Fünûn**, I, Beyrut, 1982.

KAVAK, Nuri. **Osmanlı Devleti ile Kırım Hanlığı İlişkileri**, Yüksek Lisans Tezi. AEÜSBE, Eskişehir, 1999.

KEMİKLİ, Bilal. "Türk Tasavvuf Edebiyatında Risâle-i Devrân ve's-Semâ' Türün ve Gaybî'nin Konuya İlişkin Görüşleri", **AÜİFD**, LXXX, 1997.

KILIÇ, Filiz. **XVII. Yüzyıl Tezkirelerinde Şair ve Eser Üzerine Değerlendirmeler**. Ankara, 1998.

KOÇU, Reşat Ekrem. **Türk Giyim, Kumaş ve Süsleme Sözlüğü**, Basım Tarihi Yok.

KÖKSAL, M. Fatih. "Nazire Kavramı ve Klasik Türk Şiirinde Nazire Yazıcılığı", **Diriözler Armağanı**, Ankara 2003, 215-290.

KURNAZ C. – H. ÇELTİK. **Osmanlı Dönemi Kırım Edebiyatı**. Ankara, 1997.

----- "Osmanlı Dönemi Kırım Türk Edebiyatı", **Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi**, 6 (Güz 1998), 670-72.

KURNAZ, Cemal. **Hayâlî Beg Dîvanı'nın Tahlili**. İstanbul, 1996.

LEVEND, Âgâh Sırrı. **Divan Edebiyatı**. İstanbul, 1984.

----- **Türk Edebiyatı Tarihi**. Ankara, 1998.

MACİT, Muhsin. **Divan Şiirinde Âhenk Unsurları**. Ankara, 1996.

MERMER, Ahmet. **XVII. Yüzyıl Dîvân Şâiri Vecdî ve Dîvânçesi**, Ankara, 2002.

Mehmed Salâhî, **Kâmus-ı Osmanî**, İstanbul, 1313.

Mehmed Süreyyâ. **Sicil-i Osmânî**, İstanbul, 1333.

Muallim Nâcî, **Lûgat-ı Nâcî**, 1323.

Muhammed Fuad Abdalbâkî. **El-Mu'cemü'l-Müfehres li-Elfazî'l-Kur'âni'l-Kerim**. İstanbul, 1986.

Müstakîmzâde Süleyman Sadedîn. **Mecelletü'n-Nisâb** (Arapça), Süleymaniye Ktp., Hâlet Efendi, 628, vr. 3436.

Nev'îzâde Atâî. **Hadâiku'l-Hakâik fî Tekmiletî'ş-Şakâik**, Hâz. Abdulkadir Özcan, İstanbul, 1333.

OCAK, Ahmet Yaşar. **Osmanlı İmparatorluğunda Marjinal Sûfilik: Kalenderiler**. Ankara, 1999.

ONAY, Ahmet Talat. **Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar**. Haz. Cemal KURNAZ, Ankara, 2000.

ÖZTÜRK, Yücel. **Osmanlı Hakimiyetinde Kefe 1475-1600**. Ankara, 1993.

PAKALIN, M. Zeki. **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü 3 C.**, İstanbul, 1983.

PALA, İskender. **Dîvan Şiiri Sözlüğü**. İstanbul, 2000.

Redhouse, SirJames W. **Turkish and English Lexicon**. İstanbul, 1982.

Safer Baba. **Tasavvuf Terimleri**. İstanbul, 1998.

SARAÇ, M.A.Yekta. **Klasik Edebiyat Bilgisi Belagat**, İstanbul, 2000.

SEFERCİOĞLU, Nejat. **Nev'î Divanı Tahlili**. Ankara, 2001.

Seyyid Mehmed Rıza. **Es-Sebü's-Seyyâre**. Kazan, 1832.

Şemseddin Sâmi. **Kâmusu'l-A'lâm**. İstanbul, 1308.

- ŞENTÜRK, Atilla. "Osmanlı Şairlerinin Gözlemciliği ve Klasik Edebiyatımızda Realiteye Dair", *Dergah*, (Temmuz, 1993), 8-10
- TARLAN, Ali Nihad. *Hayâlî Divanı*. Ankara, 1993.
- Tahirü'l-Mevlevî. *Edebiyat Lügatı*, Hz. Kemal Edib Kürkçüoğlu. İstanbul, 1973.
- TATÇI, Mustafa. *Hayreti'nin Dinî-Tasavvufî Dünyası*. Ankara, 1998.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri. *Eski Türkiye Türkçesi*. İstanbul, 1994.
- TOLASA, Harun. *Ahmed Paşa'ın Şiir Dünyası*. Ankara, 2001.
- TORUN, Ali. *Türk Edebiyatında Türkçe Fütüvvetnâmeler*, Ankara, 1998.
- TÖKEL, Dursun Ali. *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar*. Ankara 2000.
- TUMAN, Nâil. *Tuhfe-i Nâilî*, Ankara Millî Ktp., Yz. B. 611.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, 8C., İstanbul, 1977-1998.
- ULUDAĞ, Süleyman. *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul, 2001.
- UNAT, Fâik Reşat. *Hicrî Tarihleri Miladî Tarihe Çevirme Kılavuzu*. Ankara, 1988.
- ÜLKÜSEL, Müstecib. *Kırım Türk-Tatarları (Dünü-Bugünü-Yarını)*, İstanbul, 1980.
- ÜNVER, Niyazi, *Eski Türk Edebiyatında Mülemma*, Yüksek Lisans Tezi, GÜSBE, Ankara, 1998.
- YAKIT, İsmail. *Türk İslam Kültüründe Ebcet Hesabı ve Tarih Düşürme*. İstanbul, 1992.
- YILMAZ, H. Kâmil. *Tasavvufî Hadis Şerhleri ve Konevî'nin Kırk Hadis Şerhi*. İstanbul, 1990.
- YILMAZ, Mehmet. *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler*. İstanbul, 1992.
- YILMAZ, Necdet. *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf*. İstanbul, 2001.
- YILDIRIM, Selâhattin. *Osmanlıda Kırk Hadis Çalışmaları*, İstanbul, 2000.

YÜKSEL, Zühal. "Kırım Türk Edebiyatı", **Türk Dünyası El Kitabı**, III, 684-704.

III. BÖLÜM

DİVANIN METNİ

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Arap harfli alfabede bulunup da bugünkü alfabede bulunmayan işaretler için tenkitli basımı yapılan ilmî eserlerde kullanılagelen aşağıdaki transkrpisiyon sistemi kullanılmıştır:

ء	ʾ
ث	s, Ş
ح	h, H
خ	ḫ, Ḥ
ذ	z, Z
ص	s, Ş
ض	z, Z, d, D
ط	t, T
ظ	z, Z
ع	ʿ
غ	ğ, Ğ
ق	q, Q
ك	ñ, k, K, g, G

Arapça ve Farsça kelimelerdeki med harfleri de şöyle gösterilmiştir:

ا ā, Ā

و ū, Ū

ى ī, Ī, ā

Farsça vâv-ı ma'dûleler uzun a'dan önce üst konumda (̣) işareti ile gösterilmiştir:

ḫ̣âce, ḫ̣âb

DİVAN NÜSHASI

Divanın bir nüshası Millî Kütüphane nüshasıdır.

Millî KTB. Yz. FB. 274/3

Baş: Sübhâne hâlika'l-halki arza ve's-semâ'

 Kad yünzilü'l-miyâhe bi-ğadrin mine's-semâ'

Son: Şallu 'alâ şemsi'd-ğuhâ şallü a'lâ bedri'd-dücâ

 Ve's-suğub a'lâmi'l-Hudâ ya fâyize'l-cûdi'l-etemm

vr: 93b-194a yk.,

Öç: 210x125,

st: 21,22.

Yz. Ta'lik kt. Tac filigranlı,
kahverengi mesin cilt.

ct. Soğuk baskı zencirekli açık

METİN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL

1. Metinde vezin ve anlam eksikliklerini tamamlamak için ilave ettiğimiz hece ve kelimeleri [] içinde gösterdik.

2. Vezin ve anlam eksikliği nedeniyle kelimelerin dizilişine müdahale ettiğimiz, çıkardığımız hece ve kelimeleri dipnotta verdik.

3. Divanın bazı yerlerine mürekkeb damladığından ve divan nüshasının tek olmasından dolayı okunamayan yerler boş bırakılmıştır.

4. Divanın yazma nüshasındaki şiirlerin yerlerine müdahale edilmiş ve şiirler klasik divan tertibine uygun hâle getirilmiştir.

5. “ki” ve “ne” ile yapılan birleşmelerde düşen vokal ilmî eserlerde kullanıldığı gibi “k’ola”, “n’ola” şeklinde gösterilmiştir.

6. Vezin gereği sonu iki sessiz harfle biten bazı Arapça kelimelerin sessiz harflerinin arasına sesli harf yerleştirilmiştir. Örneğin ilm kelimesinin vezin gereği ilim gibi okunması şeklinde.

7. Kit’a ve nazımlar da nazım birimi temelde beyit esasına dayandığı için beyit şeklinde verilmiştir.

8. Metin üzerinde zamm veya tenzil etmeyi gerektiren tamiyeli tarihler haricindeki tarihler hesaplanmıştır.

9. Metinde Arapça, Farsça kelime ve eklerin yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver’in Yazım Birliği Üzerine Önerilerine, Türkçe kelime ve eklerin okunuşunda ise Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş’ın Eski Türkiye Türkçesi adlı çalışmasına uyulmuştur.

METİN

KASİDELER

I

İN Kaşide-i Mülemmāest Der-Tevhīd-i Mūte‘āl u Hūdā-yı Zū‘l-celāl
Celle Şānehu Yüceden Yücedür u Cenāb-ı Hūdā Kūl Fesübhāne
Rabbiye‘l-‘Alā

Mef‘ ūlū Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

1b

- 1 Sübhāne ḥālīka ‘l-ḥalkī arza ve ‘s-semā’
Kad yünzilü ‘l-miyāhe bi-ḳadrin mine ‘s-semā’
- 2 Ān Rāziḳī ki rüzī-i kes-rā dihed ger ū
Der-bām-ı çerḥ bāşed ü bā-derin şerā
- 3 Her dem küşāde maḥzen-i luṭfi ḳapuları
Muḥtāc āstānına dāim şeh ü gedā
- 4 Yü‘ zā ilā cenābihi külle ‘l-ḡarāreti
Fehve ‘l-‘azizü kāne sivāhü müzellelā
- 5 Der-nezd-i Ḳāfi-ḳudret-i ū fi ‘l-meşel dü-kevn
Kemter ez-ān dü-noḳta ki ber-ḳāf kerde cā
- 6 Düşmez ḥaşiş ḳahrına ol kim ide anuñ
Ḳalb-i selīmi süllem-i İslāma irtīḳā
- 7 V‘ehve ‘l-‘alimü ya‘ lemü mākenneṭ-şüdür
V‘ehve ‘l başīru yübşiru mā cennehü ‘d-dücā
- 8 Bī-ned zi-mā hemīşe hezārān ḥatā vü cürm
V‘an geh ber ū zi-rüy-i ḥatā b‘fikened ‘ aṭā

9 Tağlarca olsa cürmüñ anuñ baħr-i raħmeti
Bir atresiyle seyle virür irse ger aña

10 Firāru men tehevvene fī-derki künhihi
Men cāme avle terki eāhu tehettekā

11 Mihr-i seer-i züħr-i tū nūre ki lem' aist
Yek-nefa pī nist zī-lufe dem-i abā

12 Zīr-i nigīn ātem-i ük-m-i revānıdur
Mamüre-i fenā ile ma' müre-i beā

13 Lā-yebtaı rızāhu bi-ayrihi-mismāra
Men fī 'l-uzūı mürte' ibun leyse yürtezā

14 Ārī ne-dīde dīde ki gencī bered kesī
K'ü der-nemī keed elem ü renc-sālhā

15 Tālib ki baħr-i amda nie üte itmeye
Bulmaz dūr-i viālin anuñla'lmaz ānā

16 Ni' mel meālū avlü edībīn muaaun
Min ennehu li-farı zuhūri ad iteā

17 Āyīneest sūret-i itī ki ender ü
Cüz' ikmete ne-bīnī her āyīne rū-nümā

18 Gerı vüçüd muıbbi beri fevk-ı tatdan
Ansız degül cihāt-ı cihān[ında] mulaā

2a

19 ayyün lehü 'l-beāu ve küllü 'l-alāyıı
Mimmā i' tezāhu 'ārizatu 'l-mevti ve 'l-fenā

- 20 A' dād-rā şümer ki ne-yābī be-cüz yekī
Der-yāb ez-īn daķıķa-ı sır-ı vaħdet-i Ĥudā
- 21 Şu üzre yazılan şuverüñ 'aynıdur hemān
Ol vācibü'l-vücūdda nażar şekl-i māsivā
- 22 Yā men ledeyhi behcetü ķalbi ve mehceti
Min ni' meti'l-cemīlihī fi-lehceti'l-verā
- 23 Cān-ı 'azīz tūṫi-i mışr-ı şenā-yı tust
Pes nebūdeş meger şeker-i şükr-i yu' adā
- 24 Her göz ki baķa ğayrıya 'ayn-ı ḫaṫādur ol
Yāduñdan özge bād-ı hevādur ķamu edā
- 25 Ĥayrū'd-devāi ismūke iz-şāfe zıkruhu
Ĥalben ḫavāhu dāui dāin ve iz şefā
- 26 Dāred heme rehī be-cenābet-i ser-rehī
V'ez-cānibi şigerf-i tū ū rāst reh-nümā
- 27 Ferruḫ o dil ki zıkrūñ ile ola müsteliz
Ĥurrem o dil ki fikrūñ ile bula incilā
- 28 Ente'l-lezī bi-bābike fi-küllü ğamzetin
Mehrūbetin bilā zu ve fi'l-ḫıtbı yültecā
- 29 Dādār-ı 'ālemī ki be-dādān ne-kerd
Her bende k'ū biyā dergehet dāred intimā¹

¹ Mısrada vezin bozuk.

- 30 Ben ol zelîl-i rāh-ı revme kim güm eyledüm
Şavb-ı şavāb o nebî delilüm olup hevā
- 31 Kem merreten bi-yekidü ilā merrete 'l-la' in
Hācet bi-nisbetî shevātin tedīnā
- 32 İm-rüz şifte-i çü men-i pāy-māl kūsüh
Gü ser-keşed zi-ḥükm-i revān-ı tū bād-hā
- 33 Düşdüm şu resme nām-ı belā-yı hevāya kim
Rāhuñda bulmazam bir adım atmağa rehā
- 34 Evra' tu fî-zamîrî yenbū' u ḥikmetin²
Ve 'n-nefsü min cehāletihā şeleşü 'z-żemā'
- 35 Çeşm hemîşe dü-bīned be-mekr u rīv
V 'ānki bered sebū-yı beṭālet-i reh-merā
- 36 Ber-bād kıldı ḥırmen-i ' ömrüm hevā yeli
Hep oldı ya' ni ğaflet ile ḥāşılum hevā
- 37 Ersele ileyhi rā' idu şevķın yesūķinî
Ve 'c'al bi-maḥẓi raḥmetike kâ'ide 'l-hüdā
- 38 Befken şehā şehāb-ı ' ināyet zi-evc-i ḳuds
Tā rāned ez sipihr-i dilem dīv-i-rānde-rā
- 2b
- 39 Dīvāne vericek dili zencîr-i ' ismete
Dīvāne kār itmeye tā bir daḡı şehā

² Mısrada vezin bozuk.

40 Ekşif lî el-ekinnete ‘an sırrî es-serā
Ve ‘rfa‘ fî-ma‘ āricike irfa‘ i ‘l-münā

41 Şüy ez-dilem maḥabbet-i dūnyā be‘ āb-ı zūhd
Gāh bîveist şüy küşende zi-ihtidā

42 Şaç reşḥa-i nem-i keremūñ sîne bāğına
Aç ma‘ rifet şükūfelerin anda dāimā

43 Edḥilnî Rabbi cenneti ‘Adnin bi-fazlike
Ve ‘rfa‘ bi-cenneti ‘l-keremi lev‘ ate ‘l-lezā

44 Feyzî ki kemterîn-i ‘ibād-ı cenāb-ı tust
Rūyeş zi-ḥākdān-ı ‘ibādet me-kün cüdā

45 Medḥ-i cemāl u vaşf-ı kemāl-i celālūñi
Dür eyleme dilinden anūñ tâ dem-i cezā

II

Der-Na‘t-ı Ḥazret-i Server-i ‘Ālem ve Seyyid-i Beni Ādem ve
Nebiyyü Mükerrrem Ḥabīb-i Ekrem Şallî ‘Aleyhi Vesellem İn
Kasīde-i Çār-ender-çārest

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1 Revādur rüz [u] şeb şayf u şitāda olsam ey mihter
Gözüm pür-nem yüzümdür hem-ğamum müdgam dilüm muğber

2 Ki şarḫ u ġarb u baḥr u berde yokdur bir benüm gibi
Günehkār u siyekār u dil-āzār u kabāhatger

- 3 Benem cürm ü kabâhetle habâsetle şena'atle
 'Aceb aḥḳar 'aceb efḳar 'aceb ebter 'aceb bedter
- 4 Ne 'ilmüm var ne a'mälüm ne ḥilmüm var ne hoş-ḥälüm
 Kemälüm yok [u] âmälüm ḳusür u zilletüm ekşer
- 5 Dehānumda zebānumda cenānumdur revānumda
 Olan lağv u ziyānumdur kimi muzmer kimi mażhar
- 6 İdüpdür zevḳ ü şevḳ ü ni'met ü âläyiş-i dünyā
 Tenüm eşḳal dilüm aḡfel sözüm mühmel özüm ebter
- 7 Namāz ile niyāzum sīnede sūz u güdāzum yok
 İşümdür ḡaflet ü sehv ü ḥaṭā vü cürm ser-tā-ser
- 8 Daḡıtdı 'aḳl u efkārüm dükendi şabr ile 'ārum
 Hevā-yı zülf ü ḥatt u çeşm ü ta'n-ı ḡamze-i dil-ber
- 9 Ḳiyāmumda ḳu'ūdumda rükū'umda sücūdumda
 Gönül ḳadd ü miyān u ḥadd ü refṭārın ḡayāl eyler
- 10 Urur cāna cefā vü cevri ü derd ü miḡneti yārūñ
 Gehī tır ü gehī gönder gehī tiḡ u gehī ḡançer
- 3a
- 11 Tenümde tāb u ḳuvvet yok başumda bār u şıket yok
 Ne rāh aḳser ne zād ekşer ne hem-reh var ne bir reh-ber
- 12 Celīsüm nefis ile iblīs enīsüm ḡile vü telbīs
 Hevā ile ḡaseddür cān u dilde dāimā muzmer
- 13 Te'addīdür tefahḡurdur te'allīdür tekessürdür
 Vücūdum devḡasına berg ü bār sāye-i zīver

- 14 Göñül bâğında bu hıkd u hased buğz u ' adâvet hem
Hemânâ hârçeng u hâr u hâşâk u hased beñzer
- 15 Bu hiffetle bu hiddetle bu ğafletle bu ' uzletle
Elem bî-had ğamum bî-' ad fi' âlüm bed tenüm bî-fer
- 16 Eger cürm ü günâhumdan berîn şerh u benân itsem
Kaçar eşcâr u ahcâr u zemîn u âsmân ditrer
- 17 Ne va' z u nuşh ider te'sîr ne nev-penc ü ne hod tezkîr
Dil-i sahtum demirdür ya nuhâs u hâre ya mermer
- 18 Gözüm gönlüm içüm taşum olupdur cümle mâl-â-mâl
Hevâ-yı kesb-i kâlâ vü güher taşşîl-i sîm ü zer
- 19 Hayâl-i fikr ü vehm yāduma gelmez benüm hergiz
Ne hâl-i düzağ u cennet ne berzağ ne dem-i maşşer
- 20 Buñünüyla zuhûrumda ğiyâbumda huñûrumda
Benüm bu vaz' u tavr u kavî u fi' lüm yok Hâka yarar
- 21 Velî kesmem ümîdüm feyz u fazl u ' avn u şavnından
Şeh-i zü'l-kadr u şadr u bedr ü fahr-ı ' âlemüñ hemver
- 22 Umaram yevm-i faşl u vaşl u rûz-ı cem' u fûrkatde
Olam bir zerre bir şemme sehâ vü cûdına mazhar
- 23 Ki anı cürm ü zulm u nağz u nağş aşhâbına Bârî
'İdüpdür destgîr ü hem zahîr ü mesned ü yâver

- 24 Muḥammed Aḥmed u Maḥmūd u tācu'l-enbiyā ol kim
Sürüş [u] cinn ü ins u ḥalka oldur muṭlaḳā server
- 25 Cemāliyle celāliyle kemāliyle nevāliyle
Mufahḥamdur mu' azzamdur mükerremdür müsellemtir
- 26 Feṣāḥatla melāḥatla ṭarāvetle şabāḥatla
Odur mümtāz u pür-nāz u ser-efrāz u ziyā-küster
- 27 Müberrādur mu' arrādur muşaffādur mu' allādur
Ru' ünetden ḥuşūnetden kederden ḡamdan ol mihtir
- 28 Odur ḳadr-i neẓāfetle odur zū'-i leṭāfetle
Şeref dürcine ' izzet burcına mihr ü meh-i enver
- 29 Yolına şarf u ḥarc u bezl ü neşr için tutar elde
Meh ü mihr ü felek encüm kimisi zer kimi gevher
- 30 Risālāt u nübüvvet vaḥy da' vet ḡülsitānına
Yüzi güldür lebi ḡonce vü kaddi serv ḡözi ' abher
- 3b
- 31 İrüşmez ' ıtr-ı zülf ü ḥāl u ṭib u ḥulḳ u ḥüyına
Şemīm-i ḡāliye hem misk-i ezfer ' üdile ' anber
- 32 Zamān ḥamel u mīlād u dem-i ba' ş u zuḥūrında
Yıḳıldı Lāt u ' Uzzā vü Menāt u cümle-i bütler
- 33 Ḥarāb u tār u mār u ser-nigūn zīr ü zeber oldı
Serīr-i ḳaşr-ı Kisrā kürsī-i maḳşürile Ḳayşer
- 34 Kerīmā serverā şāḥā ḥabībā dāimā sensin
Kerem kānı seḥāvet ma' deni luṭf u ' aṭā-perver

- 35 Faķirüñ müstemendüñdür esirüñ derdmendüñdür
Gerek a' lā gerek ednā gerek mihter gerek kihter
- 36 Bu aķvāl u bu ef' ālüñ bu ahlāk u bu aħvālüñ
'Arab ķavmin 'Acem ħaylin idüpdür bende vü çāker
- 37 Murād u maķşad u maṭlüb u maħbüb-ı Hāķ olmasañ
Vücüda gelmez idi pest ü bālā ekber ü aşġar
- 38 Risālet çerġine ebrü vü ħāl ü 'arız u cebhen
Biri mehdür biri aḡter biri şems ü biri ħāver
- 39 Zihī devlet zihī rıf' at zihī himmet zihī 'izzet
Ki itdi ħāk-i pāyuñ 'arş u kürsī mihr ü meh efser
- 40 Kelāmuñdur selāmuñdur kıyāmuñdur ħırāmuñdur
Cilā-baḡş u şafā-küster [u] teraḡ-rān feraḡ-āver
- 41 Kerāmetüñ kelāmātüñ 'uluvv ü 'izz ü zātuñdur
Şehā cinn ü perī ins ü melek fehminden a' lāter
- 42 Şenā vü medḡ u vaşf u na' tuñı pes niçe şerḡ itsün
Bu Feyzī gibi zār u bī-ķarār u bī-bedel u aḡzer
- 43 Zihī baġy u şenā' atde yatur bir bī-ser ü pādur
Elin al ķoma ayakda kerem ķıl doġrı yol göster
- 44 Niyāz ile tazarru' la temennā vü tevaķķu' la
'Cenābuñdan nevāl u luṭf u cüd u merḡamet ister

45 K̄abir maḥşer ‘azābından cehennemden ‘iḳābından
Şefā‘atle ḥimāyet ‘avn u himmetle anı ḳurtar

46 Şalāvāt [u] selām olsun saña her ān u her sâ‘at
Ḥudādan kim odur ḥayy u ḥakīm u ḥālīḳ u ekber

47 Hem olsun āl ile aṣḥāba ittibā‘la aḥbāba
Ḥuşuşā kim Ebu Bekr u ‘Ömer ‘Oşmān u hem Ḥaydar

III

Der-Na‘t-ı Server-i Kāināt ve Mefḥar-ı Mevcūdat Şallallahu ‘Aleyhi
Vesellem Īn-Kasīde-i Zanbaḳ Der-Kefe Güfte şode

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

4a

1 Giyüp t̄ac-ı muraşşa‘ başına hemçün giyān zanbaḳ
Nazar ḳıl oldu sultān-ı serir-i gülsitān zanbaḳ

2 Buluşdı Ḥusrev ezḥārile ya‘ni gül-i terile
N‘ola olursa gülşende şeh-i şāḥib-ḳırān zanbaḳ

3 Kemāl-i zīb ü zīnet buldı ‘ālem olalı cānā
Mişāl-i tūḡ-ı şāḥī naḥl-bend-i bostān zanbaḳ

4 Alup murḡ-ı çemen gül duḥterini sürüler itdi
Aña bir şem‘-i kāfūrī ile oldu revān zanbaḳ

5 Nihān itmek gönülde nār-ı ‘ışḳı mümkün olsaydı
Derünī āteşin gizlerdi itmezdi ‘ayān zanbaḳ

6 Ḳaṭārına ceresler aşdı zībā sīm-i ḥālīşden
Revādur olsa izḥāra reis-i kāmrān zanbaḳ

7. Mişāl-i hoşka-bāzān oyun eyler hoşkalar içre
Hezārān lu‘bile geh āşkāre geh nihān zanbağ
8. Levendāne giyüp başına destār-ı perīşānī
Olur bād-ı bahār ile çemen içre hemān zanbağ
9. Ferağ virsün diyü altun varak şarup ‘azāsına
Gümüşden hoşka içre şağlar anı kāmran zanbağ
10. Elinde cām-ı billūr yine tā kim şikest irmiş
Dil-i ‘āşık gibi gör mülksüzdür her zamān zanbağ
11. ‘Adem mülkini gezmiş çıka geldi şehr-i gülzāra
Giyer başına Bektaşī küleh abdālşan zanbağ
12. Nihān it dūd-ı āhuñ nār-ı hecre şābir ol gör kim
Yanar odlara cānı itmez izhār-ı duḡān zanbağ
13. Fezā-yı şaḡn-ı gülşen Gül Baba’nun Ḥānḡāhıdur
Aña güyā güneşden bir çerakdur ya hemān zanbağ
14. Yed-i tülāsı vardur ‘ilm-i nārencātda ḡaḡḡā
Za‘ferān ile yazar gülşene ‘ıḡdu’l-lisān zanbağ
15. Meger berrāk şağallu pīridür gülşen ocaḡınuñ
İrādet ehline eyler kerāmetin ‘ayān zanbağ
16. ‘Aşā-yı Ḥāzret-i Mūsā gibi bir dāne şāḡ iken
Olur bir niçe başlu ejdehā āteş-feşān zanbağ

- 17 Dehânın açduğı dem nefha-i müşkin ile halka
Virür manend-i nefâis Mesihâ tâze-cân zanbağ
- 18 Ayağ üzre turup şahın-ı sevâd-ı sebzezâr üzre
Yed-i beyzâ-yı Mûsâdan virür câna nişân zanbağ
- 19 Beş altı devlet-âbâdî varaklar zer-feşân itmiş
Diler kim ide ketb-i midhat-i fahr-i cihân zanbağ
- 20 Şeh-i ‘âlem Muhammed kim der-i gîtibinâsında
Dem-â-dem hıdmete bâğlar niçe yirden miyân zanbağ
- 21 Gül-i bâğ-ı risâlet kim cilâ-yı gülsitânında
Felek bir dâne sünböldür şafağ gül kehkeşân zanbağ
- 22 Şefî‘ ü’l-müznibîn ü rahmetenli’l-‘âlemîn ol kim
Açar na‘t-ı cemîl-i zıkrine gerçi dehân zanbağ
- 23 Velî biñ başı vü her bir başında biñ dili olsa
Ne mümkündür ki anuñ eyleye vaşfin beyân zanbağ
- 24 İşâretile mehi şağ ide engüşti ol mihrüñ
Gelüp îmâna şıdğ ile getürmişdür beyân zanbağ
- 25 Eline kâse almış âstânında fakîrâne
Nevâl-ı luğfinı eyler ricâ ânen fe-ân zanbağ
- 26 Hayât-efzâ-yı ‘âlem olmaz idi bü-yı hoşterle
Şemîm-i kâküline itmeyeler iktirân zanbağ
- 27 Dürinden hâşıl oldu diyü verd-i aluñ üstinde
Tutar günden güneşden şağınuban säyebân zanbağ

- 28 Gül-i terden ider var ise bŷy-ı hŷlķın istiřmām
Anuńķŷn kŷře-i gŷlřende ŷutmiřdur mekĀn zanbaķ
- 29 EmĀn olmazdı gŷlřende cefĀ-yı hĀrdan hergiz
O şehden olmasaydı destine hķatt-ı emĀn zanbaķ
- 30 Dilinde herkesŷn memdŷh olmazdı dilĀ her dem
Anuń zikiriyele itmeře vird-i zebĀn zanbaķ
- 31 Degŷl bir hĀbbeye mĀlik yimez ġam yine rızķ iķŷn
Meger kim tekye-i hŷrında oldu mihmĀn zanbaķ
- 32 Derŷn-ı gonce-i gŷl maħzen-i reng-i ‘azĀrıdur
Gice gŷndŷr anı bekler olupdur pĀsbĀn zanbaķ
- 33 N’ola ger sĀne-i sĀmĀnini ķĀk eylese yir yir
CŷdĀ dŷřmiř durur hķĀk-i derinden nĀgehĀn zanbaķ
- 34 Der-i devlet meĀbĀnuń olup serheng-i ķĀlĀķi
Ķomıř řaġına şoluna miřĀl-i gŷlsitĀn zanbaķ
- 35 İķŷp cĀm-ı mey-i ‘ıřķdan hŷmĀrı urdı başına
Anuńķŷn bezm-i ezhĀr iķre oldu ser-girĀn zanbaķ
- 36 řehĀb-ı re’fetinden ķatre dŷřse seng-i hĀrĀba
Bitŷre hķĀk-i gŷlřen gibi niķe gŷlsitĀn zanbaķ
- 37 Nem-i cŷd ile gŷlřende eger neşv ŷ nemĀ bulsa
Ķeke serv [ŷ] şanavber ġitĀ ķĀmeti řehĀb zanbaķ

- 38 Bu rüşendür çerâg-ı luḫfî pertev şala gülzâra
Ola şem' -i ziyâ-baḫş [u] zemîn u âsmân zanbaḫ
- 39 Güzer kılmasa bâğa büy-ı ḫulḫ ile nesîm-i şubḫ
Meşâm-ı câna olmazdı dilâ râḫat-resân zanbaḫ
- 40 Dehân-ı dür-feşânından işitdi *fâstaḫim* emrin
Anuḫün tutdı râh-ı müstaḫîm-i râstân zanbaḫ
- 41 Anuḫ 'ışḫı hevâsından ider maḫv-ı vücûd âḫir
Gören şanur k'olur şîr mürde-i bād-ı ḫazân zanbaḫ
- 42 Dem-â-dem n'ola ey Feyzî yüzî aḫ olsa her yirde
Ki oldı şâh-ı kevneyne ḡulam-ı ḡülsitân zanbaḫ

IV

Der-Na' t-ı Sultân-ı Kevneyn ve Seyyid-i Şakaleyn Server-ı Enbiyâ
Muḫammedü 'l-Muştafa Şallallâhu 'Aleyhi Vesellem

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

5a

- 1 Geldi eyyâm-ı şitâ gitdi yine faşl-ı bahâr
Zâhir itdi ya' ni âşâr-ı celâlin Kirdgâr
- 2 Şarşar-ı sermâ esüp oldı çemen zîr ü zeber
Nefḫa-i ülâda 'âlem niçe olursa târ u mâr
- 3 Virdi *yevmen yec'alu 'l-vildâne* eşyâdan ḫaber
Keşret-i berf ile ḫam olan nihâl-i sebzezâr
- 4 Şiddet-i berd ile toḫndı senge döndi ḫâk u âb
Hemçü ḫavl-i zâhid-i efsürde ḫab' u ḫâmkâr

- 5 Dīde-i gam dīde-i ‘uṣṣāka maḥzūnter gibi
 Qaldı giryān olmadan hep taldı çeşim çeşmsār
- 6 Şanmañuz āb-1 zülālī mūncemid oldı velī
 Ter düşüp gülzāra eyler ‘uqdesini āşkār
- 7 Kīmyāgerlikde dağı ‘arz-1 mahāret eyleyüp
 Eyledi āb-1 zülālī sīm-pākīze ‘ayār
- 8 Gör niçe seḥḥāredür bi’llāh bu çerḥ-i pīrezen
 Kim anuñ [bir] nefḥasından aqmaz oldı cūybār
- 9 Olmasa kānūndan evvel nār-1 dūzaḥdan eşer
 Pes niçün andan her āsān olmayan āḥir yanar
- 10 Taldı berf u yaḥla eṭrāf-1 zemīn şol resme kim
 Oldı zīr-i ḳubbe-i gerdūn-1 dūn yaḥdānvār
- 11 Köhne oldı çünki gülzāruñ ḳabā-yı Hızrı
 Aña bir qar yağıdı kemḥā-cāme virdi rūzgār
- 12 Āftābı görmege ḥasret çeker oldı cihān
 Fi’l-meşel ruḥsār-1 yarı ‘āşīḳān-1 dil-fikār
- 13 Mūnḳariż oldı zamān-1 ḥūsn-i rūḥ-efzā-yı gül
 Bir inen dürdür şerveti bülbulüñ oldı hezār
- 14 Lālenüñ cām-1 sürür encāmına irdi şikest
 Düşdi zerrīnüñ ayağı ḳurıdı dest-i çınār

15 Sünbülü itmiş perîşân apardı ‘aqlum gibi³
 Kararup yirde yatur bahtum gibi zülf-i nigâr

16 Hâk-i ‘izzetle pür oldı çeşm-i tengi nergisün
 Zaymuz anuñ başına miñnetle oldı tâcdâr

17 Darbile çuluñ zihî dey her dırahtı bî-güneh
 Eyleyüp ser-pâ bürehne kıldı rahtın hâksâr

18 Bunca âfetden rehâ bulsa n’ola serv-i sehî
 Râstî resti meşeldür naql ider anı kibâr

19 Kıl yañuñ âyînesine çeşm-i ‘ibretle nazâr
 Şüret-i hâl-i cihânı seyr idüp al i’ tibâr

20 Nev-bahâr-ı ‘ömrünüñ hüsine mağrûr olma kim
 ‘Âkıbet bād-ı hazân merg eyler anı târ u mâr

5b

21 Şarşar-ı eyyâm şarşar hem vücūduñ devhasın
 Hāsılı olup perākende qalır bî-berg ü bār

22 Sāgar-ı ‘ışık-ı Hudā nüş eyle yoħsa lāleveş
 Ol ayağı tutma destünde ki olmaz pāydār

23 Çerħ-i lu’ bet-bāzdan görmez kişi naqş-ı murād
 Olma bülbül teg gül-i maqşūd için yoħ yire zār

24 Pehlevān-ı ‘ālem olsañ fi’l-meşel Rūyîn-ten
 Sūsenāsā hançer-i miñnet yine sineñ yarar

³ Mısrada vezin bozuktur

- 25 Ger bahāruñ ister iseñ görmeye hergiz Һarāb
Olasın dünyā vü ‘ uqbā miħnetinden destgār
- 26 Zāhır u bāṭın vücūduñ gülsitānda rüz u şeb
Cüy-ı şer‘ -i Aħmed-i Muħtārdan kıl ābdār
- 27 *Men huve ’l men‘ ūṣi fīmā enzele ’llāhu ’l-‘ azīm*
Men huve ’l mezkūrı fī ’l-āfāķi bi ’l-fazli ’l-kibār
- 28 *Vechühü şemsu ’d-ḍuħā ve şıdģuhu leyli sücā*
Nūruhu lemmā yedey küllü ’l-berāyā istitār
- 29 *Bābuhu mın nāyebātu ’d-dehr kehfü li ’l-verā*
Zeyluhu mesmüke li ’n-nāsi fī-yevmi ’l-ķarār
- 30 *Şod mükahħal dīdeş ez-kuħli māzāģa ’l-başar*
Hemi zu ’l-leyli izā yaģsa dü-zülfeş tābdār
- 31 *Rüy-ı rahşān-ı vey āmed āftāb-ı evc-i dīn*
Noķta-i ħāl-i ruħeş ķerh-i hidāyet-rā medār
- 32 *Āndelīb-i rāst güy-ı ķum feenzir būde hem*
Ṭūṭı vü beşer-i ğüfte-ķeşdedür leyl ü nehār
- 33 *Rūzihī āyet-i innā feteħnā rāşı*
Reh-ber-i naşrun mınallāh ceşş-i ebrārın ħıyār
- 34 *Maħrem-i esrār-ı kānellāhu lā-şey’e me‘ ahu*
Naşş-ı subħāne ’llezı esrā kemāline menār
- 35 *‘Urve-i vüşķa ki şer‘ inden kināyetdür anuñ*
Cennet-i me’vā cemāl-i ğülbüninden müste‘ār

36 *Gonca-i nevreste-i bāğ ene emlehu 's-sebī*
Ḳāmeti serv-i ḳumū 'l-leyl ruḥları vird-i vaḳār

37 Hādī-i ḥayrū's-sübül sultān-ı gül faḥr-i rüsül
 Bāni-i bünyān rūḥ-efzā-yı şer' -i üstüvār

38 Ey ḥudāvend-i zemīn ü āsmān cān-āferin
 Rūz baḥşā-yı cihān u ḳādir-i āmurzgār

39 Eyledüñ zāt-ı ḥabībüñ raḥmetenli 'l-'ālemīn
 Eyle feyzinden bu Feyzī müstemendi behredār

40 Şārī' -i şer' ine bir dem ḳıl bu gün sālīk anı
 Ḥaşr ḳıl taḥt-ı livāsında daḥı rūz-ı şümār

41 Ḳıl mekānın ḥuld içre kim [ki] ni' amü 'l-maḳām
 Eyle dūzaḥdan rehā fażlunla kim bi' se 'd-diyār

V

İn Medḥ-i Ġāzī Girāy Hān Der-Bağçesarāy Güft Şod Sene 1008

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün0

1 Ey kitāb-ı rıf' atıñda ḥacm-ı ḫārum muḫtaşar
 Āftāb-ı rıf' atıñda necm-i çārum muḫtaşar

2 Buldı kerr ü ferr şafā-yı şavletüñle ḥuş-ı ser
 Oldı kerr ü ferr şadā-yı devletüñle gūş-ı ser

3 Kār idüp mihrüñ derün-ı mihre ey ebrū ḫilāl
 Kārı her gün bu ki ḥāk-i pāyuña yüzün sürer

- 4 Hāle şanma ey sivā-yı salţanat bedr-i felek
‘Arz ider semm-i semendūn  n s v r-ı mu‘ teber
- 5 ‘ r-ı ‘ rifd r  apu ndan ğayriye meyl eylemek
K r-ı k mild r  apu nda r z u Şeb  utma  ma ar
- 6 Kahram n  heybet nle  a ter n  hey‘et n
G rse ‘a lı  ak olurdu  ahram n  bir naz r
- 7  al‘atu  resm itmege Ő retger-i gerd n-ı d n
K se-i m h i re  urmaz p r olunca zer- -zer
- 8  Őn -yı ma‘rifet her Ő ‘ir-i s hir ki var
S hil-i dery -yı vaşf-ı peyker nu da y zer
- 9 R stem itse peyker-i peyk ru na n -geh nig h
Rezme Ő ret virmeyp  avfile c nından bezer
- 10  ıŐmla itse  atar-ı a‘d ya  eŐm-i  aŐmet n
B mden  eŐminde fer  almaz olur z r u zeber
- 11 KehkeŐ nu  Şem‘i t  efr hte bezm n- r 
Şem‘d nu  Şofrası zerd hte cirm-i  amer
- 12 G rinen  avs-i  uze  Şanma felek mir‘atına
‘Aks Şalmış   ne-i Ő h-ı keremden bir kemer
- 13 B m-ı t ğu  m rveŐ k ff r-ı R mı  ıldı   r
S r-ı m te md r ğam-ı t r nle ru‘su  ser-te-ser
- 14 R z-ı evvel derc id p dest n ded r ba tu nda z r
Rabb-ı ‘ lem sa a virmiş ey pen h-ı ba r u ber

15 Redd-i kîn ü fekk-i ceng ü zür-i cennet bār-ı şūh
Şūh-i re'y ü baħr u rüz u genc ü keff-i nīkder

16 Ser virür būs-ı benānuñ el vire diyü qalem
Tīg-ı ħayır bulmağa yanuñda alur niçe ser

17 Ter düşer gūlzāre şeb-nem kim 'izāruñ var iken
Yok yire zaħmet çeküp izħār eyler verd-i ter

18 Açılıp gūl teg seħer teşrīf-i gūlşen eyleseñ
Ĥārdan eyler şikāyetler saña murğ-ı seħer

19 Kim ki fermān bir degül ĥūkm-i qader te'sīrūñe
Naħl-i qaddin idiser bād-ı qazā bī-berg ü ber

20 Muħbir-i iħbār bā-iħtār-ı ĥāqān-ı selef
Virmemişdür saña beñzer bir şehen-şehden ĥaber

21 Kesr iderse n'ola Kisrānuñ metā' -ı devleti
Darbile tīguñ alup anı behāsını keser

6b

22 'Adlūñ eyyāmında āh itmez meger şol ĥaste kim
Cevri dūr eyle şafā-yı sīnesi olur keder

23 Ėamze-i şemşīr-i dāruñla müjeñden ĥayrı ĥiç
Yok durur bir kimse kim kılıç çeker ya tīr atar

24 Mülketüñde kimseyi nālān u ĥiryān görmedüm
Ebr-i bārān-ı bahārı ile ra' d ola meger

- 25 Ebr-i bārān ise feyz-i baħr-ı cūdundan eger
Bī-bedel bir dürr olur her ھاڑresi dūnyā deger
- 26 Bezm-i elestüñ şunar mihr-i felek zerrīn cām
‘Azm-i rezm itseñ öñüñde māh-ı nev ھاڑtar teber
- 27 İtse şeh-bāz-ı ħadengüñ ger ھاڑnat büküp ħücüm
Murg teg cān-ı e‘ādī-bīmden perrīn doker
- 28 Neşr-i iħsān itdüğün keff-i güher-efşānuñ
Ĥātem-i ھاڑyy görse cūd u luḫfi evrākın dürer
- 29 Nūr-ı ‘adlūñle zālām-ı zulm ھاڑalmaz nitekim
Cūy-ı cūduñla sevād-ı faḫr-ı ‘ālemden gider
- 30 Gerçi luḫfuñ kıldı müstağni cihān ħalkın velī
Oldı ‘ālemden taşadduḫ resm-i merḫū‘u ‘l-eşer
- 31 Muntazırdur ħāk-i pāyuñ kuḫlına çeşm-i felek
Āferīnler ey felek ancaḫ olur ħüsn-i naḫar
- 32 Sīnesinde mūhri var gerdūn-ı gerden-keş müdām
Emrūñe münḫād olup her yırde üstine döner
- 33 Zūlmet-i fıkr-i şebāsā içre güm-rehdür ‘adū
Gösterür tīguñ fener gibi aña rāh-ı ħaḫar
- 34 Sözüñe beñzerdi dürr olsaydı dür la‘lin şadef
Ağzuña beñzerdi ħonce gevher-efşān olsa ger
- 35 Erguvān ile fezā-yı rezmi eyler lāle-reng
Cūybār-ı şavletüñ nīlüferi ger ser-te-ser ‘

- 36 ‘Akl-ı derrākūñ hemīşe rahş-ı iqbālūñ gibi
Her neye itse teveccüh hîç emān virmez yiter
- 37 Gird-pāy-ı rahşuñ eyler tîre çerh-i hūn-zemīn
H̄amle vaqtinde olur gök gibi bî-ārām yer
- 38 Ger h̄üsāmuñ ābıdur niçün ider h̄alkı helāk
Der mine ‘l-mā’ külle şey’in hayyu müfîz nef u zar
- 39 Mihre beñzer zāde-i qalbūñ olan re’y-i münîr
Lîk re’yūñ maṭla‘-ı ‘arş-ı mu‘allādan doġar
- 40 Rū’yetūñ bir h̄ūbdur ‘ālemde olsun ser-firāz
Serv-ḳad gül-gūn-ḳabā zerrīn-küleḳ vālā-güher
- 41 Āb-ı hayvān mı yaḳud kevşer midür ya selsebil
Ya zülāl-ı nazm-ı pākūñ meydür ey baḳr-i hüner
- 42 Encüm ü mihr ü meh enver-i ruḳuñ muḳtācıdur
Dāḳ-ḳāh-ı la‘l-i şirīnūñdür [ol] şehd ü şeker
- 43 İtdüġin fetḳ-i meġāzī başdan aşdı vü nevāl
Şeş cihāte şofra-i cūduñdan olur münteşer
- 44 Sensin ol leşker-keş u düşmen-keş ü kişver-küşā
Şehr-yār-i luṭf-küşter pādşāh-ı nāmver
- 45 Dāver-i Dārāb-dār[u] mihter-i ‘ālī-tebār
H̄üsrev-i ḳurşīd-fer ü server-i Cemşīdver

7a

- 46 Sālik-i rāh-ı kerem sālār-ı memdūhu 'l-ümem
Hākim-i mülk hük-m-i Dārā dur[ur] u 'adl-i 'Ömer
- 47 Feyz-i zī-baht taht-ı Nahşeb [dahı] bahşış-i zemîn
Zīb-i baht-ı naqş-ı çîn cünbiş-i zen ceys-i zafer
- 48 Nāil-i fevz ü zahır ü hulk-ı nāzükter beden
Seyyid-i fāzıl-ı hıdīv bā-şeref rıf' at maqar
- 49 Zīnetü'l-İslām zeynü'l-'ālem ü ğaybu'l-hüdā
Mālik-i baht-ı mu'allā tiz-şārem hīzger
- 50 Yūsuf-ı şānī-i'azīz ber-terin 'ālī-serir
Mālik-i şavlet şeh-i ferhunde-fer şāhib-nöker
- 51 Nık-baht-i hayl-i kümmel neyyir-i hayr-i 'ilel
Seyyid-i halk-ı Şamed mır-i suhen şir-i hüner
- 52 Zālveş ey dāver-i devrān der-i dāruñ ara
Zār-ı derd Āsāb u Dārā derde derdā dād arar
- 53 Bir kitābsuzdur disem 'add-ı ğurer güftāruña
Sīne at kenzü'l-yevākīt ü ya metn-i dürer
- 54 Kūyuña didüm ruh-ı al u hat-ı sebzün görüp
Ravzana kad zīnetü bi'l-verdi ve'n-nesbi'l-ħazer
- 55 Nār-ı qahruñ berre şalsañ tutuşur deryā dahı
Bu meşeldür kim quru yanında yaş dahı yanar
- 56 Düşmenün cānına şordum zaħm-ı peykānuñ didi
Bī-tereddüd vardır [ol] tır-i qazā zaħm-ı kader

- 57 Dum dum-ı kūsūñ gibi dem dem nūfūs-ı udsīden
Dāim ol devletle dir saña du‘ ā-yı ayr ider
- 58 Bu leāfet kim saña virmiş udā-yı āş u ‘ām
Bulmamışdur şemmesin cins-i melek nev‘ -i beşer
- 59 Ol ne-izūñ ismidür kessen başın açan omaz
Ayağın kesseñ velikin eksilür mūya dōner
- 60 Mihr-i ‘adlūñde yatur arem-i mevālid şulāş
‘İş ider devrūñde fāriğ çār māder ne peder
- 61 Devletile fahr iden şehler saña olmaz ‘adil
Kim senūñle fahr ider devlet eyā nūr-ı başar
- 62 Rezmgehde görünür a‘ dā-yı dīnün çeşmine
Tirūñ ef‘i dū-ser-i resm-i dū-fişek şir-i ner
- 63 apuña her dem mülāzımdur şehā tīg u alem
Birisi vaqt-i sağar birisi hengām-ı azer
- 64 Çār rükn-i devlete virdūñ kemāl-i intizām
Şer‘a uvvet ‘ilme ‘izzet ceyşe rağbet ‘adle fer
- 65 ab‘ uña deryā didüm kec söyledüm kim rüzgār
Anı eyler mużtarib hiç ab‘ uña virmez keder
- 66 Şalma tiguñ cūyveş bāğ-ı vücūd-ı dūşmene
o hevāyı kerem-i ahruñla gül urur gider

7b

67 Şükr kim devründe buldum cevri-gerdünden emân
Her gamuñ olur zevālî bî-ķarār olmaz geķer

68 Pūşe-i ħāk-i derüñ ummaķ ne ħaddümdür benüm
Çün aña sultānlar Şehler yüzün sürmek diler

69 Bu durur Feyzî gibi Ħaķdan murādum rüz u Şeb
Mülketet-bāŐed cihān ez-ħāvereŐ tā bāħter

70 Āftāb-ı devletüñ hergiz zevāle irmesün
Rāyetüñ māhı zafer burcında olsun mustaķar

71 Ħazret-i Ħaķ saña vü bed-ħāhuña virsün müdām
Saña emn ü ‘ izzet u bed- ħāhuña dād-ı ħazer

72 Eylesün a‘ dā-yı ezdād u ħuŐüm u ħāsidüñ
Ser-Şikeste ħaste vü dem-beste vü nāzendeter

73 Devletüñ eyvānı Őursun inķirāz-ı dehre dek
‘ İzzet ü ‘ işretler ile itsün evķātun güzer

VI

Nev-rüziyye Der-Medħ-i Ħazret-i Ġāzî Girāy Ħān Tābe Őerāhu.

Feilātün Feilātün Feilātün Feilün

1 Yine Şevketle gelüp ‘ asker-i sultān-ı bahār
Őurmadı ķarŐusına Őāh-ı Őitā itdi ķarār

2 Cümle-i leşkere sermāye hezīmet düşdi
‘ Ömr sermāyesine her birinüñ irdi ħasār

- 3 Seyl-i bārān üzerinde görinen şanma hūbāb
Viridi yağmaya dilā hāymelerin ebr-i bahār
- 4 Katre-i jāle degül sebzeler ucında tūran
Güllelerdür dikülü nīzeler üzre hemvār
- 5 Ğālib ol ma' rekenūñ küşteleri kanıdur
Gülşen içre görinen lāle ile zūlf-i nigār
- 6 Tūğımı dikdi gülistāna yüzi ağ olsun
Ceyş-i enhāra olup zanbağ-ı zībā serdār
- 7 Kıldı şad-pāre yaħuñ cevşen-i pūlādı seni
Ta'ne-i nīze-i ser-tīz-i nesīm-i eşhār
- 8 Şemşir-i ser-şiken-i sūnbüle itdükde nazār
Bilmezem yire mi geçdi daħı görünmedi qar
- 9 Cūylar servūñ ayağına düşüp ağladılar
Ki bizi sūsen-i hānçer-keş elinden kırtar
- 10 Fetħ olup mülk-i çemen güldi yüzi ezhāruñ
Acıla düşdi şafā ile 'uyūn-ı eşcār
- 11 Sikke sultān-ı bahār adına urıldı olup
Berg-i zerrīn semen-i sīm ü zerīn pāk-'ıyār
- 12 Minber-i cāmi' -i gülşende anuñ nāmına hep
Okıdı murğ-ı çemen hūtbe-i i' cāz-şi'ār
- 13 Hūzerātuñ kökünü kırmış idi şāh-ı şitā
Dipdiri oldı iricek bu dem-i Hızır-āşār

8a

- 14 Zür-bāzu ile bāgīleri pā-māl itdi
Hiç dirîg itmedi elden geleni şāh-ı çenār
- 15 Zūlmile kara yir olmuşdı sevād-ı gülşen
‘Adl-i kisrā-yı bahār ile şeneldi ne ki var
- 16 Şeh-i gülzāre gelüp peyk-i nesīm-i şehri
Eyledi bu haber-i hayr eşeri çün ihbār
- 17 Yolına müjde için çok dökülüp saçıldı
Her dirāht eyledi ya‘ ni niçe biñ aqçe nişār
- 18 Zeyn olup şehriñ içi atlas u dībālarla
Şādmān oldu ehālisi şıgār ile kibār
- 19 Nitekim cümle cihān halkı ferahnāk oldu
İrdügi demde peyām-ı zafer-i şāh-ı süvār
- 20 Dāver-i devr-i zamān nādire-i kevn ü mekān
Hüsrev-i hāver-i ihsān ü refi‘ ü ’l-miqdār
- 21 Güher-i dürc-i celāl şadef-i dürr-i kemāl
Neyyir-i burc-ı cemāl u meh-i gerdün-ı vaqar
- 22 Şeh-i Hātem-kerem u Hüsrev ü Cemşid-‘alem
Serv-i Cem-şaşem u pād-şeh-i büzürgvār
- 23 Maṭla‘ -ı nūr-ı hüdā menbā‘ -ı elṭāf-ı Hudā
Mecma‘ -ı hilm ü hayā sāye-i fazl-ı Gaffār

24 Hâzret-i Ğâzî Girây Hân-ı zamân kim oldur
Noқта-i dâire-i salţanat u pâk-tebâr

25 Meş' al-efrüz-ı serâ-perde-i dîn ü imân
Âteş-endâz-ı zevâyâ-yı diyâr-ı küffâr

26 Zerredür ayına nisbet meh ü mihr-i gerdün
Kaţredür ma' rifetine göre baħr-i zehhâr

27 Beñzemezdür dür-i güftâr şafâ-baħşına hâr
Zulmet-i leylile yeksân mı olur nür-ı bahâr

28 Menba' -ı baħr-ı şehâdur kefi gevher-pâşı
Aña beş parmağı 'ayn ile olupdur enhâr

29 Nîzesin sîne-i a' dâya urup alsa yine
Göndere çıkup anı cânı ider istidbâr

8b

30 Bir 'aceb âyinedür tîĝı ki anda görünür
Dosta vech-i zafer düşmene rüy-ı idbâr

31 Niçe âl ehl-i velâyet dimesün ol hâna
Gün gibi niçe kerâmetler idüpdür izhâr

32 Peder-i devlete hem-ser olalı mâder-baħt
Toĝmadı ancılayın bir şeh-i hurrem-didâr

33 Serverâ sen o boyı nahl-i sehî kıdsin kim
Serv-i re 'yünden ider toĝrılıĝı istifsâr

34 Himmetüñ rahşına ĝabrâ bir âdem parça degül
Rıf' atuß dâmenine çerħ-i dü-tâ zerre ĝubâr

35 Niçe şebih ideyin ebr-i bahāra keremūñ
Ki umar āb-feşāndur keremūñ gevherbār

36 Mıstar-ı kıl-k-i kazā olmasa tedbīrūñ eger
Hatt-ı taqdīre muvāfıq mı olurdu her bār

37 Oldı tarīh-i cülūsuñ ki senūñ zıllu'llāh
Olmaz ey şāh zevālūñ dileyen ber-ğurdār

38 Tīr-i dil-dūzuñı gönder ki 'asā lāzımdur
Gitmek ister 'adem iqlīmīne cān-eşrār

39 Tutdı āvāze-i kahruñ işidüp sūy-giriz
Ejder-i deşt ü neheng-i yem ü şīr-i kühsār

40 Kılıcuñ mihver-i gerdūn-ı şecā' atdür hem
Kalemūñdür felek-i fazl-ı kemālāta medār

41 Nitekim devlet-i sultān-ı şitā bula zevāl
İde teşhīr serīr-i çemeni şāh-ı bahār

42 Çün şeker hoşter olur olsa meger nişār hem
N'ola Feyzī kuluñ eylerse şenānı tekrār

43 Nitekim cyleye rengīn ser-ā-pā sebzīn
Dem-i a' dā ile her bir gül-i nāzūk-ruhsār

44 Devleti gibi bula düşmenūñ 'ömri zevāl
İde günden güne yanında celālūñ Cebbār

45 Gün gibi gonca-i bahtuñ ola dāim ḥandān
İtmeye bād-ı ḥazān gülşen-i ‘ömrüñe güzār

VII

Nev-rūziyye-i Diger

Fāilātün Fāilātün Fāilātün Fāilün

1 Bāğa gel seyr eyle gör āşār-ı sun‘-ı müste‘ān
Keyfe yuḥyi ‘l-‘arḍa ba‘ de mevtiḥā ānen feān

2 Geldi faşl-ı nev-bahār esdi nesīm-i rūḥ-baḥş
Mürde iken ‘ālem-i köhne yeñiden buldı cān

3 Ya‘ ni emvāt u nebātātı idüp iḥyā Ḥudā
Münkirān ba‘ aşc kıldı kudret-i zātın ‘ıyān

4 Ḥıızr gibi sebzezār içdi meger āb-ı ḥayāt
Pir u fānī olmış iken oldı bir tāze cüvān

5 Çıkmağa girdāb-ı āsyāb-ı şitādan her dıraḥt
Açdı keştı gibi deryā-yı çemende bād-bān

9a

6 Var mı bir deryā çemen baḥrine beñzer hiç deñiz
Her seḥer ki ol anuñ rüyını virür rāyegān

7 Göñli gözi açılıp eşcār u ezhāruñ tamām
Oldılar nev-rüz-ı şāhī maḥdeminden şādmān

8 Mu‘ tedil oldı hevā gülşende üstād-ı ezel
Bağladı nev-rüz için bir naḥş-ı ḥüb-ı dil-sitān

- 9 Gökyüzüne beñzedi bir necme döndi her çiçek
Kimi mánend-i süreyyā kimi mişl-i ferķadān
- 10 Gice gündüzle berāber olduğıçundur meger
Rūz u şeb hergiz nazardan ğāib olmaz aḡterān
- 11 ‘Īd-i nev-rūz oldı hep ṭonandı ezhār-ı çemen
Şalınurlar bādile mánend-i eṭfāl-ı cihān
- 12 Ser-be-ser a‘ yān-ı mülk-i gülşene şāh-ı rebī‘
Ḥıl‘ at-ı fācir giyürdi yine bir resm-i giyān
- 13 ‘Īdgāh-ı ‘arsa-i gülşende zevķ u şevķ için
Kimi eşcāruñ ķurar ḡayme kimisi sāyebān
- 14 Lāle-i la‘ lın ķabā anda lisān-ı ḡālile
Dāstān-ı dehri taķrīr eyler olmuş kışsa-ḡān
- 15 Her şükūfe bir nev‘-i bāzīçe peydā eyleyüp
Şan‘ at-ı maķdūrını her nīse ķıldı der-meyān
- 16 Çeşm-i şāhīd-bīnile bu ḡāle eylerken nazār
Cān ķulaġına şadā-yı ğayb irüşdi nā-gehān
- 17 Şūret-i eşyāya bakma itme gül-guna nigāh
‘Ālem-i ma‘ nāyı gözle hemçü çeşm-i ‘ārifān
- 18 Şāḡn-ı gülşen bir kitāb-ı cān-fezādur kim fedā
Anı te‘lif eyleyüp nāmını ķıldı gülsītān
- 19 Nergis-i zerrīnile itdi anuñ tedhībini
Cedvel-i sīmīnini çekdi daḡı āb-ı revān

- 20 Şaḥfe-i ḥāke ḥat-ı sebzile anı ketb idüp
Cā-be-cā kıldı gül-i sürḥile hem aña nişān
- 21 Bu durur mefhūm-ı icmālını hem ol nüşḥanuñ
Diñleyüp sem' -i ḳabūliyle aña tut gūş-ı cān
- 22 Ey giriftār-ı cefā olma vefādan nā-ümīd
V'ey ḥüdāvend-i şafā olma kederden der-emān
- 23 Her belānuñ rāḥatı var her şafānuñ miḥneti
Pāydār olmaz ḡam u şādī-i 'ālem her zamān
- 24 Sünbülāsā ḳıl ḳanā' at bir beyāz ile geçen
Bulmaḳ isterseñ 'ulüvv ü ḳadr ü baş üzre mekān
- 25 Çün ḳapar āḫir külāh-ı devletüñ serden felek
Giyme başa tāc-ı sulṫānī mişāl-i zamīrān
- 26 Çıḳmasun ferdā benefşe' gibi eksükden dilüñ
Kimsenüñ 'arzına irgürme zebānuñla ziyān
- 27 Berg [u] bāruñ ile itme ṫa' nile uzatma dil
Sūsenāsā ol zülāl-i zıkrile raṫbu 'l-lisān
- 28 İki 'ālemde yüzüñ aḡ olmaḡa zanbaḳ-şıfat
Rāstlıkda cehd idüp olḡıl müşāru'n-bi'l-benān
- 29 Niçe bir elden ḳomazsın ayaḡı zerrīnveş
Bāde-i mergile āḫir çün olursın ser-girān

- 30 Gül gibi yanmamağa oda vücūduñ hırmeni
Müstetir ol perde-i ‘işmetde dāim goncesān
- 31 Tūğ-ı şāhīye nazar kıl dīde-i ‘ibretle gel
Ser-nigūn olmaz hayāl itme direfş-i Hüsrevān
- 32 Kimi efsürde iderse rūzgār-ı zūrgār
Lāleveş bağrında nār-ı gamile ҡor dāğ nihān
- 33 Giceler tā şubha dek bī-dār ol çün şeb-küşā
Beste-i h̄āb olmasun nergis gibi çeşm-i cinān
- 34 Misk-i Rūmī gibi eyle dāimā miskīnlik
Būy-ı hüsn-i hūlkile ol ‘āleme rāhat-resān
- 35 Bīm-i Hāq ile çıkarsañ gözlerüñden ҡutlu yaş
Her cihetden olasın ārāste çün erguvān
- 36 Ƙayd-ı miñnetden ser-ā-ser olmağa āzāde dīl
Pāydār ol bāğ-ı tā‘atde çü serv-i bostān
- 37 El açup her dem çenārāsā Hudāya kıl niyāz
Tā ide nahl-i vücūduñ serv-i āzād-ı cinān
- 38 Var iken destüñde ҡudret bezl-i hayra himmet it
Ƙuvvet-i bāzū ile ҡılma cefā-yı nā-tüvān
- 39 Bir gün olur ellerüñ başş-ı ecel eyler şikest
Nitekim dest-i çenārı niçeyi bād-ı hāzān
- 40 Var şabā gibi sebük-rūh [u] sebük-bār olagör
Olasın tā kim çemenzār-ı cinān içre çemān

- 41 Ārzū-yı verd-i bāğ-ı kıuds iderse murğ-ı dil
Bülbülāsā kııl dem-ā-dem virdile āh [u] figān
- 42 Feyziyā gāflet hicābın dāde-i dilden götür
Niçe bir ālūde-i h̄āb olasıñ bir dem uyan
- 43 ‘Ayn-ı ‘ibretle nazar kııl görine her zerrede
Müstetirdür mihr-i sun‘-ı kām-bağş-ı ins ü cān
- 44 Her varak bir nüshadur kim niçe remzi müstemil
Mündericdür bir giyeh zımnında biñ sırr-ı nihān
- 45 Evvelin ü āhirinüñ sırrını dānā-yı rāz
Eylemişdür i‘tibār ehline remz ile beyān
- 46 Nağd-ı himmet şarf idüp kesb-i kemālāt eyleyüp
Nükte-dān ol nükte-dān ol nükte-dān ol nükte-dān

VIII

Der-Medh-i Hāzret-i Ġāzī Girāy Hān ‘Aleyhi ’r-raḫmeti ve ’l-gufrān

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

10a

- 1 Şāhā hemīşe taht-ı sa‘ādet yerüñ ola
Tāc-ı sürür-ı zevk u şafā efserüñ ola
- 2 A‘dā-yı dīni hezm içün itdükde ‘azm-i rezm
Öñce delil-i fetḫ u zafer reh-berüñ ola
- 3 Revnağ hevā-yı gülşen-i ‘ömr u ḫayāt olan
Nāzük-nihāl-i tāze vü verd-i terüñ ola

- 4 Rūşen iden bu yārũne zer-keşĩ-i mūdām
Gün gibi şevķ-ı şem' -i ruķ-ı enverũn ola
- 5 Naķş-ı hayāt şebt ola levķ-i vücũduña
Mādām bāķĩ sikke-i sım ü zerũn ola
- 6 Gencĩne-i şehān u künũz-ı basĩt-i hāk
Maķbũz-ı keff-i dest-i 'aķā-perverũn ola
- 7 Çābũk-revān-ı baķr u seyāķat-künān-ber
Pervāziyān-ı evcile fermān-berũn ola
- 8 Dũldũl-sũvār-ı rezmsin ey Hāydar-ı zamān
Atũn öñince şāh-ı Habeş Kanberũn ola
- 9 Bĩm-i celālũñile idũp kibri ber-ķaraf
Sultān-ı Hĩnd Hĩndũ-yı tā' atgerũn ola
- 10 Hākān-ı Tũrk u şāh-ı Hutēn Husrev-i Hĩtā
Miskĩn-dilān-ı bārgēh-i ber-terũn ola
- 11 Faķfũr-ı Çĩn sufre-i cũduñda dāimā
Kāse be-dest-i tu' me-i hũr anuñ ola
- 12 Ol serverān-ı lāle-ruķān-ı Çerākise
Ber-pā sitāde çāker-i hoş-maķzaruñ ola
- 13 Gerden-keşān u kelle-firāzān her diyār
ķurbān-ı hāk-i pāy u fedā-yı serũn ola

- 14 Harkāh-ı çerha şıgmayan ol ser-keşān-ı mülk
Münkād-ı emr hādīm-i hāk-i derüñ ola
- 15 Devlet kapuñda her dem olup kemterin gulām
Rıf at tapuñda şubh u mesā çākerüñ ola
- 16 Dīni ki odur ‘arūs-ı maḥdūmetü’r-ricāl
Ḥıdmet-serāda cāriye-i kemterüñ ola
- 17 Yaşda quruda yolda vü izde ‘ale’ d-devām
İzed kemāl-ı fazlı ile yāverüñ ola
- 18 Feyzī şı’ār-ı şı’rine şu’arā pend ider
Şāhā nigāh-ı luḫfile ger manzarüñ ola

IX

İn Medḫ-i Ḥāzret-i Gāzī Girāy Ḥān Der-Bağçeserāy Güfte-şod

Mef’ülü Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün

10b

- 1 Bir şeb ki ‘ıtr-ı ‘ātifet-i Ḥāzret-i Ḥudā
İtmışdi şahñ-ı ‘ālemi pür-‘anberin hevā
- 2 Güyā ki şām-ı Qadr idi bi’l-leyle-i Berāt
Tolmışdı şem’-i encümile cāmi’-i semā
- 3 Her cānibe atardı fişekler şehāb-ı çerḫ
Göklerde şām-ı ‘İd idi ol gice gālibā
- 4 Mir’āt-ı çerḫ şāf idi jeng-i şehābdan
Mānend-i rüy-ı āyīne-i kalb-i bī-riyā

- 5 Anuñ zılāmı turre-i cānān sevādınuñ
Cāna şafā virürdi dile tāb u incilā
- 6 Kaşr-ı semāda raķş ider kāse-bāzuma
Seyyāreler iderdi nice zer-nişār aña
- 7 Gördüm felekde bir olup encüm-i encümen
Kaşd itdiler ki eyleyeler ‘iş ile şafā
- 8 Pervīn çıkardı ortaya bir kīse dirhemīn
Ālāt-ı bezmī görmekiçün ol kamer-liķā
- 9 Şala miyān-ı meclise ol demde kehkeşān
Berrāk-simāt-ı dil-keş ü pūr-nuql-ı cān-fezā
- 10 Aldı cline çengini nāhīd-i dil-nüvāz
Viridi o sāz-ı dil-keşile cümleye şafā
- 11 Göñül olup şafā ile döndi ruķ-ı felek
Ruķsāre-i nigār-ı tarabnāke kerībā
- 12 İtdüm bu bezme dīde-i ‘ibretle çok nazār
Kaļdum mişāl-i bedr-i felek bir zamān taña
- 13 Didüm sebab bu hālete eyā dehir midür
Tā ki irişdi sem‘ine bir hūb u hoş-nidā
- 14 Yok yok bu resme ‘işrete bā‘iş degül durur
İllā ki yümn-i tālī‘-i sulţān-ı muķtedā
- 15 Hākān-ı mülk-i şaltanat u ma‘delet-penāh
Serdār-ı ehl-i mekremet ü memleket-küşā

- 16 Ğāzī Girāy Hān u ‘adālet-pezīr o kim
Eltāf u cūd-ı re’fetine yoqdur intihā
- 17 ‘Adlile buldı cevri-i sitemden hep el-emān
Qahrından el-emān çağırur zümre-i a‘dā
- 18 İtmez deminde nāle meger çeng-i muṭribān
Āh eylemez meger ki ğam-ı ‘ıṣka mübtelā
- 19 Ol bir dūr-i yegāne-i dūr-i zamānedūr
Olmaz aña nuḳūd dü-kevn ü mekān bahā
- 20 Bir kuḥl-i rüşenāyı durur ḥāk-i dergehi
Çeşm-i cihānbāna hep andan irür cilā
- 21 Ey şeh-süvār-ı saṭvet ü Dārā-yı dād kim
Dārā yürürse ruḥuñ öñinde olur sezā
- 22 Berri vü bahri berrile āsūde eyledüñ
A‘yān-ı ḥalkā ḥulķile virdüñ hem irtifā
- 23 Devründe kimse görmedi çün cevrden eşer
Nüşirevān-ı ‘adlūne ‘adl olmasa n’ola
- 24 Çekmez demünde bīr birine kimse tiĝ-ı kīn
İllā ki ebruvān-ı dil-ārām-ı pūr-cefā
- 25 Cūduñ vücūdı zātuñile kāim ü qadīm
Luṭfuñ ḥusūlı sūdde-i ‘ulyāña mübtelā

- 26 Şıyt u şadā-yı qahruñile tār u mār olur
Her tārı mār olursa ‘adūnuñ eger şehā
- 27 Gönder ‘adūya nīze-i cān-dūzı ki anuñ
Döksün qazā-yı sīnesine şevket-i belā
- 28 Cısr-i Şırāta münkir olan bī-ııredleri
Bir bir geçür kılıçdan u kıı şübheden rehā
- 29 Murg-ı revān-ı düşmene tırün qanat olup
Turmaz uçurur anı ceh-i nāra serverā
- 30 Haq iki nesne virdi saña her birisinüñ
İtdüñ ziyādesiyle şehā haqqını edā
- 31 Biri anuñ ki hāme durur ney-şeker gibi
Şırın raqamla virdüñ ağız dadını aña
- 32 Birisi dağı tıg durur teşne leb iken
Qandırduñ anı hūn-ı ‘adū ile dāimā
- 33 Gencīne-i kemānuñı dest-i zevālden
İkisi iki ejder olup eyler ihtimā
- 34 Feyzī ki bir du‘acı kemīne quluñdur ol
Budur Hudādan istedügi şubhile mesā
- 35 Mādām bu günü rüşen ide şem‘-i aıterān
Qandīl-i devletünde vire ‘āleme ziyā
- 36 Tutsun sütūn-ı tıg u hilim üzre üstüvār
Dāim serā-yı rıf‘atunuñ vāhibü’l-‘atā

X

Kezâlik Medh-i Hâzret-i Hân-ı Mümâileyh

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

11b

- 1 Sipende dem ki süvâr-ı tekâver-i devrân
Yetürdi müjdc-i rāhat-resân haste-dilân
- 2 Ki ey firâş-ı ğam u ğuşşa derdmendânı
İrüşdi feyz-i şifâ-sâz-ı hikmet-i Loqmân
- 3 Eşi' a-i sübühât-ı cemâl-i şahid-i ğayb
Münevver itdi cihânı mişâl-i bâğ-ı cinân
- 4 Zuhûr itdi tebâşîr-i şubh-ı emniyyet
Ğayâhib-i şeb-i mihnet ser-â-ser oldı nihân
- 5 Sır-ı evkât-ı hicâb-ı kulüb-ı âdemden
Demi durur ki ' arûs-ı meserret ola ' iyân
- 6 Zamân-ı ' işret ü vaqt-ı şafâ-yı hâtırdur
Gerek ki gide gönülden küdüret-i hicrân
- 7 Yiter nişîmen-i cefâ ğam oldı küşe-i dil
Anı zelâzil-i eyyâm eyleyüp vîrân
- 8 Demidür ola hümâ-yı sürür sâye-fiken
Dil-i harâbı yeñi başdan ide âbâdân
- 9 Ol âftâb-ı şeref bulmuşidi nev' -i küsûf
Açıldı cümle-i âfâka oldı tâb-efşân

- 10 Mu' izz-i mülket u millet mu' in-i dîn u düvel
Muhîn-i küfr ü mübîn-i şe' air-i imân
- 11 Zahir-i ser' -i nebî vü mu'î' -i hüküm-i nebî
Uydîv-i hıttâ-i ' adl u sülâle-i devrân
- 12 Meh-i sipihr-i kerem neyyir-i burûc-ı himem
Penâh-ı hayr-ı ümem zıll-ı Hâzret-i Subhân
- 13 Şeh-i cihân u memâlik-sitân u ni' met-bahş
Hudâyegân-ı selâtin-i ' aşr-ı Gâzî Hân
- 14 *Hüve 'l-imâmu vifâku 'l-mülûki übhetehu
Veli 'l-enâmi vifâkun 'aleyhi bi 'l-iz'ân*
- 15 *Lehu mekârimu lâ-yebtegâ nihâyetühâ
'Ale 'l-ekârimi fâzlu ledeyhi ve 'r-rahmân*
- 16 *'Alel erâmili rahmun veli 'l-yetîmi nevâl
İle 'l-fakîri li-hâzin li-zâlike 's-sultân*
- 17 *'Alâ 'ala derâcâtil-'ulâ vezalike-men
'Alâ el-'aduvvi bi-seyfi mühennedu vâhân*
- 18 O şeh ki sıhhatı şükrânesine cümle dıraht
Nişâr eyledi varın sen anı şanma hazân
- 19 O şeh ki ma'la' -ı re'y-i münîr-i zâtından
Tevâlî' -i kerem ü lu'f-ı cüdîdur tâbân

- 20 Sevābı' -ı ni' amı kāfil-ı ' avām u hevām
Sevābıq-ı keremi şāmil-i havāss u ' avān
- 21 Olur ketıbe-i encüm şümārına reh-ber
Tali' a-i zafer u feth u nuşret-i deyyān
- 12a
- 22 Peyām-ı şıhhatı halk-ı cihāna virdi hayāt
Anuñ dirisidür el-hağ ' avālim-i imkān
- 23 Vücūdı cān gibi levş-i ' uyūbdan ' āri
Cihān-mişāl-i ten-i mürdedür o cān-ı cihān
- 24 Bu müdde' āya güvāhum budur ki yeksāndur
Rağamda Ğāzī vü ' āri şekilde hānile cān
- 25 Nükāt-ı nazm-ı bedi' i muğārin-i i' cāz
Me' ānī-i kelimāti verā-yı şerh ü beyān
- 26 Kef-i ' aṭāsına baḥr-i muḥiṭ u kān-ı güher
Degül şebih ü mu' ādil-i bāy-ı vech-i kān
- 27 Ne ğam bir iki gün itdiyse ey sipihr-i kerem
Mizāc-ı ma' deletüñ münḥarif fesād-ı zamān
- 28 Şükür ki oldı bu dem ol meşakḳatuñ bedeli
Kemāl-i şıhhat u Nıl-i ' avāṭıf u ğufrān
- 29 Muğaddemāt-ı şafādur gönülde ḥüzn ü melāl
Kemāldür be-dürüstī netice-i noḳsān
- 30 Kāmer ki bir iki üç gün çeker muḥāğ elemüñ
Çıkar medāric-i gerdüne bedr olur raḥşān

- 31 Olur çü gönçe-i.nev-ḥiz bir zamān dil-teng
Hezār luḫfile anı bahār ider ḥandān
- 32 Düşer bisāṭ-ı zemīne bir iki gün dāne
Olur şoñında ser-cfrāz u revnaḫ-ı bostān
- 33 Girān-bahā dūr-i tāc-ı mülük olur āḥir
Çeker mażīḫ-i şadef gerçi ḫatre-i nīsān
- 34 Esās-ı rıf at-ı dīn-i nebī durur ḡam-ı ḡār
Medār-ı izzet-i Yūsuf felāket-i zindān
- 35 Ḥitām-ı nāme-i iḫbālū oldı ni‘ me’l-īd
Belāya Ḥazret-i Eyyūb itdi çün şükrān
- 36 Nişān-ı maḫşada irgürdiler emel tīrin
Çeküp kemān-ı belā evliyā-yı ‘ālī-şān
- 37 Devām-ı devletūñ ister ḫulūşile Feyzī
Eyā sūtūde-i eşrāf dūde-i Ḳāān
- 38 Hemīşe zāt-ı şerīfūñ penāh-ı Ḥaḫda olup
Dem-ā-dem ola cenābuñ cihāna kehf-i emān
- 39 Cihānda ide güzer yaḫşılıḫla eyyāmuñ
Felekde mihr ü meh olduḫça hem süheyl-i Yemān
- 40 Vücūduñ ola medāir devāir-i şıḫḫat
Ne deñlü kim ola dāir bu künbed-i gerdān

XI

İn Medh-i Hazret-i Gazi Giray Han 'Aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

12b

- 1 Bir gice küngüre-i sūr-ı sipihr-i devvār
Oldı çün hacle-i ārāste bir naqş u nigār
- 2 Giydi başına kamer nāz ile tēc-ı zerrīn
Aldı egnine felek dahı kabā-yı zergār
- 3 Baqdı ruhsāre-i gerdūna şafaq gül-gūna
Zīver-i sâ' id içün virdi aña hāle süvār
- 4 Kıldı eṭbāk-ı semevātı ser-ā-ser devrān
Bir dūr ü gevher-i nāb u zer-i pākize-'ayār
- 5 Oldılar şābit ü seyyāre meşā' il-cfrüz
Kehkeşān eyledi hem şem'-i sefidin iḫzār
- 6 Atar olmağa nümūdār şehābı geh geh
Āsmānlar degül efşānlar idüp kürre-i nār
- 7 Kıldı nāhid-i felek şevķile āheng-i ṭarab
Şa' şa' a şanma görinen ki ṭaķar sāzına tār
- 8 Ṭās-bāz-ı felek-i sifle müheyyā itdi
Tire-gün hırķasını tā ide lu' bın iḫhār
- 9 Gösterüp niçe şuver oynamağa zıll-ı ḫayāl
Çekdi āfāķa siyeh çadırını hep şeb-tār

- 10 Rāst kılmakda ‘ Uṭarid gice gündüz seyrin
Çerç raḥşını yarağ eylemede leyl ü nehār
- 11 Nukre-i ḥāliş ile dāmenini ebr-i şitā
Pür ider kim demi düşdükde ide cümle nişār
- 12 Bu tedārik ne içündür diyü fikretde iken
Hātıf-ı ğayb baña itdi bu resme iḥbār
- 13 Ki şehen-şāh-ı şevābit sipeh u bād-ı mesīr
Müntehā ḳadr ü melek ḥaslet ü gerdün vaḳar
- 14 Ḥāmi-i rāh-ı revān sünen-i şer‘ -i Ḥudā
Zindedār-ı sünen-i ḥās nebī-i muḥtār
- 15 Server-i Cem-‘ azamet dāver-i Dārā dārāt
Ḥazret-i Ġāzī Girāy Ḥān-ı cemilü ’l-aşār
- 16 İtdi şeh-zādelerin sünnet için sūr-ı ‘ azīm
Müteheyyi durur ol sūra şıḡār ile kibār
- 17 Ḥabbezā devlet-i nā-dīde eyā şāh-ı kerem
Ki saña ḳıldı ‘ aṭā Ḥazret-i Ḥayy ü Cebbār
- 18 Bir niçe aḥter-i ğarrā şerefün burcında
Gün gibi oldu ziyā-baḥş zevāyā-yı diyār
- 19 Şāhid-i memlekete salṭanatuñ dürcinde
Güşvār oldu niçe gevher-i ‘ āli-miḳdār
- 20 Şem‘ -i bezmi ‘ azamet her biri ammā nāmı
Serv-i gülzār-ı şeref her biri aña pür-yār

- 10 Rāst kılmakda ‘ Uṭarid gice gündüz seyrin
Çerh raḥşını yarağ eylemede leyl ü nehār
- 11 Nuḳre-i ḥāliş ile dāmenini ebr-i şitā
Pür ider kim demi düşdükde ide cümle nişār
- 12 Bu tedārik ne içündür diyü fikretde iken
Hātıf-ı ğayb baña itdi bu resme iḥbār
- 13 Ki şehen-şāh-ı şevābit sipeh u bād-ı mesīr
Müntehā kadr ü melek ḥaslet ü gerdün vaḳar
- 14 Ḥāmi-i rāh-ı revān sünen-i şer‘ -i Ḥudā
Zindedār-ı sünen-i ḥās nebī-i muḥtār
- 15 Server-i Cem-‘ azamet dāver-i Dārā dārāt
Ḥazret-i Ğāzī Girāy Ḥān-ı cemīlü ‘l-āşār
- 16 İtdi şeh-zādelerin sünet için sūr-ı ‘ azīm
Müteheyyi durur ol sūra şıĝār ile kibār
- 17 Ḥabbezā devlet-i nā-dīde eyā şāh-ı kerem
Ki saña kıldı ‘ aṭā Ḥazret-i Ḥayy ü Cebbār
- 18 Bir niçe aḥter-i ğarrā şerefüñ burcında
Gün gibi oldu ziyā-baḥş zevāyā-yı diyār
- 19 Şāhid-i memlekete salṭanatuñ dürcinde
Güşvār oldu niçe gevher-i ‘ ālī-miḳdār
- 20 Şem‘ -i bezmi ‘ azamet her biri ammā nāmı
Serv-i gülzār-ı şeref her biri aña pür-yār

- 21 Fi'l-meşel ger ucu alınsa fitil-i şem' üñ
Şu' lesi artuq olur bezmi kıllur pür-envār
- 22 Olsa pīrāste-i bāğ içre nihāl-i nev-ḥāst
Kad çeker ya' ni olur revnaq-ı bezm-i gülzār
- 23 Üsküfin almasa şayyād eger şeh-bāzuñ
Rāst pervāz olamaz eyleyemez qaşd-ı şikār
- 24 Āhen-i serd döker bī-hüde gūşiş eyler
Olmaq isterse muqābil kıllıcuñla küffār
- 25 Turre-i şāhid-i iqbāli tarar şāne-mişāl
Terkeşüñde dizülü tır-i müretteb sūfār
- 26 Nār-ı qahruñla olup mülk-i ' adū ḥākister
Saltanat āyīnesinde qomadūñ bir jengār
- 27 Añlamaz qubḥını bir ağızı köpüklü delüdü
Ne gam öykünse kefi cūduña baḥr-i zehḥār
- 28 Şükr ü medḥ ü şenāñile bulur nuḡk-ı ḥayāt
Tūḡi-i nādire-güftār dil-i Feyzī-i zār
- 29 Virmese pertev-i ḥüsn-i nazaruñ nūr u cilā
Şadef-i sīne-i pākümde bu kadar şehvār
- 30 Reşḥa-i qaṭre-i bārān-ı nevālüñdendür
Şadef-i sīne-i pākümde bu dürr-i şehvār

- 31 Sāye-i ‘āṭifetüñ ‘āleme memdūd olsun
Ey meh-i burc-ı şeref zıll-ı zalil-i Ğaffār
- 32 Nār-ı ğam sīne-i a‘dāya dōkenler yaqsun
Eylesün sūr-ı sūrürile günüñ cümle güzār
- 33 Mehd-i ‘ālemde yaşaduğça mevālid-i şülāş
Ola şch-zādelerüñ herbirisi ber-hjürdār

XII

Der-Medḥ-i Ḥāzret-i Meḥemmed Girāy Ḥān ‘Aleyhi ‘r-raḥmeti
ve ‘l-Ġufrān

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefāilü Fāilün

- 1 Başladı ra‘d şıyt u şadāya seḥābdan
Tā kim uyara tıfl-ı nebātātı ḥābdan
- 2 ‘Ağd-ı tezevvüc itmege ābā vü ümmehāt
Gerdün pür itdi şişelerini gül-ābdan
- 3 Ebr-i bahār tıfl-ı nebātātı dāyevār
İster çıkara luḥ ile mehd-i türābdan
- 4 Kāl itdi bezmi cemre ile zerger-i felek
Serve süvār itmekiçün sīm-i nābdan
- 5 Ağ düşmiş idi çeşm-i nihāle ṭabīb-i çerḥ
Kurtardı anı ḥikmetile izṭırābdan
- 6 İksir-sāz-ı şems-i felek berf-i zībakın
Tes‘id için aratdı çıkup nüh kıbābdan

14b

- 7 Düşdi derūnuma heves-i kīmyāgeri
Gördükde şekl-i zībaķı berf-i müzābdan
- 8 Kaşd eyledüm ki hāk-i vücūdum zer eyleyem
Bulam rehā mezellet-i dehr-i harābdan
- 9 İtdüm anuñ tarīķ-i huşūlin varup suāl
Bir kīmyāya mālīk olan kāmyābdan
- 10 Didi gerek ki tarķ idesin cism ü cānuña
Hāk-i harīm-i server-i ‘ālī-cenābdan
- 11 Hākān-ı nīk-rāy u ma‘ālī Kisrāy kim
Bīrūndur mekārimi hişşe hisābdan
- 12 Kendüm bileli aña mu‘ādil işitmedüm
İsfendiyār u Behmen ü Efrāsyābdan
- 13 Sulţān-ı pāk-māye Mehemmed Girāy kim
Bir ter durur şehādet ‘adālet nisābdan
- 14 Bir bende-i kemīnesi yegdür hezārbār
Dārāb u Erdvān u Ferāmüz Rūzābdan
- 15 Öldür şecā‘at adını tīg ile hakk iden
Behrām-ı Gür Gīv-i taķbīlü’r-rikābdan⁴
- 16 Öldür ‘arūs-ı hacle-i ihsāna dem-be-dem
‘Arz itdüren ‘izārını tarf-ı niķābdan

⁴ Mısrada vezin bozuktur.

17 Fehm it ru's-ı Rusa āyīn-i tīg [u] tīrini
Şeytān-ı recm için atılan her şehābdan

18 Kārı seferde bezl-i 'avārif kitābete
Hālī hāzerde kesb ü ma'ārif kitābdan

19 Kān u güher görüp kef-i deryā nevālını
Gāyet utandı yirlere geçdi hicābdan

20 'Anḳā-mişāli Ḳāf-ı hafāda nihān olup
Mevrūd idi vücūdı kerem şeyh u şābdan

21 Āfāḳa şimdi gün gibi pertev-feşāndur
Zāhir olup bu Ḥusrev-i mālīk rikābdan

22 Devrinde kimse inlemedi kimseden hemān
Erbāb-ı bezm işitdi figānı rebābdan

23 Da'vā-yı fazl iderse selātin-i 'ahdden
Hāric degül ü tīre-i rüşd ü şavābdan

24 Şağ u şolında tīg u ḳalemdāruñı güvāh
Kim her biri bir eşer-i irtiyābdan⁵

25 Şemşīr-i tīzi ḳaṭ' -ı hısām-ı ḥusūm idüp
Rācih revāna olmada her sūya ābdan

26 Ḥüsn ü edāsı kilik-i faşīḥu'l-lisānınıñ
Virür haber netice-i faşlu'l-ḥiṭābdan

⁵ Mısrada vezin bozuktur.

27 Ey Feyzî tüt keşide-i 'inân semendüñi
Meydânı şanma hâli hâzer kııl 'itâbdan

28 Haddüñ degül ki dem urasın inbisât olup
Medh-i cenâb-ı sūdde-i devlet-me'âbdan

XIII*

Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

15a

1 Bedre-i sîme terâzû gibi baş egme şakın
Ser-fürû eyleme bedr-i zere mânend-i hilâl

2 Cānuña 'ayn-ı sitemdür bilür iseñ sîmüñ
Zerüñüñ her birisi sîneñe bir dāğ u bāl

3 Ahenin silsiledür saña o zencîrüñ sîm
Gull olur gerdenuñe āhir o zerrin halhāl

4 Nokta-i sikke-i sîmüñ ki saña dāne döker
Halka-i naqş-i zerüñ dağı kırar dām nikāl

5 Neden alur dilini sūret-i bî-ma'nā sîm
Ya ne yüzden seni pāpās zer eyler izlāl

6 Sîm-i iqbālüñ olur bil sebab-i idbāruñ
Zerden idbāruñ olur bā'is-i 'izz u iqbāl

7 Sîm senüñ olduğına şiddet-i tab'î şāhid
Ateş olduğına zer-reng dağı bedrine dāl

8 Sîmüñüñ külçe yeri oldu meger pāre-i yah
Aḡker-i zer o ecilden seni yakmaz der-hāl

* Aslen kaside olan bu şiirin baş kısmı nüshada bulunmamaktadır.

- 9 Sımile k bbe-i  erhi ger iderseñ meml 
Zerri d ny  tolusu cem  id p itseñ ikm l
- 10 D kil r yirlere sım ñ ni e ezh r-ı dıraht
  A ibet berg-i haz n d g-i zer ñ olur p -m l
- 11 H ddelerden ge ir p sım-keş-i  erh seni
H l  ider d ke d ke cism ni zer-k b miş l
- 12 Sım-i s nende urılmaz şanem  sikke-i   ışk
Zer gibi p te-i mihnetde eger olmasa k l
- 13 K alb olan sım bil r senge pesend itmezler
Zer ki h ric olur olmazdur o ma b l-i ric l
- 14 Pes  z ñ  r mihek-i fikrete g r sım-şıfat
Tapulatdı dili zerrin leheb-i t  ata şal
- 15 Sım-i h liş gibi kıl kesb-i şaf -yı b tın
İdeg r hem zer-i h liş gibi ta s l-i kem l
- 16 Sım ni nu re-i e k m gibi bezl eyler iseñ
Zer gibi p r   c v n saña olurlar meyy l
- 17 Saht-dil olma şa ın sım-şıfat ey d n 
Ol m l yim zer-i ş fi gibi fi k lli  l-h l
- 18 H m olur sım-şıfat tab  -ı d r st n -d n
Zer gibi pulhte gerek    k l-i ferhunde-fi   l

15b

- 19 Sımveş isteriseñ kim ola yarın yüzüñ aķ
Zer gibi şimdi riyāzetle şararsun ruķ-ı al
- 20 Urulur hem ‘amelüñ sım-şıfat mızāna
Zer gerekmez saña ol günde gerek nık-a‘ māl
- 21 Nuķre-i eşk-i revānum gibi sım olmazdur
Ruķ-ı zerdüñ gibi yoķdur zer-i nā-dīde mişāl
- 22 Yanmasun dūzaķa dirseñ beden-i sımınüñ
Zerre iķdām kılup tā‘ ata itme ihmāl
- 23 Sım pesdür baña ger ‘āķiliseñ tā‘at-ı Haķ
Zer yeter ma‘rifet-i şun‘-ı ilāhī müte‘āl
- 24 Sımüñi eyleriseñ ģarf-i vücūh-ı ģayrāt
Zerrüñi bezl-i faķirān ‘adīmu’l-emvāl
- 25 Ki o sımile olur saña rehā dūzaķdan
Hem o zerle bulunur cennet-i me’vāya vişāl
- 26 Olur ol sım saña vāsıta-i ferr-i necāt
Olur ol zer sebep-i ‘izz [u] ģusūl-i āmāl
- 27 Suķen-i sım mişāl-i *min muķlis-i bestān*
Hemķü zer ez-sitem-i sikke-i zen çerķ-mişāl⁶
- 28 Sımi ķo ‘āķil iseñ diñle sözün Feyzün
Zer degül gevher ile tartılacaķdur bu maķāl

⁶ Beyitte vezin bozuktur

29 Levh-i sîmîne bu pend-i feraḥ-efzâsı anuñ
Ḥâme-i zerle revâdur yazıla bî-ibhâl

30 Mışrı vü Şâmı gezüp itme taleb sîm ü zeheb
Zer-i ḥâlis gibi bu tuḥfe-i pākîze-i al

31 Baña senden bu metâ' uñ semeni sîm degül
Zer degül belki du' âdur ki bulam ḥüsn-i meâl

XIV

Der Ḥurmet-i Ḥamr

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Şarābuñ ḥurmeti cān peder-i ' âlemde zāhirdür
Anuñ ümmü'l-cenābiş olduğı gün gibi zāhirdür
- 2 Şarāb içmek ḥaḳîkatde necāset-ḥür olmaḳdur
Bu kavle *inneme 'l-ḥamr* âyeti bürhân-ı bāhirdür
- 3 Döner Sal-ḥānelerde ḳan yalamış kelb-i murdāra
O kim mey-ḥānelerde şürb-i ḥamr ile mücāhirdür
- 4 O kim şarāb şarāb eyler yıḳar dînin ḥarāb eyler
Murādın çün serāb eyler Ḥudā anuñki ḳādirdür
- 5 Geçer la' n-i Ḥudā ḥalka durur ḥaşre dek ol ḥalka
Gülünç olur ḳamu ḥalka gören hep anı sâhirdür
- 6 Şarāb anı ider şāgir gerek kâbir gerek şāgir
Şiğar gibi ider şagir eşekler gibi ağırdur

- 7 Olanlar müdmin-i bāde virürler dīnlerin yāda
Caḥīm-i miḥnet-ābāda yanar her biri ḥāsirdür
- 8 Meyil-i mey iden oyukdur şecerden sanki olukdur
Dīyānet dirseñ o yokdur ḍalālet like vāfirdür
- 9 Cehennemde olur sekrān qarīn-i ābid-i evşān
Bu sözi söyleyen sulṭān-ı resūl Rabb-i Ḳāhirdür
- 10 Cehennem odunuñ cimri kül eyler şāribu 'l-ḥamrı
Felāḥ olmazdur ol cimri k'anı bāyi'ye 'āşirdür
- 11 Şıḳup şatan mey-i alı degül peygamberün ālī
Aña naḳş eylemiş ālı ki ḡāyetlerle şāḥirdür
- 12 Gel ey mey-ḥāneci ḳosta ḳulaḳ tut bī-ḡaraż dosta
Yiter oldu saña usta o kim iḡvāda māhirdür
- 13 'Azāzil oldu üstāduñ caḥīme itdi irşāduñ
Ki mel'ün eyledi aduñ bu iş 'aḳla müḡāyirdür
- 14 Şaḳın nefsuñ hevāsından ḥazer ḳıl mūntehāsından
Yime ḥamruñ behāsından necisdür ḡayr-ı ṭāhirdür
- 15 'Ayāndur ḥurmeti ḥamruñ beyāndur ḳulmeti ḥamruñ
Ḥarāmdur ḳıymeti ḥamruñ helāl kim dirse kāfirdür
- 16 Ḥelāl olur dime anı ki ḳalmaz dīninuñ anı
Senüñdür düzahun anı mekānuñ anda ḥāzırdur
- 17 Yiter nefis oldu meṭbū'un ḍalālet oldu meṭbū'un
Gider bu ḳubḥ-ı maşnū'un ki şāni' saña nāzırdur

18 Yiter meyl itme dünyāya egil uqbāya dön yaya
Atıl oğ gibi 'ulyāya ki mevlā saña nāşirdür

19 Te'emmül eyle her gāhı *ecību edā'iya 'llāh*
İnābet eyle ey lāhī ki tevbe cürm-i sātirdür

20 Yüri terk-i harām eyle özün ihlās-ı 'ām ile
Behište gir hırām eyle Hūdā Tevvāb-ı Gāfirdür

21 Benüm kaçdum naşihatdur saña şanma fazihatdur
Sözüm haqdur haqikatdur kocınur ol ki yağırdur

XV

Merşiye-i Mehemmed Big ü Fethullāh Big

Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün

1 Yire geçsün ey dil sipihrüñ revākı
Yıqılsun bu nüh tāk-ı müşkil merākı

2 Kem olsun felekde ol ezrağ kemerler
Kem olsun o güm güm öten çār-tākı

16b

3 Sevinsün ocağı kapansun kapusı
Serāy-ı sipencün düşüp sakf u sākı

4 Olup silk-i 'ıkd-ı şüreyyā küseste
Üzölsün miyānında cevzā niṭākı

5 Karārsun kūsūfile ruhsarı mihrün
Kim olmasun aşlā hilālün mehākı

- 6 Ocaqlara yansun çerāğı şeḫābuñ
Nücūmuñ hem olsun müdām ihtirākı
- 7 Gözi çıksun ağlayu ağlayu ‘aynuñ
Şu yerine kanlar aqıtsun sevākı
- 8 Mevālidüñ i‘ mārı bulsun nihāyet
Virüp dört anaya toquz āb ṭalākı
- 9 Sipihre bu nağaretden itmec ferāgat
Gerek diñle ‘özüñ gerek baña qaķı
- 10 Bileydüñ baña ol ne zulum itdüğini
Sögerdüñ benümle aña ittifākı
- 11 Bir uğurdan aldı iki yār-ı ğārum
Ḥarām oldu dehrüñ baña heft ṭāķı
- 12 Birisi zamāne gözinüñ sevādi
Birisi zemīnüñ ruḫ-ı zerd aķı
- 13 Birisi ser-i kūh-ı ‘irfāna şā‘ id
Birisi menār-ı kemālāta rāķı
- 14 Birinüñ şeref burcı biñ başı ḫaķķı
Semā-yı semūmuñ biri şems ḫaķķı
- 15 Birinüñ muraşsa‘ ke-‘ıkdı ‘l-leālī
Nizām-ı kelām-ı cemīlü ‘l-meşāķķı
- 16 Revān idi cān gibi nazmı birinüñ
Münāsib mülāyim siyāķ u sebāķı

17 Birisi h̄ısāl-ı h̄āne-i mülāzım
Biri luṭf u iḥsāna her dem mülākī

18 Biri şereh-i sâḥiḳ biri ḥayr-i sâiḳ
Biri cūda sâ' i biri luṭfa sâḳī

19 Biri merd-i dāniş biri ehl-i bīniş
Biri dīni ḥāfız biri şer' a vākī

20 Biri pūr-mekārim biri pūr-merāsım
Biri ğurre lāyiḳ biri sa' de lākī

21 Biri çekdi mülk-i şehādet livāsın
Biri bezm-i cennetde cesām revākı

22 Biri aldı fazl-ı Ḥudādan nasībın
Biri buldı feyz-i beḳādan Ḥalākı

17a

23 Biri mīr-mīrān-ı Meḥemmed ki anuñ
Cihād idi kār-ı şerefā niṭākı

24 Biri daḡı Fethu'llāh ol mīr-i ḥāşuñ
Şefiḳ-i şefiḳ idi şāḥib-vifākı

25 Gözüm nūrı göñlüm sürürını aldı
Olaruñ ğam-ı hecri berḳ-ı firākı

26 Birinüñ firākı urup cāna zaḡmı
Biri urdı üstine bir otlu yaḳı

- 27 Hüsüsâ ki Pâşâ-yı ‘âlî-tebârûñ
Bilüm bükdi bâr-ı ğam-ı iftirâkı
- 28 Bükülse revâdur benüm gibi gerdün
Ki yir gök götürmez bu mālāyuṭâkı
- 29 Meh-i nev degüldür görinen meger çerḡ
Alupdur eline zehîrnâk çâkı
- 30 Diler kendü kendin helâk ide ya‘ ni
Ölüm yeg durur görmeden bu şikâkı
- 31 Şafaḡ gibi bir gün tutar çerḡ katı
Anuñ yirde qalmaz o hün-ı firâkı
- 32 Zemînüñ dikiş tutmaz ey dil adîmi
Ne kim milletümdür bulur ihtirâkı
- 33 İder bir dem içre qara yire yeksân
Mu‘ allâ niçe kaşr-ı pür-tumṭurâkı
- 34 Belî balı degmez belâsına dehrüñ
Ki zehr ile perver bulur ne ḡaḡâkı
- 35 Şafâsı küdüret ziyâsı çü zulmet
Helevâ-yı şîrîn-i merdür mezâkı
- 36 Ne çâre ne dermân ne hîle ne tedbîr
Ki mu‘ tâd idinmiş zamâne nifâkı
- 37 Umulan felekden felâketdür ancak
Ki andandur anuñ ser-i iştikâkı

38 Gel ey Feyzî eyle tazarru' Hudāya
Ki dūzahdan anlara vire 'atāķı

39 Biri ide dāru's-selām içre her dem
Behiştî güzellere hem i' tināķı

40 Biri ide bāğ-ı cinānda dem-ā-dem
Öpē çoça hūrîler ile telāķı

41 Kāmusında ide muħalled müebbed
Na'im-i muķīm içre ol hayy u bāķı

TAHMİSLER

I

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1

Nāvek-i cevruñ ile ey şeh-i iklim-i cefā
 Eyledüñ kâmetümi yine kemān gibi dü-tā
 N'ola bu hışma sebeb neyki günāhum ' acbā
 Kaşuñ üstinde gözün var dimedi kimse saña
 Ya niçün gitmez elüñden güzelüm ok ile yā

2

Reh-i 'ışkına girüp şevk ile bir sīm-tenüñ
 Terkini urdı dil-i teşne bu cān bedenüñ
 Tıtuşup āteş-i hecrine o şīrīn-dehenüñ
 Bir içim su diledüm şerbet-i la' linden anuñ
 Baña biñ hışm ile bir tığ içürüp didi ki mā

3

Geç [bu] sevdā-yı maḥabbet dili vīrān eyler
 Düşürüp dağlara Mecnūn gibi ' üryān eyler
 Perde-i rāzum açup ' āleme destān eyler
 Her nefes ney gibi ' ışkuñ beni nālān eyler
 Niye yelter göre ' uşşākı nigārā bu hevā

4

N'eyler 'ışk ehli olan ḫalaķı yāḫūd kemeri
 Tāc u devlet yiter anuñ başına derd u seri
 Görinür ol ki sözi dür şadef-i cān güheri
 Her biri berg-i nevādan n'ola olursa beri
 Sen nigāruñ ğamı ' uşşāka yiter berg-i nevā

33a

5

Pür-ziyâ kılsa o mihr-i dili mânend-i sirâc
 Düşme pervâne-şîfat ‘ışkına Feyzî gözün ac
 ‘Âşıkâ müşkil olur eylemek ıslâh-ı mizâc
 Derd-i ‘ışka idemez şerbet ile kimse ‘ilâc
 Ey Şerîfî leb-i dil-berden olur olsa devâ

II

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

1

Pür-hûn olursa gönçe-şîfat ger fu’âdumuz
 Gül gibi yansa nâra dil-i nâ-murâdumuz
 Çâk olsa hecr ile ten-i hâk-i nihâımız
 Fermân-ı ‘ışka cân ile var inkiyâdumuz
 Hüküm-i kazâyâ zerre kadar yok ‘inâdumuz

2

Âh itmezüz gam-ı felek-i ser-nigün için
 Gam çekmezüz sekmâmet-i Cem-i zebûn için
 Zât-ı Hudâ vü şîfat u [ef’âl] şu’ûn için
 Baş egmezüz edâniye dünyâ-yı dîn için
 Allâhadur tevekkülümüz i’ timâdumuz

3

Nâr-ı hevâ-yı manşib u mâl ile yanmazuz
 Erbâb-ı câh-ı rengine pâkîze boyanmazuz⁷
 Yokdur şebâtı mesned-i dehre inanmazuz
 Biz müttekâ-yı zer-keş-i câha tayanmazuz
 Hâkkuñ kemâl-ı luţfinadur istinâdumuz

⁷ Mısradâ vezin bozukluğu var.

4

Şüret-perestlik ile seçemez alup ele
 Dil virmezüz derünile bu deyr-i mühmele
 Göstermezüz riyā ile kendümüzi ele
 Zühd ü şalāha eylemezüz ilticā hele
 Tutdı egerçi kevn ü mekânı fesādumuz

5

Feẕî zamān-ı ‘ömr u hayāt inkızā bulur
 Kesb-i ma‘ārif ile derünüñ cilā bulur
 Her demde zıkrle hayrile cānuñ şafā bulur
 Minnet Hüdāya devlet-i dünyā fenā bulur
 Bākī kalur şaḥīfe-i ‘ālemde adumuz

III

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1

Bize rağmen dolaşur bilüñc cānā kemerüñ
 Yok yire derd ü belā çekmede āşüftelerüñ
 Katı şeydālığı var bülbül-i şürīdelerüñ
 Gonçalar içre nihān eyleme gül-berg-i terüñ
 Ya‘ni seyr eyleyelüm sīneñi çöz dügmelerüñ

2

33b

Çün şeref virdi ruḥ-ı yāre o la‘l-i rengīn
 Māha ta‘n eylese tañ mı o cebīn-i semīn
 Setr ider ‘ārızını gerçi o zülf-i pür-çin
 Revnaḳ-ı ḥüsne ḥalel virmez o ḥaṭṭ-ı müşkīn
 Arturur belki şeb-i tār şu‘āın kamerüñ

3

‘Ārife mihr-i vefā bir meh-i ġarrā yüzidür
 Sünbülün tutar eli nergisün görür gözidür⁸
 Zāhidā pād-şāh-ı mülk-i belāgat sözidür
 ‘Āşıka kuhl-i cilā yāruñ ayağı tozıdur
 Hāşılı bendesiyüz ‘ārif-i şāhib-nazaruñ

4

Zāhîdā zühd ü riyā herkese irşāduñdur
 Ta‘n u teşnî‘ vü cefā ‘āşıka mu‘tāduñdur
 Dime bu cünbişi ehl-i dile icāduñdur
 Cümle tedbîr pes-i perdede üstāduñdur
 İhtiyārî mi şanursın harekātın şuveruñ

5

Olmasa tāli‘ imüz şimdi müsā‘id ne ‘aceb
 Feyziyā isteyeler fazluña şāhid ne ‘aceb
 Cevher-i nazmuña ta‘n cylese hāsîd ne ‘aceb
 Şi‘r-i Bākîye kulak tutmasa zāhid ne ‘aceb
 Söz güherdür ne bilür qadrini nā-dān güheruñ

IV

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1

Yoġiken serde sevdā-yı şafāsı vaşl-ı cānānuñ
 Ferāġum var iken endişesinden kayd-ı hicrānuñ
 Degülken cān giriftār-ı kemend-i ‘ışk-ı hūbānuñ
 Göñül āzāde iken bend-i zülfinden cüvānānuñ
 Görüp cān u dil ile bendesi oldum Süleymānuñ

⁸ Mısrada vezin bozuktur.

2

Tenüm bî-fer dilüm lâl olduğunu şanmañuz bî-vech
 Miyānum ham kadüm dāl olduğunu şanmañuz bî-vech
 Gözüm nem eşk-i seyyāl olduğunu şanmañuz bî-vech
 Yüzüm zerd ü yaşum al olduğunu şanmañuz bî-vech
 Nice gündür yüzini görmedüm ol verd-i ra' nānuñ

3

O māhuñ kaşı beñzer āftāb üstindeki medde
 Buların āşkāratur degül qābil bu söz redde
 İgen a' lādur ol kākül 'adil olmazdur ol hādde
 Ne 'ālī-himmetüz gör kim kul olduq bir sehī-қadde
 Bize ey bāğbān adını añma serv-i bālānuñ

4

34a

Biz ol ' Anqālaruz kim ma' rifet Qāfin idüp Me'vā
 Degül maṭlūbumuz ger kes şıfat bu cife-i dünyā
 Hümā-yı evc-i istignā olup rıf' atde yüz caqā
 Tenezzül itmezüz her cāhile dünyā için ammā
 Ayağı toprağı efkendesiyüz ehl-i ' irfānuñ

5

Münevver idegör Feyzī sevād-ı dīde-i cānı
 Te'emmül eyle bir dem iḥtilāf-ı nev' -i insānı
 Kimi rıf' atda haqqa kiminüñ alçaq katı şanı
 Kimi beg kimi paşa kimi naqş-ı sāde sulṭānı
 Biz ednā bendesinüñ bendesiyüz Āl-i ' Oşmānuñ

V

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1

Görüp nür-ı cemālün geçdi göñlüm çünki benlikden
 Velī ey kaşı yā geçmez gözün merdüm-fikenlikden
 Cefā-siret umulmazdur şehā hiç sīm-tenlikden
 Gözün cellādı bir dem çekmez el şemşir-zenlikden
 Müjeñ her lahza geçmez dil-berā nāvek-fikenlikden

2

Ele alsa ki ol māh-ı melek-rū cevri-bī-dādı
 Terahhum eyleyüp hiç acımaz 'uşşāk-ı nā-şādı
 'Aceb fenn-i cefāda ol mehün var mıdur üstādı
 El urmuş ğamzesi tığına çünkim çeşm-i cellādı
 Elin çeksün dil-i bīmār sağlıqdan esenlikden

3

Kaçan nāz ile ol şeh çeşmini süzdükçe mestāne
 Niçe dil mülketin ol dem virür alan u talana
 Dem-ā-dem hışm ile eyler nigāh 'uşşāk-ı nālāna
 Arar her dem bahāne ger mir'at-ı dil ü cāna⁹
 O sınık dil ne buldı bilmezem hātır-şikenlikden

4

Egerçi bī-sütünda kühken olmuş idi nālān
 Velī ma' nāda andan haz ider vālih ola hayrān
 Şafādur vādi-i 'ışık içre olmağ bī-ser ü sāmān
 Beyābān-ı ğama mu' tād olan Mecnün-ı ser-gerdān
 Şafā kesb eyleyüp hazz eylemez 'ālemde şenlikden

⁹ Metinde vezin bozuktur.

5

Ġam-ı hecrüñle bî-cân olana cân eyleyüp la' lüñ
 Marîz-i 'ışka cânâ âb-ı hayvân eyleyüp la' lüñ
 Bu Feyzî-ğastenüñ derdine dermân eyleyüp la' lüñ
 Ele al Rıf'atî'nüñ gönül ihsân eyleyüp la' lüñ
 Dil almağdur ğaraž ey verd-i ter ğonçe-dchenlikden

VI

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

34b

1

Melekler âh u vâveylâ kıılır âlâm-ı cānumdan
 Felekler bî-ğarâr olmış durur eşk-i revānumdan
 Cihān bir lālezāra döndi eşk-i ħün-feşānumdan
 Düşelden ayru şeydā ol meh-i nā-mihrbānumdan
 Kevākib her gice yumaz gözin âh u figānumdan

2

Bu ğün cünd-i cünūda şāh olup vahdet diyārında
 Mekānum lā-mekān itdüm selāmet kũhsārında
 Teferrüd eylesem tañ mı belāğat sebzezārında
 Ben ol bāz-ı ħümā şaydum ki 'ālem murğzārında
 Niçe 'anğa gibi yāver uçurdum āşyānumdan

3

Devāt-ı sürlğ olup sīnemde yir yir dāğ-ı hierānum
 Ķalemler şerğalardur yazmağa ħāl-i perişānum
 Derūnum rāzını i' lāma dergāhuña sulğānum
 Mağabbet-nāmelerdür kim saña irsāl ider cānum
 Ben öldükde seg-i küyuñ getürse üstüğ'ānumdan

4

Ne kim başa gelür ey dil Hudā taqdīridür çünkim
 Tenüm ol qaşları yānuñ nişān-ı tīridür çünkim
 Benüm rüsvālugum ol serv-i qad tedbīridür çünkim
 Şanevber gibi bağrum yaşlu olsa yiridür çünkim
 Murādum mīvesi bitmez nihāl-ı ergüvānumdan

5

Derūnuñ Feyzīyā ālāyiş-i ğamdan olup hāli
 Aqıt şu gibi kūy-i 'ışka gel bu qalb-i meyyālı
 Qalenderveş bugün ser pā pīrehen dest-i pā-mālı
 Hayālī tekye-i 'ışkuñ olup qaçıdup abdālı
 Gedālar gibi geçmek isterüm nām u nişānumdan

VII

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1

Ṭulū' itdi yine bir māh-peyker şive bāğından
 Münevver kıldı dünyāyı dilā rüy-ı çerāğından
 Ziyā virmiş cihāna ol peri-rū hüsni ağından
 Şeherden seyre çıkmış gördüm o şāhı otağından
 Niçe begler kul olmuş hizmet eyler şol [u] şağından

2

Düşüpdür pāyına ol dil-berüñ her dem diler şūfi
 Revā mıdur o meh-rüya ṭurup boyın eger şūfi
 Ümīdüm qand-i la' lini diyü dişin biler şūfi
 Şarāb-ı la' l-i cānānı raqīb emmek diler şūfi
 Haberdār olmamışdur var ise şāhuñ başağından

35a

3

Vücūdum rāh-ı ‘ıŝk-ı yārda olursa ger fānı
 Ne mümkindür ħalāŝ olmağ elimden pāy-ı dāmānı
 Nice kı̇abildür öñümden kı̇aça ol māh-tābānı
 Ŗikārın ğayre virmez şayd ider kebk-i ħırāmānı
 Göñül bir yavru ŝāhindür ħaṭā itmez ŝolağından

4

Gel itme ‘āŝık-ı ŝādıkdan ey māh-ı melek nefret
 Ŗikār iderler elbette seni anlar behey āfet
 Ne deñlü çāpük ü çālāk olursañ ey kamer-behçet
 Düşersin dāma āħir vaḥŝi olma ey hümā-ṭal‘ at
 Meşeldür murğ çāpük şayd olur iki ayağından

5

Vefāsız dil-bere meyl itme ey dil virmez ol behre
 Cefā vü cevri ile çeşmüñ başını döndürür nehre
 Seni ey Feyzī-i āŝüfte āħir düş ider kı̇ahre
 Ĥazer kı̇ıl Ŗemsiyā meyl itmesün bir ŝāhid-i şehre
 Dil-i ŝeydā yeñilmez kı̇urtulursa bend u bağından

MÜSEDDESLER

I

Mef'ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

1

Dün seyre çıkdı nāz ile ol şūh-ı şeh-levend
 Güftarı dil ğarīb u leb-i la' l-i nūş-ıand
 Gördüm nihāl-kāmetini hayli ser-bülend
 Pāyına sāyevēş yüz urup zār u müstemend
 Billāh ne tuhfē naḥil-i Ḥaydar didüm didi
 Ārāyiş-i riyāz-ı cinānuñ durur senüñ

2

Döndi ruḥile kāmeti bir gül budāğına
 Od şaldı cism-i nergis-i bāġuñ çerāğına
 Hem düşdi ḥüsn-i şeb-nemi ruḥsarı bāğına
 Dür gibi dāne dāne şaçıldı yañağına
 Dürdür bu yoḥsa dürr-i ' Adendür didüm didi
 Bāġ-ı ruḥumda reşḥa-i cānuñ durur senüñ

3

Ƙıldı mişāl-ı silsile zülf-i siyāhını
 Ḥalkuñ esir itdi niçe biñ günāhını
 Dil teşne gördi ' aşık-ı bī-iştiyāhını
 Luṭf ile ' arza Ƙıldı zenaḥdānı cāhını
 Bu cāh-ı tīre kime vaṭandur didüm didi
 Ey baḥtı Ƙara kehf-i emānuñ durur senüñ

4

İrmiş kemāle revnaḥ-ı bāġ-ı cemāl-ı yār
 Her sū şüküfte lāle vü gül yāsemīn hezār
 İtmiş kimini nergis-i çeşm kimine dār
 Tutmışlar elde tīr u kemān tālib-i şikār

Bunlar ne terk-i tîr-fikendür didüm didi
Şayyād-ı murğ-ı rūh-ı revānuñ durur senüñ

5

Bu deyr-i pür-nigāruñ ol üstād-ı kāmili
Resm eyler iken ol büt-i ferruḥ şemāili
La' line irdi çün qalem-i feyz-i şāmili
Bir qaṭre sürḥ damladı yoḡdur mu'ādili
Ey gül meger bu qaṭre dehendür didüm didi
Ġamzem ucından aḡduḡı ḡanuñ durur senüñ

6

Cān mā'il oldı fāḡteveş serv boyına
Avlandı dām-ı zülf-i girihgîr rûyına
Bülbül şıḡar alındı göñül reng bûyına
Gül ruḡlarında baḡdum anuñ ḡaṭṭ-ı müyına
Berg-i gülüñ sevdāsı nedendür didüm didi¹⁰
Te'sîr-i dūd-ı āh u fiḡānuñ durur senüñ

7

Daldum biḡār-ı fikrete Feyzî idüp şitāb
Dizdüm ḡayāl-riştesine nice dürr-i nāb
Şāyed ki meyl ide diyü ol şāh-ı kām-yāb
Ḗıldum nezāket ile aña 'arza-i cenāb
Seyr eyle gör ki bu ne suḡendür didüm didi
Sermāye-i 'uluvv-i mekānuñ durur senüñ

¹⁰ Vezin bozukluğu var.

II

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1

Nev-bahār irdi yine bākī-i bünyān-ı kühen
 Kıldı ta' mīr-i ḥarābāt-ı diyār-ı gülşen
 Gonçeler şahid-i şengül gibi ḥurrem gül sen
 Berf-i ḥandān u ebr ki girye iderler şādiden¹¹
 Başladı nağmeye murğān-ı ḥoş-elḥān-ı çemen
 Olmuş iken elem-i faşl-ı ḥazān ile kelīl

2

24a

Şiddet-i berrde sükün irdi kerem oldu cihāt
 Kuvvet-i nāmiyesi eyledi arzuñ ḥarekāt
 Şahn-ı gülşen meşelā oldu zemīn-i ' arzāt
 Buldı pejmürde vü būsīde iken cümle nebāt
 Nefes-i şubḥ mufizü 'l-berekāt ile ḥayāt
 Güyiyā mürdelere irdi dem-i İsrāfīl

3

Münkesir oldu yaḥuñ āyinesi hemçü zücāc
 Buldı mir 'āt-ı muşaffā gibi hem āb-ı revāc
 Niçe demlerdi zemīn olmuşidi ḥaste-mizāc
 İtdi teşhīnile ḥurşid-i felek aña ' ilāc
 Nergisüñ oldu münevver gözi mānend-i sirāc
 Aḳ düşüp dīdesine olmuşidi gerçi ' alīl

4

İrdi fermān-ı Ḥudā ḥükm-i ḳazā kātibine
 Yazdı evrāḳ-ı güle nāme hevā şāḥibine
 Bülbüli da' vet için şaldı çemen cānibine
 ' İş için itdi a' lā zevḳ [u] şafā ḥālibine

¹¹ Mısrada vezin bozukluğu var.

Çağırur her biri der-ḥāl ile sancak dibine
 ‘Alem-efrūhte her kūşe turup serv u naḥīl

5

Gülşene virdi ziyā şu‘le-i bostān-efrūz
 Oldı her zāviyede micmer-i gül laḥlaḥa sūz
 İtdiler perde-nişīnān-ı zemīn cümle pirūz
 ‘Avn-ı iḥbār-ı zafer reh-ber-i sultān nev-rūz
 Kıldı dey şāhına Behrām bahārı Fīrūz
 Feyz-i ‘adliyle cihān oldı anuñ ‘adne ‘adīl

6

Nitekim itdi cihān bāğını gülzār-ı na‘īm
 Eşer-i ma‘delet-i Ḥazret-i Sultān-ı kerīm
 Ḥüsrev-i Cem-‘azamet şāhib-i elṭāf-ı ‘amīm
 Dāver-i dāire-i devlet u iḳbāl-i ‘azīm
 Serv-i sālār-ı selāṭīn Ḥevākīn-i Kıyım
 Şeh-i pākīze Selāmet Girāy ol kān-ı celīl

7

24b Ol şevābit sipeh u server-i seyyāre-i mīr
 Āftāb-ı şeref u zıll u veliyyü’t-tebsīr
 İltifāt ile olur kār-ı ‘asir emr-i yesir
 Kīmyā-yı nazarında dil-i iksir-i keşir
 Bir ser-i müyına bīn nāfe-i Çin baḡlu esir
 Ḥāl-i müşgīnine ‘anber daḡı Ḥindū-yı zelīl

8

Oldı ‘ahdinde şeref salṭanatuñ nāmūsı
 Ser-firāz oldı yine efser-i Keykāvūsı
 Engürüse irişüp şıyt u şadāyı kūsı
 Oldı dem-beste ceres kesdi sesi nākūsı

Zulmet-i küfrde alurdı āhuñ amusı
Cevher-i tıgı fener gsterüp olmasa delil

9

Ey kerem knı mrvvet gherinñ Şadefi
Feyz-i cduñladur iqlim-i vcduñ Őerefı
Sende cem' oldı Őeh nuşret-i dn-i Hnefi
'Adl-i dd-ı 'meri Őıd-i Ebu Bekr Őafı
Hilim-i 'OŐmn-ı hafı dniŐ-i Őh-ı Necefi
ayret-i Ms dem-i 's v hem hn-ı Hlil

10

ılıcuñ girse 'ad mlkine o anlar olur
anda kim b-ı revn olsa glistnlar olur
'Arşa-i rezm nize-i tır ile bstnlar olur
Her biri ullarunñ bir nice arslanlar olur
o yigitler yolına cn ile urbnlar olur
Yduma dŐe gelr vı' a-i İsm' il

11

Mivesiz miŐcye beñzer beden-i dŐmen-i Zl
Ser-nigndur elem-i ahruñile bd-miŐl
alem-i tırñ aa vŐıl olıca fi 'l-hl
Zhir olur eşer-i feth-i ilhi-i mal
Kfirñ addini idp elif-i tır ile dl
Yahşi ad cyledñ el-ıŐŐa ey Őh-ı cemil

12

Feyzi'nn virdi budur dnyda var oldua
DŐmenñ ola 'adem kne gzr oldua
Devletñ dim ola yirde arr oldua
Felekñ haymesi bbında medr oldua

Bāğ-ı ‘ālemde h̄azān ile bahār olduqça
Hakku k'allāhu bi-'izzin ve kemālin ve sebīl

III

Müseddesāt İn Müseddes Der-vaşf-i Süleyman Çelebi

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1

Ṭulfū' itdi yine evc-i ḥasende māh-tābāsā
 Melāḥat maṭla' indan doğdı sanki bir meh-i garrā
 Ṭurıldan ḥalk-ı dünyā qopmadı bunuñ gibi zībā
 Gören 'āşıkıları oldum qılurlar nāle vü şeydā
 Ṭutışdı bir qul ođlınuñ ruḥ-ı pür-tābına dünyā
 Ocaqdan böyle yalın yüzli çoqdan olmadı peydā

2

O māhuñ kāmēt-i bālāsı bir serv-i şanavberdür
 Hırām-ı qadd-i dil-cūsı şanasın bīd ü 'ar' ardur
 ol zühre cebīnüñ şems-i enverdür
 Ziyā-yı pertev-i ḥasen güneşden daḥı ezherdür
 Ṭutışdı bir qul ođlınuñ ruḥ-ı pür-tābına dünyā
 Ocaqdan böyle yalın yüzli çoqdan olmadı peydā

3

Qaçan 'arz-ı cemāl itse ser-i kūyında ol meh-rū
 Olur üftādelerle qapusı ol mehveşüñ memlū
 Tekellüm eylese ṭütī-şifat ger ol gözi āhū
 Tolar āfāka oldum na're-i 'uşşāk ile ya hū
 Ṭutışdı bir qul ođlınuñ ruḥ-ı pür-tābına dünyā
 Ocaqdan böyle yalın yüzli çoqdan olmadı peydā

4

Esîridür kamu dünyâ o mâh-ı ‘âlem-ârânuñ
 Kapusunda kul olmışdur niçe Begzâdeler anuñ
 Ne kul oğlı efendisidür ol cümle cüvânânuñ
 Nazîrin görmedi hergiz devr-i zamân o fettânuñ¹²
 Tıttıdı bir kul oğlınuñ ruḥ-ı pür-tâbına dünyâ
 Ocaḡdan böyle yalın yüzli çoḡdan olmadı peydâ

5

Hırâm-ı nâz ile kılsa kaçan ol serv-i reftârı
 Niçe biñ ehl-i ‘ışḡ olur dil ü cândan ḡarîdârı
 Kul eyler Feyziyâ dünyâyı bu evzâ‘ u eṡvârı
 Muḡaşşıl cümle ‘uşşâḡa iderler âhile zârı
 Tıttıdı bir kul oğlınuñ ruḥ-ı pür-tâbına dünyâ
 Ocaḡdan böyle yalın yüzli çoḡdan olmadı peydâ

IV

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1

Ḳuvvet-i cānum ḡoḡa-i la‘l dūr-efşānuñdadur
 Ḳuvvet-i cism-i za‘îfüm ḡġān-ı iḡşānuñdadur
 ‘Aḡl u fikrüm şive-i müddaḡar emānuñdadur
 Çeşm-i ümmîdüm dem-â-dem rûy-ı raḡşānuñdadur
 Āşyān-ı murḡ-ı dil zülf-i perîşānuñdadur
 Ḳanda gitseñ ey perî ḡöñlüm senüñ yanuñdadur

2

‘Andelîbüñ cāygāhıdur hemîşe ḡülsitān
 Tūṡiye dāim vaṡandur Mışr ile Hindüsîtān
 Fāḡte bir serv-i āzāduñ yirin eyler mekân

¹² Mısrada vezin bozuktur. Mısra “devr-i zamân hergiz o fettânuñ” şeklinde deḡiştirilerek vezin bozukluḡu giderilebilir.

Hiç mu' ayyen meskenüm yokdur benüm ancak hemân
 Āşyân-ı murğ-ı dil zülf-i perîşānuñdadur
 Qanda gitseñ ey perî göñlüm senüñ yanuñdadur

3

27a Niçe gün nāzır olup didüm cemālüñ ayına
 Qısmet-i Haqla düşüp fūrkat bu quluñ pāyına
 Jeng-i gāndan şāf idüp sincem mişāl-i āyine
 Gerçi düşdüm hāk-i pāyuñdan cüdā āmāyına
 Āşyân-ı murğ-ı dil zülf-i perîşānuñdadur
 Qanda gitseñ ey perî göñlüm senüñ yanuñdadur

4

Gün gibi seyr-i burūc-ı çerh-i gerdān eyleseñ
 Māhveş her menzili nūrunla tābān eyleseñ
 Yer yüzün köşk eyleyüp reşk-i gülistān eyleseñ
 Hızırveş gezseñ yedi deryāyı seyrān eyleseñ
 Āşyân-ı murğ-ı dil zülf-i perîşānuñdadur
 Qanda gitseñ ey perî göñlüm senüñ yanuñdadur

5

Gün yüzüñüz itse Feyzî seyr-i bāg lāle vü zār
 Görinür gülzār-ı dehrüñ gülleri gözine hār
 Sensiz ey gonçe-dehān u gül-beden nāzük-‘ izār
 Gülşen-i cennetde olsa eylemez bir dem qarār
 Āşyân-ı murğ-ı dil zülf-i perîşānuñdadur
 Qanda gitseñ ey perî göñlüm senüñ yanuñdadur

V

Der Matla' -ı Emîr Efendi Alar Peştî Raḥmetu'llâhi 'Aleyh

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1

Ey ḥaḳîḳat sırrına râğıb olan merd-i hüner
 Cidd ü cehd idüp vücūduñdan ḳoma ḳaṭ' â eşer
 Ara kendüñde murâdı bulasın tâ kim zafer
 Tâlib-i mechül-ı muṭlaḳ olma eylersin zarar
 Rabbüñi bilmek dilerseñ kendüñe eyle nazâr
 Mezheb-i 'irfân budur bilmez bunu ehl-i nazâr

2

Râh-ı 'ıṣṣık içinde eyle varlıguñ naḳdın telef
 Budur âdâb-ı tarîḳat budur âyîn-i selef
 Dem-be-dem zâhir-perestlik idüp olma nâ-ḥalef
 Didi çün ol menba' -ı 'ilm ma'ârif-i *men 'aref*
 Rabbüñi bilmek dilerseñ kendüñe eyle nazâr
 Mezheb-i 'irfân budur bilmez bunu ehl-i nazâr

3

27b

Ḥaḳ budur kim kendü kendüñe ḥicâb u perdesin
 Âftâb-ı 'âlem-ârâsın ve likin perdesin
 Aḳ gözüñ gör kendüzüñ kim kim için perverdesin
 Ref' idüp 'ayn başariyyetten ta' ayyün perdesin
 Rabbüñi bilmek dilerseñ kendüñe eyle nazâr
 Mezheb-i 'irfân budur bilmez bunu ehl-i nazâr

4

Mantıḳ u naḥv u me'ânî vü beyân şarf [u] uşul
 Kimse bulmaz ol bedü 'l-ḥulḳa bunlarla vüşul

Eylemezseñ Feyzîñ cānā kelāmını qabūl
 Gör ne dir ol ‘ārif-i billāh u ol āl-i resūl
 Rabbūni bilmek dilerseñ kendüne eyle nazār
 Mezheb-i ‘irfān budur bilmez bunı ehl-i nazār

VI

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

Nāşihā pendūñ dil-i füccārda yir eylemez
 Şahre-i şanema gibi kim tîşe te’sîr eylemez
 Şanma ser-keşlik idüp ol haqqı tefsîr eylemez
 İhtimām eyler qabüle gerçi taqsîr eylemez
 Yazduğın rüz-ı ezelde dost tağyîr eylemez
 Kim ki ‘ārifdür bilür bu remzi tedbîr eylemez

2

Eyleseñ bir şey’e sa’y u dağı bir şeyden hāzer
 İtmez ol sa’yı hāzer bilgil ki nef’ u def’-i zār
 Her ne kim ketb itdi ise alnuña kilq-i qader
 Başuña bir bir gelür itmez teħallüf qıl qadar
 Yazduğın rüz-ı ezelde dost tağyîr eylemez
 Kim ki ‘ārifdür bilür bu remzi tedbîr eylemez

3

Emr-i Haq ile irişürse saña hūzn ü melāl
 Cevr ü cebre haml idüp itme şağın fāsîd hayāl
 ‘Ālem-i a’yānda sen anı itmişsin su’āl
 ‘Adl idüp kılmış icābet ol vücūd-ı lāyezāl
 Yazduğın rüz-ı ezelde dost tağyîr eylemez
 Kim ki ‘ārifdür bilür bu remzi tedbîr eylemez

28a

4

Bulmağ isterseñ kemāl-i ittişāf imān ile
 Eyle fermān-ı Hudāya inkiyādı cān ile
 Ser-keş olma aldanup gel şirret-i şeytān ile
 Şābit olmışdur bu da' vā hüccet ü bürhān ile
 Yazduğın rüz-ı ezelde dōst tağyir eylemez
 Kim ki 'ārifdür bilür bu remzi tebdir eylemez

5

Şāf idüp ālāyış-i gāmdan vücūduñ şāfiyā
 İ' tikād-ı pāk ile emr-i Hudāya vir rızā
 İstimā' it gör ne dir ol vākıf-ı sırr-ı Hudā
 Mürşid-i ehl-i tarikat mu' tī-i Şeyh Bu'l-Vefā
 Yazduğın rüz-ı ezelde dost tağyir eylemez
 Kim ki 'ārifdür bilür bu remzi tebdir eylemez

VII

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1

Yā ilāhī kudretün sırrın hüveydā eyledüñ
 Adımı ser-defter-i ibdā' vü inşā eyledüñ
 Qalb-i pākin mü 'minüñ nūr-ı tecellā eyledüñ
 Bir 'aceb kār-ı 'adīmu'l-mişli ibdā eyledüñ
 Kendi hüsnüñ hūblar şeklinde peydā eyledüñ
 Çeşm-i 'āşıkdan dönüp anı temāşā eyledüñ

2

Hākden halk eyleyüp insāna virdüñ hüsn-i hāl
 Vech-i pākin eyledüñ āyinc-i rüşen-mişāl
 Gāh gösterdüñ Celāl u gāh 'arz itdüñ Cemāl
 İtmekiçün zümre-i 'irfāna izhār-ı kemāl

Kendi hüsniñ hūblar şeklinde peydā eyledüñ
Çeşm-i ‘āşıkdan dönüp anı temāşā eyledüñ

3

Kıldı ābā ile çün ‘ağd-i tezevvüc ümmehāt
Geldi anlardan vücūda ma‘den ü bint-i hayāt
Zāhir oldı ser-be-ser āşār-ı esmā vü şıfāt
Olmağa ‘ayn-ı mezāhirde müşāhid sırr-ı zāt
Kendi hüsniñ hūblar şeklinde peydā eyledüñ
Çeşm-i ‘āşıkdan dönüp anı temāşā eyledüñ

4

Şarşar-ı ‘ışk ile ber-bād eyledi hāk-i tenüm
Dāimā şaff-ı ni‘āl-ı ‘āşıkāndur meskenüm
Olmadı didārdan fāriğ-i dü-çeşm düşmenüm
Ben ne hāküm ara yirde ne vücūdum var benüm
Kendi hüsniñ hūblar şeklinde peydā eyledüñ
Çeşm-i ‘āşıkdan dönüp anı temāşā eyledüñ

5

28b

Feyzi’ye yā Rab kerem kıt derk-i esrār eylesün
Saña ikrār eyleyüp ağyārı inkār eylesün
Pertev-i tevḥīd ile qalbin pür-envār eylesün
Okusun bu maṭla‘ı her laḫza tekrār eylesün
Kendi hüsniñ hūblar şeklinde peydā eyledüñ
Çeşm-i āşıkdan dönüp anı temāşā eyledüñ

VIII

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1

Ey göñül pend-i hidāyet-mend-i ehl-i ḫayret al
Ḥān-ı erbāb-ı keremden behre-i bī-minnet al

Tüt yüri bir pîr elin şıdkile andan himmet al
 Enfüs ü âfâkda âyât-ı Hâkdan ‘ibret al
 ‘Ârif ol zembürveş her gördüğünden lezzet al
 ‘Âşık ol âvâze-i pîr-i nekesden hâlet al

2

Cümleye birdür şümül-i feyz-i ‘Allāmu’l-guyüb
 İhtilâf-ı kâbiliyyetdür medâr-ı zîst ü hûb
 Belki her mevcûd-ı kâmil sendedür naqs-ı ‘uyüb
 Var yüri kesb-i kemâl it hemçü erbâb-ı kulüb
 ‘Ârif ol zembürveş her gördüğünden lezzet al
 ‘Âşık ol âvâze-i pîr-i nekesden hâlet al

3

Dime kim hayvānuñ idrāki cemāduñ cānı yok
 Cāhilüñ iz‘ānı fāsıd zāhidüñ ‘irfānı yok
 Ehl-i fakruñ şabrı kim mün‘imlerüñ şükrānı yok
 Herbirinde sırr-ı Hâkkuñ haddi yok pâyānı yok
 ‘Ârif ol zembürveş her gördüğünden lezzet al
 ‘Âşık ol âvâze-i pîr-i nekesden hâlet al

4

Gayri ednā zātuñı a‘lā taşavvur eyleme
 Âdem iseñ şeytanet itme tekebbür eyleme
 Turş-rü vü telh-gü olma tecebbür eyleme
 Esfel ü a‘lā dime yār ol teneffür eyleme
 ‘Ârif ol zembürveş her gördüğünden lezzet al
 ‘Âşık ol âvâze-i pîr-i nekesden hâlet al

5

Evvel ü âhırde budur Feyziyā pendüm saña
 Kim ta‘ayyün perdesin ref‘ eyle kıl kesb-i şafā

Meyl-i tevḥīd ile çek cān gözine kuḥl-i cilā
 Ehl-i zevḳ ol eyleye şīrīnden telḥi cūdā
 ‘Ārif ol zenbūrveş her gördüğünden ‘ibret al
 ‘Āşık ol āvāze-i pīr-i neckesden ḥālet al

IX

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1

29a

Reh-i miḥnetde dilā ‘ışık ile gel ḡam-ḥ̄ār ol
 Bende-i kār-güzār-ı ser-i kūy-ı yār ol
 Yüz sürüp ayağına cān ile ḥizmetkār ol
 Çekme nāmūs-ı ḡamın ‘āşık iseñ bī-‘ār ol
 Ḷo enāniyyeti var ḥāk-i reh-i dildār ol
 ‘Acz olur lāzime-i ‘ışık gerek ḥünkār ol

2

Ser-te-ser ḥalḳ-ı cihāndan ger olursañ mümtāz
 Ḥāk-i pāyına yüz ur eyle aña ‘arz u niyāz
 Böyledür tā ezeli ḥikmet-i dānende-i rāz
 ‘Āşıkun kārı niyāz olur [u] ma‘şūkun nāz
 Ḷo enāniyyeti var ḥāk-i reh-i dildār ol
 ‘Acz olur lāzime-i ‘ışık gerek ḥünkār ol

3

Gir reh-i ‘ışık dilā ḥalḳa tevekkül eyle
 Nār-ı miḥnette yaḳup cān u dili kül eyle
 Şabr idüp miḥnet-i hicrāne taḥammül eyle
 Yüz urup yirlere izḥār-ı tezellül eyle
 Ḷo enāniyyeti var ḥāk-i reh-i dildār ol
 ‘Acz olur lāzime-i ‘ışık gerek ḥünkār ol

4

Varısa şafha-i sîneñde maħabbetten eşer
 Yârdan ğayrisinüñ mihrini maħv ile gider
 Kõmayup zerre kadar âyîne-i dilde keder
 ‘Āşık-ı şādık iseñ yoħısa yalanuñ eger
 Kõ enāniyyeti var ħāk-i reh-i dildār ol
 ‘Acz olur lâzime-i ‘ışk gerek ħünkār ol

5

Feyziyā kılsa hevā-yı ğam-ı ‘ışk istilā
 Dil-i ‘āşıkda kõmaz gerd-i küdüret aşlā
 Müttefikdur buña hep cümle-i a‘ lā ednā
 Bir yire cem‘ olamaz ‘ışk ile hem istignā
 Kõ enāniyyeti var ħāk-i reh-i dildār ol
 ‘Acz olur lâzime-i ‘ışk gerek ħünkār ol

X

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1

Bulmağ isterseñ eger menzilgeh-i taħkika yol
 Ma‘ rifet rāhında olgıl u pır-i ehl-i vüşül
 Sil göñül āyinesin hiç kalmasun jeng-i ğufül
 Bu sözi vird-i zebān it hemçü erbāb-ı ‘uğul
 Birdür Allāh vü iki ‘ālem penāhidur resül
 Āl u aşhābidur anuñ reh-ber-i ehl-i kabül

2

29b

Ĥazret-i Şiddik u hem Faruk u ‘Oşmān u ‘Alī
 Hem ulüvvü ’ş-şān senindür dağı zü’l-kağru’l-celī
 Her biri taht-ı ħilāfetde idüp ħük-m-i Celī
 Şer‘-i Aħmed dīn-i Ĥağ onlarla oldu mün-celī

Birdür Allāh vü iki ‘ālem penāhıdur resūl
 Āl u aşhābıdur anuñ reh-ber-i ehl-i qabūl

3

Nūr-ı çeşm-i Hazret-i Zehrā imām Züher nüş
 Menba‘-ı hulq-ı hasen deryā-yı ‘ilm-i bî-hurüş
 Gerçi şüretde beşerdür lîk sîretde sürüş
 Midhatin devr itme dilden olma bir demde hamüş
 Birdür Allāh vü iki ‘ālem penāhıdur resūl
 Āl u aşhābıdur anuñ reh-ber-i ehl-i qabūl

4

Server-i ehl-i tükā ya‘ni Hüseyin-i Kerbelā
 Dîn yolında çekdi a‘dādan nice kerb ü belā
 Cevr idenler aña oldı tavq-ı la‘ne mübtelā
 Qāilüm ben bu maqāle ez-dem-i qālū belā
 Birdür Allāh vü iki ‘ālem penāhıdur resūl
 Āl u aşhābıdur anuñ reh-ber-i ehl-i qabūl

5

Şem‘-i bezm-ārā-yı ‘irfāndur imām-ı ber-güzîn
 Nūr-ı ‘aynu‘l-‘ārifin ya‘ni ki Zeynü‘l-‘ābidîn
 Buldı ‘ilm içre tevessü‘ hem imām-ı pencümin
 Anuñiçün aña Bâkır didiler eşhâb-ı dîn
 Birdir Allāh u iki ‘ālem penāhıdur resūl
 Āl u eşhâbıdur anuñ reh-ber-i ehl-i qabūl

6

Ca‘fer-i Şādık ki dehrüñ oldı bir gerçek eri
 Kılsa ger hâke nazar eylerdi zer-i Ca‘ferî
 Mūsā-yı Kāzım olup erbâb-ı hükümüñ serveri
 Ma‘nā-yı *ve ‘l-kāzimine ‘l-ğayzuñ* oldı manzarı

Birdür Allāh u iki ‘ālem penāhıdur resūl
 Āl u eşhābıdur anuñ reh-ber-i ehl-i qabūl

7

Heştümin sultān-ı ‘alīdür şeh-i ‘Ālī-neseb
 Hem Muḥammedür nühüm oldı Taqī aña laqab
 Bil onıncıdur Naqī oldur imām-ı zü’l-edeb
 Anlara zātī durur ‘izzet degüldür mükteseb
 Birdür Allāh u iki ‘ālem penāhıdur resūl
 Āl u eşhābıdur anuñ reh-ber-i ehl-i qabūl

8

‘Askerī sālār-ı ehl-i ma‘rifetdür cümleten
 Oldı endāmı ḥasen nāmı Ḥasen ḥulqı ḥasen
 Mehdī pākīze-i ḥıynetdür velī zü’l-minen¹³
 Bunlaruñ ‘ışkı ider her ḥāṭır-ı maḥzūnı ŧen
 Birdür Allāh u iki ‘ālem penāhıdur resūl
 Āl u aşhābıdur anuñ reh-ber-i ehl-i qabūl

9

30a

Feyziyā çün āl u aşhāb-ı resūl-ı Kibriyā
 Āsmān-ı dünyc oldı her biri necm-i hüdā
 Anlara uyan bulur maqşūda lābūd ihtidā
 Ḥāricī vü Rāfiżī gümrāhlardur dāimā
 Birdür Allāh u iki ‘ālem penāhıdur resūl
 Āl u aşhābıdur anuñ reh-ber-i ehl-i qabūl

¹³ Vezinde eksiklik var.

XI

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1

Girdüm yola ' ışkile idüp nāle vü āhı
 Şevk-ı dem-i Hāḡ ile çeküp hem ğam u āhı
 Āḡir çü delil oldu baña nūr-ı ilāhi
 Pāyāna irüp hecr ü ğam oldu mütenāhī
 Yüz urdum öpüp ḡāk-i der-i beyt-i ilāhı
 Sürdüm Ḥacerü 'l-esvede bu rüy-ı siyāhı

2

'İd oldu günüm k 'oldı ' ayān menzil-i cānān
 Şükrāne için cānum idersem n'ola ḡurbān
 Kıldum tenümi mürde-şıfat ser-be-ser ' üryān
 İhrāmı kefen gibi şarup egnüme ol ān
 Yüz urdum öpüp ḡāk-i der-i beyt-i ilāhı
 Sürdüm Ḥacerü 'l-esvede bu rüy-ı siyāhı

3

Olduḡda müyesser baña vuşlat o maḡāma
 Hiç ḡad yogidi Merve ḡaḡı zevk-ı Şafāma
 Şiḡḡatla selāmetle girüp Bāb-ı Selāma
 İrdüm çü miyān-ı ḡarem-i beyt-i ḡarāma
 Yüz urdum öpüp ḡāk-i der-i beyt-i ilāhı
 Sürdüm Ḥacerü 'l-esvede bu rüy-ı siyāhı

4

Tā ki men-i bī-çāre ' aceb ḡālete irdüm
 Bir olmalu dil-ḡaste iken şıḡḡate irdüm
 Ḥadrüm yüce oldu ebedī rıf' ate irdüm
 Ya' ni ki cenāb-ı ḡarem-i ḡazrete irdüm

Yüz urdum öpüp hâk-i der-i beyt-i ilâhı
Sürdüm Hacerü'l-esvede bu rûy-ı siyâhı

5

Feyzî yoğiken bende olan cürme nihâyet
Dil olmuş iken ğarķa-i deryâ-yı dâlâlet
Luţf itdi Hudâ baña naşib oldı hidâyet
Şıdķile idüp cümle maķâmâtı ziyâret
Yüz urdum öpüp hâk-i der-i beyt-i ilâhı
Sürdüm Hacerü'l-esvede bu rûy-ı siyâhı

XII

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

30b

I

Müjde ey dil ki şehen-şâh-ı bahâr en'âmı
Baħr-ı ihsâna ğarîķ eyledi hâş u 'âmı
Dem bu demdür berügel aňma geķen âlâmı
Koma elden yüri bir laħza mürüvet câmı
Gitdi endüh-ı dem u geldi şafâ hengâmı
Bâħuşuş oldı bu hengâmda 'id eyyâmı

2

Niķe demdür ki felâket-keş-i devr-i felegüm
Bendeyem derd u ğam u miħnet aramışuz kim
Rüzğâr eyledi ber-bâd ķamu mâ-meleküm
Güķ geķindin aňu gel âh u fiğân eyleme kim
Gitdi endüh-ı dem u geldi şafâ hengâmı
Bâħuşuş oldı bu hengâmda 'id eyyâmı

3

Cân bağışlaridüm 'İsâ-şıfat enfâs-ı şabâ
Cüylar ķeşme-i ğayvân gibidür rûħ-efzâ

Zib u zinetler ile oldu cihān çihre-nümā
 Hüs-n-ber-hüs-n leṭāfet ise kat kat zīrā
 Gitti endūh-ı dem u geldi şafā hengāmı
 Bāḥuşūs oldu bu hengāmda ‘īd eyyāmı

4

Güne-gün gülşenüñ eṭfālı giyüp hil‘ atler
 Her biri ‘īdgehi bāğa ider raġbetler
 Meṭḥabālar şanemā gel idelüm ‘işretler
 Ḥazret-i Bāri Te‘ālāya ola minnetler
 Gitti endūh-ı dem u geldi şafā hengāmı
 Baḥuşūs oldu bu hengāmda ‘īd eyyāmı

5

Feyziyā şanma şafā bāğda yārānuñdur
 Gülşenüñ revnaķı ney dime ki ezimānuñdur
 Bu eşer reşḥa-i yüm-n-i şeh-i devrānuñdur
 Pertev-i ma‘delet-i Ğāzī Girāy Ḥānuñdur
 Gitti endūh-ı dem u geldi şafā hengāmı
 Bāḥuşūs oldu bu hengāmda ‘īd eyyāmı

XIII

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1

Gel e ey çerḥ-i felek ‘aksine devr itme gel e
 Qatı yüz buldı zamānuñda gürūh-ı ḥāzele
 Kimi te’līf-i kitāb itmege eyler ‘acele
 Kiminüñ qaşdı qaşīde dimege ya ğāzele
 Ne ‘aceb günlere qalduq göre billāh hele
 Geçinür ehl-i kemāl ile berāber cehele

2
 Yoğiken tab‘-ı selīmī kimi Selmān geçinür
 31a Ğasen-i nazmla kimi Ğüsrev-i Ğassān geçinür
 Şā‘ir-i nağz suĞen-i sübh ile yeksān geçinür
 Ğar u lā-yefhem iken eşref-i insān geçinür
 Ne ‘aceb günlere Ğalduğ göre billāh hele
 Geçinür ehl-i kemāl ile berāber cehele

3
 Āhı āhu sanup añlar Ğazeli görse Ğazāl
 Çıkarur şi‘r-i şa‘ir u hem oğur bāli vü bāl
 Variken bunca Ğuşūrı o negūhıde Ğışāl
 Bilmeyüp cehlını eyler niye da‘vā-yı kemāl
 Ne ‘aceb günlere Ğalduğ göre billāh hele
 Geçinür ehl-i kemāl ile berāber cehele

4
 Feyziyā söyle nedür vaşfi bu dīvānelerūñ
 Bümveş mesken idüp gencini vīrānelerūñ
 Ta‘n iderler sözine ‘āķil-i ferzānelerūñ
 Ğayf kim Ğadrını bilmezler o dūrdānelerūñ
 Ne ‘aceb günlere Ğalduğ göre billāh hele
 Geçinür ehl-i kemāl ile berāber cehele

5
 Der nice cehl-i mürekkebi ki beter merkebden
 Oğuyup yazması yok dānişi yok mezhebden
 Görse at āķirini farđ idemez mektebden
 Ehl-i ‘ilm ile berāber dem urur meşrebden
 Ne ‘aceb günlere Ğalduğ göre billāh hele
 Geçinür ehl-i kemāl ile berāber cehele

TERKİB-BENDLER

I

Mersiye-i eş-Şeyh İbrâhîm Efendi Raḥmetullâhi ‘Aleyh

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

17b

1

Ey gönül gaflet idüp olma sipihre maḡrūr
 Ki virür ḥırmen-i ‘ömrün yile bu bād-ı ḡurūr

Olma mesrūr serîr-i felegün rif‘atına
 Ḥāk olur ‘ākıbetü’l-emr çü bu kāḡ-ı sürūr

Rūz [u] şeb kendüni taḥlîşa teḡayyüd eyle
 Bağlamış her ṭarafuñ çün resen-i keyd u ḡurūr

‘Ābide ‘ābide çoḡdur pes añup ḡulluḡunu
 Sa‘y-i tām ile şaḡın itme ‘ibādetde ḡuşūr

Zinet-i dehre naḡar itme ki āḡır ḡalmaz
 Bu riyāz u bu ḡıyāz u bu büyüt u bu ḡusūr

Gil iken bād-ı ḡurūr ile ḡabarma çü cenāb
 Ki yerün bir ḡün ola ḡabr ola tā yevm-i nüşūr

Ṭurduḡınca ḡam-ı miḡnet yiridür ḡāne-i dehr
 Şanmaḡıl dār-ı cihānı ki ola cāy-ı ḡuzūr

Çeşm-i idrākün açup ‘ibretile eyle naḡar
 Çeḡilüp ḡāfile-i rāḡ-ı fenā ḡanda gider

2

Çanı ol ma'la' -ı ħurşid-ı cemāl-i Mevlā
 Çanı ol menba' -ı envār-ı ilāh-ı a' lā

Çanı ol dūrre-i pāk-i sade'f-i kudret-i Ĥağ
 Çanı ol gevher-i gencine-i zāt-ı yektā

Çanı ol vāqıf-ı esrār-ı şıfāt-ı Ĥazret
 Çanı ol kāşif-i estār-ı vücūh-ı esmā

Ya' ni ħutb-ı felek-i ' ilm u medār-ı ħikmet
 Merkez-i dāire-i ħilm u melāz u ' ulemā

Server-i ehl-i tükā Ĥazret-i Şeyĥ İbrāhīm
 Ce'alellāhu lehu cenneti 'adnin me'vā

Mihnet-i fıtne-i devrāndan emīn olmağıçün
 Çıldı 'uzlet kühen-i zāviye-i dār-ı fenā

Çurtulup cān ile zindān-ı fenādan der-ĥāl
 Eyledi 'azm-i teferrücüne şahrā-yı bekā

Eyledi gerçi o gülzār-ı cinānı mesken
 Āteş-i hecri bize çıldı cihānı külĥan

3

Olıcağ lücce-i deryā-yı ĥağığat cūşān
 Anda garğ oldı anuñ fülk-i vücūdı ol ān

18a

Zāt-ı Ĥağ çıldı tecelli nitelim Mūsāyā
 Nice dırsün pes aña Tūr-ı vücūd-ı insān

Mancınık-ı ecel atdı anı nār-ı merge
Biri huld olsa n'ola hemçü Halil-i Raḥmān

‘İşk-ı Hāḳ ile meger rūḥunuñ ‘İsmā‘ ilin
Eyledi rāh-ı maḥabbetde fedā vü ḳurbān

Zühd ile olmuş idi cism-i laḫfī çün rūḥ
Bu ‘ayāndur ki olur rūḥ-ı nazardan pinhān

Ārzü eyledi cānı vaḫan-ı aḫlīsın
Ravza-i ins-i Ḥudā cānibine oldı revān

Şanma dehrüñ ğarażı topraĝa şalmaḳdur anı
Belki günden ü güneşden şaḳınup ḳıldı nihān

Duydı çün ḫācc-i dehr anda dilā büy-ı kemāl
Şaldı şanduka anı penpe ile nāfe-mişāl

4
Her dem aḫnām-ı ḫevāḫırdan idüp ḫoş-taḫḫır
Ka‘be-i ḳalb mürīdini ideridi ta‘mır

Bī-ĝalaḫ olmuşidi mazḫar-ı ism-i a‘zam
Ser-be-ser ‘ālemi ḳılmışdı anuñçün teşḫır

‘Āḳibet ḳomayup āyīn-i Ḥalīli elden
Virdi cānını ecel ḫayfına idüp tevḫır

Nic’olur bilmezın erbāb-ı sülūkuñ ḫālī
Ḳanı bir ancılayın mürşid-i şāhib-tedbır

N'ola ger derd ü belâ bizi iderse ihlāk
Gitdi ol şeyh-i şifâ-sâz-ı cihân pîr-i kebîr

Gice gündüz demidür ağlar ise çeşm-i 'alîl
Bir dağı kanda görür ancılayın mihr-i münîr

O hümâyı yine kaçurdu elinden gerdün
Biñ belâ ile anı cylemiş iken naḥçîr

Zâyil oldu çü dilâ kuṭb-ı medârı feleküñ
Yıķılursa n'ola şimdengirü dârı feleküñ

5

Feyzîyâ geçdi dile gerçi ḥadeng-i fūrķat
Ḳaddimüz kıldı kemân bār-ı girân-ı miḥnet

Elümüzden ne gelür ḥayr du'ādan ğayrı
Ezelî böyle imiş çünki kazâ-yı ḳudret

18b

Dergeh-i Ḥaḳķa tutup rûy-ı niyâzı düpdüz
İdelüm rûḥ-ı şerîfine du'āya rağbet

Ey kılan âteşi İbrâhîme gülzâr-ı na'îm
Gülşen-i cennet-i zâtuñ vir aña kıl 'izzet

Ḳabrini mihr-i cemâlünle müşerref eyle
Ḳoma bir zerre ḳadar anda mişâl-ı zulmet

Dem-be-dem feyz-resân eyle şehâb-ı luṭfuñ
Ravza-i pâkini kıl ğayret-i bâĝ-ı cennet

Rütbe-i uds civārunda muim eyle anı
Maz-ı lutfuñla virüp aña kemāl-i rıf at

Rūhın erbāb-ı münācāta mededkār eyle
Kesme āarını tā hare degin var eyle

II

Meriye-i e-eyh ‘ Abdī Efendi Rametullāhi ‘ Aleyh

Mef‘ ūlū Fā‘ ilātū Mefā‘ ilū Fā‘ ilūn

1

Avāl-i dehre ‘ ibret ile kıl nazār dilā
Tā hāıl oña çeme cilā albe incilā

Bama sipihr-i fānīye kim bī-beādur ol
Aldanma zīb u zīverine hep olur hebā

Alma metā‘ -ı dehri aın renci yo durur
Renc u ‘ inādur itme ināsına i‘ tinā

adı ayauñ almadadur pes bir iki un
Aldanma el virürse eger āl ider saña

‘ Ömrüñ cihānda her ne adar olsa bī-‘ aded
Āir iriür emr-i azā ile inızā

Cismüñ sipāh-ı merg ider cümleten harāb
Lābūd fenā-yı Mır-ı vücūduñ bulur fenā

urıdve olursa yerüñ evc-i āsmān
Yine haiz-i hā olur ‘ āıbet mekān

2

Çün kayd-ı gamdan olmağa āzāde yok mecāl
Bend-i kemend-i keyd-i felekden rehā muhāl

Gir rāh-ı Hāḡka zād u zevāduñ mükemmel it
Hürşid-i ‘ömre ey yüzi gün irmedin zevāl

Māl u menāl u fazla özün tutma ser-firāz
Āḡır zamāna itse gerek çünki pāy-māl

Gör ol mezīd-i dehr suhen-dān u hoş-kelām
Gevher-fürüş-ı sūḡ-ı ‘ilim H̄āce-i Kemāl

Vālā-niṣān-ı ‘arṣa-i eṣḡāb-ı ma‘rifet
Bālā-niṣīn-i meclis-i erbāb-ı vecd u ḡāl

19a

Sulṡān-ı mülk-i ‘ilm o ṣeh-i kiṣver-i ḡüküm
‘Abdī Efendi vāḡıf-ı esrār-ı zī‘l-celāl

Şaldı türāba anı felek cāna cān iken
Bir gevher-i yegāne-i kān-ı cihān iken

3

Ġavvāṣ-ı baḡr u ma‘rifet-i Girdgār idi
Dürr-i murāda vāṣıl olan kāmkar idi

Ol ‘andelīb-i ṣaḡn-ı gülistān-ı ḡuds-i Hāḡ
Bāḡ-ı cihānda bir gül-i nāzük-‘izār idi

Hāyfā cdānī bilmediler kıymetin dilā
Ol h̄āce-i zamāne dūr-i ṣāhvār idi

Görmezdi nūr-ı fazlını her şeb perde-i çeşm¹⁴
Rüşen-cemāl-i şems-i sipihre vaqār idi

‘Abdī adı egerçi ki adı o serverüñ
Mülk-i ma‘ārif içre şeh-i nāmdār idi

Şakladı anı penpe ile çerh-i rüzgār
Bir yādgār-ı nādire-i rüzgār idi

Defn olunup yir altına ol çeşmsār ser
Güyā ki ‘ayn-ı mā-i hayāt oldu müstetir

4

Ey şeh-süvār-ı ma‘reke-i fehmi-rāzyār
Şanma ki oldu tevsen-i çerha zebün u zār

Bu dār-ı ihtiyārda yok gördi çün şebāt
El çekdi pes cihāndan idüp ‘uzlet ihtiyār

Hacc-ı haqīkat itmege sa‘y-ı belīg idüp
Girdi reh-i haqīkata hiç kılmadı qarār

Maḥrem olup çıkardı hemān ten libāsını
Cān u dil ile varlığını itdi tār u mār

Şükrāne içün eyledi qurbān cānını
Çünkü ḥarīm-i ka‘be-i quds oldu āşkār

İtdi sürüş-ı merge delil olduğu için
Ücret yirine naqd-ı vücūdını hep nişār

¹⁴ Vezinde bozukluk var.

İtdi Һarīm-i muhterem-i Ka‘bede vefāt
Cāru’İlāh oldı ya‘ni o keşşāf-ı müşkilāt

5

Çağ cāna geçdi Һağ bu anuñ tır-i fūrkatı
Virdi vefātı bize fenā f‘eyziyā katı

Vaşfında her ne deñlü anuñ diğkat eylese
Biñde birini şerhe getürmeye tākati

19b

Dergāh-ı Һağda rüy-ı niyāzi koyup yire
Cān u gönülden eyleyelüm gel zārā‘atı

Ol sāmiü‘d-du‘ā ki odur vāhibu‘l-‘atā
‘Afv eyleyüp Һatālarını ide raħmeti

Dünyāda Һabrin itdi mu‘allāda pes yine
‘Uğbāda vire hem aña a‘lā-yı cenneti

İdüp keşib-i rü‘yete da‘vāt-ı zü‘l-celāl
‘Arz-ı cemāli ile ide aña ‘izzeti

Yā Ğāfire ‘z-zünübü bi-fazlin ve raħmeti
İrħam lehu bi-ħurmeti beytin ve ravzati

III

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1

Ey felek sen baña neler itdüñ
SİNemi sāfi pür-keder itdüñ

Her ne tîr u qazâ kim itdi nüzûl
Dil ü cânım aña siper itdün

Geh beni tev'em-i felâket idüp
Geh püser derde geh peder itdün

Bâr-ı miñnetle dem-be-dem bilümi
İki qat eyleyüp kemer itdün

Ben umardum ki cevri terk idesin
Dağı gündən güne beter itdün

Aldun elden birâder-i cânım
Hâmidüm ol e'azz-ı ihvânım

2

Gel e bi'llâhi söyle ey fettân
Yok mıdur zecr u qahruña pâyân

Yiter âhumdan itmedün mi hâzer
Eyledün qâmetüm gam ile kemân

Ne yürekle ögülesin nâzı
Ham idüp hâke eyledün yeksân

Nice vardı elün ki o cânı
Eyledün miñnet oqlarına nişân

Bulmamışken bahâr-ı ömri kemâl
Şarşar-ı şiddetünle oldı hazân

Bārgāh-ı Hudāya kim ireyüm
Dād için dāmenün tutup gireyüm

3

20a

Ol benüm bir sehî-nihālüm idi
Gülsitānumda verd-i alum idi

Bülbülāsā kaçan ki itse sürür
Nağmesi dāfi^c-i melālüm idi

Ol meh-i nev-zuhūr-ı burc-ı vücūd
Āsmān-ı dile hilālüm idi

Kelimāt-ı hayāt-efzāsı
Cān dil u teşneme zülālüm idi

Çol kanat idi baña her yirde
Rūh-ı rūhum şafā-yı bālüm idi

Ol şafālar kamu melāl oldu
Murg-ı cānum şikene bāl oldu

4

Böyledür hāl-i ‘ālem-i fānī
Yokdur anda hulūd imkânı

Niçe serverleri helāk itdi
Gitti kalmadı adı vü şanı

Ço felekden şikāyeti ey dil
Çıl te’emmül kazā-yı Yezdānı

Tîr-i ceffü 'l-ķalem bîmâ seyekûn
N'idügin fikr idüp ķıl iz'ânı

Nef' u źar her ne gelse Rabbüñden
Şıdķile ol muķî' -i fermānı

Ĥaķ durur ķünkü fā' il-i muķtār
Ėayrîñüñ ara yırde pes nesi var

5
Feyziyâ rûķına gel eyle du' ā
Müstecāb ide umaram ki Ĥudā

Seyyiātını eyleye ĥasenāt
Ol kerîm u raķîm olan Mevlā

Aķıdup cüybār-ı raķmetini
Pāk ide her dem anı ser-tā-pā

Pertev-i āftāb-ı luķfindan
Merķādın ide pür-şafā Mevlā

Ĥaşr idüp ümmet-i Muĥammed ile
Menzilin ide cennetü 'l-Me'vā

Kim ki der buña şıdķ ile āmîn
İki 'ālemde ola ĥamdan emîn

IV

Terkīb-Bend-i Nuş-āmiz

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

20b

1

Ey şeh-süvār-ı ma' reke-i hüsni-i ber-kemāl
Sultān-ı bende-perver-i iqlīm-i i' tidāl

Ferruḡ-nihād u hüb-nijād u huceste-hāl
Pākize-tāb' nīk ü liḡā bihterīn hişāl

La' lüñ zülāli şehd-i mükerrer meges o hāl
Māyil o şehde mūr-şifat çok şikeste-bāl

Haddüñ şüküfte yāsemīn-i gülşen-i cemāl
Haddüñ riyāz-ı hüsnde bir serv-i bī-mişāl

Zinhār efendi ḡayre kıyās itme kendüñi
Bir görme her hıyele niḡāl-i bülendüñi

2

Sen burc-ı hüsne bir meh-i ' izzet qarīnsin
Dürc-pāk-ı şerefde güher-i pāk-şemīnsin

La' l-i lebüñle hātem-i hüsne nigīnsin
Gencür-ı mihre mihr-i leḡāfet rehīnsin

Ġam zulmetinde ' aşıḡa nür-ı mübīnsin
Āyīne-i cemāl-i cihān āferīnsin

Her vechile müsellemin-i rüy-i zemînsin
Ammâ bu deñlü varuña erâzil nişînsin

Gül gibi açma perdeñi ağıyardan şakın
Dāmān-ı ʿ ismetün zarar-ı ʿ ārdan şakın

3

Düşmez saña ki cāy-ı erâzil mekân ola
Lâyîk midur ki dürre-i mağz hâkdan ola

Erbāb-ı dil yanußda haķîr u mihān ola
Ağıyar-ı luţfuñ ile niçün kāmran ola

Maķşūduñ ise kim şerefüñ zamān ola¹⁵
Tapuñ hemîşe merciʿ -i halk-ı cihān ola

Luţfuñ metāʿ ı bir gün ola rāyegān ola
Kālā-yı hüsn ide zarar çok ziyān ola

Saʿ y ile bir kenāra çekil nitekim hilāl
Kesb it mişāl-i bedr-i felek rüz [u] şeb kemāl

4

Çıl burc-ı istiķāmeti cāy āftābveş
Kec-revlik itme gerdiş-i çerĥ-i ĥarābveş

Nerm ol ve lîke meyl-i denî itme ābveş
El virmesün zülālüne hergiz şarābveş

21a

Ülfetde olma lezzet-i ʿ işa zübābveş
Bezî itme āb-rüyuñı cām-ı şarābveş

¹⁵ Vezinde bozukluk var.

Dikme şarāba çeşm u ta'alluk ḥabābveş
Her kaçresi olursa eger la'l-i nābveş

Rez-duḥter adı ki anuñ ümmü'l-fesāddur
Yaқınlıқ itmemek aña rüşd-i sedāddur

5

Ol şadd-i ser-firāz u şanavber-ḥırām için
Reftār reheş behā-yı dil-i müstehām için

Pişānuñ üzre tal'at-ı mäh-ı tamām için
Mihr-i ruḥuñda sünbüle-i mähfām için

Ḥaṭṭuñda rāz Ḥızr 'aleyhisselām için
La'lünde sırr-ı mu'ciz-i yuḥyi'l-'izām için

'Ağzuñdağı kelām-ı belāgat-nizām için
Dür dişlerüñde ol şeref-i intizām için

Sem'-i kabül ile suḥen-i Feyzīyi işit
Fikr it özüñi ğayret ü nām düşer iş it

V

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1

Gönül maḥabbet-i dünyā ki zehrdür bī-meşel
Қo meyli zevқına anuñ helāket isteme gel

Sürür-ı dār-ı ğurūra ta'alluқ itme kes el
Ġınāsı 'ayn-ı 'anāddur şafāsı maḥz-ı kesel

‘İkāl-ı ‘iffeti nefis ayağında eyleme hâl
Ser-â-ser itme derûnuñ maḥall-i mekr u ḥiyel

Vücūd-ı bî-hünerüñ la‘l anuñ ‘aql u naql
Maḳâl-i bî-‘amelüñdür mişal-i sîm u dağal

Nedür bu re‘y-i ḳasîr u nedür bu tül-i emel
Ne elde naḳd-i ‘amel var ne dilde bîm ü ḥacel

2

Kemend-i zülf-i nigāra yiter ki bend olduñ
Ḥayāl-i ḥālile nār-ı ğama sipend olduñ

Hevā güzîn-i ḳad-i serv-i ser-bülend olduñ
Bu gice miḥnete batduñ helāk-mend olduñ

Muḳîm-i kûy-ı dil-ārām u dil-pesend olduñ
Ne cāygîr-i mesācid ne chl-i pend olduñ

21b

Zübāb-ı şehd-i leb-i la‘l-i nüş-ḥand olduñ
Döküldi bāl u perüñ cümle bir gezend olduñ

Yiter esîr-i ta‘ām-ı lezîz-ḳand olduñ
Alur boğazuñ bir gün merāret ile ecel

3

Kelām-ı bihter-i pîrāne i‘tibāruñ yok
Günāhı tazelemekde hiç iḥtiyāruñ yok

Sefāhetüñ ḳatı çok zerrece vaḳāruñ yok
Ta‘aḳkul eyle ki bir fi‘l-i ḥaḳ güzāruñ yok

Hevā-yı nefis ile bir sen şalāhkāruñ yok
Dönüp felek gibi bir yirde hiç kararūñ yok

Degül niyāz ile başuñ hoş āh u zāruñ yok
Ayakda kalduñ a ğāfil meger ki 'āruñ yok

Günāha karşı varırsın niçün kararūñ yok
Neden ańılmaya kahr-ı Hūdā-yı 'azze ve cel

4

Serāyuñ itme 'imāret harāb olur āhır
Yirüñ zamānile zīr-i türāb olur āhır

Zülāl şandugıñ ey dil serāb olur āhır
Kıbāb-ı çerh gözüñe habāb olur āhır

Cevāhır-i zer ü sīmüñ yabāb olur āhır
Başuñ her biri senüñ 'itāb olur āhır

Qabāhatüñ sebab-i ıztırāb olur āhır
Netice fi' l-i bedenüñ 'azāb olur āhır

Bu ğafletüñ çü medār-ı 'iķāb olur āhır
Gözüñ aç ol mütenebbih soñuñdan eyle vü cel

5

Añ ol demi ki Harīm-i Kudüsde maħrem idüñ
Mülāzımān-ı Cenāb-ı Haķ ile hem-dem idüñ

Şafā vü şıdkile bir bende-i mükerrerem idüñ
Hezār mertebe şāh-ı cihāndan ekrem idüñ

Sürür-ı vaşl ile Feyzî hemîşe hurrem idüñ
Ne dām-ı fūrķate düşmiş dağı ne mahrem idüñ

Ne şimdi ki gibi derd ü belāya tev'em idüñ
Ne mübtelā-yı elem ne esir-i mātem idüñ

Çü sen bu yirlere öğrenmemiş bir ādem idüñ
Teveccüh it o diyār-ı celile eyle 'acel

VI

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

22a

1

Ḥallāķ-ı cihān eyledi ālemleri inşā
Tā nūr-ı ḥabībini kıla ḥalkā hüveydā

Her şey'e sebep itdi anuñ Zāt-ı şerifin
Manşūş durur niçe delil ile bu ma' nā

Қıldı anı ser-defter-i eşhāb-ı nübüvvet
Sālār-ı rüsul server-i esfel ü a' lā

Evşāf-ı celilile anı eyledi mevşūf
Aḥlāķ-ı cemil ile dağı itdi mücellā

Қullarına gönderdi pes irşād için anı
Tā kim bulalum tābi' olup aña cinānı

2

Çün kıldı müşerref o şehen-şāh-ı kirāmı
Envār-ı cemāl ile leimān u kirāmı

Tevhîd-i Hudâvende idüp ‘ âlemi dâ’ vet
 Qandurdı hem İslâm ile imâna enâmı

Tebliğ idüp emri ile nehyini Hudânuñ
 Bildürdi mübâhı vü helâlî vü harâmı

Dünyâya nazâr itmedi hiç sırran u cehren
 Müstagrağ olup tã’ at-ı Mevlâya tamâmı

Gerçeklik idüp söylemedi hiç yalanı
 Zemm itmedi bir ferdi ne pîr ü ne cüvânı

3

Şıdğ ile aña peyrev olup âl ile eşhâb
 Hağ yola sülûk eylediler hıfz idüp âdâb

Meyl itmediler aţlâs u dîbâsına dehrüñ
 Mağsûdı olup her birinüñ Hâlık-ı eşbâb

Qâl eylediler âteşi tã’ atla vücûdı
 Ser-çeşme-i ‘ irfândan olup her biri sîrâb

Tağşîl idüp miñnetile ma’ rifetu ’llâh
 Derc eylediler dürc-i dile gevher-i nâ-yâb

Hağdan dilerüm her birisinden ola râzı
 Luğf eyle kemâl-ı kerem ile ola qağı

4

Herkes ki ola zühd u şalâh ile müebbed
 Bil bunu ki ma’ nâda odur âl-i Muğammed

22b

Zāhirde eger aña çıķarsa nesebi hem
Olur şeref ü 'izzi anuñ dağı mü'ekked

Mü'minlere pes ancılayın āl-i Resūlūñ
Ta'zīm ile tevķiri olur elzem ü eksed

Her kim aña eylerse bu gūn ħürmet u āgāz
Ħađdan bulısar rūz-ı cezā devlet-i sermed

Herkes ki ola aña ħaķaretle nigāhān
Baķmaz nażar-ı 'ātıfet ile aña Sübhān

5

Bir kimsede kim olmaya ħiç dīn u diyānet
Nemmām ola zemmām ola kizbi ide 'ādet

Ħamr iče zinā ide dađı yiye ħarāmı
Ħāşā ki ola mazħar-ı envār-ı siyādet

Bil ancılayın fāsıķ u bī-'arz u siyeh dil
Mü'minlere lāzımdur aña itmek ihānet

Didi çü resūl *el-veledu sırrı ebihi*
Pes niçe aña āl olur ol ehl-i şenā'at

Ħaķ Nūħa didi itdügi dem kavmini hālik
Küfr ehli olan oğı için *leyse min ehlik*

6

Yegdür ezeli her kişinūñ bil nesebinden
Bellü olur anuñ nesebi hem edebinden

Nef eyleyecek ādeme ‘uḡbāda ‘ameldür
 ılmasa ‘amel fāide bulmaz nesebinden

Mü’minlere dūnyāda ta‘an taşın atan ḡar
 ‘Uḡbāda olur nār-ı cehennem ḡaḡabından

Bir kimse ki kiḡb eyleye andan açar imān
 urtulmaz iki kevnde o Ḥaḡḡun ḡaḡabından

Buyurdu ḡadīḡinde daḡı ḡāh-ı nübüvvet
 Her kimse ki kiḡb ide degüldür baḡa ümmet

7

Ger mü’min iseḡ ḡāyiliseḡ ḡer‘-i Ḥudāyā
 Bilgil ki küfürdür dil uzatmaḡ ‘ulemāya

Anlara virür Aḡmede sen nesl geḡersin
 Hiç var mı ḡarābetde verāḡet gibi māya

Doḡrısını dirüm saḡa bir gün ḡörinürler
 Keḡ bakma naḡar ehline erbāb-ı ḡaḡāya

Evvelce yüri derdüḡe dermān ideḡör kim
 Billāhi ḡada ḡerrini ḡoḡ ucu belāya

23a

Kemlik idene kemlik iderlerse cezādur
 Bildürmek özin bilmeze ḡāyetde sezādur

8

Eyle suḡen-i Feyḡiyi cān ile yüri ḡuḡ
 Bu dürr-i girān-māye yiter ḡuḡuḡa mengüḡ

Dir başuňa ‘aqluň ki yiter bezm-i cihānda
Olduň mey-i ğafletle iken ser-ħōş u medhūş

Yād ile olup kabre girüp haşr olacağuň
Bu fi‘l-i қабиħuň giderüp eyle ferāmūş

Her ne dir iseň bir kese kendü şifātuňdur
Ħoş söyle eger ‘āķilisen söyleme nā-ħoş

Baķ kim saňa göstersün edīb ile sefihi
‘Ayīne-i *el-mü ’minü mir‘ātü aķīhi*

TERCİ̇-BENDLER

I

Fā' ilatün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

Erdşîr-i şîr-dil Nüşîrevân-ı nîk-rây

Şem' -i bezm-i düde-i Cengiz Hân Gâzî Girây¹⁶

1

Her gice gözden nihân olduçça mäh-ı ahterân

Mû gibi encüm şümârı şâh adı melhûz-ı cân

Ârzü-yı hâl-ı ruhsâr-ı cihân-tâbile şeb

Şubha dek yılduz şayardı dîde-i kevkeb-feşân

Râyet-i vâlâsınıñ doğdı şanurdum mehcesin

Bâmdâdân kim tülû' eylerdi hurşîd-i cihân

Hâk-i pâyma dü-çeşm-i intizârum çâr olup

Gözlerüm yollarda kalmışdı çü necm-i Kehkeşân

Bir seher peyk-i nesîm-i 'arşa-i 'âlem-neverd

İrdi vü virdi bu resme müjde-i râhat-resân

Kim şeh-i hâver süvâr-ı eşheb-i gerdün olup

Cânib-i garba şitâbân eyledi harf-i 'inân

13b

Karşu çıkdı itdi istiğbâl sultân-ı guzât

Şeh-süvâr-ı rezm serdâr-ı dilîrân-ı zamân

Erdşîr-i şîr-dil Nüşîrevân-ı nîk-rây

Şem' -i bezm-i düde-i Cengiz Hân Gâzî Girây

¹⁶ Terci-bendin vasıta beytinden önce beyitlerin olduğunu, fakat müstensih tarafından bu beyitlerin atlandığını düşünüyoruz.

2

‘Ayn-ı ‘ālem rüşen oldı maqdem-i sulţān ile
Dīde-i Ya‘kūb açıldı Yūsuf-ı Ken‘ān ile

Rūhı gitmiş cisme dönmişdi hemān halk-ı cihān
Cānı geldi yirine halkuñ kudūm-ı hān ile

Hākdan ref‘ eyledi muhlışlerin şeb-nem-mişāl
Gün gibi pertev şalup ruhsār-ı tāb-efşān ile

Şarka vü ğarba idüp seyr ü sefer hürşid-i şāh
Tıtdı İskender gibi āfākı ad u şan ile

Akıdup seylāb-ı tīg u yağdırup bārān-ı tīr
Ğarka virdi mülket-i küffarı hep tūfān ile

Şan kıyāmet kopardı e‘ādī dīnūñ başına
Ğarbdan gün gibi çün doğdı ‘ulūvv-i şān ile

Kātib-i dīvān-ı sulţān-ı kazā rüz-ı ezel
Yazdı anı defter-i şāhāna bu ‘ünvān ile

Erdşir-i şir-dil Nüşirevān-ı nīk-rāy
Şem‘ -i bezm-i dūde-i Cengiz Hān Ğāzī Girāy

3

Her kaçan beş barmağı atılsa mānend-i esed
Pençesinden idemez cānın rehā hiç bir ehad

Kılsa terkibi vücūd-ı düşmene irādı naqs
Nize-i tiri [kim] idemez siperler dārı red

İ' tirāz-ı ehl-i küfri millet-i İslāmdan
Men' ine pesdür tecerrüd tır-i dil-dūzı sened

Tīg-i āteş-tābı Zü'l-karneyn-i şānīdür meger
Kim demirden çekdi zulm u fitne Ye' cūma sed

Şöyle bir şāhib-sa' ādet servere yitdüm diyü
Fah'r iderse efser-i devlet yiridür tā ebed

Pāy-pūsile görüp hākūñ ser-efrāz olduğın
Didiler yir yir felekler el-ḥased şümme'l-ḥased

Eylemiş bu beyt-i 'ālī-gevheri naqş-ı nigān
Saltanat mührin kazan ol şāni' -i kāmīl-ḥıred

Erdşīr-i şīr-dil Nūşirevān-ı nīk-rāy
Şem' -i bezm-i dūde-i Cengiz Hān Gāzī Girāy

4

Ey gubār-ı dergchūñ tāc-ı selāṭīn-i 'ızām
Hāk-i pāyuñ kuḥl-i a' yān-ı hevākīn-i kirām

Huşmı da' vā-yı muḳābil eylese ilzām için
Hüccet-i kātı' yiter destüñde seyf-i intikām

Aḥter-i firūzuñ ilğar itse lāzımdur diyü
Eblağ-ı şebdizini besler dem-ā-dem şubḥ u şām

14a

Āhenīn keş-i ṭaleb rāhında ifnā itse tır
Bulımaz yanaşmağa sen teg şeh-i gerdün gulām

Rezm içinde rahşınıñ na'ından âteşler şaçar
Gâziler senden yaqar el-ħağ çirâğını tamâm

Ĥamdüli 'llâh kim tezerv-i nuşreti itdüñ şikâr
Ĥalka ĥalka cevher-i tîguñ kurup her yana dâm

Salţanat kaşrınıñ eţrâfında naĥkâş-ı kader
Ĥallile bu beyti taħrîr eylemiş gördüm tamâm

Erdşîr-i şîr-dil Nüşrevân-ı nîk-rây
Şem'-i bezm-i düde-i Cengîz Ĥân Gâzî Girây

5

Ĥüsrevâ taĥdîr-i Ĥağ tevfiğ-i tedbîr eylesün
Ya'ni her tedbîrünü ber-vefğ-i taĥdîr eylesün

Nitekim luţfuñ dil-i Feyzî'de itmişdür eşer
Nâr-ı ĥahruñ düşmenüñ cânına te'sîr eylesün

Feyz-i kîlkün şeş cihâte cân gibi olsun revân
Ĥükm-i şemşîrünü yedi iqlîmi teşhîr eylesün

Şâh-bâz-ı tab'-ı derrâküñ per-i himmet açup
Pençe ursun tâ'ir-i maĥsûdı naĥçîr eylesün

Dergehüñ toprağına egri bağan nâ-râstlar
Ĥâk-i zillet gözlerin pür yüzlerin pîr eylesün

Ĥâk-i ĥünü kâfiri tîguñ ĥırâsânı idüp
Ĥal'a-i İslâmı ĥışn-ı dîni ta'mîr eylesün

Devrine cām-ı zer-endūd-ı mehūñ o şād çerh
 Hāme-i ta' zīmile bu beyti taħrīr eylesün

Erdşīr-i şīr-dil Nūşirevān-ı nīk-rāy
 Şem' -i bezm-i dūde-i Cengīz Hān Ğāzī Girāy

II

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1

Halk olındı bu fārem-i ezrak
 Biline tā ki sun' -ı Hāzret-i Hāk

Şıbgatu 'lāh sırrın añlamağa
 Halkun oldı kimi qara kimi aq

Muhtelifdür merātib-i insān
 Elde hiç bir olur mı beş barmak

Dir kelām-ı mūkerremetinde dilā
Tensevü 'l-fazla qādiri muqlak

Benem ol esfel-i esāfil-i nās
 Olsa *tahte 's-şerā* mekānum Hāk

Der-i halvet-serāy-ı 'irfānuñ
 Ğayra meftūhdur baña muqlak

Taşlar ile niçe dögülmeyeyin
 Başuma niçe saçmayın toprak

Himmetüm dūn mertebem alçak
 Cümle il yaşsi ben yaman ancak

2

Mümkün olmadı hall-i 'uqde-i dil
Feth olunmadı kaldı bu müşkil

Bir işüm yok ki ola ol maqbül
Var mı ben teg cihānda nā-ķābil

Gör sitārem ki burc-ı es' adde
Tāli' olmaķsızın olur āhī bil

Nūr-ı mihr istesem ğurūba varur
Sāye ķılsam taleb olur zāil

Ħalka kesb-i kemāl ķılmaķda
Naķş olur bende dem-be-dem kāmīl

25b

Ğayrılar ser-bülend-i 'ālī-ķadr
Pāye-i rıf' atum benüm sāfil

Öz idüp n'eyleyin maķāmātı
Ķoyalum ķīl u ķālī ve 'l-ķāşıl

Himmetüm dūn mertebem alçaķ
Cümle il yaķşī ben yaman ancaķ

3

'Azm-ı rāh-ı şerī' at eylemedüm
İhtiyār-ı tarīķat eylemedüm

Göz yumup şüret-i mecāzīden
Derk-i sırr-ı ħaķīķat eylemedüm

Neyyir-i ma'rifet şu'âi ile
Sînenen def'-i zulmet eylemedüm

Hâdim itdi melekleri baña Hâk
Ben aña hiç hizmet eylemedüm

Keşret âyînesinde diğkat idüp
Seyr-i îzâr-ı vaḥdet eylemedüm

Ṭâ'ir-i ḥuld iken bu menzilden
Uçmağa sa'y u himmet eylemedüm

Ġayrılar buldı rıf'at-ı derecât
Ḳaldum esfelde ġayret eylemedüm

Himmetüm dūn mertebem alçağ
Cümle il yahşi ben yaman ancak

4

Varını kimi eyleyüp ifnâ
Oldı cüyâyı kenzü lâ-yefnâ

Kimi şu gibi aḳar
'Āḳibet oldı vâşıl-ı deryâ

Kimi irdi o dürr-i yektâya
Yidi deryâyâya ḳıldı istingâ

..... kiminün hilâl.....
Pertev-i âftâb-ı burc-ı beḳâ

Kimi seyr
oldı rütbe-i 'ulyā

Kimi irişdi *kābe kavseyne*
ev ednā

Haşılı nesne hāil olmazdı

26a Himmetüm dūn mertebem alçaķ
 Cümle il yalşı ben yaman ancak

5
 Feyziyā ol raħīm u 'adl-i cevād
 Cümle a' yānı eyledi icād

Buldı feyz-i muķaddes-i Haķdan
 Her biri rütbe-i huşul-ı murād

Bī-sütün itdi ķubbe-i çerhı
 Arza urdı cibālden evtād

Müdde' āsın cemī' -i eřyānuñ
 Kıldı i' tā bi-ķadri 'l-isti' dād

Ben dahı iddi' ā-yı rüşd itsem
 Beni eylerdi feyz-i Haķ irřād

Tarh-ı naķř-ı sedād eylemedi
 Levhümi sāde bulmayup üstād

Dideden yaş yirine kan ağıdup
Rūz [u] şeb n'ola eylesem feryād

Himmetüm dūn mertebem alçağ
Cümle il yaḥşi ben yaman ancak

III

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

1

Gel sāķi dem-i 'işret-i hengām-ı şafādur
Eyyām-ı sürūr-ı tarab-ı vaḳte 'aḫādur

Göster görelüm duḫter-i germüñ daḫı ābın
Dīdārı anuñ cān gözine kuḫl-i cilādur

Şāf ise eger bülbülenüñ bize derūnı
Yoḳla dehenin şādır olan ḫüsn-i edādur

Ṭūṭi gibi tut karşı kadeḫ āyinesin tā
Güyā ola dil murḡı ki ma' nāda hümādur

Dil kaşrına şal pencere-i ḫaṅçereden tāb
Bir cāmile kim maṭla' -ı envār-ı Ḥudādur

Al destüñe evvel cām-ı şafā ki pür olsa
Reşk-i kamer u ḡayret-i ḫurşīd-i semādur

Pür kııl anı ol bāde-i şāf eyle ki derdi
Dil derdine ḫoş merhem ü tiryāk-i şifādur

31b

Biz daḫı nişār eyleyelüm pāyına bir bir
Ol dūrleri kim ḫāşıl-ı gencūr-ı ḫafādur

‘Ayb eyleme mestāne ħurūş eyleseñ ammā
Ümmīd-i şavāb eyleme bizden ki ħayādur

Biz gāfilüz ādāb u maķāmāt-ı ħıreddin
Kullandığımız perde bizim özge hevādur

Biz fālib-i gencīne-i vīrāne-i ‘ışķuz
Biz ħüsn ezel ü ilāhī dīvāne-i ‘ışķuz

2

Terkībimizi rüz-ı ezel şāni‘ -i ekber
Çün eyledi eczā-yı ‘anāsırla muĥammer

Gāhī oluruz bī-ser u sāmān bu sebebden
Eller hep ayaklar bizi çün ħāk-i muĥaķķar

Geh başdan ayaga oluruz āteş-i sūzān
Āh itsen olur dūd-i fer eflāka berāber

Geh kākül-i cānāna hevāsıyla dem-ā-dem
Yil gibi perīşān gezerüz kūyı ser-ā-ser

Yüz sürmek için pāyına her serv-i revānuñ
Gāhī aķaruz sūy-be-sū niteki şular

Rindān ile gāhī iķerüz meykedelerde
Ol ābı ki zulmetde taleb ķıldı Sikender

‘Ubbād ile mescidde dem olur ki çilesüz
Envār-ı ma‘ārifle olup sine fer enver

Mestān-ı mey-i ‘ışk ile şohbet talebinde
Elden ele devrān iderüz niteki sāgar

Cān ile hārīdāriyuz ol gevher-i pākūñ
Kim ma‘den-i hāsıdur anuñ kalb-i muṭahhar

Yeksān görünür bize ‘imārāt u hārābāt
Farq cylemezüz nīk ü bedu’l-kıṣṣa birāder

Biz ṭālib-i gencīne-i vīrāne-i ‘ışkuz
Biz hūsn ezel u ilāhī dīvāne-i ‘ışkuz

3

Dünyā-yı denī lezzeti vallāhi kasemdür
Nā-dāna şükür rāyıkā-yı ‘āşıkā semdür

Ḳāl eylemeyin āteş-i ‘ışkile vücūdın
Ḳalb aqçce gibi lāyık-ı mīkrāş-ı ‘ademdür

Hep şūret-i aḥkāmı durur ḳādı-ı ‘ışkuñ
Levh üzre ne kim hāşılı taḥrīr-i ḳalemdür

Perverde-i āşār-ı kemālātıdur anuñ
Evlād-ı ‘Arabdur gerek ebnā-yı ‘Acemdür

32a

Bir zerresidür seb‘a-i seyyāre bu ‘ışkuñ
Bir ḳaṭresi deryā-yı muḥīṭ u yedi yemdür

Sīnemde ne dem ḳulzüm-i ‘ışk itse temevvüc
Gökden dökilür reşhaları şanma ki nemdür

Geç zevrak-ı 'ışkile bu girdāb-ı hūdūşı
Zīrā ki verāsında anuñ baħr-i qademdür

Toprağı zer-i hāliş ider şan'at-ı iksir
Bilmezler anı 'ışk erinüñ çekdügi ğamdur

Bir silsile kaydile müdām ehl-i menāşıb
Dīvāne-şifat beste-i zencir-i clemdür

Neccār-ı cihāngerd gezüp küşe-be-küşe
Cüyende-i cem'iyet-i dünyā rüd-ı remdür

Biz tālib-i gencine-i vīrāne-i 'ışkuz
Biz hūsn ezel ü ilāhī dīvāne-i 'ışkuz

4

Biz seyr iderüz cām-ı şarāb üzre cinānı
Bildüñ yıqılur soñ ucı bu heft kıbābı

Keşf oldı bize ma'nī en-nās-ı niyām
Biz cān gözine çekmeyeli perde-yi h'ābı

Bu dīde-i pür-hūnumuzuñ 'aynı degül mi
Gör bāde-i sürhile tolu cām-ı şarābı

Bir qaşı kemānuñ oķı zaħmın ider şerh
Muṭrib n'ola ger bezimde söyletse rebābı

Bilmek dilcyen bağrumuzuñ 'ışk ile hālin
Seyr eylesün āteşde dönen kanlu kebābı

Hakdan dün ü gün maḥlabumuz ḥiss-i rızādur
Maḥsūd bize luḥfile bir kerre ḥitābı

Āḥir bizi eylerse sezā ṣevb-i sevāba
Bā-ṭu‘ me-i ser-pençe-i ‘uḳḳāb ‘iḳābı

Biz ‘ışḳ eriyüz ‘ışḳ-ı ḥıred beri gelinmez
Zāhid bizi bī-hūş görüp itme ‘itābı

Bir mertebe ser-mest-i mey-i cām-ı seḳāyuz
Kim eglemüz ḥuṣḳ u ter u tīre vü tābı

Ma‘ mūre-i büldāna ḳadem baṣmayup aṣlā
Her laḥza anuñcün severüz genc-i ḥarābı

Biz ṭālib-i gencīne-i vīrāne-i ‘ışḳuz
Biz ḥüsn ezel u ilāhi dīvāne-i ‘ışḳuz

5

Feyzī bizi irṣād ideli pīr-i ḥarābāt
Şāf oldu gönül cām-şıfat gitdi küdüret

Feth oldu ḥabāyā-yı zevāyā-yı ḥaḳāyık
Açıldı bize bāb-ı fütūḥāt u füyūzāt

Gelmez heves-i ref‘ u na‘ b-ı ḳalb-i kesīre
‘Örfile ḳabül eylemezüz ‘örf u izāfāt

32b

Keşf oldu mezāhirde şıfātuñ ser-i tābı
Gördükde mey-i sāḡar ile mütteḥidü ’z-zāt

Mir'ât-ı kadehden bize bir lem' a görindi
Kim mihr ile meh olsa yiridür aña zerrât

Gözden götürüp perde-i pindârı o lem' a
Nâkış görünür oldu bize ehl-i kemâlât

Fark idemez olduk ezeli hiss-i ebedden
Bir oldu bize cümle bidâyât u nihâyât

Fevt oldu gam-ı devr ile sâkî dem-i 'işret
Kıl bir iki câm ile kazâ-yı dem-i evkât

Men' itme bizi mest görüp bâde-i 'ışkı
Çanmak mı olur bize bu mey zevkine heyhât

Geldün geleli merhale-i kevn-i fesâda
Ya' ni ki bize cây olalı deyr-i mükâfât

Biz tâlib-i gencine-i vîrâne-i 'ışkuz
Biz hüsn ezel u ilâhî dîvâne-i 'ışkuz

Ḥurūfu 'l-Elf

1

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 *Enzele 'r-raḥmānū min münzi 'n-nedā ğayşu 'l-hüdā*

Ḥurrem oldu açılıp bāğ-ı dil-i merd-i Ḥudā

2 Ğaybdan ' ayn-ı ḥayāt-ı feyz-ı Ḥaḳ oldu revān

Tāzelendi ser-be-ser arz u vücūd-ı māğdā

3 Dağ u daşdan mün' akis olan şadādur fi 'l-meşel

Ḥalk-ı ' ālemden zuhūr iden kamu şıyt u şadā

4 Çün ridā ' ayn-ı ridādur şüret-i taḥrīrde

Eyyühe 'z-zühhād iyyākum ve taḳlīdür 'r-ridā

5 ' Ömr-i dünyā Feyzīyā bir ān-ı mümteddür hemān

İ' tibārīdür vücūd-ı intihā vü ibtidā

2

Mef' ülü Fā' ilātün Mef' ülü Fā' ilātün

1 Ruḥsāruñ olsa bī-dār eşküm olur hüveydā

Varsa ğurūba ḥurşid olur nücüm peydā

2 Bilmem ' aceb nedendür rüyuñda iki ğisū

Her yılda bir olurken ey māh-çihre yeldā

3 Göz gördi sevdi gönlüm sevdā-yı ḥatt u ḥālūñ

Sevdā ' ayına öpdü sineimdeki süveydā¹⁷

35b

¹⁷ Mısranın başında bulunan öpdü kelimesi ' ayına kelimesinden sonra getirilerek mısradaki vezin bozukluğu giderilmiştir.

- 4 Dil çārsūy-ı ğamda sevdā eger belādur
Sermāyesi melāmet sevdi mūdām sevdā
- 5 Derd-i dil-i nihānum fāş eylemek olurdu
Ġangīn olup çhibbā şād olmasaydı a‘ dā
- 6 ‘Uşşāka kūh-ı ğamda Ferhād açdı yolu
Yolsuz gezerdi yoġsa şahrada Kays-ı şeydā
- 7 Luţf-ı Hudā dilerseñ yarın ola karīnūñ
Feyzī bu ğün dem-ā-dem *kul lā-tezerni ferdā*

3

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün.

- 1 Dilā ħam-der-ħam olmış zülfi yārūñ dāl u cīmāsā
Dehānı şanki bir nā-yābdur la‘ linde mīmāsā
- 2 Kaçan el ursa zülfi tırrasına ol gül-i ra‘ nā
Tutar enfās-ı tīb ‘ālemi ‘anber-i şemīmāsā
- 3 Ten-i pūr-āb bād-ı zīr-i pīrahende ol māhuñ
Ziyā-baġş eyler āfāķı şanasın la‘ l u sīmāsā
- 4 Tekellüm eyleyüp ‘uşşāķ-ı zārı şād ider her dem
Güler yüz gösterür ħalk-ı cihāna şeh selīmāsā
- 5 Vefā eylerdi ey Feyzī saña ol yār-ı bī-raġmuñ
Velī münfek degül aġyārı yanından recīmāsā

4

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ğam kemānı kāmētüm zih-rişte-i hün-āb aña
Dem mi var kim urmaya dest-i kazā kullāb aña
- 2 Kevkeb-efşāndur gözüm bir mehveşüñ dürriyle kim
Zerredür nisbet olınsa mihr-i 'ālem-tāb aña
- 3 Rişteye döndürdi cevri le ten-i pür-tābumı
Gör ne işler geçdi ey dil ol dür-i sırāb aña
- 4 Ğamze-i cānāna zaḥmı arturur sīnemde tāb
Gör ne ḥaçerdür ki āteşden virilmiş āb aña
- 5 Bī-sebeb aḡyāra luḡ u pāke cevri cıylar dime
Fā' il-i muḥtārdur lāzım degül esbāb aña
- 6 Kıbleden rü-geştedür miḥrābveş ma' nāda ol
Kim maḡarr-ı himmet ola şüret-i miḥrāb aña
- 7 Feyziyā vāşıl olurdı devlet-i dīdāra çeşm
Her gice ammā başar reh-zenlik eyler ḡāb aña

5

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Yā Rabbi vir sülük-ı tarīḡ-i Hüdā baña
Luḡ it ri'āyet-i sünen-i Muştafā baña
- 2 Bī-gāne yem-i baḡr-i hevā aşdı başdan
Gönder ḡalāşum itmege bir āşnā baña

36a

3 Maḥv it mu'ayyenāt-ı vücūdum şu resme kim
Sebķ itmeye zebānuma lafız saña baña

4 Faẓluñla eyle lāyıķ-ı şıdķ u şafā beni
Çekdürme ol ğamı ki sezāyum aña baña

5 Ta'yīn-i maķşad itmege yoķ bende ihtiyār
Vir her ne kim murād ise virmek baña baña

6 Bir muķtezā-yı luţf-ı ezcel var mıdur kim
Cürmüm ola vesīle-i 'afv [u] 'aţā baña

7 Feyzī şıfat fenāya durur sa'y u himmetüm
Tā kim ola 'alāķa-i Feyzī beķā baña

6

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Gice gündüz çaylar kim çağlar ağlar baña
Çekdüğüm bārı görürse tağlar ağlar baña

2 Kaţre-i şeb-nem degül evrāķdan rızān olan
Şubḥ-dem kerīm göricek bāğlar ağlar baña

3 Şefķat eyler ḥālüme 'uşşāk hem aġyār hem
Bülbül-i āşüfte dilüz ağlar ağlar baña

4 Derd ü ğam şöyle nizār itdi ten-i zārüm benüm
Görse za' füm şayrular hem sağlar ağlar baña

- 5 Çeşmümün kirpiklerinden Feyziyâ her dem ağan
Rîm-i hûn-âlûd şanma dağlar aglar baña

7

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Yâ ilâhî nûr-ı mihrünle 'inâyet kııl baña
Tâli'üm seyyâresin necm-i hidâyet kııl baña
- 2 Gûsfendüm aldı gürk-i kâr-bed her cānibüm
Râ' i-i luḡfuñ niḡebān it ri' âyet kııl baña
- 3 Hıfz idüp şeytân-ı mārından sipihr-i sīnemi
Hem şehâb-ı 'ismetün gönder himâyet kııl baña
- 4 Çünkü ben noḡsân ile 'iṣyânı bî-ḡad cyledüm
Sen kemâl-ı fazl ile rahmı be-ḡâyet kııl baña
- 5 Evvel ü âḡir budur Feyzî-i zāruñ ḡâceti
Müḡr-i mihr-i Aḡmedî zannum nihâyet kııl baña

8

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şunmadın sâḡî çeküp şemşîr-i ḡam gerdün baña
Çekmeyin gerdün ḡamın bir iki sâḡar şun baña
- 2 Kâfirüm ger ḡürmetin inkâr idersem dostlar
Bevk deminde çok yetişmişdür mey-i gül-gün baña
- 3 'Işḡ-ı Leylâdan geḡüp tekmiil-i noḡsân itmedi
ḡayf kim tekmiil iderdi yine ger Mecnün baña

36b

- 4 Pād-şāh-ı mülk-i 'ışkum nāleler nevbet-zenüm
Yaş yirine kan akıtmak dīdeden kânün baña
- 5 Bāğbāna göz terāzūdur naẓar kıl sen dağı
Servden rācih gelür ol kāmct-i mevzün baña
- 6 Meyl ider her kanda bir hūb olsa görsün görmesün
Bir belā oldu görünmez bu dil-i maḥzün baña
- 7 Feyziyā bir geştedür bahtum ki gör döndi bugün
Va' de-i luḫf itmiş iken dün sipihr-i dün baña

9

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ger melāmet tīrin atsa ğam degül düşmen baña
Ḥalka halka dāğlar peder dilā cevşen baña
- 2 Bir yañadan nār-ı fūrkat bir taraftan seyl-i ğam
Nice duysun tūtalum olmuş demirden ten baña
- 3 Kana boyandukça çāk itsem n'ola pīrāhenüm
Merd-i meydānum yaqışmış al u pīrāhen baña
- 4 Vaḫt olur zindāna girsem yeg gelür gülzārdan
Gāh olur zindāndan bedter olur gülşen baña
- 5 Gördügi her āfete naḫd-i sirişk bezil ider
Bir gözümüz āfet oldu dīde-i rüşen baña

6 Yārdan şekvām yok ağyardan dād eylemem
Her ne miḥnet çekdüm ise itmişem hep ben baña

7 Feyziyā ol gün doğar ḥurşid-i devlet başa kim
Şāhid-i maqşad tecellī eyleye benden baña

10

Fāilātün Fāilātün Fāilātün Fāilün

1 Tenden iḥrāc için ey cān k'ābumdan miḥnet saña¹⁸
Karşu çıkduñ baña zahmet virmediñ rahmet saña

2 Gitdi derbend-i belādan şavdı Mecnūn nevbetin
Ey dil-i divāne geldi ḥāzır ol nevbet saña

3 Düşde rāḥat olmuşam bu şeb mu'abbir didüğüm
Hep ḥayāl u ḥāb olur şimdengirü rāḥat saña

4 Pāk kıl āyine-i idrāküñi jengārdan
Ger dilerseñ şāhid-i maqşad vire şüret saña

5 Pāy-pūs-ı yār pesdür pāye-i 'izz ü celāl
Secde-i dergāhdur sermāye-i rıf at saña

6 Ārzü-yı cem'-i dünyā ile gezme her taraf
Çok perişānlık virür ümmid-i cem' iyyet saña

7 Neşve-i cām-ı fenā Ferhādı kıldı ser-girān
Kaldı şimdengirü Feyzī yalınız şöḥbet saña

¹⁸ Mısrada vezin bozuktur.

11

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

37a

- 1 Cihān-ı pür-cefāyı gördüm ey dil bî-girān deryā
Tevekkül fülkine girdüm ki *bismillāhi mecrehā*
- 2 Olur lenger-küseste 'āķibet fülk-i felek bir gün
Demir tutmaz muhālif rüzgār olursa bu mersā
- 3 Leb-i la' lüñ Hızır hāl-i ruħuñ necm-i hidāyetdür
Şeb u rüz ey emīn sırr-ı *Fesubhānellezi esrā*
- 4 Kenāre keştī-i Nūh-ı nebī çıkmazdı Tūfāndan
Fener göstermese nūruñ senüñ ey sırr-ı *mā evhā*
- 5 Vücūduñ zevraķın girdāb-ı ğafletden çıkar Feyzī
Sözüñ şalli'aleyhe yā Mucīb olsun u yā Mevlā

12

Fāilātün Fāilātün Fāilātün Fāilün

- 1 Ey ki sen rūh-ı muşavversin fedā cāndur saña
'Ārif-i cān olmayan her mürde cānāndur saña
- 2 Cevr-i bî-dād eylemek 'uşşāķa düşmez şānuña
Lāyık olan pād-şāhum luţf u ihsāndur saña
- 3 Her müje tīr-i hadeng ebrū kemān ğīsū kemend
Ğamze ķurbān olduğum şemşīr-i perrāndur saña
- 4 Neşve-i esrār-ı cām-ı la' lüñ idrāk itmeden
Aña hayrānum ki 'ālem mest ü hayrāndur saña

- 5 Şöyledür la' lünde Feyzî mu' ciz-i yuhyî 'l- 'izām
Fi 'l-meşel düşvār olan 'İsāya āsāndur saña
- 6 Zînet eyler hūblar kendin kemāl-i hūsn için
Terk-i zînet kıl ki zînet maḥz-ı noḳsāndur saña
- 7 Sen ki zevḳ-i vuşlatı farḳ eyledüñ hicrāndan
Feyziyā 'āşık dimek doğrusı yalandur saña

13

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 'Andelibā yitdi cām-ı mül baña al gül saña
Hem yiter endîşe-i kākül baña sünbül saña
- 2 Bi'llāh ey ḥāce sevād-ı dîdeden kıymetlidir
Ḥāl-i rüy-ı dil-ber-i şengül baña fülful saña
- 3 Esb-i tāze bindüñ āhir çöllere koyduñ beni
Rüz-ı evvel kısmet imiş çöl baña Düldül saña
- 4 Sen gül-i bāğ-ı vefā ben mest-i cām-ı bezm-i 'ışḳ
Pes surāḫi itdügi ḡulgul baña bülbül saña
- 5 Cān-ı Feyzî 'arşa-i vuşlatda ögdüldür bu gün
Geç güzeller ḫaylini ḳo çöl baña ögdül saña

14

Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün

- 1 Her dem ki şabā izüñ tozın getürür cānā
Ben ḫāki ḡubārāsā yirden götürür cānā

37b

- 2 Çeşmüm ğam-ı la' lüñle her dem n'ola ağlarsa
Şehd-i leb-i nüşınuñ çok şu götürür cānā
- 3 Hayr bulalı haţtuñ nezd-i ham-ı zülfüñde
Dil-dādelerüñ bir bir işin bitirür cānā
- 4 Dil hānesini ğamzeñ nālān u harāb eyler
Vāy ol evc kim anda Tātār oturur cānā
- 5 Sevdā-yı ğam-ı ' ışkı ' arz eylemege Feyzī
Bulduqça saña fırsat ' aqlın bitürür cānā

15

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Haq durur bīr u bār u bī-hemtā
Ellezi kāne Bākiyen Ehadā
- 2 Rāmdur emrine bu kevn ü mekān
İzlehu qāle kün fe-kāne kemā
- 3 ' Arş u kürsi semā vü ' arz u cibāl
Lev tecellā lehunne mā-tebqā
- 4 Zī-tafağdul zihī kerem ki hemīn
Yec' alü 'l-müşrikīne mürtezekā
- 5 Oldı her hāle Feyziyā o habīr
'İlmuhu kad ehaţa mā vecedā

GAZELLER

16

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Zamānuñ biz de bir kaç 'āşık-ı 'üryānıyuz cānā
Bu dehrüñ bağı yanmış lāle-i nu' mānıyuz cānā
- 2 Nice dem vādi-i deşti gezüp Mecnūnveş hayret
Belā kühsārınuñ biz mi ser ü sāmānıyuz cānā
- 3 Dilā Qays ile Ferhāduñ bizüz şimdi ayağdaşı
Maḥabbet deştinüñ Mecnūn-ı ser-gerdānıyuz cānā
- 4 Qul olmaz degme bir āzādeye dil ser-fürü itmez
Ki öz başına buyruq ālemüñ sulṭānıyuz cānā
- 5 N'ola rağbet bulursa Feyziyā bu şi'r-i dil-sūzuñ
Bi-ḥamdi 'llāh bu dehrüñ biz daḥı Selmānıyuz cānā

17

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Meyl eyleyen o la' l-i suḥen-pervere cānā
Qāyil mi olur gonçe gibi ebtere cānā
- 2 Rağbet mi qodı misk-i tere zülf-i siyāhuñ
Revnaq mı qodı ḥāl-i ruḥuñ ' anbere cānā
- 3 Görsün niçe olur mihr ile meh nūr-ı felekde
Ruḥsār-ı zīyā-küsterüñi göstere cānā
- 4 Sevdā-yı ḥaṭuñ bendi dili kıldı muḳayyed
Şimdengirüben ḳavlide yaz deftere cānā

- 5 Vaşf eyleycli la' l-i girān-māyeñi Feyzī
Her bir sözi kıymet kıomadı gevhere cānā

18

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

38a

- 1 Giyāh-ı pīç ü zāle şanma dām u dānedür dünyā
Ecel şayyādunuñ menzilgehi bir hānedür dünyā
- 2 Ne serverler ne dil-berler yatur zīr-i zemīninde
Zümürürd kıubbelü pür-naķş bir kāşānedür dünyā
- 3 Düşüp sevdāsına halk-ı cihān dīvānesi olmış
Esāsı sihrle kıonmuş kühen-i vīrānedür dünyā
- 4 Ecel sāķi vü mey-i merg ü cem' -i halk-ı ehl-i bezm
Ayılmaz haşre dek mesti 'aceb hum-hānedür dünyā
- 5 Nazār eyle habābuñ şūretine māi cārīde
Eger görmek dilersenñ Feyziyā şeklen nedür dünyā

19

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Şeb ki naķķāş-ı serā-perde-i kāh-ı inşā
Nīl-gün saķfda zer-mihre ideler peydā
- 2 Tās-bāz-ı meh-i nev nāzile cevlāne gelen
Zer nişārı ile seyyārelerüñ tola semā
- 3 Güne güne açıla gülleri bāğ-ı felegüñ
Reşha-i çeşme-i mihr ile bulup neşv ü nemā

- 4 Lāle-reng ola çeküp sāgar-ı hūr rüy-ı şafaq
Ruḥ-ı dil-ber gibi kim nūş ide cām-ı şahbā
- 5 Men hem ol sīne-küşā cāmı çekem gül gibi kim
Reşhasından açılıp gonçe-i dil bula şafā
- 6 Nice cān virmeyeyin bāde-i nāb üstine kim
Bādédür dirler imiş āb-ı ḥayāt-ı ḥükemā
- 7 Rindler cām-ı meyün vaşfına dirler Feyzī
Gül-i bāğ-ı zürefā aḥter-i burc-ı şu' arā

20

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ḥasret-i nāvek-i müjgānuñ ile ey kaşı yā
Nāvīveş bu dil-i nālānı deler tır-i belā
- 2 Sāye gibi ser-i zülfüñ beni pā-māl eyler
Sebeb-i rıf' at iken pād-şehüm zıll-ı hü mā
- 3 Dile ekdüm heves-i vaşluñile toḫm-ı gāmı
Hāşılı ḥırmen-i 'ömrüm yile virdi bu hevā
- 4 Rīş-ḥand olmaz olan çünkü muḥibb-i şādık
Gözlerüm ḥatt-ı 'izāruñ görüp aḡlarsa n'ola
- 5 Feyziyā derd ü gama la' li imiş şordum em
O tabīb-i dil ü cān like dimezdür em mā'

21

Müstef' ilün Fe'ülün Müstef' ilün Fe'ülün

38b

- 1 Sensiz baña cihānda birdür memāt muhyā
Yā sāķīye 'l-hümeyya ükşifli el-müheyyā
- 2 Sensiz geçüp çok evkāt fevt oldu niçe hālāt
Ebgī kaẓa ' mā-lāt lī bābi bi-le 'l-mu'allā
- 3 Bezm-i şafāda cāmı nüş eyledüm temāşā
Ḥatta uncilā 'izām min rāḫati 'l-muşaffā
- 4 Deryā-yı hüsn sāķī şīrini durur mezākı
Ve 'l-'aynu ke 's- sevāķi bi 'l-ğurefi mā-terevvā
- 5 Şevķ u 'izār-ı hālī yakdı bu ḫaste hālī
Nāru 'l-hevā bi-bālī mişle 'l-leẓa telezzā
- 6 Ger 'işmet-i ilāhī olmazsa gāhī gāhī
Fe 'l-'abdu fī 'l-menāhi vallāhu ḫad tereddā
- 7 Feyzī yoluñda cānı virmek ider temenni
Rūḫī fedāke 'aynī bellāga mā-temennā

22

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey leb-i la'l u kelāmı gevher-i kân-ı behā
Bir dür-i yektāsın olmazdur saña aşlā behā
- 2 Rāya beñzer gūyiyā ḫaşuñ ḫamer altındadır
Āftāb üzre pe bir meddür çekilmiş dil-berā

- 3 Her zamān atma ḥalīlüm āteş-i hecre beni
Yıkma gönlüm Kābe-i kūyuñdan itme gel cüdā
- 4 Mihrüñi tek tekye-i sīminde mihmān it benüm
Şevk ile cān-ı ‘azizüm ideyin kurbān aña
- 5 İtmedüñ Feyzī’ye şāhum luḫfile bir kez nazar
Hey kerem kānı neden bu kuluña bunca cefā

Harfu ’l-Bā‘

23

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Dīde-i idrāke olmaz keşret-i vehm-i ḥicāb
Şāhid-i vaḥdet yüzinden itmişüz ref‘-i niķāb
- 2 Nīk ü bed mir ‘āt-ı rüy-ı şāhid-i taķdirdür
Ḥor bakma kimseye ey zāhid-i ‘ālī-cenāb
- 3 Kūşe-i vīrānede bulmuş bulan gencīneyi
Bu temennāyla ki itmişdür beni böyle ḥarāb
- 4 Ol ṭabīb-i cāna şordum derdümüñ dermānını
Çāre olmadı ki ağzından alam şāfi cevāb
- 5 Feyziyā bir zıll-ı zāildür vücūd-ı kāināt
Hest-i Ḥaķ āftāb va ’llāhu a‘lemü bi’s-şavāb

24

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Sāḳiyā gül yüzlü bir meh-pāre dem cām-ı şarāb
Leblerinden gūyiyā tebhāledür yir yir ḥabāb

2 Her şecer 'iş ehline bir ḥayme ḳurmuş bāğda
Ġāfil olma kim dūrilise bu çetr-i bī-ṭmāb

39a

3 Şevḳ-i ruḥsāruñ n'ola 'üryān iderse 'āşıkı
Cāmlar itmez taḥammül salına pertev māhtāb¹⁹

4 Ḳaçma benden ben senüñ göñli yıḳık vīrāneñüm
Genc sen gencüñ yeri lābūd olur genc-i ḥarāb

5 Telḥdür zehr-i firāḳuñla baña cūy-ı behişt
'Azb olur vaşluñ şafāsıyla caḥīm içre 'azāb

6 Nazm-ḥāne bu nazīre şīr u şeker gibidür
Feyziyā ğayrılaruñ ammā cevābidur cevāb

25

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Benem ol mu' tekif-i künc-i melāmet her şeb
Bcnem ol muntazır-ı şubḫ-ı selāmet her şeb

2 Benem ol sāil-i dergāh-ı ilāhī her rüz
Benem ol ḥalka-zeden bāb-ı 'ināyet her şeb

¹⁹ Vezinde bozukluk var.

- 3 Benem ol şem' -şifât âteş-i ' ışkile yanup,
Meş' al-cfrüz-ı serâperde-i miñnet her şeb
- 4 Pâsbānuñ olup ey meh dolanur na' re ziyān
Şubħa dek cān u gönül kūyuñı kat kat her şeb
- 5 Ğām-ı zülfüñle benem nālesi eflāke çıkan
Benem ol silsile cünbān-ı maħabbet her şeb
- 6 Bir bölük kim şudeyüz dāde-i bīnāmuz yok
Yohsa gün gibi doğar necm-i hidāyet her şeb
- 7 Feyziyā qadra irem yāri görem dirse kişi
Çekmesün dādesine perde-i ğaflet her şeb

26

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Nigārā kebkebüñ naqşı meger görmek diler kevkeb
Ki tırmaz āstānuñ devr ider şām u seħer kevkeb
- 2 Pes ol mihr-i mücellāsın görince himmetüñ şemsin
Yiridür zerre-i hāk-i derüñden alsalar kevkeb
- 3 Çerāğ-ı māħa ' aks-i mihr-i ruħsāruñ virelden fer
Olupdur şem' -i rüyuñ şevķine pervāneler kevkeb
- 4 Toli destüñde sāķi cām-ı Cem bir māħ-tābandur
Olursa tañ mı her şeb meclisüñde şem' alar kevkeb
- 5 Şarābumdur şafaķ her dem zümürüñden qadeħdür çerħ
Ĥabābidur hem anuñ Feyziyā üstinde her kevkeb

27

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Gün yüzinden o mehün olsa letāfet gālib
Dil-i āşıkda olur sūz-ı harāret gālib

2 Kaşını görse gelür cūşa dil-i dīvāne
Ay başında olur elbette sefāhet gālib

39b

3 Küşt-gİR-i felek arkañ getürür yire yine
Tıtalum sen de dilā zūr-ı şecā' at gālib

4 Kimsenün alma gözi yaşın ögüp bitmezsin
Kırıdur bāğı şuda olsa melāhat gālib

5 Feyziyā ma' rifetün kadri bilinmez oldı
Olalı halk-ı cihān içre cehālet gālib

28

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1 Ne emrün var ise şāhā buyur fermānuñ olsun hep
Kamu buyruq[u] fermānsın şehi hūbānuñ olsun hep

2 Cemālün vaşlına irgür dilā luṭfuñ ile 'uşşāq
Gedālar 'id-i hūsnüñe şehā kurbānuñ olsun hep

3 Senün 'ışkuñ baña kāfidür ey meh gayrısı cümle
Eger 'izzet eger devlet kamu nā-dānuñ olsun hep

- 4 Terahhümle nazar kı1 hāle ‘uşşāka kerem eyle
Cemī‘i söylenen dillerde ad u şanuñ olsun hep
- 5 Yüri iqlīm-i nazımı Feyziyā Hüsrev gibi feth it
Şala it cümle nev-ḥat kātib-i dīvānuñ olsun hep

29

Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün

- 1 Hüveynā.Cübeynā ke’bedri’l-kevākib
Ki gīsū vü ḥāleş şeb-i necm-i şākib
- 2 Münevver ruḥına o ḥatt-ı münire
Ne zibā yaqışmış ne ra‘nā münāsib
- 3 Teşebbüh idelden siyeh perçemine
Kararup yatur yirde zülf-i kevā’ib
- 4 Cihāndan ferāgatla ḥalkdan tebā’id
Zihī fikr-i fāik zihī re’y-i şāib
- 5 Giriftār olaldan ğam-ı ‘ışka Feyzi
Olupdur esīr-i kemend-i meşāib

30

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1 Söylemezsın bī-sebeb ben ‘āşıka ey ğonce-leb
Ḥikmetin şorsam lebüñden düşse bir ğün bir sebeb
- 2 Nüşa-i ḥüsn-i cemāl-i lā-yezālīdür cihān
Andan itmiş Ḥaḳ kitāb-ı rüy-ı pāküñ müntaḥib

3 Çeşmüñe itmiş gözüm merdümleri kanın mübâh
Habbetü 's-sevdâ-yı hâlünñ hubbın iden müstahab

4 Hübolar itse gâzab kılmaz cefâ hem ' aşıkâ
Yâra rahım it diyemem kim nâ-gehân ide gâzab

5 Dağ u taş eyler taħammül sūziş-i nâr-ı dile
Ya neden yakmaz hadeng-i dil-beri bilsem ' aceb

6 Cūy-ı eşkümde sevâd-ı dâdenünñ ' aksin görüp
Nilde şandum şinâverlik ider tıfl-ı ' Arab

40a

7 Kendüden geçmek durur âdâb-ı bezm-i ehl-i dil
Maħrem olmaz Feyziyâ bu bezm-i hâşa bî-edeb

Harfu 't-tâ'

31

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Üstine ol şehsüvâr-ı hüsni ey dil sürse at
Çekinürse devletünñ kendünñ götür ortaya at

2 Kadriye başum göge irerdi işiginde ger
Ol şeh-i hübândan olsa ben kulna iltifât

3 Seyl-i eşküm kûy-ı cânâna varup eyler qarâr
Nitekim Bağdâd ikliminden ayrılmaz Fırat

4 Her kelâmı luğf ile cân-bağş olur cânânenünñ
Mürde diller bulur anuñla revân ol dem hayât

- 5 Her cihetden pür-leţâfet hüsniye yoğ kıymeti
Feyziyâ cevher durur hođđa bu kim ol pâk-zât

32

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Taşrası şâf u içi tîre dârı pâk-şifât
Şüret uğrısı durur şekline bağma mir'ât
- 2 Dildeki tîrüh ile birdür elif cân içre
İkisi dahı kabül eylemez aşlâ harekât
- 3 Dil ki üftâde-i çâh-ı zekânudur cânâ
Aşılıp zülfüne muhkem tutar ümmid-i hayât
- 4 Hağ bu mazmüniledür gird-i ruğ-ı aluğda
Ki bu gülşen güline yoğ durur imkân-ı sebat
- 5 Bûs-ı la' lüh baña vir gamzeñe cân diyen var
Müstelağdur şanemâ merdüm-i medyûna zekât

- 6 Vaşf-ı la' lühle şekerler dökülür ağzından
Görmedüm hâme gibi şahid-i şîrin-kelimât

- 7 Feyziyâ eyleme evkâtuñı zâyi' gam ile
'İş nüş ile şafâ kı l giccyi gündüze kıat

33

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Kâr itdi dile miñnet-i âzâr-ı mağabbet
Yâ Rab ne ' aceb müşkil olur kâr-ı mağabbet

- 2 Hecr-i ğam-ı zülfüñle eyā naḥl-i sehī-ḳad
Bükdi bilümi dāl-şifat bār-ı maḥabbet
- 3 Kül oldı tamāmı ğam-ı ‘ışkile vücūdum
Yaḳdı beni yandırdı meded nār-ı maḥabbet
- 4 Ref‘ oldı ḳamu zulmet-i āsār-ı ta‘ ayyün
Pertev şalalı ḳalbüme envār-ı maḥabbet
- 5 Ey gonce-dehen azı gelür gülşen-i dehre
Feyzî gibi bir bülbül-i gülzār-ı maḥabbet

34

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

40b

- 1 Āh kim ğāyetde tāli‘ süst ü nā-hemvār baḥt
Yıldızum düşkin dil-i bī-raḥmı yārüñ ḳatı saḥt
- 2 Ağladuḳça ben o serv-i nev-resüm ḥandān olur
Cūiyā rāyla olur ser sebz-i ḥurrem her dıraḥt
- 3 Zāhide pesdür ridā’ ‘uşşāḳa zencīr-i cünün
Kim ḥara efsār lāyıḳdur semend-i şūḥa raḥt
- 4 Taḥt iken şāhum yirüñ āḥir olur taḥte ‘ş-şerā
Taḥt olur görmez misin bir noḳtanuñ ḥükmile taḥt
- 5 Tığveş pek rüydur ‘ışḳuñda dutmazdur yüzi
Feyzî’nüñ şemşīr-i ğam itse vücūdın naḥt-taḥt

35

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol kemān ebrūya karşı sineñi merdāna tut
Atduğı her tiri ey dil gitmesün pāyāna tut
- 2 Uyma hergiz zāhide yoldan çıkarmasun seni
Peyrev-i pīr-i muğān ol gel reh-i mey-hāne tut
- 3 Kāsc-i zerrinine göz dikme her bir süflenüñ
Meykede şadrına bī-minnet geçüp peymāne tut
- 4 Halk-ı 'ārifdür kelāmuñdan tıyarlar rāzuñı
Söyleme luţf ile ağzuñ açma ey dīvāne tut
- 5 Minnet itme baña ey çerç üstine döndüm diyü
Anı döne döne senden gördüğüm hicrāna tut
- 6 Zāhidā dil maḥzen-i sırr-ı ilāhīdür anı
Sen gerek ma' mūr eyle gerek vīrāne tut
- 7 Kalb-i bī-raḥmına yārüñ ola kim şefkat vire
Feyziyā rüy-ı niyāzı dergeh-i Raḥmāna tut

36

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey gedā kendüñ cihān mülkine sultān oldu tut
Bir Süleymān-taht Nerimān-baht hākān oldu tut
- 2 Āhuñuñ bu dūd-ı maḥdūdı livā-yı ser-firāz
Hem sirişk-i çeşmüñi ceş-i firāvān oldu tut

- 3 Çetr-i zer-düzü alup düd-ı enîn-i pür-şerâr
Hem bu ʔâķ-ı lâciverdi ‘ âlî eyvân oldu ʔut
- 4 Zînet-i dehr-i denîden fârîġu ’l-bâl ol yûri
Nev-cüvânın pîr ü âbâdını vîrân oldu ʔut
- 5 Saña dil-berden cefâ vü cevr olursa hep gelen
‘ Âşık iseñ Feyziyâ sen anı ihsân oldu ʔut

37

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

41a

- 1 Zülf-i yârı añ gönül baġt-ı perîşânı unut
Gör haġın devr-i ruġında ġâl-i devrânı unut
- 2 Fikr-i ruġsârile eyle levġa-i âmâlî terk
Yâd-ı ġüftârile Feyzî âb-ı ġayvânı unut
- 3 ġâh la‘ lin kıl tezekkür ġâh mevzûn ġâmetin
ġonca-ı ġandânı vü serv-i ġurâmânı unut
- 4 Zâhid istersin ki fikr-i ġaġı yâdumdan gide
Bu nice dîndür ki dirsın baña Kur’ânı unut
- 5 ġana ġana çek mey-i ġül-ġünü bezm-i ‘ ışķda
Er gibi depren raġimden içdüġün ġanı unut
- 6 Çekme zen ġaydını kim bir ânlıķdur ‘ âlemi
Yârda bu ġüsn ü bu ânı ġör ol anı unut

- 7 H̄āce-i 'ıŝkuñ öñinde ezber it ğam dersini
Feyziyā dil levh̄ini pāk eyle 'irfānı unut

38

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Yiter ƙo 'ıŝumı telh̄ itme vā' izā dād it
Ƙul u kimesde efendüm kerem ƙıl āzād it
- 2 Ğārīƙ-i seyl-i siriŝk it 'adū-yı bed-nāmı
Cihānda olmadım ey dīde bir güzel ad it
- 3 Terah̄hum eyle eger sen hemişe yādları
Unutma hem beni ey dost luƣfile yād it
- 4 Göñül ki emrüne tābi' kadīmi mülküñdür
Şehā gerekse ħarāb u gerekse ābād it
- 5 Egerçi ādet-i hūbān cefādur 'uŝŝāƙa
Teferrüd eyle özün sen vefāya münƙād it
- 6 Ƙadeh̄ du' āsını bir dem düşürme aĝzuñdan
Cemün̄ du' ā ile rūh-ı revānını ŝād it
- 7 Mürīd-i bezm-i fenādur ħulūŝ ile Feyzī
Bir iki cām ile sākī gel anı irŝād it

39

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Yiter aĝlatduñ ey şeh ben kuluñ luƣfile ŝādān it
Ne var luƣ ile sen gāh aĝladursuñ gāh ħandān it

- 2 Biraz ‘āşıkларuz dergāh-ı ‘ışkuñda boyun virdük
Muñı‘ üz saña teslīmüz dilerseñ günde biñ kan it
- 3 Eger kūyuñda bir qurbān iderseñ intizārum ben
Eger bir hasteye dermān iderseñ baña dermān it
- 4 Vişāluñ ni‘ metinden hūn-bahş olsağ ne var cānā
Kapuñda bir ġarībüm ben günāh itdüm sen ihsān it
- 5 Yiter zulmetde kaldı Feyzi-i bī-çārc gel luğ it
Niķāb aç şubh-ı vuşlatdan şeb-i hicrānı pinhān it

40

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

41b

- 1 Temevvüc itse deryā-yı maħabbet
Şalar lenger zarūri fūlk-i miñnet
- 2 Ne hāletdür melek-simā iken dost
Olur yār-ı raķīb diyü sīret
- 3 ‘Acebdür derd-i ‘ışkuñ çāresi yok
Şifā yazmamış aña ehl-i hikmet
- 4 A zālīm göklere çıkdı fiğānum
Nic’oldı yire mi geçdi mürüvvet
- 5 Gedā-yı āstānuñ oldı Feyzi
Zihī rıf at zihī iķbāl-i devlet

41

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sen saçı leylā için oldı gönül Mecnün-şifat
‘ İşkdan ğam mektebinde kıldı hāşıl ma' rifet
- 2 Hün-ı ' aşık içdüğünce ğamze-i hün-riz-i yār
Cān u dilden irişür āvāz-ı şıhā ' aķıbet
- 3 Çeşm-i cellāduñ n'ola her dem dökerse kanumı
Rāzıyum kim vire bu şirīn-lebūñ aña diyet
- 4 Hāk-i rāhuñda yiridür olsa her ' aşık zelil
Pād-şāhum çün olur fakr ıssı ehl-i meskenet
- 5 Derd-i ' ışk-ı dil-rübāda eyle terk u cān u ser
‘ Ālem içre Feyziyā budur bilürsün maşlahat

Harfu 'ş-şā

42

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hüsñ içinde kim idersin şāh-ı hūbān ile baħş
İdilür mi hūbluķda māh-ı Ken' ān ile baħş
- 2 Baħş iderken ' ilm-i ihyāda lebūñ İsā ile
Hāk-i pāyuñ itse tañ mı āb-ı hayvān ile baħş
- 3 İdemezsin şāha dil nāz u ' itābuñdan su'āl
Kanda bir mūr-ı za' if eyler Süleymān ile baħş

- 4 Vaşf idüp hüsniñ behā destānın ey gül-çihre dil
Her gülistāndan ider murğ-ı hoş-elhān ile bahş
- 5 Devletünde Hüsrevā bu Feyzi'ye olup zahīr
Himmetüñ ile muķārın k'idem aķrānile bahş

43

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Hüzniñme bir şanem-i kalb-i şikendür bā' iş
Ol büte irmemege deyr-i kühendür bā' iş
- 2 Mīve-i la' lidür iden işüm eyvāh u fīgān
Āh u zārī-i dile sīb-ı zekāndur bā' iş
- 3 Sebeb-i kesb-i şafā oldı temāşā-yı haṭı
Def' -i ğam cylemege seyr-i çemendür bā' iş
- 4 Murğ-ı dil inlese añup harem-i Kudsı n'ola
Tūṭinüñ nālesine zıkr-i vaṭandur bā' iş
- 5 Cümleten kal' a-i ' işkuñ şehi oldum Feyzī
Bu kadar devlete bir sīm-bedendür bā' iş

Harfū'c-cīm

44

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

42a

- 1 Derd-i hecre zıkr-i la' lüñ olalı cānā ' ilāc
İtdiler dil-ḥasteler bir pāre taḥsīl-i mizāc

- 2 Beñzemezdür 'ārızuñ mir'ātına hiç āyine
Ey şeker-leb kıanda billür ile bir olur zücāc
- 3 Nice diller alınup nice gönüller yıķıla
Ĥāl-i fettānuñ ĥaķuñla itmez ise imtizāc
- 4 Şu'le-i āhum seni gördükçe ey meh maķv olur
Bu 'ayāndur şem'a gün doğduķda kıalmaz iķtiyāc
- 5 Fānīdür āķir 'abā'-yı dehre gel itme ķama'
Ķānī'-i fakr ol gedā çeşm olma Feyzī gözün aç

45

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şağ esen mi ey şabā cānānumı gördün mi hiç
Ķam beni öldürdi söyle cānumı gördün mi hiç
- 2 Dem-be-dem cevri ile bağrum ĥün idüp kıan ağladın
Nāz-perver gonca-i ĥandānumı gördün mi hiç
- 3 Niçe demlerdür vişālin özlerin yol gözlerin
Ķandadur ol gözleri mestānemi gördün mi hiç
- 4 Ķamze-i Tātārveş dil-mülketin yağmada mı
Deşt-i ĥüsne ĥān olan sulķānumı gördün mi hiç
- 5 Feyziyā devrinde gün göstermedi fırķat baña
Kanda aķşamlar meh-i tābānumı gördün mi hiç

46

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Oldı şabır çünki kilid-i ferec
Ġammuke in künte şabrun inferec
- 2 Bekle der-i yāri bulursun fütūḥ
Men kara' al bābe veleccc velec
- 3 Ḥātır-ı maḥzūnuma virem ferec
Neş'etü 'l-afyün ve ma'cün-vec
- 4 İtmek için ka' be-i kūyuñ tavāf
Cā'e eḥibbauke min külli fec
- 5 Feyzi'ye kıl mağfireti yā Ġafūr
Tābe ilā bābıke [men] iḥterāc

Ḥarfı 'l-Ḥā'

47

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Gösterdi baña ' aks-ı lebüñ sākiyā ḳadeḥ
Ḥaḳḳā degül mi āyine-i pür-şafā ḳadeḥ
- 2 Çaç böyle bağrı ḥünümü olur benüm dey gibi²⁰
Olmasa reng-i la' lüñe ger mübtelā ḳadeḥ
- 3 Şandum ki itdi ey yüzi gün mihrdür Kur'ān
Ol dem ki alduñ ağızuña bir cān-fezā ḳadeḥ

42b

²⁰ "Dey" kelimesi vezin gereği atılmıştır.

- 4 Bezm-i mey içre vâsiṭa olmuş şırâcınıñ
Hâl-i derûnın ‘ arz ider ey şeh saña kadeḥ
- 5 Çerḥ-i şafâda meclis-i rindân ki hâledür
Anuñ içinde mâh durur Feyziyâ kadeḥ

48

Mef‘ ülü Fâ‘ ilâtü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 Cânâ egerçi şehd-i lebüñdür ğidâ-yı rûḥ
Ammâ ele girince gerek saña ‘ ömr-i Nüh
- 2 Ebr-i bahâra beñzedürin kara zülfüñi
Ke ’ş-şemsi beyti vechike min beytihi yelüh
- 3 Câm-ı lebüñ gören kişi şürb-i müdâmdan
Ey Yûsuf-ı zamâne ider tevbe-i naşûḥ
- 4 Der-keş semer piyâle-i mey râḥatet şeved
Lâ zâleti ’l-ķasâvete râḥat mine ’ş-şabüh
- 5 Sevdâ-yı ‘ ışk sîne de bir güç kaẓiyyedür
Olmışdur aña şerḥalarum Feyziyâ şürüh

49

Fe‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Ey peyâm-i femüñ ḥadıṣ-i şahîḥ
Vaşf-ı sırr-ı lebüñ kelâm-ı faşîḥ
- 2 Gezme aġyâr böyle karşımda
Gözüme itme baña zulm-ı şarîḥ

3 Hāşılum göz yaşıdur [ol] senden
Küllü şey'in mine 'l-sillih sillih

4 Şanma hattın tıraş ider o püser
Muşhaf-ı 'arızın ider taşhîh

5 Yaşı olmazdı böyle hün-âlüd
Feyzî'nün olmasaydı kalbi carîh

Harfî 'l-hâ'

50

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Dil mi var 'âlemde anı dilmeye şemşîr-i çerh
Ten mi var ya bu cihânda dilmeye bu tîr-i çerh

2 Her kimi güldürse bir dem nice günler ağladur
Böyledür ey cân-ı 'âlem erâzil tedbîr-i çerh

3 Murğ-ı cân itse hümâ mânend-i pervâz-ı bülend
Dâm-ı merge tutulup âhîr olur nahcîr-i çerh

4 Ser-keş olma halka-i teslîme gel kim 'âkıbet
Bend ider dîvâne gibi gerdenuñ zencîr-i çerh

5 Bu ne kuvvettür ki ey Feyzî hünerberân cihân
Körpe deñlü olamaz ki pençe urşa şîr-i çerh

43a

51

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nāmuñ için bir ğazel nazım eyledüm ey yār-ı şūḥ
Maṭla' ında kıldum anuñ lā-cerem tekrār-ı şūḥ
- 2 Şūḥlar ile zeyn olupdur şimdi şūfī şehrümüz
Dilerüz tā ḥaşre dek böyle ola ikşār-ı şūḥ
- 3 Ol gözi fettānuñ oldu dil bu gün meftūn-ı āḥ
Şağ iken öldüm dirīgā derd ile bīmār-ı şūḥ
- 4 Hūbları görmek dilerseñ seyr kıl her kūşeyi
Kim tutupdur 'ālemi cem' iyyet-i hemvār-ı şūḥ
- 5 Dil-rübālar gerçi çokdur şehr içinde Feyziyā
Kılmadı şeydā beni illā ki bir mekkār-ı şūḥ

Ḥarfu'd-dāl

52

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 'Āşıka ḥattuñ maḥabbet-nāmedür kim ola şād
Anlamaz bu nükteyi cānā çıkarmayan sevād
- 2 Görmesem gerçi seni ey dōst 'ömrüm eksilür
Yādlarla görsem ammā miḥnetüm olur ziyād
- 3 'Ābidūñ maqşūdı mescid ḥacınuñ beyt-i 'atīk
Ṭavf-ı kūyuñdur baña 'ālemde aqşā-yı murād

- 4 Rūzgār ile ümīdüm var ki cismüm toprağı
Döne döne dolana kūyuñ mişāl-i gird-bād
- 5 Zāhid-i efsürdenüñ aldanma şūfi vaşfına
‘ Ākil itmez derinüñ üstinde naqşa i‘ timād
- 6 Bāde-i nābı sen iksir-i sa‘ ādet añladun
Āferin iz‘ ānuña Feyzi zihī pāk i‘ tiķād

53

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Nedür ol kāmēt-i bālā nedür ol kıdd-i bülend
Nedür ol la‘ l-i şeker-ķān nedür ol lezzet-i kıand
- 2 Gülşen içre görinen kıırmızı güldür şanmañ
Şāh-ı güldür başa şarmış kıızıl uçlu dülbend
- 3 Bir gün ola iresin naħl-i kıyāmet kıadine
Sen dilā himmetüñi eyle hemān aña bülend
- 4 Gül degüldür görinen şāħ-ı gül üstinde beyāz
Ĝonce-i tıfl için idüpdür anı bāzū-bend
- 5 Nicesi olmayasın Feyzi o şāha bende
Şaldı gerdānuña ol kākül-i miskin kemend

54

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Țālî' oldı cām-ı mey şeklinde mäh-ı şām-ı 'ıd
Ya' ni hengām-ı şafā-yı cāmdur eyyām-ı 'ıd

43b

- 2 Rūzdār-ı hecre zülfüñdür şeb-i Qadr ü Berāt
Ey muqavves qaşlaruñ mäh server-i encām-ı 'ıd
- 3 El ucıyla merħabādur bir ağız güftārdur
Senden cy şir'in-dehen kām-ı dil-i hengām-ı 'ıd
- 4 'İdgehde şalınur görsem seni ağıyār ile
Rūz-ı mātemdür baña ol gün egerçi nām-ı 'ıd
- 5 Gonce-fem gül-ruħ güzeller ile ser-ā-ser zeyn olup
Gülşen oldı Feyziyā cāy-ı şafā-fer cām-ı 'ıd

55

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Şanmañ şafaqda doğdı meh-i dil-küşā-yı 'ıd
Burc-ı sipihır dibine dikdi livā-yı 'ıd
- 2 El virdi yine Țālî' u baht oldı dest-gār
Ol meh benümle itdi bu gün merħabā-yı 'ıd

- 3 Ney dāğla zeyn idüp tenüm ol pād-şāh-ı hüsni
Giydürdi baña şāh benek bir qabā-yı ‘id
- 4 Gül-çihre dil-rübālar ile pertev olup tamām
Bir lālezāra döndi ser-ā-ser fezā-yı ‘id
- 5 Baq ebruvān-ı dil-bere fehmi it sebeb nedür
Bir yılda iki olmağa Feyzī şafā-yı ‘id

56

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Bu ridā’ boynuña ey zāhid-i hod-kām ne kayd
Başuña şiklet ü destār-ı siyehfām ne kayd
- 2 Dil-rübā sübhā-i teşhīrile rām olmazdur
Şayd olmaz o hümā dāne ile dām ne kayd
- 3 Teng u nām ile şakım itme taqayyüd ey dil
‘Āşıka neng ne lāzım heves-i nām ne kayd
- 4 Dili bend itmege ol zülf-i girehgīr yiter
Halkā-i silsile-i miñnet-i ālām ne kayd
- 5 Dil-rübā derd-i dilün añladuğı yitmez mi
Feyziyā vuşlat için gılzat-ı ibrām ne kayd

57

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ey siyeh zülfün berāt-ı hüsne tuğrā-yı medid
Hadd ü hatıñ leyle-i Qadr u ‘izāruñ rüz-ı ‘id

2 Muşhaf-ı hüsniünde cebheñ süver-i nür-ı Hudā
‘Ārızuñdur āyet-i va‘ d u haţuñ naşş-ı va‘ id

3 Sen ferid-i dehr olaldan hüsni ile ey dürr-i pāk
Ben vahid-i ‘aşr olursam ‘ ışk ile olmaz ba‘ id

4 Çokdan alurdı vücūdum mülkini seyl-i elem
Luţfile geh geh nigāhuñ olmasa sedd-i sedid

5 K̄or kaçar k̄uyuñ şerār-ı āhumı görse raķib
Nitekim görse şehābı ḡokde şeyţān-ı mürid

44a

6 Her kaçan görsem o servüñ ben nihāl-i kāmētüñ
Naḥl-i cism şevk ile güzerān olur mānend-i bīd

7 İlticāmuz Feyziyā her dem cenāb-ı Haḫḫadur
Nestegışü rabbenā min külli cebbārin ‘anid

58

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1 Eline girmedi ol sīm-i sā‘ id
Anuñçün dīnini terk itdi zāhid

2 İrişmez aḫter-i baḫtum o māha
Muḫaşşal ḫāli‘ üm olmaz müsā‘ id

3 Zāmiri şāfidür ‘ ışk ehlinüñ kim
Metā‘ -ı ma‘ rifetdür şimdi kāsid²¹

²¹ Müstensih hatası olarak üçüncü beyitin ikinci mısraı, dördüncü beyitin ikinci mısraı olarak da tekrar edilmiştir.

- 4 Revācı var şehā bāzār-ı ʿışkuñ
Metāʿ -ı maʿ rifetdür şimdi kāsıd
- 5 Be Feyzī dād-ı Hākdur tabʿ -ı mevzūn
Ne bilsün anı her kec tabʿ -ı fāsıd

Harfu ʿz-zāl

59

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün

- 1 Zehr-i ğam-ı yār lebūñle baña sükker teg lezīz
Acı acı sözlerüñ kand-ı mükerrer teg lezīz
- 2 Seyl-i eşküm dem-be-dem māʿ -i hamīmāşā elīm
Cürʿ a-i laʿ lüñ hemişe āb-ı kevşer teg lezīz
- 3 Pend-i nāşılı cānuma bīmāra şerbet gibi telh
Hün-ı eşküm çeşmüñe maḥmūra sāğar teg lezīz
- 4 Ğamzeñe şāhum gelür bir kalbi teşhİR eylemek
Saltanat ehline fetḥ-i heft kişver teg lezīz
- 5 Hāk-i pāyuñ zerresidür dīde-i giryānuma
Merdüm-i dünyā-pereste bedre-i zer teg lezīz
- 6 Gülşen-i ʿışkuñ şafāsın bulmadum bir bāğda
Görmedüm bir mīve-i yār laʿ l-i dil-ber teg lezīz
- 7 Bāde-i telḥuñ mezāk ehline her bir kıtresi
Feyziyā billāh gelür gülnār-ı aḥmer teg lezīz

Harfu 'r-rā'

60

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Eğerçi gülşen-i 'ālemde vardur niçe gül-ruhsār
Velikin gonçe-femde Hıağ budur kim özge 'ālem var
- 2 Tıolandı sū-be-sū bāğ-ı cihānda şu gibi eşküm
Kıad-i dil-cūsı gibi görmedi bir serv-i hoş-refār
- 3 Hüseyniye çıkar tā perde-i feryādı 'uşşākuñ
Murakki' yüzini gösterse ol şehnāz ile her bār

44b

- 4 Geçenler ol mehe bende kıo yansun āteş-i gāmda
Yanar dūzahda lābüd her kışı kim bağlanur zünnār
- 5 Geçer dil bülbülünüñ 'ömri Feyzi görmeye hergiz
Ne ağzı gibi bir gonçe ne yüzü gibi bir gülzār

61

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Her dem n' ola dökerise yaş çeşm-i eşkbār
Dünyāma aqça dökmek ile şayd olur şikār
- 2 Bir dem dilerse niçe ten u cānı çāk ider
'Ālemde tīg-ı yār gibi görmedüm yarar
- 3 Kalmadı yir ki canı gönül mesken idine
Ten hānesini hecr-i gamı şöyle kıldı dar

4 Aç çeşm-i cānı kesb-i şafā it o yāri gör
H̄āb-ı elemde almadı lā kendüzüñ uyar

5 aldı ayakda hecr ile Feyzī uluñ şehā
Luf ile bir kez alsañ ele göñlini ne var

62

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

1 Dil murgımı ki dāne-i h̄ālūñ ider şikār
Eylerse tañ mı ' aqlumı zūlfūñde tār-mār

2 Depret ayağı başuñiçün sākıyā müdām
Devr-i lebūñde şalma bizi h̄āke cūr' avār

3 Gülşende yok senūñ gibi bir gonçe-fem velī
Bāğ-ı cihānda bencileyin būlbūlūñ hezār

4 Pinhān olurdu sīnede dāğ-ı maħabbetūñ
Sūz-i derūnum itmese gūn gibi āşkār

5 Luf it bu Feyzī bendeñi topradan gūtūr
Pāy-ı semend-i nāzuña ignetme şeh-sūvār

63

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ūlūn

1 Göñūlde sūziş-i nār-ı sitem bār
Ne miħnet dāğı kim dirseñ o hem bār

2 Gözümüz şāhid-i hūsni cemāli
Ki dil āyīnesinden jeng-i ğam bār

- 3 Gözüm ‘ arz itse n’ola yāra eşküm
Gelür nūra yaşumdan özge nem bār
- 4 Vücūdum bir nihāl-ı bāğ-ı gāmdur
Belā yağar ağıd aña elem bār
- 5 Revā mıdır raķīb-i ħar müsellem
Bugün ben düzd ile her dem çekem bār
- 6 Görün şūfī nice ħayvān olur kim
Şanur seyl-i sirişküm gibi yem bār
- 7 Dehān-ı yāri ķo Feyzī özüñ gör
Vücūduñ yoğ olur aķir ‘ adem bār

64

Mefā’ ilün Fe’ ilātün Mefā’ ilün Fe’ ilün

45a

- 1 Bahār irişdi hevāda ‘ acb leķāfet var
Çemende kūşe-be-kūşe şafāya ruķşat var
- 2 Şüküfte lāle vü zibā şükūfelerle zemān
Kemāl-i zīnet u fer buldı şahn-ı cennet var
- 3 Kenār-ı āb-ı revānı gönül ħanīmet bil
Bu dem ki tende ħayāt u kuvāda şıķķat var
- 4 Kelāmını idemez her suķen-şinās fehīm
Meger ki bülbul-i bāğūñ dilinde lüknet var

- 5 Çiçek çıkardı diyü gülbün-i hüceste-i bāğ
Benefşenüñ yüzi bozgun teninde ‘illet var
- 6 Bu cāygāh-ı sürürüñ nazīri yok ammā
Vişāli hecrine degmez şonuñda rihlet var
- 7 Seniñ bu nazm-ı selīs devrān-ı demüñ Feyzī
Zülāl-ı Hızır u Sikender kadar ne minnet var

65

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Haqqā çok hamd u çok sipāsum²² var
Ki nigār-ı suhen-şināsım var
- 2 Rağbetüm yok kabā-yı zergāra
Ma‘ rifet gibi bir libāsum var
- 3 Ne şafā-yı vişāle şādānum
Ne ğam-ı fūrkat ile yasum var
- 4 Cāme-i zerle hiç faḥrum yok
Ehl-i faḥrum benüm palāsum var
- 5 Dür-i nā-sufteler diler Feyzī
Tab‘ -ı tūrüm gibi elmāsum var

²² Metinde “sipāhum” yazdığı halde anlam gereği “sipāsum” okunmuştur.

66

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Bi 'ḥamdi 'llāh belā küncinde ğam gibi nedīmüm var
Beni bī-kes kıomaz miḥnet gibi yār-ı kıadīmüm var
- 2 Dil-i dānāyı 'ālemden ğam-ı 'ıřķ itdi müstağni
Ĝınā iline reşküm yok ne dīnār u ne sīmüm var
- 3 Egerçi nā-tüvānum bir muḥakķar mūr-ı pā-mālum
Süleymāna esīr olsam n'ola tab' -ı selīmüm var
- 4 Nihāl-i ser-bülendin ol sehī-kād yār-i mevzūnuñ
Seversem doĝruluķla n'ola zihn-i müřtaķīmüm var
- 5 N'ola çerḥ-i leīmüñ minnedin çekmezsem ey Feyzī
Seḫā-kānı mürüvvet ehli bir řāh-ı kerīmüm var

67

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

45b

- 1 Ne dilde āteř-i hicret ne bařda dūd-ı āhum var
Bi-ḥamdi 'llāh ki vaşl oldum nigāra 'izz u cāhum var
- 2 Yiridür kııble ḥakķı ḥařre dek kıaldırmasam başı
Nigāruñ kıaşı miḥrābı gibi çün secdegāhum var
- 3 Ḥalāř oldu dil ü cān va' de-i řāhrā-yı fūrķatden
Diyār-ı vuşlata iřāl ider bir řāh-rāhum var
- 4 Diyār-ı vaşla řāhum diyü da' vā eylesem řañ mı
İki bāĝda iki řāhid-i ra' nā güvāhum var

- 5 Ziyā-yı āftāba zerre deñlü iltifāt itmem
Bu gün burc-ı ḥasende Feyzî bir gün yüzlü mähum var

68

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Āleme peyk-i şabādan irdi peygām-ı bahār
Ya' nî dey şāhın şıdı sulţān-ı ḥoş-nām-ı bahār
- 2 Minnetuli 'llāha yine 'îş u tîğum vaqtidür
' Āmdur bāy u gedāya luţfvār nām-ı bahār
- 3 Ey dil-i dīvāne şād ol kim günüñ doğdı yine
Mu' tedil oldı hevālar geldi eyyām-ı bahār
- 4 Hey ne fi' l-i dil-pesend olur ne ḥoşkār-ı şavāb
' İşret itmek küşe-i gülşende hengām-ı bahār
- 5 Būy-ı cennetden meşām-ı āleme bir şemmedür
Nefḥa-i şubḥ-ı rebî' u nükhet-i şām-ı bahār
- 6 Bāğda zerrîn-i pür-şeb-nem görüp itdi ḥurūş
Kıldı lāya' kıl beni gör neşve-i cām-ı bahār
- 7 Revnağ-ı bāğ-ı vücūduñ ' āḳibet bulur fenā
Feyziyā lābüd ser-encām-ı ḥazān şām-ı bahār

69

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Reh-i küyuñda kıldum eşk-i çeşmüm hep hebā bir bir
Dil ü cānum virem dağı yoluñda dil-berā bir bir
- 2 Der-āgūş eyleyüp çeksem kenāra sen şeh-i hüsni
Hudā kılsa müyesser eylesem zevk u şalā bir bir
- 3 Gehī nem akıdur çeşmüm ğam-ı hecrüñle gāhī dem
Efendi hāk-i pāya ' arz olundu mā-cerā bir bir
- 4 Dür ü dendānı vaşfin diĸkat ile şöyle men' itdüm
Hele çıkdı beyāza ol dür-i ' ālem-nümā bir bir
- 5 Şeb-i hecrinde ol māhuñ ğamından çekdüğün derdi
İrerseñ vuşlata takrİR kılgıl Feyziyā bir bir

70

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Hattın niĸāb-ı zülfile cānān açar ĸapar
Güyā ki nazm-ı menzili ' Oşmān açar ĸapar
- 2 Derbān idinme sehvile şeytān raĸibi kim
Bünyād olalı Ka' be'yi insān açar ĸapar
- 3 Sırr-ı dehān-ı yār açılmaz dime şaĸın
Hikmet ĸapusıdır anı Loĸmān açar ĸapar
- 4 Çeşmān-ı hün-feşān ile çeşmüm bi' aynihi
Bir cevheriye döndi ki dükkān açar ĸapar

46a

- 5 Elbette saña dilden olur Feyziyâ fütûh
Cân ile gözle anı ki Rahmân açar kıpar

71

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Hıyâl-i 'ârızuñla dide tıduqça baña artar
Taşar eṭrâfdan cânâ kaçan havz içre mâ' artar
- 2 Sevâd-ı zülfüñ artduqça olur nür-ı ruḥuñ efzün
Karañu olduḡınca giceler mehd-i hıne artar
- 3 Zuhûr-ı ḥaṭṭ-ı sevdañile oldı derd-i dil müştred
Bu rüşendür neseb olsa marîz olanda da artar
- 4 'İlâc itmekle her derd eksilür 'âleimde ammâ kim
'Acebdür bu belâ-yı 'ışka eylerseñ devâ artar
- 5 Raķib iken çoğaldı ḥüsni artduqça o dildâruñ
Hevâlar germ olıcaķ Feyziyâ lâbüd vebâ artar

72

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Kaçan la' l-i lebüñ añsam şehâ süz-i derün artar
Ḥaṭuñ yâdıyla çeşmümden dem-â-dem seyl-i ḥün artar
- 2 N'ola dīvâne olursam hilâl ebruñı gördükçe
Ki lâbüd ay başında ey kıamer-ṭal' at cünün artar

- 3 Fünün-ı ıŖıķı ben ğurbetde taħŖıl eyledüm cānā
MeŖeldür bu seyāhatla feŖāhatla fünün artar
- 4 N'ola giryān olursam ħın-i vuŖlat çeŖm-i gam dīdem
Bahār eyyāmı oldukça dilā eŖk-i ' uyün artar
- 5 Temāmet nazm-ı cān-baħŖsum kemāline iriŖmiŖdür
Velīkin Feyziyā ğünden ğüne siħr-i füzün artar

73

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Derūnuñda maħabbet Ŗem' in uyar bir Ŗerer ğöŖter
Yaķup baħr-ı yedinde nār-ı āhuñdan fener ğöŖter
- 2 O māhuñ Ŗevķ-i la' liyle Ŗeb u rüz āh u zār eyle
Yanar edāsıveŖ ğündüz duħān ğice Ŗerer ğöŖter
- 3 Eger senden baña doĖrulsu yārūñ ğamzesi tiri
Aķuban ķarŖu ey dil sīnenün Ŗadrında yir ğöŖter

46b

- 4 Nūķūd-ı eŖki ħarc itseñ yolına fāide itmez
O Ŗāhuñ ğöñlini almaķ dilersenñ sīm ü zer ğöŖter
- 5 FeŖāhat tiğını taķın dil-āverlikle ' arz eyle
Sürüp meydān-ı nazma Feyziyā esb-i hüner ğöŖter

74

Mef' ūlü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Yārūñ ki tiĖ-ı ğamzesi dilde maķar tutar
Cānum çıķarsa n'ola ki yoķ yire yir tutar

- 2 Gökde hilâl şanma şafağ üstine sipihr
N'itdün o mihr diyü zer-efşân beter tutar
- 3 Serdâr-ı ehl-i ' ışk ola Ferhâdveş o kim
Küh-ı belâda tîşe-i hicrâne ser tutar
- 4 Evc-i felekde şanma görinen o hâledür
Belki hadeng-i âhuma gerdün siper tutar
- 5 Ey Feyzi dide dâne-i eşküm ile güyâ
Sarrâf-ı sülk-ı gamdur elinde güher tutar

75

Mef'ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Ey bād-ı şabā gel ten-i nizārı hākden götür²³
İrgür āstān-ı yāra hāşākden götür
- 2 Yārūñ segiyle yalar ile beni ey dehr
Luṭf it bu fūrḳati dil-i gamnākdan götür
- 3 Devr-i zamāna zehr-i gamın def için müdām
Düş-cāme şūfi gönlüni tiryākdan götür
- 4 Yārūñ eşiği toprağını ilhtiyār idüp
Bār-ı ta' alluḳı gönül eflākdan götür
- 5 Mir 'āt-ı hüsnine dime haṭṭı keder vire
Feyzî gubārı şafḫa-i idrākdan götür

²³ Vezin gereği bād kelimesinin çıkarılması gerekiyor.

76

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Bālā kadūñ erbāb-ı dile naḥl-i belādur
Dām-ı ser-i zülfüñse belā üzre belādur
- 2 Başdan ayağın fark idemez mest-i maḥabbet
'Āşık reh-i 'ışkuñda senüñ bî-ser ü pādur
- 3 Vā' iz nice kim dîrsen anuñ keyfine dāim
Germiyyet-i mey kuvvet-i ḳalb-i zu' efādur
- 4 Pervāne-i pür-sūhtedür şevḳine Cibril
Ol lem' a ki dîdāruña envār-ı Hudādur
- 5 Feyzî mey-i gül-rengē döşense n'ola cāna
Rüşenger-i mir' at-ı ḳulüb-ı şu' arādur

77

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Şanma ḥilāl-i 'īd şafaḳda bedīddür
Dikkatle ḳıl nazār meger 'ayın u 'īddür
- 2 Ol meh benümle itdi bu gün merḥabā-yı 'īd
Bî'llāh ne ḳutlu sâ' at u rüz-ı sa' īddür
- 3 'īd-i vişāle irse n'ola rüze-dār-ı hecr
İçmez yimez ḡamile zamān-ı medīddür
- 4 Va' d āyetidür ol şanemüñ ḥatt-ı 'ārızı
Bādī nazarda gerçi ki naşş u va' īddür

47a

- 5 Diñle sözümi ‘āqıl iseñ Feyziyā şaşın
Baş koşma tîğ-ı yāra ki gāyet hadiddür

78

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 O meh kim burc-ı hüsne ‘ārızı hurşid-i enverdür
Felek mişlin getirmez bir şeh-i ferhunde-aşterdür
- 2 Nihāl-i kāmetsi kim gülbünidür gülşen-i nāzuñ
‘İzārı bir gül-i hoş-bū dehānı gönçe-i terdür
- 3 Özi kân-ı melāḫat izi tozı cevher-i nā-yāb
Sözi dürr ü güher la‘ l u lebi yāḫūt-ı aḫmerdür
- 4 O meh-rū mihr ruḫsārın eger izhār kılmazsa
İle rāz-ı nihānum āşkār olmaḫ muḫarrerdür
- 5 Dem-i ‘İsī gibi cānlar bağışlar ḫalka güftaruñ
Meger memdüḫuñ ey Feyzī senüñ rüḫ-ı muşavverdür

79

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Dil-i bī-‘ ışḫ şāhum mülke beñzer kim meliksizdür
Ġam-ı bī-hüde bir ḫizmet durur kim döşeliksizdür
- 2 Lebüñ ḫakkāk eli toḫunmamış bir la‘ l-ı raḫşāndur
Muşaffā dişlerüñ şol dürru beñzer kim deliksizdür

- 3 Kelāmı şu' belendürse uzatma gel maqāmâtı
Göñül āvāze-i hüsni o şūhuñ büseliksizdür
- 4 Serāy-ı şî' ri ğayruñ cümle derme çatmadur ammā
Benüm bünyād-ı ebyāt-ı feraḥ-baḥşum heliksizdür
- 5 Hemān bir tîĝ-ı cevherdāra beñzer nükte-i Feyzî
Beterdür ta' n-ı düşmen gerçi ammā kim çeliksizdür

80

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Evvel ki cismi gül gibi ter baĝrı taşdur
Düşmenle kār-ı şulḥ u benümle şavaşdur
- 2 Reng-i ' aķıķ la' l-i lebinden sitādedür
Büy-ı laṭif-i nāfe Ḥutenden tıraşdur
- 3 Bīnīsi şem' -i bezm-tarab kaşları duḥān
Ḥāl-i siyālı yirleri yanmış firāşdur
- 4 Yaķup yaķan hemīşe göñül mülketin şehā
Hep ol celālī baķışile kara kaşdur

47b

- 5 Feyzî şafā virür dile zıkr-i vişāl-i yār
Añma firāķ nāmını kim cān-ḥırāşdur

81

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Ṭarāvet mü-be-mü zülf-i perişānuñda ḳalmışdur
Cemī' an resm-i ḥübı ey perī şānuñda ḳalmışdur

- 2 Degül bādāmı dökme gögsüñ üzre görinen cānā
Leṭāfet bārıdur nahl-ı hırāmānuñda ҡalmıřdur
- 3 Ṭulū' -ı mihr-i ruḥsāruñ temāřā itmege yāḥud
Gözi 'āřıklaruñ çāk-i giribānuñda ҡalmıřdur
- 4 Hat-ı nev řanma yir yir çeřmüme rūyuñ oķunduķa
Batup ḥār-ı müjem ruḥsār-ı pāyānuñda ҡalmıřdur
- 5 Yanında kimsenüñ dirlar ki ҡalmaz itdügi bī-dād
Ne zālimesin ki hep itdüklerüñ yanuñda ҡalmıřdur
- 6 Güzār itdükçe bāga dāmenüñ utan degüldür ḥār
Benüm dest-i ümidümdür ki dāmānuñda ҡalmıřdur
- 7 İlähī Feyzī-i dil-teşne sīrāb olmadı gitdi
Ümīdi ҡatre-i deryā-yı iḥsānuñda ҡalmıřdur

82

Mef' ulü Mefā' ilün Mef' ulü Mefā' ilün

- 1 Hem la' l-i lebüñ ey meh řeķer [ü] şen olmişdur
Hem sünbül-i gül-pūřuñ müřg-i Ḥuten olmiřdur
- 2 Ol ҡāmet-i mevzūnuñ ol ' āriř-ı gül-gūnuñ
Gülzār-ı cemāl içre serv u semen olmişdur
- 3 Çin-zülfüñ içün ' ömrüm āvāre ola başdan
Sevdā-yı gönül gibi dürr-i ' Aden olmişdur

- 4 Haṭṭuñ ki leṭāfetle devr itdi güzel ḥaddüñ
Bir gülşenüñ eṭrafi gūyā çemen olmışdur
- 5 Vech-i ḥasenüñ her dem vaşf itdüğiçün Feyzī
Ey Ḥüsrev-i ḥüsn anuñ nazmı Ḥasen olmışdur

83

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 La' l-i nābuñ şarāba dönmişdür
Zekānuñ bir ḥabāba dönmişdür
- 2 Sen şehā cevr u zulme yüz tutalı
Mülket-i dil ḥarāba dönmişdür
- 3 Āteş-i hecre karşı murğ-ı dilüm
Döne döne kebāba dönmişdür
- 4 N'eyleyin kim temüz-ı ' ışık içre
Kām-ı dil hep serāba dönmişdür
- 5 Nādim olup ḥaṭāsına Feyzī
Bir mu' azzam cenāba dönmişdür

84

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

- 1 Vaşluñ selheri hecr ile bī-zār olanuñdur
La' lüñ güheri dīdesi ḥünbār olanuñdur

- 2 Her şahşa revā görme eyādī-i vişālūñ
H̄ān-ı keremūñ derd ile gam-h̄ār olanuñdur
- 3 Biñ başı haķıdur sitemūñ tiġ-ı ‘adūnuñ
Müjgānuñ oķı sīnesi efkār olanuñdur
- 4 Yoķdur güneñ her ne ķadar ser-keş olursañ
Şuç sencileyin serve hevādār olanuñdur
- 5 Manzūruñ olursa n’ola Feyzī-i dil-efkār
Luḫfuñ nazarı ‘āşık-ı bīmār olanuñdur

85

Mef’ ulü Fā’ ilätü Mefā’ ilü Fā’ ilün

- 1 Me’ mül-ı dil müdām huşul-ı vişāldür
Āvāreyi göreñe emel emr-i muḫāldür
- 2 Dildār ile mu’ āmelede sūd u ḫāşılum
Sevdā vü āh ser-dūd-ı mādām melāldür
- 3 Gör ḫālī’ üm ki ḫāl-i dile muḫḫālī’ degül
Ol māh-rū ki mihr aña göre hilāldür
- 4 Ki gül virürse saña gönül devre-i kāmīl
Mesrūr olma kim saña ol mekr ü āldür
- 5 Ḫāl-i kelām-ı Feyzī’yi ehl-i kemāle şor
‘ Ālemde aña hem-ser olursa leāldür

86

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Şeref-i şems-i ruḥı yār-i dil-efrūzumdur
Dem-i vaşlı şeb-i hecr ise de nev-rūzumdur
- 2 Aḥter-i baḥtuma şimdengirü minnet itmem
Ṭal'at-ı yār benüm ṭālī' -i firūzumdur
- 3 Cenreler kim düşer ol āb u hevā vü ḥāke
Āteş-i āh-ı şerer yār-i cihān-sūzumdur
- 4 Göñül almaḳda 'aşābi baña degmiş ḡamzeñ
Ḥayli demdür bu benüm sinede merkūzumdur
- 5 Olmadı Feyzī'ye bir kez nazaruñ ey kaşı yā
Dimedüñ kim hedef-i tır-i ciğer-dūzumdur

87

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Gülistān içre ḡonçe bu dil-i şad-çāk çākümdür
Nevā-yı bülbül [ki] feryād u zār-ı derdnākümdür
- 2 Eger ḥāk-i vücūdumdan nişān isterse 'ışḳ ehli
Ser-i kūyuñda yārüñ ḥāk-i ḥün-ālūd ḥākümdür
- 3 Derün-ı dilde peykānuñ yir itdi ey kemān-ebrü
Temāşā kıлмаḡa didāruñı mir 'āt-ı pākümdür
- 4 Görince gözlerüñ merdümleleriyle kaşlaruñ bildüm
Mücerred illerinden her biri tığ-ı helākümdür

48b

- 5 Dili bülbülleri nālān idüp sūz-ı güdāzıyla
Dem-ā-dem iñleden Feyzī bu ŧi' r-i sūznākümdür

88

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Dili ŧad-pāre kılan tīg ile cānānumdur
Ağladan bendesin ol ŧāh-ı cihānbānumdur
- 2 Görinen evc-i felek üzre degüldür meh-i nev
'Aks-i mir 'āt-ı cemāl [kim]meh-i tābānumdur
- 3 Kā' ilüm mihr-i vefā itmez ise bendesine
Her ne cevri eylerise eylese ŧultānumdur
- 4 Seyr-i bāğ ister iseñ sīneme gel seyr eyle
Cism-i ŧad-pāre benüm tāze gülistānumdur
- 5 Dil-i Feyzī'yi ğam-ı hecr ile āvāre iden
Ol lebi mül yüzi gül ŧāh-ı cüvānānumdur

89

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Kızardan dāmen-i eflāki eşk-i lāle-ğūnumdur
Bu çerħiñ āsyābın ŧolduran seyl-i 'uyūnumdur
- 2 Görinen burc-ı devlet mihr-i ŧevket mehcebīnünde
Degül kākül benüm baħt-ı siyāhum ser-nigūnumdur

- 3 Şafaqla mäh-ı nev şanma urup başına çengālı
Boyandı kıana bil çerh merd-efken-ı zebūnumdur
- 4 Od ura kara tennürtende kırş-ı dāga nār-ı ğam
Degül mular duhān-ı āteş-ı sūz-ı derūnumdur
- 5 Şeh-ı ‘ışkum felek ‘ıřretgehūmdür mäh-ı nev sāgar
Şafaķ bezmūmde ey Feyzī şarāb-ı lāle-ğūnumdur

90

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Gözümden eşk-ı ter yirine aķan şimdi hep ķandur
Demidür tiğ-ı hūn-āşām-ı yāri ey ğönül ķandur
- 2 Lebūñ yāra virür revnaķ cinde cām-ı mey-ı nābı
Belī şūret viren la‘ l-ı bedaķşa mihr-ı raķşāndur
- 3 Tenüm delmez velī bağrum deler ol ķaşı yā her dem
Ħadeng-ı ğamze peykānı bilinmez kim ne peykāndur
- 4 Ħaţuñ devrinde şarf idüp sirişķüm cismüm el urdum
Zārüretde teyemmüm cā‘ iz olmaķ emr-ı Ķur‘āndur
- 5 Şihāb-ı çerh şanmasın meh-ı bī-mihr için her şeb
Benüm giryān ğözüm teg çeşmelerden kevkeb-efşāndur
- 6 Elifler ğülbün ü her dāğ bir ğül penpeler seyrin
Bu reng ile fezā-yı sine bir zībā ğülistāndur
- 7 Hevā-yı ‘ıřķ ile ber-bād itdūñ varlığuñ yek-ser
Meğer Feyzī vücūduñ mesned-ı bağt-ı Süleymāndur

91

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

49a

- 1 Āh ol ğamze-i fettān ile ol kaç nedür
Yıkdı dil hānesini bir iki evbāş nedür
- 2 Cümleten āteş-i maḥz olmışiken ḥāk-i vücūd
Yine bu seyl-şifat gözden akan yaş nedür
- 3 Terk-i ser cānına minnet gerek ehl-i 'ışkuñ
Reh-i cānāna fedā itmemege baş nedür
- 4 Çün degülsin o gül-i lāle-ruḥuñ meftūnı
Söyle bu dāğ-ı dil ü dīde-i ḥūn-pāş nedür
- 5 Senglāh-ı ğam-ı 'ışka güzer it bir sā' at
Sen de gör şīşe-i nāmūsı 'ayān taş nedür
- 6 Nevbetūñ geldügi dem yir seni çerḥ-i devvār
Āsyāb-ı felege dāne-i ḥaşḥāş nedür
- 7 Ḥān-ı Ḥaḫdur nazar it 'ibret ile şaḥn-ı zemīn
Güne güne senüñiçün konulan aş nedür
- 8 Zāhir u bāḥın olur merd-i Ḥudāya yeksān
Feyziyā ehl-i dile gizlü nedür fāş nedür

92

Müstef' ilātün Müstef' ilātün Müstef' ilātün Müstef' ilātün

- 1 Kimine devrān olup müsā' id her günü anuñ ey dil düğündür
Kimini nār-ı miḥnetle yakup bağı ser-ā-ser dāğ u dögündür

- 2 Burc-ı sipihr-i hüsñ âftâbın bir gün görürsin dimişdi ol meh
‘Arz itdi baña dün rüy-ı pâkin didi nazâr kııl ol gün bu gündür
- 3 Ten pâre pâre dil pâre pâre bilmem ne çâre vaşl-ı nigâre
Şabr ise bitdi ‘aql ise gitdi ğam câna yitdi derdüm füzündür
- 4 Ruhsâr-ı aluñ şîrîn zülâlün fer-hâl hâlün haţtuñ ğamıyla
Hün oldı yaşum zehr oldı aşum top oldı başum kârüm cünündür
- 5 ‘Işkında şâdıķ kaţında fâyıķ ihşâna lâyıķ kimdür dir isen
Küyuñ faķîri zülfün esîri Feyzî-i zâr şaķib-i fünündür

93

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Lem‘ a-i nür-ı tecellî tal‘ at-ı dil-berdedür
Neşve-i feyz-i ilâhî ol melek manzardadır
- 2 Câme-i ‘işmet gibi çâk eylemekdür niyyetüm
Hâşılı cism-i za‘îfüm ara yirde perdedür
- 3 Geh zenahtanuñ gehî la‘ lüñ diler dîvâne dil
Rinde beñzer kim gözi geh meyde geh sâğardadır
- 4 Ser-hoş-ı câm-ı vişâl olmazsa ğam çekmez göñül
Nuql-i ‘ârif şerbet-i hicrânile perverdedür
- 5 Feyziyâ luţf-ı Hudâ kılmış müyesser tab‘ uña
Ol hüner kim zü’l-fikâr-ı Hâzret-i Hâyardadır

49b

94

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gerçi şāhum 'āşıkuñ rüy-ı niyāzı yereddür
Tīg-ı āhı gerden-i gerdün-ı dūn perverdedür
- 2 Çeşm-i giryānumda rüz [u] şeb hayāl-i kāmētüñ
Serc beñzer kim miyān-ı cūyda perverdedür
- 3 Hiledür kārı zen-i dehrüñ ezelden herkese
Söz hemān ol sāhirüñ şeydāsı olan erdedür
- 4 Burc-ı şevre intikālî gibi mihr-i 'ālemüñ
Tālî' -i devlet efendi şimdi gāv-ı hurredür
- 5 Feyziyā ādemde hiç şabr itmege tākāt mı kor
Dāne-i hāl-i siyeh kim çihre-i dil-berdedür

95

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dem-be-dem bağrum ğam-ı la' lüñle hūn olmağdadur
Bahtum ol çāh-ı zenaḥ teg ser-nigūn olmağdadur
- 2 Kāmil olaldan ğamuñ dilde boyın eksiklinüñ
'Aklı ğüm ü 'ömri kem derdi füzün olmağdadur
- 3 Kanla tolsa n'ola bezemekde çeşm-i kāse-līs
Revnağı cām-ı şarābuñ lāle-gūn olmağdadur
- 4 Öldürür āḥir beni bu derd-i bī-dermān-ı 'ışk
Ey taḥibüm haste-dil ğāyet zebūn olmağdadur

- 5 Herkese Feyzî tenezzül kııl te' allî eyleme
İrtifâ' -ı ma' nevi zâhirde dūn olmağdadur

96

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yok kararı gönlümün her dem televvün pişedür
Nice dürlü renge girür bir muşanna' şışedür
- 2 Hod-nümā ' aşık vişāl-i yār-i fikrin eylemek
Bir ' aceb fāsîd hayāl u bir muḥāl endişedür
- 3 ' Ālemi taḥrîr ile vîrân iden zālîmlerün
Tutduğın şanma kalemdür fi 'l-ḥaḳîka tişedür
- 4 Çekmek için târik-i gerdūna ḥaccām-ı zamân
Mâh-ı nev bir birine peyveste iki şışedür
- 5 Feyziyâ başumda yir yir gördüğün jülîde-müy
Mesken-i şîr-i belâ olmuş bir iki bişedür

97

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Abdāl-ı ' ışka dāğ-ı maḥabbet nişānedür
Şanma güzāf-ı ' ışkı ulu āstānedür
- 2 Her luṭf-ı bî-dirîğına ol bî-bahānenün
Biñ cān bahā didükleri ancak bahā nedür

- 3 İnce bilini kanı der-āgūş ider kim
Bilmez anı ki mūy-ı miyānı miyānedür
- 4 Gülde vefā [vü] bülbül-i şeydāda yok bekā
Hoş gör bahār-ı hüsn zamānın zamānedür
- 5 Eglence oldı ‘āleme Feyzī ğazelleri
Erbāb-ı ‘ışka sözleri hep ‘āşıkānedür

98

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Televvünden süveydā-yı dil āşüfte-i eykendür
Siyāha özge reng ile tağayyür ğayr-ı mümkindür
- 2 Yıkardum hāne-i dünyāyı seyl-ābı sirişkümle
Fe-ammā ihtiyātum buña dildār anda sākındür
- 3 Cihānuñ cereb ü şirīni çatı mühlik insāna
Yüzüne gülse mağrūr olma kim ğāyet müdāhindür
- 4 Ne ma‘ nādur ki halvet çekmek ile bir iki günde
Göre da‘ vāsını şol zāhidüñ kim keşf-i bātındur
- 5 Getürdi cedd-i pāküñ Feyziyā çün kim emāneti
Dürüş hıfz itmege sende teselli aña hāzındür

99

Mef‘ ülü Fā‘ ilätü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

- 1 Dil murġı gerçi t̄ayir-i quds āşyānedür
Ammā esir-i dāmgehi āb-ı revānedür

- 2 Āfāka irdi velvelesi top-ı āhumuñ
Hep bildiler ki meyl-i dil o mū miyānedür
- 3 Bir cür' a meyle sāķi-i bezm añmadı bizi
Şabr idelüm gönül hele devr-i zamānedür
- 4 Leylāyı kendüden mütenakķır kıyās idüp
Dağlar başında gezdügi Kaysuñ yabanedür
- 5 Eş' āra rağbet itdüğüme Feyziyā sebep
Dīvāne gönülüm eglemege bir bahānedür

100

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Yārūñ cemāli şems-i felekden nümünedür
Naķķāş-ı sun' -ı şemseleri gūne gūnedür
- 2 Āb-ı revāndur ol şanemūñ serv-i ķāmeti
Meyyāldür esāfile iķbāli dūnedür
- 3 Olmasa reşhadār-ı nem-i āb-ı ' ārızuñ
Cānā gel eyle lālede bu reng u bū nedür
- 4 İtmez başiret ehli nazār hūsn-i şūrete
Erbāb-ı dil nezāresi hāl-i derūnedür
- 5 Feyzī gibi kuyūd-ı hasūddan hālās olup
Sa' yum hemişe kesb-i fūnūn-ı cūnūnedür

101

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Arz-ı dünyāya şeref zīnet-i insān iledür
Nitekim rüy-ı semā necm-i dırahşān iledür
- 2 Hüsünü görmeyicek 'āşık-ı dil-ıhaste olur
Ehl-i 'ışkuñ beden-i şıhhati cānān iledür
- 3 'Arz-ı hüsñ ile dilā tapuña gelsün 'uşşāk
Beglerüñ 'izzeti vü nefreti dīvān iledür
- 4 Hem-enisüm olalı derd ü belā ğam yemezem
Ādemün zevkı şehā mecma' -ı yārān iledür
- 5 Ğam-ı 'ışkuñda dilā Feyzī'yi tenhā şanma
Kimsesi yoħsa hele dīde-i giryān iledür

102

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Jāleyle şubh-dem pür olan şanma lāledür
Saķı-i sun' elinde muraşşā' piyāledür
- 2 Güyā siyāh teller ile lāle-i çemen
Bir al yanaķlu dil-ber-i müşg'in gülānedür
- 3 Pervāneler durur ki urur şem' a kendüzün
Her gice lāle üzre düşen şanma jāledür²⁴

²⁴ Vezin gereği mısradā "düşen" kelimesiyle "şanma" kelimesi yer değiştirmiştir.

- 4 Eyley hüdüs-ı ‘âlem-i kevn ü fesadı şerh
Pervâz lâlelerle muhaşşâ risâledür
- 5 Mergübür fezâ-yı hasen lâlesi velî
Ey Feyzî meyl-i murğ-ı dil ol derd-i âledür

103

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Bülbül olmuş mest-i gülşen güyyiâ mey-hânedür
Bâde-i alile pür her gönçe bir peymânedür
- 2 Kimse bilmez bâde-i bezm-i fenânuñ lezzetin
İçmeyenler bî-haberlerdür içen mestânedür
- 3 Mâh-ı nev şanmañ şafağda âhîr olmuş bezm-i ‘îş
Câm şınmış mey dökülmüş bir tehî hum-hânedür
- 4 Bende-i hâk-i der-i yâr olmadur maşşûdumuz
Bir gedâyuz gerçi aminâ tab‘ımız şâhânedür
- 5 Neyyir-i devrânı ser-gerdân ider her ‘işvesi
Şimdi meylüm Feyziyâ bir âfet-i devrânedür

104

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Nâleden feryâd-res diyü gönül feryâd ider
Luţfını erbâb-ı ma‘nâ Hâkdan istimdâd ider
- 2 Dem-be-dem ol bî-vefânuñ la‘l-i nâbı yâdına
Dâl-ı zülf ile elif kıddin gönül bir ad ider

3 Çün habâbâsâ dimâğın pür-hevâ eyler felek
Rûzgâr âhumla anı ‘ âkıbet ber-bâd ider

4 Dil-berüñ kıadd-i bülendi nağl-i ‘ âli-himmeti
Kâmet-i serv-i şanavber sâyesin şimşâd ider

51a

5 Gâlib oldum ‘ ışık içinde Feyziyâ Mecnûndan
Bîşe-i ‘ ışık âdemi üstâddan üstâd ider

105

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Dil [ki] mādām kūy-ı yâr-ı dil-sitāmı yād ider
Bülbül-i şūrîde gūyâ gülsitāmı yād ider

2 Hem-dem idi dil gül-âb-ı âstân-ı yâr ile
Şimdi fûrkatde yine o dostânı yād ider

3 Şad-hezâr minnet nesîm-i şubha kim luğf eyleyüp
Büy-ı zülf-i yâr ile ben nâ-tüvânı yād ider

4 Tîğ-ı hicrân-ı zekan dilim dilim yir eyledi
Bu sebepten haste-dil her demde anı yād ider

5 Tañ degül cânım ‘ adem mülkini kılsa ârzü
Zer-kaşesden tûñi yine âşyânı yād ider

6 Hey ne ednâdur görüñ ol zâhid-i nâ-dânı kim
Ben aña cânânı aňsam ol cinânı yād ider

- 7 Rāh-ı Hakkā sālik olan Feyziyā bulup şafā
Her dem anı yād ider ammā cinānı yād ider

106

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol gül-i ra' nā ne dem ki meyl-i bezm-i cān ider
Hün-i çeşmüm chl-i diller bāde-i gülfām ider
- 2 Āferīn ol sun' -ı pāk-i kādir-i bī-çūne kim
Nokta-i nā-çizden bir serv-i sīm-endām ider
- 3 Şadmesinden tünd-bād-ı āhımuñ gülzārda
Servler şaf şaf kad-i mevzūnuña ikrām ider
- 4 Sal süvār-ı baħr-ı 'ışka keştī-i endişeyi
Böyle qalmaz rüzgār elbette bir eyyām ider
- 5 Geh qaşın geh qāmetin gāhī dehānın vaşf ide
Nazm-ı pakūñ Feyziyā ol servi bir gün rām ider

107

MeF' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Gerçi metā' -ı hüsünin o gül rāyegān ider
Ammā ne sūd müşterisi çok ziyān ider
- 2 Haṭṭ-ı 'izārı ol şanemūñ bir kitāb ider
Hüsünüñ beqāsı olmaduğını beyān ider
- 3 Ṭurmaz atar ḥadeng-i şehābı kemān-ı çerḥ
Bilmem hemişe kangı faķiri nişān ider

- 4 ‘Işk ehlinüñ ğarīb nesi var bilinmedik
K ’ol şāh-ı ḥasen bendesini imtiḥān ider
- 5 Herkes ne itse kendüne eyler zamānede
Feyzī gerekse yaḥşi gerekse yamān ider

51b

108

Mef’ ūlü Mefā’ ilü Mefā’ ilü Fe’ ūlün

- 1 Dünyā ki reh-i āḥiretüñ ḳanṭeresidür
Meyl eyleyicek bilmezem anuñ neresidür
- 2 Cennet gibi cān-baḥş olan vādī-i dünyā
Diḳḳatle nazār ḳıl ki cehennem deresidür
- 3 Ey dil ḥazer it sille-i ser-dest-i felekden
Ruḥsāre-i mehde olan anuñ beresidür
- 4 Her dil ki degül zinde ğam-ı ‘Işk ile cānā
Bir mürde durur cismi anuñ maḳberesidür
- 5 Dünyā ile peyvend idenüñ ḥāsılı Feyzī
Ancaḳ elinüñ kiri yüzünüñ ḳarasıdur

109

Mef’ ūlü Fā’ ilätü Mefā’ ilü Fā’ ilün

- 1 Dil derdine devā umar em dir em işidür
Diñler ṭabīb yoḳ özi hem dir hem işidür

- 2 Bilmem ne hikmet oldu ki dildāra fi 'l-meşel
Şerbet disem işitmez [u] sem dir sem işidür
- 3 Pervāneveş ğam-hūş iken ol şem' a ğamz idüp²⁵
Aġyār bilmezem hele nem dir nem işidür
- 4 Mağşūd olan felekde hemān nām-ı nengdür
Ey dil o kim bu kubbeye kem dir kem işidür
- 5 Hıa şanma pıç u tāb salınan [ı] riştevār
Feyzī bu fitne kākül-i ham dir ham işidür

110

Meḥ' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Başum ki şāh-ı işkuñ ezelden otaġıdır
Sīnem kādīmī tahtıdır anuñ turaġıdır
- 2 Dāġ-ı derün-ı sīne degüldür şehā yanan
Ġam tekyegāhı içre melāmet ocaġıdır
- 3 Jülide-müy şanma başum üzre gördüğün
Belki peleng-i miñnet-i yārün yataġıdır
- 4 Al alduñise şūfi hemān cām-ı bādeyi
Gözden bırakma ol da maħabbet ayaġıdır
- 5 Bezm-i şarāb tekye-i ' işk oldu Feyziyā
Mürşid şurāhı şāġar erenler çerāġıdır

²⁵ Mısranın vezni bozuktur.

111

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Diyâr-ı gâmda râh-ı derd ü mihnet pâ-y-mâlıdır
Bu tıfıl çeşm-i eşki açımali ağlamalıdır
- 2 Degüldür çeşmüm üzre görinen ne kân-ı hûn-âlüd
O mâhuñ gözde yir itdi ser-i zülfi hayâlidür
- 3 Sîrâbı üzre hurşidi görüp ol meh tebessümle
Didi buraya getüren bu miskîni zevâlidür
- 4 Hilâl-i mihri çerh üzre görüp ehl-i hîred didi
Bu mâh-ı nev degüldür ol şehüñ küy-ı sıfâlidür
- 5 O mâh-ı peykerüñ vaşf eylemekde hüsniñ ey Feyzî
Senüñ her bir sözüñ mânend-i dîvân-ı Hayâlidür

112

Mef'ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

52a

- 1 Sevdüm yine bir dil-beri kim nâmı 'Alî'dür
Hûbluğda dilâ Yûsufuñ ol şeh bedelidür
- 2 Her kim ki görüp hañt-ı ruñın olmaya meftün
Ol kimse muhaqqak ya velidür ya delidür
- 3 Bu cism-i nizârumı kılan mû gibi yârüñ
Hep zülfi hayâliyle anuñ ince bilidür
- 4 'Işkum ebedi olsa n'ola olmasa zâil
Çün aña derünümde 'alâkam ezelidür

- 5 Ol gevher-i nā-yāba olup Feyzī ḥarīdār
Cān naḳdini yolına nişār eylemelidür

113

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nāliš itmek ' andelīb-i zāre ğālib ḥū mıdur
Vechi yoḥsa gülde ki ol ḥasen-i reng-rū mıdur
- 2 Būy-ı gül midür anı ser-mest iden yāḥūd hevā
Ey şabā luḫ eyle söyle o mıdur ya bu mıdur
- 3 Nār-ı ' ışık ile yanup ḥākister olur ' ākıbet
Aña bādī berg-i gülde gizlenilmiş şu mıdur
- 4 Pertev-i mihr-i ezelden cilveger ḥurşide līk
Bülbüli gülşende eya inleden hem o mıdur
- 5 Mantıḳu 'ḫ-Tayrı bilür bir ' ārif olsa Feyziyā
Söylese virdi hezāruñ ḥū mı yā menhū mıdur

114

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ruḥuñ ey māh nihān eylemek inşāf mıdur
Rāzumu ḥalkā ' ayān eylemek inşāf mıdur
- 2 Dağıdup ' aqlumı bu zülf-i perīşānuñ ile
Beni rüsvāy-ı cihān eylemek inşāf mıdur
- 3 Cevr ile ḳaddümi yā eyledüğüñ yitmez mi
Tir-i hicrāna nişān eylemek inşāf mıdur

- 4 Perde-i rāzum açup bağrumı ney gibi delüp
Kārumı āh u fiğān eylemek inşāf mıdur
- 5 Ağladup Feyzî-i nālānı dem-ā-dem gam ile
Gözleri yaşını kan eylemek inşāf mıdur

115

Meḫ' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Bağ rüy-ı yāra mihr-i münevver degül midür
Mir'āt-ı şun' -ı Hālîk-ı Ekber degül midür
- 2 Şāhine beñzemez mi gör ol çeşm-i cān şikār
Gisūları bi-' aynihi şehper degül midür
- 3 Gāhî şadef disem n'ola gāhî gül-i sefid
Güş-ı nigāra söz getürür yir degül midür
- 4 Maqdürum eyledükçe fedā nefret itdi yār
Bilmem vişāli yoğsa muqadder degül midür
- 5 Düldül süvār-ı 'arza-i nazm olsa kim ne dir
Feyzî meger sülāle-i Hāydar degül midür

52b

116

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Düşdi dil bir gamzesi Tātāra Ādem cānıdur
Nāmı Mırza Beg özi deşt-i melāhat hāmıdur

- 2 Kāmeti cān bāğınuñ bir gülbün-i nevrestesi
Lebleri gülzār-ı hüsnuñ gonçe-i hāndānıdur
- 3 Nīze-i hūn-rīz ne sīnem siperdür dem-be-dem
Nāvek-i dil-dūzuñ cānum şehā kurbānıdur
- 4 Söylese cānlar bağışlar mürdeye ‘İsī-şifat
Cisme enfās-ı revān-bağşile rūh-ı şānıdür
- 5 Feyziyā hāl-i siyāhıdur yağan bağrumda dāğ
Hadd-i āteş-gūnı haqqā lāle-i nu‘ mānıdur

117

Mef‘ ūlū Fā‘ ilātü Mefā‘ ilū Fā‘ ilün

- 1 Sākī getür piyāleyi kim gül zamānıdur
Muṭrib nevāya başla ki bülbül zamānıdur
- 2 Zāhid ço fikri fāsidi hengām-ı ‘İşdur
Fevt itme fırsatı ne te’emmül zamānıdur
- 3 Gülzār-ı gāmda hūn-ı sirişkümle āhdan
Geh lāle mevsimi gehi sünbül zamānıdur
- 4 Gitdükçe tünd-bād-ı fesād ezdiyādda
Erkān-ı kevne gelse tezelzül zamānıdur
- 5 Bir gün ola ki yār vefā ide Feyziyā
Şimdi cefā iderse taḥammül zamānıdur

118

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Āşık-ı bî-çāre rāh-ı menzil-i cānān arar
Tālib-i dārü 'ş-şifāyı derdine dermān arar
- 2 Āyet-i ruhsāruña eyā nazar itmez mi hîç
Şol başarsız kim vücūd-ı Şāni' a bürhān arar
- 3 La' lüñi gözler sevād-ı hātūñ içre cān müdām
Hızrveş zulmetde gūyā çeşme-i hayvān arar
- 4 Herkesüñ gözine göñline girer bir hālle
Bu dil-i āşüfte kim ehl-i nazar bir cān arar
- 5 Feyzî-i bî-dil gezer vîrāneden vîrāneye
Bir ' aceb dîvānedür gencîne-i pinhān arar

119

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol sehî-şad şalmur nāz ile kāmēt gösterür
Ya' ni kim ' aşıklarına istikāmet gösterür
- 2 Gösterür göñlüñ alınca dostluğ şeklin saña
Soñra şüret virneyüp rüy-ı ' adāvet gösterür
- 3 ' Arz-ı ruhsār idüp eyler ' ışka ol āfet şala
Zühd ü taqvā ehline rāh-ı melāmet gösterür
- 4 Hāt-ı jengārı görüp mir'āt-ı rüy-ı yārda
Tab' imuz āyinesi her-dem şasāvet gösterür

53a

- 5 Düşmenüñdür bu yalan dünyāya itme i' timād
Feyziyā gerçi saña şekl-i şadākat gösterür

120

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Her kaçan nāz ile ol meh başda kākül gösterür
Bāğbān hüsnine beñzer sanki sünbül gösterür
- 2 Bir nihāl-i tazedür ol serv-i kad-i hoş-hırām
Çeşm-i 'uşşāka ruḥ-ı surḥı karanfıl gösterür
- 3 Çeşm-i mestinden yitüp medhüş-ı maḥmūr olına
Def' -i ḥumār itmege la' l-i lebi mül gösterür
- 4 İdeyin şabr u taḥammül cevri-i bī-pāyānına
Merd-i 'aşık olamaz şol kim tekāsül gösterür
- 5 Sāyeveş küyında öykünsem o mäh-ı enverüñ
Feyzi-i üftādeye yine teğāfül gösterür

121

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol yüzi gün her kaçan 'uşşāka ebrū gösterür
Mäh-ı nev gibi anı o gösterür bu gösterür
- 2 Bağlayup sihr ile ḥalkuñ gözün ol cādū-yı çeşm
Ef' i-i piç u siyāhı ca' d-ı gīsū gösterür

- 3 Gerden-i ‘ uşşāka geçmiş tavk-ı mihnetdür dilā
Halkalar kim anı ol zülf-i semen-bū gösterür
- 4 Görmedüm serv-i şanavber ‘ ar‘ ar u şimşādda
Şive-i reftārı kim ol kıadd-i dil-cū gösterür
- 5 Feyziyā mir ‘āt-ı kıalbūñ jeng-i keşretden eger
Pāk iderseñ şāhid-i vahdet saña rū gösterür

122

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Zevrak-ı mey çeküp agyār ile cānāne gezer
Yaşımı baır ider ol gözleri mestāne gezer
- 2 Hātır-ı dil-beri bezm ehline bezm itmek için
Tırmaz ortada mey-i alile peymāne gezer
- 3 Şem‘ -i ruhsārına pervāne degüldür çü gönül
Giceler şubha degin kūyını pespāne gezer
- 4 Var ise gözi gibi gönli yaқан kimse arar
Dil-i vīrāne ki vīrāneye vīrāne gezer
- 5 Sūķ-ı ğam ehline şordukda bahār-ı ‘ ışkı
Didiler kim baña bir baş ile bir cāna gezer
- 6 Yoķlayan kendi vücūdını bulur maķsūdın
Zāhidi gör ki hemān yoķ yire yabana gezer
- 7 Dürdur Feyzi-i āvāre der-i yārinden
Dem-be-dem anuñiçün şöyle garībāne gezer

53b

123

Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Dīde-i ḥaṭ ' izār-ı yāra baqar
Muntazır murğ-ı dil bahāra baqar
- 2 Keştī-i cān ğam ile yüklendi
Bir muvāfıqça rüzgāra baqar
- 3 Rūzgār engine çeker dāim
Ser-felek ehil-i kenāra baqar
- 4 Sırr-ı bī-mağzum eşk-i çeşmüm ile
Bir serāydur ki cūybāra baqar
- 5 Ölmeñe Feyzī cān virür ammā
Dehen-i yār-ı şivekāra baqar

124

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

- 1 Her ki ey gül-çihre la' lüñ yādına sāğar çeker
Sanki āb-ı Hızır ile bir cām-ı İskender çeker
- 2 Hıçe şaymaz 'ālemüñ zevk u şafāsın Haq bilür
Dāimā ' ışk ehli kim derd ü ğam-ı dil-ber çeker
- 3 Zülfüñ ile ḥaṭṭuña serdār olup ḥaddüñde ḥāl
Şan Habeş sulṭānidur Rüm üstine leşker çeker

- 4 Hāl-i dervīşi ne bilsün şol ğanīler kim müdām
Şāġar-ı zerrīn ile her dem mey-i aħmer çeker
- 5 Kādre irür şübhesiz Feyzī sa‘ ādetle şu kim
Giceler pehlüya bir maħbüb-ı meh-peyker çeker

125

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Şāh-ı ğam ħaylini mülk-i dil-i şeydāya çeker
Dil-i şeydā ‘alem-i āhı şüreyyāya çeker
- 2 Kātı dīvāne degül mi dil-i sevdā-zede kim
Muttaşıl silsile-i zülf-i dil-ārāya çeker
- 3 Şāf dil ol ki seni mihr-i ‘ināyet bir ğün
Kāt-re-i jāle-şıfat t̄arem-i a‘ lāya çeker
- 4 Yire geçse göge çıkşa n’ola Kārūn u Mesīħ
Kimi evlāduñ anaya kimi babaya çeker
- 5 Feyziyā her suħenüñ bir dür-i yektādur kim
Kulaġın baħr-i muħīt ol dür-i yektāya çeker

126

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Merdüim-i dīdem dem-ā-dem şanma eşk-i ter döker
Çeşm-i bīmāruñ ğamıyla ħasta olmış der döker
- 2 ‘Ārızuñ baħr-i maħabbetdür ki eṫrāfında ħaṫ
Almaġa dil mülketin ṫurmaz kenāra er döker

3 Yaramı ğamzeñ söker didükçe müjgānuñ oķı
 Āh kim yok yire her dem şanum ol şançer döker

4 Bulmağıçün arayup güm-kerdesin çerh-i felek
 Her kiři hāk-i vücūdın bir yere ilter döker

54a

5 Kıdreti yitmez bu nazma Feyziyā her řā' iriñ
 Ya' ni her altun işin şanma ki her zerger döker

127

Mef' ulü Fā' ilātün Mef' ulü Fā' ilātün

1 Sen cānı cümle 'ālem cānānedür şanurlar
 Ben hāki bilsem āyā cānānedür şanurlar

2 Bezm-i mey içre her dem cām-ı lebüñ ğamıyla
 Ey sākī çeşm-i pür-hün peymānedür şanurlar

3 Nūr-ı cemāl-i Hāřdur göñlüm alan muhāķķak
 Meylüm veli görenler cānānedür şanurlar

4 Gencine-i ğamuñla ma' mürdur rü likin
 Dil-hānesini 'ālem vırānedür şanurlar

5 Yār ile āşnāyuz tā 'ālem-i ezelden
 Ey Feyzi likin āgyār bī-gānedür şanurlar

128

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 Erbâb-ı belâ sinelere yara çekerler
Her birini bir tuhfeye idüp yâra çekerler
- 2 Zühd ü vera' u 'aql u 'amel nüshalarına
'Işık ehli hatâ hatımını hemvâra çekerler
- 3 'Işıkına göre virile 'uşşâka merâtib
Gör kimini eflâka kimin dâra çekerler
- 4 Öldürmeğe kaçd eyleyüp ebrûları yârüñ
Her dem de şehâ üstüme 'izâra çekerler
- 5 Zerd oldı yüzüm şöyle nizâr oldı vücûdum
Rûhum meşelâ zâra ki dîvâra çekerler
- 6 Şâhân-ı hasen mâil olurlar katı zulme
Ėam 'askerini mülk-i dil-i zâra çekerler
- 7 Dünyâda şâkın kimseye zulm eyleme Feyzî
'Uqbâda seni kâdı-ı Cebbâra çekerler

129

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Nefha-i båd-ı bahâr irdi açıldı bāğlar
Tâze cân buldı cihân aqđı yine ırmağlar
- 2 Mihr-i 'âlem-tâb ile mâh-ı münîr itme kıyâs
Yağdı abdâl-ı felek hecrüñle tâze dâğlar

- 3 Hāller kim kākülün altında olmuş müctemî‘
Sāye-i perr-i hümādur aña üşmiş zāğlar
- 4 Vādî-i hicrāne düşmiş derd ile āh eyleyüp
Nāleme demsāz olup inler benümle dāğlar
- 5 Haste-ḥāl oldu ğamuñla Feyzî‘ ye raḥm itmedün
Añlamaz ḥāl-i dil-i bīmārı zīrā sağlar

54b

130

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Kimün kim fehmi pāk olsa vücūdın ol ‘adem añlar
Hadeş eyler o kim ḥādişde aşār-ı ḳadem añlar
- 2 Henüz a‘ yān-ı ‘ālemde eşer yok bŷy-ı hestīden
Bu sırrı sırr-ı ‘ahdi ‘ārif-i şābit-ḳadem añlar
- 3 Anadan iki kerre doğan añlar sırr-ı lāhūtī
Ne evlād-ı ‘Arab ṭanur ne ferzend-i ‘Acem añlar
- 4 Mevālīd-i şelāş u ümmehātı çār abāsı
Toḳuz olmaḳ rumūzın ‘ālim-i şaḥīb-i ḥükm añlar
- 5 Hāḳīḳatde anamız anasıdur atamız Feyzī
Eger añlarsa bu muğlaḳ sözi şūfī dedem añlar

131

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Götür zülfün yüzünde hâl-i ' anberbârı görsünler
Kemâl-i şun'-ı Bârî n'eydügini bâri görsünler
- 2 Şeker-rîz eyle la' lün söyle ey şîrîn-zebânum kim
Mezâk ehli nic 'olur lezzet-i güftârı görsünler
- 3 Meh-i ruhsârıñı göster cilâ vir çeşm-i ' uşşâka
Ki mir'ât-ı ruhuñda ' aks olan dîdârı görsünler
- 4 Çeker pür-dâg dil-efkâr u hem ' aqlum perîşândur
Ne kıldı baña hâl u çeşm u zülf-i yâri görsünler
- 5 Helâk itmek dilermiş Feyzî-i bîmârı ol hûnî
Yetişünler ehibbâ hep meded kırtarı görsünler

132

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 Hecr odına yandüğümü dilde desünler
Süz-ı dilümi ' arâz-ı gülnâra desünler
- 2 Ol Leylîye Mecnûnligümü eyleyüp i' lâm
Sevdâ-yı serüm zülf-i siyehkâra desünler
- 3 Tîr-i müjesi sînemi deldi dile geçdi
Tutsun çekerek ol kaşı yâ yâra desünler
- 4 Dâg-ı ten-i fersüdemî şorarsa o dil-süz
Hâlün hevesinden bürinür kara desünler

- 5 Dil pārelerin sīnede şerh eyle ki Feyzī
Erbāb-ı fenā cismüñe şad-pāre desünler

133

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sāķī-i devrān elinden ehl-i dil ğam gördiler
Ğayrılar bezm-i şafāda sāĝar-ı Cem gördiler
- 2 Pāk idenler cān u dil mir'ātını jengārdan
Şāhid-i maķsūd-ı ruhsārın dem-ā-dem gördiler
- 3 Cān virürler ölmege yoluñda 'ālem ey şanem
Çün lebüñde mu'ciz 'İsī İbn-i Meryem gördiler
- 4 Bildiler çāh-ı zeķanda göñlümün ğabs olduĝın
Dür-bınler kim derün-ı kaçrede yem gördiler
- 5 Fāriĝ oldılar 'ilācumdan eķibbā cümleten
Sūd kılmaz çün dil-i mecrūħa merhem gördiler
- 6 Nergisāsā eylemezler kimseye kaç'ā nażar'
Süfleler kim bir iki dīnār u dirhem gördiler
- 7 Feyziyā aĝyārı red itmiş cenābından o yār
Ħamdüli'llāh cān u dil bu devleti hem gördiler

55a

134

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 ' Aceb fettāndur ol gözler ' aceb sāhir-i gīsūlar
Varup anlardan ögrensün fūnūn-ı sıhri cādūlar
- 2 Semerķanduñ başar gül-destesiyle beyn-i řāķeynin
O ķadd-i dil-sitānıyla muķavves iki ebrūlar
- 3 Sirişk-i dīde-i giryān bi-' aynih āb-ı rahmetdür
Ki hātırda ğubār olduķça teskīn eyleyüp şular
- 4 Benüm gibi o servüñ sen daħı olsañ hevādārı
Bilürdüñ niçün ārām eylemez tırmaz aķar sular
- 5 Görüp zulmetde Hızrı Feyziyā dīvānesi olmuş
Aķup her sūya anı cüst u cū eyler gezer cūlar

135

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün

- 1 Bāğda ezhār ile murgān idüp hengāmeler
Yaķalar çāk oldu ğayli pārelendi cāmeler
- 2 Hōķķa-i nergisde bir terkīb vaz' itdi bahār
Kim anuñ esrārınuñ ğayrātıdur ' allāmeler
- 3 Jāle şanma taşā tıtdı reşkden gülzār-ı çerğ
Ğonçe-i nev-ğızdūr yir yir şikeste-ğāmeler
- 4 ' Arz-ı ğāl için saña ey şeh-süvār-ı ma' delet
Ğülşenüñ zanbaķları tıtarlar elde nāmeler

- 5 Fāriḡ olmaz vaşfuñı taḫrīrden Feyzī uluñ
Ger midād imdād idüp itse taḫammül ḡāmeler

136

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Sāiyā ' aks-i lebün cām-ı mey-i al eyler
Ālile dilleri ya' ni meye meyyāl eyler
- 2 Nükte-i ḡālün ider ' āili geri ḡayrān
Fehm-i esrār-ı ḡaḡuñ ' ārifı abdāl eyler
- 3 Zülfüññ sırr-ı ḡamın şalaridüm ey aşı yā
Füratün addüm iki büküp aña dāl eyler
- 4 Pāy-māl olsa n'ola ' arşa-i zilletde iken
Māil-i ma' rifet olmaz heves-i māl eyler
- 5 Dil hümā daḡı olursa ider ey Feyzī şıkar
Bilmezem zülf-i nigāri ki nie āl eyler

137

Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün

55b

- 1 Ben ulımı hecr ire cānāne mek'in eyler
Ol şāh-ı ḡazabnāküm bilsem neme k'in eyler
- 2 Ol kān-ı melāḡatle pür oldı gözüüm göñlüm
Her dem yaşın anuñün eşmüm nemek'in eyler

- 3 Acısı yiter cāna tīg-ı ğam-ı dildāruñ
 o yaramı ey cerrāh añma neme kīn eyler
- 4 Ağlamağ ile yaşın sa' y itdi u urtmağa
 Gr dīde-i ğiryānı nağd-ı nemekīn eyler
- 5 Ey Feyzī aar yaşum bağrum yarılır her dem
 Bu mezra' a-ı dilde gūyānum ekin eyler

138

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

- 1 Hāyf ol miyāne kim ola nā-dān eli kemer
 Efsūs o la' le kim anı her bī-mezā emer
- 2 Yazı degül mi yār ola hem-hāne-i ' adū
 Ya' ni ki burc-ı ' akreb ola menzil-i amer
- 3 'Uřřāa niūn eylemez ol serv-i ad vefā
 Düşmez nihāl-ı bāđ-ı cinān ola bī-şemer
- 4 Uđratmaz āstānına ūftādesin velī
 Kūy-ı şafāyı sanın ider ğayrīler memer
- 5 Ađyār iken ođaldı diyū düşme hāyrete
 Feyzī ırırma her kim eşek aña sen semer

139

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

- 1 Söylese ğoncaya gūlse gūl-i hāndāna döner
 Yūrise nāz ile bir serv-i hūrāmāna döner

- 2 Kān aqar dīdelerūmden müje-i hūn-ālūd
Reng-i alıla şehā pençe-i mercāna döner
- 3 Cem' olup kūyuña 'azm eylese şaf şaf' uşşāq
Eşigūñ bārgēh-i Hüsrev-i devrāna döner
- 4 Çokdan eylerdi gönül 'azm-i diyār-ı ğurbet
Bir iki gün şeref-i soĥbet-i ihvāna döner
- 5 Dil-i Feyzī n'ola raqs itse ruĥuñ devrinde
Yanmaĥa āteş-i ruĥsāruña pervāne döner

140

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Kākülūñ kim dökülür ol ruĥ-ı ğülfāma iner
Qorqarın kim yine naqd-ı dil-i nā-kāma iner
- 2 Heves-i ĥālūñile zülfūne pā-beste olan
Beñzer ol murĥa ki bir dāne için dāma iner
- 3 Baña ey muĥbeçe itdüklerūñi olmaz isem
Diyeyin Ĥazret-i 'İsā'ya qačan Şām'a iner
- 4 Manşıb-ı dehri bil ol 'āriyeti esb gibi
Ki qanı tez binen ol esb-i sebükkāma iner
- 5 Feyziyā itseler erbāb-ı tecerrüd maqşūd
'Arşdan anlara tāc u kemer u cāme iner

56a

141

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gül yüzün neşr ider āfāka meşel-i nār nūr
Devr-i gülşendür aña nisbet mişāl-i hār hūr
- 2 Zülf ü haṭṭuñdur viren revnaḫ cemālün bāğma
Kim görüpdür kim vire gülzāra revnaḫ mār mūr
- 3 Bī-bedel maḥbüb sen gözlüye gizlü nesne yoḫ
Ġam degüldür ḫüsnüñi ger eylese inkār kūsür
- 4 Ṭarılır cānum tenüm içre helāküm yaḫlaşur
Gözlerümden bir nazār olsa ruḫ-ı dildār dūr
- 5 Almağa Feyzī metā'ı vaşl-ı yāri zergerüñ
Yoḫsa nef' itmez saña ey mübtelā-yı zār zūr

142

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Gird-i la' lünde n'ola haṭṭ-ı nev eylerse zuhūr
Ey leb-i şehd ü şeker māil olur ṭatluya mūr
- 2 Āşkār eylesesün dāğ-ı nihānum ḫalka
Ḫālünñi zülf-i siyehkārūñile ḫıl mestür
- 3 Gömüle gömüle ḫāk-i tenüme tırlerün
Güyā ey ḫaşı yā oldı ten-i mürde-i ḫubür
- 4 Dil-i sūzānuma ḫālünñ ki ḫayālın bırağur
Şanki bir micmer-i pür-nār içine 'anber ḫor

- 5 Hüsni nazm ile felek-pāye ser-ā-pā gazeliñ
Feyziyā maṭla‘ ı hem Hāḳ buña beyt-i ma‘ mūr

143

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Her ne yirde yād olunsam anda cānān añılur
‘Andelīb añlasa lābüd verd-i ḥandān añılur
- 2 Bellü olsam mübtelālar içre ‘ışkile n‘ ola
Mümiyān-ı ḥüsn ile mümtāz u ḥübān añılur
- 3 Saḥt-rū ‘āşık ları ḥışm ile baḳsa nerm ider
Ey nigār senüñ dil-i çeşmüñ Nerimān añılur
- 4 Biri birine ḳatar ḥalkı o zülf-i pergere
Sāḥir-i ḥālün egerçi ḥayli fettān añılur
- 5 Dime kim ol yār yād itmez beni aḡyār diyü
Ḳanda olsa Feyziyā merd-i suḥendān añılur

144

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Hāṭır-ı nā-şāda oldum kim ḡam-ı ḡisū gelür
Eylerem cānı fedā ancaḳ elümden bu gelür
- 2 Bu ne ḥāletdür ki gelse dil-rübā ‘aḳlum gider
Gİtdügi dem ḳalb-i maḡzūna nice ḳayḡu gelür

56b

- 3 Ey dūr-i yektā miyānuñda niyām-ı hānçerüñ
Lü'le-i yenbū' -ı ğamdur kim içinden Őu gelür
- 4 Kūyuña varduķça istikbāl ider miħnet beni
Lu' beye varan kişiye reh-nümā ķarŐu gelür
- 5 Devletüñde gerçi bī-ħaddur du' ā-gūyuñ Őehā
Őanma Feyzi gibi bir dā' iyi devlet-cū gelür

145

Mef' ūlü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Gir Şahn-ı bāğa zīnet-i naķŐ-ı bahārı ğör
Sünbüllerinde hey'et-i zülf-i nigārı ğör
- 2 Pejmürde-i nihāla irişdi ğayāt-ı nev
ĀŐār-ı feyz-i raħmet-i perverdigārı ğör
- 3 Eyller hezār āh u fiğān ' andelib-i bāğ
GūŐ itmez anı ğonçe-i nāzük-' izārı ğör
- 4 Eyller beyān-ı ğāl-i Őehīdān-ı Kerbelā
' İbret ğöziyle deşte varup lālezārı ğör
- 5 KaŐduñ o yāri ğörmek ise Şeb-küŐā gibi
Feyzi hemişe dīde-i cānuñ uyarı ğör

146

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Ārızuñ cām-ı Őarāb-ı ergüvāndan reng alur
Sībdür ğüyā ki bedr-i āsmāndan reng alur

- 2 Alınur ruhsâr-ı alın lâleye beñzer disem
Münfa' il olur gül-i bâğ-ı cinândan reng alur
- 3 Şöyle nâzükdür o cism-i nâz-perver kim eger
Sâye-i gül-berg-i ter tókunsa andan reng alur
- 4 Hümreti la'l u ' aķık alur süheyl ü şemsden
Bilmezem gözden aķan hün-âb kıandan reng alur
- 5 Korkarın âh itmege Feyzî ki ol şîrîn-dehen
Âteş-i dilden su'üd iden duhândan reng alur

147

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gördüğince dil zenaħdānuñ nigārā maħv olur
Bir ' acebdür kaťrenüñ yanında deryā maħv olur
- 2 Yoğ olur geldükçe tîrūñ bu dil-i meyyālüme
Baħr-ı bārān her ne deñlü yağsa cāna maħv olur
- 3 Zerrece mihrūñ görürse isteyen ğamdan rehā
Derdüñi eyler ricā hep ol temennā maħv olur
- 4 Mürdeler ihyā iderken her nefes ey rûħ-baħş
Mu' ciz-i la'l-i lebüñ görse Mesîhā maħv olur
- 5 Feyziyā gerçi vücūduñ zāhirā nā-çizdür
Lîk ma' nāda anuñ yanında eşyā maħv olur

148

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Baḳmaduñ ḥālūme bīmāre devā böyle m'olur
Ey ṭabībüm hele ḳānün-ı şifā böyle m'olur
- 2 Ben du'ā itsem idersin baña nefrīn şütüm
Andan ey gönçe-dehen ḥüsn-edā böyle m'olur
- 3 Ğamzeñi tīre ḳaşuñ yāya iderler teşbīh
Doğrusın söyleşelüm billāh o yā böyle m'olur²⁶
- 4 Sevdüğüm ben ḳula hiç şefḳati yok zālīmdür
Cümle ḥübān-ı zamāne 'acebā böyle m'olur
- 5 Gördüğüm yoğidi meyden lebini sākīnün
Feyzī inşāf idelüm cām-ı şafā böyle m'olur

149

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Tābiş-i mihr-i ruḥuñ māh-ı şeb-ārā ne bilür
Şerer-i nār-ı dilüm 'ıḳd-ı şüreyyā ne bilür
- 2 Bezm-i gamda leb-i mey-gūnuñ için ey yüzi gül
Ben ne ḳan yutduğımı lāle-i ḥamrā ne bilür
- 3 Saḥf-ı ḥaddüñde ḥaṭuñ āyet-i va' d olduğımı
Ehl-i dil 'ārife şor cāhil-i ednā ne bilür

²⁶ Metinde bulunan "yā" vezin gereği atılmalıdır.

- 4 Vaşf-ı mir 'āt-ı ruḥuñ benden işit ey leb-i kıand
Yoḥsa söz söylemege tūḫ-ı gūyā ne bilür
- 5 Bilinür kıadir u kemāl rūşen-i şı' rinden
Ĝam degül ger diseler Feyzı'ye a' dā ne bilür

150

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Reşk-i bāĝ-ı ḫüsnüñile dīde her şeb nemlenür
Katre-i eşküm fezā-yı ' ışkıda şeb-nemlenür
- 2 Ḥāl-i gendüm-günüña māil geđer cānā ' adū
Cennet-i kıuyuñda ' uşşāka o cezā demlenür
- 3 Ka' be-i ehl-i şafādur şan cenāb-ı bī-fürüş
Rind-i dürd-āşāma sākī cür' ası zemzemlenür
- 4 Ādemi keyfiyet-i mey pād-şāh-ı vaķt ider
Her gedā alsa ele cām-ı şarābı Cemlenür
- 5 Bir ' aceb bāb-ı sa' ādetdür der-i sulḫān-ı ' ışķ
Zāl-ı dehre Feyzıyā kim bendesi Rüstemlenür

151

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Her nazar dīde-i bī-dāruma ḫālūñ görünür
Ḥāba varduķça menāmumda ḫayālūñ görünür
- 2 Ārzü-yı gül-i gülzār-ı cinān itse o dem
' Andelib-i dil-i zāra ruḫ-ı aluñ görünür

- 3 Zerre miqdārı görünmez gözüme mihr-i felek
Her kaçan pertev-i hürşid-i cemālūñ görünür

57b

- 4 ‘Işk ile şāf olalı āyine-i sinemde
Na‘ller şanma şehā‘ aks-i hilālūñ görünür
- 5 Kātı ğāfil gezer ümmid-i cemālūñle gönül
Korğarın bir gün aña rüy-ı celālūñ görünür
- 6 Çeşmüm iksir-i ğubār-ı reh-i yāri gözedür
Şanma ey h̄āce baña māl u menālūñ görünür
- 7 Cāhilūñ tağ kadar ‘ayıbı görünmez Feyzī
Zerrece naqşı velī ehl-i kemālūñ görünür

152

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Eşk ü āh ile vaşl-ı yār alınur
İki şahidle bir hisār alınur
- 2 Ağzuña ğonçe adını ańsa
‘Andelībā o gül-‘ izār alınur
- 3 Būsesin rāyegān şatar sākī
Ele çün cām-ı hōş-ğuvār alınur
- 4 Bāri zer duğterini alsa kişi
Zer virüp çünki pür-nigār alınur

- 5 Feyziyā çok tolaşma der u dırāz
Ser-i gīsū-yı müşk-bār alınur²⁷

153

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Her kimüñ kim başında devlet olur
Pāy-māl-ı reh-i maḥabbet olur
- 2 Kātı çok itme cevri aḥbāba
Dostum bā' iş-i 'adāvet olur
- 3 İtme aḡyāra varmaḡı 'ādet
Vara vara saña ṭabī' at olur
- 4 Eyleridüm yoluñda cānı fedā
Korḡarum ehl-i 'ışḡa 'ādet olur
- 5 Bir gün eyler mülāzemet bize de
Hüsni-ı ṭālī' efendi nevbet olur
- 6 N'ola 'ışḡum o yāra olsa mecāz
Hūblar cümle bī-ḥaḡīḡat olur
- 7 Dördüme bir ṭabīb 'ilāc idemez
Feyziyā bilmezem ne ḡikmet olur

²⁷ Mısradā "ser"den sonra bir de "zülfi" kelimesi varken vezin gereḡi çıkarılmıştır.

154

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Şem' -i ruḥuḥa mihr-i dıraḥşān müteḥayyir
Şirīn lebūne serv-i ḥirāmān müteḥayyir
- 2 Feryād ne her şubḥ u mesā bülbül ü zāruñ
Gülzār-ı cihānda gül-i ḥandān müteḥayyir
- 3 Üftādeleriñ ḳaḅı birin ide tesellī
'Uşşāḳa vefā itmede cānān müteḥayyir

58a

- 4 Terk eyledi dilin biline baḅladı zünnār
Bir mugbeçeniñ vechine Şan' ān müteḥayyir
- 5 Nazmuñ seniñ ey Feyzī begense n'ola yārān
Eş'ār-ı pesendide ki Selmān müteḥayyir

155

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Göñlüm yine bir serve hevādar olayum dir
Āzāde iken derde giriftār olayum dir
- 2 Mecnūn-şifat bir saçı Leylānuñ ucından
Sevdā-zede āzār u dil-efkār olayum dir
- 3 Nergis gibi bir gözleri mestānuñ elinde
Vādide gezüp bī-kes ü bī-'ār olayum dir
- 4 Şeb-nem gibi bir lāle-ruḥuñ şevḳına her gün
Şahrāya düşüp bī-ser u bī-kār olayum dir

- 5 Ferhād-şifat bir lebi şîrîne olup kul
Erbâb-ı belâ hayline serdâr olayum dir
- 6 Ey Feyzî gönül şeş-der-i miḥnetde dem-â-dem
Bir naqşı güzel yâr sevüp zâr olayum dir

156

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Atıldukça müjeñden bu ḥadeng-i cānsitān yir yir
Vücūdum mülkinüñ içinde kıldılar mekân yir yir
- 2 Bedende tâze tâze yaralar kim zâhir olmışdur
Nigāra ' arz-ı ḥâl için tenüm açdı dehān yir yir
- 3 Güzeller sevmegi men' eylemiş minberde dün vâ' iz
Üşüp başına ' aşıklar uzatdılar zebān yir yir
- 4 Görinen dāğlar şanmañ benüm meydān-ı sīnemde
Bugün peykān-ı tīrinden baña oldı nişān yir yir
- 5 Degüldür Feyziyā encüm görinenler semā üzre
Temāşā-yı nigāra göz açupdur āsmān yir yir

157

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Yazalı rahm u felek cāiz-i a' dā vāfir
Dil-i pür-yāreden özge baña yokdur bir acır

- 2 Pür-şafâdur tütalum kalb-i ‘adû gibi cihân
N’eyleyin olmayıcağ bende şafâ-yı hâtır
- 3 Hedef-i tîr-i ğam itmezdi beni ol kaşı yâ
Sende bu dâğ-ı nihân olmasa ey dil zâhir
- 4 Cân u dil uğrağı bir ince haberdür kaşuñ
Anda bac almağa şâhum gözüñ olmuş nâzır
- 5 Bilürüz âfet-i cân olduğın ol cânânuñ
Feyziyâ mâylüz ol âfete evvel âhir

58b

158

Mef’ülü Mefâ’ ilü Mefâ’ ilü Fe’ülün

- 1 ‘İşk ehline isterseñ eger olmağa server
Meydân-ı maħabbette dilâ cân ile server
- 2 Ger mülk-i ‘adem menzilüm olsa n’ola aħter
Fikr-i dehen-i dil-ber olupdur baña reh-ber
- 3 Biñ pâre ider bu dil-i şad-çâkümi her dem
Dil bir idüp ol hançer-i hûn-rîzile dil-ber
- 4 Ey h’âce ğam-ı ‘ışk gibi gevher olur mı
Biñ zer virür iseñ ki bulunmaz aña beñzer
- 5 Şayd eylerüm ey Feyzi ben ol yüri ğazâlı
Şayyâd-ı sipihr olurise ger baña yâver

159

Fe' ilätün Mefä' ilün Fe' ilün

- 1 Leb-i dildāra beñzemek ister
Kanı şirîn degül midür sükker
- 2 'Äleme şaldı fitne vü āşüb
Oñmasun bitmesün haç-ı dil-ber
- 3 Ser-i küyında seg raķibi görüp
Hışm ile didi dil-rübā çe haber
- 4 Nergis-i bāğa çeşm-i dildāri
Beñzedürler ve lıke fihi nazār
- 5 Dir gören tāze dāğumı Feyzi
Ne 'aceb gül olur bu kanda biter

160

Fe' ilätün Mefä' ilün Fe' ilün

- 1 Cāmi' -i hüsndür ruç-ı dil-ber
Kaşı mihrāb u bilini minber
- 2 Dir gören hāline Bilāl-ı Habeş
Gerdeni Aķ mināreye beñzer
- 3 Şāf billürdan aña bir top
Aşmış üstād kim zeķan dirler
- 4 Çeşm-i hün-h̄ārı olmuş anda imām
Vāy anuñ başına ki aña uyar

- 5 Ka'be-i cān kıble-i dildür
Feyziyā hāşıl-ı ruḥ-ı dil-ber

161

Mef' ulü Fā' ilätü Mefa' ilü Fā' ilün

- 1 Cām-ı şarāb-ı vaḥdete kim ārzü çeker
Bezm-i fenāya ṭālib olur kendüden geçer

- 2 Her şey'e eyle dīde-i taḥkik ile nigāh
Ḳad bāne vechü rabbike fi külli maḏaher

- 3 Seyr eyle baḥri қаtrede ḥurşidi zerrede
Ey nūr-dīde böyle gerek diḳkat-i nazār

- 4 Esrār-ı Ḥaḳḳla kesb-i şafā it ki olmasun
Mir'āt-ı dil gubār-ı ta' ayyünle pür-keder

59a

- 5 Yüzer içinde gemi ki bī-gānedür şanem
Feyzi benümle ol ezeli āşnā çıkar

162

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

- 1 Şaḳınursın yüzüni benden eyā nūr-ı başār
'Āşık-ı pāk-nazardan saña bilmem ne zarar

- 2 Müjenüñ dil siteminden nice şekvā itsün
Ey şeh-i şadr-ı şecā' at bir ucı saña çıkar

- 3 Hem-ser-i zülf-i semen-bū k'olayum sünbül-i çîn
Bâğ-ı ' âlemde başı göge bitişürse deger
- 4 Gülşen içre kızılı çıkıdı gül-i hamrānuñ
Öykünelden ruḥ-ı rengīnüñ ey gönçe-i ter
- 5 Feyziyā ' ömri geçe bād-ı şabānuñ kaṭ' ā
İtmeyegöri nigārum gibi gülzāra gezer

163

Mef' ulü Fā' ilatü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Gördükçe düd-ı rāhumı dildār ter düşer
Bilmem ne çāre aña bulutdan çü nem kapar
- 2 İtsem n' ola rehūñde güzer itdügümce āh
' Ömri hemīşe ehl-i dilün āh ile geçer
- 3 Heft āsmān heşt behişt içre ey melek
Yok bir ferişte sen teg ola şüreti
- 4 Mihrün kapuña çünki i meh ihtişāşı yok
Her gün n' ola mezellet ile gezse der-be-der
- 5 Sük-i maḥabbet içre ki ' ışk cāna şatılur
Feyzī kaçınma al anı kim ḥaḳ budur deger

164

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ḥamdüli ' llāh mülk-i ' ışkuñ şāhı oldum ser-te-ser
Şu' le-i āhum benüm başumda oldu tāt u zer

- 2 Eşk-i çeşmüm rāzımı ifşā iderse ger n'ola
Şā'a surra cāvize 'l-işneyn maḳarr-ı müstaḳar
- 3 Ben gedāsına güle baḳsun diyü ol ḡonçe-fem
Cism-i zārum eyledüm dāḡ ile gülgül ser-be-ser
- 4 'Aşıḳuñ gözi yaşın alma didüm yāra didi
Şad-hezārān nāz ile nemdür o da n'eyleyiser
- 5 Bellemekdür cismüñi kārūñ cihānda Feyziyā
Aç gözüñi ḡāfil olma anı bu yir yiyeser

Harfu 'z-zā

165

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

59b

- 1 Ezelden bende-i pā-māl-i sultān-ı beḳāyuz biz
Şeh-i devrāna baş egmez deminde bir gedāyuz biz
- 2 Bize gerd-i reh-i ehl-i fenādur teber ü tārīk
Mürīd-i pīr-i 'ışkuz tārīk-i tāc u ḳabāyuz biz
- 3 Belī diyüp dem-i ḳālū belāda 'ışḳ-ı dildāra
Cefāyı çekmege bil bağlamış merd-i belāyuz biz
- 4 Boyanmış ḳana her dem mātem-i āl-i resül için
Açılmış lāle-i pūr-dāḡ-ı ḡeşt-i Kerbelāyuz biz
- 5 N'ola ger ḳal' a sa'y itseñ ḳapusın Ḥayberi nefsüñ
Talebkārān-ı imdād-ı 'Aliyyü 'l-Murtezāyuz biz

- 6 Cihānı ser-be-ser gördüñ dilerseñ zāhidā bir dem
Nazar kııl bize kim āyine-i gītī-nümāyuz biz
- 7 Bize ‘ izzet yiter dār-ı cihānda Feyziyā bu kim
Dil ü cāndan muḥibb-i ḥāndān-ı Muştafāyuz biz

166

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Gāh pa-māl-ı ğam-ı miḥnet-i hicrānuz biz
Gāh olur vuşlatuña gül gibi ḥāndānuz biz
- 2 N’ola mestāne diyü beste-i zencir olsağ
Māyil-i la‘ l-i leb-i zülf-i perişānuz biz
- 3 Rūzgār itse perişān bizi yoğdur ğamumuz
Ḥamdüli ‘llāh ki ğubār-ı der-i cānānuz biz
- 4 Dil-i ğam-dīdemüzüñ gitdi oñulmaz zaḥmı
Siper-i tiz-i ciger-düz-ı cüvānānuz biz
- 5 N’ola şaf şaf ten-i Feyzī de oğñ itse qarār
Güzelüm nāvek-i müjgānuña ḳurbānuz biz

167

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Rind-i mey-nüş sine-çäküz biz
Leb-i mey-gūnuña he!āküz biz
- 2 Ehl-i ḥālūñ ayağı toprağıyuz
‘ Arşa-i ‘ ışğ içinde ḥāküz biz

- 3 Nālemüz n'ola çıksa eflāke
Ġam-ı 'ışkile derdnāküz biz
- 4 'Arız-ı yāra mā' ilüz ancağ
Şu gibi yolumuzda pāküz biz
- 5 N'ola Feyzī ŝarāba cān virsek
Rind-i mey-ğāra sine-çāküz biz

168

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Çünkü bu 'ālem-i fānī gibi bī-bünyāduz
Ġayd-ı dünyāya muğayyed degülüz āzāduz
- 2 Ġağ budur silsilemüz Vāmığ u Ferhāda çıkar
Biz de Mecnūn gibi bir 'āŝığ-ı māder-zāduz
- 3 Zehr-i tīrūñ dile kār itmez ise kıлма 'aceb
Ġayli demler durur afyon-ı ğama mu' tādüz
- 4 Yanaruz āteşe pervāne-şıfat yağılıruz
Şem' veş fikr u ğayāl ile velī dil-ŝādüz
- 60a
- 5 Ehl-i diller sözüümüñ her birini fetğ idemez
Feyziyā fenn-i mu' ammāda bu ğün üstādüz

169

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Biz mürekkebe gibi cürm ile yüzi qaralaruz
Qalem-i sehv ile dil şafhasını qaralaruz
- 2 Bilürüz kutlu degüldür bu kebüter-hâne
Degme bir lu' b ile şayd olmazuz ävârelerüz
- 3 Ara eş'âr diyüp ara idüp neşr-i 'ulüm
'Avn-i Hâkla füşahâ zümresini aralaruz
- 4 Elde şemşîr-i suhen Düldül-i táb' ise serî'
Bizi mecrûh ideni biz dağı hem pârelerüz
- 5 Cem' olup hayl-i 'adü bizi keserlerse eger
Feyziyâ anları bir kıt' a ile pârelerüz

170

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Tâlibüz biz taleb-i dânişe 'âr eylemezüz
'Ârifüz kendimüze şi' ri şi'âr eylemezüz
- 2 Sözümüz zer gibi her yirde n'ola bulsa revâc
Qâl idüp zerrece tağyîr-i 'ayâr eylemezüz
- 3 İrmezüz ayağı pergâr-sıfat merkezden
Gitse ser dâireden taşra güzâr eylemezüz
- 4 Bir avuç hâküz ayağı tozıyuz aḥbâbuñ
Kimsenüñ äyînesin tîre vü târ eylemezüz

- 5 Țab‘umuz tîĝ gibi her ne kadar tîz ise de
Feyziyâ kimseyi bî-hûde fikâr eylemezüz

171

Fâ‘ ilâdün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâdün Fâ‘ ilün

- 1 Āh kim olmaz bu Țalb-i zâr hiç âzârsuz
Bir baña beñzer Țatı bîmâr hiç tîmârsuz
- 2 Yâra ‘arz itdükçe sîm-i eşkümi i‘ râz ider
Şayd olunmaz ol ruĥ-ı gül-nâr hiç dînârsuz
- 3 Çün bulunmaz genc-i bî-ef‘ i vü dür-i bî-neheng
Pes revâdur olmazise yâr hiç aĝyârsuz
- 4 ‘Āşîkı endîşe-i vaşl-ı nigâr añlar müdâm
Olmaz anuñçün [ki] dil-efkâr hiç efkârsuz
- 5 Nazım u şî‘ re olsa ey Feyzi revâdur raĝbetüm
Yâre ĥâlüm idemem eş‘âr hiç eş‘ârsuz

172

Mef‘ülü Fâ‘ ilâtü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 Eyâ idüp şikeste büt-i bûy-ı ziştümüz
Beytü ‘l-ĥarâma dönmek olur mı[dı] geştümüz
- 2 Țâdirdür ol ki müy-ı siyâhı sefid ider
Tebdîl iderse ĥayra Țamu ser-nüviştümüz

- 3 Ҳаммарат erba‘īne sabāḥan ḥadīsdūr
Būryān-ı ḥüsn-ıynet u vaşf-ı siriştümüz
- 4 Dünyā-yı dūnı mezra‘a-i āḥiret bilür
A‘māl toḥumın ekdik o kār mı ki geştümüz
- 5 ‘Āşıklaruz biz eylemezüz ḥuldı ārzū
Ey Feyzī kūy-ı yār durur çün behiştümüz

173

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Baña ol serv-i ḳad la‘l-i lebinden būseler virmez
Dirīğa kim nihāl-i ravza-i baḥtum şemer virmez
- 2 Ser-i kūyına yüz urmaḳ diler bu merdüm-i çeşmüm
Velī seyl-i sirişküm taşkın akar hiç güzer virmez
- 3 Derinden sürse sürsün tek derünundan çıkarmasun
Göñül yaḳınlığı olsun ıraḳ olmaḳ zarar virmez
- 4 Ruḥ-ı zerdin yolında ḥāk iden cāna daḫı ḳalmaz
Kişinüñ mālī cāmdur viren zer şanma ser virmez
- 5 Ümīd-i mīve-i vaşl itme ḫaṭṭı gelmedin yarın
Bahār olmayıcaḳ gör her nihāli berg ü ber virmez
- 6 Perişān olmaz idi gonçe izḫār itmese sırrın
Anuñçün ehl-i dil māfiyyü ’zamīrinden ḫaber virmez
- 7 Söz alınmaz dehān-ı Feyzī’den cevr itmeye dil-ber
Zaḫımnāk olmayınca kār-ı la‘l aşlā güher virmez

174

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bir ' acīb āyinedür mir 'āt-ı ıalib-i pākümüz
Görür anda rüy-i yāri dide-i idrākümüz
- 2 Sırr-ı ' ışkuñ sinede bir gizlü gene iken şehā
Şerhalarla anı zeyn itdi ten-i şad-çākümüz
- 3 Çeşm-i bīmāruñ ğamıdur çün bizi iden helāk
Dide-i gerdūna kuhl olsa yeridür ğākümüz
- 4 Kāse-i gerdūnı pür-zehr eyleyüp şunsañ eger
Nüş ider bir dem şulatmazdur dil-i bī-pākümüz
- 5 Feyziyā ğalvet-seray-ı ğaş iken ıalbuñ evi
Ğayra hiç lāyık görür mi şāh-ı ğayretnākümüz

175

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nār-ı ' ışkuñla ezel tıtuşdı cānā ğākımız
' Ūd-ı mihrüñ micmeridür şimdi ıalib-i pākümüz
- 2 Tığ-ı ser-tizüñ dil-i bīmāra tımār olduğın
Remz ile her ' aşıkā şerh itdi cism-i çākümüz
- 3 Zehr-i mār-ı dehr-i hecr-engizden bi 'llāh ne ğam
Ger tabībā şerbet-i la' lüñ ola tiryākümüz

- 4 Zerrece derk eylemez dünyā vü mā-fihāyı hep
Şems-i mihrüñ şu' lesinden dīde-i idrākümüz

61a

- 5 Feyziyā zaḥmını bilmez pençe-i şirüñ meger
Ġamze-i dildāra meyl eyler dil-i bī-pākümüz

176

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 İkbāl-i sipihrüñ ğam-ı idbārına degmez
Belāsı belāsına beri bārına degmez

- 2 Gencīnesi rencīne ' anāsına ğınāsı
Sīmi semenine zeri āzārına degmez

- 3 Ārāmına ālāmı merāmına melāli
' İş-i elem-i niş-i cefākārına degmez

- 4 Hārāsı degül çāresi zaḥmına mekānı
Kālāsı kelālına güli hārına degmez

- 5 Ey Feyzi kamu dirhem ü dīnārı cihānuñ
Şoñında olan ḥayfına vü zārına degmez

177

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Dil mi var tīg-ı ğam-ı yārile mecrūḥ olmaz
Ḥançeri hecri ucından demi mesfūḥ olmaz

- 2 N'ola kılmazsa küşāde der-i küyın geh geh
Ka' benüñ çapusu her ānda meftūḥ olmaz

- 3 Ben degül cümle cihân olsa şehā meddāhuñ
Sendeki hüsni-kemāhı yine memdūh olmaz
- 4 Vaşf-ı rüyuñda dinen şî'r lebüñe sensiz
Gerçi rengin olur ammā ki inen rūh olmaz
- 5 Bir gazel söyledi Feyzî dehenüñ şevkına kim
Böyle bir teng zemîn degmede maṭrūh olmaz

178

Meḫ'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Her dil ruḫ-ı renginüñ añup nevhager olmaz
Her murğ-ı hevā māil-i gül-berg-i ter olmaz
- 2 Olmaz sebep-i revnağ-ı gülzār-ı maḥabbet
Her gönçe ki perverde ki hūn-i ciger olmaz
- 3 Firdevs-i ma'ārifde mekān eylemez ey meh
Bir naḫl-i ser-efrāhte kim bārver olmaz
- 4 Bir ḫālīb-ı bī-fāidedür āteşe yansun
Her nesnede kim 'ışk-ı Ḥudādan eşer olmaz
- 5 Feyziyā ğam eyyāmı gider şafḫa-i dilden
Äyine-i ḫudretde zuhūr-ı keder olmaz

179

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Dil 'ışkile rüsvā-yı cihān olmamağ olmaz
Esrār-ı nihān halka 'ıyān olmamağ olmaz
- 2 'Āşık kişinüñ dāim olur dūd-ı enīni
Od olduğı yerlerde duhān olmamağ olmaz
- 3 Āhır dehānuñ şevkına ey serv-i hırāmān
Mülk-i 'ademe rüh-ı revān olmamağ olmaz

61b

- 4 Şal 'arızuñ üstine şehā halka-i zülfüñ
Tevkī-i ilāhiye nişān olmamağ olmaz
- 5 Feyzī şakın aldanma şafāsına bahāruñ
Bir gün elem-i faşl-ı hazān olmamağ olmaz

180

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 'Aklı başında olan beste-i āmāl olmaz
Kayda düşmez taleb-i māl ile pā-māl olmaz
- 2 Kālbi olmaz zer-i hāliş gibi pākīze dilā
Sīmveş pūte-i 'ışk içre şu kim kāl olmaz
- 3 İbn-i vaqt o lebini şūfi-i şāfi dilde
Gam-ı ferdā elem-i fikr-i mehi sāl olmaz
- 4 Şüretā terk-i libās ile mücerred derviş
İrneyince Hākuñ esrārına abdāl olmaz

- 5 Kendü aḥvālünü gör bakma elüñ ‘aybına kim
Feyziyā sālike hiç bundan eyü ḥāl olmaz

181

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Nev-bahār irişdi seyr-i gülşen ister gönlümüz
Lāle vü gül-nār u serv-i sūsen ister gönlümüz
- 2 Sīnede sermā ğamın ref‘ itmege yārān ile
Rūḥ-perver dil-küşā bir mesken ister gönlümüz
- 3 Māla meyl itmez zen-i bāzānla çekmez iştiyāk
Pāk-meşreb dil-ber-i sīmīn-ten ister gönlümüz
- 4 Tūtuşursa āteş-i ‘ışka n’ola mānend-i şem‘
Rūz u şeb ten ḥānesini rūşen ister gönlümüz
- 5 Tekye-i ‘ışk içre ey Feyzī olup abdāl dost
Hiç ne destāruna pīrāhen ister gönlümüz

182

Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

- 1 Cām-ı lebüñüñ ḥāleti şaḥbāda bulunmaz
La‘ lüñ gibi bir keyf güzel bāde bulunmaz
- 2 Ey serv-i sehī sende olan kāmēt-i mevzün
Tōğrusı budur Sidre vü Tūbāda bulunmaz

- 3 Bir sencileyin gerçi gül-i ter ele girmez
Bir bencileyin bülbül-i şeydâda bulunmaz
- 4 Sen şâha gönül virici ‘ âlemde çoğ ammâ
Bendeñ gibi bir cân ile dil-dâde bulunmaz
- 5 Sevdâ-yı ğama yok yire gel arama çâre
Ey Feyzi-i miskîn o bu dünyâda bulunmaz

183

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

62a

- 1 Maḥabbet ‘ arz iderseñ ey gönül cânâne incinmez
Virürseñ naqd-i ḳalbi ḥâsılı rindâne incinmez
- 2 Vişâl ile firâḳ-ı yâri bir görüp şafâ eyler
Ḥaḳîḳat ‘ âşîḳ-ı şâdıḳ olan hicrâne incinmez
- 3 İrâdet gözleyenler râh-ı Ḥaḳda ihtiyâr idüp
Rızâ virür ḳazâya ol ḳadar devrâne incinmez
- 4 Öper la‘ l u leb-i dildârı diyü meclis-i meyde
İçerler ḳanını şu yirine peymâne incinmez
- 5 Ne deñlü zılm iderseñ eyle şâhum incinür şanma
Gedâdur Feyzi benden sen şeh-i ḥübâna incinmez

184

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Maḫzen-i gencîne-i ğamdur dil-i dîvânemüz
Ḥamdüli ‘ llâh şimdilik ma‘ mürdur virânemüz.

- 2 Tek senüñle sâķiyâ peymânemüz olsun dürüst
Bezm-i ‘âlemde Şikest olsa ne ğam peymânemüz
- 3 Biz o ‘anķâyuz ki bilmez ger kesân-ı cîfe-ķ̄ār
TaĒı yerinden ķoparan himmet-i merdânemüz
- 4 KışŞa-i pür-ġuŐŐamuz ġuŐ eyleyen medĥûŐ olur
Ġüyiyâ bir ĥaŐr u yâ efsündur efsânemüz
- 5 Mürdeler ihyâ ider her dem dem-i ‘İsî-Şıfat
Feyziyâ bi’llâĥ cânlar cânıdur cânânemüz

185

Mef’ülü Fâ’ ilätü Mefâ’ ilü Fâ’ ilün

- 1 Zaĥm-ı derün-ı sîneme hiç çâre yaramaz
Bitmez ħalursa ĥâsılı bu yâre yaramaz
- 2 Kim ġördi bir başum gibi devletsüz oñmaduķ
Kim zaĥm-ı seng-i ser-Şiken-i yâre yaramaz
- 3 Ĥûban-ı dehre sîmile zer ĥarc iden yarar
Cân virmek ile ‘âşık-ı âvâre yaramaz
- 4 Dünyâ-yı dūna Őu gibi meyl eylemek dilâ
Cüyâ-yı yâr u tälîb-i dînâra yaramaz
- 5 Rüyın-ten olsañ olma emîn tiĒ-ı çerĥden
Şanma ki Feyzî cismüñ o ğaddâra yaramaz

186

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Dil-berün dil çeküben zülfi kemendin yeñemez
Tolaşur turmaz aña ol gene kendin yeñemez
- 2 Gelse yārün çatı gönli dile dil sākin olur
Bī-ħacer degme şuyun pes kişi bendin yeñemez
- 3 Ğayli Tātār Ğaıı oldu itā' at itmez
Çırın adasıdur kimse levendin yeñemez²⁸

- 4 Cer için naşb idüp özini tarıķāta
Çanda olursa şalar nefsi semendin yeñemez

62b

- 5 Müntehā kıaddine dil vireli Feyzi her dem
Sidreye ebr görür efgān-ı bülendin yeñemez

187

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ğamdüli 'llāh kim dilā ğavvāş-ı baħr-ı vuşlatuz
İrmişüz dürr-i murāda āşnā-yı Ğazretüz
- 2 On sekiz bñ 'ālemi cāmi' i durur nüşhamuz
Ya' ni kim mecmū' a-ı dest-i debİR ü kıudretüz
- 3 RūĞı bu kevnün bizüz bizümledür āb-ı Ğayāt
Gerçi kim ey cān-ı 'ālem zāħir-i ebr şüretüz

²⁸ Mısrada vezin bozukluğu var.

- 4 Yârdan ğayr sa‘y gelmezdür serây-ı albe hîç
omazuz dildârına nâ-maħrem ehl-i ğayretüz
- 5 Bulmuşuz genc-i murâdı faħrumuz faħriledür
Almazuz dünyâyı bir fülûsa şahib-devletüz
- 6 ‘Aqlumuz derk eylemez aħvâl-i bezm-i keşreti
Mest-i medhûş-ı şerâb-ı câm-ı pâk-i vahdetüz
- 7 Hâk-i zilletde yatur bir zerreyüz zâhirde lîk
Feyziya ma‘ nâda mihr-i âsmân-ı rif‘ atüz

188

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Başladı itmege gülşende yine rûz-be-rûz
Eşer-i salţanat-ı Hüsrev-i nev-rûz-be-rûz
- 2 Geldi ferrâş-ı şabâ şahın-ı harîm-i çemene
İtdi küsterde gülistâne dil-efrûz-be-rûz
- 3 Cemerâtıyla çerâğını yakup lâle vü bâğ
Şaldı her cânibe çün [şâb]-ı cihân-sûz firûz
- 4 Gül gibi geldi güzellendi ser-â-pâ ‘âlem
Gelmedi gonçe-i baħt-ı dil-i bî-rûz henüz
- 5 Nükte fehm eylemege pîr-i kühen-sâl gerek
Feyziyâ anlamaz eţfâl-ı nev-âmûz rumûz

189

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Murğzār-ı 'ālemün çok murğzārın görmüşüz
Bülbüle dem-sāz olur yokdur hezārın görmüşüz
- 2 Rūšenā-yı kuılden biñ kerre hāsiyyetlüdür
Çekmişüz çeşme reh-i yārūñ gubārın görmüşüz
- 3 Çin-i ebrū-yı nigāruñ tarhını hiç görmedük
Biz ki bu deyrūñ niçe naqş u nigārın görmüşüz
- 4 'İzzet [ü] her dü-cihān bī-i' tibār olmağdadur
Mağz-ı zilletdür bu dehrūñ i' tibārın görmüşüz
- 5 Kalmamışdur zerrece mihr ü şadākatdan eşer
Yoklayup halkı şığārile kibāruñ görmüşüz
- 6 Geçmez ey h̄āce senūñ sīm ü zerūñ bir manķıra
Urmışuz 'ibret mihengine 'ayāruñ görmüşüz

63a

- 7 Feyziyā āhır fenādur hāl pes 'ālem ne ğam
Ya bugün görmüşüz ol hāli ya yarın görmüşüz

190

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Şanma ey şeh bizi sen hūsnüñe 'āşık degülüz
'Āşıkuz lebüñe şeh hizmete lāyık degülüz
- 2 Bilini koşduğumuz kimseye fāş eylemezüz
Hānçerūñ gibi iki nūrlu münāfiķ degülüz

- 3 ‘ Āşıkuz cān ile sen Leylî’ye Mecnūn-şıfat
‘ Ālemūñ hūsn ile ‘ Azrā’sına Vāmık degülüz
- 4 Virürüz cān u seri pāyuña yüz sürmekiçün
Tururuz şamma ki kavlümüze şādık degülüz
- 5 Bilini koşmak için şarf iderüz himmetümüz
Feyziyā gerçi biz ol himmete lāyık degülüz

191

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1 Biz belāgat mülkinūñ sulţān-ı ‘ ālî-şānıyuz
Ma’ rifet erbābınuñ hem kulu hem kurbānıyuz
- 2 Añlamazdur hāli zilletde yatan her bî-başar
Kadrümüz kim çerh-i ‘ izzūñ mihr-i nūr-efşānıyuz
- 3 İtmezüz hergiz gül-ābuñ ‘ av’ avına iltifāt
Pîşezār-ı ‘ ilm u ‘ irfānuñ kağan arşlanıyuz
- 4 Yağarız a’ dā-yı dūmı āteş-i sūzān olup
Lıke yārān-ı şafānuñ çeşme-i hayvānıyuz
- 5 Seg-i necs hūr olmadan deryāya irmezdir zarar
Pākdur dāmānumuz biz ma’ rifet ‘ ummānıyuz
- 6 Bir degül bu ‘ arşanuñ şeytānı yüz biñ olsa ger
Çekmezüz gam zāhir u bātında kim rahmānıyüz

- 7 Bize kim egri bakar kâfir olur dînin yaçar
Kubbe-i İslâmuñ ey Feyzî bugün erkânıyuz

192

Mefâ' ilün Fe' ilatün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Görinmez oldu ğubâr-ı rehûñ ki yüz sürevüz
Nesîm-i şubh irişmez ki bir haber şoravüz
- 2 Hıa-ı ruhuñ belürüp oldu fitneler zâhir
Zamâne âhîridür olmasañ neler görevüz
- 3 Ğubar-ı yâriñe hem-ser geçer gibi serüme
Göze tokınsa Şıfâhân eline dek sürevüz
- 4 Yabana oğ gibi atduñ bizi pes ey kaşı yâ
Nişâne tîr-i murâdâtı niçe irgürevüz
- 5 O şeh eger sözümeüz diñler ise ey Feyzî
Cihânda biz dağı kûsın belâğatı uravüz

193

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

63b

- 1 Ağıdur yaşı dem-â-dem dîde-i ğun-âb-rîz
Kâlb-i maħzûnı ider gerd-i küdüretten temiz
- 2 Cân u dil tende meded yâr diyü ağlar zâr u zâr
Çeşm ile alsa eline her kaçan şemşîr tîz
- 3 Dem-be-dem yâre geçermiş ol 'adû-yı bed-liqâ
Bilmezüz hîç niçe görüñdük anuñ gözine biz

- 4 Ol kıyāmet kāmētūñ sevdā-yı zülf ile gice
Şayha-i āhum işiden oldu şanur rest-hîz
- 5 Kūy-ı yārūñ itleriyle olmışidüm hem-sifāl
Şimdi gör fūrkatde kaldum Feyziyā ben yalnız

Harfu 's-sîn

194

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bülbüle gülşen gönül murğına kūy-ı yār pes
'Ārife bir gül yeter baña ruḥ-ı dildār pes
- 2 Seyr-i bāğ u zāğa rağbet itme gel ey gül-beden
Dāğlar ile zeyn olan sīnem saña gülzār pes
- 3 Sūḳ-ı ḥüsn içre n'ola olsam ḥaridāruñ senüñ
Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm dirhem ü dīnār pes
- 4 Ḳatlüme ḳaşd eyleyüp çekmek ne ḥācet tīg-ı kīn
Cevr-i devr-i rüzgār u ta'ne-i ağyār pes
- 5 Ḳāyil olduğum belā-yı 'ışḳa işbāt itmege
Maḥfel-i ḳālu belāda itdügüm iḳrār pes
- 6 Cān u cismüm yāre itdüm bir ağız sözle fedā
Pezdür idrāk idene 'ālemde bir küffār pes
- 7 Dāduña yitmez o gül tutmaz ḳulak feryādıña
Feyziyā bülbül gibi itme fiğān u zār pes

195

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Siyeh zülfün hayāli cāna mūnis
Gözüm ki tîredür bu 'ālem-i hūsn
- 2 Lebün devrinde ālem mest-i şahbā
Tehî olmağ nedendür cām-ı nergis
- 3 Kaşuñ tākında hayrān ' aql u idrāk
Zihî kāmîl anı tuzkān mühendis
- 4 Çün oldı mağdem-i şehle müşerref
Yeridür hulde dağl itse bu meclis
- 5 Mağabbet Feyziyā kalbün ider şāl
Zer-i hālis olur iksîr ile mis

196

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dem-be-dem dil nāle eyler derd-i ğamdan çün ceres
Kesmedi efgānını kes niçe kim didiyse kes
- 2 Rāha düşse n'ola bezmüñde gönül ser-mest olup
Pād-şāhuñ meclisinden gideni tutmaz 'ases
- 3 Āteş-i 'ışk-ı derūnumdan cihān içre benüm
Görinür şūfî şerār-ı nār-ı dūzağ bir kabes
- 4 Zātuñ itmiş Hağ mükerrerem ahsen-i taqvīm ile
Mîhr ile meh nūr-ı vechüñden olurlar muğtebes

64a

- 5 Vādī-i hecrüñde başın şöyle döğdi Feyzī kim
 atredür řan kim yanında nehr-i Ceyhūn u Aras

arfu 'ř-řīn

197

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

- 1 Ezel sākīsi cānı sāğar-ı ' ışık ile andurmuş
 řarāb-ı bezm-i ' ālemden o medhūřı uřandurmuş
- 2 Eline dāğ-ı sīnem bir fitil almış yaup anı
 Dil-i zārı uyur gōrmıř duānile uyandurmuş
- 3 Degüldür mihr ü meh gelmiş apuña çerhūñ abdālı
 Elinde dāğ-ı ' ışkuñ bir iki dīnārı yandurmuş
- 4 Aıtmıř kendüsine āb-ı pākı serv-i dil-cū ad
 Kenār-ı bāğda āvāre miskīni dolandurmuş
- 5 ayāt ābı yire geçe n'ola Feyzī ki ol Hızruñ
 Zülāl-i la'l-i cān-bağş anı ayli unutturmuş

198

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

- 1 Belürmüş atı-ı nev yir yir ru-ı cānāndan ıkmış
 Leb-i deryāda bir aç ār u ās 'ummāndan ıkmış
- 2 O řūhı sevdüğüm efvāha düřdi söylenür oldı
 Süze süze bu söz gördüm dil-i nālāndan ıkmış

- 3 Ne ğam ‘uşşāka dergehden sürülse çün ola maqbül
Harīm-i bārgāh-ı Hazret-i sulţāndan çıkmış
- 4 İştüdüm zāhid inkār eylemiş hüsni-i ruḥ-ı yāri
Bu ḥod sırr-ı Hudādur dīnden imāndan çıkmış
- 5 Yine gevher-şināsān-ı cihānda müjdeler Feyzī
Ki bu nazm-ı muşaffā bir güherdür kāndan çıkmış

199

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Bugün aġyār bezmünde şarāb-ı erguvān çekmiş
Elünden niçe kanlar yutmuş ‘āşık nice cān çekmiş
- 2 Ol iki çeşm-i kâtil kaşlarıñile i ḥünîdür
Ki biri birinüñ üstine tiġ-ı cā nişān çekmiş
- 3 Ḥayāl-i ḥālün ey rūḥ-ı muşavver cisme geldükde
Öñine piş-keş evvel gönül naqd-i revān çekmiş
- 4 Şafağda māh-ı nev şanma yine merdüm-keş-i gerdün
Cefā tır ile kanın dökmege ḥalkuñ kemān çekmiş
- 5 Yolında yüzlerin ḥāk eylemiş üftādeler ammā
Semend-i nāza binmiş Feyziyā ol şeh ‘inān çekmiş

64b

200

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Seni ey gül o kim serdār-ı hūbān-ı cihān dikmiş
Bi-ḥamdi 'llāh beni ' ālemde mīr-i ' āşıqān dikmiş
- 2 Degüldür tīr-i hūn-ālūde cānā bāgbān-ı ğam
Çazā-yı dilde bir nāzük-nihāl-i erguvān dikmiş
- 3 Ḥayāl ebrūsı anuñ zevraç-ı baḥr-i sirişkūmdür
Aña ' aks-i müjeñ bir hoş sütün-ı üstüvān dikmiş
- 4 Tenümde oqların bī-hūde şanmañ ol kaçı yānuñ
Hemān ḥāsımı ta' yīn içün yir yir nişān dikmiş
- 5 Ḥaқиқatde ten-i fersūdesi nā-dānuñ ey Feyzī
Hemān ol sengdür gör üzre anı merdümān dikmiş

201

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 O yār-ı dil-pezirüñ ḥüsn-i hūnı ber-kemāl olmuş
Şanasın ḥadd-i rüyı ḥaṭṭ-ı yāķūta mişāl olmuş
- 2 Melek-manzar perī-peyker güzeller içre ol dil-ber
Cülūs idüp serīr-i ḥüsne bir şāḥib-cemāl olmuş
- 3 Ḥayāl-i kāmēt-i bālāsı ile bu fezā-yı dil
Dönüpdür bir gülistāne ki bir tāze nihāl olmuş
- 4 Maḥabbet pūtesinde nār-ı hecr-i yār ile yanup
Dil-i āvāre gibi var mıdur ' ışķ ile kāl olmuş

- 5 Suhenverlikde mişlũn gelmemişdür Feyziyâ hergiz
Kelâm-ı bî-naẓîrũn şan hayâlat-ı Kemâl olmuş

202

Fe' ilâtũn Fe' ilâtũn Fe' ilâtũn Fe' ilũn

- 1 Âdemũn mülk-i derũnı ne güzel 'âlemmiş
Çekmeyüp dehr gamın âhı anuñ hurremmiş
- 2 Nefes-i mürşid imiş kâmil iden insânı
Âdemi âdem iden bilmezidüm bir demmiş
- 3 Kâmilũn zevkı muzâ' af dil-i dãnâsı şahîh
Nâkışuñ 'illet-i cehliyle gamı müdgammış
- 4 Ağladan dide-i giryânı gamumdur dir idüm
Şimdi bildüm dağı ben kerîme bâ' iş gammış
- 5 Dâne-i hâlũni firdevse degişmez Feyzî
Âferinler nazar-ı pâkine kim âdemmiş

203

Fâ' ilâtũn Fâ' ilâtũn Fâ' ilâtũn Fâ' ilũn

- 1 Ol şeh-i hüsnuñ dirîgâ bir gedası kalmamış
Cümle müstağnî ehibbâ mübtelâsı kalmamış
- 2 Bũy-ı zũlf-i yâr gelmez câna esmez rüzgâr
Manşıb-ı 'ışkuñ dilâ båd-ı hevâsı kalmamış

- 3 Gülleri pejmürde olmuş bümeler kılmış vatan
Bağ-ı nazmuñ bülbül-i şîrîn-edâsı kalmamış
- 4 Câm şınmış mey dökülmüş sâķi-i gül-çihre yok
Şehr-i ‘ışkuñ bezm-i dehrüñ hâşılı zevk şafâsı kalmamış²⁹
- 5 Nağd-ı diller rāyegān olmuş olur yok Feyziyā
Şehr-i ‘ışkuñ varise bir dil-rübâsı kalmamış

204

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Ser-i zülfüñ sevādı kim meh-i ruhsāra yaşdanmış
‘ Aceb ebr-i siyehdür mihr-i pür-envāra yaşdanmış
- 2 Kulağına raķibüñ söyledükçe ol gül-i handān
Şanasın bir açılmış gönçedür kim hāra yaşdanmış
- 3 Seni şüretger-i Çin görelî elden şalup hāme
Hāţādan şüret-i bî-cān gibi dîvāra yaşdanmış
- 4 Meh-i nev şanma gökde kûşe-i na‘ l-i semendüñdür
Uçup cevlān kühenden günbed-i devvāra yaşdanmış
- 5 Şurāķi gibi ğayretten nice kan yutmayum Feyzî
Ki ol meh ğayrıla sāğar için ağyāra yaşdanmış

²⁹ Mısradaki “zevk” kelimesinin vezin gereĝi çıkarılması gerekmektedir.

205

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Açılmış rüyuñ ey meh-tāb-ı 'ālem nārvenlenmiş
Nihal-i hoş-ıdırāmuñ şanki servidür semenlenmiş
- 2 Bahār-ı rüyı virmiş gülşen-i didārma zīnet
Bugün ol şüh-ı ālem sebzler giymiş çemenlenmiş
- 3 ' Aceb midür kemāl ehline rağbet itmese ol yār
Erāzil hem-niş'in olmuş anuñiçün āherlenmiş
- 4 Hıramān kıddüñi görüp bugün gülzār-ı dehr içre
Taḥayyür eyleyüben misk-i Rūmī ser-fikenlenmiş
- 5 Mey-i nāb içmişe beñzer bugün cānānuñ ey Feyzī
Kızarmış tāb-ı meyden ol dūr-i yektā yemenlenmiş

Ḥarfü 's-şād

206

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Lebüñ dehānuma şun dişlesem kemendüñe aş
Ḥudā buyurdu kelāmında *ve 'l-cürūḥa kışās*
- 2 Havaşşa zümre-i ḥübān teraḥḥum itmezler
' Avāma meyl ü maḥabbetdür ol gürūha ḥavāş
- 3 Bu dem ki ol şanemüñ dāmına esir olduñ
Necāt ümidini kaç' it ki Lāt ḥin-i Menāş

- 4 H̄adeng-i yār cüvān-ı çehār-ebrūdur
Düşerse sīneñe çek yanuñ anı bağruña baş
- 5 Sözüñ çü sīm-i saḥīḥü 'l-‘ ayārdur Feyzī
Şafā-yı nazımı velī ğayrınıñ mişāl-i raşāş

207

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 H̄ātem-i la' lüñde cānā beglerüñ olmış füşüş
Görinür mühr-i Süleymān naqşı anda bā-ḥuşüş
- 2 Cünd-i miḥnet kıldı ğāret dostum dil-ḥānesin
Bir eve girse bilür misin neler kılır luşüş
- 3 Ma' rifetdür her kişi ' işyānı için zāhidā
Lik temhīd üzre olur kılsañ irād-ı nuşüş
- 4 Leylī zülfinüñ ucından dil olup Mecnūn mişāl
Komadı ' işkuñ ḥayāli anda aşlā ' aql uş
- 5 Feyziyā biñ kez şikence kılsa ger cellād-ı dehr
Rāz-ı ' işkuñ kıлма ifşā söyleme derdüñi şuş

208

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' İşkdan ' uşşāka tenvīr-i süveydādur ğarāz
Şem' teg yanup yaqılmağdan bu sevdādur ğarāz
- 2 ' Arşa-i ' ālemde ey ḥ'āce tek ü pūdan müdām
Baña *ev ednā* rumūzı saña dünyādur ğarāz

- 3 Enfüs ü âfâķda peydā olan āyātdan
‘İbret ile şānı‘ üñ şun‘ in temāşādur ğaraż
- 4 Eşk-i ter yirine çeşmüm kan aķıtmaķdan dilā
Ehl-i ‘ıškuñ dem-be-dem āyīn-i icrādur ğaraż
- 5 Herkesüñ kām-ı dili ‘irfānı miķdārıncadur
‘Ārife zāt-ı Hudā zühhāda ħūrādur ğaraż
- 6 Çün ħayāt-ı lem-yezeldür ğāyet-i maĥv-ı rüsüm
Baña olmazsam vücūdum resmin ifnādur ğaraż
- 7 Eyle istikrā kitāb-ı ‘ışk mażmūnını kim
Feyziyā terkīb-i ‘ālemden bu ma‘ nādur ğaraż

Ĥarfı ‘t-ı

209

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

66a

- 1 Müntaķış olmış leb-i renginüñ üzre tāze ħaķ
Āferinler aña kim la‘ l-i müzāba ķaza ħaķ
- 2 Oldı te’lif-i kitāb-ı ħüsn-i ruĥsāruñ tamām
Lāyık oldur kim anuñ dībācesini yaza ħaķ
- 3 Rūyuña revnaķ virüp itdi nazīr-i Gülsitān
Döndi bu vech ile cānā Sa‘ dī-i Şirāza ħaķ
- 4 ‘Aks şalmışdur ruĥuñ mir’ātına ğisūlaruñ
Bilmeyen gelmiş şanur rüy-ı şafā perdāza ħaķ

- 5 Feyziyā vardur haṭ-ı dildāra [ki] çok kıl u kāl
Haḫ budur kim hoş yaraşmışdur o serv-i nāza haṭ

Ḥarfu 'z-zı

210

Mef'ülü Mefā' ilün Mef'ülü Mefā' ilün

- 1 Ḥaddüñ var iken olmaz bāğ içre semenden haḫ
Ḥattuñ var iken olmaz şahrada çemenden haḫ
- 2 Sen gözleri āhunuñ devrinde bugün 'ömrüm
Zülfüñ var iken itmez dil misk-i Ḥutenden haḫ
- 3 Cānā leb ü dendānuñ luṭfını gören itmez
Ne la' l-ı Bedaḫşāndan ne dürr-i ' Adenden haḫ
- 4 Gül gibi gülüp bir dem gelseñ söze nāz ile
Biñ cān ile dil eylersin gönçe-dehenden haḫ
- 5 Ger 'ārif iseñ Feyzī meyl eyleme dünyāya
'Ārifler iken itmez 'ālemde çü zenden haḫ

Ḥarf-i 'Ayn

211

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Niçe gündür güneş yüzli nigārum olmadı lāmi'
Yine bu baḫş-i naḫsüm olmadı tāli' ḫanı tāli'
- 2 Çü tenhāsına vardum yār olup yār ile ḫalvet
Yaturmışlar dirîğ oldum ḫuzūr-ı dil-bere māni'

- 3 Kaşuñ mihrābına secde kılsa n'ola cān u dil
Cemālündür vücūduñ şehri içre dil-berā cāmi'
- 4 Raķib-i bed-liķāyı deşne-i hecrüñ helāk itsüñ
Kaşu aģyārı peykān-ı müjeñle ol şehā ķāmi'
- 5 Bahār eyyāmı irdi Feyziyā 'iş eyle dil-berle
Nevā-yı bülbül-i destān-serāya cāndan ol sāmi'

212

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

66b

- 1 Meh-i nev kıblem ider kaşuña her gāh rükū'
Secde eyle yüzüne çerh-i dü-tā hem be-ħuşū'
- 2 Mezra' -ı dilde eküp mihr-i maħabbet toħumuñ
Şuvarur anı dem-ā-dem aķıdup dīde dumū'
- 3 Bugün ol mihr [ü] kamer çihreyi gördüm nā-geh
Aħter-i baħtum idüp burc-ı sa' ādetde ŧulū'
- 4 Dil-i erbāb-ı suħen didi zamīr-i ğāib
İdicek nükte-i sırr-ı dehen-i yāra rücū'
- 5 Nidügin ma' rifet-i Hāķ bilemezsin Feyzī
Oķumaģile hemān 'ilm-i 'uşul ile fūrū'

Harf-i Ğayn

213

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Baña göstermez özin ol gül-i sîrâb dirîğ
Şaşınur teşne lebinden bir içim âb u dirîğ
- 2 Tutar ağıyarı kapusunda sürer 'uşşâkı
Yâr yanında degül seg kadar aḥbâb u dirîğ
- 3 Mihr-i ruḥsârını 'arz eyledi ol mâh velî
Dîde-i terde nazar itmege yok tâb u dirîğ
- 4 H̄'âbda yâri görüp şevk ile bî-dâr oldum
Gözüme gelmedi bir kerre daḥı ḥ'âb u dirîğ
- 5 Söz güherdür dimiş erbâb-ı tekellüm Feyzî
Şimdi bî-ḳadrdür ol gevher-i nâ-yâb dirîğ

214

Fâ' ilātün Fâ' ilātün Fâ' ilātün Fâ' ilün

- 1 Ey müselleḡ gamze-i ḥün-rîzûñe mekkârlıḡ
Muḥzır-ı çeşm-i belâ-engîzûñe 'ayyârlıḡ
- 2 Fikr-i ġîsuñ iledür ser-rîşte-i nazmumda tâb
Feyzî güftâruñladur nuḡkumla gevher yârlıḡ
- 3 Bulmadum naḳş-ı murâd u görmedüm bir kez küşâd
Şeş-der-i miḥnetde demlerdür ki ḳıldum zârlıḡ

- 4 Hār-ı hicrān ile birdür āh-ı gülzār-ı vişāl
‘İzz-i vaşl olmaz müyesser görmeyince h̄ārılığ
- 5 ‘Aql-ı yār olsaydı zāhid mest-i cām-ı ‘ışk olup
Bu fenā bezminde itmezdi taleb hüşyārılığ
- 6 Penbe-i ādemde tarlı itmişdür üstād-ı ezel
Resm-i ekvānı kemāliyle zihī mi‘ mārılığ
- 7 Feyziyā dūşvār ayağına o şāhuñ kim müdām
İltifāt eyle olur āsān her dūşvārılığ

Hārfu’l-fā

215

Mef’ ulü Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün

67a

- 1 Pāpūsūñ oldı halkā şehā pāye-i şeref
Vāy ol gedā ki degmez aña vāye-i şeref
- 2 Zīnet saña ne hācet eyā ‘ unsur-ı laţif
Zīver cemālūñe [ola] pīrāye-i şeref
- 3 Zūlfūñ hümā-yı evc-i sa‘ ādet durur kānın
Sevdāsıdur serümde benüm sāye-i şeref
- 4 Altun-mişāl qoluma dāğlar yaqup niğār
Virdi bu pāymāline sermāye-i şeref
- 5 Bezl itme āb-ı rüyūñı dünyā-yı dūn için
Feyzi-i ekrem aduñ ise māye-i şeref

216

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ser-i müjgānda tūran eşk-i fīrāvān şaf şaf
Kellelerdür ki tutar nīze güzārān şaf şaf
- 2 Ser-i müyü görinen la' l-i leb[i] yaz üzre
Hatt-ı yāķūt ile yā āyet-i Qur 'ān şaf şaf
- 3 Kākülin dizdi k̄afasına o fettān gūyā
Gösterür ' asker-i mārı şeh-i mārān şaf şaf
- 4 Eşk-i hūn-ābile ger gelseñ eger ' uķbāya
Ki gelür karşı şehīd olana ğilmān şaf şaf
- 5 Hat degül ' arız-ı dil-berde olan ey Feyzī
Tutdı deryā yüzini ceş-i Karaman şaf şaf

Harfu 'l-Kāf

217

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hezm olunmazken cefā-yı şıķlet-i ehl-i nifāk
Tāli' üm dahı muķālif vaz' a başlar ittifāk
- 2 Kellem üzre kararān müy-ı siyeli şanur gören
Başuma bilmez ne odlar yakduğın sūz-i firāk
- 3 İştıyāķuñ odına yanmaķdan itmem ihtirāz
Yoluña cānum fedā cismüm za' ifüm işte yak

- 4 Sāğar-ı sākī ele pür-mey baña pür-sem şunar
Bilmezem niçün ayak tolar baña ol sīm sāk
- 5 Leblerin bir çift söziyle Feyziyā vaşf eyledüm
Medh-i ebrūsında ammā tākāt-ı dil oldı tāk

218

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

67b

- 1 Bize bu rüzgāruñ kārı hep cevr [ü] cefā ancağ
Vefā ummağ felekden ey gönül yañlış hevā ancağ
- 2 Qabā-yı sebz [ü] sürhün gūne gūne derdi var ey dil
Cihānda cāme-i rāhat hemān bir bu riyā ancağ
- 3 Anuñçün urmişam iqbāl-i dehre püşt ü pā yekser
Ki nā-dān perver ü bātıl nüvāz u bī-vefā ancağ
- 4 Eb ü ceddı ile fahr eyleyen ebnā-yı dünyādan
Abā itmek cüdā olmağ revā ancağ sezā ancağ
- 5 Keder çekdüm kimünle iħtilāf itdümse ey Feyzī
Ferāğat küşesin gördüm ' aceb cāy-ı şafā ancağ

219

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Āh kim bir dem sezā-yı vaşl-ı cānān olmaduğ
' İlm-i ābdan ile kaldığ ' örf-i³⁰ cānān olmaduğ

³⁰ Metinde "ārif" kelimesi vezin gereği "örf" olarak okunmuştur.

- 2 Cümle ‘ âlem mest-i cām-ı pāk-ı sahbā-yı şühūd
Yırde gökde var mıdur bir nesne sekrān olmaduğ
- 3 Biz ezel esrār-ı vahdetden tenāvül itmişüz
Yā ne hikmetdür ile’l-ān dağı hayrān olmaduğ
- 4 Hānķāh-ı ‘ ışķda hūn-ı ziyāfet derd imiş
Hey yazıķ ol tekyede bir gice mihmān olmaduğ
- 5 Şıdķ ile imānı ‘ ahd itdükde hengām-ı elest
‘ Ahdümüzde biñ şükür Allāh’a yalan olmaduğ
- 6 Ger ĥarāb olsa n’ola ma‘ mūre-i şıdķa vedād
Var mıdur bir dil ki ‘ ışķ içinde vīrān olmaduğ
- 7 Genc-i ĥaķķı bulmağa şimdi cihānda şevķ ile
Feyziyā sālīk ķanı himmetle cūyān olmaduđ

220

Mef’ ulü Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün

- 1 İtdüm nazār nigāruma ez-pāyı tā-be-ğarķ
Bir ĥālet irdi idemedüm kendüzümi farķ
- 2 Deryā-yı bī-girān-ı maĥabbet ĥatırludur
Bulmaz necāt zevraķı dil olmayınca ĥarķ
- 3 Bir āftāb maĥla’ ıdur burc-ı sīne kim
Yoķdur aña ne seyr u sipihr ü ne ĥarb u şarķ
- 4 Rızķ-ı kerīme zāhid-i erzaķ libās-ı şeh̄r
Bulmaz vūsül itmese terk-i riyā vü rızķ

68a

- 5 Ebrinde Feyzî mihrin o meh eyleyüp nihân
Bārâna döndi göz yaşum âhum mişâl-i berķ

221

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sîne-i sūzânı şad-çāk eylese şemşîr-i ' ışķ
Bu ne sūzduŗ şevķumı efzūn [ider] te'sîr-i ' ışķ
- 2 Silsileyle baña Mecnūndan irişdi derd ü ğam
Gerdenümde olmasa ħâlî n'ola zencîr-i ' ışķ
- 3 Zâ' f-i hecr-i yâr ile zerd olsa rüyum vechidür
Kîmyâ itdi ser-â-ser cismümi iksîr-i ' ışķ
- 4 Tâze tâze tâzeler sevsem ta' accüb eylemeñ
Böyle irşâd eyledi rûz-ı ezelde pîr-i ' ışķ
- 5 ' Âlem-i ' ışķı ile olmaķ ister iseñ âşnâ
Terk-i dünyâ-yı denîdür Feyziyâ tebdîr-i ' ışķ

222

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Tıtuşşun nâr-ı ' ışķ-ı yâr ile yansun dil-i ' âşık
Duĥân-ı âteş-i hicrâna boyansun dil-i ' âşık
- 2 Zülâl-i la' l-i dildâra yiridür olsa ger teşbîh
Şarâb-ı hecrini her dem içüp ķansun dil-i ' âşık

- 3 Cemālũñ güllerin aç dil-berā gülzār-ı hũsnũñde
Çü bülbül ğaflet uyhusundan uyansun dil-i ‘āşık
- 4 Eger vaşluñ müyesser olmaz ise bāri bir kerre
Nazar eyle naşib ola diyü şansun dil-i ‘āşık
- 5 K̄abarsun Feyziyā cām-ı maḥabbetle ḥabābāsā
Bugün bezm-i şafā içinde tonansun dil-i ‘āşık

223

Fā‘ ilātũn Fā‘ ilātũn Fā‘ ilātũn Fā‘ ilũn

- 1 Zũlf-i miskĩnũñden irdi cānuma sevdā-yı ‘ışk
Çeşm-i mestũñle kıllur dil dāimā ğavġā-yı ‘ışk
- 2 Şerḫalar şanma görinen sine-i ‘āşıkda ol
Hük̄m-i şāhidin çekilmişdür aña tuġrā-yı ‘ışk
- 3 ‘Işkuñile mübtelā bir ‘āşık-ı üftāde kim
Hānķāh-ı miḥnet içinde idindüm cāy-ı ‘ışk
- 4 Şaçıñuñ küfrĩ çelipāsı dahı bu zũlfũñũñ
Şeyḫ Şan‘āniveş eyler ‘āşıkı tersā-yı ‘ışk
- 5 Şevķ ile bezm içre cānān rakşa girse Feyziyā
Şavt-ı ‘āşıkdan olur bu dehr-i hüyı hāyı ‘ışk

224

Mef‘ ũlü Mefā‘ ilũ Mefā‘ ilũ Fe‘ ũlũn

- 1 Başımda yiter tāc-ı sa‘ādet küleh-i ‘ışk
Hıl‘at yiter egnümde bu şāl-ı siyeh-i ‘ışk

68b

- 2 Seyr eyle gözümdeñ aķan [eşķ-i] ķaķarātum
Gör nice aķın şaldı cihāna sipeh-i ‘ışķ
- 3 Ƙıl dest-i keremle dil-i vırānumı ābād
Ma‘ mūr gerek pād-şehüm bārgēh-i ‘ışķ
- 4 Sultān-ı cihān-giri olur ‘ālem-i emrūñ
Dārende-i fermān-ı hümāyūn-ı şeh-i ‘ışķ
- 5 Yūsufveş olur Mışr-ı şafā tahtına mālīk
Her kim ki ‘azizüm çeke ālām-ı çek-i ‘ışķ
- 6 Her lahza ider zāviye-i ‘arşı temāşā
Sālīk ki ola mu‘tekif-i hāñķeh-i ‘ışķ
- 7 El vire diriseñ saña pāpūs-ı dil-ārā
Feyzī yüz urup yirlere ol hāk-i reh-i ‘ışķ

225

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Dil-rübālarda vefānuñ adı var kendüsi yok
Kımyā gibi ki anuñ adı var kendüsi yok
- 2 Söylenür murğ-ı vaşıl dilde bulunmaz eşeri
Nitekim gökde hümānuñ adı var kendüsi yok
- 3 Budur erbāb-ı dilüñ ķavli kim iķşir-mişāl
Dehen-i teng-i cüvānuñ adı var kendüsi yok

- 4 Fuḳarā firḳası içinde mişāl-i ‘anḳā
Bī-riyā merd-i Ḥudānuñ adı var kendüsi yoḳ
- 5 Feyziyā mahz-ı ‘ademdür görinen resm-i vücūd
Ya‘ni bu dār-ı fenānuñ adı var kendüsi yoḳ

226

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Kimse raḥm itmez baña bilmem ğamum añlar mı yoḳ
Yoḳsa ‘ālemde mürüvvet ehli bir server mi yoḳ
- 2 Ṭālī‘üm midür cihānı teng tar iden buña
Yire mi geçdi felekde yoḳsa bir aḥter mi yoḳ
- 3 Bülbül-i dil şāḳīya niçün terennüm eylemez
Bāğda gül yoğise mey-ḥānede sāğar mı yoḳ
- 4 Rūy-ı zerd ü eşk ile olsam ḥarīdāruñ n’ola
Devletinde şāh-ı ‘ışḳuñ bende sīm ü zer mi yoḳ
- 5 Gerçi var hüsnüñ çerāğınuñ niçe pervānesi
Līk hiç Feyzī gibi bir ‘āşık-ı serger mi yoḳ

227

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 ‘Anber dirisem bu ḥaṭ-ı reyḥānuña lāyık
Müşk iderisem zülf-i perīşānuña lāyık
- 2 Cāy olsa felek cilve-i bālā ki sezāvār
Ḳul olsa melek ḥizmet-i eyvānuña lāyık

69a

- 3 Dībāce-nüvīs keteb-i ḥāsen-i cüvānān
Ser-defter-i ḥübān dise ‘ unvānuña lāyık
- 4 Murġān-ı dil ü cān gibi bülbüllerüñ ey gül
Bi ‘llāh hezār olsa gülistānuña lāyık
- 5 Luṭfuñ [ki] ne vardur göresin ġayra münāsib
‘Uşşāk neden olmaya iḥsānuña lāyık
- 6 İtme ġam ile şāne gibi sīnemi şād-çāk
Lāyık degül ey zülf-i siyeh şānuña lāyık
- 7 Bāġ-ı ruḥ-ı cānānenüñ ey Feyzī-i miskīn
Şeftalusi olur ki hele cānuña lāyık

228

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Tıtmaġa murġ-ı ḥayālüñ çeşm-i bīnā kırdı faķ
Dāne dökdi gevher-i eşküm aña iri ufaķ
- 2 Ruḥlaruñ üzre perīşān eyledüñ kāküllerüñ
Şandum anı devlet-ābādī iki iri varaķ
- 3 Şāh-bāz-ı çeşmüñe şayd olmaġa cānlar virür
Tek gönül murġına bir kerre alur gözile baķ
- 4 Mūya dönse ‘ aşık-ı şādık kül olup dil-berā
Bu meşeldür incelür üzilmez ey meh-pāre ḥaķ

- 5 Fıkr-i ebrü vü hayâl-i zülfün ile per olup
Terkeş-i dildâra Feyzî sinem oldu mâ-şadağ

Harfu 'l-kef

229

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bil büküldi biz dağı zülf-i dü-tâdan geçmedük
Göz ağardı reng-i rüy-ı dil-rübâdan geçmedük
- 2 Niçe demlerdür ki geçdük kendüzümden sâkıyâ
Halka-i bezm-i şarâb-ı dil-küşâdan geçmedük
- 3 Fırkatün gördük geçürdük like küy-ı vaşluña
Uğramadı yolumuz cânâ oradan geçmedük
- 4 Feth iderseñ mülket-i ihlâşı 'avn-ı Hağ ile
Bir kadem ammâ ki sır-ı hadd-i riyâdan geçmedük
- 5 Reh-nümâlık itmeyince bize tevfiğ-i Hudâ
Sâlim ü gânim beyâbân-ı fenâdan geçmedük
- 6 [Bir cisirdür] âhîret yolında dünyâ fi 'l-meşel
Kimse qalmazdur bu cîsr-i bî-beğâdan geçmedük
- 7 Câna geçdi tîr-i cevri rûzgâruz rûzgâr
Feyziyâ biz dağı ney gibi hevâdan geçmedük

230

Mef'ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Rağbet komadı sekre-i güftarı Aḥmedüñ
Maḥv itdi kand-ı la' l-i şekerbârı Aḥmedüñ
- 2 Tāvusa öğredirse n'ola cilvegerligi
Ḥüsn-i ḥırāmı şive-i reftarı Aḥmedüñ
- 3 Ğālib durur dirisem eger vechi vardur
Şems-i münire neyyir-i ruḥsârı Aḥmedüñ
- 4 Bu ḥasteyi düşürdi belā pisterine āh
Evvel görüşde nergis-i bīmārı Aḥmedüñ
- 5 Dil-beste kıldı Feyzî-i bî-ḳayd iken şehā
Bend-i kemend-i zülf-i siyekârı Aḥmedüñ

231

Mef'ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 'Aḳlum tağıtdı zülf-i perîşanı Aḥmedüñ
Ārāmum oldı dide-i mestanı Aḥmedüñ
- 2 Şaldı zemîn-i miḥnete ben ḥāki sāyeveş
Bāğ-ı cihānda serv-i ḥırāmānı Aḥmedüñ
- 3 El arḳasını yirde ḳodı şems āsān
Çün ḫālî' oldı rüy-ı dıraḫşānı Aḥmedüñ
- 4 Gülzār-ı ğamda miḥnet ile ḳanlar ağladur
Dil bülbüline ğonca-i ḥandāmı Aḥmedüñ

- 5 Feyzî cihânda başına bir pād-şâh iken
Cân ile oldu bende-i fermânı Aḥmedüñ

232

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey gönül sırr-ı ḥaḳîḳatden ḥaberdâr olmaduñ
Bilmedüñ mâhiyyetüñ bir gün talebkâr olmaduñ
- 2 Nice olsun saña esrâr-ı *ene 'l-ḥaḳ* münkeşif
Girmedüñ Manşürveş meydâna ber-dâr olmaduñ
- 3 Yoḳ yire ol verd-i ter vaşlın temennâ itme kim
Bülbülâsâ ḥâr-ı hicrâne giriftâr olmaduñ
- 4 H̄'âb-ı ḡafletde ḳalup düş gibi geçdi mâ-mezâ
Çeşm-i cānı açmaduñ bir laḫza bî-dâr olmaduñ
- 5 Feyziyâ esrâr-ı vaḥdet nice zâhir ola kim
Ḳoyuban ünsiyyeti aḡyâr ile yâr olmaduñ

233

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 H̄âlât-ı mey-i 'ışḳ ile mestâneye döndük
Mestâne degül derd ile dīvâneye döndük
- 2 Cezb itdi bizi cāzibe-i pîr-i ḥarâbât
Kim şavma' adan cānib-i mey-ḥâneye döndük

- 3 Her sū tolanup kıble-nümā gibi muḥaṣṣal
Miḥrāb-ı ḥam-ı ebrū-yı cāneye döndük
- 4 Tır-i ğam-ı cānāne dili deldi ser-ā-ser
Biz bu dil-i nālān ile cānā neye döndük
- 5 Gencīne-şıfat sīneye çekdük o cüvānı
Ey Feyzī bu taqrīb ile vīrāneye döndük

234

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 'Āşıkuñ 'aybı şehā luṭf ile mestūr gerek
Ya' ni bī-'āql olanuñ cünbişi ma' zūr gerek
- 2 Dem-be-dem bendeñe cevr eylemek olmaz şāhum
Gāh ki dīde-i iḥsān ile manzūr gerek
- 3 Cevr ile yıqma dili luṭf ile ābād eyle
Ki şehūñ menzil-i āsāyişi ma'mūr gerek
- 4 'Ārifūñ manzarı dīdār-ı Ḥudādur ancak
Ne aña zevk-ı behişt ne leb-i ḥūr gerek
- 5 Feyziyā olmağa mücellā-yı tecellī sālīk
Şafḥa-i şadrı mücellā dili pūr-nūr gerek

235

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ne şeb-i 'īd gerek baña ne nev-rüz gerek
Zülf-i müşgīn ruḥ-ı yār ya dil-efrüz gerek

- 2 Ağlamak inlemek olmaz sebab-i vüslat-ı yâr
Ya zer ü sîm veyahud tâlî' -i firûz gerek
- 3 Beni öldürmege ol ğamze-i hûn-rîz yiter
Ne ser-i nîze ne ğod nâvek-i dil-düz gerek
- 4 Nüşâ-i tab' -1 güherbârı dilâ kâfidür
Merd-i ma' nâya ne kâmus ne râmüz gerek
- 5 Derc ider şî' rine vaşf-ı ruĥ-ı âteş-pâküñ
Feyzî-i sūĥte kim sözde hemân süz gerek

236

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 'Āşîĥ olanlar dem-be-dem nâlân gerek giryân gerek
'İşĥ âteşiyle baĥrı hem süzân gerek büryân gerek
- 2 Meyl eyleyen 'uĥbâsına vaşl isteyen mevlâsına
Düşüp fenâ şahrâsına püyân gerek cüyân gerek
- 3 Nefsi nedür bilenlere buldum Ĥaĥı diyenlere
Da' vâ-yı vaşl idenlere bürhân gerek 'irfân gerek
- 4 İçen şarâb-ı vahdeti ĥor meyl-i bezm-i keşreti
Zevĥ itmege bu ĥâleti insan gerek iz' ân gerek
- 5 Sâlik özin ĥâmüş idüp Feyzî gibi medhüş idüp
Câm-ı maĥabbet nüş idüp sekrân gerek ĥayrân gerek

70b

237

Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Dil-ber-i nāz nevāz böyle gerek
Āfet-i ' işve-bāz böyle gerek
- 2 Rūşen-i dil-firīb-i hūsn-i hırām
Ķāmet-i ser-firāz böyle gerek
- 3 Gāh eyler helāk geh ihyā³¹
Dil-rübālarda nāz böyle gerek
- 4 Dir işidüp fiğānum ol yüzi gül
Bülbül-i nağmesāz böyle gerek
- 5 Eridür taşı āhuñ ey Feyzī
Nāle-i cān-güdāz böyle gerek

238

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

- 1 Göz yaşı efvün olur görsem yüzün meh-rūlaruñ
Cūşışı artar bahār olduqça ekşer cūlaruñ
- 2 İrmedi gitdi nişān-ı maqşada tır-i emel
Nice bir çeksün gönül cevrin kemān-ebrūlaruñ
- 3 Yokdur ey gül-ruḡ gönül murğına imkān-ı ḡalāş
Var iken dām-ı kemend-i kākül-i ḡoş-būlaruñ

³¹ Metinde bulunan eyler kelimesi vezin gereği çıkarılmıştır.

- 4 'Aql uğurlarsa n'ola hāl-i 'izāruñ rüz şeb
Dürziliktür ekşeriyā 'ādeti Hindūlaruñ
- 5 Çeşm-i fettānuñ müselsel fitnedden hālī degül
Çekseler zencīre olmaz mı anı gīsūlaruñ
- 6 Seyl-i eşkümden hazer eyler şanurdum ğamzeñi
Bilmez idüm şuya ğarķ olmaduđın cādūlaruñ
- 7 Feyziyā meyyāl olur ađyāra her çeşmi ğazāl
Seglere bilmem nedendür rađbeti āhūlaruñ

239

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Ne ādem cümle 'ālemden 'alāķam kesdi şemşirüñ
Dil ü cāndan geçürdi ey kemān ebrū beni tırüñ
- 2 Yürekde yara gibi yir idindi ğançerüñ yārā
Muķarrer mülk-i dil tığuñla açılmış senüñ yirüñ
- 3 Ne māl u manşıb eyler ārzü ne 'izz u cāh ister
Ğınā virdi bu dūnyādan men-i miskīne iksirüñ
- 4 Cünūna nāfi' iken ğabs-i zencir itdi dīvāne
Beni çāh-ı zenağdānuñla bu zülf-i ğireğirüñ
- 5 Çü sevdüñ ol cüvānı oldı uşlanmaķ işi Feyzī
Yüri dīvāne-i vaķt ol süri her sūya zencirüñ

240

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

71a

- 1 Deldi sīnem siperinden güzer itdi tīrūñ
Bi 'llāh ey qaşı kemān dilde yir itdi tīrūñ
- 2 İnḥirāfını baña bilmez idüm [ki] qaşmuñ
Togruluk eyledi geldi haber itdi tīrūñ
- 3 Gitmedi qaldı yiri yarasımuñ sīnemde
Çok zamān añılacaq bir eṣer itdi tīrūñ
- 4 Qāmetüm kıldı kemān itdi ten-i ḥāki niṣān
Baña ey şūḥ-ı cefā gör neler itdi tīrūñ
- 5 Sīne-i Feyzī'de şūrāḥlar itdi peydā
Ya' ni bir āyine oldı hüner itdi tīrūñ

241

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Beñzetdiler hep ehl-i naẓar hilāle qaşuñ
Bir gördiler meh ile cebīn-i qamerveşuñ
- 2 Qurbān-ı tīrūñ olmağa cānlar virür gören
Ey şeh-süvār-ı nāz miyānuñda terkeşuñ
- 3 Düşdüm hevā-yı qāmetüñe bāğ-ı ğamda ben
Çekdüm niçe belāsını sen serv-i ser-keşuñ
- 4 Tırmaz urur o ğonca cefā sengini baña
Gülgül olur zaḥımları başumda her qaşuñ

- 5 Sırr-ı nihānuñ eyleme izhār kimseye
Ey Feyzî-i fakîr eger olursa kardeşüñ

242

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Naqd-ı 'aqlum itdi yağma ol harāmî bakışuñ
Bilümi bükdî beni gördükçe yoldan şapışuñ
- 2 'Āşık-ı dil-teşnenüñ kanın dem-ā-dem kurıdur
Şu gibi alçaqlara ey serv-i bālā aqışuñ
- 3 Ol haat-ı nev-hāletin her bî-başar fehmi eylemez
Añlamaz keyfiyyetin a' mā olan arayışuñ
- 4 Yār için tā ehle māil nitekim gerdün-ı dūn
Dostlar pes dāmen-i ağıyāra muhkem yapışuñ
- 5 Refte refte hamdüli 'llāh kim füzün olmaqdadır
Vezn-i tab' uñ hüsn-i nazmuñ Feyziyā hem dānişüñ

243

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 'Āşıküñ sinesidür beyt-i muqaddes didüğüñ
Kadd-i ham küştesidür tāq-ı muqarnas didüğüñ
- 2 Dāğınuñ kanile ālüde olan penbesidür
Gülşen-i 'ışkda berg-i gül-i nergis didüğüñ

71b

- 3 Biri şemşir-i kazâdur birisi kıavs-i kader
Dostum ol iki ebrüyü teķavvüs didüğün
- 4 Sûret-i dide-i Mecnûn ruķ-ı Leylîdür
Bâġbâna nazar eyle gül ü nergis didüğün
- 5 Feyziyâ bir gönül eglencesidür insâna
Ġazel u kııı' a vü taķmîs u müseddes didüğün

244

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Ġamzeñle oldı cism-i kemînem delük delük
Dil naķdi gitdi ķaldı ġazînem delük delük
- 2 Naķş-ı ġayâlün itmekiçün câna ġâķ-rîz
Ressâm-ı dehr eyledi sînem delük delük
- 3 Nâlem sipihre çıķsa n'ola k'oldı ney gibi
Bu şadr-ı pür-şafâ vü sekînem delük delük
- 4 Yaķam ten-i fikâre ışık gibi dâġlar
Ġâşâ Firengî-câme idinem delük delük
- 5 Zaķm-ı ġadengi cevrimini yazsam sefîneye
Feyzî olur derün-ı sefînem delük delük

245

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

- 1 'Işķ bir bezm-i şafâdur bâdesidür ķan anuñ
Sözi sâzı naġmesidür nâle vü eġġan anuñ

- 2 Sūziş-i ‘ıŝkuñ açılmış gülleridür tāze dāğ
Gülsitānidur ser-ā-pā āteş-i hicrān anuñ
- 3 Tāze gülzār-ı maḥabbet gonçesidür zaḥm-ı tır
Her nihāl-i gül ḥadeng-i bergidür peykān anuñ
- 4 Bezm-i gül gūyendesidür nāle ile murğzār
Bülbül-i demsāzıdur herbir hezār dāstān anuñ
- 5 Şehr-i yār-ı ḥüsn ile faḥr itse Feyzī n’ola kim
Mesned-i devlet serīrinde şeh-i devrān anuñ

246

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 ‘Adū öpmiş işitdüm ḥātem-i la‘ lini cānānuñ
Uğurlamış yine bir diyü bed-mührin Süleymānuñ
- 2 Tenüm zerd u derūnum ḥūn-i dilden cümle al oldı
Ne reng itdi baña hecri göreñ ol derd-i ra‘ nānuñ
- 3 Görüp naqş-ı dil-ārāsın perişān oldı ‘aklum āh
Nazārin görmedüm ḥüsn ile hergiz ol perişānuñ
- 4 Nihān olmazdı gözden cān gibi ol la‘ l-i şirīni
Eger ‘ālemde aşlın bilse idi ‘ilm-i ihfānuñ
- 5 Bugün mihrine düşdüñ Feyziyā çünkim sen ol māhuñ
Yiridür göge çıksa eşiginde āh u fiğānuñ

247

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

72a

- 1 Qanı bir ehl-i şafā cām-ı muşaffādan yeg
Qanı bir rind-i cihān sāğar-ı şahbādan yeg
- 2 Meclis-ārā gönül eglencesi şūh u şengül
Bir muşāhib mi olur bāde-i hamrādan yeg
- 3 Sineye çekmege rindāne o sīm endāmı
Görmedüm dünyede mir'āt-ı mücellādan yeg
- 4 Bülbüle şevk-ı 'izāruñla terennümler eyler
Bezm-i gülşende şehā bülbül-i şeydādan yeg
- 5 Feyziyā hāk-i der-i meykede erbāb-ı dile
Hağ budur tēc-ı ser-i Hüsrev [ü] Dārādan yeg

248

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Fitne-i āhırzamāndur hağ-ı hoş-būyuñ senüñ
Bir 'alāmetdür kıyāmetden şehā boyuñ senüñ
- 2 Bir mücessem-rüy-ı hüsn 'İsī-şıfat ammā müdām
Adam öldürmek durur biñ nāz ile hūyuñ senüñ
- 3 Haste varan hoş gelür bī-derdler bīmār olur
Bir 'aceb dārü 'ş-şifādur dostum kūyuñ senüñ
- 4 'Aşık-ı dīdāruña aşlā göz açdurmaz belā
Bir dağı gün mi görür bir kez gören rüyüñ senüñ

- 5 Bulmamış dil-ber seni dün aramış şemşir ile
Varımış 'ālemde Feyzî içecek şuyun senün

249

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dil-rübā çift olmasun ağıār-ı nā-pāk ile tek
Yolına bezl ideyüm varum olup hāk ile yek

- 2 Kuşlden rāciḥ görünür baña hāk-i kūy-ı yār
Sen de anı ey gözüm mizān-ı idrāk ile çek

- 3 Başuma rahm eyleyüp dil-ber yakın geldi baña
Kendi gönlümden sirişk-i çeşm-i nemnāk ile seg

- 4 Bār-ı ' ışkı yalnız çekmek katı düşvārdur
Tek o bārı ey gönül sen cism-i şad-çāk ile çek

- 5 Feyziyā āḥir giriftār-ı firāk eyler seni
İttihād itme şaḫın ol şūḫ-ı bī-pāk ile pek

250

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Bir kul oğluna esir itdi beni çerḫ-i felek
Ki nazir olmaz aña yirde beşer gökde melek

- 2 Bilinün fikr-i daḫiḫiyle idüp kendümi maḫv
Āsyāb-ı felege hele şifat aşdum elek

- 2 Ehl-i dil ol şanemā saht-ı zebān olma saqın
 alb-i ‘uşşak ser-i şırçadur ol taş degül
- 3 Baqr-ı eş‘ar-ı dür-efřāna olur mı mālİK
 Nazm-ı dendānuř iın kim ki gũher-pāř degül
- 4 Bilmeye cevher-i iksir-i sa‘adet adriñ
 Der-i eřhāb-ı řafāda şu ki firāř degül
- 5 Feyziyā dāire-i himmet-i a‘lā ki göre
 Kurre-i arz u semā dāne-i hāřhāř degül

253

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 řekl-i sāğarda zuhūr itdi yine lāle-i al
 Ya‘ni kim mevsim-i ‘iş oldu ele cām-ı mey al
- 2 Lāleveř cāmı bugũn elde ğanimet bilelũm
 ‘Āķibet kāse-i ser olsa gerekdür pā-māl
- 3 Lālenũñ ıl kũleh-i kũngũredārına nazār
 Sałtanat tācını bařuñda alur itme hāyāl
- 4 Dil-i hũnĩnini gũrmek dileseñ ‘uřřakuñ
 Ğoñçe-i lāle-i hāmradur aña yaşı miřāl
- 5 Feyziyā lāle ile oldu mũzeyyen řahrā
 Bārekallāh zihĩ şun‘-ı ilāhĩ mũte‘āl

254

Meḫ' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

- 1 Çekmek belāñı bendeñe gerçi elem degül
Cevr eylemek kuluña efendi kerem degül
- 2 Söyler ne ğam ki çekdi ise müjgānı saña
Ey çāre-sāzum itdügi çengün nağam degül

73a

- 3 Gülzār-ı luḫḫūñ açmasa ger ğonce-i dili
Bāĝ-ı behişt açmaya gül İremüm degül
- 4 Naḫḫāş-ı dīde levḫ-i ruḫum kıl kalem alup
Rengīn ider demile görinen müjem degül
- 5 Ey Feyzī bezm-i meyde maḫabbet ayaĝıdır
Sāḫī elinde tutduĝı ol cām-ı Cem degül

255

Meḫ' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

- 1 Tevfiḫ-i Ḥudā irmez ise cāna ne müşkil
Uşlanmaz ise bu dil-i dīvāne ne müşkil
- 2 Bulmazsa gönül genc-i murādı ne muşibet
Olmazsa 'imāret ten-i vīrāne ne müşkil
- 3 Nefsüm heves-i zülf-i nigārı ḳomaz elden
Gelmezse bu kāfir eger imāna ne müşkil
- 4 Ḥāl-i ruḫ-ı cānāna olur bā' iş-i devrān
Ḥaḫdan ayırur Ādemi bir dāne ne müşkil

3 Dil yanar nār-ı gama ki şaçar etrāfa şerār
Şem' -i sūzān gibi kim ola fītilinde fişek

4 Cānı bostānda beter mi şanur ol hūñi 'aceb
Kırar 'uşşākı yatur gele geri hem-çü kelek

72b

5 Güç gelür şimdi saña rāh-ı maḥabbet elemi
Ögrenürsin aña Feyzī gibi ey dil giderek
Harfū'l-lām

251

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Terk-i serdür çün hüner erbāb-ı 'ışık içre aşıl
Tırma ey dil sende yārūñ zülfi dārına aşıl

2 Vā' iz-i şehriñ yiter gūş eyledük efsānesin
Muṭrib-i bezmūñ sürürü diñlenilsün bir faşıl

3 Ölürem ayrılmazam dirdüm der-i dildārdan
Niçe demlerdür kazāyı gör ki oldum münfaşıl

4 Tıtuşulmaz küştigir-i ebruvān-ı yār ile
Yoq yire ey māh-ı nev lec itme teslim ol başıl

5 Feyzī-i bī-dil yine bir yār-ı müştēsna sevüp
Munḳatı' olmaḳdadur her āşnādan muttaşıl

252

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Ser-i kühsār-ı belādur qararan baş degül
Kemer-i 'ayn-ı 'ināddur gözükken kaş degül

254

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Çekmek belāñı bendeñe gerçi elem degül
Cevr eylemek kuluña efendi kerem degül
- 2 Söyler ne ğam ki çekdi ise müjgāmı saña
Ey çāre-sāzum itdügi çengün nağam degül

73a

- 3 Gülzār-ı luṭfuñ açmasa ger ğonce-i dili
Bāĝ-ı behišt açmaya gül İremüm degül
- 4 Naḳḳāş-ı dīde levḥ-i ruḥum kıl kalem alup
Rengīn ider demile görinen müjem degül
- 5 Ey Feyzī bezm-i meyde maḥabbet ayaĝıdur
Sākī elinde tutduĝı ol cām-ı Cem degül

255

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Tevfiḳ-i Hudā irmez ise cāna ne müşkil
Uşlanmaz ise bu dil-i dīvāne ne müşkil
- 2 Bulmazsa gönül genc-i murādı ne muşibet
Olmazsa 'imāret ten-i vīrāne ne müşkil
- 3 Nefsüm heves-i zülf-i nigārı ḳomaz elden
Gelmezse bu kāfir eger imāna ne müşkil
- 4 Hāl-i ruḥ-ı cānāna olur bā' iş-i devrān
Hāḳdan ayırur Ādemi bir dāne ne müşkil

- 5 Feyzî giderek nâz ile tâvûs-ı me‘ âni
Gelmezse gönül bâğına bu lâne ne müşkil

256

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Jeng-i ğamdan bu gönül âyînesi şâf degül
Ele alup anı sen açmamak inşâf degül
- 2 Kâmetüñ fikri ile sînede ey serv-i sehî
Çekdüğüm elif ulûf oldu disem lâf degül
- 3 Kûyuñun itleri yirine koma aġyârı
Her denî lâyıķ-ı ser-menzil-i eşrâf degül
- 4 Yârsız ‘ aşıkâ yeksân görünür huld [u] cahîm
İstemez ‘ ârif olan cenneti A‘ râf degül
- 5 Ben o ‘ anķâ-yı vücûdum ki nişânım mübhem
Meskenüm dahı verâ-yı cebel-i Kâf degül
- 6 Şanma hayrî’l-ħalef ola şu‘ arâ beyninde
Reh-i nazm içre o kim pey-rev-i eslâf degül
- 7 Kelimâtında ne rûh u ne ħalâvet bulunur
Feyzî anuñ ki leb-i dil-beri Vaşşâf degül

257

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sīne-i sūzānum üzre tāze dāgum yok degül
'İşk ocağında hele yanar çerāgum yok degül
- 2 Sākīyā cām-ı mey-i 'ışkuñla mest olup geçüp
Bezm-i 'ālemde bi-ḥamdi 'llāh ferāgum yok degül
- 3 Gerçi hiç bir yirde mesken tutmadum dīvānevār
Līke kūy-ı lā-mekān içre turağum yok degül

73b

- 4 Künc-i mescidde қalayum ey el alup hem-dem
Şūfiyā mey-ḥāneye varsam ayağum yok degül
- 5 Feyziyā ben pād-şāh-ı mülk-i 'ışk olsam ne var
Dūd-ı āhum gibi çün zerrin otağum yok degül

258

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Lāledür ruḥsarı ya gül ikiden ḥālī degül
Ḥaṭṭ-ı nesrindür ya sünbül ikiden ḥālī degül
- 2 Misk-i Rümī toḥmıdur ya rīze-i 'anberini
Eylesek yüz biñ te'emmül ikiden ḥālī degül
- 3 Ḥāṭır-ı maḥzünü 'āşıqdan melālī def' ider
Ya leb-i dil-ber yaḥud mül ikiden ḥālī degül
- 4 Çāresi 'ışkuñ ya derd ü hecr ile ölmek durur
Ya vişāl-ı yār-ı şengül ikiden ḥālī degül

- 5 Zabt iden cānā maḥabbet kūhunuñ dīvānesin
Ya selāsildür ya kākül ikiden ḥālī degül
- 6 Külḥan-ı ğamdur turağum gice gündüz pisteri
Nār-ı miḥnetdür yaḥud ğul ikiden ḥālī degül
- 7 Çerḥ-i gerdān ile zülf ü ḥālīn aḥsam sözlerüm
Ya devirdür ya teselsül ikiden ḥālī degül
- 8 Feyziyā bir pīre şordum sālikün ḥālīn didi
Ya terenni ya tenezzül ikiden ḥālī degül

259

Meḥ'ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Cānā kemān-ı fitnedür ebrü degüldür ol
Tīr-i belādur ehl-i dile mü degüldür ol
- 2 Dil murğı şaydın itmek için dām u dānedür
Bāğ-ı ruḥuñda ḥālīle ğīsü degüldür ol
- 3 Irmağ yaşum revā mı der-i i' tibārdan
Senden efendi ḥāşılı mercü degüldür ol
- 4 Bilmez nedür cihānda cehennem 'azābını
Dil kim kesīr-i yār-ı cefā-cü degüldür ol
- 5 Aḳil odur ki olmaya dil-beste-i zenān
Mecnūmı aḥma baña kī uşlu degüldür ol

6 Didüm ki büy-ı turre midür gönlümi alan
Ol serv-i kâmetüm didi yoğ bu degüldür ol

7 Feyzî ğam-ı putân ile zerd ü nizâr olup
Bir şekle girdüğüm şanasın ol degüldür ol

Bî-nuqat

260

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

1 O meh-i t̄arem-i a' lā ki mu' allādur ol
Ālda māhir ü mekārimde meleksādur ol

74a

2 Sāde-rū silsile-mū hem-ser-i hūr u sere gū
Server-i dādger u serv-i dil-ārādur ol

3 Kākül-i silsileāsā ki mededkārumdur
Ġiregīr-i dil ü t̄arrār u muṭarrādur ol

4 Sūkker-i la' l-i mükerrer ki devādur derde
Dil-i āvāreme hem ehil-i medādur ol

5 'Āleme dādger olsa ki revādur Feyzî
Dāver-i dār-ı hüküm 'ilm ile Dārādur ol

261

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

1 Sālik irmez menzile biñ Cibril olsa delil
Reh-nümā olmaz saña mā' ü 's-sebīl

2 Gözlerinden seylveş eşkin revân itmek gerek
Reşha cüy-ı çeşme-i ‘aynın tüsemmä selsebîl

3 Ey hoş ol tâlib ki rāh-ı ma‘rifet pūyānidur
Ferş ider ta‘zīm ile pāyına perrīn Cibrīl

4 İnnemā küntüm hitābın bī-cihet gūş idegör
Ġāyibāne hayr-ḡāhum saña ey merd-i cemīl

5 Bir mehūñ mihrine dil vir kim zevāli olmaya
Lā uḡibbū ‘l-āfilīn olsun sözüñ hemçü Ḥalīl

6 Māverā-yı perde-i taḡdīrden vehm it ‘azīz
Ey niçe maḡrūr-ı ‘izzet ‘ākıbet oldu delīl

7 Maḡv-ı hestī itmeyen bulmaz ḡarīm-i ḡurbe rāh
Feyziyā meşhūrdur kim cennete girmez baḡīl

262

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Ağlasam men‘ eyleme ey la‘l-i nābı selsebīl
Ehl-i ‘ışkuz yolumuz göz yaşın itmekdür sebīl

2 Her müjem bir mil olup bi‘llāh çekülsün dīdeme
Ḥāk-i pāyuñ tūtiyā bilmezsem ey ḡūr-ı cemīl

3 Ey adū itme ta‘addī seyl-i eşkümnden şaḡın
N‘eyledi Fir‘avne hiç bilmez misin deryā-yı Nīl

4 Ḥūn-ı çeşmümden mezārüm taşını rengīn idüñ
La‘l-i mey-gūnı ḡamından dil-berüñ olsam ḡatīl

74b

- 5 Dīde-i şūfī şafā itmez ruḥ-ı dildārdan
Şem‘ den ḥaz eylemezdür Feyziyā çeşm-i ‘alīl

263

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Gördüm ol yāri melāḥat içre olmuş bī-bedel
Ḥüsnini her vech ile vaşf eylemek olmuş muḥāl
- 2 Şundı ayak destüme sākī kılup ‘arzın cemāl
Şubḥdem başuma gün doğdı vü fırsat virdi al
- 3 Eylemezsın ṭal‘ at-ı dildāra ḥaḳḳanī-nazar
Yok şūfī çeşmüne olmuş durur ‘arızın sebīl
- 4 Ża‘ fdan ḥāk-i mezelletde dil oldı pāymāl
Şöyle oldı ki ḥayātından hemāna yūri al
- 5 Ders-i ‘ışḳ içre virür her bir suāle biñ cevāb
Feyzī ile itmesün vā‘ iz bugün baḥş u cedel

264

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 İşidildi ruḥ-ı gül-günını būs itmiş gül
Bāğda ḥayli şükūf ile yolındı sünbül
- 2 Ğirre olma ki diner kuşluğa dek feryādı
Bāğ-ı kūyuñda eger olsa hezārān bülbül
- 3 Leb-i gül-günüñ ile ‘arız-ı gülfāmuñdur
Baña ey sākī-i gül-çihre felekde gül ü mül

- 4 'Aqlumı başuma cem' idemem Allāh bilür
Dil-i miskîni perîşân ideli ol kākül
- 5 Gonçe-leblerle cihân gülşeni memlū ammā
Feyziyā görmedüm anuñ gibi şūh u şengül

265

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Lāle-ruhsāruñiçün bülbül ü gül
Āteş olmuş birisi birisi gül
- 2 Dehen-i dil-bere öykünmegi ço
Gel e ey gonçe açılmadan üzül
- 3 Meyli var dime filāne şāhum
Dil seni sevdi saña virdi gönül
- 4 İki tolu kadehün 'aynı olur.
Bezm-i ğamda gelicek çeşmüme mül
- 5 Feyzi kan ağlasa hecründe n'ola
Şimdi çekdügi göz ağrısı degül

266

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Meyl eyler ise ğayra eger der-be-der-i dil
Raħm itme şehā erre-i miħnetle anı dil

75a

- 2 Mir 'ât-ı ruhuñ ' aksi ile bulmasa revnağ
Âyine ne şüretle olur saña muqâbil
- 3 İtmemek için saña eşer dide-i bed-ı̇h
Pezdür kulunuñ pād-şehüm qavl-i hamāyil
- 4 Nā-geh bir oğ atıldı dile qavs-i qazādan
Çin itdi qasın baqdı baña ya' ni o qātil
- 5 Güftāruñı gūş eyleyicek qanğı suhendān
Söz yok diyüp ey Feyzī saña olmaya qāil

Harfu 'l-mim

267

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Ruhsārını tutdı o mehün haṭṭ-ı siyehfām
Qanğı günü gördün ki gönül olmadı aḥşam
- 2 Ayını görüp bayramuñ it dirler anuñçün
Gördün o mehi itdün elin öpmege ibrām
- 3 Bir cām ile ey sākī sürüldün yire düşdün
Hiç gördüğümüz yoğidi bir böyle serāncām
- 4 Ger Hızr-haṭṭ-ı yār irişüp olmasa māni'
Eksügüñi eylerdi tamām tiğ-ı hün-āşām
- 5 Geh haṭṭ u gehi zülf-i dil-ārāya virüp dil
Feyzī dehenümden mi düşer naşş-ı elif lām

268

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Bulup kemāl-i hüsn ile beyne 'l-enām nām
Oldı o şahuñ emrine cümle kirām rām
- 2 Mihr-i ruḡına ḡāl u ḡaḡ-ı müste'ār 'ār
Sermāye-i kemāli mehüñ ber-devām dām
- 3 Lāyık mı ola 'āşık-ı ḡizmet-güzār zār
A' dā süre hemişe olup şād-kām kām
- 4 Dil bülbülini eylemesün mey-i melāl lāl
Cevr ile ḡaddüm itdi o şirîn-kelām lām
- 5 ḡayl u ḡışımla ḡurtarımaz ḡüsrevān revān
Feyzī ḡaçan ki itse ḡavāle ḡüsām sām

269

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

- 1 Oldı der-'uhde baña rüz-ı ezel 'ahd-ı şiyām
ḡururum ḡamu ḡavl-i şiyām
- 2 Diler iseñ ola rüzī saña istebrāḡ ḡāş
Şalli fi 'l-leyli venehār men 'ale 'l-ferşi niyām
- 3 Demidür eyle yüri rüḡını tezvıce şitāb
Rüz [u] şeb kārūñı ḡıl ya'ni şiyām ile ḡıyām
- 4 Rüzedür ādeme miftāḡ-ı der-i ḡuld-ı berīn
Fāze bi 'l-cenneti men-sāme bi-tilke 'l-eyyām

75b

- 5 Zıkr-i Hâk tîg yiter nefsüñi qatl eylemege
Tîg-ı ser-tîz nevâ-yı Feyzî bir urur niyâm³²

270

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Cevr oqı n 'ola qadüm eylese lām
Virmez ol qaşı yā qulına selām
- 2 Qaşı nün bīnisi elif femi mīm
Buldı ol şeh kemāl-i hūsnile nām
- 3 ' Anberi zūlfūñile bir görenüñ
Nazarı hayli kec hayāli hām
- 4 Şanki deryāda ' aks-i hāverdür
Ruḡ-ı aluñ hayāli dilde müdām
- 5 El yatur ḡ'āb-ı rāḡat içre bugün
Feyziyā ben belā odına yanam

271

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 O gül-ruḡsārenüñ vardum ser-i kūyın mekân tıtdum
Kenār-ı gülsitānda bülbulāsā āşyān tıtdum
- 2 Sirişküm baña çaḡ qana berāber bir iş itmişdür
Ki rāzum ḡalka fāş itdi ne deñlü kim nihān tıtdum

³² Mısrada vezin bozuktur.

- 3 Vişâli 'îdine irmek temennâsıyla ol şūhuñ
Firâkı rûzesini şabr idüp hayli zamân tıtdum
- 4 Hıadeng-i cevrin atup baña karşı ol kemân-ebri
Didi tıt 'aşık iseñ sineñi ben de hemân tıtdum
- 5 Yolında her sehî-kaddüñ yüzüm hâk eyledüm Feyzî
Bi-hamdi 'llâh ki ' âlemde tarîk-ı râstân tıtdum

272

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Vefâ yok gördüm ol meh-pâreden terk-i diyâr itdüm
Beyâbân-ı maħabbetde biraz geşt ü güzâr itdüm
- 2 Sefer kıldum kamu ihvân u yâr itmeden ayrıldum
Selâmetden elüm çekdüm melâmet ihtiyâr itdüm
- 3 Refîk olmaz baña bir kimse gördüm râh-ı ışk içre
Belâya hem-nişin oldum gam u hicrânı yâr itdüm
- 4 Selâmet hâmesin zevk u şafâ kaşrın idüp virân
Belâ kâşânesin miħnet sarâyın üstüvâr itdüm
- 5 Hıayâl-i fūrkatıyla ğurbete 'azm itdügüm Feyzî
Yazup nazmile aħvâlüm bu şi' ri yâdgâr itdüm

273

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

76a

- 1 Seher gülzâra vardum niçe rengin lâleler gördüm
Hâbâb-ı sâğar-ı mey gibi anda jâleler gördüm

- 2 Şeherde jāle düşmiş lāle-i hamrāya beñzetzdüm
Leb-i cānāna üzre cā-be-cā tebhāleler gördüm
- 3 Zen-i gerdūna beñzer hīle-perver görmedüm ey dil
Egerçi kaḥbe dünyāda niçe muḥtaleler gördüm
- 4 Hemāna yāduma düşdi dil-i ḥūnīn-i şad-pārem
Kabā-yı lāle-i hamrāda çün pür-kāleler gördüm
- 5 Zemīn-i tende ey Feyzī kızarmış tāze dāğumveş
Baḫup rüy-ı semāda aña beñzer hāleler gördüm

274

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 O perī-zādeyi esmā ile ben rām itdüm
Ḥaşre dek añılacaḫ dünyede bir nām itdüm
- 2 Ol elif kāmete aḫvāl-i dili ḫarf-be-ḫarf
Lām idüp ḫaddümi 'aynı ile i' lām itdüm
- 3 'Anberīn büy-ı hevāsıyla virüp zülfine dil
Kendümi dāma düşürdüm ḫama' -ı ḫām itdüm
- 4 Dest-res olmadı ḫāk-i ḫademüñ pūsına hiç
Gerçi bu yolda niçe mertebe iḫdām itdüm
- 5 Ḫurtuluş yok durur ey Feyzi elümden ammā
'Aḫlumı 'ıḫḫa virelden biraz ārām itdüm

275

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Meh-i ruhsār-ı yārı mihr-i 'ālem-tāba beñzetedüm
Dil-i āvāremi bir zerre-i bī-nāba beñzetedüm
- 2 Marīz-i 'ışk olup her dem aķar yaşum döner başum
Ben anı cūybār ile dönen dolāba beñzetedüm
- 3 Göñüller zevraķın ķurtarmayup āķir helāk eyler
Maķabbet lüccesini fi 'l-meşel girdāba beñzetedüm
- 4 Hıta ķıldum be-gāyet Ka' be Hāķķı kec hayāl itdüm
Ki tāķ-ı ebruvān-ı dil-beri mihrāba beñzetedüm
- 5 Kānı alçak geķer her süfli-i nā-dāna meyl eyler
Zamāne dil-berini Feyziyā ben āba beñzetedüm

276

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Bir gülüñ şevķına bülbül gibi nālān oldum
Āh idüp ḥasret ile çāk-i girībān oldum
- 2 Baña raķm eyle güzel başuñiçün sulţānum
İtdüğüm işlere hep cümle peşimān oldum
- 3 Bir perī-rūya fedā olmağidi sulţānum
Ḥamdüli 'llāh güzelüm kim saña ķurbān oldum
- 4 Kākülüñ gibi gelüp bir yire cem' olmışiken
Yine zülf-i siyehüñ gibi perişān oldum

76b

- 5 Feyzî-i zerre-mişâlüm baña pesdür bu şeref
Âteş-i ‘ışkuñile şöhre-i devrân oldum

277

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 ‘İşk zencîrine düşdüm yine ma‘ bün oldum
Dâhil-i silsile-i Vâmık u Mecnûn oldum
- 2 Hıyliden fâriğ idüm meşk-ı cünûn itmekden
Yeñi başdan yine bir nev-ğaça meftûn oldum
- 3 Kûy-ı dildârda bir güne huzûr itmişdüm
Ayru düşdüm gam ile hâli digergün oldum
- 4 Zağm-ı tîr-i müjesin gayrı gönüllerde görüp
Hâtırım kıldı o yâra katı maḥzûn oldum
- 5 Tâli‘ üm işlemedi görmedüm ol mâhı bu gün
Feyziyâ yine sitem-dîde-i gerdün oldum

278

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Ey ser-i küyuñ maḳâmum âstânuñ mesnedüm
Reh-güzâruñ mirşadumdur ḥâk-i pâyuñ maḳşadum
- 2 Ger ḳadem rence ḳılup başsuñ mezârum üstine
Tütüiyâ-yı ‘ayn-ı ‘uşşâḳ ola ḥâk-i merḳadüm
- 3 Şöyledür zülfüñ hevâsı dilde kim ḥâk olsa ten
Tâze sünbül bitüre yir yir türâb-ı meşhedüm

4 Mekteb-i 'ışkuñ benem ey h̃āce üstādı bugün
 Kıays [u] Vāmık olamazlar belki tıfl-i ebcedüm

5 Tālib-i gencīne-i esrār-ı Hākkum Feyziyā
 Anuñçün kūşe-i vīrānelerdür ma'bedüm

279

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Dil-bere h̃üsn-i hamiyyet lāzım
 'Āşıka şıdık u maħabbet lāzım

2 N'ola 'uşşāka ri'āyet kılsañ
 Şāhsın saña ra'ıyyet lāzım

3 Seg-i kūyunla beni bir gördüñ
 Vākı'ā 'āşıka 'ızzet lāzım

4 H̃üsn-i müstelzim-i 'istıgnādur
 Nitekim 'ışka zirā'at lāzım

77a

5 Tağ u taş ādeme h̃āil mi olur
 Feyziyā h̃āşılı himmet lāzım

280

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1 Şızdım eridim şem' gibi kıalmadı yağum
 Raħm eylemedüñ yaşuma ey çeşm-i çerāğum

- 2 Şanma ki na' alçeñ izidür yirde dil-ārā
  aldı haber-i vaşluñ i ın yolda  ulađum
- 3 Tirine nişān olduğuma ol  aşı yānuñ
 Yitmez mi nişāne sīr-i h akīdeki dāđum
- 4 Zāhid gel elūñ g gs ne  o yol ile depren
 Mey-h neye ben varnamaga yok mı ayağum
- 5 İtd m ten mi g l gibi dāđ ile m zeyyen
 Ey Feyzī a ıldı yine sīnemdeki dāđum

281

F ' il t n F ' il t n F ' il t n F ' il n

- 1 S k y   aşr-ı şaf yı yine b ny d idel m
 G rled p c m-ı meyi r h-ı Cemi ş d idel m
- 2  ılalum n m-ı nig rı şaf a-i gerd na na ş
 Olmadın devr-i felekde biz de bir ad idel m
- 3 H şil-ı '  mr m hev -yı y r-ı gend m-g nla
 H rmen-i şabrum gibi bir demde ber-b d idel m
- 4 Ka' be-i k yın  av f i ın gir p r h-ı gama
 Şev -ı c m r hile dil h  nını z d idel m
- 5 Diñlemez efg num ol  onca-i g l-i p rehen
 Nice bir b lb l gibi yok yire fery d idel m
- 6 Bizi ger şer ile a arsa ' ad -yı bed-li  
 Feyziy  biz anı her dem hayr ile y d idel m

282

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

- 1 Gelün ol şūhuñ elin öpmege ibrām idelüm
Düşelüm ayağına yalvaralum rām idelüm
- 2 Ğurre-i 'ide yiter muntazır olduĝ ey dil
Görelüm ol [kere] ebrūsını bayrām idelüm
- 3 Nāle-i şavma' a-i dārān bizi itmişdi melül
Varalum pīr-i muĝāna biraz ārām idelüm
- 4 İçelüm dīde-i cānı virelüm ħalbe şafā
Ya' ni kim seyr-i ruĝ-ı yār-ı dil-ārām idelüm
- 5 Hūblar şeg ħadar itmez bize raĝbet Feyzī
Hiç dimezler ki eħibbāmuza ikrām idelüm

77b

283

Me' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

- 1 Ey gonçe dehānuñ gül-i ħandāna deĝişmem
Nesrīn ħatun sūnbül-i reyĥāna deĝişmem
- 2 Lü'lü dişüñi yeg bilürin dürr-i 'Adenden
Rengīn lebüñ la' l-i Bedaĥşāna deĝişmem
- 3 Dünyāya seni virmezim ey sīm-ten ammā
İksīr-i gamuñ genc-i firāvāna deĝişmem

4 Kaddün hevesiyle ten-i şad-çäkümün ey yār
Bir elfini biñ serv-i hırāmāna değışmem

5 Feyzī marāz-ı ‘ışk iledür şıhhat-ı cānum
Derd-i dilümi hāşılı dermāna değışmem

284

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1 Zāhidā ger diriseñ bāde vü cāmı sevmem
Ol kadar ben dağı bī-hüde kelāmı sevmem

2 Ehl elinden olıcağ puhte piyāz olsun tek
Nukre-i hām ise de nukre-i hāmı sevmem

3 Severin evc-i mu‘ allāda uçan şeh-bāzı
Dām-ı eşhāşa düşen kebk-i hırāmı sevmem

4 Kātresi cevher-i zī-kıymet-i ‘ömr olsa eger
Sāde-rū olmaz ise şürb-i müdāmı sevmem

5 Feyziyā bā‘ iş-i nokşān-ı maḥabbetdür lik
Her yeri rüşen iden māh-ı tamāmı sevmem

285

Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

1 Artar görüp ağıyārı gāzabdan ḥafaḳānum
Şol deñlü ki katl eyleseler çıkmaya ḳanum

2 Meclisde mey-i la‘ lüñ añup ağlasam ol dem
Teşhış idemem bāde ile gözden aḳanum

- 3 Her lahza gözüm uyhuya varmağa uyur kim
Rü'yâda seni seyr ide ey rûh-ı revānum
- 4 Gördüm ki kıomaz tır-i müjeñ cānumı tende
Ey kaşı keman ben de didüm kim kıoma cānum
- 5 Ey Feyzî gönül naqd-i belā kisesidür kim
Üstinde anuñ mühri durur dāğ-ı nihānum

286

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Terk-i cān der-i edeb ... taleb sultānum
İtmezüz olsa eger terk-i edeb sultānum
- 2 Saña 'İsî-dem ü ağıyāre dirüz diyü recīm
Herkese gökden iner cümle laķab sultānum
- 3 Kıl haķāsız mı olur itme nazār cirmümüze
Kerem it anı bağışla bize hep sultānum
- 4 Bî-sebeb ğayra iderken niķe biñ luķf [u] 'atā
Baña cevır eylemege n'eyki sebeb sultānum
- 5 Vuşlatuñ ābını şun Feyzî-i dil-teşneye kim
Şeb-i hecrüñile ķeker süz u ta' b sultānum

287

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Halk-ı 'ālem bendesi bir şeh-levendüm var benüm
Kākülinden gerdenümde nice bendüm var benüm
- 2 Kapuya çıkmaz ser-i kūyında 'arz itmez yüzün
Cevrine had yok kul oğlu bir efendüm var benüm
- 3 Ol Süleymān-ı zamānuñ olalı üftādesi
Bir muhaqqar mūr iken qadr-i bülendüm var benüm
- 4 İrmek isterse felekde yiridür ol māha kim
Rište-i āhum gibi muhkem kemendüm var benüm
- 5 'Arşa-i nazm içre Feyzî n'ola meydān istesem
Tab'-ı derrāküm gibi yügrek semendüm var benüm

288

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Pertev-i mihrin şalınca her taraf şāh-ı nücüm
Şeb-i revān derd ü miñnet baña eylerler hücum
- 2 Kūyuña varurdu düşmen āhdan eyler hāzer
Çerha çıkardı şeyātin olmasa havf-ı rücüm
- 3 Ārzü-yı dil saña seyr-i cemālu 'llāhdur
Aç ta' ayyün perdesini dīde-i hod-bīni yum
- 4 Alamaz tūğ u çerāğı 'ışık ocağında o kim
Dāğ yakmağa elifler kesmege olmaya mum

- 5 Rüy-ı yārūñ baş açık yalın ayak abdālı çok
Feyziyā meşhūrdur ‘ālemde abdālān-ı Rūm

289

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Baħr olur aħar yaşum ey dil-ber-i ferruħ-şiyem
Al idüp tırmaz döker murğ-ı vişāle dīde yem
- 2 Mey şunup sākī didi tek içme cānuñ varısa
Zāhid inşāf it ne cānum var ki anı içmeyem
- 3 Yok dimişlerdür dehānuñçün gelen üstādlar
‘Ömrümün varı hiç olur mı ki aña lā diyem
- 4 Aña hayrānum ki var iken niçe ‘üryān-ı ‘ışk
Āstānuña niçün ğam şālın ancak ben giyem
- 5 Feyziyā ebrinde dil-ber mihrin itdükçe nihān
İnnā ‘ayni teskübü ’d-demā meliyyen ke ’d-diyem

290

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Mest-i lāya‘ kıl görüp şanma esir-i bādeyem
Bir lebi mül gözleri mestāneye dil-dādeyem
- 2 Düşmedi bir kez yüzüm sürmek o servūñ pāyına
Niçe gündür rāh-ı ğamda sāyeveş üftādeyem

78b

- 3 Gerçi dildāruñ baña cevr ü cefādur ‘ādeti
Hāḡ budur cevrine şabr itmege fevḡa‘ l-‘ādeyem
- 4 Hānçer-i nuḡkum nümāyān olalı süsen-miṡāl
Ḳayd-ı a‘ dādan bi-ḡamdi ‘llāh hele āzādeyem
- 5 Zü‘l-fikār-ı ḡāme elde Döldül-i ḡab‘ ise rām
Feyziyā meydān-ı naẓm içinde Ḳaydar-zādeyem

291

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 İzḡrāb-ı dil-i maḡzūnumı taḡrİR idemem
Ḳorḡarın sūz-i dilümden ḡutuşa levḡ-i ḡalem
- 2 Bir kerem kānı benüm ḡālüme raḡm itse didüm
Didi bir pİR-i cihān-dīde vefāt itdi kerem
- 3 Ḳurtulam gibi göñül dest-i ḡam-ı ‘ālemden
Devletüñde bir adam ḡaldı hemān mülk-i ‘adem
- 4 Bülbül-i dil çekilür uçmaḡa ārām itmez
Var ise ḡāḡıruña geldi gül-i bāḡ-ı İrem
- 5 Feyziyā virdüñ ise pİrezen-i dehre ḡalāḡ
Gelmesün ḡāḡıruña zerre ḡadar ḡāḡır-ı nā-şāduña ḡam

292

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Derd ile dīdelerüm yaşına hem-demdür dem
Heçr ü hem-dilde muzā‘ af daḡı müdḡamdur ḡam

- 2 Çeşm-i giryānı ider seyr-i ruḥuñdan maḥrūm
Görmeyin bir daḥı ey iki gözüm nemdür nem
- 3 Şaḥn-ı dīdemde ḥayāli ḫaşınuñ keştī-mişāl
Fi 'l-meşel lücce-i ḥūn-ābe-i giryemdür yem
- 4 O ṭabīb-i dile şorduḡda devā-yı derdüm
Şundi ağızuma lebin didi kim emdür em
- 5 Bu ne ḥikmet durur ey Feyzī-i bī-çāre ki 'ışḡ
Zaḥımdur bu dil-i mecrūḥuma merhemdür hem

293

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1 'Ālem ḥayāt-ı nev bulur cānlar bağışlar dem-be-dem
Şan nefḥ-i İsrāfildür [ü] bāruzān-ı şubḥ-dem
- 2 'Ālem şükufte gül gibi dil-keş hevā sünbül gibi
Her murḡ ider bülbül gibi gülşende elḥān u naḡam
- 3 Eşçār-ı tīre sebzeḫām olup zuḥūr itdi tamām
Esrār-ı *men yuḥyi 'l-'izām vehiye ramīm* ey şanem
- 4 Gül ḡoncesi burḡa' -fiken zülf-i nigārı pür-şiken
Zātu 'l-'imād oldı çemen mānend-i gülzār-ı ārem
- 5 Olup nümüne lāleden dikdi ḡabālar kāleden
Pirāhen itdi vü ilāh ezhāra ḥayāt-ı ḡıdem

- 6 Güller nebek-i zer-feşān nigār-ı sīmin aq cūvān
İtdi yine şāh-ı zamān gösterdi cūvān pūr-ni' am
- 7 Feyzī yine nev-rūzdu gül bostān-efrūzdu
Hengām-ı sāz u sözdür ol bu dem ile muğtenem

Harfu 'n-nūn

294

Me' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Bin āh ile cüdā düşeli la' l-i yārdan
Çekdüm ayağı bezm-i mey-i hūşkvārdan
- 2 Kūy-ı nigāra uğrariseñ ey nesīm-i şubh
' Arz-ı maḥabbet ile bu ben ḥāksārdan
- 3 Girdāb-ı hecre düşdi dirīgā ki fülk-i dil
Bilmem eşer zuhūra gelür mi kenārdan
- 4 Ḥayfā ki gitdi bir yañadan elden iḥtiyār
Bir yaña gitdi şabr-ı dil-i bī-ḳarārdan
- 5 Her demde zülf-i yāri perişān ider şabā
Feyzī kime şikāyet idem rūzgārdan

295

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

- 1 Yoğiken kaḳ' ā nişāna zerrece ḥurşīdden
Olmadin hiç bir eşer peydā meh ü nāhīdden

- 2 Gün gibi kevn ü mekânı tutmuşıdi pertevüm
Şaf u pāk idi vücūdum zulmet-i taqyīdden
- 3 Cānlar her sāde-rū dildāra meyl itse n'ola
Aşlı dürvār ise anuñ 'ālem-i tecrīdden
- 4 Zāhidā destüñde saçuñ olmasun pā-bend-i dil
'Ārif ol kırtar özüñ ser-rişte-i taqlıdden
- 5 Herkesi kendüñle bir gör olma aḥvelveş zū-bīn
Aç gözin çeşm-i cilā vir pertev-i tevḥīdden
- 6 Lezzet-i dünyāya talup āḥiret zevkın kıoma
Baḥş-i māfī birle geçme devlet-i cāvīdden
- 7 Mest olup bezm-i fenā içre mey-i 'ışkıdan müdām
Feyziyā geç cām-ı Cemden sāğar-ı Cemşīdden

296

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Kesmem ümmīdüm elin zülf-i dil-āvīzüñden
Kaçma sultān-ı kerem bende-i nā-çizüñden
- 2 Göñlümüñ bāğını aç gül gibi ḥandān eyle
Dem-i cān-baḥş ile ol gonce-i nev-ḥizüñden
- 3 Acı sözlerle beni münkesirü 'l-bāl itdi
Varımı alımadum la' l-i şeker-rizüñden
- 4 Ten-i pā-mālumu çāk itdi çıkardı başdan
Nice kıan ağlamayın ḥançer-i ser-tizüñden

79b

- 5 Tūfī-i tab‘ ı neler söyler idi Feyzī’nün
Perīveş bulsa kelām-ı şeker-āmizünden

297

Müstef‘ ilātün Müstef‘ ilātün Müstef‘ ilātün Müstef‘ ilātün

- 1 Āh ol perīveş mānend-i āteş gāyetde ser-keş cānān elinden
İnşāfa gelmez yüzüme gülmez hiç şādır olmaz ihsān elinden
- 2 Kātli itmek için ‘uşşākı bir bir hışm ile alsa destine şemşir
Key pevlivāndur şol kes ki anuñ kırtara cānın ol ān elinden
- 3 Şun baña sākī bir kaç ayağı cān-ı cihāndur virsün ferāğı
Ten nā-tüvāndur dil bī-emāndur hayli zamāndur devrān elinden
- 4 Cevr ü cefāyı yār itse efzün olur derün-ı dilinde bīrün
Zulmı çoğ itse az itse ‘adli tiz ayrılır ol sulţān elinden
- 5 Budur felekde ‘ādet ki her ān kırtulmaz aşlā erbāb-ı ‘irfān
Hecr āteşinden miñnet belinden a‘ dā dilinden nā-dān elinden
- 6 İfnā-yı hestī itmezse sālİK olmaz velāyet şehrine mālİK
Gör Mışra Yūsuf olmadı sulţān ayrılmayınca Ken‘ ān elinden
- 7 ‘İbret göziyle ol Feyzī nāzır her ne olursa ‘ālemde zāhir
Hep kār-ı Hākdur hiç şübhe yokdur kim nesne gelmez insān elinden

298

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Hecr-i ebrū-yı hayāl-engiz u fetret-sāzdan
Bu şerār-ı āh bir resm oldu şemşir-bāzdan

- 2 Naṭ' -ı gülşende gel açıl gül gibi ey lāle-ḥad
Gönçeye ruḥ gösterüp mat it anı açmazdan
- 3 Gerçi sen şeh-nāza nāil sen nigār-ı sāzkār
Ḥoş gelür 'uşşāka ammā büselik şeh-nāzdan
- 4 Zaḥm-ı peykānın çeker sırrın dimez aşlā gönül
Ya nice geçsün oḡuñ anuñ gibi hem-rāzdan
- 5 Sille-i āh u şererbārum tokındı Feyziyā
Nā-geh otlar çıkdı çeşm-i çerḥ-i ra' d-endāzdan

80a

299

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Luṭfile gehi bir güle baksa kereminden
Kim ağlar idi ol şeh-i ḥüsnüñ siteminden
- 2 Ğamnāk görüp şundı baña sāķi ayacı
Yārüñ kadem itdüm yine kālā-yı ğamından
- 3 Bir görse senüñ ey büt-i Çin ziver-i ḥüsnüñ
Rāhib uşanur biñ bezer idi şaneminden
- 4 Gönderme eṭibbāya i' lāc it öz elüñle
Bi'llāh dil-i bīmārumı kırtar eleminden
- 5 Levḥ-i dili Feyzi pür olup fikr-i ḥaṭuñla
Sevdā-zededür kilik-i każānuñ raḡamından

300

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Niçe dem bülbül-i dil ötdi cāndan
Rehā bulmadı ey gül-ruḥ figāndan
- 2 Ğam-ı la' lüñle ağların dem-ā-dem
Gözüm yaşı anuñçün oldı қandan
- 3 Қadeḥ dik bezm-ārā ey sāķī-i mey
Ne қan yutdum şarāb-ı erguvāndan
- 4 Göñül tutmas ögütini yitse³³
Yoқ aña hey anuñ yaḥşı yamāndan
- 5 Nişān kıtur ḥadeng-i cevre cismin
Bu Feyzī geçmez ol қаşı kemāndan

301

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Dem-i vuşlatda ğāfil olma hecr-i nā-gehāniden
Bahāra girre olma vehm қıl faşl-ı ḥazāniden
- 2 Қabā-yı 'izz ü devlet fi 'l-ḥaķīқа faqr şālıdur
Ne ḥāşıl ḥil' at-ı şāhī vü tāc-ı Ḥüsrevānī' den
- 3 Yazar her şüreti naққāş-ı қudret muқtezāsınca
Bu ma' nā-yı taşavvur eyle gel taşvīr-i Mānī' den

³³ Mısrada bulunan vezin bozukluğu mısradaki son kelime atılarak giderilmiştir.

- 4 Zülāl-i ma' rifet nüş eyle Hızrāsā bu zulmetde
Eger maḥzūz iseñ ey dil ḥayāt-ı cāvidāniden
- 5 Ḥuṭūṭ-ı vech-i Ādem remzin idrāk eyleyen añlar
Netice n'eydügini nükte-i seb' a'l-meşāniden
- 80b
- 6 Ḥazer eyle ḥazer dūd-ı kebūd āh-ı 'āşıkdan
Murād ol düddur zīrā każā-yı āsmāniden
- 7 Yine gavvāşveş dür gibi elfāz ile ey Feyzī
Kenār-ı nazma gevherler çıkar baḥr-i me' āniden

302

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

- 1 Ol kebki şikār itmekiçün çekdi cefāsın
Bilmezlik ile murğ-ı dil uçurdu şafāsın
- 2 Āyīne-i dil oldı cemālünle mücellā
Başdan ayağa nürsın ey şüh cilāsın
- 3 Eyledi acı sözler ile dilleri muğber
Ḥaṭṭuñdan o da muğber olup buldı cezāsın
- 4 Yüz yirde yararsa güzelüm cānuma minnet
Tek ḥançerüñe bu dil-i pür-yāre yarasın
- 5 Ebruña hemān māh-ı nevi buldı mümāşil
Feyzī felegüñ gördi orasıyla burasın

303

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey dehānuñ ğonce-i nevrete-i güلزār-ı hüsn
V'ey ruḡ-ı cān-perverüñ berg-i gül-i bī-ḡār-ı hüsn
- 2 Kaşlaruñ pīrāye-i ser-nāme-i mihr-i vefā
Ḥaṭṭ-ı levḡ-i 'ārızuñ ser-levḡa-i tūmār-ı hüsn
- 3 Luṭf-ı güftāruñladur her dem revāc-ı naḡd-ı 'ıṣṡ
Şevḡ-ı ruḡsāruñladur germiyyet-i bāzār-ı hüsn
- 4 Çekme burḡa' kim tecellī bī-cemāl olmaz nihān
Kendüyi maḡfi ḡomazdur mihr-i pür-envār-ı hüsn
- 5 Kaşuñā āh itmeden cebheñ neden pür-çindür
Bādesiz ṡurmaz temevvüc eyler ol zehḡār-ı hüsn
- 6 Ḥāksār olmaḡdur ey dil muḡtezā-yı derd-i 'ıṣṡ
'İzz ü istignā durur her laḡza kār u yār-ı hüsn
- 7 Dīde-i Ḥaḡ-bīnimüz yoḡdur ḡabāḡat bizdedür
Yoḡsa ṡutmuşdur cihānı Feyziyā āşār-ı hüsn

304

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Emriñe Rāmiz efendi şeh-i Dārāsın sen
Yeḡ-i ḡudretle çekilmiş kaşı tuḡrāsın sen
- 2 Eyledüñ büy-ı 'adāletle mu' aṡṡar dehri
N' ola ḡılduḡsa ḡaṡā kār-ı 'aṡāyāsın sen

- 3 Mürdeveş qalmıŝ idüm Hızrveş itdün ihyā
Ey leb-i āb-ı hayātum dem-i ‘İsāsın sen
- 4 Kūyuñı cennete teşbīh ider ehl-i ‘irfān
Zīnet-i bāğ-ı İrem kām̄et-i tūbāsın sen
- 5 Būlbūlāsā dem urursa ‘aceb olmaz Feyzi
Gülşen-i dehre ŝehā ğonce-i zībāsın sen

81a

305

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Bulmağ isterseñ iki ‘ālemde rāhat kūŝesin
Çek elün cānā cihāndan tut ferāğat kūŝesin
- 2 Olma ten-perver çerāğāh-ı cihānda hemçü gāv
Nefsüñe cebr eyleyüp bekle riyāzet kūŝesin
- 3 Cehd idüp dil murğını dām-ı tama‘ dan kıl ħalāŝ
Miskin it ‘anğā-ŝıfat k̄āf-ı kanā‘ at kūŝesin
- 4 Hāne-i dünyāda mescid küncini terk itme kim
Bulasın tā dār-ı ‘uqbāda sa‘ ādet kūŝesin
- 5 Menzilün künc-i selāmet ola dirseñ Feyziyā
İhtiyār eyle yūri kūy-ı melāmet kūŝesin

306

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Dostum bir kez ‘ilācum itmedün mecrūh iken
Herkesē dārü ’ŝ-ŝifā-yı ŝefkatün meftūh iken

- 2 **Qalbüme tımşälüñi tarh itmiş üstäd-ı kader**
Qalb-i Ādemde miyân-ı āb u gil maṭrūh iken
- 3 **Beyt-i dilde ‘ışq bir müşkil mu‘ammâdur anı**
Mümkün olmadı çıqarmaq ser-be-ser meşrūh iken
- 4 **Ey selâmet ehli derd-i ‘ışqdan vehm eyle kim**
Ādemi mezmûm-ı ‘âlem eyler ol memdūh iken
- 5 **Adım adım ‘âlem-i bālâdan indim çün yire**
Adım Ādem oldı Feyzî bir mücerred rūh iken

307

Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilün

- 1 **‘Ārızuñ mir’âtına eyler naẓar-bînâ olan**
La‘ l-i şekkerbâruñ ister tūtî-i güyâ olan
- 2 **Teng-diller tâb-ı ruhsâruñla bulmaz rüşenâ**
Mihr-i ‘âlem-tâbı görmez zerrece a‘mâ olan
- 3 **Sende ḥatm oldı leṭâfet sendedür vech-i ḥasen**
Şimdi sensin ey ḥabîbüm şems-i bezm-ārâ olan
- 4 **Bir içüm sudur o la‘ l-i âbdâruñdan murâd**
Hiç dirîğ eyler mi âbı teşneden iskā olan
- 5 **Kimdür ol çâpük-süvârı vaşf iderken Feyziyâ**
‘Arşa-i ‘âlemde raḥş-ı tab‘ uma hem-pâ olan

308

Mef'ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Meyl eylemez zehārif-i dünyāya merd olan
İklīm-i dilde ' ışk ile varı çü merd olan
- 2 'Älemde tāb-ı miḥnet-i dildār var iken
N'eyler şafā-yı ḥātır pes ehl-i derd olan
- 3 'Işk ile germ olur dili şuvar zamānede
Künc-i belāda hem-nefes-i āh-ı serd olan

81b

- 4 Çeşm-i sipihre çekse yeridür kuḥl gibi
İzi tozını rāh-ı maḥabbetde gerd olan
- 5 Gül gibi gülsitān-ı dehirde şafā sürüp
Feyzī 'adūya ḥār u eḥibbāya verd olan

309

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Ruḥuñ āyīnesinden ḥaṭṭ-ı jengārı gider gitsün
Şafā kesb idelüm mir 'āt-ı ḥātırdan keder gitsün
- 2 Gerek kes başımı tenden gerek al cānumı benden
Çapuñdan gitmegüm yoḫdur giderse cān u ser gitsün
- 3 İzüñ tozına beñzer dīdeler kuḥl-ı Şıfāhānī
Varup gözden geçürsün anı bir şāhib-naẓar gitsün
- 4 Şaḫın başdan çıkarsın vaşl-ı dildārı ümīd itme
Derünuñda gönül sen bu ḥayāli gel çıkar gitsün

- 5 O zālīm Feyzî'yi qatlı itmek ister tîğ-ı cevri ile
Meded başı yarağın görsün oña bir haber gitsün

310

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Eger yād itmedin dirsem lebün şürbi müdām olsun
Baña keyfiyyet-i cām-ı mey-i 'ışkuñ harām olsun
- 2 Hemān tek bezme gel cām-ı şarāba ihtiyāc olmaz
Lebün bāde zenehdānuñ aña billür cām olsun
- 3 Kemiyyet bāde-i gül rengi sür meydāna ey sākī
Ayağ altında qalsun leşker-i gam inhizām olsun
- 4 Serāy-ı şāh-ı 'ışretdür mükedder kılmasun sāğar
Derün-ı qaşr-ı dil başdan ayağa la' l-ı cām olsun
- 5 Ser-ā-ser cism-i zerdi dāğ ile zeyn eyle ey Feyzî
Ser-i şemşîr-i tab' üzre muraşşa' bir niyām olsun

311

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 Zülf-i siyehün bir şiken-i ham-be-ham olsun
Dīvāne gönül beste-i zencîr-i gam olsun
- 2 Pā-būsuña meyl eyleyen ey serv-i ser-efrāz
Üftāde-i rāh-ı gam u hāk-i qadem olsun

- 3 Ağzuñdağı dendānuñı lü 'lü-yi ' Aden'den
Yeg görmez ise ħ̃āce vücūdı ' adem olsun
- 4 Taşvır idemez kılcasınuñ mūy-ı miyānuñ
Naqqāş gerek Mānī-i nāzik-ķalem olsun
- 5 Feyzī'ye şehā ' ayn-ı vefā maħz-ı şafādur
Senden ne gelürse sitem ü ger kerem olsun

312

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

82a

- 1 Her dem ol gonce-dehen gül gibi ħandān olsun
Ağlasun bülbül-i dil derd ile nālān olsun
- 2 Tır-i müjgānına olsun ten-i fersūde fedā
Cān u dil kaçlarınuñ yayına ķurbān olsun
- 3 Devlet-i ħizmetüñe vāşıl olan bende hemān
Varsun ey şāh-ı cihān ' āleme sulṭān olsun
- 4 Gerek öldür beni cāna gerek iħyā eyle
Tek hemān bu dil-i pür-derdüme dermān olsun
- 5 ' Āşık-ı şādıkūñam didi kim işbāt ideyin
İtmez isem sözümüñ cümlesi yalan olsun
- 6 Söylemezsin bize uyup suħen-i a' dāya
Olmasañ söyleşirüz ey meh-i tābān olsun
- 7 Feyziyā genc-i murāda dileyen kimse vüşül
Yıksun eyvān-ı enāniyyeti vırān olsun

313

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Mevsim-i faşl-ı bahāra ins [ü] cān reşk eylesün
Revnağ-ı gülzār-ı dehre bāgbān reşk eylesün -
- 2 Geldi çün nev-rüz-ı sultānī şeref buldı cihān
Gülsitān-ı 'āleme bāğ-ı cinān reşk eylesün
- 3 Reşk-i firdevs-i berīn oldı bu demde bāğ u zāğ
Şavt-ı murğān-ı şabūha bülbülān reşk eylesün
- 4 Pire-zen dünyā bahār ile bulup nağş-ı nigār
Nev-'arūs-ı dehr neşāt-ı zamān reşk eylesün
- 5 Bir ğazel nazm eyle Feyzī vaşf-ı sultān-ı bahār
Şā' irān sihr āferīnān-ı cihān reşk eylesün

314

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol kamer-ruhsārı Hāğ benden cüdā göstermesün
İsterem ol günleri baña Hudā göstermesün
- 2 Virmesün ağıyāra yüz āyīneveş ol lāle-ruğ
Herkesi bed-manzara rüy-ı vefā göstermesün
- 3 Çekmeyem dirse eger 'āşık belā vü miñneti
'İşk izhār itmesün hiç ibtilā göstermesün
- 4 Kim bağar mir'āt-ı rüyüñ var iken ey nūr-ı 'ayn
Çihresin āyīne-i 'ālem-nümā göstermesün

- 5 Her ne cevri eylerse dil-ber rāzı olduğ Feyziyā
Tek vefā kıılmağa aĖyāre rızā göstermesün

315

Mef'ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Sevdā-yı 'ıřķ itse n'ola Ėatı-ı nev-füzün
Ehl-i hevāya faşl-ı bahār artırur cünün
- 2 Bir serv yok ki kāmet-i dil-cūña beñze
Bir çeřmesār görmedi eřķüm gibi ' uyün

82b

- 3 Āheste tıtma cām-ı mey-i bezm-i Ėamda gel
Devrān elinden olmayalum sākıyā zebün
- 4 şanma felekde hāledür ol dāire cezüb
TeshİR ider o mihri dilā māh-ı pür-füsün
- 5 Feyzi kıuluñ ki kışver-i nazmı o feth ider
'Avn-ı Ėudā olursa eger aña reĖ-ñümün

316

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

- 1 Kıāmet-i dildāra baķsun serv-i mevzün isteyen
Başuma kılsun nazār seylāb-ı CeyĖün isteyen
- 2 Bāde-i řāfi gibi ayaklara düşsün müdām
Lāle-ruğ sākı elinden cām-ı gül-gün isteyen
- 3 'ıřķuñ ile olmuşam dıvāne ey Leyli-Ėırām
şimdi seyr itsün meni bir tāze Mecnün isteyen

- 4 Dişlerüñ vaşfindaki ebyātuma kılsun nazār
Ey lebi mercāñ cihānda dürr-i meknūn isteyen
- 5 Feyziyā ‘ömrinde hîç şād u feraḥnāk olmasun
Göñlini ‘āşıqlaruñ ğamgīn u maḥzūn isteyen

317

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 İtse ol ğonce-dehen ğunc u delālı severin
Gözi elada olan şīve vü ālı severin
- 2 Hürmen-i ḥüsn-i cihān-süzına fer virdüğiçün
Merdüm-i dīde gibi dāne-i ḥāli severin
- 3 Süz-ı āhum felege irdi egerçi kim benüm
Kāmetüm ḥam iden ol qaşı hilāli severin
- 4 Güle dāim ḥaber-i yār kirāmile gelür
Gül-i ümmīdüm açan bād-ı şimālī severin
- 5 Zü-fünūnam bugün erbāb-ı belāgat içre
Diye ger Feyzī o şeh ehl-i kemāli severin

318

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Gitdi elden dil-i ğam-ḥ̣ār ‘aceb n’eyleyeyin
Kodı ayakda beni yār ‘aceb n’eyleyeyin
- 2 Göñlüm alınca vefā kıлмаğa itdi ikrār
Şimdi dutmış ider inkār ‘aceb n’eyleyeyin

3 Bülülāsā gamı bāğına düşelden o gülün
Dile geçdi elem-i hār ‘aceb n’eyleyeyin

4 O ʔabīb ü dil [ü] cān Feyzī-i dil-ḥastesine
İtmedi luʔf ile tīmār ‘aceb n’eyleyeyin

319

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 ʦūʦī-i ʔudsī durur cānum ʔafesdür aña ten
Ĝam degüldür ‘āķibet ger eylese ‘azm-i vaʔan

2 Berfile ağardı şanma güz nihāl-ı bāğını
Zahmet-i deyden ölüpdür aña şarmışlar kefen

3 Berg-i ‘irfāndan vücūduñ naḥli ‘āri bulmağa
ʦoğrı bulsuñ Ḥaḥ yolında nitekim serv-i çemen

4 Ögretür ‘ilm-i ḥakīkatı gönül bī-ḥarf ü şavt
Ḷanda gördüñ ey mu‘allim rāst söyle böyle fen

5 ʔal‘a-i ḥüsnüñ emīrisin ʔuluña dād ʔıl
Cevr ile zer tegyüzüm zerd itme ey sīmīn-beden

6 Çeşm-i şūḥuñ kim bulupdur şāh-bāz-ı cān şikār
Tār-ı zülf-i ‘anberīnüñdür aña müşkīn-resen

7 ‘Arz-ı taḥşīr ile Feyzī olma ey men ḥavfdan
Zerre miḶdārı günāhuñ ʔağ deñlü añla sen

83a

320

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ruḥ degül berg-i gül-i bāğ-ı leṭāfetdür bu
Leb degül ğonce-i gülzār-ı melāḥetdür bu
- 2 ' Āşıkuñ cānı yirinden qopar itdükçe kıyām
Bu ne kāmēt ne kıyāmēt ne kıyāfetdür bu
- 3 Gerçi kūyuñda beni seg yerine görmezsın
Baña ammā güzelüm ' ayn-ı ' ināyetdür bu
- 4 Naqd-i ' ömrini virür ḥ̄āce metā' -ı dehre
Ḥāşılı ḥarcına yitmez ne ḥasāretdür bu
- 5 Velī bend itmişiken silsile-i miḥnet ü ğam
Feyziyā nazım-ı Türk' de ne selāsetdür bu

321

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Dür-i nā-sūfte arz itseñ tebessümde ne dişdür bu
Be-ḥod ḥand ile ey gül-ruḥ yüzümüze gülişdür bu
- 2 Kıya yā qaşlaruñla ölmemüz ' ayn-ı ' ināyetdür
İşi cellād-ı ğamzeñ zecr olursa yavuz işdür bu
- 3 Beyābāna şalar kebg-i tezervi ḥüsn-i reftāruñ
Bu ne āfet revişdür ne kıyāmēt yürüişdür bu
- 4 Ayaq başduqça cevre geldi bilmezlikden ' uşşāka
Kudūmi pāyesinde dil-ber-i şāhib-revişdür bu

- 5 Baş egmez tîğ-i ser-tîz-i ser-efrâza dime Feyzî
Ser-i sevdâ-zedeñ semtine başka serzenişdür bu

322

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Hâtuñ gördükçe ağılsam dime bātıl ' ameldür bu
Begüm aq akçe qara gün içündür bir meşeldür bu

- 2 Güzellik kimi dir kim zülf ü hâl u had u kâmetdür
Kimi sermâye-i hübân göz aldur dir güzeldür bu

- 3 Na' alçeñ izini gördük raķibe varduğñ tıyduķ
Yerüñ qulağı var dirler kelâm-ı bî-bedeldür bu

83b

- 4 Beni cür' a gibi şalma ayağa destgîrüm ol
İnanma düşmene söz çok olur ' âlemde âldur bu

- 5 Hemânâ tab' -ı Feyzî gülşen-i ezhâr-ı ma' nâdur
Açılmış bir gül-i penç-bergdür şanma gazeldür bu

323

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gülşen-i küyuñda dil ruhsârüñ eyler ârzü
' Andelîbüñdür gül-i bî-hârüñ eyler ârzü

- 2 Râstî meyl eylemez şimşâda tab' -ı müstaķîm
Ey sehî-ķad serv-i hoş-reftârüñ eyler ârzü

- 3 Gevher-i eşküm görünmez dīde-i giryānuma
Dür-c-i la' lūnde dür-i şehvāruñ eyler ārzū
- 4 Dil lebūñ emmek dehānuñ öpmek itmezdür ümīd
Merḥametle bir ağız güftāruñ eyler ārzū
- 5 Tūḫī-i cān nuḫka gelmez her nefes dem-bestedür
Var ise āyīne-i dīdāruñ eyler ārzū
- 6 Şaqlaram sīnemde cānı bu temennā eyle kim
Bir gün anı nergis-i bīmāruñ eyler ārzū
- 7 Feyzī'ye bir zerrece gelmez meh ü mihr ü felek
Āftāb-ı rüy-ı pür-envāruñ eyler ārzū

324

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Eşer irmiş şemīm-i sūnbülünden ay gözi āhū
Ḥuten deştindeki miskīn gāzāluñ aşlı budur bu
- 2 Ḥarāretten teb-i mihrūñle cānum ağızuma geldi
Meded dil-teşneyüm la' lūñ zülālinden bir içim su
- 3 Esir ḥayāl ü zülfüñ iki āşüfte ḫuluñ vardur
Birinüñ 'anber adı birisinüñ sūnbül-i ḫoş-bū
- 4 Gözüm nūrı 'aceb merdüm-keş ü gaddārdur gamzeñ
Amān bilmez dem-ā-dem anlara ḫan içen olmuş ḫū
- 5 Teğāfül eyleyüp şorşañ faḫīre sevdüğüñ kindür
Diye Feyzī ḫuluñ cānā ki sensin ey hilāl-ebrū

Harfu 'l-hā

325

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

- 1 Gözden birağup dāne gibi ' ākili her gāh
' İzz-bāl-i felek yüce tutar cāhili çün gāh
- 2 Dāmān-ı kabā-yı emelüñ tülina had yoğ
Pirāhen-i ' ömr ise çatı köhne vü kütāh
- 3 Çekdüm zen ü maħbūba ta' alluğdan eli ben
İtdüm bir uğurdan bu iki rāhdan ikrāh
- 4 Sehban-ı ' Arab kim füşahā şahıdur el-ħağ
İnkār idemez nazm-ı beligānemi ħāşāh
- 5 Feyzī göricek ehl-i suhen tab' -ı selimüm
Teslīm idüp hep didiler sellemeka 'llāh

84a

326

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

- 1 Kūyuñ güzelüm ħağ bu ki gülzāra müşābih
Vaşluñ gül-i ter hecr ü gamuñ ħāra müşābih
- 2 Gülden ruğ-ı renginüñi temyiz idemezdüm
Olmasa ruğıñ nūra vü gül-nāra müşābih
- 3 Ĥünī gözüñüñ küfrine şek ħalması çat' ā
Zülfüñ şanemā olalı zünnāra müşābih

4 Dendān-ı şafā-baḡşuḡa lü 'lü ' nice beñzer
Olmaz çü şehā gevheri her ḡāra müşābih

5 Her dem ki lebūñ vaşfını Feyzī ide takrīr
Güftārı olur la' l-i behādāra müşābih

327

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1 Şebāngeh mäh-ı nev görüp cemālūñ oldu dil-ḡaste
Anuñçün sā' atine varmayup ḡayb oldu āheste

2 Kaçan yüzüñden ey meh nāz ile ref' -i niķāb itseñ
Şu' ā' -ı mihr-i rūyuñdan olur ḡurşid dem-beste

3 Görinen bām-ı çerḡ üzre degül kavş-ı kuzeh ey şeh
Kaçuñda bendeñ olmuşdur eyā mihr ü miyān beste

4 Ne minnetdür şehā cānum alur göz ile tek bir baķ
Helāl olsun eger ķanum içerse ol iki meste

5 Der-i devlet-me' ābuñda dilā bir 'id-i aḡķardur
Eger kimdür dir iseñ Feyzī bendeñ dest pā-beste

328

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Bezm-i gülşende dilā yār ile nūş it bāde
Rūzgāruñ elem-i ḡırmenini vir bāde

2 Sevicek ol şeh-i ferruḡ-ruḡ u ferḡunde-demi
Geldiler derd ü belā baña mübārek bāde

- 3 Ten-i vîrâne yıkılmağda dilâ gitdükçe
Kâşki gelmeye idüñ bu ħarâb-âbâda
- 4 Görmezem ħâli ħayâlini belâdan münfek
Bilmezem nokta midur yolısa o taht bâda
- 5 Râhat isterseñ eger eyle libâsuñı palâs
Ki şafâ yok durur ey Feyzî şağın dîbâda

329

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ol görinen ħâl-i câna âteşin-ruhsârda
Miskden bir yâsemindür der-miyân-ı nârda
- 2 Bu dil-i meyyâlde ol nağş-ı ħad-i lâle-gün
'Aks-i ħâverdür ki deryâya düşer eşħârda
- 3 Gūyiyâ şağn-ı şafağda bir hilâl itmiş tülü'
Ey meh ebrūñuñ ħayâli dîde-i ħünbârda
- 4 Yüzüne kılmadı secde bî-namâz oldu meger
Çöpe şarup gülleri gezdürdiler bâzârda
- 5 Feyziyâ müy-i miyânı vaşfın eylersen dağık
Hem-ser olursañ ħayâli'ye n'ola güftârda

84b

330

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Şalınma ħ~âce nâz ile fâħir libâsda
Ķor cismüñi felek senüñ âħir palâsda

- 2 Aldanma beg [şafâ vü] sürürına âlemün
Bir gün şafâ süren nice gün kaldı yasında
- 3 Mir'ât-ı dilde cilveger olmaz cemâl-i Hâk
Dünyâ maḥabbetiyle eger kılsa pâsda
- 4 İklîm-i kalb-i 'ârife nisbet fezâ-yı kevn
Bir ḥaṭve yerce var ola ancak kıyâsda
- 5 Tâ' at ki ma' rifetsiz ola zâhidâ hemân
Beñzer o kaşra kuvveti yoḫdur esâsda
- 6 Kâfir olur 'azâb-ı Hudâ'dan olan emîn
Mü'min gerek miyân-ı recâ vü hirâsda
- 7 Her bir sözüñ be Feyzî senün bir kitâbdur
Raḡbet ider ma'ârife yoḫ like nâsda

331

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Şebîh olmaz saña gül-berg-i ter nâzûk-bedenlikde
Bulınmaz zer nazîrün ey semen-ber sîm-tenlikde
- 2 Lebün açdurmaz ağzın goncenün hergiz leṭâfetde
Femün söyletmez aşlâ ṭûṭî-i şîrîn-suḫenlikde
- 3 Cemâlün ka' besini özlemişken merdüm-i çeşim
Muḡeylân-ı müjem yol virmeyüp kaldı dikenlikde
- 4 Şehâ şahn-ı ruḫunda cā-be-cā bu ḥaṭṭ-ı müşkînün
Ekilmiş misk-i Rûmî toḫmıdur yir yir semenlikde

- 5 Şemīm-i kākülün ki eyledi ben mürdeyi ihyā
Nesīm-i cān-fezā her dem ola tağ u şenlikde
- 6 Yatur vīrānelik içinde hecr ile dil-i maḥzūn
Gezer ağıyār-ı bed-şādın olup yār ile şenlikde
- 7 Dilerseñ pertev-i nūr-ı hüviyyet berç ura dilde
Ta‘ ayyūn perdesin ref‘ eyle Feyzī ḳalma benlikde

332

Mef‘ ülü Fā‘ ilātün Mef‘ ülü Fā‘ ilātün

- 1 Çeşm-i revānı keşf it seyr it cihān içinde
Rūḥ-ı muşavveri görür itdi cān içinde
- 2 Ol şāh-ı ‘ālī-nişāndur sulṭān-ı lā-mekāndur
Günden daḥı ‘ayāndur olur nihān içinde
- 3 Bir terdür ol zamāndan cism ü cihān u cāndan
Ḥāric degül mekāndan olmaz mekān içinde

85a

- 4 Ḳalır gümānda her ḥām irür fesāde encām
Her puḥte nūş ider cām dāru ‘l-emān içinde
- 5 Cehd ile mürşide yit rāh-ı ḥaḳīḳate git
Ādāb-ı şer‘ i ḥıfz it serv-i ‘ayān içinde
- 6 Deryā-dil ol hemīşe ḳıl şabr ḍarb-pīşe
Tā kim güher[ü] tīşe deryā vü kān içinde
- 7 Ey cümleñüñ mu‘ ĩni vir Feyzīye yaḳīni
Ḳoma dil-i ḥazīni reyb ü gümān içinde

333

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

- 1 Kānı bir şālih-i Hāq şimdi fenā şeklinde
Düzd-şüret çoğalupdur fuḳarā şeklinde
- 2 Kendüyi ḥalkā velī şatmada āldur niçe bün
Rind-i ḳallāş-ı cihān āl-i ' abā şeklinde
- 3 Kānı şehri oğlını kim nişf-ı ' ilimdür diyeli
Ehrimenlerdür olan hep zürefā şeklinde
- 4 Bir sözi söylemege toğrı degülken ḳādir
Niçe nā-dānı görürsün şu' arā şeklinde
- 5 Feyziyā kūs getüri rüy-ı zemīni arasañ
Rāh-ı Hāḳda bulamazsın zu' efā şeklinde

334

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Leṭāfet-i leb-i la' l ḥarāb rengine
Şafā-yı ḡabḡabı bir ḳatre-i āb rengine
- 2 Ḥayāl-i ' arız-ı mey-gün-ı yār ile pürdür
Gözüm bi-' aynihi cām-ı şarāb rengine
- 3 Göñülde sūziş-i ḡamla gözüm döker ḥün-āb
Henüz iş içre ḳonulmuş kebāb rengine
- 4 Göründi çeşmüme bādī nazarda çāh-ı zeḳan
Tamām-ı sufte degül dürr-i nāb rengine

- 5 Verā-yı sâdeden ol cism-i pâki seyr iderüz
Derûn-ı şîşede Feyzî gül-âb renginde

335

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Severüz dil-beri vü bâl ise de
Umaruz luḫfını muḫâl ise de

- 2 Vuşlat endîşesile eglenürüz
Gerçi bî-hüde bir ḫayâl ise de

- 3 Ele al serverâ başup çekme
Dil-i üftâde pâymâl ise de

85b

- 4 Fâriğ olma hevâ-yı zülfünden
Murğ-ı cânım şikeste-bâl ise de

- 5 Ṭağlar çekmedügi bârı çeker
Feyzî-i ḫaste bî-mecâl ise de

336

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Fikr-i zülfün âteş-i 'ışkuñla genc-i sînde
Şeb-çerâğ ile yatur bir mârdur gencînde

- 2 Bâde-i gül-gûna rehn itmezdi anı ehl-i 'ışk
Bir kerâmet olsa zâhid ḫırça-i peşmînde

- 3 Bir nazarda âdeme biñ dürlü şüret gösterür
Bî-vefâlar resmi vardur var ise âyînde

4 ‘İbret alsun hañcer-i ğamzeñle yüz biñ pāre kı
Varisa mihründen özge sine-i bî-kînede

5 Bir söz añlar dil-rübā yok ʔab‘ -ı şā‘ ir n’eylesün
Feyziyā bā‘ iş gerekdür nükte-i rengînede

337

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1 Nazar itme geçer ol serv-i revān yaşumuza
Yiter ancak gücümüz dîde-i hūn başumuza

2 Ser-i sevdā-zede bir nev-ħaṭa māil oldı
Bu dağı yazar imiş rüz-ı ezel başumuza

3 Pîr-i ‘ışk olmak olur ħālile sālile degül
Añlayan ħālimüz itmez nazarı başumuza

4 Yıqılır bahtımız āsā dağı ol başumuza
Virür ise yüzi elle hele o başumuza

5 Gerçi besler bir iki gün biri çerḫ-i ḫ’un-ḫār
‘Aķîbet zehr kıatar ħîle ile başumuza

6 Feyziyā merķadümüz sengi gerekdür hūnîn
Bile tā ħāl-i dili nāzır olan ʔaşumuza

338

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1 Müsā‘ id olsa bāzū-yı zamān-ı devlet el virse
Görüşsem nāzeninümle Ḥudā-yı lem-yezel virse

- 2 Ser-â-ser bağlanurdı dilleri a' dâ-yı bed-ḡāhuñ
Eger zülfi kemendinden baña bir iki tel virse
- 3 Miyānın ḡocadan dil-berden ey dil iḡtirāz eyle
Ḥazer ḡıl sūret-i dīvāra daḡı baḡıma bil virse
- 4 Cūvān oldur ki ' uṣṣāḡa ṣafā-baḡṣ ola eṡvārı
Ḳaçan kim ṡa' n-i dūṣmen ḡātıra degse kesel virse
- 5 Neler çekdürdi Feyzi fūrḡate ṣalup beni ol yār
Kim aḡlar idi ḡāhi pāy-būsını bedel virse

86a

339

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Fiḡāna başlasa ra' d ebr-i bārān eṣḡbār olsa
Yüzi ḡülse zemīnün ṣāḡn-ı ḡülṣen sebzezār olsa
- 2 Hevālar mu' tedil cūlar ḡayāt-efzā-yı cān u dil
Dem-i murḡ-ı çemen miḡnet-i ḡül ya' ni bahār olsa
- 3 Ṣāḡhib-i kil-k-i fezā bula bozdı kāseden reṣḡa
Fezā levḡ-i zümürüd-reng ü pūr-naḡṣ-ı nigār olsa
- 4 Egerçi mūmteni' ammā dil-i dīvāne ister kim
Ne ḡülṣen ṡarḡı bozulsu ne ḡül ṣolsa ne ḡār olsa
- 5 Peyün olsun ṡab' -ı Feyzī ' iṣ [u] ' iṣret terkin itmezdür
Ḥuṣūṣā kim leb-i cūy u ḡül-i ṣūret hezār olsa

340

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Dil olsa bir cüvān-ı bī-naẓır ü dil-peẓir olsa
Yir itse taht-ı dilde bir şeh-i şāhib-serir olsa
- 2 Ne temkīndür ki raḥm itmek degül bir kez naẓar kılmaz
Kemend-i turre-i pür-çinine 'ālem esir olsa
- 3 Yolındadır hem eşkin yine şu gibi ḥarc eyler
Ne deñlü merdüm-i ğam-dideyi didüm faķir olsa
- 4 Ḥarīķ-ı nār itmezdür gedā-yı bī-ser ü bāli
Güzeller her ne deñlü pād-şāh-ı bī-naẓır olsa
- 5 O sīm-endāmuñ elbetde vişālin ārzü eyler
Ne deñlü cism-i zerdüm Feyzīyā naķş-ı ḥaşir olsa

341

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ten-i vīrānemi ta' mīre bir imkān olsa
Sebeb olsa anuñ iḥyāsına bir cān olsa
- 2 Dil-i bīmāruma eylerdi ṭabībüm tīmār
Aña bildürmege tek derdümi dermān olsa
- 3 Kıldı fermān-ı hümāyūnına 'ālemleri rām
Ḥātem-i la' li n'ola mühr-i Süleymān olsa

- 4 Ne kadar olsa kim ağlardı cefāsından anuñ
Yüzüme baksa gehī gül gibi ḥandān olsa
- 5 Şarşılur pür-felek inler melek efgān eyler
Feyziyā ‘āşık-ı miḥnet-zede nālān olsa

342

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Āh kim ‘ālemde bir yār olsa aḡyār olmasa
Gül bulınsa gülşen-i dehr içre bir ḥār olmasa
- 2 Dünyede āzādelik ḳadrini bilmezdi gönül
Ol boyı servün hevāsına giriftār olmasa
- 3 Cevrine yārün taḥammül itmek olurdu eger
Gāh ki luṭf eylese her dem sitemkār olmasa
- 4 Cān u dilden geḳdügüm budur ki rāh-ı ‘ışḳda
Ḳaṭ‘ -ı menzil idemez zāhid sebükbār olmasa
- 5 Feyziyā bilmem kim eglerdi dil-i dīvānemi
Bu neşāt-engiz olan ebyāt u eş‘ār olmasa

86b

343

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Açıldı gül çemende sāḳiyā gel inbisāt eyle
Ele ṭanbūr alup şevḳ ile ey muṭrib neşāt eyle
- 2 Piyāle yürüsün meydānda peymāneler dönsün
Bu bezm-i ‘işreti şevḳ ile bir rengin neşāt eyle

- 3 Saña çok iş geçer ey dil-sitân gamzesi yârũñ
Şaķın ol çeşm-i fettāndan gönül gib 'ihtiyāţ eyle
- 4 Nice kâh-ı Ferīdũñĩ zemīne şaldı çün gördũñ
Taşavvurla bu dehri sen de bir köhne ribāţ eyle
- 5 Çü bildũñ hāz olunmaz Feyziyā dünyāda cāhilden
Kemāl ehlin yūri bul anlaruñla iħtilāţ eyle

344

Mef' ũlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ũlün

- 1 Devletle geçüp taht-ı Süleymāna şükũfe
Giydi başına tācını şāhāne şükũfe
- 2 Olursa n'ola hāli benüm gibi perişān
Ūftāde geçer kākũl-i cānāna şükũfe
- 3 Şarşar anı şarşar mı idi dem-be-dem āyā
Uzatmasa dil sen şeh-i hũbāna şükũfe
- 4 Kũyuñda temāşā-yı haţ u rũyuñ iderken
Cānāna çemen seyri baña ya ne şükũfe
- 5 Feyzĩ naţar it 'ibret ile kıllur işāret
' Ālemde ki aħvāl-i perişāña şükũfe

345

Mef'ülü Fā' ilātün Mef'ülü Fā' ilātün

- 1 Ma' nāsı lafz-ı 'ışkuñ gelmez efendi kâle
Niçe kitâb olurdı yazılsa bu maķâle
- 2 Heçr âteşine yanmaz pāk olsa naķd-ı ķalbün
Ĥâliş 'ayâr olan zer muĥtâc olur mı kâle
- 3 Oldum metâ' -ı 'ışķa can ile çün ĥarîdâr
Müstebşiran bi-bey'î lâ aĥlubu'l iķâle
- 4 Ĥaĥtın tıraş iderse yüzden n'ola o meh-rû
Āyîne jeng tutsa muĥtâc olur saķala
- 5 Ĥarĥ ise kaşduñ ey cân Feyzîyi meclisünden
Luĥf it ĥuşûnet itme câiz ki göñli ķala

87a

346

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Egerçi Tengriyi dirler ki görmiş kimse yok gözle
Sen ol cân u cihânı dîde-i ĥaķ-bînile gözle
- 2 Sen ol 'Anķâ-yı Ĥâf-ı ĥudret-i Ĥallâķ-ı 'âlemsin
Özüñ bu ĥâkdâne görme lâyık mertebeñ özle
- 3 Vücüduñ imtizâcını 'ademle fehm idersin sen
Ne yüzden mürtebiĥdür añlar iseñ gice gündüzle
- 4 Eger seyr itmek isterseñ kemâhı ĥüsn-i zibâyı
Göñül ol 'îd-i cânı cân göziyle muĥtaşıl gözle

- 5 Dimiş ehl-i ħired her sözde bir ma' nā muḳarrerdür
Ma' ārif ḫāşıl eyler Feyziyā 'āḳil olan sözde

347

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bezm-i 'uşşāḳ içre vaşf-ı sünbülünden bülbüle
Bir murabba' baḡladı cānā nevā-yı sünbüle
- 2 Bu revā mı gülşen-i kūyuñda ben giryānuña
Göz göre iḡmāz 'ayın eyleye nergis gülgüle
- 3 Baḡş-i la' lüñden şehā dün meclis-i gülzārda
Bülbüle açar mıdı aḡzını aşlā bülbüle
- 4 Bāliş-i gülfāme [ye] mestāne yaşdandı o yār
Bāḡda medhüş olup söyküñdi güyā gülgüle
- 5 Beñzeze mi ḫāl-i 'anerbāra ruḡsār-ı nigār
Feyziyā tebhīr için nāra şaçılmış fülfüle

348

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Var iken cevher-i ḫāk-i ḳademüñ elde hele
Kımyāḡer şanemā yoḡ yire başlar 'amele
- 2 Sebaḳ-ı cevr ü cefāyı yiter itdüñ ezber
Varaḳ-ı mihr ü vefāyı daḡı bāri hecele
- 3 Āḫir eyler beni sevdā-yı ḫatuñ derdi helāk
Ey ḫabīb-i dil ü cān çāre bulunmaz ecele

4 Dehenüñ çeşme-i hayvân mişâl-i nâ-yâb
Leblerüñ mühr-i Süleymân gibi girmez ele

5 Feyziyâ gözle yürü fırsatı şâyed iresin
O kerem kânı vefâ ma' deni zîbâ güzele

349

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1 Gönlümi al şanemâ hayruña bir deyr eyle
Beyt-i Hâkdur n'ola vîrân ise yap hayr eyle

2 Dāğlardır gül-i ter her bir elif taze nihâl
Gülşen istersen eger sîneye gel seyr eyle

3 Kanadın kır koma pervâze rakîb-i zâğî
Himmat eyle deli-mânend hemân tayr eyle

4 Mâsivâ fikri dil-i 'ârife şıgmaz zâhid
Ġayret it kalbün evin sen dağı bî-ğayr eyle

87b

5 Feyziyâ 'aqla degül câna deger 'ışk-ı nigâr
Râyegân alduñ anı sen yürü var hayr eyle

350

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1 Kır kanadını 'adünüñ anı uçmağa koma
Yâ ilâhî baña itdüklerin ol zâğa koma

2 Dil-berâ silsile-i zülfün ile bend eyle
Düşmesün 'âşık-ı sevdâ-zedeler tağa koma

- 3 ‘ Ārız-ı pāküñe geldükçe haṭuñ eyle tıraş
Ṭurduğınca zarar eyler giyehi bāğa koma
- 4 Nār-ı miḥnetle yaqarken beni āteş-zen-i çerḥ
Sen daḥı hecrüñ odın bu dil-i pür-dāğa koma
- 5 Kātı meyl eyleme zülf-i siyeh-i dildāra
Düşmesün Feyzî gönül murgı şaḫın ağa koma

351

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Gönder ey qaşı kemān tırüñi şaḥn-ı cāna
Cān nişār eyleyelüm yoluña dervişāne
- 2 Ğarazuñ baña cefā itmeden öldürmek ise
Bu kuluñ lāyık olur mı ‘ aceb ol iḥsāna
- 3 La‘ lüñe meyl idenüñ cānına qaşd eylersin
Gel e luṭf eyle şehā yoḫ yire girme qana
- 4 Ṭotalum cümle cihān mülkine sulṭān olduñ
‘ Āḫibet dest-i fenā irse gerek dāmāna
- 5 Ser-fürü itdüreyin dirseñ eger cānānı
Feyziyā kelle-i bî-devleti ḳo meydāna

352

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Zülf-i müşkīnüñ görüp ruhsār-ı gül-gün üstine
Şanuram ebrū siyehdür mihr-i gerdün üstine
- 2 Ebruvānuñ tākate kılmış cihān halkın esir
Ol kim itmişdür qarār 'ālemi nün üstine
- 3 Tāc-ı devletdür ki olmaz degme bir başa naşib
Āşyān-ı murğ şanma fark-ı Mecnün üstine
- 4 Kağı miskīnüñ 'aceb kanına girmişdür yine
Ellerüñ imiş bugün ol naḥl-i mevzün üstine
- 5 Cism-i zārum gözlerüm yaşına nisbet Feyziyā
Bir ḥazān yaprağı düşmiş şanki Ceyhün üstine

353

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sāye şalmaḫ dem-be-dem her bir ḥas u dūn üstine
Düşmez ey serv-i sehī ol ḫadd-i mevzün üstine
- 2 Būs-i la' lüñ isteyen ḫālüñ ḡamın çekmek gerek
Resm-i rindāndur şarābı içmek afyon üstine
- 3 Tıtdı başın tışe-i hecre idüp serdārlık
Niçe terciḫ itmeyen Ferhād'ı Mecnün üstine
- 4 Çihre-i zerdüm görüp yār aḡzuma şundı lebi
Cān virürler şimdiki dil-berler altun üstine

88a

- 5 İrmek için ol meh-i nā-mihrbāna Feyziyā
Şal kemend-i dūd-ı āhı burc-ı gerdün üstine

354

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Māyilüz bülbülenüñ biz müline kulçulına
Reşkümüz yok hele bāguñ güline bülbüline
- 2 Gerçi kim eşheb-i çerhuñ çulı atlısdandur
Bağmaz ehl-i nağar ammā çulina düldüline
- 3 Kim bağar hāl-i ' izārı var iken hūbānuñ
Yemenüñ mülket-i Hindüñ fülüne fülfulüne
- 4 Zāhidüñ kelle-i bī-mağzı ile dışı hemān
Beñzer abdāllaruñ keşküline püsküline
- 5 Kimi külhendān alup dādı kimi gülşenden
Feyziyā hizmet ider ol güline büklümine

355

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Māh-ı ' ālem-tāba dönsün destüñe al āyine
Bağma çerhüñ ey şeh-i pür-fitne vü āl āyine
- 2 Sensin ey şüh-ı harāmī çeşm-i şāh-ı ser-firāz
Reh-zen-i ' uşşāk olan dil-berlerüñ alayına
- 3 Alsalar kerrūbiyān hūsn ü cemālünden haber
Seyr için didāruñı gökden alay alay ine

- 4 Bilmeyüp haddini teşbîh itdügiçün haddüñe
Varmadı ey gönçe-leb bi'llâh gül-i al âyîne
- 5 Kıtlu yaşum gârka virdi Feyziyâ 'âlemleri
Devr olalı dîdeden ol gözleri alayına

356

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Beñzemek kaçd itdügiçün ruḥlarınuñ ayına
Varmadı ey bedr-i 'âlem mâh-ı çârde âyîne
- 2 Dil-berâ mir'ât-ı rüyuñ tûḫ-i güyâya şor
Kanda gördi söylesün anuñ gibi şâf âyîne
- 3 'Arşa-i 'âlemde çün meydân senüñdür ḥüsñile
Şal semend-i 'izz u nâzı ḥüblaruñ alayına
- 4 Niçe 'âlidür göreñ ol mihr-i 'âlem-tâbı kim
Kâpusında zerrece yir bulsa gökden ay ayine
- 5 Feyziyâ nazm-ı bülendüñde leṭâfet var tamâm
Yâduña düşdi gibi ol kâmet-i bâlâ yine

88b

357

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'İd-i nev-rüz oldı 'âlem ḥalkı şâd oldı yine
Yâduma düşdi o meh guşşam ziyâd oldı yine
- 2 Bülbüle gülden nevâzişler getürdi nev-bahâr
Âşnâsın anmadı ol yâr ile oldı yine

- 3 Gönçeden şordum geçen aḥbābumuñ aḥvālini
Bir haber alınmayup dil nā-murād oldu yine
- 4 Rūz [u] şeb olup berāber mu' tedil oldu hevā
Şāh-ı devrāndan cihāna ' adl u dād oldu yine
- 5 Gerçi kim çekdüñ şeb-i hicrān ğamın devr-i dirāz
Feyziyā elḥamdüli 'llāh bām-dād oldu yine

358

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 ' Āşıklar ider cānını cānāne hediye
Kim resmi durur bende virür ḥāna hediye
- 2 Mesrūr olur cānum aña tuḥfe iletsem
Zirā ki beşāset virür insāna hediye
- 3 Zerd oldu yüzüm berg-i ḥazān gibi ğamından
İtdüm anı ol şāha faḳīrāne hediye
- 4 Her demde nesīm-i feraḥ-efzā esen olsun
Büy-ı ser-i zülfin getürür cāna hediye
- 5 Bir sāde-ġazel söyledi Feyzī-i dil-efkār
İtdi anı biñ ' özr ile yārāna hediye

359

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Gül-ruḥları dem ola şola böyle ḳalmaya
Sünbüllerin zamāne yola böyle ḳalmaya

- 2 Ser-keşlik itmesün çatı ol şeh ki rüzgār
Yap yap götüre anı yola böyle qalmaya
- 3 Hāk-i rehine şīşe-i çeşm ārzū çeker
Bir sâ'at ola ol da tola böyle qalmaya
- 4 Mihnet safāya ğam feraħa hecr vuşlata
Bir gün ola mübeddel ola böyle qalmaya
- 5 İtdüklerini Feyzî'ye ol şüh-ı şivekār
Zannum budur ki cümle bula böyle qalmaya

360

Mef'ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Bir tāze dāğ yakdı gelüp yār sīneye
Mühr urdı gitdi kendi eliyle ħazīneye
- 2 Kūyuña vardı gice şaçun mübtelāları
Hüccāc-ı Şām şanki irişdi Medīne'ye
- 3 Baħr-i şavilde şaçuña ben bir ğazel didüm
Müşkīn ħař ile yazdum anı 'anberīneye
- 4 Çıkmaz gönülden ol şanemün fikr-i ğabğabı
San sīb girdi san'at ile ābgīneye
- 5 Zülf-i ħayālını bile al Feyzī qabrüne
Çün ef'ī pāsban olur imiş defīneye

89a

Harfu 'l-yā

361

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Tāli' oldı āftāb-ı tal' at-ı Ğāzī Girāy
Rüşen itdi kevnı nūr-ı ' izzet-i Ğāzī Girāy
- 2 Mürde idi halk-ı ' ālem pes dem-i ' İsi gibi
Tāze cān virdi nesīm-i devlet-i Ğāzī Girāy
- 3 Gülsitān-ı dehri itdi ğayret-i bāğ-ı İrem
Feyz-i bārān-ı şehāb-ı himmet-i Ğāzī Girāy
- 4 Pür olup āvāze-i luṭf ile eṭrāf-ı cihān
Toldı āfāka şadā-yı şavlet-i Ğāzī Girāy
- 5 Ma' rifet kānı mürüvvet ma' deni Hān oğlu Hān
Feyziyā kimdür dir iseñ Hāzret-i Ğāzī Girāy

362

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Dilerseñ olmaya mebzül rüyunuñ ābı
Hemişe bezm-i erāzilden ol begüm ābı
- 2 PİR-i suhende lu' āb ile leblerüñ ter olur
Döner o mīve-i şirīne kim ola ābı
- 3 Bitürdi bāğ-ı cemālün şimār-ı reng-ā-reng
İki ruḫuñ iki sīb aña ğabğabuñ ābı

4 Hevā-yı ‘ışkınuñ ey meh harāreti gālib
Zamān-ı hüsñünñ irişdi varise ābı

5 Sirişk-i dīde-i Feyzī mişāl-i deryādur
Anuñ içinde vücūd-ı muḥaqqarı ābı

363

Mef’ülü Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün

1 Geçdüm serir-i ‘ışka şeh-i muhteşem gibi
Vālā-yı dūd-ı āhumı çekdüm ‘alem gibi

2 Yārūñ elini öpmege olmadı dest-res
Yüz sürmedüm ayağına ḥāk-i ḳadem gibi

3 Gülzār-ı dehre gelmeye ey bülbülān-ı bāğ
Ol gül-‘ izār lāle-ruḥ u gonçe-fem gibi

4 Ğamdan ḥalāşa ḥāne-i dünyāda yok mecāl
Mü ’min bulunmaz ādeme dār-ı ‘adem gibi

5 Dil levḫine yazarsa n’ola ‘ilm ü ḥikmeti
Feyzī zebān-beride olanlar ḳalem gibi

364

Mef’ülü Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün

89b

1 Abdāl-ı ‘ışkuñ oluban ‘üryān olam gibi
Sen şāh-ı hüsne bende-i fermān olam gibi

2 Zevḳ u şafā-yı dehri gönülden idüp tıraş
Meydān-ı ğamda bī-ser u sāmān olam gibi

- 3 Sen 'ālem içre şağ ol eyā serv-i ser-firāz
Ben ' ışkuñ ile hāk ile yeksān olam gibi
- 4 Ma' mūr ide vişālũñile bir zamān senũñ
Hecrũñle şimdi hāşılı vīrān olam gibi
- 5 Feyzī firāğ-ı yār ile cān virmedüm hele
Ammā ki ' id-ı vaşlına qurbān olam gibi

365

Fe' ilātũn Fe' ilātũn Fe' ilātũn Fe' ilũn

- 1 Rũğ-ı gül-gũn-ı nigānı göricek lāle gibi
Dil-i pākize nazar dũşdi aña jāle gibi
- 2 Bir baqımda dehen-i dil-bere beñzer lāle
Görinür qatre-i şeb-nem dağı tebħāle gibi
- 3 Sebz pervāzeli bir lāle-i hamrā şandım
Haţţını ger dũr-i hānde göricek hāle gibi
- 5 Sākī-i lāle-' izār almış eline mey-i al
' Aqlımız yine bu ālile bizüm ala gibi
- 6 ' Işğ ile lāle-şifat sīnesi pür-dāğ olana
Feyziyā hem-nefes olmaz seheri nāle gibi

366

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

- 1 Yed-i kudret gülümi ' işkile taḥmīr itdi
Döndi ol ḥāk ile kāḥ-1 gamı taḥmīr itdi
- 2 Ḥalka keşf ola diyü resm-i rehik-i maḥtüm
Ḥāl-i cāh-1 zeḳanuñ gör nice taşvīr itdi
- 3 Gördi çün ehl-i dil āyine-i ḥüsnüñ müşkil
Aḥsen-i vechle ḥaṭuñ ābını tefsīr itdi
- 4 Şerḥalar şanma görinen şanemā kātib-i çerḥ
Şafḥa-yı şadruma bāb-1 gamı taşfīr itdi
- 5 Feyzī çek ol kaşı yā cevriñi çün ḥāme-i şun'
Levḥa-i cebheñe bu resm ile taḥrīr itdi

367

Meḥ' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

- 1 Ebrū-yı kemāndarı baña yārūñ oḳ urdı
' Uşşākı nişān eylemek āyinin okurdı
- 2 Ben ' işk kitābını yüzinden oḳudukça
Ağyār-1 deni küfri dilā ezber oḳurdı
- 3 Bilmem ki niçe varṭaya şalmağ idi kaşdı
Şeh-bāz-1 dili yārūñe her laḥza oḳurdı
- 4 Ey kaşı kemān tīre dizer ' ālemi tek sen
Müjgān-1 ḥadeng-efkene bir kerre oḳ urdı

90a

- 5 Tütma kerem it Feyziyi ağıyar ile yeksân
Bir görme kilâb ile kızıcığum o kırdı

368

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Keşf-i rāz itdügüm ol şâh-ı cihānum gördi
Dāğ yaqdı dil-i pür-süzuma bir mühr urdı
- 2 Rüm'da çünkü hürüc itdi haç-ı müşkînüñ
Çin'de nāfesi āhū-yı Hıñānuñ yürüdi
- 3 Bülbül-i bāğ dilā servi bugün fāhteye
Şöyle medh eyledi kim üstine kuş kondurdi
- 4 Sürdi Cem cām-ı mey-i nāb şafāsın āhir
Sākī-i dehr dağı anı bezimden sürdi
- 5 Feyzī tırmaz güher-i medhüñi nazm eyleriken
Za' fdan rişte-i cān u dil üzüldi tırdı

369

Mefā' ilün Fe' ilâtün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Zamān-ı seyr-i der-i kühsār yaklaşdı
Hevālar oldı mülāyim bahār yaklaşdı
- 2 Gülün açılması bāguñ şafāsı oldı qarīb
Nevā-yı sine-küşā-yı hezār yaklaşdı

- 3 N'ola çemenden ırag olsa şimdi düzd-i şitā
Şadā-yı silsile-i cūybār yaklaştı
- 4 Qo nūş-ı cāmegir ü lāzım olsa cāmkede
Qudūm-i lāle-i Cem-iqtidār yaklaştı
- 5 Qarār-ı Feyzī-i āşüfte tār-mār oldu
Çü büy-ı sūnbül-i zūlf-i nigār yaklaştı

370

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

- 1 Hattūñ belürüp 'ışk odı cān u dile düşdi
Şan yaza yakın cemreler āb u gīle düşdi
- 2 Kassām-ı ezel itdügi dem kısmet-i eşyā
Zevk ile şafā kışsa-ı gam kām ile düşdi
- 3 Öykünmek ile zūfūñe hattūñ nazarından
Āhū-yı Hıtānuñ göbegi müşkile düşdi
- 4 Deryā-yı maḥabbetde gönül fülki gezerken
Ġam dirler imiş adına bir sāhile düşdi
- 5 Feyzī kuzeh-i dehri saqın Zühre ucından
Hārūt ile Mārūt çeh-i Bābile düşdi

90b

371

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Ne bir 'irfāna tālib var ne bir şāhib-hüner kaldı
Şafāsı gitdi dünyānuñ dilā şāfi keder kaldı

- 2 Ma'ārif dűrlerin alur şatar yok sűk-ı 'ālemde
Gidűp gevher-şināsān-ı cihān hep bilűr ¼aldı
- 3 Hűdűd-ı kişver-i 'irfānı kim gűrsűn gűzetsűn kim
Ne bir ehl-i başiret var ne bir şāhib-nazar ¼aldı
- 4 ¼ekildi pehlivān-ı rāh-ı ma' nā gitdi sűr' atle
Hālab Şűriyye dűşmiş bir iki mān ile ħar ¼aldı
- 5 Zamāne āħir oldu ¼almadı evvelki ħāletler
Felekde devr-i sābı¼dan hemān şems u ¼amer ¼aldı
- 6 Kitāb-ı zűhd ű ta¼vāyı ne o¼ur var ne dinler var
Bu fennűn gitdi i' tibārı bir iki kűr ker ¼aldı
- 7 Erenler eylemezken Feyziyā seyr ű sefer terkin
Oturā¼ oldılar űimdi sűlűk ehli sefer ¼aldı

372

Fe' ilātűn Fe' ilātűn Fe' ilātűn Fe' ilűn

- 1 Şāh-ı dehr aldı ¼emen műlkinini Fīrűz oldu
Sencin-i mihr ħamel burcına merkűz oldu
- 2 Her şecer cāme-i şeb-rengini tebdil itdi
Giydi a¼ sādesini varısa nev-rűz oldu
- 3 N'ola pervāneveş ezhār-ı seħer ta¼ılsa
Lāle bu bāgda ¼űn şem' -i şeb-efrűz oldu

- 4 Oldı üstād-ı debistān-ı çemen bülbül-i bāğ
Murğlar fi 'l-meşel eṭfāl-ı nev-āmūz oldı
- 5 Kākül-i zerdini vaşf ideli ol sīm-tenūñ
Hağ budur Feyzī-i miḥnet-zede zer-dūz oldı

373

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Muṭrib o dem ki nağme-i şeh-nāza başladı
'Uşşāğ-ı bī-nevā o şeh-i nāza başladı
- 2 Dil murğı āşyān-ı bedende mekīn iken
Düşdi hevā-yı zülfine pervāza başladı
- 3 Dil oldı pīr-i Ḥānḫah-ı miḥnet ü belā
Gerçi hevā-yı 'ışka dağı tāze başladı
- 4 Giriyān şanma çeşmümi yolına ḥarc için
Nağd-i sirişki nezr idüp ikrāze başladı
- 5 Feyzī hikāyet-i sitem-i dehri ḥatm idüp
Şerḥ-i cefā-yı dil yine tannāze başladı

374

Müstef' ilün Fe' ülün Müstef' ilün Fe' ülün

91a

- 1 Faşl-ı bahāra irdük seyr-i kenar irişdi
Kim gūşa her ṭarafdan şavt-ı hezār irişdi
- 2 Kūy-ı nigāra irdi seyl-i sirişk-i çeşmüm
Bāğ-ı cināna gūyā bir cūybār irişdi

3 ‘ Itr-ı nesīm-i zūlfūñ āfāķı kıldı tatyīb
Sankim dimāğ-ı cāna bŷy-ı bahār irişdi

4 Dāğ-ı derūnum olsa vechi var āşkāre
Gŷlzār-ı ħŷsne rŷyuñ bir lālezār irişdi

5 Ruĥsārı ‘ aksi dŷřdi çeşm-i ‘ adŷya yārŷñ
Gŷl yaprağına Feyzi ħayfā ki ħār irişdi

375

Fe‘ ilātŷn Fe‘ ilātŷn Fe‘ ilātŷn Fe‘ ilŷn

1 Baña ol tŷnd-i cefā-pişe bugŷn rām oldı
Rŷze-i hecr idi āĥir bize bayrām oldı

2 İriřŷp faşl-ı bahār esdi nesīm-i esĥār
Rŷz [u] şeb zevķ u řafā idecek eyyām oldı

3 Eyledi şive-i gŷftār-ı dil-ārā beni lāl
Miĥnet-i zŷlf-i dŷ-tāsıyla ķadem lām oldı

4 Murğ-ı dil ķurtulamaz zŷlf-i girihgirinden
Ki anuñ serseri mŷ pāyına bir dām oldı

5 Bŷlbŷlŷmsŷn didi Feyzi’ye bugŷn ol yŷzi gŷl
Devlet el virdi felekde bu da bir nām oldı

376

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Bir kul oğlı gönül iklimine sultān oldu
Mesned-i sīne yine taht-ı Süleymān oldu
- 2 Kapuya çıktı o meh itdi baña ' arz-ı cemāl
Ahter-i baht-ı sa' idüm yine tābān oldu
- 3 Resn-i³⁴ kadeh ile turmaz sürer ađyārı gezer
Ol şeh-i hüsne dil-i gamzede sekbān oldu
- 4 Dir gören zülfi hayālını dil-i tārumda
Bir bölükbaşı Karaman'a nıgehbān oldu
- 5 ' Arşa-i ' ālemi teng itdi o meh başumuza
Feyziya dün yine ' āşıqlara meydān oldu

377

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Rām ola dirdüm baña ol kıadd-i şimşād olmadı
Yüzüme bir kez güle bakmadı dil şād olmadı
- 2 Hı'āce-i ' ışka gönül tıflın sebak-ı hı'ān eyledüm
Niçe yıldur mekteb-i miñnetden āzād olmadı
- 3 Mā-melek bezl eyleyen dildāra oldum āšnā
Hāşılı dünyāda hiç varın viren yād olmadı

91b

³⁴ "Resen" kelimesi vezin gereği hecesi düşürülerek "resn" şeklinde okunmuştur.

- 4 Seng-i cevri ile yıkıldın gönlüm ol hâtır-şiken
 Qaldı ta' mîr olmadın bir dağı âbâd olmadı
- 5 Fenn-i nazm içinde cânâ Feyzî-i dâna dile
 Tab' -1 mevzûnından özge kimse üstâd olmadı

378

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 Fürkat şebînuñ rûz atacağ çağı görindi
 Vuşlat güneşi maṭla' inuñ ağı görindi
- 2 Çok gezdi gönül zevrağı ' ummân-1 belâda
 İklîm-i şafâ sâhilinüñ tağı görindi
- 3 Gerçi ki melâmet dikenî cânuma geçdi
 Gül gibi selâmet elinüñ yağı görindi
- 4 Âyîne-şîfat hâl-i dil-i zâruma bağdum
 Ser-dest-i kazânuñ iki barmağı görindi
- 5 Ey Feyzî görinen meh-i nev şanma şafağda
 Gerek felegüñ kanluca tırnağı görindi

379

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Mededkâr eyler ise Hızr-1 luṭfın baña ger bari
 İçem âb-1 hayât u çeşme-i la' l-i dürer-bârı
- 2 Şehâ dest-i ' inâyetle ' inânuñ çekseñ olmaz mı
 Neden ben kulı çignetmek semend-i çevre her bârı

- 3 H ay al-i la' l u nile p ur olup dil ba r-i f ur katde
Gezer  ol ke ti gibi kim ola  afi  ekerb ari
- 4 Beni bi  zecr u  ahrla  u severd u   st anu ndan
'  d -y1 n -sez k ari da ı lu f it gider b ari
- 5 V c d-1  demi Feyz  dıra t-1 b g-1  udretd r
Se a ile  ay  bir gider r ' ilm   h nerb ari

380

Mef 'il n Mef 'il n Fe' l n

- 1 A ar  u gibid r '  mr n g z ari
Ganimet bil ken r-1 c yb ari
- 2  urup g l ende bir bezm-i dil-efr z
 af  ile ge ur fa l-1 bah ari
- 3  af dan g lg l olup ru lar ey dil
P r olsun verd ile bezm n ken ri
- 4 Leb-i g l-g n-1 s k iden gerek mey
Ki  o ında anu  yo dur  um ri
- 5  ur hi b lb le d ns n  ad dan
Mu anni itmes n l le hez ri
- 6 A a reh bulmasun  ahr -ni in n
Meger kim n fe-i misk-i T t ri

92a

- 7 Yine tūṭī-şıfat söylendi Feyzî
Seni mir 'ât-1 luṭf-1 şehr-yâri

381

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Kâl' a-i gam ne kadar berk ise Hıybervâri
Dest-i lüṭfuñ koparur ya beni Hıydervâri
- 2 Niçe müdrike gam-1 la' lüñ ile ey dür-i pāk
Deldi haqqāk-1 belā bağrumı gevhervâri
- 3 Hızrveş irmekiçün âb-1 hayât-1 lebüñe
Girdi dil zulmet-i hicrâne Sikendervâri
- 4 Lâyık-1 sikke-i Sulṭân-1 maḥabbet olamaz
Kürre-i gamda güzâr olmasa dil zervâri
- 5 Ne zehirler içirür âdeme ' ışq âhirkâr
Gerçi kim tatlu gelür evveli sükkervâri
- 6 Zülf-i müşkinini vaşf eyle ki Feyzî süḥanuñ
Cân dimâğını mu' aṭṭar ide ' anbervâri

382

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Kâtı yüz virme ḥaṭ-1 rû-siyehē kıl ḥazeri
Hele ey şüḥ-1 cefâ şoñra duyur sen ḥaberi
- 2 Kollaruñ nâz ile şal gerdenüme sulṭānum
Boynuma olsun eger varise anuñ zararı

- 3 Tekye-i sîmîne müjgānuñ oķı itdi nüzül
Dil-i püryānumı çekdüm öñine mā-ħazarı
- 4 Varidi serde hevā-yı ĳadūñ ey serv-i sehī
Yoğiken gülşen-i ‘ālemde şabānuñ eşeri
- 5 Tîrünüñ zaħmı ile Feyzî teberrük eyler
Şanma kim pād-şehüm şaķınur ol cān u seri

383

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Beni añlatmış ol yāra ‘ adū-yı rû-siyāh egri
Anuñçün hışmile eyler baña her dem nigāh egri
- 2 Göñül ki ĳadd-i yāra meyl ider ki ebruvānına
Hemān ol cūya beñzer kim aķar gāh dođrı gāh egri
- 3 Başum çevgān-ı ‘ ışķ-ı yāra top olmaķ hevāsıyla
Olur farkumda peydā nāle ĳılsam dūd-i āh egri
- 4 Büküldi pā gibi peykān-ı tîrünüle ten-i zārum
Nitekim ĳatre-i bārānile olur giyāh egri
- 5 Tarīk-i müstaķīm-i ‘ ışķdan dūr olma ey Feyzî
Ki irmez menzil-i maķşūda sālîk olsa rāh egri

384

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Şebāngeh bezm-nüş eyler diyü ol şubḥ-dem nūri
Tutar destinde zanbaḳ deste deste şem' -i kāfūrī
- 2 Mey-i cām-ı Cemi ayaklara urduḡıçün şāhum
Ayaklandırmadı bezm içre 'özü-i leng-i Timurı

92b

- 3 Görelden inkisār-ı sāḡar-ı şahbāyı bezm içre
Şikeste-ḡāḡır itdi cām-ı Cem kāse-i faḡfūrı
- 4 Tuta ḡaddiyle bir ser-ḡalḡa-i ehl-i maḡabbetdür
Ne çenberden göre ḡallāc idüpdür çerḡ-i Mansūrı
- 5 Söz açmaz nazma Feyzī ehl-i dil bülbül gibi güler
Süleymān-ı zamān lābüd gerek kim söylede mūrı

385

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sāyeveş serv-i revānuñ olalı efkendesı
Olmışam ḡalḡ-ı cihānuñ cümle-i şermendesı
- 2 Aḡter-i baḡtum benüm yanmaz uyanmaz her gice
Her dem işler seg raḡībün ḡālī' -i ferḡundesı
- 3 Mürdeler ihyā ider her dem kelām mu' cizüñi
Ol Mesihādur lebün kim ola 'ālem zindesi
- 4 Pertev-i cām-ı şarāb-ı erḡuvāmı düşürür
Ger düşerse sāḡara 'aks-i ruḡ-ı ferḡundesı

- 5 Dāhil olsa meclisine lāyık olmaz Zühre ger
Fez ziyā ol şāh-ı hüsniñ olmağa sāzendesi

386

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gülsitān-ı haddünñ efzün olup ra' nālığı
Hadden aşdı bülbül-i cānuñ yine şeydālığı
- 2 'Ar' ar-ı şimşāduñ itdi servinñ qaddini süst
Ey sehī-ķamet nihāl-i qaddinñ bālālığı
- 3 Reşhadār-ı feyzünñ olmasaydı cānā bāğda
Gönçeyi terķında bulurđı 'aceb zībālığı
- 4 'Āşık-ı dil-ķasteyi āķir ecelsiz öldürür
Dil-berünñ raķmile aģyāra ķayāt-efzālığı
- 5 Lebleri vaşfım Feyzī eyledünñ ğāyet lezīz
Tūķiye ta' līm itseñ n'ola şekerķālığı

387

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Hūmār-ı bāde-i ğam ser-girān itdi bu müştāķı
Edir ke 'sen ve nāvīlhā elā yā eyyühe 's-sāķī
- 2 Olursa şerbet-i la' lüñden olur derdüme dermān
Devāyi leyse min tıbbin velāmin ruķyeti 'r-rāķī

- 3 Giriftār-ı ħumār-ı fūrķatüm bir cür' a luţf eyle
Elüm tüt sākī bend-i ğamdan āzād it bu tutsaķı
- 4 Muşaffa bī-bedel āyīnelerdür yek-be-yek eşyā
Ve fī tilke 'l-merāyī ķad tecella vechüke 'l-bākī
- 5 Müberķa' yüzini gösterdi ol şeh-nāz ile Feyzī
Ĥüseynī 'ye çıkardı perde-i feryād-ı ' uşşāķı

388

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

93a

- 1 Sākıyā şun elüme sāğar-ı zerrīn sākı
Ķıl rehā pençe-i ğamdan dil-i pür eşvāķı
- 2 Ğayrlar cām-ı meyi dil ser-i zülfün gözedür
Dostlar başa baķar düşmen ayāğa sākī
- 3 Ĥalkā-i kākül-i ħam-der-ħam-ı cānāna çıkar
' Āşıķuñ silsile-i devr-i dil-i müştāķı
- 4 Bir ocaķdan yaķaruz şüfi çerāğı biz kim
Bir şerār ider anuñ rüşen iden āfākı
- 5 Feyziyā Ĥüsrev-i Rüm olsañ eger saña ne sūd
Ķünkü ' ālemde müyesser degül olmaķ bākī

389

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Ey serv-i nev-resīde budur saña yegregi
Yanuñca sāyeveş ķoma āğyār bedregi

- 2 Ağyār ululansa gerek sengsār ola
 Țaşa Țutarlar ulusa ‘ādet durur segi
- 3 Dir top-ı ğabġabuñda olan hālūñi gören
 Bir sībidür görünür içinde çekirdegi
- 4 Gördükçe cām-ı bāde leb-i la’ lūñ öpdügin
 Ey nūr-dīde hāşılı olduġ gözündeki
- 5 Mülk-i suhunde nāmı emīrū’l-keḷām olur
 Vaşşāf olalı Feyzī senūñ teg güzel begi

390

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Ümīd-i ‘ işret idüp olma yengi
 Nuķilden hālīdür çerhūñ tebengi
- 2 Felek mīzān-ı ‘ ibret kefesidür
 İçinde mihr ile meh iki sengi
- 3 Şafā esbābınuñ zerdür şerīfi
 Ararsañ Mısrı vü Şām u Firengi
- 4 Nihān olmaz gönülde hālet-i ‘ ışķ
 Nitekim şīşe içre bāde rengi
- 5 Şafā-yı vaķt-i Feyzī mümkün olmaz
 Gönül āyīnesinūñ olsa jengi

391

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

- 1 Müdriki itdi şek-i Tengri Te' ālā ' ālī
Olduñ iqlīm-i dile ey kaşı vālā vālī
- 2 Āl idüp bize ' adā ile ider sīnemi al
Yiter itdüñ yiter ey gözleri ala ālī
- 3 ' Āşıkuñ kīse-i sīm ü zeri yoğ ise ne pāk
Var ğam-ı hecrüñ ile sīne-i māl-ā-mālī
- 4 Hūblar şaydına şeh-bāz-ı dil eylerdi heves
Münkesir itmese ol kāmetsi bālā bālī
- 5 Yār-ı Feyzī'den ider oldı ' adūyı terciḥ
Bir köpek deñlü daḥi olmadı ḥālā ḥālī

392

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

93b

- 1 Ey letāfet kişverinde şāh-ı hūbānum ' Ali
Bendeñe qılma cefā luḥf eyle sulṭānum ' Ali
- 2 Bir yañadan almada Tātār-ı gamzeñ ' aqlımı
Ey şecā' at mülkine sulṭān-ı devrānum ' Ali
- 3 Pençe urdı cānuma gürg-i belā-yı fūrkatüñ
Gel beni qurtar meded qıl şīr-i merdānum ' Ali
- 4 Gülşen-i ' ālemde her dem aḡlasun bülbüllerüñ
Nāz ile sen gül açıl ey verd-i ḥandānum ' Ali

- 5 Pārelensün tīġ-ı hicrān ile cismi Feyzī'nün
Yüz çevirse Zū'l-fikāruñdan eger cānum 'Ali

393

Mef'ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Bār-ı belādan olsa dü-tā 'ārifüñ beli
Egmez serini döne dimez cāhile belī
- 2 Bād-ı ġurūrile pūr olan bī-ħiredlerüñ
Ney gibi nālelerle çıkar burnınuñ yeli
- 3 Dest-i zebānı ile iden dilleri ŗikeŗt
Olur burīde erre-i ġamla dili alı
- 4 Dünyā-yı dün cāy-ı iķāmet degüldür
Bu vādī-i fenānuñ iner rüz ŗeb seli
- 5 Feyzī ķomaz derūnına mey ħüŗmend olan
Görmez revā ki ŗora geķe bir kızıl deli

394

Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Kavsüñe meyli olmayan ġüzeli
Āb u ħayvān ayır yavandan alı
- 2 Yüri ķaķ' -ı 'alāķa eyle kesil
Riŗte-i cān ise de ince beli

- 3 Bağlayup bend-i zülfine qalma
‘Aqluñı dir başuña olma deli
- 4 ‘Ahd-ı hūbāna i‘ timād olmaz
..... anuñ meşeli
- 5 Diñle cān ile Feyzī’nüñ sühanın
Gūşvār it bu nazm-ı bī-bedeli

395

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Görüp ağıyār-ı bed-fercāmile yār-ı dil-ārāmı
Tenüñ táb u tüvānı qalmadı gitdi dil-ārāmı
- 2 O māhuñ qalbini teşhīre bulmaz dest-res añmasa
Meger kim tāli‘ i el vire çerh ola dil-ārāmı
- 3 Göñül şimdengirü añma unut gel ‘ākıbet cāmın
Dil-ārāmuñ hele ben bildügüm şüh-ı dil-ārā mı
- 4 Dehānı sırrına ma‘ lüm yaħud noqţadur mevhüm
Bilinmez ebruvānı nün mıdur yoħsa dil-ārā mı
- 5 Sipih-r-i heft peykerden emīn olma şaķın Feyzī
Nice Behrāmı göre şaldı ol niçe dil-ārāmı

396

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

94a

- 1 Benüm ol nāna perverdem ‘aceb inşāfa gelmez mi
Lebi ğonçe ruħı verdüm ‘aceb inşāfa gelmez mi

- 2 Varup dārü 'ş-şifā-yı kūyına ol cān ṭabībiniñ
Beyān itsem ḳamu derdüm 'aceb inşāfa gelmez mi
- 3 Ser-i kūyin mekān itsem gice gündüz fiğān itsem
İşidüp nāle-i serdüm 'aceb inşāfa gelmez mi
- 4 Ten-i zārum helāk olsa reh-i 'ışķında ḥāk olsa
Zamān ile görüp gerdüm 'aceb inşāfa gelmez mi
- 5 O şāh-ı pür-cefāya Feyzī-i zār u zebūn için
Şefā' at itseler merdüm 'aceb inşāfa gelmez mi

397

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ḳılsa hem-ser olayın diyü çeker cān eleme
Vākı' ā müşkil olur ğayret-i akrān eleme
- 2 Olmaz āzürde gönül cevr-i seg-i dil-berden
Çekilür her ne belā ise de yārān eleme
- 3 Ne 'aceb miḥnet imiş bilmezidüm cān acısın
Baña bildürdi anı fūrķat-i cānān eleme
- 4 Sāķiyā debret elün sāğar-ı mey devr itsün
Meded öldürdi beni girdiş-i devrān eleme
- 5 Senden ayru baña külḥān görünür gülşen-i dehr
Yağdı yandurdu beni āteş-i hicrān eleme

6 Mū gibi hecr-i miyānuñla nizār olmuş iken
Ne belā başuma bu zülf-i perīşān elemi

7 Minnetu 'llāh ki Feyzī ğama mu' tād olup
Hep şafā 'add ider oldu dil-i nālān elemi

398

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

1 Ey dil harem-i bāġa güzār itmeyelüm mi
Gül şevķına elhān-ı hezār itmeyelüm mi

2 Eyyām-ı bahār oldu cünün demleri geldi
Daġlara düşüp terk-i diyār itmeyelüm mi

3 Öldürdi ħumār-ı mey-i devrān bizi sākī
Bir sāgarile ref' -i ħumār itmeyelüm mi

4 Bāġ ola leb-i cūy ola dildār ser-i kerem
Pāyına düşüp meyl-i kenār itmeyelüm mi

5 Feyzī ħamı çoġaldı bu devrūñ şu' arāsı
Pes şı' ri şı' ār itmege 'ār itmeyelüm mi

399

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1 Sebze-i ħalbe düşelden dil-berā gam şeb-nemi
Eksük olmaz dīde-i giryānumuñ her şeb nemi

2 Cem' olup sevdā-yı zülfüñile nice dāġ siyāh
Kışver-i 'ışķuñ bu sīnemdür sevād-ı a' zāmı

- 3 Dāne-i hāl-i siyāhuñ ey perī hūrī-şıfat
 Āl ile firdevs-i ‘işinden çıkarur ādemi
- 4 Hem-dem olalı hayāl-i la‘l-i dendānuñ dile
 Çeşm-i pür-hūnuñ yañılmazdur sirişk-i hem-demi
- 5 Feyziyā bu ‘arşada ben şöyle cürm-ālūdeyüm
 Ālemi geşt eyleseñ hiç yok durur benden kemi

400

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Felek fevka ‘l-ḥamel vaz‘ itdi kurş-ı mihr-i raḥşānı
 Ki vaqt-i ‘iş u ‘işretdür dem-i nev-rüz-ı sultānī
- 2 Ḥamel burcında mihrüñ pertev-i memdūdını seyr it
 Ki kızmış şişe beñzer şan kebāb itmek diler anı
- 3 Ḥamelde pençe-i ḥurşīdi gördükde taşavvur kıl
 Koyunla kurdı bir yerde yüriden ‘adl-i Yezdānī
- 4 Ḥamel gibi selīmu ‘t-ṭab‘ olanuñ ḳalbine bir gün
 Toḳınur āftābāsā ziyā-yı feyz-i Rabbānī
- 5 Ḥamelden intikālını gören ḥurşīdüñ ey Feyzī
 Şafāsına cihānuñ ğurre olmaz olsa iz‘ anı

401

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

- 1 Fırşat ele girdükçe şaķın virme zamānı
Çün saña zafer bulsa ecel virmez emānı
- 2 Yārüh leb-i nüşını ğamından ne gelürse
Zehr ise de hiç şorma zarar virmez emānı
- 3 Cevr ile eger cānumı alursa da cānān
Bu cümle cihāna yine ben virmezem anı
- 4 Düşinde dağı görmedi Erjeng bu naķşı
Bu şüreti inşāf idicek virmez emānı
- 5 Feyzī ne ğam almazsañ eger kāmı felekden
Bir ferde murād üzre felek virmez emānı

402

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Fırķat eyyāmında ümmīd-i vişāl egler beni
Giceler endişe-i seyr-i cemāl egler beni
- 2 Hātırım zevķ u şafādan incinüp maħzūn olur
Bir 'aceb vādıdeyüm hūzn ü melāl egler beni
- 3 Çokdan eylerdüm vaţan terkin urup 'azm-ı sefer
N'eyleyin bir kaç gün ol kaşı hilāl egler beni
- 4 Zāhid-i sālūs tesbīh u ridā egler velī
Halka-i zencīr ile 'aķd-i 'iķāl egler beni

- 5 Kūşe-i vahdetde her-dem rāh-ı ğurbetde müdām
Feyziyā nazm-ı selis u bir hayāl egler beni

403

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

95a

- 1 İçmege cān virürüz şehd-i lebūñ şerbetini
Biz tabībüm bilürüz cānumuzuñ kıymetini
- 2 Yā gibi tır-i belā ile ham olsağ meşelā
Çekmezüz toğrusı her tıre dilūñ minnetini
- 3 Hiç bir keyf ile derd-i dile hıffet gelmez
Yok yire rafl-ı girānuñ çekerüz şıķletini
- 4 Pāy-māl eyleme ol zülfi ki bir devletdür
Güzelüm 'ākile düşmez ki depe devletini
- 5 Feyzi'nūñ şı' r-i teri ādemi od gibi yaķar
Haķ niçe cem' ider ezdādı göreñ ķudretini

404

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yazmadın naķķāş-ı ķudret āftābuñ şeklını
İtmedin taşvır bu çerh-i harābuñ şeklını
- 2 Çāh-ı Naķşeb gibi ka' r-ı sīneme rüz-ı ezel
Şevķ ile naķş eyledüm sen māh-tābuñ şeklını

- 3 Berg-i gülde buldum ancak hey'et-i ruhsāruñ
Ġonce-i ħamrāda gördüm la' l-i cāmuñ şeklini
- 4 Bağlamışdur la' lüñ altında zenaĥdānuñ hemān
Ġonce-i terden tamar bir kaṭre ābuñ şeklini
- 5 Feyziyā bād-ı gurūr ile tolan ser-keşlerüñ
Şüret-i ħālın şorarsañ gör ħabābuñ şeklini

405

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Yiridür 'aynına almazsa yaşum deryāyı
Görmez oldu gözüm ol māh-ı cihān-ārāyı
- 2 Bī-nişānlıqda eyā murğ-ı hümmā pervāzum
Ġalka unutdura sen gibi bugün 'Ankāyı
- 3 Eyle serv-i kad-i ednālara geh geh nazarı
Her zamān gözlemek olmaz güzelüm a' lāyı
- 4 Serverā sende ki vardur bu libās-ı şevket
Saña ednā görerin salṭanat-ı Dārāyı
- 5 Feyziyā 'arşa-i nazım içre bugün sür' atdür
Raḥş-ı tab' ile çıkup araladum ārāyı

406

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1 Ey ʔālib-i dīdārı yār gel gidelüm ‘ışk iline
Terk idelüm dār u diyār gel gidelüm ‘ışk iline
- 2 Her derde dermān andadur dīnile imān andadur
Cān anda cānān andadur gel gidelüm ‘ışk iline
- 3 Varlık yükini şalalum yokluk metā‘ın alalum
Varalum anda ʔalalum gel gidelüm ‘ışk iline

102b

- 4 Dünyāda yok mihr ü vefā işi güci cevr ü cefā
İster iseñ zevʔ u şafā gel gidelüm ‘ışk iline
- 5 Şevʔ-ı derün ister iseñ āh-ı seher hem-ser yiter
Feyzī Hüdā reh-ber yiter gel gidelüm ‘ışk iline

407

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1 Ey Vāhid ü Ferd ü Ahed senden meded senden meded
Ey Vācid ü Hayy u Şamed senden meded senden meded
- 2 Dil şem‘inüñ pervānesi cān gencinüñ vīrānesi
Ey cānumuñ cānānesi senden meded senden meded
- 3 Sensin baym ābād iden ben yoğ iken icād iden
Gāh ağladan gāh şād iden senden meded senden meded
- 4 Oldı şükufte güllerüñ feryād ider bülbüllerüñ
İster efendi ʔullaruñ senden meded senden meded

- 5 Ğaflet yeli muħkem eser Feyzî ğuluñ siflesidür
Olmazsa vāy aña eger senden meded senden meded

408

Na' t-1 Resül Şallallāhu ' Aleyhi Vesellem
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Eyleyen encümin-i encüme meş' al güneşi
Reh-nümā eyledi ğullarına ol mähveşi
- 2 Ğatem-i ğayl-ı rüsül bedrağa-i ğayr-ı sübül
Sebeb-i ğılğat-i ğül ya' ni benî Ğureyşî
- 3 Ol şeh-i ' Arab u ' Acem olmasa mağşüd-ı murād
Ğālîğ-ı kevn yaratmaz idi Rüm u Ğabeşi
- 4 Devlet ol teşne dilün kim olıcağ rüz-ı cezā
Ğavz-ı pür-feyżine uğraya ola cür' a ğişi
- 5 Feyziyā vird-i zebānı budur ehl-i Ğudsün
Şallî yā Rabbi ' aleyhi bi-ğadāti ve ' aşî

409

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ey ziyā-bağş-ı zevāyā-yı cihān şems-i Ğudā
Ğizmetün başumuza sāye-i elğāf-ı Ğudā
- 2 Ğāb-ı ğavseyn ğaşuñ Rūğ-ı ğuds kurbānı
Vedduğā mihr-i ruğuñ cān u cihān aña fedā

103a

- 3 Senüñ için *verefu'nā leke zikrek* didi Hâk
Bârekallâh zihî hüsn-i edâ luṭf-ı Hudâ
- 4 İrdi mülk-i meleküt ehline Hâk fermâni
Ki şenañ eylemeden bir nefes olmaya cüdâ
- 5 Feyzi-i rû-siyehüñ ṭapuna lâyıḳ nesi var
Bellağallâhu ileyke şalavâti ebedâ

NAZM - KITA

95b

Nazm

1

Fe' ilätün Mefâ' ilün Fe' ilün

Olmak için gönül evi rüşen
 Dîdeler oldı cāmdan revzen
 Gitme yabana gel gözüm nûrı
 Hâne-i dil yiter saña mesken

2

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

Hem-nişîni kişinüñ yahşi gerek
 Levh-i qalbinde vefâ naqşı gerek
 Olmayup anda mükedder kelimât
 Suhen-i nağz u şafâ yahşi gerek

Kıt'alar

1

Fe' ilätün Mefâ' ilün Fe' ilün

Her kimüñ kimde haqqı var ise
 Alur ey dost çünkü maşşerde
 Qalmasun mâ-cerāmuz âhîrete
 Haşr olalum senüñle bir yerde

2

Fe' ilätün Mefâ' ilün Fe' ilün

Olmaz üç nesnede vefâ hergiz
 Birisi zen ikisi esb ile tîğ

Yār-i bākī cihānda isterseñ
Kesb-i ‘irfāna eyle sa‘y-ı belig

3

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Elden artuğ tutar ‘adū kendin
Bilmem andan ki ğayrınıñ nesi kem
Reng alur dirlər anı her sözden
Ortanuñdur söz alınanı kesem

4

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Gerçi delil-i vahdet-i Hāḡ bī-tehāyadur
Nefsün tedebbür it ki odur evzāḡ-ı ḡucāc
Bil aḡlı fer‘i sālīk-i rāḡ-ı ma‘ārif ol
Ḳalma ta‘ayyün içre er ol gözlerüñi aç

5

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Şoḡbet-i yār-ı şādīḡa ey dil
Nice ehl-i nazār esīr olmaz
Hāḡ budur kimse deyr-i ‘ālemde
Seyr-i dīdār-ı yār ne tuymaz

6

Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün

- 1 Ol ism-i ‘aḡam mazḡarı Hāllāḡ-ı ‘ālem manḡarı
Evlād-ı Ādem serveri faḡr-i ‘Arab zaḡr-i ‘Acem

- 2 Ol zülf-i sünbül rüy-ı gül ol Hādī-i hayr-i sübül
Ol Hüsrev-i hayl-i rüsül şāh-ı kerem māh-ı ümem
- 3 Ol nokta-i haṭṭ-ı hafā ol merkez-i naẓar-ı vefā
Ol murtezā ol Muṣṭafā āgāh-ı esrār-ı kıdem
- 4 Nāzük-nihāl *fāstaḳim* serv-i gülistān-ı ümem
Maḥbüb-ı Rabbi müstaḳim nīkū-şiyem ‘ālī-himem
- 5 Şāhenşeh-i rüşen-naẓar *mā kuḥli māzāğa ’l-başar*
Şem‘ -i şebistān-ı hüner çeşm-i çerāğ-ı pīş u kem
- 6 Verī-i çerḫ-i kün fekān dürr-dāne-i kān u mekān
Şarrāf-ı naḳd-ı sālīkān nuḳḳād-ı bāzār-ı ḫikem
- 7 Nev-bāde-i bostān cūd-ı nev-bāre-i bāğ u cūd
Serdār-ı eşḫāb-ı sücūd pākīze-nefes ü pāk-dem
- 8 Çeşme idüp barmağını aḳıtdı şu ırmağını
İtdi o dem dīn bāğını reşk-i gülistān-ı İrem
- 9 Bir ter anuñla cāh-ı dīn mañşür anuñla cahīdīn
Maḫhūr anuñla cāhīdīn ins ü melek aña ḫaşem
- 10 Ba‘ş itdi ol zī sevdevī işlāḫ için diyü didi
Fāşda‘ bimā tü ’mer didi Ḥallāḳ-ı mecmū‘ u ’n-nesem
- 11 Biz ḳuluz oldur şāhumuz miḫnet şebinde māhumuz
Yarın şefā‘ at-ḫāhumuz Ḥaḳ bizi ḫaşr itdügi dem
- 12 *Şallü ‘alā şemsi ’d-ḫuhā şallü a‘lā bedri ’d-düca*
Ve ’s-şahbu a‘lāmü ’l-ḫudā ya lāyīze ’l-cüdi ’l-ctemim

TARİHLER
(NAZM-KITA-MATLA)

1

Tārīḥ-i Cāmi' -i Kebīr Vāki' Der-Maḥrūse-i Kefe

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Eyledi iş bu cāmi' i ta' mīr
Arz-ı ma' müreye olan vālī
- 2 Ya' ni Sultān Murād Ḥān-ı zamān
Ber-devām ola ' izz u iqbālī
- 3 Didi Feyzī o dem aña tārīḥ
Beyt-i ma' mūr u ma' bed-i ālī
(997/1589)

2

Tārīḥ-i Vefāt-ı Şāhin Beg El-Kefevī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Fezā-yı Kudse Şāhin Beg ki rūḥın
Kebüterveş revān idüp uçurdı
- 2 Didi Feyzī o demde aña tarīḥ
Felek Şāhinin elinden kaçırdı
(998/1590)

3

Tārīḡ-i Bīnā-yı Çeşme-i Nahmekî-zāde Der-Mahmiye-i Kefe

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yapdı çeşmeyi şehā Ḥaḡ yolına bir ehl-i ḡayr-
Nāmı Meḡmed ü özi ṡālib-i raḡmet-i Ḥudā
- 2 Feyzî-i kemter anuñ didi o demde tārīḡin
Çeşme-i pāk dil-küşā āb u laṡif-i cān-fezā
(1007/1899)

4

Tārīḡ-i Ḥāne-i Aḡmed Çelebi İn Zekerıyyā Efendi Raḡmetullāhi
'Aleyhīma

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Dil çü in ḡāne-rā temāşā-kerd
Seyr-i dāru 's-selām zi-dest behişt
- 2 Goftem eyā çe bāşedeş tārīḡ
Goft hātif serāy-ı pāk behişt
(1002/1594)

98a

5

Tārīḡ-i Muḡarrer Şoden-i Ġāzî Girāy Ḥān Maḡarr-ı Meşned-i Salṡanat-ı
Ḥānî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ḥamdüli 'llāh ki Ḥudādan bize iḡşān oldı
Ḥānımız ' izz u sa' ādetle yine ḡān oldı

- 2 Ya' ni Hândân Ağa pād-şeh-i devrândan
Hâzret-i Hâna revân olmağa fermân oldu
- 3 Ol dağı girdi yola çekdi şitâ şiddetini
Emri yerine getürmeye şitâbân oldu
- 4 Girdi deryâya husûm içre geçüp cânından
Ne ibâ itdi ölümden ne hirâsân oldu
- 5 'Âkıbet şıhhat ile buldı der-i hâna vüşûl
Reh-nümünü çü anuñ re' fet-i Sübhân oldu
- 6 Pād-şehden getirüp hañt-ı muqarrer nâme
Tahtına Gâzî Giray Hân yine Sultân oldu
- 7 Şeref-i maqđemi ile o gül-i hândânuñ
'Âlemüñ güldi yüzi her kişi şādân oldu
- 8 Şeb-i bî-cevr-i melâletde iken halk-ı cihân
Gün gibi nûr dağı 'âleme tâbân oldu
- 9 Gülşen-i şehri hâzân olmuş iken ol Hızruñ
Ayağı basmağile tâze gülistân oldu
- 10 Şaklasun dâmenini hâr-ı melâletden Hağ
Ki kudümiyle meyle cihân gül gibi hândân oldu
- 11 Çünkü bu kâra nazâr eyledüm ey Feyzî hemîn
Niçe dem cân u gönül vâlih u hayrân oldu

12 Ne sebep oldu didüm bu işe idüp tārīḥ
 Bir hünerver didi hep raḥmet-i Raḥmān oldu
 (1005/1597)

6

Tārīḥ-i Ḥāne

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1 Didüm bu ḥāne-i dil-keş ki bu ḥüsn-i leṭāfetle
 Cihān içinde tārīḥ oldu dirsem aña lāyıkdur

2 Didi bir merdüm-i dānā idüp tārīḥine imā
 Be Feyzī didüğüñden ḥāne-i dil-keş beş artuğdur
 (1005/1597)

7

Tārīḥ-i Vefāṭ-ı Şeyḫu 'l-İslām

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

98b

1 Vaḥīdü 'd-dehr Bostānzāde ol ma' nā-yı İslāmuñ
 Fenā-yı bādla verd-i 'ārızı çün nā-gehān şoldı

2 Yirine oldu pes Ḥāce Efendi ya' ni Sa' deddīn
 Bi-ḥamdillāh ki yine manşib u fetvā yirin buldı

3 O baḫr-ı dānişüñ ref ile Feyzī münkesir dem līk
 Bu ḫaber naşbı tārīḥinde dil ğamdan ḫalās oldu
 (1006/1599)

8

Tārīḫ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 *Bi-ḥamdi 'llāhi 'l-ḳadīmi 'l-evvel*
Cā'enā min na'imin eczel
- 2 *Zāke mā velā 'aleynā ḳāḏiyen*
Mīn ḳaḏāti 'd-dehri ḥayru efḏal
- 3 *Fayṣalun li 'l-ḥaḳḳı 'ammā bāḫıl*
Hākimun 'adlün 'alīmun ekmel
- 4 *Ve hüve rūhu 'llāhi iz yuḫyi bih*
Sera'a sulṫānu 'l-berāyā el-ecmel
- 5 *Küllü men ḳaddi benā 'an-naṣbihi*
Ḳāle fi 't-tārīḫi ḳādī 'adel
(1015/1608)

9

Tārīḫ-i Menzilḫāne

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 *Bārekallāh zihī serāy-ı sürür*
Ḥāne-i dil-keṣ ü felek kirdār
- 2 *Naḳşı reṣk-i nigār-ḫāne-i çin*

Ṭarḥ-ı cān-baḥş ğayret-i ğülzār

- 3 Niçe dem fikr idüp aña tārīḥ
 Ḥāne-ı dil-küşā didüm nā-çār
 (1012/1605)

10

Tārīḥ-i Bektāş Dede

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 *Kerd Bektāş Dede ān pīr-i 'azīz*
Rihlet ez-ḥānḳah-ı kūy-ı fēnā
- 2 *Püserēş şeyḥ 'Alī-rā b 'nişāned*
Be-maḳām ḥod u püser be-Ḥudā
- 3 *U hemī cāy-i peder-rā be-girift*
Herçe mī-bāyedeş āverd be-cā
- 4 *Behr-i tārīḥ-i ve 'y iḳbāl-künān*
Goft ālem heme şeyḥ-i nev-i mā
 (1007/1600)

11

Tārīḥ-i Ḥāne

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Ḥabbezā ḥāne-i şafā-küster
 Ğayret-i kāḥ-ı dil-küşā-yı İrem

- 2 Seng-i h akeş zi-ma' den-i i b l
 ub  p keş zi-k hs r-ı kerem
- 3 Goft Feyz  ber y-ı t r heş
C y-ı z b  v  menz l-i h rem
(1008/1601)

12

T r h-i  eşme el-H acı Mehemmed

F  il t n F  il t n F  il t n F  il n

99a

- 1 *Hacı Mehemmed seyh t behr-i Ha  in  eşmes r*
T z-ı ra ikeş dehed c r'a-i yek hoşg v r
- 2 *Kerd zi Feyz  kes  va t-i bin yeş su' l*
Goft ki t r h-i vey heft   be-şod b -hez r
(1007/1600)

13

T r h-i H ane

Fe' il t n Mef  il n Fe' il n

- 1 H bbez  h ne-i behişt- y n
G rse r zv n ider a a ta s n
- 2 Na ş-ı reng n u t k-ı zerr n
Dir g ren bir nig r-ı m h-ceb n
- 3 H l a-i s r Şehir-i h atemd r
Ortasında bu h ne h b u mek n
- 4 Resm-i p kin g r p a a t r h

Didiler zî-nigâr-hâne-i Çîn

(1008/1601)

14

Tārîḫ-i Vefât-ı Ese Balı

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Bir murğ-ı bî-pîr idi felekde dürüg kim
Mümkin degüldi aña bir âdem ide bülüg
- 2 Uçurdu anı bir nice dem qol qanad olup
Bir kes ki ehl-i fitneye olmışdı baş u buğ
- 3 Dirlerdi adına Ese Bālı o meli-melek
Zehr-i memâṭı içdi teni qaldı bî-fürüg
- 4 Didüm memâṭı sâlmı hoş ta' miye idüp
Ḥamd-ı Ḥudâ ki oldı küste bir dürüg (?)

15

Tārîḫ-i Velâdet

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

- 1 Ḥâzret-i Aḫmed Efendi ki odur âlemde
Ser-i erbâb-ı şafâ server-i ḫayl-i füzalâ
- 2 Leyle-i ğurre-i şevvâlde ya' ni şeb-i 'îd
Doğdı bir oğlı meli-nev gibi ğâyet ğarrâ
- 3 Nâm-ı nāmîsini onuñ qodı 'Abdu'l-bâķî

Umaram kim şeref ü ' izzet ile bula beķā

- 4 Kāmet-i gūlbūn-i gūlzār-ı siyādetdür kim
Oldı kef ile benānı gūl-i penç-berg aña
- 5 Eyle tārīh-i zuhūrın o gūlūñ istiş'ār
Bāğ içinde gūl-i penç-berg kaçan bulsa nemā
(999/1591)

16

Tārīh-i Manşıb-ı Muştafa Paşa

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

99b

- 1 Olup vālī Kefe şchrine mülhid Muştafa Paşa
Şerār-ı āteş-i zulmını şaldı her taraf kevnec
- 2 Nümāyān olduğında halka zulmile ta' dişi
Görüp bir ehl didi ki la' net [ola] böyle Fir' avna
(1014/1607)

17

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Muştafa Paşa-yı mülhid Kefe'nüñ
Gāh defterdārı oldı geh Begi
- 2 İki def' a itdi giceyle fīrār
Görmedüm böyle muħanneş merdegi
- 3 Didiler ikincide tārīhini
Yine mülhid Paşa üzdi köstegi

(995/1586)

18

Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün

1 *Bu 'l-'aceb hāletī hüveydā şod*
Ez-taşārīf-i şun'-ı Rabbānī

2 *K'ez nihāl u Çavdarizāde*
Dām-ı ferdā bi 'rif'ati 'ş-şānī

3 *Evvel-i fāşl-ı dey be-rüyānid*
Gonçe-i rā kī ne-būdeş meşānī

4 *Behr-ı tārīḡ-i vey ez in ma' nā*
Gonçe goftem velī zemistānı

19

Tārīḡ-i Vefāt-ı Ḥāzret-i Seyyid Yaḡyā

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

1 *Feyziyā Ḥāzret-i Seyyid Yaḡyā*
Geleli ālem-i tül u 'arza

2 *İtmedi zerre tekāsül bir dem*
Vācib ü sünnet ü nefl u farza

3 *Neseb-i tāhir-i peyveste idi*
Nesl-i peygamberi şāhib ḡavza

4 *Mazḡar-ı başḡ idi cān-ı pāki*

Melekü'l-mevt gelince kabza

5 Rûz [u] şeb cān ile tã' atde idi

Cesed-i pāki girince arzā

6 Tûrbet-i pākine yüz sür ey dil

İresin tā ki Hūdādan feyza

7 Ravza-i huld-berîndür bu maqām

Oldı tārîhi anunçün ravzā

(1005/1597)

20

Tārîh

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Bārekallāh zihî serāy-ı bülend

Ġayret-i hānehā-yı heşt-behişt

2 *Çerh nisbet be u nümāyed pest*

Nezd-i hüsneş Havernāk āyed zışt

3 *Māyil-i tarh-ı dil-keş gerded*

Her ki bāşed harif-i pāk-sirişt

4 *Feyzi-i dā'î bchr-i tārîheş*

Goft hurrem maqām-ı heşt-behişt

(1013/1605)

100a

21

Tārîh-i Menzil

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 H̄abbezā h̄āne-i semā-sīmā
Dil-keş ü dil-pesend ü rûh-efzā
- 2 Yir yüzinde bu beyt-i ma' mūra
Bedel olmaz meger semāda ola
- 3 Oldı itmāmına anuñ tārīh
Menzil-i 'ālī-i behiştāsā
(1008/1601)

22

Tārīh-i Menzil

Müstef' ilün Fe' ülün Müstef' ilün Fe' ülün

Didüm ki şod bina ĩn bünyād-ı 'işret-ābād
Goftem berāy-ı tārīh ferhunde-bād bünyād
(1014/1607)

23

Tārīh-i Velādet-i 'Abdu'l-bākī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Şahib-i H̄azret-i H̄ān Aḥmed Aḡa kim oldı
Gün gibi rûşen iden şeş cihet-i āfākı
- 2 H̄ayli demlerdi ki dil-teşne idi ferzende
Bir içüm şu ile kandurdı anı rezzākı
- 3 Ya' ni H̄aḡ kıldı 'atā bir halef-i ḡayr aña kim
Ayuñ on dördi gibi doḡdı ruḡ-ı berrākı

- 4 Pençesi gülbün-i gülzâr-ı sa' âdet gülidür
Oldı beş barmağı ' aynile anuñ evrâkı
- 5 Feyzî-i dâ' î du' â eyle didi târîhîn
Kerem-i Hâkla hem ola semi ' Abdu'l-bâkı
- 6 Bir elif artuğı vardur bu güzel târîhüñ
Dâl-ı mehd biñ yaşa ırgürmesine Hâllâkı
(999/1591)

24

Târîh-i Menzil

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Şadr-ı dîvân ehl-i luţf u fenâ
Tâc-beyt-i kaşîde-i ' urefâ
- 2 Ya' ni Aḫmed Efendi қаdı-ı şehr
Zādehullāhu rabbenā şerefâ
- 3 Yapdı bu cāy-ı dil-keşi ki müdām
İde erbāb-ı ṭab' anda şafâ
- 4 Başmaya şāḫasına daḫı kadem
Her girye el-liḡâ ' arîz-i każâ
- 5 Olmaz inşâf idince buncalayın
Derdmendân-ı keyfe dârü 'ş-şifâ
- 6 Yok bu cennet nazîre hiç ' adil

Şehida 'llāhu vahdehu ve kefā

- 7 Bu maḳām-ı laṭīf için bī-şek
Oldı tārīḫ mecma' -ı zürefā
(1002/1594)

25

Tārīḫ-i Hicret-i Aḫmed Efendi

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

100b

- 1 *Bu 'l-‘aceb kāri ki ḳavvās-ı ḳader*
Her kirā sāzed be-tir-i ḡam hedef
- 2 *Bāz ber vey merhem-i rāḫat nehed*
Mi-dihed her dem-i nevbet lā-teḫaf
- 3 *Ḥazret-i Aḫmed Efendi ki müdām*
Hest zāteş dürr-i niki-rā şadef
- 4 *Fazluhu ḳad ecma'a 'n-nāsü 'aleyh*
Hel vücüdü 'ş-şemsi mimnā yuḫtelef
- 5 *Fihî cüdın mişle zehḫārın bi-mevc*
Ṭālibu 'l-ma' rüfi minhu i' teref
- 6 *Dāde büd ürā Ḥudā-yı zü 'l-kerem*
Dü-püser pākize çün dürr-i Necef
- 7 *Nā-gehān cellād-ı bī-rahm-ı felek*
Her dü-rā mi-kerd der yek-dem telef

- 8 *Ān dü-nūr-ı dīde-rā berķ-ı kađā*
Fī zamānı vāhidin ķad ihtatef
- 9 *Çünkü sālī dü ber-in ħālet güzešt*
Bāz dādeš Haķ dü-ferzend-i ħalef
- 10 *Īn dü-tev'em şud 'avn z'ān püser*
Fe 'şkurū Rabben bi'adlin ittesaf
- 11 *Güft Feyzī ez-pey-i tārīķ-i şān*
Nev-resīde dü-nihāl-i bā-şeref
(1014/1607)

26

Tārīķ-i Vefāt-ı H̄āce Kemāl

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 *Gitdi çün H̄āce Kemāl oğlı beķā cānibine*
Da' vetin idüp icābet melek-i ma' būduñ
- 2 *İşiden ħayr-ı du' ā ile didi tārīķin*
Cennet-i ' Adn maķāmı ide Haķ Maĥmūduñ
(1009/1601)

27

Tārīķ-i Mansıb-ı Aĥmed Efendi

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 *Ķāđi-i şehr-i dil-küşā-yı Kefe*
Hākımü 'ş-ser' i ' ālim-i ' āmil

2 Ya'ni Aḥmed Efendi kim oldur
Luṭfi şāmil sa' ādeti kāmīl

3 Oldı hem ḳāḍı hem naḳş-ı māl³⁵
Ḥabbezā ' izz u rıf atı ḥāşıl

4 Bir uğurdan ikisini alıcaḳ
Oldı tāriḫi ḳāḍı-i ' ādil

(1015/1608)

28

Tāriḫ-i Manşıb-ı Aḥmed Aḡa

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

101a

1 Vezīr-i Ḥazret-i Ğāzī Girāy Ḥān-ı celīlü 'l-ḳadr
Ki şıyt-ı luṭfi heft iklīm ile şeş cānibe ṭoldı

2 Ḥamīdü 'l-vaşf u Maḥmūdu 'ş-şemāyil Aḥmed Aḡa kim
Şüyü' -ı nām [u] nengiyle Nizāmü 'l-Mülk unudıldı

3 Bir iki gün anı dūr eyledi devrān makarrından
Sebeb bu kār-ı nā-me 'müle kimse bilmedi n 'oldı

4 Bin on beş sālinüñ evvellerinde yine devletle
Gelüp şadrına ki evvel müşir ü müsteşār oldı

5 Olıcaḳ mazḫar-ı luṭf-ı ' amīmi Ḥazret-i Ḥānun
Eḫibbā güldiler a' da ḥazān bergi gibi şoldı

6 Ḳudūmine revādur artuḳ eksük olsa bu tāriḫ

³⁵ Mısrada vezin bozukluḡu vardır.

Bi 'hamdı 'llāh yine cāy-ı vezāret şāhibin buldı

(1017/1610)

29

Tārīḫ-i Manşıb-ı Kādī Efendi

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Ḥamdüli 'llāh zu' afā-yı şehre
Yine luṭf itdi Ḥudā-yı zü 'l-ṭül

2 Ya' ni kim bu ile ḥākim oldı
Bir kemāl ehli vü bir şāhib-i fażl

3 Feyzi-i dā' i ḳudūmin işidüp
Didi tārīḫin anuñ kādī-i ' adl
(1015/1608)

30

Tārīḫ-i Vefāt-ı Ḥazret-i Ğazī Girāy Ḥān

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1 Şems-i sipihr-i kerem vardı ğurūba dirīğ
Münḥasıf oldı meh-i tārem-i iḥsān ḥayf

2 Esdi debūr-ı fenā oldı o dem müntağī
Şem' -i serā perde-i düde-i Ḳāān ḥayf

3 Ğazī Girāy Ḥān kim ol eşref-i şāhān idi
Ḳapdı anı bir gice sārıḳ-ı devrān ḥayf

4 Berḳ-ı ḳazā aldı o nūrı mişāl-i başar

- Görmedi rāḥat yüzün dīde-i a' yān ḥayf
- 5 Seng-i cefā-yı felek viridi o dürre şikest
 Kıymetin ol güherüñ bilmedi nādān ḥayf
- 6 Ṭab' -ı Süleymānesi ğayret-i Selmān idi
 Ol idi pīrāye-i mülk-i Süleymān ḥayf
- 7 Mülketi ābād u her cānibi ma' mūr idi
 Fırkati yaqdı bizi eyledi vīrān ḥayf
- 8 Vuşlat-ı havār için oldu perīşān nihān
 Zülfi gibi cem' imüz kıldı perīşān ḥayf
- 9 'Adl ile 'irfān aña lāzime-i zāt idi
 İtmedi bir kimseye zerrece 'udvān ḥayf
- 10 Ḥurrem u ḥandān idi gül gibi 'asrında ḥalk
 Gitdi Ādem Feyziyā ḥayf hezerān ḥayf
- 11 Rıḥleti tārīḫini ta' miye idüp didüm
 Gitdi dem-i ḥurrem-i Ğāzī Girāy Ḥān ḥayf
 (1016/1608)

31

Tārīḫ-i Vefāt-ı Mübārek Mirzā Nevverahu 'llāhu

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

101b

- 1 Evsat-ı mäh-ı Muḥarremde şehīd oldu dirīg
 Seyf-i ḥayfile bu Mīrzā-yı mekārīm-efzā

2 Umaram ki ŧühedāya atılup berzada
Kerbelā ŧāhı ile aŧr ola hem rūz-ı cezā

3 Mülhem-i ayb aa didi bu resme tārı
Hem-dem oldu ŧühedā ile Mübārek Mırzā
(1017/1610)

32

Tārı-i vefāt-ı Mır Mehemed Paŧa

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Kefeli Muŧli Begü olu Mehemed Paŧa
*Veffarallāhu aleyhi nf ama mimnā yeŧā*³⁶

2 Dād-ı Kistrāyı unutturmuş idi 'adli anu
Yo idi zerre adar zulme rızası āŧā

3 ılıcıyla oyulup aylı verid-i küffār
Pārelenmişdi adengiyle hezārān aŧā

4 ŧan' atı amle-i ŧırāne senü lā-tedfı'
Kendünü na' tı dem-i ceng ü veā li-baŧa

5 Ehl-i bāıyle cihād eyleriken oldu ŧehid
İriŧüp izn-i udāvend bedi' ü 'l-inŧā

6 Kesdirüp baŧını hem ardeŧi Fetı 'Ilāh Beg
Eyledi n'eydügin āŧār-ı uuvvet ifŧā

7 Cānı Beg amza vü Lāin ü azanfer Beg hem

³⁶ Mısrada vezin bozukluı vardır.

Öldiler n'çadar u enini gözüm teg yaşa

- 8 Mülhem-i ğayb anuñ mevtine tārīḫ idüp
Didi oldı [ki] şehid Mir Meḥammed Paşa
(1005/1597)

33

Tārīḫ-i Menzil

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 İtdi bu menzili şevk ile binā
Bende Feyzī ki odur māil-i feyz
- 2 Ğarażı buna bir ehl-i dil ile
Cem' olup anda ola māil-i feyz
- 3 Gāh ṭullāba idüp ders-i 'ulūm
İstifāde ide her kābil-i feyz
- 4 Bu sebebdür ki temām olduĝda
Didi tārīḫin anuñ menzil-i feyz
(1017/1610)

34

Tārīḫ-i Çeşme-i el-Ḥac Ḥasan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yapdı bu ser-çeşmeyi Ḥacı Ḥasan
İsteyüp luṭf-ı Ḥudā-yı lemyezel
- 2 Hātif-i ğaybī didi tārīḫini

Çeşmesâr-ı dil-küşâ-yı bî-bedel

(1020/1611)

35

Tārîḡ-i Vefât-ı Selâmet Girây Ḥân

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

102a

1 Ḥüsrev-i mülk-i Kıırım ya' ni Selâmet Girây

'Azm-i na' im-i cinân itdi bi-emr-i ilâh

2 Ehl-i velâyet anuñ rıḡleti tārîḡini

Nevḡa ile didiler âh Kıırım Ḥânı vâh

(1019/1610)

36

Tārîḡ-i Manşıb-ı Aḡmed Aḡa

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1 Hemân bir cisimdür memleket-i şehdür anuñ cânı

Vezi'ri 'aql yerinde ḡomışdur Ḥazret-i Mevlâ

2 Niçe dilerdi 'aqlı gitmişidi deşt-i Kıpçaḡuñ

Bilinmedükde ḡalmışdı nedür pest ü nedür bâlâ

3 Bi-ḡamdillâh Kıırımıñ yine geldi 'aqlı başına

Ser-â-ser ḡurrem oldılar gerek ednâ gerek a' lâ

4 Ḥamîdü'l-ḡalk vü maḡmûdu'l-liḡâ Aḡmed Aḡa ya' ni

Kıırım Ḥânına destür oldı buldı zînet-i vâlâ

5 Cülüs-ı ma' delet me'nûsına erbâb-ı dil tārîḡ

Didiler şāhibin buldı vezāret mesnedi hālā
(1019/1610)

37

Tārīḫ-i Ḥitān-ı ‘ Afifzāde

Mef‘ ulü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

- 1 Kāḏī-i cünd-i Ḥānī ‘ Afif Efendi kim
Erbāb-ı faẓl ḥaylinüñ oldur ser-āmedī
- 2 İḥyā-yı şer‘ -i Aḥmed olup kārı dāimā
Kaşđ itdi sünnet itmege oğlu Meḥemmedi
- 3 Bir sūr-ı pür-sürūra şürü‘ itdi pēs o dem
Virşün Ḥudā ikisine de ‘ ömr-i sermedī
- 4 Bir lafz istedüm k’ola tārīḫ o sūr için
Kałbden hemān ḳopdı ḥitān-ı Meḥemmedi

MATLALAR

1

Mef' ūlü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

Bağsun eline āyīne alup o meh-liķā
Görsün felekde varmı imiş ki nazır aña

2

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

Nağd-ı eşküm benüm ol nergis-i şehlāña fedā
Nūr-ı dīdem dağı nem var ise hep saña fedā

3

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

Şāh-ı sebz üzre nazār eyle gül-i aħmere yārā
Ce'alā 'llāhu leküm min şecerin aħđari nārā

4

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

Bir bakımnda çıkarur nağş-ı ruğ-ı yāri dilā
Bir muşavver kıanı āyīne gibi çihre-küşā

5

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

Ādem mi olur giymek ile bir kışı dībā
El mer'ü lede 's-sādeti men kāne edībā

6

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Göricek müya dönmiş cismi yār eyledi şefkat
Yazılır bir kıl ile gelmeli olsa berü devlet

7

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün

96a

Tokunsa sâlike envâr-ı neyyir-i vahdet
Ne reng teferruğa kalur ne büy-ı cem' iyyet

8

Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

Her hüb-rü şanem ki ola halk hüy-ı jist
Andan hezār yek vechile yek sūret-i gūnişt

9

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

N'ola dil alışdurursa 'ışk-ı yār ile mizāc
Kudret-i Hāq ile eyler āb u āteş imtizāc

10

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Sirişk-i çeşmüm ol serv-i revānı ārzü eyler
Aķup her sūya bāğ-ı dehr içinde cüst ü cū eyler

11

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Āşık-ı dil-ḥaste eyler ārzü her bār bir
Mīve-i bāğ-ı vişāl-ı dil-beri āgyār yir

12

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Bağ nukre-i sirişküme ki çeşm-i terdedür
Ey nūr-ı dīde al begenürseñ nazardadur

13

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Cebīnüñ mevc-i çini ḥüsn-i rüyı bahır-ı āḫirdür
Revāk-ı manzar-ı çeşmüm benüm deryāya nāzırdur

14

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Çün ḥazān olmağa yüz tutdı bahār-ı ruḥ-ı yār
Ḥaṭṭ-ı nev zāhir olup oldı yine köhne bahār

15

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Dīdeme virdi cilā buldı şafā hem dil-i mār
Gözüme gönlüme girdi yine ḥāk-i reh-i yār

16

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Delükānluluğ ey dil çün sefāhetden kināyetdür
Naşihat eylemek pes tāze kısmına sefāhetdür

17

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Hicrān acıdurken dili mānend-i belādur
Bilmem suhen-i telhi ' adūnuñ ne belādur

18

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Geldi taraf ' arız-ı dildāra haññ-ı müşkbār
Yazdı kudret kātibi bir muşhaf āyet ber-kenār

19

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

96b

Ol mehi kec külāhum giymege çirīş geçer
Başma takye dar olur ' ışğ aña gör ne iş geçer

20

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Uydı ulaşdı baña ağıyār-ı jist ü pür-garaž
Gördüğün var mı tabībā böyle bir çirkin maraž

21

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

Viridi nüvîd vaşl-ı güle bülbül-i hoş-nevâ-yı bāğ
N'ola tebessüm eylese gonca-i cān-fezâ-yı bāğ

22

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

Sinemde şafâ dide-i nūr-ı başarum yok
Almış beni sevdâ-yı maḥabbet ḥaberüm yok

23

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Ey ki dil almağdur istignâ şatup kārūn senüñ
Müstemend eyler cihān ḥalqın bu bāzāruñ senüñ

24

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Sünbülün koqlamağıçün ol gül-i hoş-bünüñ
Varuñı yok yire dökme şoñı vardur bunuñ

25

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Zāhid eger zem iderse cāhil-i nā-pāk reg
Ey gönül seyrānuñ it kim gūşt ḥār rindān seg

26

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Kişi göñlin bir boyı bālāya bend itmek gerek
Kendüzine himmet-i ādem bülend itmek gerek

27

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Sīm-berfī eridüp zerger-i dehr eyledi qāl
İde tā servüñ ayağına gümüşden halqāl

28

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Bāz miḥnet yuvasıdur qararan baş degül
Görinen peçesi münkarı durur qaş degül

29

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Şehā egerçi ne Hākānī ne Dehlevī'yem
Memālik-i suḥenüñ şimdi ben de Hüsrevī'yem

30

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Qatı meyl eyleme ol 'arız-ı gül-nāra saqın
Gül şanup gaflet ile düşme dilā hāre saqın

31

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Yāra ol naqd-ı sirişküm didüm ey serv-i revān
Döndi yüz hışm ile aldı yürüyüvirdi hemān

97a

32

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Gül yüzüñ koyup ider raġbet-i ezhār-ı çemen
Tuħfe kuşdur şanemā murġ-ı nihāl-ı gülşen

33

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Ĥālīm tebāh-ı dilde ġam-ı ĥaṭṭ u ĥāl ise
Virmek [dilā] każāya rızā her ne ĥāl ise

34

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Ĥabāb-ı mey degüldür devr iden cām-ı şarāb üzre
Cemüñ var ise kałmışdur gözi şahbā-yı nāb üzre

35

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Ārzü-yı manşıb u māl u ümīd-i cāh ile
Ser-fürü itmez gönül her bir denī vü cāhile

36

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Şafaqla mäh-ı nev şanma sipihrüñ qalmayup şānī
Elinden sāgarı düşmiş dökülmüş bāde-i şānī

37

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Göñül murğına yārüñ halka-i çeşmi kıurar dāmı
Dil-i āvāre şayd oldı görüp ol çeşm-i bādāmı

DİĞER

Naşihat

Ādeme bir günce gelmez bir sene
 Sür' at-i devr-i zamānı görsene
 Bu ḥarāb-ābādı herkes qor gider
 Bende vü sulṭān seyirü görsene

Qo feryādı ey dil ḥayırdur kamu
 Ne gelse Ḥudādan şafā vü keder
 Bu da' vāya qavl-i nebīdür güvāh
 Ki *el-ḥayru māḥtārehullāhu* ider

Ölimüñ dem-be-dem tezekkür qıl
 Ki olur saña bā' iş-i ṭā' at
 Anuñçün didi resül-ı güzün
Ekşirü ve 'z-zikrü hādımü 'l-lezzāt

97b

Çok yeme içme daḥı çok uyuma
 Ādemi geri qor Ḥaḫdan bu rüsümün
 Didi resül ebğaz olur nezd-i Ḥaḫ
Küllü ekūlin şürübün ve ne 'ūmin

Tā ölince ṭaleb-i ' ilme düriş ey 'āqıl
 Bulmaḫ isterseñ eger 'izz ü ḥayāt-ı ebedī
 Saña yitmez mi bu ki Ḥazret-i faḫr-ı dü-cihān
 Uṭlubu 'l-' ilme mine 'l-mehdi ile 'l-laḫdi didi

DİZİN

A

- āb, 327, 379, 386, 456, 550, 581, 604
 Āb, 564
 Abā, 459
 āba, 494
 ābā, 242
 ābād, 349, 463, 555, 572, 597
 ābādān, 235
 abāsı, 405
 abdāl, 409, 435, 436
 abdālān-ı Rūm, 502
 abdāl-ı, 263, 446, 502
 abdāl-ı felek, 404
 Abdāl-ı 'ışka, 385
 Abdāl-ı 'ışkuñ, 546
 abdāllaruñ, 541
 abdālşan, 206
 ābdan, 244
 ābdār, 212
 Abdu'l-bākī, 591
 āb-feşāndur, 224
 ābgineye, 544
 ābı, 319, 446, 513, 545
 āb-ı hayāt, 225, 439, 555
 āb-ı hayāt-ı hükemā, 337
 āb-ı hayāt-ı lebüñe, 557
 āb-ı hayvān, 262
 Āb-ı hayvān, 217
 āb-ı hayvāmı, 348
 āb-ı kevşer, 362
 āb-ı pāki, 446
 āb-ı rahmetdür, 408
 āb-ı revāc, 268
 āb-ı revān, 226, 270
 Āb-ı revāndur, 387
 āb-ı rüyuñı, 457
 āb-ı zülālī, 210
 āb-ı zülālī, 210
 ābıdur, 217
 ābın, 318
 ābını, 500, 548
 āb-rüyuñı, 300
 ābuñ, 571
 ābveş, 300
 aceb, 565
 acı, 362, 510
 Acı, 506
 acıdurken, 606
 acımaz, 261
 Acısı, 410
 acısın, 566
 aç, 353, 506, 577
 Aç, 200, 274, 364, 426, 501, 506
 açan, 519
 açar, 369, 537
 Açar, 207
 açdı, 326, 421
 Açdı, 225
 açduğı, 207
 açdurmaz, 477, 527
 açık, 502
 açıl, 508, 563
 açıla, 336
 Açıla, 221
 açıldı, 311, 404
 Açıldı, 235, 322, 534
 açılmadan, 488
 açılması, 549
 açılmaz, 369
 açılmış, 450, 472, 476
 Açılmış, 426, 451, 522
 açılup, 225, 325, 337
 Açılup, 215
 açımali, 394
 açma, 300, 347
 açmaduñ, 468
 açmamak, 482
 açmasa, 481
 açmaya, 481
 açmaz, 559
 açmazdan, 508
 Açuban, 371
 açup, 256, 288, 313, 396
 açupdur, 421
 ad, 270, 311, 349, 389, 497
 ādāb, 305, 319
 ādāb-ı bezm-i ehl-i dil, 344
 Ādāb-ı şer'ī, 528
 ādāb-ı tarikat, 274
 adam, 223, 503
 Adam, 477
 adasıdur, 439
 adem, 405
 ādem, 304, 449, 472, 587
 Ādem, 278, 396, 513, 597, 603
 ādemde, 384
 ādeme, 307, 490, 496, 530, 546, 557
 Ādeme, 612
 ādemi, 390, 568, 570
 Ādemi, 417, 449, 481, 513, 612
 ādemmiş, 449

- Ādemün, 388
 Ādemün, 449
 ādet-i hūbān, 349
 adı, 294, 297, 301, 463, 464, 523
 adım, 199, 513
 Adım, 513
 Adımı, 276
 adımız, 258
 adına, 221, 550, 587
 adını, 243, 418
 adımı, 253
 aduñ, 249, 457
 āfāka, 239, 271, 412, 545
 Āfāka, 244, 387
 āfākda, 278, 453
 āfākı, 311, 326, 553, 561
 Āferin, 358, 391
 āferinān-ı cihān, 517
 Āferinler, 216, 449
 āferinsin, 299
 āfet, 264, 330, 398
 āfetden, 211
 āfete, 330, 422
 āfet-i devrānedür, 389
 Āfet-i 'işve-bāz, 471
 āfet-i revişdür, 521
 āftāb, 260, 339, 460
 Āftāb, 338
 āftābāsā, 568
 Āftābı, 210
 Āftāb-ı devletün, 220
 Āftāb-ı 'ālem-ārāsın, 274
 Āftāb-ı rıf' atuñda, 213
 Āftāb-ı rüy-ı pür-envāruñ, 523
 āftāb-ı şeref, 235
 Āftāb-ı şeref, 269
 āftābın, 383
 āftābuñ, 570
 āftābveş, 300
 afyon, 540
 afyon-ı ğama, 428
 ağ, 209, 221, 227
 ağa, 539
 Ağa, 582
 āğāh-ı esrār-ı kıdem, 578
 ağardı, 466, 520
 ağfel, 201
 ağı, 555
 ağıd, 365
 ağından, 263
 ağız, 234, 359, 444, 523
 ağızuma, 504
 ağladan, 572
 Ağladan, 380, 449
 ağladılar, 221
 ağladın, 353
 Ağladuqça, 346
 Ağladup, 396
 ağladur, 356, 467
 ağladursuñ, 349
 Ağlamak, 410, 470
 ağlamalıdır, 394
 ağlamayın, 506
 ağlar, 291, 328, 443, 508, 509, 532
 ağlardı, 534
 ağlarsa, 334, 337
 ağlarsam, 522
 ağlasa, 488
 ağlasam, 499
 Ağlasam, 486
 ağlasun, 563
 Ağlasun, 516
 ağlatduñ, 349
 ağlayu, 251
 ağrıdan, 339
 ağrısı, 488
 ağyār, 355, 359, 400, 403, 413, 447, 468,
 534, 561, 605
 Ağyār, 393, 410, 562
 ağyāra, 327, 560
 ağyārdan, 300, 331
 ağyāre, 419, 450, 472, 500, 517, 518
 ağyārı, 277, 326, 407, 455, 456, 482, 499,
 554
 ağyār-ı bed-fercāmile, 565
 ağyār-ı bed-şādın, 528
 Ağyār-ı deni, 548
 ağyār-ı jist, 606
 Ağyār-ı luţfuñ, 300
 ağyār-ı nā-pāk, 478
 ağyārsız, 430
 ağzı, 241, 363
 ağzın, 527
 ağzını, 537
 ağzuma, 523, 540
 ağzuñ, 347
 Ağzuña, 216, 418
 Ağzuñdağı, 516
 āh, 215, 229, 262, 267, 284, 303, 357, 371,
 378, 396, 405, 414, 415, 418, 425, 457,
 467, 476, 489, 505, 507, 508, 510, 511,
 514, 558, 572, 600 *
 Āh, 233, 257, 319, 346, 352, 382, 403,
 430, 459, 494, 507, 534
 aĥbāb, 456
 aĥbāba, 205, 419
 aĥbābumuñ, 543
 aĥbābuñ, 429
 āhdan, 397, 501
 aĥed, 572
 āheng-i tarab, 239
 Āhen-i serd, 241
 Āhenin, 245, 312
 āherlenmiş, 451
 āheste, 525
 Āheste, 518

- Āhı, 286
 āh-ı gülzār-ı vişāl, 457
 āh-ı ‘āşıkdan, 510
 āh-ı seher, 572
 āhile, 272
 āhır, 209, 210, 227, 238, 245, 264, 288,
 303, 329, 333, 353, 356, 384, 389, 422,
 441, 478, 494, 526, 549, 551, 553, 560
 Āhır, 292, 293, 322, 435, 537
 āhırde, 278
 āhıret, 466, 506
 āhırete, 576
 āhıridür, 443
 āhırini, 286
 āhırinüñ, 229
 āhirkār, 557
 ahkar, 201
 Ahker-i zer, 245
 ahlak, 204
 Ahlak-ı cemil, 304
 Ahmed, 203
 Ahmed Ağa, 595, 600
 Ahmed Çelebi, 581
 Ahmed Efendi, 593
 Ahmed Efendi, 592, 594
 Ahmede, 307
 Ahmedün, 467
 ahsen-i takvim, 445
 Ahsen-i vechle, 548
 ahşā, 598
 ahşam, 489
 ahşamlar, 353
 ahter, 204, 464
 ahterān, 226
 Ahter-i baht-ı sa‘idüm, 554
 ahter-i bahtum, 361
 Ahter-i bahtum, 455, 559
 Ahter-i bahtuma, 379
 ahter-i burc-ı şu‘arā, 337
 Ahter-i firūzuñ, 312
 ahter-i garrā, 240
 āhu, 286
 āhū, 271, 523
 āhūlaruñ, 472
 āhum, 461
 āhumdan, 296
 āhumla, 390
 āhuñ, 270, 471
 āhunuñ, 454
 Āhuñuñ, 347
 Āhū-yı Hıtānuñ, 550
 āhū-yı Hıtānuñ, 549
 ahvāl-i bezm-i keşreti, 440
 Ahvāl-i dehre, 292
 ahvāl-i dili, 493
 ahvāl-i perişāña, 535
 ahvālını, 543
 ahvālüm, 492
 ahvālün, 204
 ahvālünü, 436
 ahvelveş, 506
 ahzer, 204
 aq, 314, 505, 522, 551
 Aq, 268
 Aq mināreye, 423
 aqan, 329, 381, 382, 415, 463
 aqanum, 499
 aqar, 316, 408, 410, 411, 494, 502, 558
 Aqar, 556
 aqaruz, 319
 aqça, 363
 akçe, 522
 akçe, 222, 320
 akdı, 404
 akduğı, 267
 akıdup, 318, 455
 Akıdup, 298, 311
 akıdur, 369
 Akıdur, 443
 akın, 463
 akısuñ, 474
 Akıt, 263
 akıtdı, 578
 akıtmağ, 330
 akıtmağdan, 453
 Akıtmuş, 446
 akıtsun, 251
 Ākil, 484
 akmaz, 210
 akranile, 352
 akşā-yı murād, 357
 akser, 201
 Akup, 408, 604
 akvāl, 204
 al, 204, 211, 218, 247, 248, 260, 262, 277,
 278, 279, 330, 333, 388, 409, 425, 476,
 480, 487, 514, 530, 538, 541, 542, 544,
 547, 563, 605
 Al, 393, 502
 āl, 205, 223, 305, 409, 541
 Āl, 563, 568
 Āl u aşhābıdur, 280, 281
 Āl u eşhābıdur, 282
 ala, 547, 563
 alalum, 572
 alam, 339
 Alamaz, 501
 ālāmı, 284, 433
 ālām-ı cānumdan, 262
 ālām-ı cehi, 463
 alan, 261, 403, 485
 Ālāt-ı bezmi, 232
 alay, 541
 alayına, 541, 542
 ālāyiş-i dünyā, 201
 ālāyiş-i gamdan, 263, 276

- alçak, 494
 alçak, 260, 314, 315, 317, 318
 alçaqlara, 474
 aldanma, 358, 435
 Aldanma, 292, 527
 aldı, 329, 551, 609
 Aldı, 232, 239
 alduñ, 538
 Alduñ, 296
 alduñise, 393
 aldur, 522
 āldur, 522
 āldür, 378
 ālem, 445
 ālemde, 587
 Ālemi, 568
 ālem-i tül, 589
 ālemleri, 304
 ālemüñ, 335, 527
 alı, 564
 ālı, 519, 563
 alıcaq, 595
 alımadum, 506
 alımanı, 577
 alıncı, 398, 519
 alındı, 267
 alınmayıp, 543
 alınmaz, 431
 alınsa, 241
 alınuş, 353
 Alınuş, 415
 alınuşdurursa, 604
 ālı, 249
 Āl-i 'Oşmānuñ, 260
 āl-i resūl, 275
 āl-i Resūlüñ, 306
 ālile, 547
 Ālile, 409
 ālinde, 420
 Allāh, 280, 281, 282, 488
 Allāh'a, 460
 Allāhadur, 257
 alma, 342, 426
 Alma, 292
 almada, 563
 almadadur, 292
 almağa, 422
 Almağa, 402, 412
 almaq, 371
 almaqdur, 262, 607
 almasa, 241
 almazsa, 571
 almazsañ, 569
 Almazuz, 440
 almiş, 207, 446, 547
 Almiş, 607
 alnuña, 275
 alsa, 223, 261, 417, 418, 443, 507, 533
 alsalar, 341
 Alsalar, 541
 alsañ, 364
 alsun, 531
 altı, 207
 altına, 294
 altında, 405, 515, 571
 altındadur, 338
 altun, 206, 403, 540
 Altun-miğāl, 457
 ālūde, 474
 alup, 215, 258, 348, 481, 482, 483, 534,
 541, 603
 Alup, 205
 Alupdur, 253
 alur, 215, 245, 414, 415, 465, 525, 551,
 577
 Alur, 302, 576
 āmālüm, 201
 Amān, 523
 āmīn, 298
 amma, 327, 434
 ammā, 240, 260, 340, 357, 366, 370, 375,
 389, 391, 401, 437, 447, 459, 466, 477,
 488, 493, 498, 508, 521, 532, 541
 Ammā, 300, 355, 386, 391, 547
 Añ, 303
 ān, 205, 289, 507
 aña, 197, 216, 220, 227, 232, 233, 234,
 239, 240, 243, 251, 267, 268, 270, 279,
 281, 282, 289, 291, 292, 295, 296, 301,
 304, 305, 306, 316, 323, 327, 328, 339,
 350, 351, 355, 358, 365, 378, 386, 390,
 394, 405, 409, 410, 412, 418, 422, 423,
 425, 439, 453, 457, 460, 462, 465, 469,
 478, 479, 480, 493, 502, 509, 515, 518,
 520, 543, 545, 547, 573, 578, 580, 583,
 585, 586, 587, 588, 591, 597, 598, 603,
 606
 Aña, 205, 206, 210, 223, 249, 332, 395,
 448, 502, 533, 556
 Anadan, 405
 anamuz, 405
 anasıdur, 405
 anaya, 251, 402
 ancaq, 216, 253, 273, 314, 315, 316, 317,
 318, 385, 413, 428, 459, 469, 502, 527,
 531, 571
 Ancaq, 392
 ancılayın, 223, 290, 291, 306
 anda, 200, 223, 226, 297, 334, 386, 413,
 423, 432, 452, 492, 572, 576, 592, 599
 Anda, 289, 422
 ānda, 433
 andadur, 572
 andan, 210, 233, 261, 278, 307, 415, 577
 Andan, 343, 416, 604
 andandur, 253

- Andelübün, 272
 anı, 202, 205, 206, 208, 211, 213, 215,
 223, 227, 234, 236, 238, 242, 248, 249,
 275, 276, 277, 290, 291, 292, 293, 294,
 298, 304, 311, 318, 321, 347, 348, 349,
 356, 358, 362, 369, 370, 386, 390, 391,
 395, 399, 400, 408, 410, 414, 425, 426,
 432, 445, 446, 448, 452, 455, 465, 472,
 478, 482, 488, 494, 497, 500, 502, 508,
 513, 514, 523, 530, 535, 538, 543, 544,
 549, 566, 568, 569, 577, 587, 591, 595,
 596
 Anı, 226, 235, 347
 ānı, 348
 ān-ı mümteddür, 325
 ańılacađ, 473, 493
 ańılmaya, 303
 ańılır, 413
 ańla, 520
 ańladuđı, 360
 ańlamađa, 314
 ańlamaz, 440
 Ańlamaz, 241, 357, 405, 474
 Ańlamazdur, 442
 ańlar, 286, 405, 430, 464, 510, 531, 536
 anlara, 254, 411, 523
 Anlara, 282, 307
 anlardan, 277, 408
 anları, 429
 ańlarsa, 405
 ańlasa, 413
 ańlatmıř, 558
 Ańlayan, 531
 ānlıđdur, 348
 ańma, 260, 284, 484, 565
 Ańma, 375
 anmadı, 542
 ańmadı, 387
 ańmasa, 565
 ańsa, 418
 ańsam, 370, 390, 484
 Ansız, 197
 ańu, 284
 anuń, 196, 197, 207, 210, 211, 212, 221,
 225, 226, 230, 234, 243, 248, 252, 253,
 256, 267, 269, 272, 280, 281, 282, 289,
 295, 301, 302, 304, 306, 318, 320, 321,
 341, 357, 373, 377, 382, 392, 393, 394,
 408, 415, 423, 443, 448, 449, 453, 463,
 475, 476, 482, 488, 500, 506, 507, 508,
 509, 533, 534, 542, 553, 556, 557, 561,
 565, 581, 582, 591, 596, 598, 599, 600
 Anuń, 208, 209, 232, 237, 248, 253, 355,
 546
 anuń, 200
 anuńçün, 590
 anuńçün, 290, 322, 409, 430, 489, 509
 Anuńçün, 208, 209, 361, 431, 459, 525,
 558
 anuńçün, 400, 451
 Anuńçün, 281, 496, 612
 anuńki, 248
 anuńla, 344, 578
 anuńla'lmaz, 197
 ańup, 288, 352, 434, 499
 a' da, 595
 a' dā, 326, 507
 A' dā, 490
 a' dādan, 281
 a' dā-yı bed-hāhuń, 532
 A' dā-yı dīni, 229
 a' dā-yı dīnün, 219
 a' dā-yı dūni, 442
 a' dā-yı ezdād, 220
 a' lā, 204, 278, 600
 a' lādur, 260
 a' lām, 493
 a' lāter, 204
 a' lāyı, 571
 a' lem, 339
 a' mā, 474, 513
 A' mal, 431
 a' mālüm, 201
 a' yāni, 317
 A' yān-ı ħalka, 233
 a' yān-ı mülk-i gülsene, 226
 a' yān-ı 'ālemde, 405
 apardı, 211
 ara, 218, 298, 383, 429
 Ara, 274, 429
 araladum, 571
 aralaruz, 429
 ārām, 302, 493, 498, 503
 arama, 437
 Ārāmına, 433
 aramış, 478
 aramışdur, 284
 Ārāmum, 467
 arar, 398, 400
 Arar, 261
 Ararsañ, 562
 Aras, 446
 arasań, 529
 ārāste, 228
 aratdı, 242
 ārāyı, 571
 arayıřuń, 474
 Ārāyıř-i riyāz-ı cinānuń, 266
 arayup, 403
 arkań, 342
 arkasını, 467
 arşlanıyuz, 442
 arslānlar, 270
 artar, 370, 371, 471
 Artar, 499

- artıduqça, 370
 artıurur, 518
 artuğı, 592
 artuk, 595
 artuq, 577
 artuqdur, 583
 arturur, 327
 Arturur, 258
 artuq, 241
 arz, 325, 521
 arza, 590
 Arza, 317
 Arz-ı dünyāya, 388
 Arz-ı ma' müreye, 580
 arzū, 390, 424, 431, 472, 522, 523, 533,
 544, 604, 605
 Ārzū, 290
 arzuñ, 268
 Ārzū-yı cem' -i dünyā, 331
 Ārzū-yı dil, 501
 Ārzū-yı gül-i gülzār-ı cinān, 417
 Ārzū-yı hāl-ı ruhsār-ı cihān-tābile, 310
 Ārzū-yı manşıb, 609
 Ārzū-yı verd-i bāğ, 229
 aş, 451
 āsā, 531
 Āsāb, 218
 āsān, 210, 467
 āsāndur, 333
 āşār-ı celālin, 209
 āşār-ı esmā vü şifāt, 277
 Āşār-ı feyz-i rahmet-i perverdigāri, 414
 āşār-ı hüsn, 511
 āşār-ı qādem, 405
 āşār-ı sun' -ı müste' ān, 225
 āşār-ı uḥuvvet, 598
 āşārını, 292
 aşdı, 205
 aşdum, 478
 aşğar, 204
 aşhāba, 205
 aşhābına, 202
 aşıl, 479
 Aşılıp, 345
 ašlā, 250, 280, 322, 338, 345, 431, 452,
 477, 507, 508, 527, 537
 ašli, 523, 577
 Aşlı, 506
 aşlın, 476
 āsmān, 209, 213, 421, 425
 Āsmān-ı dile, 297
 Āsmānlar, 239
 Aşmış, 423
 ašnām-ı hevātırdan, 290
 āstānedür, 385
 āstān-ı yāra, 372
 āstānına, 196, 410
 āstānında, 207
 āstānuñ, 341, 495
 Āstānuña, 502
 āstānuñdan, 556
 āsüde, 233
 Āsyāb-ı felege, 382, 478
 āsyābın, 380
 aş, 382
 aşdı, 217, 560
 āşık, 385
 Āşık-ı dil-ḥaste, 605
 āşkār, 210, 294, 364, 374
 Āşkār, 412
 āşkāratur, 260
 āşkāre, 206, 553
 āšnā, 197, 424, 461, 554
 āšnādan, 479
 Āšnāsın, 542
 āšnā-yı ḥazretüz, 439
 āšnāyuz, 403
 āşüb, 423
 aşum, 383
 āşüfte, 523
 āşüfte-i eywendür, 386
 āşüftelerüñ, 258
 āşyān, 491
 āşyānedür, 386
 āşyāni, 390
 Āşyān-ı murğ, 540
 Āşyān-ı murğ-ı, 272
 Āşyān-ı murğ-ı dil, 273
 āşyānumdan, 262
 at, 344
 atamız, 405
 atan, 307
 atar, 215, 391
 Atar, 239
 atardı, 231
 atdı, 290
 Atduğı, 347
 atduñ, 443
 Ateş, 245
 āteş, 604
 Āteş, 488
 āteşde, 321
 āteşden, 327
 āteşe, 428, 434
 Āteş-endāz-ı zevāyā-yı diyār-ı kü'lār,
 223
 āteş-feşān, 206
 āteşi, 291, 305
 Āteş-i āh-ı şerer, 379
 Āteş-i dilden, 415
 āteş-i gāmda, 363
 āteş-i hecre, 339
 Āteş-i hecre, 377
 Āteş-i hecri, 289
 āteş-i hecrine, 256
 ateş-i hicrān, 476

- âteş-i hicrân, 566
 âteş-i hicret, 367
 âteş-i mahz, 382
 âteş-i 'ışka, 436
 Âteş-i 'ışk-ı derûnumdan, 445
 âteş-i 'ışkile, 320, 341
 Âteş-i 'ışkuñile, 495
 âteş-i 'ışkuñla, 530
 âteş-i ruhsârûña, 411
 âteş-i süzân, 319, 442
 âteşin, 205
 âteşinden, 507
 âteşine, 536
 âteşin-ruhsârda, 526
 âteşiyle, 470
 âteşler, 313
 âteş-zen-i çerh, 539
 Atıl, 250
 atılan, 244
 atıldı, 489
 Atılduqça, 421
 atfasa, 311
 atma, 339
 atmağa, 199
 atsa, 330
 atsalar, 313
 Atuñ, 230
 atup, 492
 atacaq, 555
 atlâs, 305
 atlâsdandur, 541
 âvâre, 376, 380, 446
 âvârelerüz, 429
 Âvâreyi, 378
 âvâze-i hüsni, 375
 âvâze-i qahruñ, 224
 âvâze-i luţf, 545
 âvâze-i pîr-i nekesden, 278, 279
 âvâz-ı şıhâ, 351
 Avlandı, 267
 avuç, 429
 ay, 523, 542
 Ay, 342
 ay başında, 370
 âyâ, 403, 535
 Ayağ, 207, 515
 ayağa, 319, 510, 515, 522, 561
 ayağı, 210, 211, 227, 259, 427, 429, 505,
 507, 508
 Ayağı, 260, 582
 ayağıdur, 393, 481
 ayağın, 373
 Ayağın, 219
 ayağına, 221, 279, 498, 546, 608
 ayağında, 302
 ayağından, 264
 ayağum, 483, 497
 ayağun, 292
 ayak, 459, 487, 502
 Ayak, 521
 ayakda, 204, 364, 519
 Ayakda; 303
 ayakdaşı, 335
 Ayaklandurmadı, 559
 ayaklar, 319
 ayaklara, 518, 559
 âyâtdan, 453
 âyât-ı Hâkğdan, 278
 âyet, 606
 âyeti, 248
 âyet-i Kur'ân, 458
 Âyet-i ruhsârûña, 398
 âyet-i va'd, 361, 416
 âyetidür, 373
 ayına, 223, 542
 Ayını, 489
 ayır, 564
 ayırur, 481
 ayine, 542
 âyine, 473
 Âyine, 489
 âyine, 541, 542, 603
 âyinede, 530
 âyinedür, 223
 âyinedür, 432
 Âyine-i cemâl-i cihân, 299
 âyine-i didârûñ, 523
 Âyine-i dil, 510
 âyine-i dilde, 280
 âyine-i gîr-nümâyuz, 427
 âyine-i hüsnuñ, 548
 âyine-i idrâkûñi, 331
 Âyine-i kudretde, 434
 âyine-i 'âlem-nümâ, 517
 âyine-i rüşen-mişâl, 276
 âyine-i sinemde, 418
 âyinelerdür, 561
 Âyine-şifât, 555
 âyinesi, 268
 âyinesi, 398, 482
 âyinesin, 318
 âyinesin, 280, 429
 âyinesinde, 241, 316
 âyinesinden, 364, 514
 âyinesine, 211
 âyinesinüñ, 562
 âyineveş, 517
 âyin-i Halîli, 290
 âyin-i icrâdur, 453
 âyin-i selef, 274
 âyinin, 548
 ayrıldum, 492
 ayrılmayınca, 507
 ayrılmaz, 344
 ayrılmazum, 479
 ayrılır, 507

ayru, 262, 566
 Ayru, 495
 Ayuñ on dördi, 591
 az, 507
 āzād, 349, 554, 561
 āzāde, 228, 259
 Āzāde, 420
 āzādelik, 534
 āzādeyem, 503
 āzād-ı cinān, 228
 āzāduz, 428
 āzār, 420
 āzārına, 433
 azel-i tedbîr-i çerh, 356
 azı, 346
 āzürde, 566

B

babaya, 402
 bāb-ı fütūhāt u füyūzāt, 322
 bāb-ı gamı, 548
 bāb-ı sa' ādetdür, 417
 bābında, 270
 bac, 422
 bāc-ı ser-i Hüsrev, 477
 bāda, 526
 bādāmı, 376
 bād-bān, 225
 bāde, 436, 499, 515, 525, 562
 Bādedür, 337
 Bāde-i alile, 389
 bāde-i bezm-i fenānuñ, 389
 bāde-i gül, 515
 bāde-i gülfām, 391
 Bāde-i gül-gūna, 530
 bāde-i hamrādan, 477
 Bāde-i mergile, 227
 bāde-i nāb, 337
 Bāde-i nābı, 358
 bāde-i 'ışkı, 323
 bāde-i şāf, 318
 Bāde-i şāfi, 518
 Bāde-i telhuñ, 362
 bādesidür, 475
 Bādesiz, 511
 bādı, 529
 bād-ı bahār, 206
 bād-ı gurūr, 288, 571
 Bād-ı gurürile, 564
 bād-ı hazān, 225
 bād-ı hevādur, 198
 bād-ı hevāsı, 449
 bād-ı kızā, 215
 bād-ı mesîr, 240
 bād-ı şabā, 372
 bād-ı şabānuñ, 425
 bād-ı şimālî, 519

bād-ı zir-i pîrāhende, 326
 bādî, 395
 bādile, 226
 bāğ, 440, 454, 517
 Bāğ, 567, 588
 bāğa, 209, 285, 376, 539
 Bāğa, 225
 bāğbān, 260, 517
 Bāğbān, 399
 Bāğbāna, 330, 475
 bāğbān-ı gam, 448
 bāğda, 285, 340, 367, 551, 560
 Bāğda, 368, 408, 464, 487, 537
 Bağdād, 344
 bāğı, 342
 Bāğ-ı behişt, 481
 bāğ-ı cemālîñ, 545
 Bāğ-ı cihānda, 293, 364, 467
 bāğ-ı cinān, 517
 bāğ-ı cinānda, 254
 Bāğ-ı cināne, 552
 bāğ-ı dehr, 604
 bāğ-ı dil-i merd-i Hudā, 325
 bāğ-ı felegüñ, 336
 bāğ-ı gamda, 473
 Bāğ-ı kuyuñda, 487
 Bağ-ı nazmuñ, 450
 Bāğ-ı 'ālemde, 271, 425
 Bāğ-ı ruğ-ı cānānenüñ, 465
 Bāğ-ı ruğumda, 266
 Bāğ-ı ruğunda, 484
 bāğ-ı tā' atde, 228
 bāğ-ı vücūd-ı düşmene, 219
 bāğına, 200, 266, 412, 482, 520
 bāğında, 202
 bağından, 264
 bāğını, 269, 506, 578
 bāğınuñ, 397
 bağışla, 500
 bağışlar, 374, 397, 504
 bağışlaridüm, 284
 bāğileri, 222
 bağladı, 420, 537
 Bağladı, 225
 bağlamış, 426
 Bağlamışdur, 571
 bağlanur, 363
 bağlanurdu, 532
 bāğlar, 328, 404
 Bağlayup, 399, 565
 bağılu, 269
 bağı, 335, 375, 382, 470
 bağımuñ, 321
 bağında, 228
 bağırum, 263, 353, 381, 384, 410
 bağırumda, 397
 bağırumı, 396, 557
 bağıruña, 452

- bāguñ, 541, 549
 bağy, 204
 bahā, 385
 bahāne, 261
 bahānedür, 387
 bahār, 238, 271, 296, 471, 517, 532, 605
 Bahār, 365, 371, 431, 455
 bağār yaqlaşdı, 549
 bahāra, 401
 Bahāra, 509
 bahārı, 269, 408
 bahār-ı hüsn, 386
 bahār-ı 'ışkı, 400
 bahār-ı ruḥ-ı yār, 605
 Bahār-ı rüyi, 451
 bahāruñ, 212, 435
 baḡil, 486
 baḡr, 215, 400
 Baḡr, 502
 baḡr u berde, 200
 baḡr-ı āḡirdür, 605
 Baḡr-ı bārān, 415
 baḡr-ı dānişüñ, 583
 Baḡr-ı eş'ār-ı dūr-efşāne, 480
 Baḡr-ı iḡsāna, 284
 baḡr-ı yedinde, 371
 baḡri, 233
 baḡr-i fūrkatde, 556
 baḡr-i ġamda, 197
 baḡr-i hüner, 217
 baḡr-i ḡademdür, 321
 baḡr-i maḡabbetdür, 402
 baḡr-i me'āniden, 510
 baḡr-i muḡit, 402
 baḡr-i muḡit, 237
 baḡr-i raḡmeti, 197
 Baḡr-i tavilde, 544
 baḡr-i zehḡār, 223, 241
 baḡrine, 225
 baḡş, 351, 352, 487
 Baḡş, 351
 Baḡş-i la'lünden, 537
 Baḡş-i māfi, 506
 baḡş-i naḡsüm, 454
 baḡşü-yı cihān, 213
 baḡşış-i zemīn, 218
 baḡt, 359
 bāḡter, 220
 baḡtı, 266
 baḡt-ı perişāni, 348
 baḡt-ı siyāhum, 380
 baḡtımız, 531
 baḡtum, 211, 330
 Baḡtum, 384
 baḡtuñda, 214
 Baḡuşuş, 285
 Bāḡuşuş, 285
 bā-ḡuşuş, 452
 Bāḡuşuş, 284, 285
 bā-iḡtār-ı ḡāḡān-ı selef, 215
 baḡ, 465, 525
 Baḡ, 360, 396, 605
 baḡa, 198
 baḡan, 313
 baḡar, 401, 443, 517, 541, 561
 baḡarken, 539
 baḡdı, 489
 Baḡdı, 239
 baḡdum, 267, 555
 baḡımda, 547, 603
 Bāḡır, 281
 baḡışile, 375
 baḡışuñ, 474
 bāḡi, 230, 254, 561
 Bāḡi, 258
 bāḡi-i bünyān-ı kühen, 268
 baḡma, 226, 307, 339, 345, 436, 532
 Baḡma, 292, 541
 baḡmadı, 554
 Baḡmaduñ, 416
 Baḡmaz, 306, 541
 baḡsa, 413, 508, 534
 baḡsun, 518
 Baḡsun, 603
 Baḡup, 493
 bāl, 245, 297, 302, 530
 bālā, 204, 563, 600
 Bālā, 373
 bālālığı, 560
 Bālā-nişin-i meclis-i erbāb-ı vecd u
 ḡāl, 293
 bālāya, 608
 balı, 253
 bāli, 533
 bālī, 563
 bālī vü bāl, 286
 Bālīş-i güllāme, 537
 bām-dād, 543
 Bāmdādān, 310
 bām-ı çerḡ, 525
 baña, 240, 247, 251, 283, 284, 295, 297,
 307, 314, 316, 327, 328, 329, 330, 331,
 333, 338, 340, 342, 345, 347, 348, 350,
 353, 354, 355, 357, 360, 362, 370, 371,
 379, 383, 400, 406, 416, 418, 421, 422,
 430, 444, 459, 461, 464, 469, 473, 476,
 478, 484, 489, 490, 491, 492, 495, 501,
 503, 505, 507, 508, 517, 525, 532, 535,
 538, 539, 548, 554, 555, 558, 566, 606
 Baña, 248, 256, 411, 431, 452, 453, 456,
 473, 487, 494, 500, 515, 521, 553, 566
 Bāni-i bünyān, 213
 ba' aşe, 225
 ba' id, 361
 bā' iş, 352, 449, 531
 bā' iş, 232

- bā' iş-i devrān, 481
 bā' iş-i noqşān-ı maḥabbetdür, 499
 bā' iş-i 'adāvet olur, 419
 bā' iş-i 'izz u iḳbāl, 245
 bā' iş-i tā'at, 612
 Ba'ş, 578
 baḏuñiçün, 364
 bār, 364, 365, 605
 bār şūḫ, 215
 bār u şıklet, 201
 Bārāna, 461
 bārān-ı tır, 311
 Bārekallāh, 480, 584, 590
 Bārgāh-ı Ḥudāya, 297
 bārgēhi, 463
 bārgēh-i Ḥüsrev-i devrāna, 411
 bārı, 328, 478, 530, 555
 Bār-ı belādan, 564
 bār-ı ğam-ı iftirāḳı, 253
 bār-ı maḥabbet, 346
 Bār-ı miḥnetle, 296
 Bār-ı 'ışkı, 478
 Bār-ı ta'alluḳı, 372
 bārıdur, 376
 bārına, 433
 bari, 537, 555, 556
 bāri, 406, 462
 Bāri, 418
 bārī, 202
 barmağı, 311, 555, 591
 barmağını, 578
 bāruñ, 227
 bāruzān-ı şubḫ-dem, 504
 bārver, 434
 baş, 452
 başağından, 263
 başar, 327, 408
 başariyyetten, 274
 başarsız, 398
 başdukça, 521
 başiret, 387
 basmağıle, 582
 Başmaya, 592
 başmayup, 322
 başup, 530
 baş, 227, 245, 382, 400, 426, 479, 502, 587, 608
 Baş, 257, 374, 522
 başa, 227, 263, 331, 358, 540, 561
 başda, 367, 399
 başdan, 217, 235, 319, 376, 495, 506, 514, 515
 Başdan, 373, 510
 bā-şeref, 218
 başı, 207, 367, 378, 425, 515
 başın, 219, 446, 540
 başına, 205, 206, 208, 211, 239, 256, 335, 381, 421, 423, 468, 535, 600
 Başına, 606
 başında, 207, 342, 387, 419, 435
 başını, 264, 598
 başka, 522
 başla, 397
 başladı, 552
 Başladı, 242, 268, 440
 başlar, 458, 537
 başlasa, 532
 başlu, 206
 başum, 344, 383, 393, 494
 Başum, 393, 558
 başuma, 487, 488, 567
 Başuma, 314, 458, 478, 518
 başumda, 201, 385, 425, 473
 Başumda, 462
 başumu, 514
 başumuza, 531, 554, 573
 başuña, 308, 565
 Başuña, 275, 303, 360
 başuñda, 480
 başuñiçün, 494
 batduñ, 302
 bāḫıl, 459, 522
 bāḫıl 'ameldür, 522
 bāḫın, 212, 382
 bāḫında, 442
 baḫsuñ, 495
 baḫş-ı ecel, 228
 Bā-ḫu'me-i ser-pençe-i 'uḳḳāb, 322
 bāy, 368
 bayın, 572
 bāyi'ye, 249
 bayram, 553
 bayrām, 498
 bayramuñ, 489
 bāzārda, 526
 bāzār-ı 'ışkuñ, 362
 bāzāruñ, 607
 bāz-ı hümā, 262
 Bāz-miḫnet, 608
 bāzū-bend, 358
 bāzū-yı zamān-ı devlet, 531
 bed, 202, 339
 Bedaḫşāndan, 454
 bedel, 532
 Bedel, 591
 bedeli, 237
 bedelidür, 394
 beden, 218
 Bedende, 421
 beden-i düşmen-i Zāl, 270
 beden-i şihḫati, 388
 beden-i sim'inüñ, 247
 be-dest-i ḫu'me-i ḫūr, 230
 bed-h'āhuña, 220
 bed-ḫ'āhuña, 220
 bedfidür, 373

- bedî'ü'l-inşâ, 598
 bediü'l-hulka, 274
 bed-manzara, 517
 bed-mührin, 476
 bedr, 202, 237
 bedraqa-i hayr-ı sübül, 573
 bedregi, 561
 Bedre-i sîme, 245
 bedre-i zer, 362
 bedr-i âsmândan, 414
 bedr-i felek, 214
 bedr-i 'âlem, 542
 bedrine, 245
 bedter, 201, 330
 bedu'l-kışsa, 320
 be-dürüstî, 237
 beg, 260, 527
 Beg Hamza, 598
 be-gâyet, 494
 begense, 420
 begenürseñ, 605
 begi, 562
 Begî, 588
 begler, 263
 beglerüñ, 452
 Beglerüñ, 388
 begüm, 545
 Begüm, 522
 Begzâdeler, 272
 behâ, 338, 352
 behâsından, 249
 behâsını, 215
 behâ-yı dil-i müstehâm, 301
 behey, 264
 Behişte, 250
 Behişti, 254
 Behmen, 243
 Be-ğod, 521
 Behrâm, 269
 Behrâmı, 565
 Behrâm-ı Gür, 243
 behre, 264
 behredâr, 213
 behre-i bî-minnet, 277
 be-huşü', 455
 beğâ, 386, 587
 beğâ câ nibine, 594
 beğâsı, 391
 bekle, 512
 Bekle, 354
 bekler, 208
 Bektâş Dede, 585
 Bektâşî, 206
 belâ, 291, 367, 373, 388, 467, 477, 491,
 517, 525, 552, 566, 567
 Belâ, 335, 365, 492
 belâda, 444
 belâdan, 526
 belâdur, 326, 606
 belâgat, 262, 442
 belâgatı, 443
 belâni, 481
 belânuñ, 227
 Belâsı, 433
 belâsına, 253, 433
 belâsını, 473
 belâya, 304, 307
 Belâya, 238, 492
 belâ-yı 'ışka, 370, 444
 beli, 564
 belî, 564
 Belî, 253, 381, 426
 belinden, 507
 belirüp, 550
 belki, 258, 496
 Belki, 278, 290, 372, 393
 Bellemekdür, 426
 Bellü, 413
 Belürmiş, 446
 belürüp, 443
 ben, 281, 314, 315, 316, 317, 318, 329,
 331, 333, 340, 343, 344, 346, 349, 350,
 361, 365, 371, 390, 416, 422, 444, 449,
 464, 467, 473, 483, 491, 493, 494, 497,
 499, 502, 505, 524, 528, 537, 544, 555,
 565, 568, 569, 572, 608
 Ben, 199, 316, 317, 333, 390, 403, 409,
 416, 426, 434, 494, 547, 548
 benâni, 588
 bencileyin, 364, 437
 bend, 264, 302, 521, 538, 608
 Bend, 356
 bende, 204, 207, 315, 328, 358, 363, 422,
 492, 500, 516, 543
 Bende, 599, 612
 bende-i fermân, 546
 bende-i fermâni, 468
 Bende-i hâk-i der-i yâr, 389
 Bende-i kâr-güzâr-ı ser-i küy-ı yâr,
 279
 bende-i kemînesi, 243
 bende-i mükerrerem, 303
 bende-i nâ-çizüñden, 506
 bende-i pâ-mâl-i sultân-ı beğâyuz, 426
 benden, 331, 340, 417, 424, 437, 514,
 517, 568
 bendeñ, 525
 Bendeñ, 437
 bendeñe, 469, 481
 Bendeñe, 563
 bendeñi, 364
 bendesi, 259, 417, 501
 bendesin, 380
 bendesine, 380
 bendesini, 392
 bendesiniñ, 260

- bendesiyüz, 259, 260
 Bendeyem, 284
 bendi, 335
 bend-i ğamdan, 561
 Bend-i kemend-i keyd-i felekden, 293
 Bend-i kemend-i zülf-i siyehkârı, 467
 bend-i zülfinden, 259
 bend-i zülfine, 565
 bendin, 439
 bendüm, 501
 bendüh, 333
 Benefşenüh, 366
 benem, 341, 496
 Benem, 341
 beni, 221, 256, 296, 328, 333, 337, 339,
 346, 349, 353, 357, 368, 372, 384, 413,
 414, 422, 448, 472, 474, 478, 496, 506,
 516, 519, 521, 532, 537, 539, 553, 557,
 563, 566, 569, 570, 607
 Beni, 367, 395, 470, 472, 522, 556, 558
 benî Kureyşî, 573
 benlikde, 528
 benlikden, 261
 benüm, 200, 202, 220, 253, 273, 277, 297,
 315, 328, 339, 366, 379, 380, 421, 425,
 445, 457, 501, 503, 519, 535, 559, 603,
 605
 Benüm, 201, 202, 250, 263, 314, 375,
 376, 381, 408, 565
 benümle, 251, 373, 375, 405, 424
 beñzedî, 226
 beñzedürin, 355
 beñzemek, 423
 Beñzemek, 542
 beñzemez, 396
 Beñzemezdür, 223, 353
 beñzer, 202, 215, 217, 225, 260, 270, 338,
 374, 375, 383, 399, 415, 423, 430, 451,
 493, 514, 525, 547, 558, 568
 Beñzer, 411, 527, 541
 beñzerdi, 216
 Beñzetdiler, 473
 beñzetdüm, 493, 494
 beñzeyeye, 518
 Beñzeyeye, 537
 ber, 431
 berâber, 226, 285, 286, 319, 543
 berât-ı hüsne, 360
 ber-bâd, 277, 284, 381, 390, 497
 Ber-bâd, 199
 ber-dâr, 468
 ber-devâm, 490
 Ber-devâm, 580
 beresidür, 392
 berf, 210
 Berf-i ğandân, 268
 berf-i müzâbdan, 243
 berf-i zibağın, 242
 Berfile, 520
 berg, 431
 Berg, 227
 berg ü bâr, 201
 bergi, 595
 berg-i gülde, 395
 Berg-i gülde, 571
 berg-i gül-i bâğ-ı leâfetdür, 521
 berg-i gül-i bî-ğâr-ı hüsni, 511
 berg-i gül-i nergis, 474
 Berg-i gülüh, 267
 berg-i ğazân, 246, 543
 berg-i nevâ, 256
 berg-i nevâdan, 256
 Berg-i 'irfândan, 520
 berg-i ter, 527
 Berg-i zerrîn, 221
 ber-ğürdâr, 224, 242
 beri, 322, 433
 berin, 202
 berk, 557
 berğ, 528
 ber-kenâr, 606
 berğ-ı firâğı, 252
 Berğ-ı kaçâ, 596
 Ber-pâ sitâde, 230
 Berrâğ-simât-ı dil-keş, 232
 berre, 218
 Berri, 233
 berrile, 233
 ber-şaraf, 230
 berü, 604
 berügel, 284
 berzağ, 202
 berzağda, 597
 besler, 531
 beste, 220, 525
 bestedür, 523
 beste-i âmâl, 435
 Beste-i ğ'âb, 228
 beste-i zencîr, 427
 beste-i zencîr-i elemdür, 321
 beste-i zencîr-i ğam, 515
 beş, 223, 311, 314, 583, 591, 595
 Beş, 207
 beşâşet, 543
 beşer, 478
 beşerdür, 281
 beter, 216, 286, 296, 372, 423, 479
 Beterdür, 375
 Bevk, 329
 Beyâbâna, 521
 beyâbân-ı fenâdan, 466
 Beyâbân-ı ğama, 261
 Beyâbân-ı mağabbetde, 492
 beyân, 207, 229, 237, 274, 391, 414
 Beyân, 566
 beyândur, 249

- beyân-ı hâl-i şehidân-ı Kerbelâ, 414
 beyâz, 227
 beyâz, 358
 beyâza, 369
 beyne 'l-enâm, 490
 beyn-i tãkeynin, 408
 beyninde, 482
 beyti, 314
 Beyt-i dilde, 513
 Beyt-i Hãkdur, 538
 beyt-i ma' mür, 413
 Beyt-i ma' mür, 580
 beyt-i ma' mûra, 591
 beyt-i muqaddes, 474
 beyt-i 'âlî-gevheri, 312
 beyt-i 'atîk, 357
 beytin, 295
 Beytü 'l-harâme, 430
 bezemekde, 384
 bezer, 214, 508
 bezimden, 549
 bezl, 246, 478, 554
 Bezl, 300, 457
 bezl ü neşr, 203
 bezl-i fakîrân, 247
 bezl-i hayra, 228
 bezl-i 'avârif, 244
 bezm, 400, 462, 559
 bezm-ârâ, 509
 bezmde, 321
 bezme, 232, 515
 bezmi, 241, 242
 bezm-i cennetde, 252
 bezm-i cihânda, 308
 bezm-i dehrüñ, 450
 bezm-i dil-efrüz, 556
 Bezm-i elestüñ, 216
 bezm-i erâzilden, 545
 bezm-i ezhâr, 208
 bezm-i fenâ, 506
 Bezm-i fenâya, 424
 Bezm-i gamda, 416, 488
 Bezm-i gül, 476
 Bezm-i gülşende, 477, 525
 bezm-i hâsa, 344
 Bezm-i mey, 355, 403
 bezm-i meyde, 481
 bezm-i mey-i hüşkvârdan, 505
 Bezm-i 'âlemde, 438, 483
 bezm-i 'ışkda, 348
 bezm-i 'ış, 389
 Bezm-i 'uşşâk, 537
 bezm-i şafâ, 462
 bezm-i şafâda, 407
 Bezm-i şafâda, 338
 bezm-i şafâdur, 475
 Bezm-i şarâb, 393
 bezminde, 457
 bezm-nüş, 559
 bezmümde, 381
 bezmüñ, 556
 bezmüñ-ârâ, 214
 bezmünde, 445, 447
 bırağup, 524
 bırağur, 412
 bırağma, 393
 bi'llâh, 210
 bî-ârâm, 217
 bib, 369
 bî-bahânenüñ, 385
 bî-başar, 442, 474
 bî-bedel, 204, 487, 561
 Bî-bedel, 216, 412
 bî-bekâdur, 292
 bî-berg ü bâr, 211
 bî-berg ü ber, 215
 bî-bünyâduz, 428
 bî-cemâl, 511
 bî-cihet, 486
 bîd, 271
 bî-dâd, 376
 bî-dâr, 228, 325, 456, 468
 bidâyât, 323
 bî-derdler, 477
 bîd-mişâl, 270
 bî-edeb, 344
 bî-emândur, 507
 bi-emr-i ilâh, 600
 bi-fazlin, 295
 bî-fer, 202
 bî-ferr, 260
 bî-fürüg, 587
 Bî-galağ, 290
 Bî-gâne, 327
 bî-gânedür, 403, 424
 bî-garağ, 249
 bî-gayr, 538
 bî-girân, 332
 bî-haberlerdür, 389
 Bî-hacer, 439
 bî-hadd, 202
 bî-haddur, 414
 Bi-hamdillâh, 583, 600
 bi-hamdi'llâh, 483, 503
 Bi-hamdi'llâh, 335, 367, 448, 492
 bî-harf, 520
 bihâr-ı fikrete, 267
 bî-hemtâ, 334
 bî-hiredleri, 234
 bî-hiredlerüñ, 564
 bihterîn, 299
 bî-hüde, 430, 448, 530
 bî-hüş, 322
 bî-hüde, 241
 bî-ibhâl, 248
 bî-i' tibâr, 441

- bî-ķadrdür, 456
 bî-ķār, 420
 bî-ķarār, 204, 220, 262
 bî-kes, 367, 420
 bil, 245, 306, 315, 365, 381, 411, 426, 532, 556
 Bil, 282, 305, 306, 466, 577
 bildiler, 387
 Bildiler, 407
 bildügüm, 565
 bildüm, 449
 bildüh, 535
 Bildüh, 321
 bildürdi, 566
 Bildürdi, 305
 bildürmege, 533
 Bildürmek, 307
 bile, 544
 Bile, 531
 bileli, 243
 bilelüm, 480
 bilemezsın, 455
 bilenlere, 470
 biler, 263
 Bileydüh, 251
 bilgil, 275
 Bilgil, 307
 bilidür, 394
 biline, 420
 Biline, 314
 bilini, 386, 423
 Bilini, 441, 442
 Bilinmedükde, 600
 bilinmez, 342, 381
 Bilinmez, 565
 Bilinüh, 478
 Bilinür, 417
 billāh, 285, 286, 416
 Billāh, 266
 Billāhi, 307
 billür, 515
 billürdan, 423
 bilmedi, 595, 597
 bilmediler, 293
 Bilmedüh, 468
 bilmek, 274, 275
 Bilmek, 321
 bilmem, 383, 424, 464, 472, 534
 Bilmem, 325, 391, 393, 396, 425, 505, 548, 577, 606
 Bilmeye, 480
 Bilmeyen, 453
 Bilmeyüp, 286, 542
 bilmez, 274, 389, 433, 458, 473, 486, 523
 Bilmez, 386, 472, 484
 bilmezdi, 534
 bilmeze, 307
 bilmezem, 393, 419
 Bilmezem, 221, 409, 415, 459, 526
 bilmezidim, 449
 bilmezidüm, 566
 bilmezın, 290
 Bilmezler, 321
 Bilmezlik, 510
 bilmezlikden, 521
 bilmezsem, 486
 bilmezüm, 261, 392
 Bilmezüz, 443
 bilsem, 403, 409
 bilsün, 362, 402
 Bilüm, 253
 bilümi, 296, 346
 Bilümi, 474
 bilüne, 258
 bilür, 245, 246, 259, 275, 276, 395, 401, 416, 417, 431, 452, 488, 551
 Bilürdüh, 408
 bilürin, 498
 bilürsüh, 351
 bilürüz, 570
 Bilürüz, 422, 429
 bīm, 302
 bīmā, 298
 bīmār, 430, 477
 bīmāre, 362, 416
 bīmār-ı şüh, 357
 Bimden, 214
 bî-mecāl, 530
 bî-mesel, 301
 Bim-ı tıguñ, 214
 Bim-i celālühile, 230
 Bim-i Hakk, 228
 bî-minnet, 347
 Bin, 505, 595
 biñ, 207, 441, 442, 452, 460, 487, 499, 500, 508, 530, 556, 592
 Biñ, 291, 378, 385, 422, 454
 biñ, 439, 483, 485
 binā, 599
 bināmuz, 341
 binen, 411
 binisi, 491
 Binisi, 375
 Bî-nişānlıkda, 571
 binmiş, 447
 bint-i hayāt, 277
 bî-‘add, 202
 bî-‘aded, 292
 bî-‘ār, 279, 420
 bî-‘arż, 306
 bi-‘aynih, 408
 bi‘aynihi, 369
 bi-‘aynihi, 396
 bi-‘aynihi, 529
 Bi‘hamdi ‘llāh, 595
 bi‘llāh, 438, 486, 542

- Bi'llāh, 373, 465, 473, 508
 bi'llāhi, 296
 bi'se'd-diyār, 213
 bi's-şavāb, 339
 bī-pād-şāh-ı vakt, 417
 bir, 199, 200, 201, 202, 204, 205, 206,
 207, 208, 210, 213, 214, 215, 216, 217,
 223, 224, 225, 226, 227, 229, 232, 233,
 234, 237, 238, 239, 241, 244, 245, 252,
 253, 256, 259, 260, 261, 262, 263, 264,
 266, 270, 271, 272, 273, 275, 278, 281,
 284, 288, 290, 291, 292, 293, 297, 299,
 300, 302, 303, 304, 305, 307, 308, 311,
 312, 314, 318, 322, 323, 325, 326, 327,
 329, 330, 332, 334, 335, 336, 338, 339,
 340, 341, 343, 346, 347, 348, 349, 350,
 351, 352, 353, 355, 356, 357, 359, 360,
 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369,
 371, 374, 375, 377, 379, 381, 382, 383,
 385, 386, 387, 389, 391, 394, 395, 396,
 397, 398, 400, 401, 402, 403, 404, 407,
 408, 410, 411, 412, 414, 418, 419, 420,
 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428,
 429, 432, 434, 436, 437, 438, 440, 441,
 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450,
 454, 456, 459, 460, 462, 464, 465, 468,
 471, 473, 475, 476, 477, 479, 481, 483,
 484, 486, 487, 489, 491, 492, 493, 494,
 495, 496, 497, 501, 502, 503, 504, 505,
 506, 507, 508, 512, 513, 514, 515, 518,
 522, 523, 524, 525, 526, 527, 529, 530,
 531, 532, 533, 534, 535, 537, 538, 540,
 544, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553,
 554, 555, 556, 559, 561, 564, 568, 569,
 570, 571, 574, 576, 581, 583, 586, 587,
 588, 589, 591, 596, 597, 599, 600, 603,
 604, 605, 606, 608, 609, 612
 Bir, 197, 210, 218, 223, 228, 231, 233,
 234, 239, 240, 243, 251, 256, 267, 269,
 276, 280, 283, 291, 293, 294, 299, 306,
 307, 310, 315, 318, 320, 321, 322, 323,
 328, 330, 338, 341, 347, 349, 358, 360,
 363, 369, 377, 385, 387, 388, 389, 392,
 397, 398, 399, 401, 411, 415, 417, 419,
 420, 421, 429, 430, 432, 434, 435, 437,
 442, 452, 460, 466, 473, 477, 478, 485,
 486, 489, 494, 499, 501, 502, 503, 505,
 508, 513, 517, 518, 523, 527, 528, 529,
 530, 531, 537, 540, 543, 544, 547, 549,
 554, 561, 562, 563, 567, 569, 578, 583,
 587, 591, 592, 595, 596, 601, 603
 bīr u bār, 334
 birāder, 320
 birāder-i cānum, 296
 biraz, 492, 493, 498
 Biraz, 350
 birdür, 278, 338, 345
 Birdür, 280, 281, 282
 biri, 204, 240, 244, 249, 251, 252, 256,
 269, 270, 280, 282, 285, 303, 305, 317,
 379, 447, 531
 Biri, 204, 234, 243, 252, 254, 290, 413,
 475
 birin, 420
 birine, 233, 385, 413
 birini, 404, 428
 birinüñ, 220, 305, 447
 Birinüñ, 251, 523
 birisi, 219, 245, 488
 Birisi, 219, 234, 251, 252, 576
 birisinden, 305
 birisinüñ, 234, 523
 Bī-riyā, 464
 birle, 506
 bīrün, 507
 bisāī-ı zemīne, 238
 bī-sebeb, 343
 Bī-sebeb, 327, 500
 bī-semer, 410
 bī-ser, 319, 420
 bī-ser u sāmān, 546
 bī-ser ü pādūr, 373
 bī-ser ü sāmān, 261
 Bī-sütün, 317
 bī-sütünda, 261
 bişedür, 385
 Bişe-i 'ışk, 390
 bī-şek, 593
 bitdi, 383
 bī-tehāyadur, 577
 Bī-tereddüd, 218
 bitirür, 334
 bitişürse, 425
 bitmesün, 423
 bitmez, 263
 Bitmez, 438
 bitmezsın, 342
 Bitürdi, 545
 bitüre, 495
 Bitüre, 208
 bitürür, 334
 bī-vech, 260
 bī-velā, 459
 Bī-vefālar, 530
 bī-vefānuñ, 389
 biz, 335, 426, 427, 428, 429, 431, 442,
 443, 466, 497, 541, 561
 Biz, 257, 260, 318, 319, 320, 321, 322,
 323, 428, 429, 438, 441, 442, 460, 469,
 570, 578
 bizdedür, 511
 bizden, 319
 bize, 289, 318, 320, 321, 322, 323, 419,
 466, 498, 500, 516, 553, 563, 581
 Bize, 258, 426, 427, 443, 459

- bizi, 291, 319, 322, 323, 387, 429, 441,
 468, 498, 567, 578, 597
 Bizi, 429, 497
 bizim, 319
 bizüm, 547
 bizümledür, 439
 bizüz, 335, 439
 boğazuñı, 302
 bostānda, 479
 bostān-efrūzdur, 505
 Bostānzāde, 583
 Boyandı, 381
 boyanmazuz, 257
 Boyanmış, 426
 boyansun, 461
 boyı, 223, 534, 608
 boyun, 263, 384
 boyına, 267
 Boynuma, 557
 boynuña, 360
 boyun, 350
 boyuñ, 477
 bozdi, 532
 bozğun, 366
 bozulsa, 532
 bölükbaşı, 554
 böyle, 271, 272, 291, 339, 355, 356, 357,
 416, 424, 471, 489, 520, 543, 544, 588,
 606
 Böyle, 391, 434, 461
 Böyledür, 279, 297, 356
 bu, 202, 204, 210, 213, 221, 222, 226, 230,
 232, 234, 237, 238, 240, 241, 244, 247,
 248, 249, 250, 251, 253, 256, 258, 259,
 260, 263, 266, 267, 272, 273, 275, 276,
 277, 281, 283, 284, 285, 286, 288, 295,
 300, 302, 304, 306, 310, 311, 312, 313,
 314, 315, 316, 319, 320, 321, 323, 326,
 330, 331, 332, 333, 334, 335, 337, 338,
 339, 340, 344, 345, 347, 348, 351, 352,
 356, 357, 359, 364, 366, 370, 371, 372,
 373, 379, 380, 382, 383, 384, 387, 393,
 394, 395, 399, 403, 405, 407, 413, 415,
 421, 422, 423, 426, 427, 428, 429, 430,
 431, 437, 438, 439, 441, 442, 445, 446,
 447, 448, 452, 453, 454, 457, 459, 462,
 464, 466, 469, 470, 472, 481, 482, 485,
 492, 493, 495, 504, 505, 510, 514, 516,
 517, 521, 522, 523, 524, 526, 527, 535,
 536, 539, 547, 548, 551, 553, 560, 561,
 565, 567, 568, 569, 570, 571, 582, 583,
 586, 590, 591, 592, 595, 596, 597, 598,
 599, 607, 612
 Bu, 202, 204, 209, 218, 219, 220, 227,
 237, 240, 248, 249, 262, 266, 267, 280,
 285, 288, 290, 294, 302, 303, 307, 308,
 321, 335, 339, 348, 352, 353, 356, 360,
 365, 366, 368, 370, 380, 381, 390, 394,
 398, 405, 410, 413, 447, 451, 457, 461,
 465, 467, 475, 504, 507, 509, 521, 526,
 531, 534, 537, 539, 551, 564, 569, 583,
 593, 599, 612
 bū, 387
 budagina, 266
 budur, 237, 270, 274, 278, 329, 351, 425,
 428, 436, 454, 477, 503, 523, 534, 544,
 552, 561, 573, 577
 Budur, 234, 463, 507
 buğ, 587
 bugün, 263, 330, 441, 443, 451, 454, 480,
 487, 491, 496, 519, 540, 549, 553, 571
 Bugün, 365, 421, 447, 451, 455, 462, 476
 buğz u' adāvet, 202
 bula, 198, 224, 337, 532, 587
 bulalı, 334
 bulalum, 304
 Bulam, 243
 bulamazsın, 529
 bulan, 339
 bulanlarıñla, 535
 Buların, 260
 bulasın, 274
 Bulasın, 512
 buldı, 205, 225, 233, 261, 285, 316, 365,
 404, 510, 517, 582, 583, 595, 600, 605
 Buldı, 213, 268, 281, 317, 491
 Bulduqça, 334
 buldum, 220, 470, 571
 Bulımaz, 312
 bulınmaz, 422, 430, 436, 437, 463, 537,
 546
 Bulınmaz, 527
 bulısar, 306
 bulmadı, 509
 Bulmadum, 456
 bulmağa, 215, 460, 520
 Bulmağıçün, 403
 Bulmağ, 227, 276, 280, 512, 612
 Bulmamış, 478
 Bulmamışdur, 219
 Bulmamışken, 296
 bulmasa, 489
 bulmasun, 556
 bulmayup, 317
 bulmaz, 274, 307, 486, 513, 565
 Bulmaz, 197, 460
 bulmazam, 199
 Bulmazsa, 481
 bulmış, 339
 bulmışıdi, 235
 Bulmışuz, 440
 bulsa, 211, 429, 507, 542, 569, 588
 bulsuñ, 520
 bulunsa, 534
 bulunur, 247, 482
 bulup, 336, 391, 517

- Bulup, 490
 bulupdur, 520
 bulur, 241, 253, 258, 282, 292, 344, 368,
 400, 504
 bulurdu, 560
 bulursañ, 354
 Buluşdı, 205
 bulutdan, 425
 bümeler, 450
 Bümveş, 286
 buna, 267, 599
 buña, 280, 298, 386, 413, 464
 bunca, 286, 339
 Bunca, 211
 buncalayın, 592
 bundan, 436
 Bunlar, 267
 bunlarla, 274
 Bunların, 282
 bunu, 305
 bunun, 271, 607
 burasın, 510
 buraya, 394
 burcı, 251
 burc-ı beķā, 316
 burc-ı devlet, 380
 burc-ı es' adde, 315
 burc-ı gerdün, 541
 burc-ı hasende, 368
 burc-ı hüsne, 299, 374
 burc-ı istikāmeti, 300
 burc-ı ' akreb, 410
 burc-ı sa' ādetde, 455
 Burc-ı gevre, 384
 burc-ı sine, 460
 Burc-ı sipihr, 359
 Burc-ı sipihr-i hüsni, 383
 burcina, 551
 burcında, 220, 240, 568
 burcuna, 203
 burhān, 470
 burhān-ı bāhirdür, 248
 buride, 564
 burqa', 511
 burqu'-liken, 504
 burnunun, 564
 būs, 487
 büse, 431
 büselik, 508
 büseliksizdür, 375
 Büsesin, 418
 būs-ı benānün, 215
 Būs-ı la' lün, 345
 Būs-ı la' lün, 540
 būsīde, 268
 büstānlar, 270
 Buñınıyla, 202
 büy-ı bahār, 553
 büy-ı cem' iyyet, 604
 Büy-ı cennetden, 368
 Büy-ı gül, 395
 büy-ı hestiden, 405
 büy-ı hevāsiyla, 493
 büy-ı hoşterle, 207
 büy-ı hulķ, 209
 büy-ı hulķın, 208
 Büy-ı hüsni hulķile, 228
 büy-ı kemāl, 290
 Büy-ı lañif-i nāfe, 375
 büy-ı ' adāletle, 511
 Büy-ı ser-i zülfin, 543
 büy-ı sünbül-i zülfi-nigār, 550
 büy-ı turre, 485
 Büy-ı zülfi-yār, 390, 449
 büyüma, 267
 buyruk, 335, 342
 buyur, 342
 buyurdu, 451
 Buyurdu, 307
 bükdi, 253
 Bükdi, 346
 bükdi, 474
 bükümüne, 541
 büküldi, 466
 Büküldi, 558
 Bükülse, 253
 büküp, 216, 409
 bülbül, 333, 397, 420, 444, 462, 487, 488,
 494, 497, 504, 559
 Bülbül, 267, 389
 bülbülān-ı bağ, 546
 bülbülāsā, 491
 Bülbülāsā, 229, 297, 468, 520
 bülbüle, 537, 556
 Bülbüle, 441, 444, 477, 537, 542
 bülbülenün, 318, 541
 Bülbüli, 268, 395
 Bülbül-i āşufte, 328
 bülbül-i bağ, 552
 Bülbül-i bağ, 549
 bülbül-i bağun, 365
 bülbül-i cānün, 560
 Bülbül-i demsāzıdır, 476
 bülbül-i dil, 509, 516
 Bülbül-i dil, 464, 503
 bülbül-i gülzār-ı maħabbet, 346
 bülbül-i hoş-nevā-yı bağ, 607
 Bülbül-i nağmesāz, 471
 bülbül-i şey, 437
 bülbül-i şeydāda, 386
 bülbül-i şeydādan, 477
 bülbül-i şirīn-edāsı, 450
 Bülbül-i şürīde, 390
 bülbül-i şürīdelerün, 258
 bülbüline, 467, 541
 bülbülünü, 490

bülbülleri, 380
 bülbüllerün, 465, 563, 572
 Bülbülümsün, 553
 bülbülüñ, 210, 364
 bülbülünün, 363
 bülend, 608
 bülüg, 587
 bünyād, 497
 Bünyād, 369
 bünyād-ı ebyāt-ı feraḥ-baḥşum, 375
 bürehne, 211
 bürhān, 276, 398
 bürinür, 406
 büryān, 470
 Büryān-ı ḥüsn-ıyinet, 431
 büte, 352
 büt-i büy-ı zıştimüz, 430
 büt-i Çin, 508
 büt-i ferruḥ, 267
 büyüt, 288

C

cā-be-cā, 493, 527
 Cā-be-cā, 227
 cādūlaruñ, 472
 cādū-yı çeşm, 399
 cāh, 472
 cāh-ı dīn, 578
 cāh-ı tīre, 266
 cāh-ı zekānda, 407
 cāh-ı zenaḥ, 384
 cāh-ı zenaḥdānuñla, 472
 cāhını, 266
 caḥidīn, 578
 cāhilden, 535
 cāhile, 260, 564, 609
 cāhili, 524
 cāhil-i ednā, 416
 cāhil-i nā-pāk, 607
 Cāhilüñ, 278, 418
 caḥīm, 340, 482
 caḥīme, 249
 Caḥīm-i miḥnet-ābāda, 249
 cāhum, 367
 cāiz, 536
 cāiz-i a' dā, 421
 cām, 323, 489, 515
 Cām, 389, 450
 cāmdan, 576
 cāme, 411
 Cāme-i 'işmet, 383
 cāme-i rāḥat, 459
 cāme-i şeb-rengini, 551
 Cāme-i zerle, 366
 cāmeler, 408
 cāmı, 284, 337, 338, 480, 499
 cām-ı bāde, 562

cām-ı bādeyi, 393
 cām-ı billür, 206
 cām-ı bī-nābı, 381
 cām-ı Cem, 341, 481, 559
 cām-ı Cemden, 506
 cām-ı gül-gün, 518
 cām-ı ḥōş-güvār, 418
 cām-ı İskender, 401
 cām-ı lebüñ, 403
 Cām-ı lebüñ, 355
 Cām-ı lebüñün, 436
 Cām-ı maḥabbet, 470
 cām-ı maḥabbette, 462
 cām-ı mey, 480, 483
 cām-ı meyi, 497, 561
 cām-ı mey-i al, 409
 cām-ı mey-i bezm-i gamda, 518
 cām-ı mey-i nāb, 549
 cām-ı mey-i 'ışḫdan, 208
 cām-ı meyüñ, 337
 cām-ı muşaffādan, 477
 cām-ı mül, 333
 cām-ı nergis, 445
 cām-ı 'id, 359
 cām-ı şafa, 318, 416
 cām-ı şahbā, 337
 cām-ı sürür, 210
 cām-ı şarāb, 321, 340, 529, 609
 cām-ı şarāba, 515
 cām-ı şarābı, 417
 cām-ı şarāb-ı ergüvāndan, 414
 Cām-ı şarāb-ı vaḥdete, 424
 cām-ı şarābuñ, 384
 cām-ı şarābveş, 301
 cām-ı zer-endüd-ı mehüñ, 314
 cāmın, 565
 cāmile, 318
 cāmı', 455
 cāmı'ı, 439, 580
 Cāmı' -i ḥüsndür, 423
 Cāmı' -i Kebir, 580
 cāmı' -i semā, 231
 cāmkede, 550
 cāmlar, 465
 Cāmlar, 340
 cām-şifat, 322
 can, 536, 566
 cān, 201, 213, 216, 224, 225, 227, 229,
 232, 234, 237, 248, 251, 256, 257, 259,
 262, 270, 276, 279, 289, 293, 307, 310,
 313, 318, 321, 331, 332, 337, 341, 344,
 345, 351, 356, 367, 371, 375, 385, 391,
 392, 396, 397, 398, 401, 404, 407, 422,
 424, 428, 437, 439, 442, 446, 447, 450,
 454, 455, 465, 471, 476, 506, 507, 511,
 514, 517, 520, 523, 528, 532, 533, 536,
 537, 545, 547, 549, 550, 558, 564, 565,

- 566, 570, 572, 573, 581, 582, 584, 589, 590, 607
 Cān, 226, 267, 284, 294, 295, 297, 370, 395, 407, 422, 438, 443, 444, 516, 534, 539, 540, 557, 572
 cān u dilde, 201
 Cān u dilden, 351
 cāna, 201, 207, 295, 383, 400, 425, 431, 445, 449, 475, 481, 516, 538
 Cāna, 232, 466
 cānā, 205, 258, 262, 275, 333, 334, 335, 336, 345, 350, 352, 357, 370, 371, 376, 392, 415, 417, 432, 448, 452, 453, 466, 484, 512, 523, 526, 537, 555, 560
 Cānā, 355, 387, 454, 484
 cān-āferin, 213
 cānān, 283, 369, 388, 398, 413, 420, 462, 507, 566, 569, 572
 Cānāna, 535
 cānāndur, 332
 cānāne, 400, 409, 437, 543
 cānānedür, 403
 cānānemüz, 438
 cānānesi, 572
 cānāneye, 469
 cānāni, 390, 539
 cānānumdur, 380
 cānānumı, 353
 cānānuñ, 422, 451, 476
 cān-bağş, 344, 392
 cāndan, 272, 427, 455, 472, 509, 528
 cāndur, 332
 cāne, 543
 cān-ħırāşdur, 375
 cāni, 206, 223, 260, 278, 290, 296, 338, 363, 364, 403, 413, 419, 446, 468, 497, 498, 521, 523, 536, 600
 Cāni, 311, 479, 598
 cān-ı cihān, 237
 cān-ı cihāndur, 507
 cān-ı e'ādi-bimden, 216
 Cān-ı Feyzi, 333
 cān-ı 'ālem, 439
 cān-ı 'azizüm, 339
 cān-ı pāki, 589
 cāndur, 396, 431, 438
 cānın, 311, 507
 cānına, 218, 243, 313, 382, 539
 cānından, 214, 582
 cānını, 290, 294, 543
 cānibe, 231, 440
 cānibi, 597
 Cānib-i ġarba, 310
 cānib-i mey-ħāneye, 468
 cānibine, 290
 cānibüm, 329
 cānlar, 374, 397, 438, 473, 504
 Cānlar, 506
 cānum, 262, 296, 369, 390, 397, 412, 458, 500, 502, 520, 523, 525, 543, 564
 Cānum, 371
 cānuma, 362, 462, 510, 555, 563
 cānumı, 353, 500, 514, 569
 cānumuñ, 572
 cānumuzuñ, 570
 cānuñ, 502
 cānuña, 465
 C'ānuña, 245
 ca'd-ı ġisü, 399
 Ca'fer-i Şādk, 281
 cā'iz, 381
 cārīde, 336
 carīħ, 356
 cārīye-i kemterüñ, 231
 Cāru 'İlah, 295
 cāy, 300, 323
 Cāy, 464
 cāygāh-ı sürürüñ, 366
 cāygāhıdur, 272
 cāygir-i mesācid, 302
 cāy-ı dil-keşi, 592
 cāy-ı erāzil, 300
 cāy-ı ħuzür, 288
 cāy-ı iķāmet, 564
 cāy-ı 'işk, 462
 cāy-ı şafā, 459
 cāy-ı şafā-fer, 359
 cāy-ı vezāret, 595
 cāzibe-i pır-i ħarābāt, 468
 Cebbār, 224, 240
 cebbeñ, 361, 511
 cebin-i kamerveşüñ, 473
 cebin-i semin, 258
 cebinüñ, 271
 Cebinüñ, 605
 cebr, 512
 cebre, 275
 cedd-i pāküñ, 386
 cedel, 487
 Cedvel-i siminini, 226
 cefā, 201, 259, 339, 344, 348, 397, 473, 539, 563, 572
 Cefā, 264
 cefādur, 349, 503
 cefāsın, 510
 cefāsından, 534
 Cefā-siret, 261
 cefāyı, 507, 537
 Cefāyı, 426
 cefā-yı ħārdan, 208
 cefā-yı nā-tüvān, 228
 cefā-yı şiklet-i ehl-i nifā, 458
 cehālet, 342
 cehd, 227, 274
 Cehd, 512, 528
 cehele, 285, 286

- cehennem, 392, 484
 Cehennem, 249
 Cehennemde, 249
 cehennemden, 205
 ceh-i nāra, 234
 cehl-i mürekkebe, 286
 cehlini, 286
 cehren, 305
 cel, 303
 celāl, 276, 331
 celālī, 375
 celālīyle, 203
 celālūñ, 224
 Celīsüm, 201
 cellādı, 261
 cellād-ı dehr, 452
 cellād-ı gamzeñ, 521
 Cem, 549
 cemāduñ, 278
 cemāl, 276, 487
 cemālī, 364, 387
 cemāl-i Hāk, 527
 Cemālīyle, 203
 Cemālün, 527
 cemālūñ, 412, 525
 Cemālūñ, 342, 462
 cemālünden, 541
 Cemālündür, 455
 cemālüne, 457
 cemālūñle, 510
 Cemerātıyla, 440
 Cemī'an, 375
 Cemī'i, 343
 cemī'-i eşyānuñ, 317
 Cemlenür, 417
 cem', 246, 270, 280, 488, 494, 570
 Cem', 411, 429, 567, 599
 cem'-i halk-ı ehl-i bezm, 336
 cem'imüz, 597
 cem'iyet, 357
 cem'iyet-i hemvār-ı şūh, 357
 cemre, 242
 cemreler, 550
 Cemreler, 379
 Cemşid-'alem, 222
 Cemūñ, 349, 609
 cenāb, 288
 cenāba, 377
 cenāb-ı bī-fürüş, 417
 cenābından, 407
 cenābuñ, 238
 Cenābuñdan, 204
 cenānumdur, 201
 Cennet, 392
 cennete, 486, 512
 cenneti, 295
 Cennet-i kıyuñda, 417
 cennet-i me'vāya, 247
 Cennet-i 'Adn, 594
 cennet-naẓīre, 592
 cereb, 386
 cerem, 357
 ceres, 269
 ceresler, 205
 Cerr, 439
 cerrāh, 410
 cesām, 252
 Cesed-i pāki, 590
 cevāb, 339, 340, 487
 cevābıdur, 340
 Cevāhir-i zer ü sīmūñ, 303
 cevher-i hāk-i kademūñ, 537
 cevher-i iksir-i sa'ādet, 480
 Cevher-i nazmuña, 259
 Cevher-i tıǵı, 270
 cevher-i tıǵuñ, 313
 cevher-i zī-kıymet-i 'ömr, 499
 cevheriye, 369
 cevlān, 450
 cevlāne, 336
 cevr, 201, 264, 327, 348, 353, 380, 431, 469, 500, 503, 518, 572
 Cevr, 275, 281, 395, 444, 469, 481, 490, 491, 507, 520, 569
 cevr u zulme, 377
 cevrden, 233
 cevre, 521
 cevri, 296, 419
 Cevri, 215
 Cevr-i bī-dād, 332
 cevr-i bī-dādı, 261
 cevr-i bī-pāyānına, 399
 cevr-i cefā, 459
 cevr-i gerdündan, 220
 cevr-i seg-i dil-berden, 566
 cevr-i sitemden, 233
 cevrile, 327
 cevrin, 471
 cevrine, 503
 Cevrine, 501, 534
 cevrini, 475, 548
 cevşen, 330
 cevşen-i pülādısın, 221
 cevzā, 250
 Ceyhün, 540
 ceyš, 219
 Ceyš-i enhāra, 221
 ceyš-i firāvān, 347
 ceyš-i Karaman, 458
 ceyš-i zafer, 218
 cezā, 417
 cezādur, 307
 cezāsın, 510
 Cezb, 468
 cezüb, 518
 cibāl, 334

- cibâlden, 317
 Cibril, 373, 485
 Cibril, 486
 Cidd, 274
 cife-i dünyâ, 260
 cihâd, 598
 Cihâd, 252
 cihân, 210, 216, 220, 222, 269, 343, 347,
 356, 404, 422, 445, 488, 517, 528, 539,
 540, 573, 582, 607
 Cihân, 262, 583
 cihâna, 238, 263, 463, 543, 569
 cihânda, 292, 315, 338, 356, 426, 460,
 468, 484, 519, 577
 Cihânda, 238, 349, 443, 459
 cihândan, 294, 512
 Cihândan, 343
 cihânı, 235, 289, 464, 511, 536
 Cihânı, 427
 Cihân-ı pür-cefâyı, 332
 Cihân-mişâl-i ten-i mürdedür, 237
 cihân-süz firüz, 440
 cihânuñ, 433, 568
 Cihânuñ, 386
 cihâte, 217
 cihât-ı cihân[ında], 197
 cihetden, 228, 345
 cilâ, 233, 258, 292, 406, 605
 Cilâ-bağş, 204
 cilâsın, 510
 cilâ-yı gülsitanında, 207
 cilveger, 395, 527
 cilvegerligi, 467
 cilve-i bālâ, 464
 cīmāsâ, 326
 cimri, 249
 cinânı, 304, 321, 390, 391
 cinn, 204
 cins-i melek, 219
 cirm-i kamer, 214
 cirmimüze, 500
 cism, 243, 528
 cismdür, 600
 cisme, 311, 447
 Cisme, 397
 cismi, 375, 564, 604
 cism-i çâkimüz, 432
 cism-i kemînem, 475
 cism-i laîfi, 290
 cism-i nâz-perver, 415
 cism-i nergis-i bâğuñ, 266
 cism-i nizârumı, 394
 cism-i pâki, 530
 Cism-i şad-pâre, 380
 cism-i za' ifüm, 383
 Cism-i zârum, 426, 540
 cism-i zerdı, 515
 cism-i zerdüm, 533
 cismın, 509
 cismüm, 358, 381, 444, 458
 cismümi, 461
 Cismüñ, 292
 cismüñe, 407
 cismüñi, 246, 426, 526
 cizr-i bî-bekâdan, 466
 Cizr-i Sırâta, 234
 civâruñda, 292
 cû, 408
 cûd, 204, 216
 cûda, 252
 cûd-i nev-bâre-i bağ u cûd, 578
 cûd-ı re'fetine, 233
 cûdına, 202
 Cûduñ, 233
 cûlar, 408, 532
 cûlaruñ, 471
 cûşa, 342
 cûşân, 289
 Cûşişi, 471
 cûya, 558
 cûyan, 460, 470
 cûyâyı, 316
 Cûyâ-yı yâr, 438
 cûybâr, 210, 552
 cûybâra, 401
 cûybâr-ı rahmetini, 298
 Cûybâr-ı şavletüñ, 216
 Cûyende-i cem' iyyet-i dünyâ, 321
 Cûy-ı cûduñla, 216
 cûy-ı çeşme-i 'aynın, 486
 Cûy-ı eşkümde, 344
 Cûy-ı şer' -i Ahmed-i Muhtârdan, 212
 Cûylar, 221, 284
 cûyveş, 219
 Cübeynâ, 343
 cüdâ, 273, 279, 339, 459, 505, 517, 574
 Cüdâ, 208
 Cülüs, 448
 Cülüs-ı ma' delet, 600
 cümle, 202, 222, 236, 240, 242, 268, 269,
 272, 284, 302, 323, 343, 375, 403, 434,
 472, 476, 490, 494, 500, 539, 544, 569
 Cümle, 259, 314, 315, 316, 317, 318, 416,
 449, 460
 cümle bî-hakîkat, 419
 cümle-i âfâka, 235
 cümle-i a' lâ, 280
 cümle-i bütler, 203
 Cümle-i leşkere, 220
 cümle-i şermentesi, 559
 cümleñüñ, 528
 cümlesi, 516
 cümleten, 282, 407
 Cümleten, 352, 382
 cümleye, 232
 Cümleye, 278

cümleyi, 292
 cünbân-ı maḥabbet, 341
 cünbişi, 259, 469
 cünbiş-i zen, 218
 cünd-i cünûda, 262
 Cünd-i miḥnet, 452
 cünûn, 370, 518, 567
 Cünûna, 472
 cünündür, 383
 cürm, 201, 202, 429
 cürm ü günâhumdan, 202
 cürm ü kabâhetle, 201
 cürm-âlüdeyüm, 568
 cürm-i sâtirdür, 250
 Cürmüm, 328
 cürmüñ, 197
 cür' a, 387, 522, 561, 573
 Cür' a-i la' lüñ, 362
 cür' ası, 417
 cür' avâr, 364
 cüst, 408
 cüst ü cü, 604
 cüvân, 225, 505
 Cüvân, 532
 cüvânânuñ, 259, 272
 cüvânı, 305, 469, 472
 cüvân-ı bî-naẓîr, 533
 cüvân-ı çehâr-ebrûdur, 452

Ç

Çâbük-revân-ı baḥr, 230
 çadırını, 239
 çağı, 555
 çağırur, 233
 Çağırur, 269
 çağlar, 328
 Çâh-ı Naḥşeb, 570
 çâh-ı zeḳan, 529
 Çak, 295
 çāk, 208, 214, 330, 363, 376, 379, 383,
 408, 478, 494, 506
 Çāk, 257
 çāk, 491
 çâker, 204
 çâker-i hoş-maḥzaruñ, 230
 çâkerüñ, 231
 çâkı, 253
 çāk-i giribânuñda, 376
 çâkümdür, 379
 çâlāk, 264
 çâpük, 264
 çâpük-süvârı, 513
 çâr, 405
 Çâr rûkn-i devlete, 219
 çâre, 253, 383, 425, 438, 537
 Çâre, 339
 çâre-sâzum, 481

çâresi, 350, 433
 Çâresi, 483
 çârına, 219
 çârsüy-ı ğamda, 326
 çâr-tâkı, 250
 çatmadur, 375
 çaylar, 328
 çebḥ-i leimüñ, 367
 çeh-i Bâbile, 550
 çehre-i dil-berdedür, 384
 Çehre-i zerdüm, 540
 çehre-küşâ, 603
 çehre-nümâ, 285
 Çehresin, 517
 çehreyi, 455
 çek, 279, 348, 452, 478, 548
 Çek, 512
 çekdi, 226, 252, 281, 294, 312, 481, 510
 Çekdi, 239
 çekdügi, 321, 488
 Çekdügüm, 328, 482
 çekdügüñ, 369
 çekdük, 469
 çekdüm, 331, 459, 492, 546, 558
 Çekdüm, 473, 505, 524
 çekdüñ, 543
 çekdürdi, 532
 Çekdürme, 328
 çeke, 463
 Çeke, 208
 çekem, 337, 365
 çeker, 210, 215, 237, 241, 401, 402, 424,
 500, 508, 530, 544, 566
 Çeker, 238, 406
 çekerek, 406
 çekerler, 404
 çekerüz, 570
 çekil, 300
 Çekildi, 551
 çekilmiş, 338, 511
 çekilmişdür, 462
 Çekilüp, 288
 Çekilür, 566
 çekilür, 503
 Çekinürse, 344
 çekirdegi, 562
 çekme, 530
 Çekme, 279, 348, 511
 çekmede, 258
 çekmedügi, 530
 çekmege, 426, 477
 çekmek, 386, 444, 478, 540
 Çekmek, 385, 481
 Çekmesün, 341
 Çekmeyin, 329
 Çekmeyüm, 517
 Çekmeyüp, 449
 çekmez, 261, 383, 436

- Çekmez, 233
 çekmezsem, 367
 çekmezüz, 257
 Çekmezüz, 442, 570
 çekmiş, 447
 Çekmişüz, 441
 çekse, 514
 Çekseler, 472
 çeksem, 369
 çekseñ, 555
 çeksün, 261, 471
 çeküben, 439
 çekülsün, 486
 çeküp, 215, 329, 337, 400
 Çeküp, 238
 çeliksizdür, 375
 çelipâsı, 462
 çemân, 228
 çemen, 206, 209, 225, 377, 504, 535, 551
 çemende, 534
 Çemende, 365
 çemenden, 454, 550
 çemenlenmiş, 451
 çemenzâr-ı cinân, 228
 çenârâsâ, 228
 çenberden, 559
 çengâlı, 381
 çeng-i muṭribân, 233
 çengini, 232
 çengün, 481
 çerâgâh-ı cihânda, 512
 çerâğı, 251, 501, 561
 çerâğ-ı luṭfi, 209
 çerâğıdur, 393
 çerâğına, 266
 çerâğımuñ, 440
 çerâğum, 483
 çerâğdur, 206
 çerḡ, 253, 347, 381, 394, 565
 Çerḡ, 240
 Çerḡa, 501
 çerḡına, 204
 çerḡ-i devvâr, 382
 çerḡ-i dü-tâ, 223, 455
 çerḡ-i felek, 285, 403, 478
 Çerḡ-i gerdân, 484
 çerḡ-i ḡun-ḡâr, 531
 çerḡ-i ḡarâbuñ, 570
 çerḡ-i ḡün-zemîn, 217
 Çerḡ-i lu'bet-bâzdan, 211
 çerḡ-i Mansûrı, 559
 çerḡ-i 'izzüñ, 442
 çerḡ-i pîrezen, 210
 çerḡ-i rûzgâr, 294
 Çerḡ-i şafâda, 355
 çerḡ-mişâl, 247
 çerḡuñ, 380, 541
 çerḡuñ, 446, 562
 çeşm, 201, 210, 301, 327, 353, 364, 406
 Çeşm, 443
 Çeşmân-ı ḡün-feşân, 369
 çeşme, 292, 441
 Çeşme, 578
 Çeşme-i el-Ḥac Ḥasan, 599
 çeşme-i ḡayvân, 284, 398, 538
 çeşme-i ḡayvânıyuz, 442
 çeşme-i la'l-i dürer-bârı, 555
 Çeşme-i Nahmekî-zâde, 581
 Çeşme-i pâk, 581
 çeşmelerden, 381
 çeşmesâr, 518
 Çeşmesâr-ı dil-küşâ-yı bî-bedel, 599
 çeşmeyi, 581
 çeşmi, 472
 Çeşm-i âşıkdan, 277
 çeşm-i bādâmı, 610
 Çeşm-i bîmârüñ, 402, 432
 çeşm-i bînâ, 465
 çeşm-i cân, 396
 Çeşm-i cânı, 468
 çeşm-i cellâdı, 261
 Çeşm-i cellâduñ, 351
 Çeşm-i cihân bâna, 233
 çeşm-i cilâ, 506
 çeşm-i cinân, 228
 çeşm-i çerâğ-ı piş u kem, 578
 çeşm-i çerâğum, 496
 çeşm-i çerḡ-i ra'd-endâzdan, 508
 çeşm-i dildârı, 423
 çeşm-i eşkbâr, 363
 çeşm-i felek, 216
 çeşm-i fettândan, 535
 Çeşm-i fettânuñ, 472
 çeşm-i gam, 371
 Çeşm-i giryânı, 504
 Çeşm-i giryânımda, 384
 çeşm-i ḡaşmetüñ, 214
 Çeşm-i ḡün-ḡârı, 423
 Çeşm-i idrâküñ, 288
 çeşm-i kâselis, 384
 çeşm-i kâtil, 447
 Çeşm-i mestinden, 399
 Çeşm-i mestüñle, 462
 çeşm-i nihâle, 242
 çeşm-i 'adüya, 553
 çeşm-i 'alil, 487
 çeşm-i 'ârifân, 226
 Çeşm-i 'âşıkdan, 276, 277
 çeşm-i 'ibretle, 211
 çeşm-i 'uşşâka, 406
 Çeşm-i 'uşşâka, 399
 çeşm-i pür-ḡün, 403
 Çeşm-i pür-ḡünüñ, 568
 Çeşm-i revânı, 528
 Çeşm-i sipihre, 514

çeşm-i şâh-ı ser-firâz, 541
 Çeşm-i şâhîd-bînile, 226
 Çeşm-i şevkuñ, 520
 çeşm-i tengi, 211
 çeşm-i terdedür, 605
 Çeşm-i ümmîdüm, 272
 çeşminde, 214
 çeşmine, 219
 çeşmini, 261
 çeşmsâr, 210, 294
 çeşmüm, 369, 394, 409, 453
 Çeşmüm, 334, 418
 çeşmümden, 370
 çeşmüme, 376, 488, 529
 çeşmümi, 552
 Çeşmümüñ, 329
 çeşmüñ, 264
 çeşmüñe, 362, 487
 Çeşmüñe, 344
 çetr-i bî-ıñâb, 340
 Çetr-i zer-düzi, 348
 çevgân-ı 'ışk-ı yâre, 558
 çevirse, 564
 çıka, 206
 çıkan, 341
 çıkar, 424
 çıkar, 332, 424, 510, 514, 561, 564
 Çıkar, 237
 çıkara, 242
 çıkardı, 232, 294, 501, 506, 561
 çıkarmak, 513
 çıkarmasun, 431
 çıkarmasun, 347
 çıkarmayan, 357
 çıkarsa, 306, 371
 çıkarsañ, 228
 çıkarsın, 514
 çıkarur, 568, 603
 Çıkarur, 286
 çıkdı, 508
 çıkdı, 266, 350, 369, 425
 Çıkmağa, 225
 Çıkmasun, 227
 çıkmaya, 499
 çıkmaz, 501
 Çıkmaz, 544
 çıkmazdı, 332
 çıkmış, 263, 446, 447
 çıksa, 476
 çıksa, 402, 428, 475
 çıksun, 251
 çıkup, 223, 242, 571
 çırağını, 313
 çiçek, 226
 Çiçek, 366
 çift, 459, 478
 çignetme, 364
 çignetmek, 555

çilesüz, 319
 Çin, 489
 Çin'de, 549
 Çin-i ebrü-yı nigârûñ, 441
 Çin-zülfüñ, 376
 çiriş, 606
 çirkin, 606
 çoğ, 437, 507
 çoğaldı, 370, 410, 567
 çoğalupdur, 529
 çok, 522
 çok, 222, 232, 270, 299, 300, 302, 329,
 334, 338, 391, 419, 441, 454, 502, 535,
 612
 Çok, 331, 473, 555, 612
 çokdan, 271, 272
 Çokdan, 361, 411, 569
 çokdur, 288, 357
 çöllere, 333
 Çöpe, 526
 çöz dügmelerüñ, 258
 çulı, 541
 çulina, 541
 çuluñ, 211
 çü, 400, 410, 425, 514, 582
 Çü, 454, 472, 535, 550
 çün, 222, 227, 228, 233, 238, 239, 248,
 267, 274, 277, 282, 288, 290, 294, 311,
 319, 351, 367, 386, 407, 418, 431, 432,
 440, 445, 447, 479, 483, 493, 513, 517,
 524, 535, 536, 542, 548, 551, 583, 593,
 594, 606
 Çün, 220, 224, 227, 258, 293, 304, 319,
 325, 382, 390, 394, 407, 430, 445, 453,
 467, 544, 569, 605
 çünkü, 210, 261, 291, 293, 298, 337, 354,
 418, 425, 549, 576
 Çünkü, 294, 329, 428, 561, 582
 çünkükim, 261, 263, 476

D

dād, 331, 520, 543
 Dād, 297
 dād-āver, 218
 dādger, 485
 Dād-ḥāh-ı la' l-i şirînüñdür, 217
 dād-ı Hakkdur, 362
 dād-ı hażer, 220
 Dād-ı Kirsāyi, 598
 dadını, 234
 dādi, 541
 Dāduña, 444
 dækmege, 447
 dāfi' -i melālüm, 297
 Dağ, 325, 344
 dāğ, 228, 245, 382, 397, 426, 476, 515,
 544, 567

- Dāğ, 501, 549
 dağal, 302
 dāğı, 364
 Dāğ-ı derün-ı sine, 393
 Dāğ-ı derünüm, 553
 dāğ-ı dil, 382
 dāğ-ı hicrānum, 262
 dāğ-ı maḥabbet, 385
 dāğ-ı maḥabbetüñ, 364
 dāğ-ı nihān, 422
 dāğ-ı nihānum, 412, 500
 dāğ-ı sīnem, 446
 Dāğ-ı ten-i fersūdemi, 406
 Dağıdup, 395
 Dāğınuñ, 474
 Dağıtdı, 201
 dāğla, 360
 dağlar, 329
 Dağlar, 387
 dāğlar, 330, 404, 405, 421, 457, 475
 Dāğlar, 444
 dağlara, 256
 Dağlara, 567
 Dāğlardır, 538
 dāğum, 483, 497
 dāğumu, 423
 dāğumveş, 493
 daḫi, 563
 daḫi, 199, 210, 213, 218, 221, 226, 234, 239, 245, 252, 269, 271, 275, 280, 291, 304, 306, 307, 317, 318, 330, 335, 345, 369, 408, 409, 429, 443, 449, 456, 458, 460, 462, 466, 477, 482, 499, 503, 504, 528, 531, 532, 537, 538, 539, 547, 549, 552, 555, 556, 569, 582, 592, 603, 612
 Daḫi, 296
 Dāḫil, 560
 Dāḫil-i silsile-i Vāmıķ, 495
 daḫl, 445
 dāim, 196, 225, 228, 270, 272, 373, 401, 435, 519
 Dāim, 219, 234
 dāimā, 200, 201, 228, 230, 234, 462, 601
 Dāimā, 277, 401
 dāir, 238
 dāire, 518
 dāireden, 429
 dāire-i himmet-i a' lā, 480
 daķıķ, 526
 dāl, 245, 270, 326, 409
 ḡalālet, 249
 ḡalāletlige, 249
 Daldum, 267
 Dāl-ı mehd, 592
 Dāl-ı zülf, 389
 dāl-şıfat, 346
 dām, 360, 484, 490, 553
 dām u dānedür, 336
 dāma, 264, 411
 dāmāna, 539
 Dāmān-ı ḡabā-yı emelüñ, 524
 Dāmān-ı ' ismetün, 300
 dāmānımız, 442
 dāmānuñda, 376
 dāme, 493
 dāmen-i aḡyāre, 474
 dāmen-i eflāki, 380
 dāmenine, 223
 dāmenini, 240, 582
 dāmenüñ, 297, 376
 dāmı, 610
 Dām-ı eşḡāsa, 499
 dām-ı fürķate, 304
 dām-ı kemend-i kākül-i ḡoş-būlaruñ, 471
 Dām-ı merge, 356
 Dām-ı ser-i zülfüñse, 373
 dām-ı ṡama' dan, 512
 dām-ı zülf-i girihgir, 267
 dāmına, 451
 damladı, 267
 dānā, 229, 246, 555, 583
 dānā-yı rāz, 229
 dāne, 206, 207, 238, 245, 266, 320, 360, 364, 372, 411, 480, 481, 519, 524, 578
 Dāne, 465
 dānedür, 484
 dāne-i eşķüm, 372
 dāne-i ḡālī, 519
 Dāne-i ḡāl-i siyāhuñ, 568
 Dāne-i ḡāl-i siyeh, 384
 dāne-i ḡālüñ, 364
 Dāne-i ḡālüñi, 449
 dāne-i ḡaşḡāş, 382
 dānişe, 429
 dānişi, 286
 dāniş-i şāh-ı Necefi, 270
 dānişüñ, 474
 dā' ii, 414
 da' vā, 276, 367
 da' vāsımı, 386
 da' vāt-ı zü 'l-celāl, 295
 da' vāya, 612
 Da' vā-yı fażl, 244
 da' vā-yı kemāl, 286
 da' vā-yı muḡābil, 312
 Da' vā-yı vaşl, 470
 da' vet, 203
 dā' vet, 305
 Da' vetin, 594
 dar, 606
 dār, 266, 572
 Dārā, 218, 233
 Dārāb, 243
 Dārādan, 477
 Dārādur, 485
 dārāt, 240

- Dārā-yı dād, 233
 Darbile, 211, 215
 dāre, 404
 Dārende-i fermān-ı hümāyūn-ı ŧehi, 463
 dāri, 291, 311
 dār-ı cihānda, 427
 dār-ı cihānı, 288
 dār-ı fenānuŧ, 464
 dār-ı iŧtiyārda, 294
 dār-ı ‘uŧbāda, 512
 dārına, 479
 dāru’s-selām, 254
 dārü’s-ŧifā, 592
 dārü’s-ŧifādur, 477
 dārü’s-ŧifā-yı küyına, 566
 dārü’s-ŧifā-yı ŧeŧkatüŧ, 512
 dāstān, 476
 Dāstān-ı dehri, 226
 daŧdan, 325
 Dāver-i dāire-i devlet, 269
 dāver-i Dārā, 240
 Dāver-i Dārāb-dār, 217
 Dāver-i dār-ı hūküm, 485
 dāver-i devrān, 218
 Dāver-i devr-i zamān, 222
 dāyevār, 242
 đayfına, 290
 debret, 566
 debür-ı fenā, 596
 dedem, 405
 dedi, 553
 defineye, 544
 Defn, 294
 def, 372
 def a, 588
 Def-i humār, 399
 def-i ŧar, 275
 def-i ŧulmet, 316
 defterdārı, 588
 deftere, 335
 defter-i ŧāhāna, 311
 deger, 216, 425, 538
 degin, 292, 400
 degiŧmem, 498, 499
 degiŧmez, 449
 degme, 439, 540
 Degme, 429
 deġme, 335
 degmede, 434
 degmez, 253, 366, 433, 457
 degse, 532
 degül, 197, 215, 221, 223, 232, 239, 244,
 245, 247, 248, 249, 260, 321, 326, 327,
 328, 330, 354, 378, 390, 392, 396, 402,
 410, 417, 423, 433, 434, 442, 456, 458,
 465, 468, 472, 479, 480, 481, 482, 483,
 484, 488, 521, 525, 528, 529, 531, 533,
 538, 561, 608
 Degül, 208, 237, 260, 303, 376, 380, 381
 degüldi, 587
 degüldür, 253, 282, 307, 358, 376, 380,
 393, 394, 400, 412, 429, 484, 485, 520,
 564, 609
 Degüldür, 394, 421, 446, 448
 degülken, 529
 Degülken, 259
 degülsin, 382
 degülüz, 428, 441
 dehān, 207, 421
 dehāne, 374
 Dehānı, 326, 565
 Dehān-ı dürr-feŧānından, 209
 dehān-ı Feyziden, 431
 Dehān-ı yāri, 365
 dehānın, 391
 Dehānın, 207
 dehānuma, 451
 Dehānumda, 201
 dehānuŧ, 498, 523
 dehānuŧçün, 502
 dehendür, 267
 Deheni, 463
 dehen-i dil-bere, 547
 Dehen-i dil-bere, 488
 Dehen-i yār-ı ŧivekāra, 401
 dehenin, 318
 dehenümden, 489
 dehenüŧ, 434, 435
 Dehenüŧ, 538
 dehir, 232
 dehirde, 514
 Dehlevi’yem, 608
 dehr, 372, 449
 dehri, 511, 535
 dehr-i hüyi, 462
 dehrüŧ, 251, 253, 281, 290, 305, 335, 441
 dek, 220, 228, 248, 310, 336, 341, 357,
 367, 443, 487, 493
 delāli, 519
 deldi, 406
 Deldi, 473, 557
 deler, 337, 381
 deli, 564, 565
 delidür, 394
 deliksizdür, 374
 delil, 270, 294, 485, 486
 delil-i feŧ u zafer, 229
 delil-i vaŧdet-i Hāŧ, 577
 delilüm, 199
 deli-mānend, 538
 delmez, 381
 delüdü, 241
 delük, 475
 Delükanlıluŧ, 606
 delüp, 396

- dem, 196, 197, 200, 202, 203, 207, 208,
209, 213, 219, 220, 221, 228, 229, 231,
235, 237, 238, 243, 245, 252, 253, 254,
260, 261, 263, 268, 269, 270, 272, 273,
274, 281, 283, 284, 285, 286, 290, 291,
296, 298, 303, 306, 315, 319, 320, 323,
326, 328, 329, 333, 334, 335, 340, 341,
344, 349, 351, 353, 356, 361, 362, 363,
365, 369, 370, 377, 380, 381, 382, 384,
385, 388, 389, 390, 391, 396, 397, 398,
400, 402, 403, 404, 407, 409, 410, 413,
417, 422, 426, 427, 432, 438, 439, 441,
445, 451, 453, 454, 455, 459, 461, 470,
474, 483, 494, 497, 499, 500, 503, 504,
509, 511, 512, 516, 523, 525, 528, 534,
535, 540, 543, 545, 550, 552, 558, 559,
563, 568, 570, 578, 580, 582, 583, 585,
587, 589, 593, 596, 597, 598, 601, 612
- Dem, 284
- dem-ā-, 326
- dem-ā-dem, 229, 254, 272, 312, 319, 370,
396, 402, 407, 421, 443, 455, 474, 509,
523
- Dem-ā-dem, 207, 209, 261, 380
- dem-be-dem, 243, 296, 315, 362, 397,
453, 470, 504, 535, 540, 612
- Dem-be-dem, 274, 291, 353, 384, 389,
400, 443, 445, 469
- dem-beste, 269, 525
- demde, 222, 232, 258, 281, 390, 497, 505,
517, 543, 580, 581
- demdür, 284, 379
- demi, 240, 303, 433
- Demi, 235
- Dem-i a' dā, 224
- dem-i ba' ş u zühürında, 203
- Dem-i cān-bağş, 506
- dem-i ceng, 598
- dem-i cezā, 200
- dem-i evķāt, 323
- dem-i Hızır-āşār, 221
- dem-i ħurrem-i Gāzī Girāy Hān, 597
- dem-i İsrāfil, 268
- dem-i kālū belāda, 426
- dem-i mağşer, 202
- Dem-i murġ-ı çemen, 532
- dem-i nev-rüz-ı sulţānī, 568
- dem-i 'İsā, 270
- dem-i 'İsāsın, 512
- Dem-i 'İsī, 374
- dem-i 'İsī, 545
- dem-i 'İsī-şıfat, 438
- dem-i 'işret-i hengām-ı şafādur, 318
- Dem-i vaşlı, 379
- Dem-i vuşlatda, 509
- demidür, 291
- Demidür, 235, 381, 490
- demile, 481
- deminde, 233, 329, 426
- Demir, 332
- demirden, 312, 330
- demirdür, 202
- demlenür, 417
- demler, 428
- demlerdi, 268, 591
- demlerdür, 353, 456, 466, 479
- demleri, 567
- demmiş, 449
- demsāz, 405
- dem-sāz, 441
- demün de, 233
- dendānı, 369
- Dendān-ı şafā-bağşuña, 525
- dendānuñ, 454
- dendānuñı, 516
- deni, 482, 609
- deñiz, 225
- deñlü, 238, 264, 295, 300, 356, 368, 415,
437, 491, 499, 520, 533, 563
- Depbet, 364
- depe, 570
- depren, 348, 497
- der, 402, 419
- Der, 217, 286
- Der-āġuş, 369
- der-āġuş, 386
- Der-Bağçeserāy, 231
- Derbān, 369
- der-be-der, 425
- der-be-der-i dil, 488
- derbend-i belādan, 331
- derc, 214
- Derc, 305, 470
- derd, 201, 291, 304, 337, 357, 370, 378,
388, 401, 460, 461, 468, 483, 501, 516,
525
- Derd, 328, 503
- derd u ġam, 284
- derd u seri, 256
- derd ü belā, 258
- derdā, 218
- derde, 218, 296, 420, 485, 572
- derdi, 369, 384, 459, 537
- derd-i āledür, 389
- derd-i bī-dermān-ı 'ışķ, 384
- derd-i dil, 370
- derd-i dile, 570
- Derd-i dil-i nihānum, 326
- Derd-i dilümi, 499
- derd-i dilün, 360
- derd-i ġamdan, 445
- Derd-i hecre, 352
- Derd-i 'ışķa, 257
- derd-i 'ışķdan, 513
- Derd-i 'ışķ-ı dil, 351
- derd-i 'ışķuñ, 350

- derd-i ra' nānuñ, 476
 derdine, 262, 318, 392, 398
 Dermendān-ı keyfe, 592
 derdmendüñdür, 204
 derdnāküz, 428
 derdüm, 383, 566
 derdüme, 560
 Derdüme, 419
 derdümi, 533
 derdümuñ, 339
 derdüne, 307
 derdüni, 452
 Derdüni, 415
 der-emān, 227
 deresidür, 392
 Dergāh-ı Hāḳḳda, 295
 dergāh-ı 'ıṣḳuñda, 350
 dergāhuña, 262
 dergehden, 447
 Dergeh-i Hāḳḳa, 291
 dergeh-i Raḥmāna, 347
 Dergehüñ, 313
 der-hāl, 245
 der-hāl, 289
 der-i dāruñ, 218
 Der-i devlet, 208
 Der-i devlet-me' ābuñda, 525
 der-i dildārdan, 479
 der-i edeb, 500
 Der-i eṣḫāb-ı şafāda, 480
 der-i gitiñinā, 207
 Der-i ḥalvet-serāy-ı 'irfānuñ, 314
 der-i ḥāne, 582
 der-i i' tibārdan, 484
 der-i küyin, 433
 der-i sultān-ı 'ıṣḳ, 417
 der-i yārından, 400
 der-i yāri, 354
 Derinden, 431
 derinüñ, 358
 derk, 433, 440
 Der-keş, 355
 derk-i esrār, 277
 Derk-i sırr-ı ḥaḳīḳat, 315
 dermān, 253, 262, 307, 350, 398, 516,
 533, 560, 572
 dermāna, 499
 dermānını, 339
 derme, 375
 der-meyān, 226
 der-miyān-ı nārda, 526
 Der-Na' t-ı Ḥazret-i Server-i ' Ālem,
 200
 der-'uhde, 490
 Ders-i 'ıṣḳ, 487
 ders-i 'ulüm, 599
 Der-Tevḫid-i Müte'āl u Ḥudā-yı Zü'l-
 celāl, 196
 derüni, 318
 Derün-ı dilde, 379
 derün-ı dilinde, 507
 Derün-ı gonce-i gül, 208
 Derün-ı kaşr-ı dil, 515
 derün-ı kaṭrede, 407
 derün-ı mihre, 213
 derün-ı sefinem, 475
 Derün-ı şışede, 530
 derünına, 564
 Derünı, 205
 derünile, 258
 derünüm, 476
 Derünüm, 262
 derünuma, 243
 derünümde, 394
 derünüñ, 258, 302
 Derünüñ, 263
 Derünüñda, 371, 514
 derünundan, 431
 derviş, 435
 dervişāne, 539
 deryā, 218, 219, 225, 332, 415, 458, 528
 deryāda, 491
 Deryā-dil, 528
 deryāya, 442, 526, 582, 605
 deryāyı, 571
 Deryā-yı bi-girān-ı maḥabbet, 460
 deryā-yı çemende, 225
 Deryā-yı ḥüsn, 338
 deryā-yı maḥabbet, 350
 Deryā-yı maḥabbetde, 550
 deryā-yı muḥiṭ, 320
 deryā-yı Nıl, 486
 deryā-yı 'ilm-i bi-ḥurüş, 281
 dest, 525
 destān, 256
 destār-ı perişāni, 206
 destār-ı siyehfām, 360
 destāruna, 436
 deste, 559
 destgār, 212
 destgār, 202
 dest-gir, 359
 destgürüm, 522
 dest-i çinār, 210
 dest-i fenā, 539
 dest-i ḡam-ı 'ālemden, 503
 dest-i każā, 327
 dest-i keremle, 463
 Dest-i lüṭfuñ, 557
 dest-i 'ināyetle, 555
 dest-i pā-māl, 263
 dest-i ümidümdür, 376
 Dest-i zebāni, 564
 dest-i zevālden, 234
 destinde, 559
 destine, 208

- dest-res, 546, 565
 Dest-res, 493
 destür, 600
 destüme, 487
 destünde, 211
 destünde, 228, 312, 341, 506
 destündedür, 214
 destüne, 318
 desünler, 406, 407
 deşte, 414
 Deşt-i hüsne, 353
 deşt-i Kıpçağın, 600
 deşt-i melâhat, 396
 deştindeki, 523
 deştinün, 335
 devā, 257, 370, 392, 416
 devādur, 485
 devāir-i şihhat, 238
 Devām-ı devletün, 238
 Devāt-ı sürh, 262
 devā-yı derdüm, 504
 devhasın, 211
 devhasına, 201
 devirdür, 484
 devlet, 204, 219, 256, 342, 419, 604
 Devlet, 231, 553, 573
 devlet fi'l-ḥaḳīka, 509
 devlet-ābādī, 465
 devlet-ābādī, 207
 devlet-cū, 414
 devletdür, 570
 devlete, 352
 devleti, 407
 Devleti, 224
 devlet-i cāvıdden, 506
 devlet-i dīdāra, 327
 Devlet-i hizmetüne, 516
 devlet-i nā-dīde, 240
 devlet-i sermed, 306
 devlet-i sultān-ı şitā, 224
 Devletile, 219
 Devletinde, 464
 devletini, 570
 devletle, 219, 595
 Devletle, 535
 devletsüz, 438
 devletün, 344
 Devletün, 220, 270
 Devletünde, 352, 414, 503
 devr, 281, 285, 566
 Devr, 542
 devrān, 239, 382, 507, 595
 Devrān, 518
 devrāna, 437
 devrān-ı demün, 366
 devre-i kāmīl, 378
 devr-i dirāz, 543
 devr-i felekde, 497
 Devr-i gülşendür, 412
 Devr-i lebünde, 364
 devr-i ruḡında, 348
 devr-i rüzgār, 444
 devr-i sābıqdan, 551
 devr-i zamān, 272
 Devr-i zamāna, 372
 devr-i zamānedür, 387
 devrinde, 353, 381, 411, 445, 454
 Devrine, 314
 devrün, 567
 devründe, 219, 220
 Devründe, 233
 dey, 211, 269, 368
 deyr, 538
 deyr-i kuhendür, 352
 deyr-i mühmele, 258
 deyr-i mükāfāt, 323
 deyr-i 'ālemde, 577
 deyr-i pür-nigāruñ, 267
 deyrün, 441
 dıraḫt, 222, 225, 236
 dıraḫt-ı bāğ-ı ḳudretdür, 556
 dirāz, 419
 dışı, 541
 dībā, 603
 Dībāce-nüvis, 465
 dībācesini, 453
 dībāda, 526
 dībālarla, 222
 dībāsına, 305
 dibine, 269, 359
 dīdārdan, 277
 dīdārı, 406
 dīdār-ı Ḥudādur, 469
 dīdāruña, 373
 dīdāruñı, 379, 541
 dīde, 370, 372, 417, 455, 502
 dīdeden, 330, 542
 Dīdeden, 318
 dīde-i a'yān, 596
 dīde-i bed-ḥāh, 489
 dīde-i bī-dāruma, 417
 dīde-i bināmuz, 341
 dīde-i cānı, 498
 dīde-i cānuñ, 414
 dīde-i dilden, 229
 Dīde-i ḡam, 210
 dīde-i gerdün, 495
 Dīde-i gerdüna, 432
 dīde-i giryān, 388
 dīde-i giryānı, 410, 449
 dīde-i giryānuma, 362, 523
 dīde-i giryānumuñ, 567
 dīde-i ḫaḳ-bīnile, 536
 Dīde-i Ḥaḳ-bīnimüz, 511
 Dīde-i ḫaḫt, 401
 dīde-i ḫod-bīni, 501

- dīde-i hūn, 382, 531
 dīde-i hūn-āb-rīz, 443
 dīde-i hūnbārda, 526
 Dīde-i idrāke, 339
 dīde-i idrākimüz, 432, 433
 dīde-i ihsān, 469
 dīde-i kevkeb-feşān, 310
 dīde-i mestānı, 467
 dīde-i nūr-ı başarum, 607
 dīde-i ‘ibretle, 228, 232
 dīde-i ‘uşşāka, 210
 dīde-i pür-hūnumuzuñ, 321
 dīde-i rüşen, 330
 Dīde-i şüfı, 487
 dīde-i taḥkik, 424
 Dīde-i terde, 456
 Dīde-i Ya‘kūb, 311
 dīdeler, 514
 Dīdeler, 576
 dīdelerüm, 503
 dīdelerümden, 411
 dīdem, 371
 dīdeme, 486
 Dīdeme, 605
 dīdesi, 377
 dīdesine, 268, 341
 didi, 218, 256, 266, 267, 306, 383, 394,
 423, 426, 455, 484, 485, 502, 504, 516,
 574, 578, 581, 583, 588, 592, 594, 598,
 599, 612
 Didi, 243, 306, 394, 492, 503, 580, 583,
 596, 599, 612
 didiler, 281, 524
 Didiler, 312, 400, 586, 588, 600
 didiyse, 445
 didügüm, 331
 didügüñ, 474, 475
 didügüñden, 583
 didükçe, 403
 didükleri, 385
 didüm, 218, 219, 266, 267, 273, 426, 500,
 503, 533, 544, 583, 585, 597, 609
 Didüm, 232, 485, 583, 587, 591
 diger, 487
 digergün, 495
 dīg-i zerüñ, 246
 dik, 509
 dikdi, 221, 359
 dikenı, 555
 dikenlikde, 527
 dikış, 253
 diḳkat, 295, 316
 diḳkat-i nazar, 424
 Dikkatle, 373
 Diḳkatle, 392
 Dikme, 301
 dikmiş, 448
 dikülü, 221
 dil, 198, 200, 201, 210, 224, 225, 227,
 228, 229, 232, 233, 238, 241, 250, 253,
 256, 257, 259, 261, 263, 264, 266, 269,
 272, 273, 275, 283, 284, 294, 297, 300,
 302, 303, 306, 307, 310, 312, 313, 314,
 315, 318, 327, 332, 335, 337, 338, 342,
 344, 346, 347, 348, 349, 351, 352, 353,
 357, 359, 360, 362, 363, 364, 367, 368,
 369, 370, 371, 372, 376, 377, 378, 379,
 382, 383, 384, 386, 387, 388, 389, 390,
 392, 393, 394, 396, 398, 400, 401, 402,
 404, 405, 406, 407, 408, 411, 413, 415,
 416, 417, 420, 422, 423, 424, 428, 429,
 430, 431, 432, 433, 434, 436, 437, 439,
 440, 443, 445, 446, 448, 449, 450, 452,
 454, 455, 459, 460, 461, 462, 463, 464,
 465, 466, 469, 470, 471, 472, 474, 476,
 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485,
 486, 487, 488, 489, 493, 494, 497, 498,
 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507,
 508, 509, 510, 511, 512, 515, 516, 518,
 519, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 528,
 531, 532, 533, 534, 535, 537, 538, 539,
 540, 541, 543, 547, 548, 549, 552, 553,
 554, 555, 556, 557, 559, 560, 561, 563,
 565, 566, 567, 576, 577, 581, 583, 584,
 585, 590, 591, 592, 594, 599, 600, 604,
 605, 606, 607, 612
 Dil, 296, 318, 326, 345, 356, 364, 369,
 386, 392, 407, 409, 427, 433, 435, 467,
 472, 475, 479, 484, 488, 490, 523, 533,
 546, 552, 572, 581
 dilā, 208, 209, 221, 263, 279, 290, 291,
 292, 293, 314, 330, 342, 358, 371, 388,
 394, 400, 422, 435, 438, 439, 449, 453,
 470, 518, 525, 526, 548, 549, 550, 603,
 608
 Dilā, 326, 335
 dil-ārā, 565
 dil-ārādur ol, 485
 dil-ārām, 498
 dil-ārāmı, 565
 Dil-ārāmuñ, 565
 dil-āverlikle, 371
 dil-āzār u ḳabāḥatger, 200
 dil-ber, 431, 448, 478, 502, 518
 dil-berā, 261, 369, 455, 462, 465, 567
 Dil-berā, 538, 542
 dil-berden, 348, 532
 dil-bere, 264
 Dil-bere, 496
 dil-beri, 530
 dil-ber-i ferruḡ-şiyem, 502
 dil-ber-i müşgān, 388
 Dil-ber-i nāz, 471
 dil-ber-i şāḥib-revişdür, 521
 dil-bér-i sīmin-ten, 436
 dil-berle, 455

- dil-berler, 336, 540
 dil-berlerüñ, 541
 dil-berüñ, 263, 486
 Dil-berüñ, 390, 439, 560
 Dil-beste, 467
 dil-beste-i zenân, 484
 dil-dâde, 437
 Dil-dâdelerüñ, 334
 dil-dâdeyem, 502
 dildâr, 386, 425, 567
 Dildâr, 378
 dildâra, 393, 506, 554
 dildârına, 440
 dildârüñ, 370, 503
 dilde, 302, 367, 371, 384, 406, 435, 463,
 473, 491, 495, 528
 Dildeki, 345
 dilden, 281, 534
 dile, 232, 291, 345, 352, 406, 428, 439,
 489, 550, 568
 Dile, 337, 520
 diledüm, 256
 dil-efkâr, 420, 430
 dil-efrüz, 469
 dil-efrüz-be-rüz, 440
 diler, 220, 263, 341, 366, 383, 568
 Diler, 207, 253, 490
 dilerdi, 600
 dilermiş, 406
 dilerse, 363
 dilerseñ, 274, 326, 331, 336, 350, 357,
 371, 427
 Dilerseñ, 528, 545
 dilerüm, 305
 dileseñ, 480
 dileyen, 224, 321, 516
 dil-hânesin, 452
 Dil-hânesini, 403
 dil-ğaste, 525
 dil-ğasteler, 352
 dili, 199, 207, 279, 335, 469, 514, 564,
 606
 Dili, 380, 390
 Dil-i âşıkda, 342
 dil-i âşüfte, 398
 Dil-i âvâre, 448, 610
 Dil-i âvâreme, 485
 Dil-i âvâremi, 494
 dil-i bîmâr, 261
 dil-i bîmâra, 432
 Dil-i bîmâruma, 533
 dil-i bîmârımı, 508
 Dil-i bî-^çışık, 374
 dil-i bî-pâk, 432
 dil-i bî-pâkimüz, 433
 dil-i bî-rahmı, 346
 dil-i çeşmüñ, 413
 dil-i dânesi, 449
 Dil-i dâneyı, 367
 dil-i dîvâne, 331, 342, 368, 532
 dil-i dîvânemi, 534
 dil-i dîvânemüz, 437
 dil-i efkâr, 406
 Dil-i erbâb-ı sühen, 455
 Dil-i Feyzi, 411
 dil-i Feyzi-i zâr, 241
 dil-i Feyzi 'de, 313
 Dil-i Feyziyi, 380
 dil-i füccârda, 275
 Dil-i gam-didemüzüñ, 427
 dil-i gam-ğ̃âr, 519
 dil-i gamnâkdan, 372
 dil-i gamzede, 554
 Dil-i ģarâbı, 235
 dil-i ģazîni, 528
 dil-i ģünân-i şad-pârem, 493
 Dil-i ģünânini, 480
 dil-i iksîr-i keşîr, 269
 dil-i mağzün, 528
 dil-i mağzün, 330
 dil-i mâr, 605
 dil-i mecrüha, 407
 dil-i mecrühumu, 504
 dil-i meyyâlde, 526
 dil-i meyyâlume, 415
 Dil-i miskîni, 488
 dil-i nâlân, 567
 dil-i nâlândan ç, 446
 dil-i nâlânı, 337
 dil-i nâ-murâdımuz, 257
 dil-i 'ârife, 538
 dil-i 'âşık, 461, 462
 Dil-i 'âşık, 206
 Dil-i 'âşıkda, 280
 Dil-i pâkîze, 547
 dil-i pür eşvâkı, 561
 dil-i pür-dâğa, 539
 dil-i pür-derdüme, 516
 dil-i pür-süzuma, 549
 Dil-i püryânımı, 558
 Dil-i pür-yâreden, 421
 dil-i şad-çâk, 379
 Dil-i sahtum, 202
 dil-i sevdâ-zede, 402
 Dil-i süzânuma, 412
 Dil-i şeydâ, 264, 402
 dil-i târumda, 554
 Dil-i üftâde, 530
 Dil-i vîrâne, 400
 dil-i vîrânımı, 463
 Dil-i zârı, 446
 dilim, 390
 dilin, 420
 dilinde, 365
 Dilinde, 208
 dilinden, 200, 507

- dilini, 245
 dil-keş, 504
 Dil-keş, 590
 dil-küşā, 436, 581
 diller, 344, 353
 dillerde, 343
 dilleri, 409, 510, 532, 564
 dilmeye, 356
 dil-mülketin, 353
 dil-pesend, 302, 590
 dil-pezir, 533
 dil-rübā, 413, 531
 Dil-rübā, 360, 478
 dil-rübālar, 360
 Dil-rübālar, 357
 Dil-rübālarda, 463, 471
 dil-rübāsi, 450
 dil-sitān, 535
 dil-süz, 406
 dil-şāduz, 428
 dil-teng, 238
 dil-teşne, 591
 dil-teşneyüm, 523
 dilüm, 200, 201
 dilüñ, 570, 573
 dilüz, 328
 dimāğ-ı cāna, 553
 dimāğın, 390
 dimāğını, 557
 dime, 278, 327, 369, 372, 488, 522
 Dime, 259, 278, 413
 dimedi, 256
 Dimedüh, 379
 dimege, 285
 dimek, 333
 dimesün, 223
 dimez, 508, 564
 dimezdür, 337
 dimezler, 498
 dimiş, 456
 Dimiş, 537
 dimişlerdür, 502
 dīn, 578
 Dīn, 281
 dīn u diyānet, 306
 dīnār, 367, 407, 444
 dīnārı, 433
 dīnārsız, 430
 dīnden, 447
 dīndür, 348
 dinen, 434
 dīni, 252
 Dīni, 231
 dīn-i haqq, 280
 dīnile, 572
 dīnin, 248, 443
 dīnini, 361
 diñle, 247, 251
 Diñle, 374, 565
 Dinlemez, 497
 diñlenilsün, 479
 dinler, 551
 diñler, 443
 Diñler, 392
 Diñleyüp, 227
 Dipdiri, 221
 dir, 383, 392, 420, 421, 449, 522, 545, 565
 Dir, 308, 314, 423, 471, 554, 562, 586
 dirdüm, 479, 554
 direfş-i Hüsrevān, 228
 dirhem, 407, 433, 444
 dirhemīn, 232
 dirġ, 454
 dirġ, 222, 456, 513, 596, 597
 Dirġa, 431
 dirġā, 357
 dirisem, 464, 467
 diriseñ, 463, 499
 dirisidür, 237
 dirler, 337, 376, 489, 522, 536, 550, 577
 Dirlerdi, 587
 dirse, 249, 341, 517
 dirsem, 515, 583
 dirsen, 373
 dirseñ, 247, 249, 364, 539
 dirsın, 348
 dirsün, 289
 dirüm, 307
 dirüz, 500
 dise, 465
 diseler, 417
 disem, 218, 393, 396, 415, 482
 dişdür, 521
 dişin, 263
 dişlerüh, 374
 Dişlerüh, 519
 dişlerühde, 301
 dişlesem, 451
 dişüñi, 498
 ditrer, 202
 dīvān, 388
 dīvāne, 347, 370, 383, 402, 472, 481, 518
 Dīvāne, 199, 387, 515
 dīvānedür, 398
 dīvāne-i 'işkuz, 319, 320, 321, 322, 323
 dīvāne-i vaqt, 472
 dīvānelerüh, 286
 Dīvāne-şifat, 321
 dīvānesi, 336, 408
 dīvānesin, 484
 dīvānevār, 483
 dīvāneye, 468
 dīvāre, 404, 450
 Diyānet, 249
 diyār, 230, 572
 diyār-ı celīle, 304

- Diyār-ı gâmda, 394
 Diyār-ı vaşla, 367
 Diyār-ı vuşlata, 367
 diyârında, 262
 Diye, 519, 523
 diyeli, 529
 diyem, 502
 diyemem, 344
 diyenlere, 470
 diyenüm, 345
 diyet, 351
 Diyeyin, 411
 diyü, 206, 207, 215, 240, 263, 267, 312,
 347, 350, 366, 367, 372, 389, 410, 413,
 426, 427, 437, 443, 462, 476, 500, 548,
 559, 566, 578
 diyüp, 426, 429, 489
 dizdi, 458
 Dizdüm, 267
 dizer, 548
 dizülü, 241
 doğan, 405
 doğar, 217, 331, 341
 doğdı, 271, 310, 311, 359, 487, 591
 Doğdı, 587
 doğduqda, 353
 doğru, 204, 558
 doğrusı, 333
 Doğrusını, 307
 doğrusla, 371
 Doğrusın, 416
 dolāba, 494
 dolana, 358
 dolandurmuş, 446
 dolanur, 341
 dolaşur, 258
 dost, 275, 276, 350, 436, 576
 döst, 357
 dosta, 249
 dostāni, 390
 dostlar, 329
 Dostlar, 474, 561
 dostluq, 398
 dostum, 452, 477
 Dostum, 419, 512
 dögdı, 446
 döğülmeyeyin, 314
 döğündür, 382
 dökdi, 465
 döke, 246
 dökenler, 242
 döker, 216, 241, 245, 402, 403, 502, 529
 dökerse, 351
 dökilür, 320
 Dökilür, 246
 dökme, 376, 607
 dökme, 363
 Döksün, 234
 Döküldi, 302
 dökülmüş, 389, 450
 dökülüp, 222
 dökülür, 411
 dön, 250
 döndi, 209, 226, 232, 262, 330, 360, 369,
 461
 Döndi, 266, 453, 548, 609
 döndük, 468, 469
 döndüm, 347
 döndürdi, 327
 döndürür, 264
 döne, 347, 564
 Döne, 358, 377
 dönen, 321, 494
 döner, 216, 219, 410, 411, 494
 Döner, 248, 545
 dönmek, 430
 dönmüş, 604
 dönmüşdi, 311
 dönmüşdür, 377
 dönse, 465
 dönsün, 534, 541, 556
 dönüp, 276, 277
 Dönüpdür, 448
 döşeliksizdür, 374
 düddur, 510
 düde-i Kāān, 238
 düd-ı āhum, 367
 Dūd-ı āhum, 483
 düd-ı āhuñ, 206
 düd-ı enīni, 435
 düd-ı enīn-i pür-şerār, 348
 düd-ı kebūd, 510
 düd-ı maḥdüdi, 347
 düd-ı rāhumı, 425
 düd-i āh, 558
 duḥān, 371, 375, 435
 duḥāndan, 415
 Duḥān-ı āteş-i hicrāna, 461
 duḥān-ı āteş-i sūz-ı derūnumdur, 381
 duḥānile, 446
 duḥter-i germüñ, 318
 duḥterini, 205
 Dum, 219
 dum-ı kūsüñ, 219
 dumü', 455
 dün, 314, 315, 316, 317, 318, 385, 540
 dūnedür, 387
 du' ā, 298, 349, 416, 592
 du' ācı, 234
 du' ādan, 291
 du' ā-güyüñ, 414
 du' āsını, 349
 du' āya, 291
 du' ā-yı ḥayr, 219
 dūr, 215, 412, 552, 558, 595, 609
 Dür, 200

- Dür-bînler, 407
 Dürdür, 400
 durmazdur, 346
 durur, 208, 215, 220, 227, 232, 233, 234,
 235, 238, 240, 243, 248, 253, 262, 266,
 267, 282, 292, 298, 304, 320, 328, 334,
 338, 344, 345, 355, 374, 388, 392, 428,
 431, 439, 467, 477, 483, 487, 493, 500,
 504, 511, 520, 526, 543, 562, 568, 608
 Düş-cāme, 372
 dutmuş, 519
 Duydı, 290
 duysun, 330
 duyur, 557
 dūzaḥa, 247
 dūzaḥda, 363
 dūzaḥdan, 213, 247, 254
 dūzaḥun, 249
 dü-cihān, 441
 dü-çeşm-i intizārum, 310
 dügündür, 382
 dükendî, 201
 dü-kevn, 233
 dükkān, 369
 dülbend, 358
 Düldül, 333, 396
 Düldül-i ṭāb', 429
 düldüline, 541
 Düldül-süvār-ı rezmsin, 230
 dün, 322, 383, 421, 478, 537, 554
 Dün, 266
 dünyā, 200, 212, 216, 246, 257, 258, 260,
 271, 272, 301, 321, 325, 331, 336, 362,
 392, 457, 466, 517
 Dünyā, 392, 527
 dünyāda, 270, 307, 437, 493, 535, 554
 Dünyāda, 295, 404, 572
 dünyādan, 472
 dünyādur, 452
 Dünyāma, 363
 dünyānuñ, 550
 dünyāya, 250, 399, 454
 Dünyāya, 305, 498
 dünyāyı, 272, 440
 Dünyā-yı denī, 320
 dünyā-yı dün, 257, 457
 Dünyā-yı dün, 564
 Dünyā-yı dūna, 438
 dünyede, 477, 493
 Dünyede, 534
 düpdüz, 291
 dür, 510
 Dür, 369
 dür ü gevher-i nāb, 239
 dürb-i 'āk, 361
 dürc-i dile, 305
 Dürc-i la' lünde, 523
 dürcinde, 240
 dürcine, 203
 Dürc-pāk, 299
 dürdür, 210
 Dürdür, 266
 dürer, 216, 457
 dür-i güftār, 223
 dür-i ḥande, 547
 Dür-i nā-süfte, 521
 Dür-i nā-sufteler, 366
 dür-i neheng, 430
 dür-i 'ālem-nümā, 369
 dür-i pāk, 557
 dür-i şāhvār, 293
 dür-i şehvāruñ, 523
 dür-i tāc-ı mülük, 238
 dür-i vişālin, 197
 dür-i yegāne-i dürc-i zamānedür, 233
 dür-i yektā, 414, 451
 dür-i yektādur, 402
 dür-i yektāsın, 338
 dür-i yektāya, 402
 dürilise, 340
 Dürinden, 207
 düriş, 612
 dürlerin, 551
 dürlü, 385, 530
 dürr, 209, 216, 222, 241, 256, 266, 267,
 307, 316, 374, 376, 439, 454, 498, 519,
 529, 578, 593
 Dürr, 266, 301
 dürr-dāne-i kân u mekân, 578
 dürrre, 374, 597
 dürrre-i mağz, 300
 dürrre-i pāk-i sadeḫ-i kudret-i Ḥaḫ, 289
 dürr-i girān-māye, 307
 dürr-i meknün, 519
 dürr-i murāda, 439
 Dürr-i murāda, 293
 dürr-i nāb, 267, 529
 dürr-i 'Aden, 376
 dürr-i 'Adenden, 454, 498
 dürr-i şehvār, 241
 dürr-i yektāya, 316
 dürrriyle, 327
 dürrleri, 318
 dürrvār, 506
 dürüg, 587
 dürüst, 438
 Dürüş, 386
 Dürzilikdür, 472
 dü-ser-i resm-i dü-fişek, 219
 düş, 468
 Düşde, 331
 düşdi, 220, 221, 266, 446, 493, 505, 542,
 547, 550, 553
 Düşdi, 210, 243, 396, 552
 düşdükde, 240
 düşdüm, 273, 495

Düşdüm, 199, 473
 düşdün, 476, 489
 düşe, 270
 düşelden, 520, 567
 Düşelden, 262
 düşeli, 505
 Düşelüm, 498
 düşen, 388, 499
 düşer, 215, 301, 379, 425, 489, 526
 Düşer, 238
 düşerse, 559
 Düşerse, 452
 Düşersin, 264
 düşkin, 346
 düşme, 410, 608
 Düşme, 257
 Düşmedî, 502
 düşmen, 330, 501, 561
 düşmene, 522
 Düşmenle, 375
 düşmenüm, 277
 düşmenün, 224, 313
 Düşmenün, 218, 270
 Düşmenühdür, 399
 Düşmesün, 538, 539
 düşmez, 332, 435, 570
 Düşmez, 196, 300, 410, 540
 düşmiş, 208, 242, 304, 405, 493, 540, 551
 düşse, 208, 343, 445
 düşsün, 518
 Düşünde, 569
 düşüp, 210, 221, 250, 268, 273, 420, 567
 Düşüp, 336, 470
 Düşüpdür, 263
 düşürdi, 467
 düşürdüm, 493
 düşürme, 349
 Düşürüp, 256
 düşürür, 559
 düşvâr, 333
 düşvârdur, 478
 dü-tâ, 256, 564
 düzd-i şitâ, 550
 Düzd-şüret, 529

E

Eb ü ceddi, 459
 ebed, 312
 ebedî, 394
 Eblağ-ı şebdizini, 312
 ebnâ-yı dünyâdan, 459
 ebnâ-yı 'Acemdür, 320
 ebr, 268, 332, 439
 ebr-i bahâr, 221
 Ebr-i bahâr, 242
 ebr-i bahâra, 224
 Ebr-i bahâra, 355

ebr-i bārân, 532
 Ebr-i bārân, 216
 Ebr-i bārân-ı bahârı, 215
 ebr-i siyehdür, 450
 ebr-i şitâ, 240
 ebrinde, 502
 Ebrinde, 461
 ebrü, 399, 484, 540
 ebrülar, 408
 ebrüları, 404
 Ebruña, 510
 ebruñı, 370
 ebrüñüñ, 526
 ebrüsü, 448
 ebrüsümü, 498
 ebruvanı, 565
 ebruvân-ı dil-ārâm-ı pür-cefâ, 233
 ebruvân-ı dil-bere, 360
 ebruvânına, 558
 Ebruvânıñ, 540
 ebrüya, 347
 ebrüyı, 475
 Ebrü-yı kemândarı, 548
 ebter, 201
 ebtere, 335
 Ebu Bekr, 205
 ebyât, 534
 ebyâtuma, 519
 ecel, 290, 302, 569
 Ecel, 336
 ecele, 537
 ecelsiz, 560
 ecilden, 245
 eczâ-yı 'anâsırla, 319
 edâ, 198
 edâni, 293
 edânîye, 257
 edâsiveş, 371
 ednâ, 204, 260, 278, 280, 571, 600
 ednâdur, 390
 efendi, 299, 384, 419, 481, 484, 511, 536,
 572
 Efendi, 369
 efendisidür, 272
 efendüm, 349, 501
 efgân, 475, 534
 efgân-ı bülendin, 439
 efgânını, 445
 efgânım, 497
 efkâr, 378
 efkar, 201
 efkârsız, 430
 efkendesiyüz, 260
 eflâkdan, 372
 eflâke, 319, 341, 404, 428
 ef'âlün, 204
 ef'î, 544
 Ef'î-i piç, 399

- Efrāsyābdan, 243
 efrūhte, 214
 efsānemüz, 438
 efsānesin, 479
 efsār, 346
 efsar, 204
 efsar-i devlet, 312
 efsar-i Keykāvüsi, 269
 efsarün, 229
 efsündür, 438
 Efsūs, 410
 efsürde, 228
 efsānlar, 239
 efvāha, 446
 efvün, 370, 461, 471, 507, 560
 eger, 208, 216, 224, 234, 241, 246, 263,
 280, 292, 301, 306, 308, 318, 326, 342,
 349, 374, 400, 415, 422, 429, 432, 443,
 458, 467, 474, 481, 487, 488, 499, 500,
 517, 518, 525, 526, 527, 534, 538, 539,
 557, 561, 564, 569, 573, 607, 612
 Eger, 202, 336, 342, 350, 371, 379, 405,
 462, 476, 510, 515, 525, 532, 536
 egerçi, 258, 294, 355, 359, 413, 519, 608
 Egerçi, 261, 349, 367, 493, 532, 536
 egerse, 497
 egledün, 358
 eglemege, 387
 eglemezüz, 322
 Eglence, 386
 eglencesi, 477
 eglencesidür, 475
 eglenürüz, 530
 egler, 569, 570
 eglerdi, 534
 egme, 245, 410
 egmez, 426, 522
 Egmez, 564
 egmezüz, 257
 egnine, 239
 egnümde, 462
 egri, 313, 443, 558
 ehad, 311
 ehālisi, 222
 ehibbā, 326, 406, 449
 Ehibbā, 595
 ehibbāmuza, 498
 ehibbāya, 514
 ehil-i kenāra, 401
 ehil-i medādur, 485
 ehl, 588
 Ehl, 499
 ehle, 474
 ehli, 256, 306, 387, 406, 513, 551, 596
 Ehl-i bāğiyle, 598
 ehl-i başiret, 551
 ehl-i biniş, 252
 ehl-i derd, 514
 ehl-i dil, 407, 431, 599
 Ehl-i dil, 416, 480
 ehl-i dile, 259, 382, 484
 ehl-i diller, 391
 Ehl-i diller, 428
 ehl-i dilün, 425
 Ehl-i fakrum, 366
 Ehl-i fakruñ, 278
 ehl-i fitneye, 587
 ehl-i gayrettüz, 440
 Ehl-i hālün, 427
 ehl-i hayr, 581
 Ehl-i hevāya, 518
 ehl-i hıred, 394, 537
 ehl-i hikmet, 350
 ehl-i kemāl, 285, 286
 ehl-i kemāle, 378
 ehl-i kemālün, 418
 ehl-i Kudsün, 573
 ehl-i luṭf, 592
 ehl-i menāşib, 321
 ehl-i meskenet, 351
 ehl-i nazar, 274, 398, 473, 541, 577
 ehl-i 'ışk, 272, 530
 ehl-i 'ışka, 419
 Ehl-i 'ışkuñ, 453
 ehl-i 'ışkuñ, 382
 Ehl-i 'ışkuñ, 388
 Ehl-i 'ışkuz, 486
 Ehl-i 'ilm, 286
 ehl-i 'irfān, 512
 ehl-i 'irfānuñ, 260
 ehl-i pend, 302
 ehl-i şafā, 477
 ehl-i suhen, 524
 ehl-i şenā'at, 306
 ehl-i velāyet, 223
 Ehl-i velāyet, 600
 Ehl-i zevk, 279
 ehlin, 535
 ehline, 229, 307, 340, 362, 398, 400, 451,
 574
 ehlinün, 361
 Ehrimenlerdür, 529
 Ei, 359
 ejdehā, 206
 ejder, 234
 Ejder-i deşt, 224
 ekber, 204, 205
 ekdüm, 337
 Ekilmiş, 527
 ekin, 410
 ekrem, 303
 eksed, 306
 ekşer, 201, 471
 ekşeriyā, 472
 eksiklinün, 384
 eksilür, 219, 370

- Eksügüni, 489
 eksük, 595
 Eksük, 567
 eküp, 455
 el, 200, 215, 233, 237, 261, 270, 292, 301,
 306, 308, 312, 313, 326, 338, 381, 483,
 524, 531, 553, 565, 586, 592, 599, 612
 El, 228, 261, 294, 300, 359, 463, 467, 491,
 580, 603
 El açup, 228
 elada, 519
 elän, 460
 elbetde, 533
 elbette, 264, 342, 391
 Elbette, 370
 el-buğz, 612
 elde, 203, 266, 302, 408, 480, 503, 537
 Elde, 314, 429, 485
 elden, 222, 227, 284, 290, 296, 450, 481,
 505, 519
 Elden, 320, 577
 ele, 258, 364, 417, 437, 459, 480, 569
 Ele, 261, 418, 482, 530, 534
 elek, 478
 elem, 365, 481
 Elem, 202
 el-emän, 233
 elemi, 479, 566, 567
 elem-i faşl-ı hazân, 268, 435
 elem-i fikr-i mehi, 435
 elem-i hâr, 520
 elem-i hürmenini, 525
 elem-i kahruñile, 270
 eleminden, 508
 elemün, 237
 elf, 482
 elfāz, 510
 elifni, 499
 el-ħağ, 313, 524
 elħamdüli'llāh, 543
 elhân, 504
 elhân-ı hezâr, 567
 eli, 410, 524
 elif, 270, 345, 389, 491, 493, 538, 592
 elif-i tîr, 270
 elifler, 501
 Elifler, 381
 elimden, 264
 Elimüzden, 291
 elin, 278, 489, 498, 506
 Elin, 204, 261
 elinde, 372, 381, 388, 481
 Elinde, 206
 elinden, 221, 291, 407, 499, 507, 518, 580
 eline, 232, 253, 443, 507, 547, 603
 Eline, 207, 446
 elini, 546
 elinün, 392, 555
 eliyle, 544
 elle, 531
 Eller, 319
 ellerün, 228
 Ellerün, 540
 el-liğā, 592
 elmāsum, 366
 Eltaf, 233
 elüm, 362, 492
 Elüm, 561
 elümden, 413, 493
 elüme, 561
 elün, 296, 436, 497, 512, 566
 elünden, 256
 Elünden, 447
 elünle, 508
 elzem, 306
 em, 337, 392, 504
 emän, 217, 220, 273
 emāneti, 386
 emāni, 569
 emānuñdadur, 272
 emdür, 504
 emel, 238, 378
 emer, 410
 emin, 289, 298, 332, 438, 527, 565
 Emîn, 208
 Emîr Efendi Alar Peştî, 274
 emîrisin, 520
 emîrü'l-keâm, 562
 emmek, 263, 523
 emn, 220
 Emri, 582
 Emr-i Ĥağk, 275
 emr-i Ĥudāya, 276
 emr-i kazā, 292
 emr-i Ĥur'āndur, 381
 emr-i muhāldür, 378
 emr-i yesir, 269
 emrine, 334, 490
 Emriñe, 511
 emrüñe, 349
 Emrüñe, 216
 emvāt, 225
 enāmı, 305
 enāniyyeti, 279, 280
 encām, 528
 encāmına, 210
 encüm, 203, 310, 421
 Encüm, 217
 encüm-i encümen, 232
 encümile, 231
 encümin-i encüme, 573
 endāmı, 282, 477
 endişedür, 385
 endişe-i seyr-i cemāl, 569
 endişe-i vaşl-ı nigār, 430
 endişesile, 530

- endişesinden, 259
 endüh-ı dem, 284, 285
 enfäs-ı revân-bağşile, 397
 enfäs-ı şabâ, 284
 enfäs-ı tayb, 326
 Enfüs, 278, 453
 engine, 401
 Engürüse, 269
 engüşti, 207
 enhâr, 223
 enini, 598
 enisüm, 201, 388
 en-näs-ı niyâm, 321
 en'âmı, 284
 Envâr-ı cemâl, 304
 envâr-ı Hudâdur, 373
 envâr-ı mağabbet, 346
 Envâr-ı ma'ârifle, 319
 envâr-ı neyyir-i vahdet, 604
 enver, 319
 enver-i ruhuñ, 217
 e'azz-ı ihvânüm, 296
 er, 577
 erâzil, 300
 Erâzil, 451
 erbâb-ı, 411
 Erbâb-ı belâ, 404
 erbâb-ı belâgat, 519
 Erbâb-ı bezm, 244
 Erbâb-ı câh-ı rengine, 257
 erbâb-ı dil, 600
 Erbâb-ı dil, 300, 387
 erbâb-ı dile, 373, 477
 erbâb-ı dilün, 463
 Erbâb-ı fazl, 601
 Erbâb-ı fenâ, 407
 erbâb-ı hükümün, 281
 erbâb-ı kulüb, 278
 erbâb-ı ma'nâ, 389
 erbâb-ı münâcâta, 292
 erbâb-ı 'ışk, 479
 Erbâb-ı 'ışka, 386
 erbâb-ı 'irfân, 507
 erbâb-ı 'uqûl, 280
 erbâb-ı şakâya, 307
 erbâb-ı sülûkuñ, 290
 erbâb-ı tab', 592
 erbâb-ı tekellüm, 456
 erbâbınun, 442
 erba'ine, 431
 erdedür, 384
 Erdşir-i şir-dil, 310, 311
 Erdvân, 243
 erenler, 393
 Erenler, 551
 erguvân, 228
 Ergüvân, 216
 eri, 281
 eridim, 496
 eridüp, 608
 Eridür, 471
 erinün, 321
 eriyüz, 322
 Erjeng, 569
 Erkân-ı kevne, 397
 erkâniyuz, 443
 erre-i gamla, 564
 erre-i miñnetle, 488
 esâfile, 387
 esâsda, 527
 Esâsı, 336
 Esâs-ı rif'at-ı dîn-i nebî, 238
 esb, 411, 576
 esbâb, 327
 esbâbınun, 562
 esb-i hüner, 371
 esb-i sebükkâma, 411
 Esb-i tâze, 333
 esdi, 225, 553
 Esdi, 596
 Ese Bâli, 587
 esen, 353, 543
 esenlikden, 261
 eser, 573
 eşer, 210, 233, 274, 280, 285, 405, 434, 441, 473, 489, 505
 Eşer, 523
 eşeri, 222, 463, 558
 eşer-i fetḥ-i ilâhi-i maqâl, 270
 eşer-i irtiyâbdan, 244
 Eşer-i ma'âdelet-i Hazret-i Sulṭân-ı kerîm, 269
 Eşer-i şalṭanat-ı Hüsrev-i nev-rüz-be-rüz, 440
 Esfel, 278
 esfelde, 316
 esfel-i esâfil-i nâs, 314
 eşhâb, 305
 eşhâb-ı dîn, 281
 eşhârda, 526
 esir, 266, 269, 367, 451, 533, 540, 577
 Esir, 523
 esiri, 383
 esir-i bâdeyem, 502
 esir-i dâmgehi, 386
 esir-i kemend-i meşâib, 343
 esir-i mâtem, 304
 esir-i ta'âm-ı lezîz-ķand, 302
 Esiridür, 272
 esirün, 204
 eşkal, 201
 esmâ, 493
 esmez, 449
 esrâr-ı ene'l-ḥakk, 468
 Esrâr-ı Ḥakkla, 424

- Esrār-ı *men yuḥyi* 'l- 'izām *vehiye ramīm*, 504
 Esrār-ı nihān, 435
 esrār-ı vaḥdet, 468
 esrār-ı vaḥdetden, 460
 esrārına, 435
 esrārınıñ, 408
 esüp, 209
 eşcār, 225
 eşcār u aḥcār, 202
 eşcārınıñ, 226
 Eşcār-ı tîre, 504
 eşekler, 248
 eşheb-i çerḥuñ, 541
 eşigi, 372
 eşiginde, 476
 Eşigüñ, 411
 Eşi' a-i sebeḥāt-i cemāl-i şāhid-i ğayb, 235
 eşk, 464
 eşkbār, 532
 eşk-çeşmeyi, 394
 eşk-ı 'uyün, 371
 eşk-i çeşmüm, 369, 401
 Eşk-i çeşmüm, 426, 444
 eşk-i firāvān, 458
 Eşk-i ḥün-ābile, 458
 eşk-i ḥün-feşānumdan, 262
 eşk-i lāle-günumdur, 380
 eşk-i revānumdan, 262
 eşk-i seyyāl, 260
 eşk-i ter, 381, 402
 Eşk-i ter, 453
 eşkin, 486
 eşkin, 533
 eşküm, 325, 365, 518
 eş'ār, 429, 534
 Eş'āra, 387
 Eş'ār-ı pesendide, 420
 eş'ārsız, 430
 eşrār, 224
 eşref-i insān, 286
 eşref-i şāhān, 596
 eşyā, 415, 561
 eşyādan, 209
 etrāfa, 479
 etbāk-ı semevātı, 239
 etfālı, 285
 etfāl-ı nev-āmüz, 440, 552
 etıbbā, 407
 etıbbāya, 508
 etrāfdan, 370
 etrafi, 377
 etrāf-ı cihān, 545
 etrāf-ı zemīn, 210
 etrāfında, 313, 402
 etvārı, 272, 532
 evc-i āsmān, 292
 evc-i felek, 380
 Evc-i felekde, 372
 evc-i ḥasende, 271
 evc-i mu'allāda, 499
 eve, 452
 evi, 432, 576
 evin, 538
 evkāt, 338
 Evlād-ı Ādem, 577
 evlād-ı 'Arab, 405
 Evlād-ı 'Arabdur, 320
 evlāduñ, 402
 evliyā-yı 'ālī-şān, 238
 evrāqdan, 328
 evrāqı, 591
 evrāq-ı güle, 268
 evrāqın, 216
 Evşāf-ı celilile, 304
 Evsāt-ı mäh-ı Muḥarremde, 597
 evtād, 317
 evvel, 210, 318, 422, 447, 595
 Evvel, 278, 329, 375, 467
 evvelā, 557
 Evvelce, 307
 Evvelin, 229
 evvelki, 551
 evvellerinde, 595
 evzāḥ-ı ḥucāc, 577
 evzā'u, 272
 ey, 200, 209, 213, 214, 216, 217, 218, 224, 230, 235, 237, 246, 249, 250, 253, 254, 256, 260, 261, 262, 263, 264, 272, 273, 284, 285, 293, 296, 297, 303, 325, 326, 327, 331, 332, 333, 337, 339, 341, 342, 343, 344, 347, 349, 352, 353, 355, 356, 357, 359, 360, 367, 370, 371, 372, 374, 375, 376, 379, 381, 382, 394, 395, 401, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 415, 416, 417, 418, 420, 422, 425, 430, 434, 435, 436, 437, 439, 441, 443, 444, 447, 448, 451, 452, 458, 459, 465, 471, 472, 473, 474, 478, 479, 482, 483, 486, 487, 488, 489, 493, 496, 498, 499, 500, 502, 504, 505, 508, 509, 510, 511, 513, 515, 516, 517, 518, 520, 521, 523, 525, 526, 527, 532, 534, 535, 536, 539, 540, 541, 542, 546, 556, 557, 558, 563, 568, 576, 577, 582, 590, 606, 609, 612
 Ey, 213, 227, 233, 242, 245, 257, 266, 267, 270, 274, 277, 288, 291, 294, 295, 299, 312, 331, 332, 338, 346, 347, 353, 355, 360, 368, 372, 377, 384, 389, 392, 393, 395, 403, 410, 412, 413, 414, 416, 421, 422, 424, 431, 433, 436, 437, 456, 468, 469, 473, 474, 481, 486, 495, 497, 498, 500, 511, 512, 513, 519, 522, 526, 528, 537, 548, 555, 560, 561, 562, 563, 567, 572, 573, 605, 607

- eya, 395
 eyā, 346, 398, 424, 457, 525, 547, 571
 Eyā, 238, 430
 eyādī-i vişālūñ, 378
 eyle, 211, 215, 225, 228, 250, 254, 260,
 267, 274, 275, 278, 279, 288, 291, 292,
 298, 302, 303, 304, 305, 308, 318, 328,
 336, 343, 347, 348, 349, 351, 358, 371,
 380, 387, 395, 406, 407, 424, 437, 455,
 457, 462, 463, 469, 475, 490, 494, 506,
 509, 510, 512, 513, 515, 516, 517, 523,
 526, 528, 532, 534, 535, 538, 539, 557,
 561, 563, 564, 577, 592, 603
 Eyle, 213, 276, 307, 453, 571, 588
 eyledi, 222, 236, 239, 249, 268, 277, 284,
 290, 294, 304, 310, 311, 317, 319, 390,
 420, 456, 461, 473, 475, 528, 549, 573,
 595, 597, 604, 608
 Eyledi, 210, 222, 289, 290, 553, 580, 598
 eylediler, 305
 eyledügün, 395
 eyledük, 479
 eyledükçe, 396
 eyledüm, 199, 243, 329, 338, 357, 371,
 426, 459, 492, 554, 570
 eyledün, 233, 270, 276, 277, 296, 333,
 465, 560
 Eyledün, 213, 256, 296, 511
 eyleme, 200, 245, 258, 278, 284, 302,
 319, 345, 385, 404, 454, 474, 486, 539,
 570, 608
 eylemede, 240
 eylemeden, 574
 eylemedüm, 315, 316
 eylemedün, 496
 eylemege, 334, 352, 440, 491, 500
 eylemek, 214, 257, 326, 332, 362, 385,
 395, 396, 438, 469, 481, 487, 548, 606
 eylemekde, 394
 eylemekdür, 383
 eylemelidür, 395
 eylemem, 331
 eylemeñ, 461
 eylemesün, 412, 490
 eylemeyin, 320
 eylemez, 233, 261, 273, 275, 276, 345,
 408, 410, 433, 434, 440, 464, 474, 514,
 522
 eylemezdür, 487
 eylemezken, 551
 eylemezler, 407
 Eylemezseñ, 275
 Eylemezsın, 487
 eylemezüz, 258, 320, 322, 429, 430, 431,
 441
 eylemiş, 249, 291, 313, 421, 447
 Eylemiş, 312
 Eylemişdür, 229
 eyler, 201, 206, 207, 210, 211, 215, 216,
 217, 219, 226, 228, 234, 241, 245, 246,
 248, 249, 256, 261, 263, 267, 272, 275,
 285, 286, 326, 327, 328, 333, 334, 337,
 344, 351, 390, 392, 398, 405, 408, 409,
 410, 415, 419, 433, 437, 445, 462, 471,
 472, 477, 478, 488, 494, 501, 511, 513,
 522, 523, 533, 534, 537, 539, 555, 558,
 559, 604, 605, 607
 Eylér, 389, 414
 eylerdi, 281, 310, 317, 411, 489, 533, 563
 Eyledi, 510
 eylerdüm, 569
 Eylinderem, 413
 Eylinderidüm, 419
 eyleriken, 549, 598
 eylerise, 380
 eyleriseñ, 247
 eylerken, 226
 eylerler, 501
 eylerse, 224, 322, 412, 518
 Eylinderse, 364
 eylersen, 526
 eylerseñ, 370
 eylersin, 274, 454, 539
 eylerüm, 422
 eylese, 208, 258, 259, 271, 295, 312, 380,
 411, 412, 461, 491, 520, 534, 607
 Eylesek, 483
 eyleseler, 499
 eylesem, 262, 318, 367, 369
 eyleseñ, 215, 273, 319, 568
 Eyleseñ, 275
 eylesün, 277, 313, 314, 321, 517
 Eylesün, 220, 242
 eyleye, 207, 224, 298, 307, 331, 537
 eyleyecek, 307
 eyleyeler, 232
 eyleyeli, 336
 eyleyelüm, 258, 295, 318, 539
 eyleyem, 243
 eyleyemez, 241
 eyleyen, 335, 459, 470, 510, 515, 554
 Eyleyen, 573
 eyleyicek, 392, 489
 eyleyüben, 451
 eyleyüp, 210, 226, 229, 235, 261, 262,
 273, 276, 277, 295, 296, 316, 326, 369,
 390, 404, 405, 406, 408, 432, 444, 461,
 478, 512, 523
 Eyleyüp, 211
 eymen, 520
 eyü, 436
 eyvān, 348
 eyvānı, 220
 eyvān-ı enāniyyeti, 516
 eyyām, 391, 553
 eyyāmı, 284, 285, 371, 434, 455

eyyām-ı bahār, 368
 Eyyām-ı bahār, 567
 eyyām-ı ‘īd, 359
 Eyyām-ı sürūr, 318
 eyyām-ı şitā, 209
 eyyāmında, 215, 569
 eyyāmuñ, 238
 ezber, 537, 548
 ezdādı, 570
 ez-dem-i kālū belā, 281
 ezdiyādda, 397
 ezel, 319, 320, 321, 322, 323, 432, 460
 Ezel, 446
 ezelden, 384, 393
 Ezelden, 426
 ezelī, 279, 323, 424
 Ezelī, 291
 ezhār, 408
 ezhāre, 504
 ezhār-ı çemen, 226
 ezhār-ı dıraht, 246
 ezhār-ı seher, 551
 ezhārile, 205
 ezhāruñ, 221, 225
 ez-ğāvereş, 220
 ezherdür, 271
 ezmānuñdur, 285
 ez-pāyı, 460
 ezrak, 250
 ez-sitem-i sikke-i zen, 247

F

Fağfür-ı Çin, 230
 fāhır, 526
 fahr, 459
 Fahr, 312
 fahr-ı ‘ālemüñ, 202
 fahrımız, 440
 fahr-i ‘Arab, 577
 fahr-i rüsül, 213
 fahrum, 366
 Fāhte, 272
 fāhteveş, 267
 fāhteye, 549
 fāide, 307, 371
 faq, 465
 faķır, 533
 faķırāne, 207, 543
 faķire, 523
 faķiri, 383, 391
 Faķirüñ, 204
 faqr, 351, 509
 faqriledür, 440
 famı, 491
 fānī, 225, 264
 Fānīdür, 353
 fā‘il-i muhtār, 298

Fā‘il-i muhtārdu, 327
 Fāriğ, 409
 fāriğ, 219, 495
 Fāriğ, 407, 530
 fāriğ-i dü-çeşm, 277
 fark, 286, 333, 373, 460
 Farq, 320
 fark-ı Mecnün, 540
 farkumda, 558
 Farūq, 280
 farza, 589
 fāsıq, 306
 faşıl, 479
 fāsıd, 275, 278, 385
 fāsidi, 397
 faşl-ı bahār, 209, 518, 553
 Faşl-ı bahāra, 552
 faşl-ı bahāri, 556
 faşl-ı hazāniden, 509
 faşl-ı nev-bahār, 225
 fāş, 326, 382, 441
 fażihatdu, 250
 fażl, 202
 fażla, 293
 fażluña, 259
 fażlunla, 213
 Fazluñla, 328
 Feammā, 386
 fedā, 226, 290, 332, 382, 396, 413, 444,
 458, 494, 516, 573, 603
 fedā-yı serüñ, 230
 fehm, 360, 440, 474, 536
 Fehm, 244
 fehmi, 405
 Fehm-i esrār-ı haţuñ, 409
 fehminden, 204
 fekk-i ceng, 215
 Felāh, 249
 felāketdür, 253
 felāket-i zindān, 238
 felāket-keş-i devr-i felegüm, 284
 felege, 519
 felegüñ, 510, 555
 felek, 203, 214, 216, 227, 239, 293, 295,
 421, 464, 523, 526, 569, 584
 Felek, 374, 562, 568, 580
 felek ‘işretgehümdür, 381
 felekde, 232, 250, 393, 464, 487, 501,
 507, 518, 553, 587, 603
 Felekde, 238, 551
 felekden, 253, 297, 459, 569
 felek-i fażl-ı kemālāta, 224
 felekler, 312
 Felekler, 262
 felek-pāye, 413
 feleküñ, 291
 Feleküñ, 270
 Femüñ, 527

- fen, 520
 fenā, 292, 295, 368, 457, 470, 529, 592
 fenādur, 441
 Fenā-yı bādla, 583
 fenā-yı Mısr-ı vüçüduñ, 292
 fener, 216, 270, 371
 Fener, 332
 fenn-i cefāda, 261
 fenn-i mu' ammāda, 428
 Fenn-i nazm, 555
 fennüñ, 551
 fer, 214, 217, 218, 219, 319, 341, 359,
 365, 519
 ferāgat, 251, 512
 Ferāgat, 459
 ferāgatla, 343
 ferāği, 507
 ferāğum, 483
 Ferağ, 206
 ferağa, 544
 ferağ-āver, 204
 ferahnāk, 519
 ferañnāk, 222
 ferāmüş, 308
 Ferāmüz, 243
 ferd, 572
 ferdā, 227
 ferde, 569
 ferdi, 305
 ferec, 354
 Ferhād, 326
 Ferhād'i, 540
 Ferhāda, 428
 Ferhādı, 331
 Ferhād-şifat, 421
 Ferhāduñ, 335
 Ferhādveş, 372
 fer-ğāl, 383
 ferğunde-demi, 525
 fermān, 215, 582
 fermān-berüñ, 230
 fermāni, 574
 fermān-ı Hudā, 268
 fermān-ı Hudāya, 276
 fermān-ı hümāyünina, 533
 Fermān-ı 'ışka, 257
 fermānsın, 342
 fermānuñ, 342
 fer'ı, 577
 ferrāş-ı şabā, 440
 Ferruğ, 198
 Ferruğ-nihād u ħüb-nijād, 299
 Ferş, 486
 feryād, 318, 389, 497
 Feryād, 420
 feryādı, 487, 612
 feryād-res, 389
 ferzende, 591
 ferzend-i 'Acem, 405
 fesāde, 528
 fesadı, 389
 fesād-ı zamān, 237
 fesādımız, 258
 Feşāhat, 371
 feşāhatla, 371
 Feşāhatla, 203
 feth, 237, 343, 428, 518
 Feth, 221, 315, 322, 466
 feth-ı meğāzi, 217
 feth-i heft, 362
 Fethu 'llāh, 252
 Fethu 'llāh Beg, 598
 fetret-sāzdan, 507
 fettān, 413, 458
 fettāndur, 408
 fettānuñ, 272, 357
 fetvā, 583
 fevka 'l-ğamel, 568
 fevka 'l-'ādeyem, 503
 fevk-ı tahtdan, 197
 fevt, 338
 Fevt, 323, 397
 feyz, 202
 feyza, 590
 Feyzi, 510, 514
 Feyzi, 366, 430, 439, 493, 532
 Feyzi, 200, 204, 209, 213, 220, 224, 231,
 234, 238, 241, 245, 257, 258, 260, 262,
 264, 267, 270, 273, 284, 304, 322, 326,
 328, 329, 331, 332, 333, 334, 336, 337,
 338, 339, 343, 346, 348, 349, 350, 352,
 353, 354, 356, 358, 360, 362, 363, 364,
 365, 366, 367, 368, 372, 373, 374, 375,
 376, 377, 378, 379, 380, 381, 385, 386,
 387, 389, 392, 393, 394, 395, 396, 398,
 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 407,
 409, 410, 411, 412, 414, 415, 416, 418,
 420, 421, 422, 423, 424, 425, 427, 428,
 431, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 443,
 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 454,
 455, 456, 457, 458, 459, 461, 463, 464,
 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472,
 473, 474, 475, 476, 478, 479, 481, 482,
 485, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493,
 497, 498, 499, 500, 501, 504, 505, 507,
 508, 509, 510, 513, 515, 517, 518, 519,
 520, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528,
 530, 532, 535, 539, 543, 544, 546, 547,
 548, 549, 550, 552, 553, 555, 556, 557,
 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565,
 566, 567, 568, 569, 570, 572, 573, 574,
 580, 581, 582, 583, 586, 592, 594, 599
 feyz-i bağr-ı cūdandan, 216
 Feyz-i bārān-ı sehāb-ı himmet-i Gāzi
 Girāy, 545
 feyz-i beğādan, 252

- Feyz-i cüduñladur, 270
 feyz-i Hâk, 317
 feyz-i kilk-i şeş cihâte, 313
 feyz-i muqaddes-i Hâkdan, 317
 Feyz-i 'adliyle, 269
 Feyz-i zî-baht, 218
 Feyzi'nün, 564, 565
 Feyzi-ğastenün, 262
 Feyzi-i âvâre, 400
 Feyzi-i bî-çâre, 350, 504
 Feyzi-i bî-dil, 398, 479
 Feyzi-i bî-kayd, 467
 Feyzi-i bîmârî, 406
 Feyzi-i dâñ, 555
 Feyzi-i dâ'î, 596
 Feyzi-i dâ'î, 592
 Feyzi-i dil-efkâr, 378, 543
 Feyzi-i dil-ğastesine, 520
 Feyzi-i dil-teşne, 376
 Feyzi-i dil-teşneye, 500
 Feyzi-i ekrem, 457
 Feyzi-i fakîr, 474
 Feyzi-i ğaste, 530
 Feyzi-i kemter, 581
 Feyzi-i miñnet-zede, 552
 Feyzi-i miskîn, 437, 465
 Feyzi-i nâlânî, 396
 Feyzi-i rû-siyehün, 574
 Feyzi-i sühte, 470
 Feyzi-i üftâdeye, 399
 Feyzi-i zâr, 383
 feyzinden, 213
 Feyzinün, 247, 275
 Feyzi'ye, 405
 Feyziya, 440
 Feyziyâ, 291
 Feyziya, 554
 Feyziyâ, 229, 272, 278, 280, 282, 285,
 286, 295, 298, 317, 327, 329, 330, 331,
 333, 334, 335, 336, 337, 339, 340, 341,
 342, 343, 344, 345, 347, 348, 349, 351,
 353, 355, 357, 359, 360, 361, 362, 368,
 - 369, 370, 371, 374, 382, 383, 384, 385,
 386, 387, 389, 390, 391, 393, 395, 397,
 400, 402, 403, 407, 408, 411, 413, 415,
 419, 421, 422, 424, 425, 426, 427, 428,
 429, 430, 432, 433, 436, 438, 440, 441,
 442, 444, 445, 447, 449, 450, 452, 453,
 454, 455, 457, 459, 460, 461, 462, 464,
 466, 468, 469, 472, 474, 475, 476, 477,
 478, 480, 483, 484, 486, 487, 488, 491,
 495, 496, 497, 499, 502, 503, 506, 508,
 511, 512, 513, 516, 518, 519, 521, 526,
 529, 531, 534, 535, 537, 538, 539, 540,
 541, 542, 543, 545, 547, 551, 560, 561,
 568, 570, 571, 573, 589, 597
 Feyziyâ, 259, 263, 325, 399, 417, 494,
 503, 533
 Feyziye, 417
 Feyziye, 277, 352
 Feyziye, 516, 523, 528, 544
 Feyziyi, 388
 Feyziyi, 434, 495, 515
 feyz-resân, 291
 fezâ-yı dil, 448
 Fezâ-yı ğasen, 389
 fezâ-yı kevn, 527
 Fezâ-yı Kudse, 580
 fezâ-yı 'ışkda, 417
 fezâ-yı rezmi, 216
 Fezâ-yı şahñ-ı gülşen, 206
 fezâ-yı sine, 381
 Fırat, 344
 fırkası, 464
 fırsat, 334, 487
 Fırsat, 569
 fırsatı, 397, 538
 Fi'l-meşel, 210
 figân, 229, 284, 396, 414, 444, 566
 Figâna, 532
 figândan, 509
 figânı, 244
 figânum, 350, 471
 figânumdan, 262
 figânuñ, 476
 fikâr, 430
 fikr, 298, 428, 585
 Fikr, 301
 fikretde, 240
 fikri, 397, 482, 538
 fikr-i daķıķiyle, 478
 Fikr-i ebrü-yı ğayâl-i zülfüñ, 466
 fikr-i fâik, 343
 fikr-i ğabğabı, 544
 Fikr-i ğisuñ, 456
 fikr-i ğattı, 348
 fikr-i ğaţuñla, 508
 Fikr-i ruğsârile, 348
 Fikr-i zülfüñ, 530
 fikrüm, 272
 fikrüñ, 198
 filâne, 488
 fi'âlüm, 202
 fi'l-ğaķıķa, 385
 fi'l-ğâl, 270
 fi'l-i bedenün, 303
 fi'l-i dil-pesend, 368
 fi'l-i ğaķķ, 302
 fi'l-i ğabiğhün, 308
 fi'l-meşel, 325, 393, 494, 552
 Fi'l-meşel, 333, 504
 fi'lüm, 202
 firâķ, 375
 firâķı, 252
 Firâķi, 492
 firâķ-ı yâri, 437

fırār, 588
 fırāş, 480
 fırāşdur, 375
 firdevse, 449
 Firdevs-i ma'ārifde, 434
 firdevs-i 'işinden, 568
 Firengi, 562
 Firengi-cāme, 475
 Fir'avna, 588
 Firūz, 269, 551
 fişek, 479
 fişekler, 231
 fitil, 446
 fitil-i şem'ün, 241
 fitilinde, 479
 fitne, 393, 423
 fitneden, 472
 Fitne-i āhıramāndur, 477
 fitneler, 443
 fuqarā, 529
 Fuqarā, 464
 fu'ādımız, 257
 fuşlatuña, 427
 fülful, 333
 fülfüle, 537
 fülfüline, 541
 fülüne, 541
 fülki, 550
 fülk-i mihnet, 350
 fülk-i vücūdı, 289
 fülüsa, 440
 fünün, 371
 Fünün-i 'ışkı, 371
 fünün-i sihri cādūlar, 408
 fūrkat, 273
 Fūrkat, 555, 569
 fūrkatde, 390, 444
 fūrkate, 532
 Fūrkatı, 597
 fūrkat-i cānān, 566
 Fūrkatūñ, 409, 466
 fūrū', 455
 fūşahā, 429
 fūşahā, 524
 fūşuş, 452
 fütüh, 354, 370
 füzün, 384, 474
 füzündür, 383

G

gabgabūñ, 545
 gabrā, 223
 gaddāra, 438
 gaddārdur, 523
 gāfil, 303, 418, 426, 509
 Gāfil, 340
 gāfilüz, 319

gaflet, 199, 201, 229, 288, 462, 608
 Gaflet, 573
 gafletle, 202
 gafletūñ, 303
 gafür, 354
 gāh, 276, 348, 455, 558, 572
 Gāh, 276, 348, 427, 469, 471, 534, 572, 588, 599
 gāh, 558
 gāhi, 532
 gāhī, 319, 338, 391, 396
 Gāhī, 319, 396
 gāib, 226
 gālib, 342, 395, 546
 Gālib, 221, 390, 467
 gālibā, 231
 gam, 567
 gam, 208, 210, 214, 227, 233, 235, 237, 238, 241, 242, 252, 253, 257, 279, 280, 283, 284, 288, 296, 323, 328, 329, 330, 343, 345, 346, 349, 351, 352, 362, 364, 366, 367, 369, 381, 383, 384, 388, 392, 393, 396, 400, 401, 402, 407, 410, 413, 422, 427, 432, 433, 434, 438, 441, 442, 447, 448, 461, 465, 469, 481, 485, 492, 495, 502, 503, 515, 519, 521, 533, 544, 557, 560, 563, 569, 593, 609
 Gam, 257, 299, 327, 353, 393, 404, 412, 417, 520, 550
 gama, 337, 567
 gamdan, 203, 298, 415, 583
 Gamdan, 546
 gamdur, 321
 gamgīn, 519
 Gamgīn, 326
 gam-ḥ'ār, 378
 gam-ḥ'ār, 279
 gam-ḥūş, 393
 gamı, 256, 328, 449, 520, 540
 Gam-ı bī-hüde, 374
 gam-ı devr, 323
 gam-ı dil-ber, 401
 gam-ı dildāruñ, 410
 gam-ı felek-i ser-nigün, 257
 Gam-ı ferdā, 435
 gam-ı fūrkat, 366
 gam-ı gār, 238
 gam-ı gisü, 413
 gam-ı ḥaṭṭ u ḥāl, 609
 gam-ı hecr, 380
 gam-ı hecri, 252
 gam-ı hecrūñ, 563
 gam-ı hecrūñle, 369
 Gam-ı hecrūñle, 262
 gam-ı idbārına, 433
 gam-ı la'lüñ, 557
 gam-ı la'lüñle, 334, 384
 Gam-ı la'lüñle, 509

- ğam-ı miñnet, 288
 ğam-ı 'ışk, 392
 ğam-ı 'ışka, 233, 343
 ğam-ı 'ışkile, 346
 Ğam-ı 'ışkile, 428
 Ğam-ı 'ışkuñda, 388
 ğam-ı putān, 485
 ğam-ı tırüñle, 214
 Ğām-ı zülfüñle, 341
 ğamidur, 432
 ğamumuz, 427
 ğamın, 329, 436, 449, 543
 ğamından, 369, 486, 543, 569
 ğamıyla, 383, 402, 403
 ğamile, 373
 ğamış, 449
 Ğamnāk, 508
 ğamum, 202
 ğamumdur, 449
 ğamuñ, 220, 384, 524
 ğamuñla, 405
 ğamz, 393
 Ğamze, 332
 Ğamze-i cānāna, 327
 Ğamze-i dildāra, 433
 ğamze-i fettān, 382
 ğamze-i ħün-riz, 470
 ğamze-i ħün-riz-i yār, 351
 ğamze-i ħün-rizüñe, 456
 Ğamze-i şemşir-i dāruñla, 215
 Ğamze-i Tātārveş, 353
 Ğamzem, 267
 gamzeñ, 523
 ğamzeñ, 334, 403
 ğamzeñe, 345
 Ğamzeñe, 362
 ğamzeñi, 472
 Ğamzeñi, 416
 Ğamzeñle, 475
 ğamzesi, 261, 371, 396, 535
 ğaniler, 402
 ğanim, 466
 Ganimet, 556
 ğanimet, 365, 480
 ğaraž, 452, 453
 ğaraži, 290
 Garaži, 599
 Ğaražuñ, 539
 ğarb, 460
 ğarba, 311
 Ğarbdan, 311
 ğāret, 452
 ğarib, 266, 392
 ğaribāne, 400
 ğariķ, 284
 Ğariķ-ı seyl-i sirişk, 349
 ğarķ, 289, 460, 472
 ğarķa, 542
 Ğarķa, 311
 ğarra, 568
 ğarrā, 587
 ğarre, 252
 ğāv, 512
 ğavġā-yı 'ışk, 462
 ğāv-ı ħurdedür, 384
 Ğavvāş-ı baħr, 293
 ğavvāş-ı baħr-ı vuşlatuz, 439
 ğavvāşveş, 510
 Ğayāhib-i şeb-i miñnet, 235
 ğayb, 226, 525
 Ğaybdan, 325
 ğaybu'l-ħudā, 218
 ğāyet, 374, 384, 386, 560, 587
 Ğāyet, 244
 ğāyetde, 307, 346, 507
 ğāyet-i maħv-ı rüsüm, 453
 ğāyetlerle, 249
 ğayr, 440
 ğayra, 465, 488, 500
 Ğayra, 432
 ğayre, 299
 Ğayre, 314
 ğayret, 301, 316
 Ğayret, 538
 ğayretden, 450
 ğayret-i akrān, 566
 ğayret-i bāġ-ı cennet, 291
 ğayret-i bāġ-ı İrem, 545
 ğayret-i gülzār, 584
 ğayret-i ħurşid-i semādur, 318
 Ğayret-i kāĥ-ı dil-küşā-yı İrem, 585
 Ğayret-i Mūsā, 270
 ğayret-i Selmān, 597
 ğayrı, 215, 291, 495
 ğayr-ı mümkindür, 386
 ğayr-ı ŧāhirdür, 249
 Ğayrılar, 407
 Ğayrılar, 315
 ğayrınuñ, 452, 577
 ğayrıya, 198
 Ğayri, 278
 ğayrile, 450
 Ğayriler, 316
 ğayriler, 410
 ğayrilerüñ, 340
 Ğayrīnūñ, 298
 ğayrisinūñ, 280
 ğayriye, 214
 Ğayrlar, 561
 ğayrūñ, 375
 ğāzab, 344
 ğāzabdan, 499
 ğāzāl, 286, 472
 ğāzāl, 422
 ğāzālūñ, 523
 ğazel, 357, 434, 517, 544

- Ğazel, 475
 ğazeldür, 522
 ğazele, 285
 ğazeli, 286
 ğazelleri, 386
 ğazelüh, 413
 Ğāzī, 237
 Ğāzī Girāy Hān, 220, 231, 581
 Ğāzī Giray Hān, 582
 Ğāzī Girāy Hān, 233, 596
 Ğāziler, 313
 geç, 219, 506
 Geç, 256, 321, 333
 geçdi, 221, 244, 261, 291, 295, 327, 350,
 406, 464, 466, 468, 520, 555
 geçdügüm, 534
 geçdük, 466
 Geçdüm, 546
 geçe, 425, 564
 geçen, 227, 284, 543
 Geçenler, 363
 geçer, 220, 417, 424, 425, 443, 494, 531,
 535, 606
 Geçer, 248
 geçermiş, 443
 geçersin, 307
 geçindin, 284
 geçinür, 286
 Geçinür, 285, 286
 geçirüp, 246
 geçme, 506
 geçmedük, 466
 geçmek, 263, 344
 geçmez, 261, 509
 Geçmez, 441
 geçmiş, 400
 geçse, 402
 geçsün, 250, 508
 geçüp, 329, 338, 347, 483, 535, 582
 geçür, 234, 556
 geçürdi, 472
 geçürdük, 466
 geçürsün, 514
 gedā, 347, 353, 417
 Gedādur, 437
 Gedālar, 263, 342
 gedāña, 457
 gedāsı, 449
 gedāsına, 426
 gedāya, 368
 Gedā-yı āstānuñ, 350
 gedā-yı bī-ser, 533
 gedāyuz, 389, 426
 geh, 196, 206, 239, 296, 361, 383, 391,
 433, 471, 489, 508, 571, 588
 Geh, 296, 319, 383, 391, 397, 411, 489
 ğeh, 206
 gehi, 397, 489
 gehi, 383, 508, 534
 Gehi, 201, 369
 gel, 225, 228, 263, 276, 279, 284, 285,
 295, 298, 301, 339, 347, 349, 350, 353,
 356, 372, 375, 380, 387, 437, 444, 497,
 508, 509, 514, 515, 518, 534, 538, 565,
 572, 576
 Gel, 249, 254, 264, 285, 296, 318, 539,
 563
 geldi, 206, 284, 285, 311, 331, 368, 440,
 473, 478, 503, 521, 523, 567, 600
 Geldi, 209, 225, 277, 440, 517, 606
 Geldiler, 525
 geldügi, 382
 geldükçe, 415, 539
geldükde, 447
 Geldüh, 323
 gele, 479
 geleli, 323
 Geleli, 589
 gelen, 336, 348, 502
 geleni, 222
 gelicek, 488
 gelince, 589
 gelinmez, 322
 gelmedi, 456
 Gelmedi, 440
 gelmedin, 431
 gelmeli, 604
 gelmemişdür, 449
 Gelmesün, 503
 gelmeye, 526, 546
 gelmez, 202, 204, 449, 507, 523, 536,
 565, 566, 570, 612
 Gelmez, 322
 gelmezdür, 440
 Gelmezse, 481, 482
 gelmiş, 453
 gelse, 298, 397, 413, 612
 Gelse, 439
 gelseñ, 458
 gelsün, 388
 gelsüh, 454
 Gelün, 498
 gelüp, 220, 222, 494, 544
 Gelüp, 207, 595
 gelür, 263, 270, 275, 291, 330, 342, 346,
 362, 413, 414, 458, 477, 479, 505, 508,
 519, 557
 Gelür, 365
 gelürse, 516, 569
 gemi, 424
 genc, 215, 432
 Genc, 340
 genc-i bī-ef' i, 430
 genc-i firāvāna, 498
 Genc-i haqqı, 460
 genc-i ħarāb, 340

- genc-i ħarābī, 322
 genc-i mur, 440
 genc-i murāda, 516
 genc-i murādi, 481
 genc-i sinede, 530
 gencīnede, 530
 Gencīne-i ħamumla, 403
 Gencīne-i kemānuñi, 234
 gencīne-i pinhān, 398
 Gencīne-i ŧehān, 230
 Gencīne-ŧıfat, 469
 Gencīnesi, 433
 gencīneyi, 339
 gencini, 286
 gencinūñ, 572
 Gencūr-ı mihre, 299
 gencūñ, 340
 gendüm-günla, 497
 gene, 439
 ger, 196, 197, 208, 216, 231, 241, 246,
 247, 257, 260, 261, 264, 271, 279, 281,
 291, 321, 329, 344, 412, 417, 422, 426,
 438, 442, 452, 458, 461, 481, 497, 499,
 516, 519, 520, 547, 555, 560
 Ger, 212, 217, 307, 330, 331, 338, 409,
 422, 432, 454, 460, 489, 495, 559
 gerçek, 281
 Gerçeklik, 305
 gerçi, 207, 238, 258, 268, 275, 289, 291,
 357, 373, 375, 386, 389, 399, 409, 414,
 415, 437, 442, 481
 Gerçi, 197, 216, 273, 281, 384, 391, 434,
 439, 464, 483, 493, 503, 508, 521, 530,
 531, 541, 543, 552, 555, 557, 577
 gerd, 514
 gerdānuña, 358
 gerden-i gerdün-ı dün, 384
 Gerden-i ‘uŧŧāka, 400
 Gerden-keŧān, 230
 gerdenümde, 501
 Gerdenümde, 461
 gerdenüme, 557
 gerdenüñ, 356
 gerdenüñe, 245
 gerd-i küdüret, 280
 gerd-i küdüretiden, 443
 gerd-i reh-i ehl-i fenādur, 426
 gerdiŧ-i çerħ-i ħarābveŧ, 300
 gerdün, 253, 329, 372
 Gerdün, 242
 gerdün-ı dün, 474
 gerdün-ı gerden-keŧ, 216
 gerdün-vaħar, 240
 gerek, 204, 243, 246, 247, 248, 251, 279,
 280, 293, 320, 347, 355, 382, 424, 440,
 463, 469, 470, 471, 486, 514, 516, 527,
 539, 540, 556, 559, 562, 576, 600, 608
 Gerek, 204, 235, 251, 514, 516, 555
 gerekdür, 480, 531
 gerekmez, 247
 gerekse, 349, 392
 geri, 479, 612
 germ, 370
 germiyyet-i bāzār-ı ħüsn, 511
 Germiyyet-i mey, 373
 geŧ, 568
 geŧ ü güzār, 492
 geŧtedür, 330
 geŧtimüz, 430, 431
 getür, 397
 getürdi, 542
 Getürdi, 386
 getüri, 529
 getürmeye, 582
 getürmez, 374
 getürmiŧdür, 207
 getürse, 262
 getürüp, 582
 getürür, 333, 342, 396, 543
 gevher, 203, 247, 456
 gevherbār, 224
 gevhere, 336
 gevher-efŧān, 216
 Gevher-fürüŧ-ı sük-ı ‘ilim, 293
 gevheri, 525
 gevher-i eŧküm, 465
 Gevher-i eŧküm, 523
 gevher-i gencīne-i zāt-ı yektā, 289
 gevher-i kān-ı behā, 338
 gevher-i nāyāb, 305
 gevher-i nā-yāb, 456
 gevher-i nā-yāba, 395
 gevher-i ‘ālī-miħdār, 240
 gevher-i pāk-ŧemīnsin, 299
 gevher-i pākūñ, 320
 gevher-i yegāne-i kān-ı cihān, 293
 gevherler, 510
 gevher-ŧināsān-ı cihān, 551
 gevher-ŧināsān-ı cihānda, 447
 gevhervāri, 557
 gezdi, 555
 gezdügi, 387
 gezdüm, 566
 gezdürdiler, 526
 gezend, 302
 gezer, 398, 400, 408, 418, 425, 554
 Gezer, 528, 556
 gezerdi, 326
 gezerken, 550
 gezerüz, 319
 Gezme, 355
 gezmiŧ, 206
 gezse, 425
 gezseñ, 273
 gezüp, 321, 335, 420
 ħidā-yı rüh, 355

- ğilmān, 458
 ğılzat-ı ibrām, 360
 Ğinā, 367, 472
 ğināsı, 433
 Ğināsı, 301
 ğināsına, 292
 ğiyābumda, 202
 gibi, 200, 204, 206, 208, 210, 211, 216,
 217, 219, 220, 223, 224, 225, 227, 228,
 230, 234, 237, 240, 244, 245, 246, 247,
 248, 250, 251, 253, 256, 257, 262, 263,
 266, 268, 271, 273, 275, 283, 300, 303,
 304, 307, 310, 311, 313, 316, 318, 319,
 320, 335, 337, 341, 343, 345, 346, 348,
 356, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 374,
 375, 376, 383, 384, 387, 392, 394, 396,
 399, 400, 408, 411, 414, 420, 422, 425,
 427, 428, 429, 430, 435, 436, 437, 438,
 440, 441, 443, 444, 448, 450, 454, 463,
 464, 465, 466, 468, 469, 470, 472, 474,
 475, 476, 479, 483, 488, 492, 494, 496,
 497, 501, 503, 504, 506, 508, 510, 514,
 516, 518, 519, 522, 524, 533, 534, 535,
 538, 542, 543, 545, 546, 547, 555, 556,
 558, 559, 564, 567, 568, 570, 571, 582,
 587, 591, 595, 597, 603
 gibidür, 284, 340, 556
 gice, 231, 239, 240, 262, 302, 310, 327,
 371, 388, 444, 460, 484, 536, 544, 559,
 566, 596
 Gice, 208, 226, 291, 328
 giceler, 370
 Giceler, 228, 400, 402, 569
 giceyle, 588
 gide, 235
 gidelüm, 572
 gideni, 445
 gider, 216, 219, 280, 288, 413, 434, 514,
 556, 612
 giderek, 479, 482
 giderse, 514
 giderüp, 308
 giderür, 556
 Gidüp, 551
 gil, 513
 ğile, 550
 Gir, 279, 293, 414
 Girān-bahā, 238
 girdāba, 494
 girdāb-ı āsyāb-ı ŧitādan, 225
 girdāb-ı ğafletden, 332
 Girdāb-ı hecre, 505
 girdāb-ı ğudūŧı, 321
 girdi, 544, 582, 605
 Girdi, 294, 582
 Gird-i la' lünde, 412
 gird-i ruğ-ı aluñda, 345
 girdiŧ-i devrān, 566
 Gird-pāy-ı rağŧuñ, 217
 girdügüm, 485
 girdükçe, 569
 Ğireğir-i dil, 485
 girer, 398
 gireyüm, 297
 ğirībā, 232
 ğirībān, 494
 ğiriftār, 420, 468, 534
 Ğiriftār, 343
 ğiriftār-ı cefā, 227
 ğiriftār-ı firāk, 478
 Ğiriftār-ı ğumār-ı fūrğatüm, 561
 ğiriftār-ı kemend-i 'ıŧğ-ı ğübānuñ, 259
 girince, 355, 590
 girme, 539
 Ğirmedüñ, 468
 girmez, 437, 486, 538
 ğirmiŧdür, 540
 ğirse, 270, 452
 ğirsem, 330
 ğirüp, 256, 283, 308, 497
 ğirür, 385
 ğiryān, 210, 371, 381, 470
 Ğiryān, 552
 ğiryānuña, 537
 ğirye, 268
 ğisü, 325, 332, 343, 484
 Ğisüları, 396
 ğisülarıñ, 453, 472
 ğitdi, 209, 322, 376, 383, 427, 475, 505,
 544, 550, 551, 565
 Ğitdi, 284, 285, 291, 297, 331, 519, 594,
 597
 Ğitdüği, 413
 ğitdükçe, 526
 Ğitdükçe, 397
 ğitī, 208
 Ğitme, 576
 Ğitmedi, 473
 ğitmegüm, 514
 Ğitmek, 224
 ğitmesün, 347
 ğitmez, 256
 ğitmiŧ, 311
 ğitmiŧidi, 600
 Ğitse, 429
 ğitseñ, 272
 ğitsün, 514, 515
 Ğiv-i tağbilü'r-rikābdan, 243
 ğiyāh, 558
 Ğiyāh-ı piğ ü zāle, 336
 ğiyān, 205
 Ğiydi, 239, 535, 551
 Ğiydürdi, 360
 Ğiye, 206
 ğiyeh, 229
 ğiyehi, 539

- giyem, 502
 Giyme, 227
 giymiş, 451
 giyüp, 206, 285
 Giyüp, 205
 giyürdi, 226
 gizlenilmiş, 395
 gizlerdi, 205
 gizli, 412
 gizlü, 382, 432
 ğonca, 473
 Ğonca-ı ħandānı, 348
 ğonca-i baħtuñ, 225
 ğonca-i cān-fezā-yı bāĝ, 607
 ğonca-i gül-i pīreħen, 497
 ğonca-i ħandānı, 467
 ğonca-i ħandānumı, 353
 ğoncaya, 410
 ğonce, 203, 216
 ğonce-deħen, 346, 519
 ğonce-deħen, 516
 Ğonce-fem, 359
 ğonce-i dili, 481
 ğonce-i ğülzār-ı melāħetdūr, 521
 Ğonce-i ħamrāda, 571
 ğonce-i nev-ħizūnden, 506
 ğonce-i nevrete-i ğülzār-ı ħüsn, 511
 Ğonce-i terden, 571
 Ğonce-i tıfl, 358
 ğonce-leb, 343
 ğoncenüñ, 527
 ğoncesān, 228
 ğoncesi, 504
 Ğonçalar, 258
 ğonçe, 363, 488, 498
 ğonçe, 335, 379, 389, 418, 431, 434, 565
 ğonçe-deħān, 273
 ğonçe-deħen, 416
 ğonçe-deħenden, 454
 ğonçe-deħenlikden, 262
 Ğonçeden, 543
 ğonçedür, 450
 ğonçe-fem, 364
 ğonçe-fem, 426, 546
 ğonçe-i baħt-ı dil-i bī-rüz henüz, 440
 ğonçe-i dil, 337
 ğonçe-i ħandānidur, 397
 Ğonçe-i lāle-i ħamrādur, 480
 ğonçe-i nāzük-izārı, 414
 ğonçe-i nev-ħiz, 238
 Ğonçe-i nev-ħizdūr, 408
 ğonçe-i ter, 425
 ğonçe-i terdür, 374
 ğonçe-leb, 542
 Ğonçe-leblerle, 488
 Ğonçeler, 268
 ğonçe-şıfat, 257
 ğonçesidür, 476
 Ğonçeye, 508
 Ğonçeyi, 560
 göbegi, 550
 göge, 344, 402, 425, 476
 gögsüñ, 376
 gögsüne, 497
 gök, 253
 gökde, 450, 460, 463, 478
 Gökde, 372
 gökden, 500, 541, 542
 Gökden, 320
 Göklerde, 231
 göklere, 350
 Gökyüzine, 226
 gömüle, 412
 Gömüle, 412
 gönder, 201, 224, 329
 Gönder, 234, 327, 539
 gönderdi, 304
 Göndere, 223
 Gönderme, 508
 göñli, 340, 439, 536
 Göñli, 225
 göñlin, 608
 göñline, 398
 göñlini, 364, 371
 Göñlini, 519
 göñlüm, 202, 252, 261, 272, 273, 325, 339, 387, 403, 409, 555
 Göñlüm, 420, 519
 göñlümden, 478
 göñlüme, 605
 göñlümi, 485
 Göñlümi, 538
 göñlümüñ, 407
 Göñlümüñ, 506
 göñlümüz, 436
 göñlüñ, 398
 göñlüñi, 372
 gönül, 520
 Gönül, 201
 göñül, 262, 267, 277, 280, 288, 322, 341, 348, 351, 363, 365, 372, 375, 376, 378, 381, 383, 387, 389, 400, 411, 418, 421, 437, 444, 445, 447, 459, 465, 468, 471, 475, 477, 478, 481, 482, 488, 489, 500, 503, 508, 514, 515, 534, 535, 539, 550, 554, 555, 566, 576, 582, 607, 609
 Göñül, 202, 232, 259, 264, 301, 349, 375, 379, 431, 509, 536, 558, 562, 565, 610
 göñülde, 205, 237, 562
 Göñülde, 364, 529
 göñülde, 235, 295, 544, 546
 göñüller, 353
 Göñüller, 494
 göñüllerde, 495
 gör, 206, 225, 267, 274, 276, 307, 330, 365, 368, 382, 386, 396, 400, 414, 431,

- 436, 444, 448, 473, 479, 506, 548, 571,
606
Gör, 210, 275, 293, 315, 327, 348, 378,
404, 410, 463, 507
gördi, 294, 325, 438, 510, 542, 549
Gördi, 548
gördiler, 407, 473
Gördügi, 330
Gördügince, 415
Gördügüm, 416
gördügümüz, 489
gördüğün, 385, 393
Gördüğün, 606
gördüğünden, 278, 279
gördüğünden, 278
gördük, 466, 522
gördükçe, 353, 370, 474, 522
Gördükçe, 425, 562
gördükde, 568
Gördükde, 243, 322
gördüm, 263, 313, 332, 446, 455, 459,
492, 493, 571
Gördüm, 232, 266, 487, 500
gördün, 353, 427, 489, 520, 535
Gördün, 489
göre, 223, 256, 285, 286, 378, 404, 480,
537, 559, 565
Göre, 386
Göreliden, 559
görelî, 450
görelüm, 318
Görelüm, 498
görem, 341
gören, 248, 355, 423, 454, 458, 473, 477,
554, 562, 568, 586
Gören, 209, 271
göreñ, 476, 542, 570
göreñe, 378
görenler, 403
görenün, 491
gölerin, 571
göresin, 465
görevüz, 443
göricek, 328, 524, 547
Göricek, 604
görince, 341
Görince, 379
görindi, 323, 555
görinen, 221, 239, 253, 358, 372, 376,
394, 458, 462, 464, 481, 526, 548, 555
Görinen, 214, 380, 421, 525, 608
görinenler, 421
görinmez, 330, 418, 523
Görinmez, 443
görinür, 223, 320, 417, 418, 478, 482,
562, 566
Görinür, 256, 273, 445, 452, 547
görinürler, 307
görür, 528
görüŖde, 467
görme, 378, 536, 549
görmedi, 233, 272, 518, 569
Görmedi, 596
görmedük, 441
görmedüm, 215, 260, 363, 456, 476, 488,
493, 495
Görmedüm, 345, 362, 400, 477, 588
görmege, 210
görmek, 336, 341, 357, 414, 480
görmekiçün, 232
Görmesem, 357
görmesün, 330
görmeye, 212, 363
görmeyicek, 388
Görmeyin, 504
görmeyince, 457
görmez, 211, 346, 513, 516
Görmez, 564, 571
Görmezdi, 294
Görmezem, 526
görmezsin, 521
görmiŖ, 446, 536
görmiŖüz, 441
görse, 216, 286, 342, 415, 508
Görse, 214, 286, 328
görsem, 359, 471
görsene, 612
görsün, 330, 515, 551
Görsün, 335, 603
görsünler, 406
görün, 390
Görün, 365
Göründi, 529
göründük, 443
görünmedi, 221
görünür, 219
görüp, 218, 244, 312, 322, 323, 337, 344,
368, 394, 398, 423, 437, 451, 456, 489,
495, 499, 502, 508, 525, 540, 566, 586,
610
Görüp, 259, 261, 408, 476, 565, 588
görüpdür, 412
görür, 259, 291, 432, 439, 477
Görür, 432
görürse, 328, 415
görürsün, 529
GörüŖsem, 531
göster, 204, 371, 406
Göster, 318
gösterdi, 505, 561
Gösterdi, 354
gösterdüñ, 276
göstere, 335
göstermedi, 353
göstermese, 332
göstermesün, 517, 518

- göstermez*, 456
 Göstermezüz, 258
 göstersiz, 308
 gösterüp, 270, 508
 Gösterüp, 239
 gösterür, 326, 398, 399, 400, 530
 Gösterür, 216, 458
 götür, 229, 344, 364, 372
 Götür, 406
 götüre, 544
 götüren, 394
 götürmez, 253
 götürüp, 323
 götürür, 333, 334
 göz, 198, 330, 347, 421, 477, 486, 488, 522, 525
 Göz, 315, 325, 466, 471, 537
 göz yaşım, 461
 gözde, 394
 gözden, 310, 382, 415, 476, 499, 514
 Gözden, 323, 393, 524
 Göze, 443
 gözedür, 561
 gözetsün, 551
 Gözgöre, 355
 gözi, 203, 225, 268, 271, 342, 357, 383, 400, 426, 523, 609
 Gözi, 251, 376, 519
 gözidür, 259
 gözile, 465
 gözime, 418
 Gözimüz, 364
 gözin, 399, 506
 gözine, 273, 279, 398, 443
 gözinün, 251, 524
 göziyle, 414, 507, 536
 gözle, 226, 536, 538
 gözlemek, 571
 gözler, 398
 gözleri, 353, 400, 420, 454, 502, 542, 563
 Gözleri, 396
 gözlerin, 313, 353
 gözleriñ, 379
 Gözlerinden, 486
 gözlerüm, 540
 Gözlerüm, 310, 337
 Gözlerümden, 412
 gözlerüñden, 228
 gözlerüñi, 577
 gözleyenler, 437
 gözlüye, 412
 gözükən, 479
 gözüm, 327, 344, 381, 409, 478, 500, 504, 529, 571, 576, 598
 Gözüm, 200, 202, 252, 260, 365, 445, 509, 523, 529
 gözümde, 463
 Gözümde, 381
 gözümdür, 379
 Gözüme, 456, 605
 gözümüz, 330
 gözün, 256, 257
 gözün, 261, 274, 353, 422
 Gözüñ, 261, 303
 gözündeki, 562
 gözüne, 303
 gözünü, 426
 gū, 485
 gubār, 424
 gubār, 223, 408
 gubārāsā, 333
 gubārı, 372
 gubār-ı dergehün, 312
 gubār-ı der-i cānānuz, 427
 gubār-ı rehün ki, 443
 Gubar-ı yāriñe, 443
 gubārın, 441
 Gubārına, 486
 gul, 484
 gulām, 231, 313
 gulam-ı gülsitān, 209
 gulgul, 333
 Gull, 245
 gunc, 519
 güne, 459, 495
 Güne, 336, 382
 günedür, 387
 Güne-gün, 285
 gurbetde, 371
 gurbete, 492
 gurru, 509
 Gurru, 487
 gurūba, 315, 325, 596
 gurūr, 288
 Gūsfendüm, 329
 guşşam, 542
 gūş, 438, 479, 486, 489
 Gūş, 414
 gūş-ı cān, 227
 Gūş-ı nigāra, 396
 gūş-ı ser, 213
 gūşt, 607
 gūşuña, 307
 Gūşvār, 240, 565
 güte, 197
 güyā, 206, 372, 377, 390, 398, 414, 458, 537, 552
 Güyā, 231, 294, 318, 388, 412
 güyānum, 410
 güyendesidür, 476
 güyiyā, 338, 340, 389
 Güyiyā, 268, 526
 güc, 362
 güci, 572
 gücümüz, 531
 güc, 491, 494

- Güç, 284, 479
 güftârda, 526
 güftârdur, 359
 Güftârı, 266, 525
 güftârûñ, 374, 523
 güftârûña, 218
 Güftârûñı, 489
 güftârûñladur, 456
 güher, 202, 244, 372, 374, 431, 528
 güher-bâş, 480
 güherdür, 259, 447, 456
 güheri, 256, 377
 Güher-i dürc-i celâl, 222
 güher-i medhüñi, 549
 güherûñ, 259, 597
 gül, 205, 207, 208, 210, 211, 213, 215,
 217, 219, 224, 226, 227, 239, 242, 258,
 266, 267, 268, 269, 273, 293, 326, 333,
 337, 340, 348, 352, 358, 359, 363, 373,
 374, 375, 376, 378, 380, 381, 382, 390,
 391, 395, 396, 397, 401, 408, 410, 415,
 416, 417, 418, 420, 423, 425, 426, 427,
 430, 434, 437, 442, 444, 448, 450, 464,
 465, 471, 474, 475, 476, 481, 483, 487,
 488, 491, 497, 498, 503, 504, 505, 506,
 508, 509, 511, 515, 516, 518, 521, 522,
 524, 527, 530, 532, 534, 538, 540, 542,
 546, 547, 553, 563, 573, 578, 582, 588,
 597, 603, 607, 608
 Gül, 206, 207, 208, 228, 257, 267, 300,
 358, 360, 412, 440, 454, 504, 514, 519,
 534, 543, 553, 555, 567, 608, 609
 Gül Baba'nun, 206
 gül-âb renginde, 530
 gül-âbdan, 242
 gül-âb-ı âstân-ı yâr, 390
 gül-âbuñ, 442
 gülânedür, 388
 gül-beden, 273, 444
 gül-berg-i terûñ, 258
 gülbün, 381
 gülbün-i gülzâr-ı sa'âdet, 591
 gülbün-i hocecte-i bâğ, 366
 gülbün-i nevrestesi, 397
 gülbünidür, 374
 gül-çehre, 401
 Gül-çehre, 360
 gülde, 395
 Gülde, 386
 gülden, 542
 Gülден, 524
 gül-destesiyle, 408
 güldi, 221, 582
 güldiler, 595
 güldür, 203, 358
 güldürse, 356
 güle, 426, 508, 554
 Güle, 519
 güler, 559
 Güler, 326
 gül-güna, 239
 gül-güne, 226
 gül-gün-ķabâ, 217
 gülgül, 556
 Gülgül, 473
 gülgüle, 537
 güli, 433
 gül-i aħmere, 603
 gül-i al, 542
 gül-i bâğ-ı cinândan, 415
 gül-i bâğ-ı İrem, 503
 Gül-i bâğ-ı risâlet, 207
 gül-i bâğ-ı vefâ, 333
 Gül-i bâğ-ı zürefâ, 337
 gül-i bî-hârûñ, 522
 gül-i ħamrânûñ, 425
 gül-i ħandân, 420, 450
 gül-i ħandâna, 410, 498
 gül-i ħandânûñ, 582
 gül-i ħoş-bû, 374
 gül-i ħoş-bûnuñ, 607
 gül-i maķşûd, 211
 gül-i nâzûk-'izâr, 293
 gül-i nâzûk-ruĥsâr, 224
 gül-i penç-berg, 588
 gül-i penç-bergdür, 522
 gül-i ra'nâ, 391
 gül-i sefid, 396
 gül-i sîrâb dirîğ, 456
 gül-i şûret, 532
 gül-i sürĥile, 227
 gül-i ter, 437, 524, 538
 Gül-i terden, 208
 gül-i terile, 205
 Gül-i ümmîdüm, 519
 gülidür, 591
 güline, 345, 541
 gülistân, 582
 Gülistân, 379
 gülistâna, 221
 gülistândan, 352
 gülistâne, 440, 448
 gülistânlar, 270
 gülistânumdur, 380
 gülistânûña, 465
 gülişdür, 521
 Güllelerdür, 221
 Güller, 505
 gülleri, 273, 336, 526
 Gülleri, 450
 gülleridür, 476
 güllerin, 462
 güllerûñ, 572
 gülmez, 507
 gül-nâr, 436
 gül-nâra, 524

- gül-‘izār, 418, 546
 gül-ruḥ, 359, 471, 509, 521
 Gül-ruḥları, 543
 gül-ruḥsārenüñ, 491
 gülse, 386, 410, 532
 gülsitān, 208, 272
 Gülsitān, 560
 gülsitān, 226
 gülsitānda, 212, 514
 gülsitānı, 390
 Gülsitān-ı dehri, 545
 Gülsitān-ı ‘āleme, 517
 Gülsitānıdur, 476
 gülsitānına, 203
 Gülsitānumda, 297
 gülşen, 330, 345, 444, 532
 Gülşen, 221, 358, 359, 425, 538
 gülşende, 205, 208, 395, 440, 504, 556
 Gülşende, 364
 gülşene, 206
 Gülşene, 269
 gülşeni, 488
 Gülşen-i cennerde, 273
 Gülşen-i cennet-i zātuñ, 291
 gülşen-i dehr, 534, 566
 gülşen-i dīdārına, 451
 gülşen-i ezhār-ı ma‘nādur, 522
 gülşen-i küyuñda, 537
 Gülşen-i küyuñda, 522
 gülşen-i nāzuñ, 374
 gülşen-i ‘ālemde, 558
 Gülşen-i ‘ālemde, 563
 Gülşen-i ‘ışkda, 474
 Gülşen-i ‘ışkuñ, 362
 gülşen-i ‘ömrüñe, 225
 Gülşen-i şehri, 582
 gülşen-i üstād-ı ezel, 225
 gülşenüñ, 285, 377
 Gülşenüñ, 285, 408
 gülümi, 548
 Gülün, 549
 gülüñ, 494, 520, 588
 Gülünç, 248
 gülüp, 454
 gülzār, 363, 444
 gülzāra, 209, 210, 412, 425, 492, 524
 gülzārda, 391
 gülzāre, 215
 Gülzār-ı cemāl, 376
 Gülzār-ı cihānda, 420
 gülzār-ı cinānı, 289
 gülzār-ı çerḥ, 408
 gülzār-ı dehr, 451
 Gülzār-ı dehre, 546
 gülzār-ı dehrüñ, 273
 Gülzār-ı gamda, 397, 467
 Gülzār-ı ḥüsne, 553
 gülzār-ı ḥüsñüñ, 397
 gülzār-ı ḥüsñünde, 462
 Gülzār-ı luḥfuñ, 481
 gülzār-ı maḥabbet, 476
 gülzār-ı na‘im, 269, 291
 gülzāruñ, 210
 güm, 199, 250
 güm ü ‘ömri, 384
 gümān, 528
 gümānda, 528
 güm-kerdesin, 403
 güm-rehdür, 216
 gümüşden, 608
 Gümüşden, 206
 gün, 213, 228, 237, 238, 244, 262, 288,
 292, 300, 302, 307, 322, 331, 332, 333,
 343, 353, 358, 359, 368, 383, 391, 397,
 399, 402, 411, 418, 419, 425, 428, 435,
 468, 477, 487, 495, 523, 527, 531, 544,
 568, 569
 Gün, 223, 225, 230, 240, 273, 311, 342,
 506, 582, 591
 Günāha, 303
 Günāhı, 302
 günāhını, 266
 günāhum, 256
 günāhuñ, 520
 günbed-i devvāre, 450
 günce, 612
 günde, 247, 350, 386
 günden, 207, 224, 290, 296, 371
 Günden, 528
 gündür, 208, 260, 383, 454, 502
 gündüz, 240, 291, 328, 371, 484, 566
 gündüze, 345
 gündüzle, 226, 536
 güne, 224, 371
 Günehkār u siyehkār, 200
 günehuñ, 378
 güneş, 454
 güneşden, 206, 207, 271, 290
 güneşi, 555, 573
 günü, 234, 382, 489
 günler, 356
 günlere, 285, 286
 günleri, 517
 günüñ, 242, 368
 gürg-i belā-yı fūrkatüñ, 563
 gürk-i kār-bed, 329
 Gürledüp, 497
 gürüha, 451
 güruh-ı ḥāzele, 285
 güvāh, 244
 güvāhum, 237, 367
 güz, 520
 güzāf-ı ‘ışkı, 385
 güzār, 242, 429, 490
 Güzār, 376
 güzār, 225, 270, 567

güzārān, 458
 güzārı, 556
 güzel, 349, 377, 421, 449, 494, 562, 592
 güzeldür, 522
 güzele, 370, 538
 güzeli, 564
 güzellendi, 440
 güzeller, 333, 359, 448
 Güzeller, 421, 533
 güzellere, 254
 Güzellik, 522
 güzelüm, 256, 494, 510, 521, 524, 571
 Güzeliüm, 427, 570
 güzer, 238, 382, 425, 431
 güzër, 473
 Güzër, 209
 güzîn-i qad-i serv-i ser-bülend, 302

H

h̄`āb, 331, 456
 H̄`āba, 417
 H̄`ābda, 456
 h̄`ābdan, 242
 H̄`āb-ı elemde, 364
 H̄`āb-ı gâfletde, 468
 h̄`āb-ı rāhat, 491
 h̄`āce, 418, 441, 496, 516, 521, 526
 H̄`āce Efendi, 583
 H̄`āce Kemāl, 594
 h̄`āce-i dehr, 290
 H̄`āce-i Kemāl, 293
 H̄`āce-i 'ışka, 554
 H̄`āce-i 'ışkuñ, 349
 h̄`āce-i zamāne, 293
 H̄`ān-ı erbāb-ı keremden, 277
 H̄`ān-ı Haqdur, 382
 h̄`ān-ı Halil, 270
 h̄`ān-ı ihsānuñdadur, 272
 H̄`ān-ı keremüñ, 378
 h̄`ānını, 497
 h̄`ārlıg, 457
 habāb, 303, 340
 habāba, 377
 habābāsā, 390, 462
 Habāb-ı mey, 609
 Habāb-ı sāgar-ı mey, 492
 habābuñ, 336, 571
 habābveş, 301
 habāşetle, 201
 habāyā-yı zevāyā-yı haqāyık, 322
 Habbetü's-sevdā-yı hālūñ, 344
 habbeye, 208
 Habbezā, 240
 haber, 583
 haber, 209, 215, 244, 431, 443, 473, 515,
 541, 543
 haberdār, 468

Haberdār, 263
 haberdür, 422
 haberi, 557
 haber-i hayr, 222
 haber-i vaşluñ, 497
 haber-i yār, 519
 haberüm, 607
 Habeş, 401
 Habeşi, 573
 habībā, 203
 Habīb-i Ekrem, 200
 habībüm, 513
 habīr, 334
 habs, 407
 habs-i zencir, 472
 haccām-ı zamān, 385
 Hacc-ı haqıqat, 294
 hacel, 302
 Hacerü'l-esvede, 284
 hācet, 444, 457
 Hacı Hasan, 599
 hacinuñ, 357
 hacle-i ārāste, 239
 hadd, 524
 hadd, 201
 Hadd, 360
 hadde, 260
 Haddelerden, 246
 Hadden, 560
 hadd-ı kāmetdür, 522
 haddi, 278
 Hadd-i adeş-günü, 397
 hadd-i rüyı, 448
 haddini, 542
 haddümdür, 220
 Haddüñ, 245
 haddüñ, 377
 Haddüñ, 299, 454
 haddüñde, 401
 haddüñe, 542
 haddünüñ, 560
 hadeng-i āhuma, 372
 hadeng-i bergidür, 476
 hadeng-i cānsitān, 421
 hadeng-i cevre, 509
 Hadeng-i cevrin, 492
 hadeng-i dil, 344
 Hadeng-i gamze, 381
 hadeng-i şehābı, 391
 Hadeng-i yār, 452
 hadengiyle, 598
 Hades, 405
 hadiddür, 374
 Hādī-i hayr-i sübül, 578
 Hādī-i hayrū's-sübül, 213
 Hādım, 316
 hādışde, 405
 hādışdür, 431

- hadiṣ-i ṣaḥih, 355
 hadiṣinde, 307
 haḫaḫānum, 499
 ḫāfir, 252
 ḫafīḫ-i ṣādef, 238
 ḫāil, 317, 496
 ḫak, 574
 ḫaḫ, 465
 ḫaḫ, 314, 401, 425, 445, 454, 477, 503,
 517, 520, 524, 552, 570, 577, 578, 581,
 582, 591, 594
 ḫāk, 431, 447, 492, 495, 547, 548, 566
 ḫāk, 288
 ḫāk u āb, 209
 ḫaḫa, 202
 ḫaḫāḫı, 253
 ḫākān, 347
 ḫākān-ı mülk-i ṣaḫānāt, 232
 ḫākān-ı nik-rāy, 243
 ḫākān-ı Türk, 230
 ḫākānı, 608
 ḫaḫdan, 220, 322, 389, 481, 612
 ḫākdan, 276, 300
 ḫākdan, 311
 ḫākdāne, 536
 ḫaḫdur, 250
 ḫāke, 281, 364, 379
 ḫaḫı, 470
 ḫāk-ı ḫūn-ālūd, 379
 ḫaḫıdur, 378
 ḫāki, 333, 403, 467
 ḫāk-i dergehi, 233
 ḫāk-i der-i beyt-i ilāhı, 283, 284
 ḫāk-i der-i meykede, 477
 ḫāk-i derinden, 208
 ḫāk-i gülşen, 208
 ḫāk-i ḫarım-i server-i ‘āli-cenābdan,
 243
 ḫāk-i ḫūnı, 313
 ḫāk-i ḫadem, 515, 546
 ḫāk-i ḫademüñ, 493
 ḫāk-i küy-ı yār, 478
 ḫāk-i merḫadüm, 495
 ḫāk-i mezelletde, 487
 ḫāk-i muḫaḫḫar, 319
 ḫāk-i ‘izzetle, 211
 ḫāk-i pāye, 369
 ḫāk-i pāyına, 279, 310
 ḫāk-i pāyuñ, 495
 ḫāk-i pāyuñ, 204, 216
 ḫāk-i pāyuñ, 351, 362, 486
 ḫāk-i pāyuña, 213
 ḫāk-i pāyuñdan, 273
 ḫāk-i rāhuñda, 351
 ḫāk-i rehi, 463
 ḫāk-i reh-i dildār, 279, 280
 ḫāk-i reh-i yār, 605
 ḫāk-i rehine, 544
 ḫāk-i tenüm, 277
 ḫāk-i tenüme, 412
 ḫāk-i vücūd, 382
 ḫāk-i vücūdum, 243
 ḫāk-i vücūdumdan, 379
 ḫāk-i vücūdun, 403
 ḫāk-i zillet, 313
 ḫāk-i zilletde, 440
 ḫaḫikat, 274
 ḫaḫikat, 437
 ḫaḫikatde, 248
 ḫaḫikatde, 405, 448
 ḫaḫikatdur, 250
 ḫaḫim, 205
 ḫaḫim, 596
 ḫaḫim-i mülk, 218
 ḫaḫimü’ş-şer’i, 594
 ḫaḫimüz, 432
 ḫaḫir, 300
 ḫaḫister, 241
 ḫakk, 243
 ḫaḫḫ, 234, 274, 295, 298, 305, 306, 334,
 343, 413, 428
 ḫaḫḫa, 260
 ḫaḫḫā, 206, 397
 ḫaḫḫāk, 374
 ḫaḫḫāk-ı belā, 557
 ḫaḫḫani-nazar, 487
 ḫaḫḫdan, 305, 306
 ḫaḫḫı, 251, 367, 576
 ḫaḫḫı, 494
 ḫaḫḫını, 234
 ḫaḫḫun, 307
 ḫaḫḫuñ, 257
 ḫāk-pāyuñ, 312
 ḫāk-riz, 475
 ḫāksār, 211
 ḫāksār, 511
 ḫāksārdan, 505
 ḫaḫuñ, 435
 ḫāküm, 277
 ḫākümdür, 379
 ḫāküñ, 312
 ḫāküz, 427, 429
 ḫal, 302
 ḫāl, 436, 522
 ḫāl, 203, 204, 299, 401, 406, 490
 ḫālā, 563, 600
 ḫalāb, 551
 ḫalāḫı, 252
 ḫalās, 387, 583
 ḫalās, 264, 512
 ḫalāşa, 546
 ḫalāşum, 327
 ḫālāt-ı mey-i ‘ışḫ, 468
 ḫalāvet, 482
 ḫāle, 239
 ḫāle, 214

- hāle, 226, 334, 343
 hāledür, 355, 372, 518
 hālef-i hayr, 591
 hāleger, 493
 hālel, 258
 hāleş, 343
 hālet, 278, 460
 hāletdür, 350, 413
 hālete, 232
 hāleti, 436, 470
 hālet-i 'ışk, 562
 hāletler, 551
 halhāl, 245, 608
 hālîk, 205
 Hālîk-ı eşbâb, 305
 Hālîk-ı kevn, 573
 hāli, 290, 338, 441, 442, 495, 535, 563
 Hāli, 244
 hāli, 245, 263, 461, 526
 hālî, 472, 483, 484
 Hāl-i cāh-ı zeķanuñ, 548
 hāl-i cānā, 526
 hāl-i derünedür, 387
 Hāl-i derünün, 355
 Hāl-i dervîşi, 402
 hāl-i devrānı, 348
 hāl-i dile, 378
 hāl-i dili, 531
 hāl-i dil-i bīmārı, 405
 hāl-i dil-i zāruma, 555
 hāl-i dūzah u cennet, 202
 Hāl-i fettānuñ, 353
 Hāl-i gendüm-günüña, 417
 Hāl-i kelām-ı Feyzîyi, 378
 Hāl-i müşgînine, 269
 hāl-i 'ālem-i fānî, 297
 hāl-i 'anberbāra, 537
 hāl-i 'anberbārı, 406
 hāl-i 'izārı, 541
 hāl-i 'izāruñ, 472
 hāl-i perîşānum, 262
 Hāl-i ruḥ-ı cānāne, 481
 hāl-i ruḥuñ, 332, 335
 Hāl-i rüy-ı dil-ber-i şengül, 333
 Hāl-i siyāhı, 375
 hāl-i siyāhıdur, 397
 hālîdür, 562
 hālîk, 306
 Hālîl, 486
 hālîle, 531
 hālîle, 484
 Hālîl-i Rahmān, 290
 hālîlüm, 339
 Hālîm, 609
 hālîmüz, 531
 hālîn, 321, 484
 hālîn, 484
 hālîne, 423
 Hālîş, 536
 hālise, 609
 halk, 276, 597, 604
 Halk, 314
 halka, 248, 313
 Halka, 313, 330
 halka, 203
 halka, 207, 233, 248, 279, 304, 374, 395,
 412, 435, 457, 491, 529, 588
 Halka, 315, 548, 571
 Halka-i bezm-i şarāb-ı dil-küşādan, 466
 halka-i çeşmi, 610
 Halka-i kākül-i ham-der-ham-ı cānāne, 561
 Halka-i silsile-i miḥnet-i ālām, 360
 Halka-i sūr, 586
 halka-i teslîme, 356
 Halka-i zencîr, 569
 halka-i zülfüñ, 435
 Halkalar, 400
 halka-zeden, 340
 halkdan, 343
 halkı, 217, 222, 441, 542
 halk-ı cihān, 311, 336, 342, 582
 halk-ı cihāna, 237, 326
 halk-ı cihāndan, 279
 halk-ı cihānuñ, 559
 halk-ı dünyā, 271
 halk-ı 'ālem, 545
 Halk-ı 'ālem, 501
 Halk-ı 'ālemden, 325
 Halk-ı 'ārifdür, 347
 halkın, 216, 540
 Halkun, 314
 halkuñ, 311, 399, 447
 Halkuñ, 266
 Hall, 246
 hallāc, 559
 Hallākı, 592
 Hallāk-ı cihān, 304
 Hallāk-ı mecmü'ü'l-nesem, 578
 Hallāk-ı 'ālem, 577
 hälle, 398
 Häller, 405
 hall-i 'uḳde-i dil, 315
 Hallile, 313
 hālüm, 430
 hālüme, 328, 416, 503
 hālün, 383
 hālün, 412, 417, 540
 Hālün, 406
 hālüñi, 562
 Hālüñi, 412
 halvet, 386, 454
 halvet-seray-ı hāş, 432
 ham, 209, 260, 519, 570
 hām, 491, 528
 Hām, 246
 hand, 366

- Һam-der-Һam, 326
 Һamd-ı Һudā, 587
 Һamduli 'llāh, 313
 Һamdüli 'llāh, 474
 Һamdüli 'llāh, 407, 425, 427, 437, 439,
 494, 581, 596
 Һāme, 234, 450
 Һāme-i şun', 548
 Һāme-i ta' zīmīle, 314
 Һāme-i zerle, 248
 Һamel, 203, 551
 Һamel, 568
 Һamelde, 568
 Һamelden, 568
 Һāmeler, 409
 Һāmesin, 492
 Һāmidüm, 296
 Һamīdü'l-Һalk, 600
 Һamīdü'l-vaşf, 595
 Һāmi-i rāh-ı revān, 240
 Һaml, 275
 Һamle, 217
 Һamle-i şirāne, 598
 Һammarat, 431
 Һamr, 306
 Һamruñ, 249
 Һamüş, 281
 Һāmüş, 470
 Һān, 353, 581
 Һān, 545
 Һāna, 223
 Һançer, 201, 403
 Һançerdür, 327
 Һançeri, 433
 Һançer-i gamzeñle, 531
 Һançer-i miñnet, 211
 Һançer-i nuţkum, 503
 Һançer-i ser-tizüñden, 506
 Һançerüñ, 472
 Һançerüñ, 441
 Һançerüñe, 510
 Һand, 521
 Һandān, 225, 238, 506, 516, 534, 582, 597
 Һandān, 582
 Һāne, 543, 586
 Һānedür, 336
 Һāne-i dehr, 288
 Һāne-i dil, 576
 Һāne-i dil-keş, 584
 Һāne-i dil-keş, 583
 Һāne-i dil-küşā, 585
 Һāne-i dünyāda, 546
 Һāne-i dünyāda, 512
 Һāne-i dünyāyı, 386
 Һāne-i şafā-küster, 585
 Һāne-i semā-simā, 590
 Һāne-i şāh-ı keremden, 214
 Һānesini, 334, 363, 436
 Һānidur, 396
 Һānimuz, 581
 Һānile, 237
 Һānkāh-ı miñnet, 462
 Һānkāh-ı 'işķda, 460
 Һānkāhidur, 206
 Һār, 223
 Һar, 307, 551
 Һar, 286
 Һār, 273, 376, 446, 514, 534, 553, 607
 Һār u Һāşāk u Һased, 202
 Һara, 346
 Һāra, 524, 525
 Һarāb, 292, 303, 334, 349, 460
 Һarāb, 203
 Һarāba, 377
 Һarāb-ābāda, 526
 Һarāb-ābādı, 612
 Һarābāt, 320
 Һarām, 251
 Һarāmdur, 249
 Һarāmı, 305, 306
 Һarāmı, 474
 Һarāretden, 523
 Һarāreti, 546
 Һārāsı, 433
 Һarc, 371, 438
 Һarcına, 521
 Һārçeng, 202
 Һārdan, 215
 Һāre, 202, 450, 608
 Һarekāt, 268
 Һarekātın, 259
 Һarem-i bāga, 567
 Һarem-i Ƙudsı, 352
 Һarem-i mevālid, 219
 Һarf-be-harf, 493
 Һarf-i 'inān, 310
 Һarf-i vüçüh-ı Һayrāt, 247
 Һār-ı hicrān, 457
 Һār-ı hicrāne, 468
 Һār-ı melāletden, 582
 Һār-ı müjem, 376
 Һārına, 433
 Һāric, 246
 Һāric, 244, 528
 Һarīdār, 395, 536
 Һarīdārı, 272
 Һarīdārıyuz, 320
 Һarīdārıñ, 444
 Һarīdārıñ, 464
 Һarīķ-ı nār, 533
 Һarīm-i bārgāh-ı Һazret-i sultāndan, 447
 Һarīm-i ka'be-i Ƙuds, 294
 Һarīm-i Ƙudüsde, 303
 Һarīm-i Ƙurbe, 486
 Һarīm-i muñterem-i Ka'bede, 295
 Һarkāh-ı çerĥa, 231

- Hārūt, 550
 ḥas, 540
 ḥās, 446
 ḥāş u ‘āmı, 284
 ḥasār, 220
 ḥasāretdür, 521
 ḥaseddür, 201
 ḥasen, 282
 Ḥasen, 282, 377
 ḥasenāt, 298
 Ḥasen-i nazmla, 286
 ḥasen-i refīārūñ, 521
 ḥasen-i reng-rū, 395
 ḥāşıl, 207, 292, 351, 509, 537
 Ḥaşılı, 317
 ḥāsılı, 392, 438
 Ḥāsılı, 211
 ḥāşılı, 320, 450, 484, 496, 499, 547, 562
 Ḥāşılı, 259, 337, 383, 521, 554
 ḥāsılı, 437
 ḥāşıl-ı gencür-ı ḥafādur, 319
 Ḥāşıl-ı ‘ömrüm, 497
 ḥāşıl-ı ruḥ-ı dil-ber, 424
 ḥāşılum, 199, 378
 Ḥāşılum, 356
 ḥāsını, 448
 ḥāsırdur, 249
 ḥāsıd, 259
 ḥāsıdüñ, 220
 ḥaşış, 196
 ḥāsiyyetlüdür, 441
 Ḥaşmı, 312
 ḥasret, 210
 Ḥasret-i nāvek-i müjgānuñ, 337
 ḥaste, 215, 220, 338, 402
 Ḥaste, 477
 ḥaste-dil, 390
 ḥaste-dilān, 235
 Ḥaste-ḥāl, 405
 ḥaste-mizāc, 268
 ḥasteye, 350
 ḥasteyi, 467
 ḥāşā, 598
 Ḥāşā, 306, 475
 ḥāşāh, 524
 ḥāşākden, 372
 ḥaşḥāş, 480
 ḥaşr, 308, 438, 578, 597
 Ḥaşr, 576
 ḥaşre, 248, 292, 367
 Ḥaşre, 493
 ḥatā, 404
 ḥatālarını, 295
 ḥatar-ı a‘dāya, 214
 Ḥatem-i ḥayl-ı rüsül, 573
 ḥātem-i ḥükm-i revānidur, 197
 ḥātem-i ḥüsne, 299
 ḥātem-i la‘lini, 476
 Ḥātem-i la‘lüñde, 452
 Ḥātem-i Ṭayy, 216
 Hat-ı nev, 376
 ḥat-ı sebzile, 227
 ḥat-ı sebzüñ, 218
 Hātıf-ı ḡayb, 240
 ḥātıra, 532
 ḥātırda, 408
 Ḥātır-ı dil-beri, 400
 Ḥātır-ı maḥzūnuma, 354
 Hātıf-ı ḡaybı, 599
 ḥatm, 513, 552
 ḥatt-ı emān, 208
 ḥatt-ı ‘izārūñ, 337
 Ḥatt-ı taḡdıre, 224
 ḥattuñ, 357
 Ḥattuñ, 454
 ḥatve, 527
 ḥaṭ, 402, 453, 544
 Ḥaṭ, 458
 Ḥaṭa, 494
 ḥaṭā, 511
 ḥaṭabından, 307
 Ḥaṭādan, 450
 ḥaṭāsına, 377
 ḥaṭāsız, 500
 ḥaṭı, 439
 ḥaṭ-ı dil-ber, 423
 ḥaṭ-ı dildāra, 454
 ḥaṭ-ı ḡoş-büyuñ, 477
 ḥaṭ-ı müste‘ār, 490
 ḥaṭ-ı müşkinüñ, 549
 ḥaṭ-ı nev-ḥāletın, 474
 ḥaṭ-ı reyḥānuña, 464
 Ḥaṭ-ı ruḥuñ, 443
 ḥaṭ-ı rü-siyehı, 557
 ḥatm, 348
 ḥāṭır-ı maḥzūnı, 282
 Ḥāṭır-ı maḥzūnı, 483
 Ḥāṭır-ı nā-şāda, 413
 ḥāṭır-ı nā-şāduña, 503
 ḥāṭırına, 503
 ḥaṭırludur, 460
 ḥāṭır-şiken, 555
 ḥāṭır-şikenlikden, 261
 Ḥāṭırum, 495, 569
 ḥāṭıruña, 503
 ḥaṭṭ, 489
 Ḥaṭṭ, 345, 393
 ḥaṭṭı, 372, 431
 ḥaṭṭ-ı jengārı, 514
 Ḥaṭṭ-ı jengārı, 398
 Ḥaṭṭ-ı levḥ-i ‘ārızuñ, 511
 ḥaṭṭ-ı muḡarrer, 582
 ḥaṭṭ-ı müyına, 267
 ḥaṭṭ-ı münire, 343
 ḥaṭṭ-ı müşkbār, 606
 ḥaṭṭ-ı müşkin, 258

- haṭṭ-ı müşkünüñ, 527
 Haṭṭ-ı nesrindür, 483
 haṭṭ-ı nev, 412, 446
 Haṭṭ-ı nev, 605
 haṭṭ-ı nev-füzün, 518
 haṭṭ-ı 'arızi, 373
 Haṭṭ-ı 'izārı, 391
 haṭṭ-ı ruḥın, 394
 haṭṭ-ı siyehfām, 489
 Haṭṭ-ı yāķūt, 458
 haṭṭ-ı yāķūta, 448
 haṭṭın, 356
 Haṭṭın, 369, 536
 haṭṭını, 404
 Haṭṭını, 547
 haṭṭuñ, 334, 360, 383, 550
 Haṭṭuñ, 377, 550
 haṭṭuña, 401
 Haṭṭuñda, 301
 Haṭṭuñdan, 510
 haṭuñ, 416, 539, 548
 Haṭuñ, 370, 381, 522
 haṭuñla, 353
 havāle, 490
 havāş, 451
 Havassa, 451
 hāver, 204
 havfdan, 520
 havf-ı rücüm, 501
 havfile, 214
 havz, 370
 Havz-ı pür-feyzine, 573
 hayā, 222, 556
 hayādur, 319
 hayāl, 201, 228, 275, 331, 385, 428, 480,
 494, 530, 570
 Hayāl, 448
 hayālat-ı Kemāl, 449
 hayāli, 445, 452, 491, 504, 514, 526
 hayālī, 491
 Hayālī, 263
 Hayāl-i fikr ü vehm, 202
 Hayāl-i fūrķatıyla, 492
 Hayāl-i hālile, 302
 Hayāl-i hālūñ, 447
 Hayāl-i kāmēt-i bālāsı, 448
 hayāl-i la' l-i dendānuñ, 568
 Hayāl-i la' l-i lüñile, 556
 Hayāl-i 'arız-ı mey-gün-ı yār, 529
 Hayāl-i 'arızuñla, 370
 Hayālī'ye, 526
 hayālidür, 394
 hayālin, 412
 hayālini, 526, 554
 hayāliyle, 394
 hayāl-riştesine, 267
 hayālūñ, 417
 hayāt, 237, 268, 344
 Hayāt, 446
 hayāt-efzālīgi, 560
 hayāt-efzā-yı cān, 532
 Hayāt-efzā-yı 'ālem, 207
 hayāt-ı cāvidāniden, 510
 hayāt-ı ebedī, 612
 hayāt-ı lem-yezeldür, 453
 hayāt-ı nev, 414, 504
 hayātından, 487
 hayāt-ı kıdem, 504
 Hayberi, 426
 Haybervāri, 557
 Haydar, 205
 Haydar-ı zamān, 230
 Haydar-zādeyem, 503
 Haydervāri, 557
 hayf, 596, 597
 Hayf, 329, 410
 hayfā, 553
 Hayfā, 293, 505
 hayfina, 433
 hāyı, 462
 hayırdur, 612
 Hayl, 490
 hayli, 266, 408, 413, 446, 487, 491, 492,
 507, 598
 Hayli, 379, 428, 439, 591
 hayl-i 'adū, 429
 Hayliden, 495
 haylin, 204
 haylini, 333, 402
 haylinüñ, 601
 hayme, 226, 340
 haymelerin, 221
 haymesi, 270
 hayr, 291, 538
 Hayr, 334
 hayra, 430
 hayrān, 409, 445, 460, 470, 582
 hayrānum, 332, 502
 hayrātıdur, 408
 hayret, 335
 hayrete, 410
 hayr-h'āhum, 486
 hayr-ı du' ā, 594
 hayr-i sāik, 252
 hayruña, 538
 hayrū 'l-halef, 482
 hayvān, 365, 564
 hayvānuñ, 278
 hayy, 572
 hayy, 205, 254
 hayyu, 217
 haż, 454, 487
 hażān, 236, 296, 540, 582, 595, 605
 hażer, 472, 510
 Hażer, 510
 hażer, 249, 275, 296, 392, 501

- Hazer, 532
 Hazer, 264
 hazeri, 557
 hazır, 245
 hâzır, 331
 hazırda, 244
 hâzındır, 386
 hazinem, 475
 hazineye, 544
 Hâzret-i Hâna, 582
 Hâzret-i Ahmed Efendi, 587
 Hâzret-i Bâri Te'âlâya, 285
 Hâzret-i Eyyüb, 238
 Hâzret-i fahr-ı dü-cihân, 612
 Hâzret-i Gâzî Girây, 545
 Hâzret-i Gâzî Girây Hân-ı cemîlü'l-
 âşâr, 240
 Hâzret-i Gâzî Girây Hân-ı zamân, 223
 Hâzret-i Haqq, 220
 Hâzret-i Hânun, 595
 Hâzret-i Mevlâ, 600
 Hâzret-i 'İsâ'ya, 411
 Hâzret-i Seyyid Yahyâ, 589
 Hâzret-i Şiddîk, 280
 Hâzret-i Şeyh İbrâhîm, 289
 Hâzret-i Vahyî, 240
 hażz, 261, 535
 hecele, 537
 hecr, 257, 364, 377, 409, 483, 524, 544
 Hecr, 406, 503, 507, 536
 hecri, 433, 476
 Hecr-i ebrü-yı hayâl-engîz, 507
 hecr-i gamı, 363
 Hecr-i gam-ı zülfünle, 346
 hecr-i miyânunla, 567
 hecr-i nâ-gehâniden, 509
 hecrine, 366
 hecrün, 539
 hecründe, 488
 hecrünle, 404
 Hecrünle, 547
 Hedâ, 361
 hedef-i tîr-i ciger-düzumdur, 379
 Hedef-i tîr-i gam, 422
 hediye, 543
 heft, 251, 321
 Heft, 425
 heft iklim, 595
 helâk, 217, 253, 297, 432, 455, 471, 494,
 537, 566
 Helâk, 406
 helâket, 301
 helâk-mend, 302
 helâküm, 412
 helâküz, 427
 helâl, 249
 helâli, 305
 hele, 258, 285, 286, 387, 388, 393, 416,
 465, 478, 483, 503, 531, 537, 541, 565
 Hele, 369, 557
 Helevâ-yı şîrîn-i merdür, 253
 heliksizdür, 375
 hem, 200, 201, 202, 203, 205, 211, 212,
 223, 224, 227, 233, 238, 239, 246, 247,
 251, 254, 268, 270, 280, 281, 283, 286,
 295, 303, 305, 306, 328, 337, 341, 344,
 349, 364, 378, 392, 395, 406, 407, 410,
 413, 429, 442, 443, 444, 451, 455, 470,
 474, 479, 483, 485, 492, 503, 504, 508,
 513, 514, 533, 547, 566, 568, 572, 592,
 595, 597, 598, 605
 Hem, 205, 247, 266, 280, 282, 329, 333,
 347, 348, 376, 388, 390, 526, 568, 576,
 598
 hemân, 198, 206, 244, 273, 294, 311, 325,
 358, 384, 393, 400, 455, 459, 470, 492,
 503, 510, 516, 527, 538, 541, 551, 571,
 601, 609
 Hemân, 375, 448, 515, 558, 600
 hemâna, 487
 Hemâna, 493
 Hemânâ, 202, 522
 hemçü, 268, 278, 280, 290, 486, 512
 hem-çü, 479
 Hemçü, 209, 247
 hemçün, 205
 Hem-dem, 390, 568, 598
 hem-demdür, 503
 hem-dilde, 503
 hem-ğamum, 200
 hem-ğâne-i 'adû, 410
 hemîn, 334, 582
 hemîşe, 196, 199, 217, 229, 272, 300, 304,
 349, 362, 375, 387, 391, 414, 425, 490,
 528
 Hemîşe, 238, 545
 hem-nefes, 547
 hem-nefes-i âh-ı serd, 514
 hem-nişîn, 451, 492
 Hem-nişîni, 576
 hem-râzdan, 508
 hem-reh, 201
 hem-ser, 223, 378, 566, 572
 Hem-ser, 526
 hem-ser-i hür, 485
 Hem-ser-i zülf-i semen-bü, 425
 hem-sifâl, 444
 hemvâr, 221
 hemvâre, 404
 hemver, 202
 hengâmda, 284, 285
 hengâmeler, 408
 hengâmı, 284, 285
 hengâm-ı bahâr, 368
 hengâm-ı elest, 460

- hengām-ı hażer, 219
 hengām-ı ‘ışdur, 397
 hengām-ı şafā-yı cāmdur, 359
 Hengām-ı sâz, 505
 Henüz, 405, 529
 hep, 210, 221, 226, 233, 239, 248, 280,
 292, 294, 311, 319, 331, 342, 343, 348,
 369, 376, 377, 381, 386, 406, 415, 433,
 459, 473, 494, 500, 524, 529, 551, 583,
 603
 Hep, 199, 320, 331, 375, 387, 394, 507,
 567
 her, 197, 205, 206, 207, 208, 209, 210,
 211, 213, 214, 216, 219, 220, 224, 225,
 226, 227, 228, 229, 230, 231, 234, 240,
 244, 245, 249, 250, 252, 254, 260, 261,
 262, 263, 269, 273, 277, 278, 279, 282,
 288, 292, 294, 295, 297, 298, 299, 303,
 305, 306, 313, 319, 326, 328, 329, 330,
 331, 332, 334, 340, 341, 346, 347, 351,
 357, 361, 362, 363, 365, 370, 377, 378,
 379, 381, 382, 385, 389, 390, 394, 398,
 399, 402, 403, 408, 410, 415, 417, 420,
 422, 426, 428, 429, 430, 431, 432, 433,
 438, 439, 440, 441, 442, 443, 452, 455,
 457, 461, 472, 473, 474, 479, 487, 492,
 494, 497, 501, 506, 507, 509, 511, 523,
 524, 525, 528, 533, 534, 537, 538, 540,
 548, 552, 555, 558, 559, 563, 566, 567,
 570, 577, 582, 588, 593, 597, 599, 604,
 605, 609
 Her, 196, 198, 217, 220, 222, 225, 226,
 227, 228, 229, 231, 234, 256, 258, 266,
 270, 275, 280, 285, 290, 296, 300, 301,
 304, 306, 307, 308, 310, 311, 317, 322,
 325, 327, 331, 332, 333, 336, 339, 340,
 344, 345, 352, 356, 361, 363, 378, 380,
 385, 388, 391, 392, 394, 399, 401, 403,
 404, 409, 413, 417, 418, 419, 424, 425,
 434, 463, 469, 476, 482, 486, 499, 500,
 504, 505, 516, 518, 525, 527, 528, 543,
 551, 559, 571, 572, 576, 590, 592, 593,
 604
 herbir, 476
 Herbirinde, 278
 herbirisi, 242
 her-dem, 398, 570
 hergiz, 202, 208, 212, 220, 226, 272, 300,
 347, 363, 442, 449, 476, 527, 576
 herkes, 612
 Herkes, 305, 306, 392
 herkese, 259, 384
 Herkese, 385, 500, 512
 Herkesi, 506, 517
 herkesün, 208
 Herkesün, 398, 453
 Hest-i Haḫḫ, 339
 heşt behişt, 425
 Heştümin, 282
 hevā, 199, 225, 231, 256, 268, 337, 379,
 395, 459, 504
 Hevā, 201, 302
 hevāda, 365
 hevādan, 466
 hevādar, 420
 hevādār, 378
 hevādārı, 408
 hevādur, 319
 Hevākīn-i Kırım, 269
 hevālar, 368
 Hevālar, 370, 532, 549
 hevām, 237
 hevāsı, 495
 hevāsına, 534
 hevāsından, 209, 249
 hevāsıyla, 319, 558
 hevāyı, 219
 hevā-yı ğam-ı ‘ışḫ, 280
 hevā-yı gülşen-i ‘ömr u ḫayāt, 229
 hevā-yı ḫadūñ, 558
 hevā-yı ḫāmetüñe, 473
 Hevā-yı kesb-i kālā, 202
 hevā-yı ‘ışḫa, 552
 Hevā-yı ‘ışḫınuñ, 546
 hevā-yı yār, 497
 Hevā-yı zülf ü ḫatt, 201
 hevā-yı zülfine, 552
 hevā-yı zülfünden, 530
 heves, 563
 Heves-i ḫālūñile, 411
 heves-i kīmyāgeri, 243
 heves-i māl, 409
 heves-i ref, 322
 heves-i vaşluñile, 337
 heves-i zülf-i nigārı, 481
 hevesinden, 406
 hevesiyle, 499
 hey, 509
 Hey, 339, 368, 390, 460
 hey’eti, 571
 heybetüñle, 214
 heyhāt, 323
 hey’et-i zülf-i nigārı, 414
 hey’etüñ, 214
 hezār, 210, 266, 364, 414, 465, 476, 532,
 604
 Hezār, 238, 303
 hezārān, 487, 598
 Hezārān, 206
 hezārbār, 243
 hezārı, 556
 hezārın, 441
 hezārūñ, 395
 hezerān, 597
 hezīmet, 220
 hezm, 229

- Hezm, 458
 Hıdīv-i hıttā-i ‘adl, 236
 Hıdmet-serāda, 231
 hıfz, 386, 528
 Hıfz, 329
 hıkd u hased, 202
 Hıl‘at, 462
 Hıl‘at-ı fācir, 226
 hırām, 250
 Hırāmān, 451
 Hırām-ı kadd-i dil-cūsı, 271
 Hırām-ı nāz, 272
 hırāmuñdur, 204
 hırāsānı, 313
 hırka-i peşmīnede, 530
 hırkasını, 239
 hırmeni, 228
 Hırmen-i hüsn-i cihān-süzına, 519
 hırmen-i ‘ömrüm, 199
 hırmen-i ‘ömrümile, 337
 hırmen-i ‘ömrüñ, 288
 Hırmen-i şabrum, 497
 hışāl, 286
 hışāl-ı hāne-i mülāzım, 252
 hışn-ı dīni, 313
 hışımla, 490
 hışm, 256, 261, 507
 Hışm, 423
 hışma, 256
 hışmile, 558
 Hışmla, 214
 hıyele, 299
 Hızır, 332
 Hızır, 225, 301
 Hızır-ğat-ı yār, 489
 Hızırı, 408
 Hızır-ı luṭfın, 555
 Hızırüñ, 446, 582
 Hızırveş, 273
 Hızırveş, 398, 512, 557
 hicāb, 274
 hicābdan, 244
 hicābın, 229
 Hicrān, 606
 hicrāndan, 333
 hicrāne, 437
 hicrānı, 492
 hiç, 225, 261, 280, 294, 302, 303, 305,
 306, 314, 353, 384, 430, 431, 432, 438,
 464, 486, 493, 502, 507, 517, 554, 568,
 569, 592
 Hiç, 273, 283, 307, 489, 498, 513
 hiç, 215, 217, 219, 305, 311, 316, 366,
 398, 416, 430, 436, 440, 441, 443, 483,
 505, 519
 Hiç, 222, 570
 Hiçe, 401
 hiddetle, 202
 hıffet, 570
 hıffetle, 202
 hikāyet-i sitem-i dehri, 552
 hikmet, 393, 419, 504
 Hikmet, 369
 hikmetdür, 460
 hikmeti, 546
 hikmet-i dānende-i rāz, 279
 hikmetile, 242
 Hikmetin, 343
 hilāl, 300, 316, 370, 372, 526, 569
 hilāldür, 378
 hilāle, 473
 hilāl-ebrü, 523
 hilāli, 519
 Hilāl-i mihri, 394
 hilāl-i ‘id-i şafaḡda, 373
 hilālüm, 297
 hilālün, 250
 hile, 253
 hile, 531
 Hiledür, 384
 hile-perver, 493
 hilim, 234
 Hilm-i ‘Oşmān-ı ḡafı, 270
 hilmüm, 201
 hil‘at-ı şāhı, 509
 hil‘atler, 285
 himāyet, 205
 himmet, 204, 228, 278, 316, 496
 Himmet, 538
 himmete, 442
 himmet-i ādem, 608
 himmet-i merdānemüz, 438
 himmetimüz, 442
 himmetle, 205, 460
 Himmetüm, 315, 316, 317, 318
 Himmetüm, 314
 himmetüñ, 341
 Himmetüñ, 223, 352
 Hindülaruñ, 472
 Hindüsitān, 272
 Hindü-yı tā‘atgerüñ, 230
 Hindü-yı zelil, 269
 ħin-i Menāş, 451
 ħin-i vuşlat, 371
 hirāsān, 582
 hirāsda, 527
 ħisābdan, 243
 ħişāl, 299
 ħisār, 418
 ħişşe, 243
 ħiss-i ebedden, 323
 ħiss-i rızādur, 322
 ħitābı, 322
 ħitābın, 486
 ħitām-ı nāme-i iḡbālı, 238
 ħitān-ı Meḡemmedi, 601

- hiyāz, 288
 hiyel, 302
 hizmet, 263
 hizmet, 316, 374, 541
 hizmete, 441
 hizmet-i eyvānuña, 464
 hizmetkār, 279
 Hizmetüñ, 573
 hod, 447, 470
 Hod-nümā, 385
 hoqa-i la‘l dūr-efşānuñdadur, 272
 hoqqa, 206, 345
 Hoqqa-i nergisde, 408
 hoqkalar, 206
 Hor, 339
 hoş, 448, 454, 477, 587
 Hoş, 308, 386, 508
 hoş-ḥālüm, 201
 hoşkār-ı şavāb, 368
 hoş-kelām, 293
 hoş-nidā, 232
 hoş-taḥhīr, 290
 hoşter, 224
 hū, 271, 395
 hū, 395, 523
 hūb, 232, 330, 586
 hubāb, 221
 hūbān, 413
 Hūban-ı dehre, 438
 hūbān-ı zamāne, 416
 hubānuñ, 342
 hūbānuñ, 541
 hubbin, 344
 hūbdur, 217
 hūblar, 276, 277, 333
 Hūblar, 344, 419, 498, 563
 Hūbları, 357
 hūblaruñ, 542
 hūbluqda, 351
 Hūbluqda, 394
 hūb-rū, 604
 huceste-ḥāl, 299
 Hudā, 196, 198, 219, 225, 248, 250, 263,
 268, 276, 284, 298, 303, 326, 327, 369,
 383, 451, 453, 466, 481, 517, 518, 527,
 531, 572, 573, 574, 578, 581, 585, 587,
 593, 596, 599, 601
 Hudādan, 205, 234, 581, 590, 612
 Hudānuñ, 305
 hudāvend-i zemīn, 213
 Hudāya, 228, 254
 Hudāyegān-ı selāṭin-i ‘aşr-ı Gāzī Ḥān,
 236
 Hudā-yı ḥaş u ‘ām, 219
 Hudā-yı lem-yezel, 531
 hūde, 499
 Hudūd-ı kişver-i ‘irfānı, 551
 hudūs-ı ‘ālem-i kevn, 389
 huld, 290, 482
 hulde, 445
 huldı, 431
 hulq, 203
 hulqı, 282
 hulq-ı nāzükter, 218
 hulqile, 233
 hulūd, 297
 hulüş, 349
 hulüşile, 238
 humārı, 208, 556
 Humār-ı bāde-i gam, 560
 humār-ı mey-i devrān, 567
 hum-hānedür, 389
 hum-ḥānedür, 336
 Humreti, 415
 hūn, 384
 Hūn, 383
 hūn-āb, 415, 529
 hūn-ālūd, 356
 hūn-baḥş, 350
 hūnbār, 377
 Hūn-ı çeşmüm, 391
 Hūn-ı çeşmümden, 486
 Hūn-ı eşküm, 362
 hūn-ı firāqı, 253
 hūn-ı ‘adū, 234
 Hūn-ı ‘āşık, 351
 hūn-ı sirişkümlle, 397
 hūn-ı ziyāfet, 460
 Hūnı, 524
 hūñı, 479
 hūn-i ciger, 434
 hūn-i dilden, 476
 hūnidür, 447
 hūnın, 531
 hūr, 214, 412, 442
 hūrādur, 453
 hūr-ı cemil, 486
 hūriler, 254
 hūrî-şifat, 568
 hurmeti, 248, 249, 295
 hurrem, 304, 600
 Hurrem, 198, 325, 597
 hurremmiş, 449
 hurşid, 325
 Hurşid, 525
 hurşidden, 505
 hurşide, 395
 hurşidi, 394
 hurşid-i cihān, 310
 hurşid-i devlet, 331
 hurşid-i enverdür, 374
 Hurşid-i ‘ömre, 293
 hūrşid-i şāh, 311
 hurşidüñ, 568
 Hurşidveş, 292
 hurüc, 549

- ħurūş, 319
 Ħusrev, 222
 Ħusrev-i Ħitā, 230
 Ħusrev-i mālik, 244
 ħusūli, 233
 ħusūm, 582
 ħuşūm, 220
 Ħusūsā, 253
 Ħuşuşā, 205
 Ħuşüşā, 532
 ħuşk, 322
 ħuşmend, 564
 ħuşūnet, 536
 ħuşūnetden, 203
 ħutbe-i i' cāz-şi'ār, 221
 Ħuten, 523
 Ħutenden, 375
 Ħutūt-ı vech-i Ādem, 510
 ħūy-ı jist, 604
 ħūyuñ, 477
 Ħużerātuñ, 221
 ħuzūr, 495
 ħuzūr-ı dil-bere, 454
 ħuzūrumda, 202
 Hüccāc-ı Şām, 544
 ħüccet, 276
 Hüccet-i kātı', 312
 hücum, 216, 501
 ħüdāvend-i şafā, 227
 ħükm-i Celī, 280
 ħükm-i Dārā, 218
 ħükm-i kader, 215
 ħükm-i każā, 268
 Ħükm-i każāya, 257
 Ħükm-i şāhidin, 462
 Ħükm-i şemşirüñ, 313
 ħükmile, 346
 hümā, 356, 360, 409
 hümādur, 318
 hümānuñ, 463
 hümā-ıtal'at, 264
 hümāyı, 291
 hümā-yı evc-i sa'adet, 457
 hümā-yı sürür, 235
 hüner, 383, 473, 479
 hünerbārı, 556
 hünerver, 583
 ħünkār, 279, 280
 ħürmetin, 329
 Hüsām, 490
 ħüsāmuñ, 217
 Ħüseyn-i Kerbelā, 281
 Ħüseyni'ye, 561
 ħüsn, 319, 320, 321, 322, 323, 348, 442, 541
 Ħüsn, 351
 Ħüsn ü edāsı, 244
 Ħüsn-ber-ħüsn, 285
 ħüsn-edā, 416
 ħüsn-i, 263, 370
 ħüsn-i edādur, 318
 ħüsn-i ħāl, 276
 ħüsn-i ħamiyyet, 496
 Ħüsn-i ħurāmı, 467
 ħüsn-i kemāhı, 434
 ħüsn-i leţāfetle, 583
 ħüsn-i meāl, 248
 Ħüsn-i müstelzim-i 'istignādur, 496
 ħüsn-i nażar, 216
 Ħüsn-i nāzmile, 413
 ħüsn-i nażmuñ, 474
 ħüsn-i ruĥ-ı yāri, 447
 ħüsn-i rüyi, 605
 ħüsn-i şürete, 387
 ħüsn-i şeb-nemi, 266
 Ħüsn-i tāli', 419
 ħüsn-i zibāyı, 536
 ħüsnile, 345, 542
 ħüsnin, 394
 ħüsnine, 211, 399
 Ħüsnini, 487
 ħüsnüñ, 464
 ħüsnüñ, 276, 277, 352
 Ħüsnüñ, 391
 ħüsnüñe, 441
 ħüsnüñi, 412
 Ħüsnüñi, 388
 Ħüsrevā, 313, 352
 Ħüsrev-i Cem-'azamet, 269
 Ħüsrev-i Ħassān, 286
 Ħüsrev-i ħāver-i ihsān, 222
 Ħüsrev-i ħayl-i rüsül, 578
 Ħüsrev-i ħurşid-fer, 217
 Ħüsrev-i ħüsn, 377
 Ħüsrev-i mülk-i Kıırım, 600
 Ħüsrev-i Rüm, 561
 Ħüsrevi'yem, 608
 ħüşyārlıĥ, 457
 hüveydā, 276, 325
 Hüveynā, 343
 ħüzn, 275
 ħüzn, 569
 ħüzn ü melāl, 237
 Ħüznüme, 352

I

- İklīm-i dilde, 514
 ıkmış, 446
 ılĥar, 312
 ıraĥ, 550
 ıraĥ, 431
 ırmaĥını, 578
 ırmaĥlar, 404
 ırmaĥ, 484
 ıslāh, 578

ışlâh-ı mizâc, 257
 ıssı, 351
 ışık, 475
 ışıkile, 413
 ıztırâbdan, 242
 İztırâb-ı dil-i maḥzûnumu, 503

İ

i Ğazî Girây Hân, 596
 -i nev-rûz, 542
 -i savma' a-i dârân, 498
 ibdâ, 276
 iblîs, 201
 İbn-i Meryem, 407
 İbn-i vakt, 435
 İbrâhîme, 291
 ibrâm, 489, 498
 ibtidâ, 325
 ibtilâ, 517
 icâbet, 275, 594
 icâd, 317, 572
 icâduñdur, 259
 içdi, 225, 587
 içdüğüñ, 348
 içdüğüñce, 351
 içecek, 478
 İçelüm, 498
 İçem, 555
 içen, 389, 523
 İçen, 470
 İçerler, 437
 içerüz, 319
 içi, 345
 içim, 456, 523
 içinde, 274, 313, 351, 355, 357, 390, 421,
 424, 427, 460, 462, 464, 503, 528, 546,
 555, 562, 583, 588, 604
 İçinde, 562
 içinden, 414
 içine, 412
 içirüp, 256
 içirür, 557
 içme, 502, 612
 İçmege, 570
 içmek, 248, 540
 içmeyem, 502
 İçmeyenler, 389
 İçmez, 373
 içmişe, 451
 içre, 206, 208, 213, 214, 216, 221, 228,
 241, 253, 254, 258, 261, 281, 294, 340,
 342, 345, 351, 355, 358, 370, 376, 377,
 379, 393, 398, 403, 409, 412, 413, 425,
 435, 436, 444, 445, 448, 451, 454, 455,
 462, 479, 482, 483, 487, 491, 492, 501,
 506, 519, 529, 534, 537, 547, 559, 562,
 571, 577, 582

içüm, 202, 256, 513, 591
 içün, 203, 208, 211, 222, 225, 226, 229,
 239, 240, 242, 244, 257, 260, 268, 274,
 283, 294, 297, 301, 304, 306, 312, 319,
 331, 333, 351, 354, 357, 358, 360, 372,
 376, 381, 385, 400, 408, 411, 416, 421,
 426, 439, 442, 448, 450, 452, 457, 474,
 480, 484, 497, 507, 537, 541, 552, 566,
 574, 576, 578, 593, 597, 601
 içündür, 240, 522
 içüp, 461
 İçüp, 208
 idâd-ı naqs, 311
 idbârüñ, 245
 iddi' â-yı rüşd, 317
 ide, 196, 207, 228, 234, 235, 238, 239,
 240, 253, 254, 267, 295, 298, 300, 306,
 307, 337, 344, 391, 397, 420, 500, 525,
 547, 557, 587, 594, 599
 İde, 224, 592, 608
 idecek, 553
 idegör, 260, 486
 İdegör, 246
 idelden, 343
 ideler, 336
 ideli, 322, 488, 552
 idelüm, 285, 387, 416, 497, 498, 514, 572
 İdelüm, 291
 idem, 505
 idemedüm, 460
 idemem, 430, 488, 499
 idemez, 257, 286, 311, 373, 419, 428,
 516, 524, 534
 idemezdüm, 524
 İdemezsin, 351
 iden, 219, 230, 243, 249, 325, 344, 352,
 380, 385, 395, 415, 431, 432, 438, 449,
 464, 484, 499, 519, 561, 564, 572, 591,
 609
 idene, 307, 444
 ideni, 429
 idenler, 281, 407
 idenlere, 470
 idenüñ, 392, 539
 ider, 202, 208, 209, 211, 214, 217, 219,
 223, 231, 232, 238, 240, 246, 248, 258,
 261, 262, 264, 282, 285, 292, 321, 326,
 330, 338, 341, 344, 352, 355, 356, 363,
 367, 386, 389, 390, 391, 392, 400, 409,
 410, 412, 413, 414, 417, 422, 430, 432,
 438, 443, 445, 455, 463, 470, 481, 483,
 486, 504, 505, 512, 518, 519, 527, 528,
 541, 543, 558, 559, 561, 563, 567, 570,
 572, 586, 609, 612
 İder, 253
 iderdi, 232, 329
 ideridi, 290
 iderisem, 464

- iderken, 351, 500, 513, 535
 iderler, 264, 268, 272, 416
 iderlerse, 307
 iderse, 215, 228, 229, 244, 291, 312, 397,
 426, 430, 536, 607
 idersem, 329
 iderseñ, 246, 350, 400, 437, 466
 idersin, 351, 416, 536
 iderüz, 321, 442, 530
 ideser, 215
 idesin, 243, 296
 ideyin, 224, 339, 516
 İdeyin, 399
 ideyüm, 478
 idi, 204, 207, 221, 231, 242, 251, 252,
 261, 290, 293, 294, 297, 390, 431, 476,
 506, 507, 508, 532, 545, 553, 573, 587,
 589, 590, 591, 596, 597, 598
 idicek, 569
 İdicek, 455
 İdilür, 351
 idim, 512
 idince, 592
 idindi, 472
 idindüm, 462
 idine, 363
 idinem, 475
 idinme, 369
 idinmiş, 253
 idrāk, 332, 444, 445, 510
 idrāki, 278
 idüm, 449, 472, 495
 idüñ, 303, 304, 486, 526
 idüp, 211, 213, 214, 225, 227, 229, 230,
 239, 244, 246, 260, 267, 270, 273, 274,
 275, 276, 279, 280, 283, 284, 286, 288,
 290, 294, 296, 298, 305, 311, 313, 315,
 316, 329, 352, 353, 360, 372, 380, 381,
 387, 393, 398, 404, 408, 409, 422, 429,
 430, 437, 439, 448, 455, 470, 478, 492,
 493, 494, 502, 512, 524, 540, 546, 552,
 562, 563, 578, 580, 583, 585, 587, 594,
 597, 599
 İdüp, 295
 idüpdür, 204, 223, 358, 559
 İdüpdür, 201, 202
 ifnādur, 453
 İfnā-yı hestī, 507
 ifşā, 426, 452, 598
 İgen, 260
 İğ-ı ħün-āşām-ı yāri, 381
 İgmāz, 537
 İgvāda, 249
 ihānet, 306
 İĥbār, 222, 240
 ihlāk, 291
 İĥlās-ı ‘ām, 250
 ihmāl, 247
 İĥrāc, 331
 İĥsān, 348, 507
 İĥsān, 581
 İĥsāna, 252, 539
 İĥsāndur, 332
 İĥsāne, 383
 İĥsānuña, 465
 İĥtilāf-ı kâbiliyyetdür, 278
 İĥtilāf-ı nev‘-i insānı, 260
 İĥtilāt, 459, 535
 İĥtimā, 234
 İĥtimām, 275
 İĥtirākı, 253
 İĥtirāz, 458, 532
 İĥtişāı, 425
 ihtiyāc, 515
 İĥtiyāc, 353
 İĥtiyār, 294, 328, 372, 437, 492, 505
 İĥtiyār-ı tarīkat, 315
 İĥtiyārımı, 259
 İĥtiyārūñ, 302
 İĥtiyātum, 386
 İĥtiyāt, 535
 İĥvān, 492
 İĥyā, 225, 415, 438, 471, 512, 516, 528,
 559
 İĥyāsına, 533
 İĥyā-yı şer‘-i Aĥmed, 601
 İĥzār, 239
 İĥbālī, 387, 580
 İĥbāl-i dehre, 459
 İĥbāl-i devlet, 350
 İĥbāl-i ‘azīm, 269
 İĥbāl-i sipihrüñ, 433
 İĥdām, 247, 493
 İken, 206, 215, 225, 228, 234, 240, 259,
 267, 268, 283, 284, 286, 288, 291, 293,
 308, 316, 330, 337, 346, 350, 357, 370,
 393, 409, 410, 420, 432, 454, 467, 468,
 471, 472, 501, 502, 512, 513, 514, 517,
 537, 541, 552, 567, 572, 582
 İki, 234, 237, 238, 251, 264, 280, 281,
 282, 292, 307, 323, 325, 329, 349, 360,
 367, 382, 385, 386, 405, 407, 408, 409,
 411, 441, 446, 447, 465, 475, 504, 512,
 523, 524, 525, 531, 532, 545, 551, 555,
 562, 595
 İki, 227, 296, 298, 367, 418, 488, 545, 588
 ikiden, 483, 484
 ikincide, 588
 ikisi, 576
 İkisi, 234, 345
 ikisine, 601
 ikisini, 595
 İĥlīm-i dile, 563
 İĥlīm-i kalb-i ‘arife, 527
 İĥlīm-i nazmı, 343
 İĥlīm-i şafā, 555

- iklim-i vücūduñ, 270
 ikliminden, 344
 iklimine, 554
 ikmāl, 246
 ikrāh, 524
 ikrām, 391
 ikrār, 277, 444, 519
 ikrāze, 552
 iksār-ı şūh, 357
 iksir, 445
 İksir-i gamuñ, 498
 iksir-i ğubār-ı reh-i yāri, 418
 iksir-i 'ışk, 461
 iksir-i se' ādet, 358
 iksir-mişāl, 463
 İksir-sāz, 242
 iksirüñ, 472
 iktirān, 207
 il, 317, 318
 ilāh, 504
 ilāhi, 322
 ilāhī, 276, 319, 320, 321, 323, 329, 538
 İlahī, 376
 ile, 197, 198, 199, 201, 204, 205, 206,
 207, 208, 209, 215, 216, 220, 221, 222,
 223, 224, 227, 228, 229, 231, 232, 234,
 239, 240, 242, 243, 247, 248, 250, 253,
 254, 256, 257, 258, 259, 261, 264, 266,
 267, 268, 269, 270, 271, 272, 275, 276,
 277, 279, 280, 283, 285, 286, 288, 289,
 290, 291, 292, 294, 295, 296, 298, 300,
 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308,
 311, 314, 316, 319, 320, 321, 322, 323,
 329, 331, 335, 336, 337, 339, 342, 344,
 345, 347, 349, 351, 352, 353, 357, 358,
 359, 360, 361, 363, 364, 365, 366, 369,
 372, 377, 378, 380, 381, 382, 385, 386,
 388, 389, 390, 392, 395, 396, 398, 399,
 400, 401, 402, 403, 404, 405, 408, 410,
 413, 418, 422, 423, 424, 425, 426, 428,
 429, 432, 435, 436, 437, 438, 442, 443,
 444, 445, 446, 447, 448, 453, 454, 455,
 456, 457, 458, 459, 461, 462, 464, 465,
 466, 467, 468, 469, 473, 476, 477, 478,
 479, 480, 482, 483, 484, 485, 486, 487,
 489, 490, 493, 494, 495, 497, 499, 503,
 505, 506, 507, 510, 514, 515, 516, 517,
 518, 520, 521, 525, 526, 528, 529, 530,
 531, 534, 535, 536, 538, 541, 542, 543,
 544, 545, 547, 548, 549, 550, 551, 554,
 555, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 564,
 565, 566, 568, 569, 570, 571, 576, 582,
 587, 588, 590, 591, 594, 595, 596, 597,
 598, 599, 600, 603, 604, 608, 609
 iledür, 388, 456, 499
 iletsem, 543
 iline, 367, 572
 illā, 357
 İllā, 232, 233
 illerinden, 379
 ilter, 403
 ilticā, 258
 iltifāt, 344, 368, 442
 İltifāt, 269
 imā, 583
 imām, 281, 423
 imām-ı ber-ġüzīn, 281
 imām-ı pencümin, 281
 imām-ı zū'l-e-deb, 282
 imān, 276, 307, 572
 imāna, 207, 305, 481
 imāndan, 447
 imānı, 460
 imiş, 291, 333, 337, 449, 460, 476, 531,
 540, 544, 550, 566, 603
 imkān, 533
 imkānı, 297
 imkān-ı ħalāř, 471
 imkān-ı şebat, 345
 imtiĥān, 392
 imtizāc, 353, 604
 imtizācını, 536
 İn Kaşide-i Mülemmāest, 196
 İnābet, 250
 İnanma, 522
 inanmazuz, 257
 inbisāt, 245, 534
 ince, 394, 422, 564
 İnce, 386
 incelür, 465
 incilā, 198, 292
 incinmez, 437
 incinüp, 569
 incinür, 437
 indim, 513
 ine, 541
 inen, 210, 434
 iner, 411, 500, 564
 İnĥirāfını, 473
 inhizām, 515
 inkār, 277, 329, 412, 447, 519
 İnkār, 524
 inķizā, 258, 292
 inķirāz-ı dehre, 220
 inkisār-ı sāġar-ı şahbāyı, 559
 inķiyādımız, 257
 inleden, 380, 395
 inlemedi, 244
 inlemek, 470
 inler, 405, 534
 inlese, 352
 ins, 204, 517
 inşāf, 395, 396, 416, 502, 569, 592
 inşāfa, 565, 566
 İnşāfa, 507
 insan, 470

- insān, 369, 507
 insāna, 276, 386
 insāne, 543
 inşā, 276, 304, 336
 intihā, 233
 intiḳālī, 384
 intiḳālīni, 568
 intizārum, 350
 i' lāc, 508
 i' lām, 406
 i' lāma, 262
 i' mārī, 251
 i' rāz, 430
 i' tā bi-ḳadri 'l-isti' dād, 317
 i' tibār, 211, 229
 i' tibarın, 441
 İ' tibārīdür, 325
 i' tibāruñ, 302
 İ' tiḳād-ı pāk, 276
 i' timād, 358, 399, 565
 i' timādımız, 257
 i' tinā, 292
 i' tināḳı, 254
 İ' tirāz-ı ehl-i küfri, 312
 İrādet, 437
 İrād-ı nuşuş, 452
 İrdi, 210, 220, 267, 268, 368, 387, 404,
 455, 460, 462, 519, 552
 İrdi, 268, 310, 574
 İrdügi, 222
 İrdüñ, 552
 İrem, 341
 İremüm, 481
 İrer, 233, 402
 İrersüñ, 369
 İresin, 538
 İresin, 590
 İreyüm, 297
 İrgür, 372
 İrgürdiler, 238
 İrgürevüz, 443
 İrgürme, 227
 İrgürmesine, 592
 İrḫam, 295
 İri, 465
 İricek, 221
 İrişdi, 232, 317, 365, 414, 436, 461, 544,
 546, 552, 553
 İrişmez, 443
 İrişmez, 361
 İrişmişdür, 371
 İrişüp, 269, 489
 İrişüp, 553, 598
 İrişür, 292, 351
 İrişürse, 275
 İrmedi, 471
 İrmedin, 293
 İrmek, 492
 İrmek, 501, 541
 İrmekiçün, 557
 İrmemege, 352
 İrmesün, 220
 İrmeyince, 435
 İrmez, 481, 485, 558
 İrmezdür, 442
 İrmezüz, 429
 İrmiş, 206, 523
 İrmiş, 266
 İrmişüz, 439
 İrsāl, 262
 İrse, 197, 373, 539
 İrşād, 304, 317, 322, 349, 461
 İrşāduñ, 249
 İrşāduñdur, 259
 İrtifā, 233
 İrtifā' -ı ma'nevī, 385
 İrtiḳā, 196
 İrür, 528
 İrüşdi, 226
 İrüşmez, 203
 İşāl, 367
 İşbāt, 444, 516
 İse, 208, 216, 263, 275, 285, 291, 300,
 318, 328, 331, 342, 353, 379, 380, 383,
 400, 414, 428, 429, 430, 443, 457, 462,
 481, 488, 499, 503, 506, 516, 523, 524,
 530, 531, 536, 538, 539, 555, 557, 563,
 564, 566, 569, 576, 603, 609
 İsem, 411, 516
 İsen, 380, 383
 İseñ, 212, 245, 246, 278, 279, 280, 307,
 308, 348, 374, 422, 454, 461, 490, 492,
 510, 525, 536, 545, 572
 İsfendiyār, 243
 İşkā, 513
 İskender, 311
 İslām, 305
 İsm-i 'azam, 577
 İsmidür, 219
 İstebrak, 490
 İstedügi, 234
 İstedüm, 601
 İsteme, 301
 İster, 204, 212, 224, 238, 380, 423, 436,
 461, 472, 513, 515, 532, 572
 İster, 242, 572
 İsteriseñ, 247
 İsterse, 241, 379, 501
 İsterseñ, 227, 276, 280, 422, 512, 526,
 536, 538, 577, 612
 İstersin, 348
 İsterüm, 263
 İsterüm, 517
 İstesem, 315, 501
 İsteyeler, 259
 İsteyen, 415, 470, 518, 519, 540

- İsteyüp, 599
 istidbār, 223
 İstifāde, 599
 istifsār, 223
 istiġnā, 280, 316, 511, 607
 istiķāmet, 398
 istiķbāl, 310, 414
 istiķrā, 453
 istilā, 280
 İstimā‘, 276
 istimdād, 389
 istinādımız, 257
 istişmām, 208
 istiş‘ār, 588
 iş, 301, 491, 529, 606
 işāret, 535
 İşāretile, 207
 işbu, 580
 işdür, 521
 işe, 583
 işi, 472, 572
 İşi, 521
 işiden, 444
 İşiden, 594
 İşidildi, 487
 işidüp, 224, 471, 596
 İşidüp, 566
 işidür, 392, 393
 işin, 334, 403
 işit, 301, 417
 işitdi, 209, 244
 işitdüm, 476
 İşitdüm, 447
 işitmedüm, 243
 işitmez, 393
 işlemedi, 495
 işlere, 494
 işlersün, 559
 işte, 458
 iştiyāk, 436
 İştiyākuñ, 458
 işüm, 315, 352
 İşümdür, 201
 it, 206, 244, 276, 278, 293, 301, 327, 350, 372, 382, 451, 486, 500, 512, 525, 528, 535, 538, 549, 556, 561, 565, 568, 577, 607
 itdi, 204, 205, 209, 220, 222, 226, 235, 238, 239, 240, 242, 249, 263, 266, 268, 269, 271, 275, 284, 294, 295, 296, 297, 304, 310, 316, 317, 328, 345, 359, 361, 367, 368, 373, 377, 379, 383, 394, 396, 408, 410, 432, 453, 461, 467, 468, 472, 473, 474, 476, 478, 480, 489, 490, 491, 503, 504, 506, 519, 528, 545, 548, 549, 551, 554, 558, 559, 560, 563, 568, 578, 582, 588, 596, 600, 601
 İtdi, 240, 268, 294, 295, 440, 505, 543, 578, 599
 itdigüm, 549
 itdiler, 232
 İtdiler, 269, 352
 itdiyse, 237
 itdügi, 333, 376, 481, 550, 578
 itdügiçün, 542
 itdügiçün, 377
 itdügin, 216
 itdügini, 251
 itdügüm, 444, 492
 İtdügüm, 494
 itdügümce, 425
 itdügüme, 387
 İtdügün, 217
 itdükçe, 376, 430, 502, 521
 itdükde, 221, 229, 460
 itdüklerin, 538
 İtdüklerini, 544
 itdüklerün, 376
 itdüklerüni, 411
 itdüm, 369, 444, 492, 493, 494, 508
 İtdüm, 232, 243, 460, 497, 524, 543
 itdümse, 459
 itdün, 276, 295, 296, 313, 381, 489, 512, 537, 563
 İtdün, 234
 itdüren, 243
 itdüreyin, 539
 itki, 424
 itleri, 482
 itleriyle, 444
 itmāmına, 591
 itme, 226, 227, 228, 247, 248, 250, 264, 275, 278, 281, 285, 288, 292, 299, 300, 301, 302, 303, 322, 323, 339, 347, 349, 353, 355, 360, 397, 399, 404, 419, 431, 444, 457, 468, 478, 479, 480, 486, 488, 500, 512, 514, 520, 531, 536
 İtme, 419, 465
 itmede, 420
 itmeden, 332, 492, 511, 539
 itmedi, 222, 305, 329
 İtmedi, 520, 589, 597
 itmediler, 305
 itmedin, 515
 İtmedin, 570
 itmedün, 296, 405, 512
 İtmedün, 339
 itmege, 242, 285, 294, 327, 328, 376, 384, 386, 399, 415, 436, 440, 444, 470, 503, 567, 601
 itmek, 205, 306, 368, 395, 400, 406, 459, 484, 486, 507, 533, 534, 536, 568, 608
 İtmek, 354
 itmekden, 495
 itmekdür, 486

itmekiçün, 242, 475, 510
 İtmekiçün, 276
 itmekle, 370
 itmeme, 368, 379, 458
 itmemege, 382
 itmemek, 301
 İtmemekiçün, 489
 itmese, 208, 364, 431, 451, 460, 563
 itmesün, 264, 487, 517, 544, 556
 itmeye, 197, 199, 328, 431
 İtmeye, 225
 İtmeyegöri, 425
 itmeyeler, 207
 itmeyelüm, 567
 itmeyen, 486, 540
 itmeyince, 466
 itmez, 206, 215, 264, 275, 335, 340, 353,
 358, 371, 380, 398, 412, 413, 414, 422,
 428, 436, 439, 454, 464, 487, 498, 501,
 503, 531, 609
 İtmez, 233, 275, 387, 516
 itmezdi, 205, 457, 530
 itmezdür, 523, 532, 533
 itmezler, 246, 451
 itmezse, 507
 itmezüz, 257, 260
 İtmezüz, 442, 500
 itmiş, 207, 211, 330, 343, 344, 407, 445,
 487, 513, 526
 İtmış, 266
 itmişdi, 498
 İtmışdi, 231
 itmişdüm, 495
 itmişdür, 313, 339, 457, 491, 540
 itmişiken, 521
 itmişsin, 275
 itmişüm, 331
 itmişüz, 339, 460
 itse, 214, 217, 271, 273, 293, 297, 312,
 320, 344, 346, 350, 351, 356, 365, 392,
 409, 411, 417, 427, 445, 476, 490, 503,
 506, 507, 518, 533
 İtse, 216, 519
 itseler, 411, 566
 itsem, 202, 416, 566
 İtsem, 425
 itsen, 319
 itseñ, 216, 246, 371, 426, 521, 525, 560
 itsün, 204, 424, 518, 566
 itsün, 455
 ittibā' la, 205
 ittifaq, 458
 ittifaqı, 251
 İttiḥād, 478
 izāfāt, 322
 izde, 231
 İzed, 231
 izhār, 215, 223, 239, 374, 431, 474, 517

izhāra, 205
 izhār-ı duḥān, 206
 izhār-ı kemāl, 276
 izhār-ı tezellül, 279
 izi, 374
 İzi, 514
 izidür, 497
 izini, 522
 izlāl, 245
 izn-i Ḥudāvend, 598
 iz' ān, 470
 iz' ānı, 568
 iz' ānı, 278, 298
 iz' ānuña, 358
 izüñ, 333
 İzüñ, 514
 izzeti, 388

J

jāle, 493, 547
 Jāle, 408
 jāledür, 388
 jāleler, 492
 Jāleyle, 388
 jengār, 241
 jengārdan, 331, 407
 jengi, 562
 jeng-i ğam, 364
 Jeng-i ğamdan, 273, 482
 jeng-i ğufül, 280
 jeng-i keşretten, 400
 jeng-i şehābdan, 231
 jülide-müy, 385
 Jülide-müy, 393

K

ķabā, 226
 ķabāḥat, 511
 Ķabāḥatüñ, 303
 ķabālar, 504
 ķabarma, 288
 Ķabarsun, 462
 ķabā-yı, 360
 Ķabāyı, 493
 ķabā-yı Ḥızrı, 210
 Ķabā-yı 'izz, 509
 Ķabā-yı sebz, 459
 ķabā-yı zergār, 239
 ķabā-yı zergāre, 366
 ķabāyuz, 426
 Kābe-i kūyuñdan, 339
 ķabes, 445
 Kāb-ı ķavseyn, 573
 ķābil, 260
 ķābildür, 264
 ķābil-i feyz, 599
 Ķabir, 205

- abr, 288
 abre, 308
 abrin, 295
 abrinini, 291
 abrüne, 544
 abül, 275, 322, 345
 abüle, 275
 abza, 589
 aç, 446, 507, 569
 aç, 264
 açan, 219, 272, 297, 311, 370, 399, 411,
 418, 443, 490, 588
 açan, 261, 271, 326, 370, 525, 532
 açar, 307
 açar, 202
 açıdup, 263
 açurdu, 580
 açma, 340, 506
 açurdu, 291
 ad, 582
 adar, 241, 275, 280, 291, 292, 352, 366,
 378, 418, 430, 437, 456, 498, 499, 503,
 534, 557, 598
 add, 201, 218, 446
 add, 241
 kaddi, 203
 add-i bülendi, 390
 add-i dil-cü, 400
 add-i dil-sitānıyla, 408
 add-i ham, 474
 add-i mevzün, 540
 kadd-i ser-firāz, 301
 add-i şimşād, 554
 add-i yāre, 558
 addin, 389
 addine, 439
 addini, 270, 560
 addüm, 409, 490
 addümi, 395, 493
 addüñ, 499
 addüñi, 451
 adeh, 318, 354, 355
 adeh, 349, 509
 adehdür, 341
 adehüñ, 488
 adem, 322, 466, 495, 508, 553, 592
 adı, 305
 ādı, 595
 ādı-ı Cebbāre, 404
 ādı-ı ‘işkuñ, 320
 adı-ı şehri, 592
 ādı Efendi, 596
 ad-i mevzūnuña, 391
 ādı-i cünd-i Hānī ‘Afifi Efendi, 601
 ādı-i ‘ādil, 595
 ādı-i ‘adl, 596
 ādı-i şehri-i dil-küşā-yı Kefe, 594
 adım, 233
 kadimi, 349
 adimi, 393
 ādir, 529
 ādirdür, 248
 ādirdür, 430
 ādir-i āmurzgār, 213
 adr, 227, 240, 313, 417
 adre, 341
 adre, 402
 adri, 342
 adr-i bülendüm, 501
 adr-i nezāfetle, 203
 adri, 344
 adrimüz, 442
 adrin, 480
 adrini, 534
 adsin, 223
 adüm, 260, 491
 adüñ, 373
 afasına, 458
 āf-ı hafāda, 244
 āf-ı kanā‘at, 512
 āfin, 260
 kāfidür, 470
 āfile-i rāh-ı fenā, 288
 kāfil-ı ‘avām, 237
 kāfir, 443
 Kāfir, 527
 kāfirdür, 249
 kāfiri, 313
 Kāfirüm, 329
 Kāfirüñ, 270
 Kağan, 442
 kaħbe, 493
 kāħ-ı Feridüñi, 535
 kāħ-ı gamı, 548
 kāħ-ı sürür, 288
 Kahramānī, 214
 ahramānī, 214
 ahre, 264
 ahr-ı Hudā-yı ‘azze ve cel, 303
 ahrına, 196
 ahrından, 233
 ahrla, 556
 ahruña, 296
 ahterānī, 214
 āil, 489
 āilüm, 281
 āim, 233
 akı, 251
 kākül, 260, 380, 399, 484, 488
 kākül-i cānāna, 319, 535
 kākül-i ham-der-ham, 393
 kākül-i miskīn, 358
 Kākül-i silsileāsā, 485
 Kākül-i zerdini, 552
 Kākülin, 458
 Kākülinden, 501

- kāküllerüñ, 465
 kākülüñ, 405
 Kākülüñ, 411, 494
 kāl, 246, 435, 448, 608
 Kāl, 242, 305, 320, 429
 kala, 536
 kalalum, 572
 Kālāsı, 433
 kālā-yı gamından, 508
 Kālā-yı hüsn, 300
 kalayum, 483
 Kalb, 246, 320
 Kalbden, 601
 kalbe, 292, 498
 kalbi, 356, 362
 Kalbi, 435
 Kalb-i Ādemde, 513
 Kalb-i bî-raḥmına, 347
 kalb-i maḥzūna, 413
 Kalb-i maḥzūni, 443
 kalb-i meyyālı, 263
 kalb-i muṭahhar, 320
 kalb-i 'adū, 422
 Kalb-i 'uṣṣāq, 480
 kalb-i pākimüz, 432
 Kalb-i pākin, 276
 Kalb-i selimi, 196
 kalb-i zār, 430
 kalbin, 277
 kalbine, 568
 kalbini, 565
 kalbüme, 346
 Kalbüme, 513
 kalbüñ, 432, 445, 538
 kaldı, 315, 473, 475, 503, 527, 550, 551, 587
 Kaldı, 210, 331, 364, 497, 555
 kaldıq, 459
 kaldırmasam, 367
 kalduq, 285, 286
 kaldum, 444
 Kaldum, 232, 316
 kalduñ, 303
 käle, 536
 kaleden, 504
 kalem, 215, 219, 481, 546
 kalemdāruñı, 244
 kalemdür, 385
 kalem-i feyż-i şāmili, 267
 Kalem-i sehv, 429
 Kalem-i tirüñ, 270
 Kalemler, 262
 Kalemüñdür, 224
 Kalenderveş, 263
 kalıb-ı bî-fäidedür, 434
 kalma, 528, 565
 Kalma, 577
 kalmadı, 297, 364, 496, 524, 551, 565
 Kalmadı, 363
 kalmamış, 450
 kalmamış, 449, 450
 Kalmamışdur, 441
 kalmasun, 280
 Kalmasun, 576
 kalmaya, 543, 544
 kalmayup, 610
 kalmaz, 214, 216, 249, 288, 353, 376, 391, 431
 kalmazdur, 466
 kalmış, 512
 kalmışdı, 310, 600
 kalmışdur, 375, 376, 609
 kal'a, 426
 Kal'a-i gam, 557
 Kal'a-i hüsnüñ, 520
 Kal'a-i İslāmı, 313
 kal'a-i 'ıṣkuñ, 352
 kalsa, 527
 kalsun, 515
 kalup, 468
 kalur, 211, 258, 480, 604
 Kalur, 528
 kalurdı, 270
 kalursa, 438
 kām, 550
 kamer, 239, 338, 551
 Kamer, 237
 kamer-behçet, 264
 kamer-liqā, 232
 kamer-ruḥsārı, 517
 kamer-ṭal'at, 370
 kamerüñ, 258
 kāmēt, 398, 521
 kāmēte, 493
 kāmēti, 208, 563
 Kāmēti, 397
 kāmēt-i bālā, 358, 542
 kāmēt-i bālāsı, 271
 kāmēt-i dil-cüña, 518
 Kāmēt-i dildāra, 518
 Kāmēt-i gülbün-i gülzār-ı siyādetdür, 588
 kāmēt-i mevzün, 330, 436
 kāmēt-i mevzünüñ, 376
 Kāmēt-i ser-firāz, 471
 Kāmēt-i serv-i şanavber, 390
 kāmētin, 391
 kāmētüm, 296, 327
 Kāmētüm, 473, 519
 kāmētümi, 256
 kāmētüñ, 444
 Kāmētüñ, 482
 kāmı, 569
 kām-ı dili, 453
 kām-ı dil-i hengām-ı 'id, 359
 kāmıl, 315, 445, 449, 594
 Kāmıl, 384

- Kāmilūn, 449
 kāmi', 455
 kāmkar, 293
 kāmran, 206, 300
 kamu, 198, 248, 272, 284, 297, 325, 342,
 346, 430, 433, 490, 492, 566, 612
 Kamu, 342, 455
 kāmūs, 470
 kamusı, 270
 Kamusunda, 254
 kāmyābdan, 243
 kān, 528
 Kān, 244
 kan, 330, 350, 353, 396, 416, 450, 453,
 475, 488, 506, 509, 523
 Kan, 411
 kana, 381, 426, 491, 539
 Kana, 330, 348
 kanad, 587
 Kanadın, 538
 kanadını, 538
 kanā' at, 227
 kanat, 216, 234, 297
 Kanberün, 230
 kanda, 288
 Kanda, 351, 520
 kāndan, 447
 kandan, 415, 509
 kande, 291, 330, 353, 423
 Kande, 270, 272, 353, 413, 439, 542
 Kandedür, 353
 kand-ı la'l-i şekerbārı, 467
 kand-ı mükerrer, 362
 Kandırduñ, 234
 kand-i la'lini, 263
 Kandil-i devletünde, 234
 kandur, 381
 kandurdi, 591
 Kandurdi, 305
 kandurmuş, 446
 kangı, 391, 420
 Kangı, 489, 540
 kangı, 489
 kānı, 545
 kanı, 346, 348, 386, 411, 454, 567, 603
 Kanı, 289, 290, 418, 423, 477, 494, 529
 kān-ı celil, 269
 kān-ı güher, 237
 kān-ı hün-älüd, 394
 kān-ı la'l, 431
 kān-ı melāhat, 374
 kān-ı melāhatle, 409
 kān-ı 'atāyāsın, 511
 kanıdur, 221
 kānın, 457
 kanın, 344, 447, 474
 kanına, 540
 kanını, 437
 kanile, 474
 Kāni' -i fakr, 353
 Kanla, 384
 kanlar, 251, 270, 447, 467
 kanlu, 321
 kanluca, 555
 Kanmak, 323
 kansun, 461
 kanteresidür, 392
 kanum, 403, 499
 kanumi, 351
 kanuñ, 267
 kânün, 330
 kânün-ı şifā, 416
 Ka'be, 494
 Ka'be-i cān, 424
 Ka'be-i ehl-i şafādur, 417
 Ka'be-i kalb, 290
 Ka'be-i küyün, 497
 ka'be-i kuyuñ, 354
 Ka'benüñ, 433
 ka'besini, 527
 Ka'beyi, 369
 Kā'ilüm, 380
 ka'r-ı sīneme, 570
 kapansun, 250
 kapar, 227, 369, 425
 Kapdı, 596
 kapuları, 196
 kapuña, 425, 446
 kapuñda, 214, 231
 Kapuñda, 350, 525
 Kapuñdan, 514
 kapusı, 250, 271, 433
 kapusıdur, 369
 kapusın, 426
 kapusında, 456
 Kapusunda, 542
 Kapusunda, 272
 Kapuya, 501, 554
 kār, 199, 428, 431, 511, 595
 Kār, 345
 kar, 210, 221
 kara, 381
 kāra, 582
 kara, 222, 266, 314, 355, 522
 karābetde, 307
 karalaruz, 429
 Karaman'a, 554
 karanfil, 399
 Karañu, 370
 karār, 220, 270, 273, 294, 313, 540
 kararın, 458, 479, 608
 karārı, 385
 Karār-ı Feyzî-i aşüfte, 550
 Karārsun, 250
 karārıñ, 303
 Kararup, 211, 343

-  arasıdur, 392
  ardeŐi, 598
  ardeŐuŐ, 474
  are, 406
 k arı, 279, 384, 459, 601
 K arı, 244
 k ar-ı H akdur, 507
 K ar-ı k amild ur, 214
 k ar-ı ma abbet, 345
 k ar-ı ‘ad ımu’l-mişli, 276
 k ar-ı ‘as r, 269
 k ar-ı Őul , 375
 k ar-ı Őeref , 252
  ar b, 549
  ar n-i  bid-i evŐ n, 249
  ar nsin, 299
 kar n , 326
  arŐu, 303, 318, 347, 371, 377, 414, 458
  arŐu, 310
  arŐumda, 355
  arŐuŐa, 511
 karŐusına, 220
 k rum, 383
 K rumu, 396
 k run, 607
 k ruŐ, 426
   r n, 402
 k ruŐu, 490
  as vet, 398
  aŐd, 404, 444, 539, 542
  aŐd, 232, 243, 601
  aŐdı, 285, 548
  aŐdı, 292
  aŐd-ı Őik r, 241
  aŐdum, 250
  aŐduŐ, 414
  aŐduŐ, 536
 k se, 207, 232, 480, 559
 K se, 230
 k se-b zuma, 232
 k sed n, 532
 K se-i gerd n , 432
 k se-i ser, 480
 K se-i zerr nine, 347
  asemd r, 320
  aŐide, 285
  aŐra, 527
  aşr-ı p r-ŐumŐur k , 253
  aşr-ı Őaf y , 497
  aşr-ı sem da, 232
  aŐr n, 492
  aŐrına, 318
  aŐrınıŐ, 313
  ass m-ı ezel, 550
 kaş, 479
  aŐ, 382, 608
 k Ő ned r, 336
 k Ő nesin, 492
  aŐdur, 375
 kaşı, 563
  aşı, 260, 261, 321, 337, 367, 379, 381,
 406, 409, 412, 422, 443, 448, 473, 491,
 497, 500, 509, 511, 519, 539, 548, 569
  aşı, 423, 491
  aŐın, 391, 489
  aŐını, 342
  aŐınıŐ, 504
 k Őif-i est r, 289
 K Őki, 526
  aŐları, 263, 375
  aŐlarınuŐ, 516
  aŐlarınuŐ, 359, 379
  aŐlarınuŐ, 511
  aŐlarınuŐle, 447
  aŐlarınuŐla, 521
  aŐuŐ, 338, 416, 422, 473, 573
  aŐuŐ, 256, 445, 455
  aŐuŐa, 455
  at, 285, 345
  atar, 531
  atı, 295, 386, 404, 430, 439, 478, 524
  atı, 258, 285, 402, 419, 539, 557, 608
  atılup, 597
 k tib-i, 606
 k tib-i  er , 548
 K tib-i div n-ı sult n-ı  az , 311
 k tib-i div nuŐ, 343
 k tibine, 268
  at l, 491, 499, 515
  at l, 507
  at l me, 444
  at’ , 407
  atre-i j le, 221
  atar tum, 463
  at rına, 205
  atında, 383
  at’ , 451
  at’ , 505
  at’ , 274, 425, 524
  at’-ı h s m-ı h s m, 244
  at’-ı menzil, 534
  at’-ı ‘al ka, 564
  atre, 208, 267, 571
  atred r, 223, 446
  atre-i  b, 529
  atre-i b r n le, 558
  atre-i dery -y  iŐs nuŐda, 376
  atre-i eŐk m, 417
  atre-i j le-Şifat, 402
  atre-i n s n, 238
  atre-i Şeb-nem, 547
  atre-i Şeb-nem, 328
  atren , 415
  atresi, 216, 301, 320
  atresi, 499
  atresiyle, 197

- avl, 202
 avle, 248
 avli, 463
 avl-i hamāyil, 489
 avl-i nebidür, 612
 avl-i Őiyām, 490
 avl-i zāhid-i efsürde, 209
 avlide, 335
 avlimüze, 442
 avmin, 204
 avmini, 306
 avş-ı uzeḥ, 525
 avs-i azādan, 489
 avs-i uzeḥ, 214
 avsüne, 564
 ayd, 360
 ayda, 435
 ayd-ı a' dādan, 503
 ayd-ı dūnyāya, 428
 ayd-ı gamdan, 293
 ayd-ı miḥnetden, 228
 aydını, 348
 aydile, 321
 ayḡu, 413
 āyil, 335, 444
 kāyiliseñ, 307
 ays, 335, 496
 ayşer, 203
 ays-ı şeydā, 326
 aysuñ, 387
 azā, 532
 azan, 312
 azāya, 437, 609
 azāyı, 479
 azā-yı āsmāniden, 510
 azā-yı dilde, 448
 azā-yı udret, 291
 azā-yı 'id, 360
 azā-yı sinesine, 234
 kebāb, 529, 568
 kebāba, 377
 kebābı, 321
 kebk, 521
 kebkebüñ, 341
 kebki, 510
 kebk-i ḥirāmānı, 264
 kebk-i ḥirāmı, 499
 kebüter-ḥāne, 429
 Kebüterveş, 580
 Kec-revlik, 300
 keder, 215, 219, 280, 372, 514, 550, 612
 Keder, 459
 kederden, 203, 227
 kef, 588
 Kefe şehrine, 588
 Kefe'nüñ, 588
 Kefeli Muşli Begüñ oḡlu Meḥemmed Paşa,
 598
- kefen, 520
 kefesidür, 562
 keff-i güher-efşānuñ, 216
 keff-i nīkder, 215
 kef-i cūduña, 241
 kef-i deryā, 244
 kef-i gevher-pāşı, 223
 Kef-i 'aḫsına, 237
 keşş-i ḫaleb, 312
 kehf-i emān, 238
 kehf-i emānuñ, 266
 kehkeşān, 207, 232
 Kehkeşān, 239
 Kehkeşānuñ, 214
 kelālina, 433
 kelām, 559
 kelāmātüñ, 204
 kelāmı, 338, 499
 Kelāmı, 375
 kelām-ı belāḡat-nizām, 301
 kelām-ı bī-bedeldür, 522
 Kelām-ı bihter-i pīrāne, 302
 Kelām-ı bī-nażirüñ, 449
 kelām-ı faşih, 355
 kelām-ı luḫf, 344
 kelām-ı mükerrermetde, 314
 kelām-ı şeker-āmizüñden, 507
 kelāmında, 451
 kelāmını, 275
 Kelāmını, 365
 kelāmuñdan, 347
 Kelāmuñdur, 204
 kelb-i murdāra, 248
 kelek, 479
 kelil, 268
 kelimāt, 576
 Kelimāt-ı ḫayāt-efzāsı, 297
 Kelimātında, 482
 kelle-firāzān, 230
 kelle-i bī-devleti, 539
 kelle-i bī-maḡzı, 541
 Kellelerdür, 458
 Kellem, 458
 kem, 384, 393, 577, 578
 kemāhı, 536
 kemāl, 296, 300, 417, 451, 596
 Kemāl, 535
 Kemāldür, 237
 kemāle, 266
 kemāl-ı fażlı, 231
 kemāl-ı kerem, 305
 kemāl-ı luḫfinadur, 257
 kemāl-ı ḫüsn, 333, 490
 kemāl-ı ḫüsnile, 491
 kemāl-ı intizām, 219
 kemāl-ı ittişāf, 276
 kemāl-ı rıf'at, 292
 Kemāl-ı şıḫhat, 237

- Kemāl-i şun' -ı Bārī, 406
 Kemāl-i zīb ü zīnet, 205
 Kemāl-i zīnet, 365
 kemāline, 371
 kemāliyle, 203, 457
 Kemālüm, 201
 keman, 500
 kemān, 238, 256, 266, 291, 296, 332, 347,
 391, 447, 471, 472, 473, 484, 492, 539,
 548
 kemāndan, 509
 kemān-ebrū, 379, 472, 492
 kemān-ebrūlaruñ, 471
 kemānı, 327
 kemān-ı belā, 238
 kemān-ı çerh, 391
 kemān-ı fitnedür, 484
 kemānuñ, 321
 kemend, 332, 358
 kemend-i düd-ı ahtı, 541
 Kemend-i turre-i pür-çinine, 533
 Kemend-i zülf-i nigāra, 302
 kemendin, 439
 kemendinden, 532
 kemendüm, 501
 kemendüñe, 451
 kemer, 214, 296, 410, 411
 kemerı, 256
 Kemer-i 'ayn-ı 'ināddur, 479
 kemerler, 250
 kemerüñ, 258
 kemhā-cāme, 210
 kemi, 568
 kemīne, 234
 Kemiyyet, 515
 kemlik, 307
 Kemlik, 307
 kemterin, 231
 kenāra, 300
 kenārdan, 505
 kenāre, 369, 402
 Kenāre, 332
 kenārı, 556
 Kenār-ı āb-ı revānı, 365
 Kenār-ı bāğda, 446
 kenār-ı cūybārı, 556
 Kenār-ı gülsitānda, 491
 Kenār-ı naşma, 510
 kendi, 400, 544
 Kendi, 276, 277, 478
 kendimüze, 429
 kendin, 333, 439, 577
 kendü, 253, 274
 Kendü, 436
 kendüden, 387, 424
 Kendüden, 344
 Kendüm, 243
 kendümi, 478
 Kendümi, 493
 kendümüzi, 258
 kendüñ, 344, 347
 kendüñde, 274
 kendüne, 392
 kendüñe, 274
 kendüñi, 288, 299
 kendüñle, 506
 Kendünüñ, 598
 kendüsi, 463, 464
 kendüsine, 446
 Kendüyi, 511, 529
 kendüzin, 388
 Kendüzine, 608
 kendüzümden, 466
 kendüzümü, 460
 kendüzüñ, 274, 364
 Ken'ān, 507
 kenzü, 316
 kenzü'l-yevākīt, 218
 ke'bedri'l-kevākib, 343
 ker, 551
 kerāmet, 530
 kerāmetler, 223
 Kerāmetüñ, 204
 kerb ü belā, 281
 Kerbelā, 597
 kerem, 204, 277, 334, 481, 503, 514, 516,
 549
 Kerem, 500
 Kerem kānı, 203
 Kerem-i Hākla, 592
 kerem-i şahruñla, 219
 kereminden, 508
 kerem-kānı, 270, 339, 503, 538
 keremüñ, 224
 kerim, 298, 328
 Kerimā, 203
 kerime, 449
 kerr ü ferr, 213
 kerre, 322, 405, 441, 456, 462, 465, 548
 kerrübiyān, 541
 kes, 260, 301, 445, 507, 514, 587
 kesān-ı cife-ğ'ār, 438
 kesb, 244, 261, 514
 Kesb, 300
 kesb-i fūnün-ı cününadur, 387
 kesb-i kemāl, 278, 315
 kesb-i kemālāt, 229
 Kesb-i ma'ārif, 258
 Kesb-i 'irfāna, 577
 kesb-i şafā, 364, 424
 kesb-i şafā-yı bātın, 246
 kesdi, 269, 472
 Kesdirüp, 598
 kese, 308
 kesel, 532
 kesem, 577

- keserlerse, 429
 kesil, 564
 kesir-i yār-ı cefā-cū, 484
 Kesme, 292
 Kesmedi, 445
 kesmege, 501
 kesmem, 202
 Kesmem, 506
 Kesr, 215
 Keşret, 316
 Keşret-i berf, 209
 keşret-i vehm-i hicāb, 339
 kessen, 219
 kesseñ, 219
 keşf, 528, 548
 Keşf, 321, 322
 keşf-i bâındur, 386
 Keşf-i rāz, 549
 keşib-i rü 'yete, 295
 keşide-i 'inān, 245
 keşküline, 541
 keşşāf-ı müşkilāt, 295
 keştī, 225, 556
 Keştī-i cān, 401
 keştī-i endişeyi, 391
 keştī-i Nūh-ı nebī, 332
 keştī-mişāl, 504
 ketb, 227, 275
 ketb-i midḥat-i faḥr-i cihān, 207
 keteb-i ḥasen-i cüvānān, 465
 ketibe-i encüm, 237
 kevkeb, 341
 kevkeb-eşşāndur, 381
 Kevkeb-eşşāndur, 327
 kevn, 258, 334, 506
 kevnde, 307
 kevnne, 588
 kevnne, 545
 kevnñ, 439
 kevsar, 217
 Key, 507
 keyf, 436, 570
 Keyfe, 225
 keyfine, 373
 keyfiyyeti, 417
 keyfiyyet-i cām-ı mey-i 'işkuñ, 515
 keyfiyyetin, 474
 kez, 339, 364, 452, 456, 477, 512, 533, 554
 kıbābdan, 242
 kıbābı, 321
 Kıbāb-ı çerḥ, 303
 kıble, 367
 Kıbleden, 327
 kıble-i dildür, 424
 kıblem, 455
 kııl, 204, 205, 212, 213, 227, 228, 229, 234, 245, 246, 249, 264, 275, 277, 278, 291, 292, 298, 318, 329, 330, 331, 333, 343, 345, 349, 354, 357, 373, 383, 385, 392, 412, 427, 480, 481, 490, 509, 512, 520, 528, 531, 532, 557, 563, 568, 604, 612
 Kııl, 211, 213, 297, 300, 323, 463, 561
 kııla, 469
 Kıılalum, 497
 kıılan, 291, 380, 394
 kıılcasınuñ, 516
 kııldı, 199, 211, 214, 216, 225, 226, 227, 240, 263, 266, 289, 290, 291, 304, 316, 319, 331, 335, 351, 363, 406, 452, 467, 473, 495, 553, 591, 597
 Kııldı, 221, 239, 266, 268, 269, 277, 289, 304, 317, 533
 kııldılar, 421
 kııldıksa, 511
 kııldum, 357, 369, 456, 492, 494
 kılgıl, 369
 Kılıcıyla, 598
 Kılıcuñ, 224, 270
 kılıcuñla, 241
 kılıç, 215
 kılıçdan, 234
 kıılma, 228, 428, 452, 563
 kıılmadı, 294, 526
 Kıılmadı, 357
 kıılmağa, 379, 518, 519
 kıılmağda, 240, 315
 kıılmasa, 209
 Kıılmasa, 307
 kıılmasun, 515
 kıılmaz, 344, 407, 533
 kıılmazsa, 374, 433
 kıılmıñ, 275, 383, 450, 540
 kıılmıñdı, 290
 kıılma, 257, 272, 280, 390, 452
 Kıılma, 281, 311, 566
 kıılma, 315, 558
 kıılmañ, 496
 kıılma, 518, 519
 kıılmañ, 452
 kıılup, 247, 487, 495
 kıılur, 241, 262, 452, 462, 509, 535
 kıılurlar, 271
 kıılursa, 455
 kıır, 538
 Kıır, 538
 Kıırar, 479
 Kıırım, 439
 Kıırım Ḥānı, 600
 Kıırım Ḥānına, 600
 Kıırma, 410
 Kıırmañ, 600
 kıırmañ, 221
 kıırmañ, 358
 kıısnet, 333

- kismet-i eşyā, 550
 Kismet-i Haqla, 273
 kısmına, 606
 kışşa-h̄ān, 226
 kışşa-ı gam, 550
 Kışşa-i pür-guşşamuz, 438
 kit'a, 475
 kıt'a, 429
 Kıya, 521
 kıyāfetdür, 521
 kıyām, 490, 521
 kıyāmet, 444, 521
 kıyāmetden, 477
 Kıyāmumda, 201
 kıyāmuñdur, 204
 kıyās, 299, 387
 kıyāsda, 527
 kıymet, 336
 kıymeti, 249
 kıymetin, 293
 Kıymetin, 597
 kıymetini, 570
 kıymetlidür, 333
 Kızardan, 380
 kızarmış, 493
 Kızarmış, 451
 kızıl, 358, 564
 kızılı, 425
 kızmış, 568
 Ki, 406
 kibār, 211, 222, 240
 kibāruñ, 441
 kibri, 230
 kıl u kālī, 315
 kilid-i ferec, 354
 kilk-i faşīhu'l-lisānınuñ, 244
 kilk-i kader, 275
 kilk-i kazānuñ, 508
 kim, 196, 199, 203, 205, 206, 207, 208,
 210, 211, 213, 215, 218, 219, 220, 223,
 226, 228, 229, 233, 238, 240, 242, 243,
 247, 248, 249, 253, 260, 262, 263, 270,
 274, 275, 278, 284, 286, 292, 296, 297,
 300, 304, 306, 307, 308, 310, 311, 313,
 318, 320, 327, 328, 329, 331, 334, 337,
 340, 341, 344, 345, 346, 347, 348, 351,
 356, 357, 361, 363, 364, 365, 368, 369,
 370, 372, 373, 374, 375, 377, 378, 379,
 380, 381, 383, 384, 386, 390, 391, 393,
 394, 396, 397, 398, 400, 401, 402, 403,
 405, 406, 407, 410, 411, 412, 413, 414,
 415, 417, 419, 421, 423, 424, 425, 427,
 430, 431, 434, 435, 436, 439, 442, 443,
 445, 446, 448, 449, 450, 453, 454, 457,
 459, 462, 463, 468, 470, 474, 476, 479,
 480, 482, 484, 486, 491, 494, 495, 498,
 500, 501, 504, 507, 511, 512, 513, 516,
 519, 520, 522, 523, 524, 528, 529, 532,
 534, 540, 541, 542, 543, 545, 549, 551,
 556, 557, 558, 559, 561, 565, 573, 587,
 588, 591, 594, 595, 596, 601, 607
 Kim, 210, 215, 219, 244, 275, 276, 278,
 298, 310, 312, 320, 322, 323, 327, 346,
 357, 408, 412, 438, 468, 508, 517, 532,
 541, 543, 552
 kimā, 256
 kimde, 576
 kimdür, 383, 523, 525, 545
 Kimdür, 513
 kime, 505
 kimesde, 349
 kimi, 201, 203, 314, 356, 402, 522
 Kimi, 226, 285, 316, 317, 402, 522, 541
 kimin, 404
 kimine, 266
 Kimine, 382
 kimini, 266, 404
 kiminün, 316
 kiminüñ, 260
 Kiminüñ, 285
 kimisi, 203, 226
 kimse, 215, 233, 244, 256, 257, 307, 394,
 400, 439, 492, 516, 536, 555, 577, 595
 Kimse, 274, 389, 464, 466
 kimsede, 306
 kimseden, 244
 kimsenüñ, 376
 Kimsenüñ, 227, 342, 429
 Kimsesi, 388
 kimseye, 339, 404, 407, 441, 474, 597
 kimseyi, 215, 430
 kimüñ, 419, 576
 Kimüñ, 405
 kimüñle, 459
 Kīmyā, 461
 Kīmyāger, 537
 Kīmyāgerlikde, 210
 kīmyāya, 243
 Kīmyā-yı nazarında, 269
 kīn, 409
 kināyetdür, 606
 kīne, 270
 kirām, 490
 kirāmı, 304
 kirāmīle, 519
 Kirdgār, 209
 kiri, 392
 kirpiklerinden, 329
 kīse-i sīm, 563
 kīsesidür, 500
 Kisrānuñ, 215
 Kisrāy, 243
 kişi, 341, 355, 363, 403, 418, 439, 573,
 582, 603
 Kişi, 608
 kişinüñ, 435, 576

- Kişinüñ, 431
 kişiye, 414
 kişver, 362
 kişver-i nazmı, 518
 Kişver-i 'ışkuñ, 567
 kişverinde, 563
 kişver-küşä, 217
 kitāb, 391, 536
 kitābdan, 244
 kitābdur, 527
 kitābete, 244
 kitāb-ı cān-fezādur, 226
 kitāb-ı 'ışk, 453
 kitāb-ı rıf' atıñda, 213
 kitāb-ı rüy-ı pāküñ, 343
 Kitāb-ı zühd, 551
 kitābını, 548
 kitābsuzdur, 218
 kizb, 307
 қо, 247, 333, 349, 363, 365, 397, 488, 497,
 539
 Қо, 301, 410, 550, 612
 k'ābumdan, 331
 k'anı, 249
 k'anundan, 210
 қоцадан, 532
 қоцанур, 250
 Қоç, 270
 қоça, 254
 қоçдуғumuz, 441
 қоçмақ, 442
 қодı, 335, 467, 587
 Қодı, 519
 k'idem, 352
 қоқламағıçün, 607
 қол, 587
 Қол, 297
 Қолларуñ, 557
 қолума, 457
 қома, 204, 274, 374, 482, 500, 506, 538,
 539, 561
 Қома, 284, 291, 528
 қомадı, 336, 467
 Қомадı, 452
 қомадуñ, 241
 қомайup, 290
 Қомайup, 280
 қомаз, 219, 280, 367, 481, 500, 564
 қомаздur, 511
 қомазsin, 227
 Қомазuz, 440
 Қомиş, 208
 қомиşdur, 600
 қондırdı, 549
 қонмиş, 336
 қонulan, 382
 қонulmiş, 529
 K'ol, 392
 k'ola, 601
 k'olayum, 425
 k'olur, 209
 қопар, 521
 қопаран, 438
 қопарur, 557
 қоpdı, 601
 қоpмадı, 271
 kor, 470
 қор, 228, 384, 412, 612
 Қор, 526
 Қорқарın, 411
 Қорқарın, 415, 418, 503
 Қорқарum, 419
 қоста, 249
 Қoyalum, 315
 қоyдуñ, 333
 Қoyuban, 468
 қоyulup, 598
 Қoyunla, 568
 қоyup, 295, 609
 köhne, 524, 535, 605
 Köhne, 210
 kökini, 221
 köpek, 563
 köpüklü, 241
 Körpe, 356
 köstegi, 588
 köşk, 273
 қubbede, 393
 қubbe-i çerһı, 317
 қubbe-i çerһi, 246
 Қubbe-i İslāmuñ, 443
 қubbelü, 336
 қubһını, 241
 қudret, 228, 606
 Қudreti, 403
 Қudret-i Haқ, 604
 қudret-i Hałlaқ-ı 'ālemsin, 536
 қudret-i zātın, 225
 қudretini, 570
 қudretüñ, 276
 қudretüz, 439
 қuds, 229
 Қudümi, 521
 Қudüm-i lāle-i Cem-iқtidār, 550
 қudümin, 596
 Қudümine, 595
 kuhen-i virānedür, 336
 Kūh-ı belāda, 372
 kūh-ı gāmda, 326
 kūhken, 261
 kuһl, 432
 Kuһlden, 478
 kuһl-ı Şıfāhānı, 514
 kuһl-i a'yān-ı hevāқin-i kirām, 312
 kuһl-i cilā, 259, 279
 kuһl-i rüşenāyı, 233

- kuḥline, 216
 kūhsārında, 262
 kūhunūñ, 484
 kıl, 260, 263, 271, 272, 326, 421, 478, 501, 554
 Kıl, 196, 272, 335, 349, 464, 500
 kula, 416
 kulağı, 522
 Kulağın, 402
 kulağına, 226
 Kulağına, 450
 kulağum, 497
 kulağ, 249, 259
 kılı, 442, 555
 kulına, 344, 491
 kulını, 409
 kulkulına, 541
 kullāb, 327
 Kullandığımız, 319
 kullarına, 573
 Kullarına, 304
 kullaruñ, 572
 kullaruñuñ, 270
 kulluğunu, 288
 kuluñ, 349
 kuluñ, 224, 364, 409, 518, 523, 539, 573
 kuluña, 339, 481, 520
 kuluñdur, 234
 kulunuñ, 489
 kuluz, 578
 kulzüm-i 'ışk, 320
 ku'ūdumda, 201
 kūr, 551
 karar, 226, 610
 kurbān, 290, 294, 332, 339, 350, 494, 516, 547
 kurbānı, 573
 Kurbān-ı ḥāk-i pay, 230
 Kurbān-ı tīrūñ, 473
 kurbānidur, 397
 kurbāniyuz, 442
 kurbānlar, 270
 kurbānuñ, 342
 kurbānuz, 427
 kurdı, 465, 549, 568
 kurıdı, 210
 kurıdur, 474
 Kurıdur, 342
 kurmuş, 340
 Kur'ānı, 348
 kurş-ı dāğa, 381
 kurş-ı mihr-i raḥşānı, 568
 kurtar, 205, 221, 506, 508, 563
 kurtara, 507
 Kurtardı, 242
 kurtarı, 406
 kurtarımaz, 490
 kurtarmayup, 494
 kurtmağa, 410
 Kurtulam, 503
 kurtulamaz, 553
 kurtulmaz, 507
 Kurtulmaz, 307
 Kurtulup, 289
 kurtulursa, 264
 Kurtuluş, 493
 kuru, 218
 kuruda, 231
 kurup, 313
 Kurup, 556
 kurur, 219
 kūs, 529
 kūsı, 269
 kūsın, 443
 kusūr, 288
 kuşūr, 288
 kusūr u zilletüm, 201
 kuşūrı, 286
 kuş, 549
 kuşdur, 609
 küşe, 269, 552
 küşe-be-küşe, 321, 365
 küşe-i dil, 235
 küşe-i gülşende, 208, 368
 küşe-i na'l-i semendüñdür, 450
 Küşe-i vaḥdetde, 570
 Küşe-i vīrānede, 339
 küşe-i vīrānelerdür, 496
 küşesin, 459, 512
 küşeyi, 357
 kuşluğa, 487
 kütāh, 524
 kutb-ı felek-i 'ilm, 289
 kutlu, 228, 373, 429
 Kutlu, 542
 kuṭb-ı medārı, 291
 kuvvet, 219
 kuvvedür, 356
 kuvveti, 527
 Kuvvet-i bāzū, 228
 Kuvvet-i cānum, 272
 Kuvvet-i cism-i za'ifüm, 272
 kuvvet-i kalb-i zu'efādur, 373
 Kuvvet-i nāmeyesi, 268
 küy, 319
 küy-ı cānāna, 344
 Küy-ı dildārda, 495
 küy-ı lā-mekān, 483
 küy-ı melāmet, 512
 Küy-ı nigāre, 505, 552
 Küy-ı şafāyı, 410
 küy-ı sıfālidür, 394
 küy-ı vaşluña, 466
 küy-ı yār, 431, 444
 küy-i yār-ı dil-sitānı, 390
 Küy-ı yārūñ, 444

kūyında, 399
 kūymı, 400
 kūy-i 'ışka, 263
 kuyūd-ı hasūddan, 387
 kūyuñ, 358, 477
 Kūyuñ, 383, 524
 Kuyuña, 501
 kūyuña, 411
 Kūyuña, 218, 414, 544
 kūyuñda, 350, 521
 Kūyuñda, 535
 kūyuñı, 341
 Kūyuñı, 512
 Kūyuñuñ, 482
 kuzeh-i dehri, 550
 kuzicagum, 549
 küdür, 253, 322
 küdür-i hicrân, 235
 küffâr, 241, 444
 küffâr-ı Rûmı, 214
 Küfr, 306
 küfrî, 462, 548
 küfrine, 524
 küfürdür, 307
 kühenden, 450
 kühen-i zâviye-i dâr-ı fenâ, 289
 kühsârunuñ, 335
 kühter, 204
 külâh-ı devletüñ, 227
 külâhuma, 606
 külçe, 245
 küleh, 206
 külehi, 462
 küleh-i küngüredârına, 480
 külhan, 289
 külhân, 566
 Külhan-ı gamdur, 484
 külhendân, 541
 künbed-i gerdân, 238
 Künc-i belâda, 514
 Künc-i mescidde, 483
 künc-i selâmet, 512
 küncinde, 367
 küncini, 512
 küngüre-i sūr-ı sipihr-i devvâr, 239
 küñz-ı basîṭ-i ḥâk, 230
 Kürre-i arz, 480
 Kürre-i gamda, 557
 kürre-i nâr, 239
 kürsî, 204
 kürsî-i maḫşûrile, 203
 küseste, 250
 küsterde, 440
 küsûfile, 250
 küsür, 412
 küşâd, 456
 küşâde, 433
 küşâde, 196

küşteleri, 221
 küstesidür, 474
 Küşt-gîr-i felek, 342
 küştigir-i ebruvân-ı yâr, 479

L

lâ, 502
 lâbüd, 340, 363, 370, 413, 559
 lâ-büd, 368
 Lâbüd, 292
 Lâçin ü Ğazanfer Beg, 598
 lâf, 482
 lafz, 601
 lafzı, 536
 lağv u ziyânumdur, 201
 laḫza, 261, 277, 284, 322, 463, 468, 500,
 511, 548
 laḫab, 500
 lâl, 490
 lâle, 221, 266, 365, 388, 397, 440, 480,
 547, 556
 Lâle, 436, 551
 lâlede, 387
 lâleden, 504
 lâledür, 388
 Lâledür, 483
 lâle-gün, 384
 lâle-ḥad, 508
 lâle-i al, 480
 lâle-i çemen, 388
 lâle-i ḥamrâ, 416, 547
 lâle-i ḥamrâda, 493
 lâle-i ḥamrâya, 493
 Lâle-i la'lin, 226
 lâle-i nu'mânıdur, 397
 lâle-i nu'mânıyuz, 335
 lâle-i pür-dâğ-ı geşt-i Kerbelâyuz, 426
 lâleler, 492
 lâlelerle, 389
 Lâlenüñ, 210, 480
 lâle-reng, 216
 Lâle-reng, 337
 lâle-ruḫ, 517, 546
 Lâle-ruḫ, 518
 Lâle-ruḫsârünüñçün, 488
 lâle-ruḫuñ, 420
 lâle-şîfat, 547
 lâlesi, 389
 lâleveş, 211
 Lâleveş, 228, 480
 lâleye, 415
 lâlezâr, 553
 lâlezâra, 262, 360
 lâlezârı, 414
 lâm, 489, 490, 491
 Lâm, 493
 lâ-mekân, 262

- lāmi', 454
 lāne, 482
 la'l, 302, 326, 415, 437, 454
 la'l u lebi, 374
 la'le, 410
 la'l-i cām, 515
 la'l-i raḥşāndur, 374
 la'li, 337
 la'l-i ābdāruñdan, 513
 la'l-i bedaḥşa, 381
 la'l-i Bedaḥşāna, 498
 la'l-i behādāra, 525
 la'l-i cāmuñ, 571
 la'l-i dil-ber, 362
 la'l-i girān-māyeñi, 336
 la'l-i leb, 458
 la'l-i lebi, 399
 la'l-i lebinden, 431
 la'l-i lebüñ, 370, 376
 La'l-i lebüñle, 299
 La'l-i mey-günü, 486
 la'l-i müzāba, 453
 la'l-i nābı, 389, 486
 La'l-i nābuñ, 377
 la'l-i nābveş, 301
 la'l-i rengin, 258
 la'l-i suḥen-pervere, 335
 la'l-i şeker-ḥān, 358
 la'l-i şeker-rizüñden, 506
 La'l-i şekkerbāruñ, 513
 la'l-i şirini, 476
 la'l-i yārdan, 505
 la'lin, 216, 348
 la'linde, 326
 La'line, 267
 la'lüñ, 262, 332, 383, 401, 406, 432, 499,
 523, 540, 557, 562, 571
 La'lüñ, 299, 377, 436
 la'lüñde, 333
 La'lüñde, 301
 La'lüñe, 539
 La'lüñi, 398
 la'n-i Ḥudā, 248
 Lat, 203
 Lāt, 451
 lā-tedfi', 598
 laṭif-i cān-fezā, 581
 lāya'qıl, 368
 lā-yefhem, 286
 lā-yefnā, 316
 lāyık, 432
 lāyık, 252, 383, 441, 442, 464, 465, 536,
 560, 574
 Lāyık, 300, 332, 453, 465, 490
 lāyıkdur, 346, 583
 lāyık-ı miḳrāş-ı 'ademdür, 320
 lāyık-ı ser-menzil-i eşrāf, 482
 lāyık-ı şıdk, 328
 Lāyık-ı sikke-i Sulṭān-ı maḥabbet, 557
 lāzım, 327, 496, 550
 lāzımdur, 224, 312
 lāzımdur, 306
 lāzime-i 'ışk, 280
 lāzime-i 'ışk, 279, 280
 lāzime-i zāt, 597
 leāldür, 378
 leb, 454
 Leb, 332, 521
 lebi, 203, 380, 421, 502, 519, 540
 Lebi, 565
 leb-i āb-ı ḥayātum, 512
 Leb-i cānāna, 493
 leb-i cüy, 532, 567
 Leb-i deryāda, 446
 leb-i dil-ber, 483
 leb-i dil-beri, 482
 Leb-i dildāra, 423
 leb-i dildāri, 437
 Leb-i gül-gün, 556
 Leb-i gül-günüñ, 487
 leb-i kand, 417
 leb-i la'l, 338
 leb-i la'l-i nüş-ḥand, 266
 leb-i la'lüñ, 562
 leb-i mey-günüñ, 416
 Leb-i mey-günüña, 427
 leb-i nüşı, 569
 leb-i renginüñ, 453
 leb-i şehd, 412
 lebin, 504
 lebinden, 456
 lebini, 416, 435
 Lebleri, 397, 560
 Leblerin, 459
 Leblerinden, 340
 leblerüñ, 545
 Leblerüñ, 538
 lebüñ, 351, 434, 515, 523, 525, 559
 Lebüñ, 374, 381, 445, 451, 515, 527
 lebüñde, 407
 lebüñden, 343
 lebüñe, 420, 441
 lebüñle, 362
 leheb-i tā'ata, 246
 lehu, 295
 leimān, 304
 lem'a, 323, 373
 Lem'a-i nūr-ı tecelli, 383
 lenger, 350
 lenger-küseste, 332
 leşker, 401
 leşker-i gam, 515
 leşker-keş u düşmen-keş, 217
 leṭāfet, 219, 285, 513, 542, 563
 Leṭāfet, 376
 leṭāfetde, 527

Leţāfet-i leb-i la‘l, 529
 leţāfetle, 377
 Levendāne, 206
 levendin, 439
 Levh, 320
 levha-i āmāli, 348
 Levha-i cebheñ, 548
 Levh-i dili, 508
 Levh-i qalbinde, 576
 levh-i qalem, 503
 levh-i ruḥum, 481
 Levh-i simīne, 248
 levh-i vücūduña, 230
 levh-i zümürüd-reng, 532
 levhine, 546
 levhini, 349
 Levhümi, 317
 levş-i ‘uyūbdan, 237
 leyl ü nehār, 240
 leylā, 351
 Leylānuñ, 420
 Leyläyi, 387
 leyle-i Berāt, 231
 Leyle-i ğarre-i şevvālde, 587
 leyle-i Qadr, 360
 Leyli, 452
 Leyli‘ye, 442
 Leyli-ḥirām, 518
 Leyliye, 406
 leziz, 362, 560
 lezzet, 278
 lezzeti, 320
 Lezzet-i dünyāya, 506
 lezzet-i güftāri, 406
 lezzet-i qand, 358
 lezzet-i ‘işa, 300
 lezzetin, 389
 li-baḥşa, 598
 libāsda, 526
 libās-ı şehr, 460
 libās-ı şevket, 571
 libāsını, 294
 libāsum, 366
 libāsuñı, 526
 lîk, 281, 395, 440, 583
 Lîk, 217, 415, 452, 464
 liqā, 299
 lîke, 300, 337, 466, 527
 Like, 442, 483
 lîkin, 274, 403
 lisān-ı ḥālile, 226
 livāsın, 252
 livā-yı ‘îd, 359
 livā-yı ser-firāz, 347
 Loqmān, 235, 369
 lu‘āb, 545
 Lu‘beye, 414
 lu‘bın, 239

lu‘bile, 206
 luşuş, 452
 Lutf, 305
 luţf, 203, 204, 242, 252, 327, 332, 350,
 390, 395, 469, 534, 539, 556, 561, 563,
 596
 Luţf, 266, 284, 326, 327, 364, 372, 511,
 536
 luţfa, 252, 500
 luţfi, 216
 Luţfi, 594
 luţf-ı bî-dirîğına, 385
 luţf-ı cūdıdur, 236
 luţf-ı ezel, 328
 Luţf-ı güftāruñladur, 511
 luţf-ı Ğudā, 383
 luţf-ı Ğudā-yı lemyezel, 599
 luţfını, 454, 530
 Luţfını, 389
 luţfile, 238, 349
 Luţfile, 508
 luţfuñ, 342
 Luţfuñ, 233, 300, 378
 luţfvār, 368
 lücce-i deryā-yı ḥaķīkat, 289
 lücce-i ḥün-ābe-i kerîmdür, 504
 lüccesini, 494
 lüknet, 365
 Lü‘le-i yenbū‘-ı ğamdur, 414
 Lü‘lü, 498
 lü‘lü’, 525
 lü‘lü-yi ‘Aden’den, 516

M

mā, 468
 mā-cerā, 369
 mā-cerāmuz, 576
 mādām, 390
 Mādām, 230, 234
 māder, 219
 māder-baḥt, 223
 māfiyyü ‘zamîrinden, 431
 maġrūr, 211, 288, 386
 maġrūr-ı ‘izzet, 486
 māh, 395, 456
 māh serveb-i encām-ı ‘îd, 359
 māha, 361, 501
 Māha, 258
 maḥabbet, 371, 393, 481, 484, 496
 Maḥabbet, 335, 437, 445, 448, 494
 maḥabbetdür, 451
 maḥabbet-i dünyā, 301
 maḥabbetiyle, 527
 maḥabbet-nāmedür, 357
 Maḥabbet-nāmelerdür, 262
 maḥabbetten, 280
 maḥall-i mekr, 302

- mā-ħazarı, 558
 maħbüb, 412
 maħbüba, 524
 maħbüb-ı Ğak, 204
 maħbüb-ı meh-peyker, 402
 Maħbüb-ı Rabbi, 578
 mäh-çehre, 325
 Maħfel-i kálu, 444
 maħfı, 511
 mähı, 220
 mäh-ı aħterân, 310
 mäh-ı cihân-ârâyı, 571
 mäh-ı çarde, 542
 mäh-ı enverüñ, 399
 mäh-ı Ken'ân, 351
 mäh-ı melek, 264
 mäh-ı melek-rü, 261
 mäh-ı münir, 404
 mäh-ı nev, 216, 381, 394, 447, 479, 525, 610
 Mäh-ı nev, 385, 389, 399
 mäh-ı nevi, 510
 mäh-ı 'âlem-ârânuñ, 272
 Mäh-ı 'âlem-tâba, 541
 mäh-ı peykerüñ, 394
 mäh-ı pür-füsün, 518
 mäh-ı şâm-ı 'id, 359
 mäh-ı şeb-ârâ, 416
 mäh-ı tamâmı, 499
 mäh-ı ümem, 578
 mähir, 485
 mähirdür, 249
 mähıyyetüñ, 468
 Maħmiye-i Kefe, 581
 Maħmüd, 203
 Maħmüduñ, 594
 maħmüdu'l-liķâ, 600
 Maħmüdu'ş-şemâyil, 595
 maħmüre, 362
 mäh-peyke, 263
 maħrem, 303, 304
 Maħrem, 294, 344
 mäh-rü, 378
 maħrüm, 504
 Maħrüse-i Kefe, 580
 maħşer, 205
 maħşerde, 576
 mäh-tâb, 340
 mäh-tâbândur, 341
 mäh-tâbânı, 264
 mäh-tâbâsâ, 271
 mäh-tâbuñ, 570
 mähum, 368
 mähumuz, 578
 mähüñ, 260, 271, 326, 369, 371, 394, 476, 565
 maħv, 280, 415, 478
 Maħv, 328, 467
 Mähveş, 273
 mähveşi, 573
 Maħv-ı hestı, 486
 maħv-ı vücüd, 209
 Maħzen-i gencine-i ğamdur, 437
 maħzen-i lutfi, 196
 maħzen-i reng, 208
 maħzen-i sırr-ı ilâhîdür, 347
 maħz-ı kesel, 301
 Maħz-ı lutfuñla, 292
 maħz-ı noķsândur, 333
 maħz-ı 'ademdür, 464
 maħz-ı şafâdur, 516
 Maħz-ı zilletdür, 441
 maħzün, 519, 569
 maħzünter, 210
 maħzüz, 510
 mäi, 336
 mäil, 404, 412, 417, 474, 531
 mäil-i feyz, 599
 mäil-i gül-berg-i ter, 434
 Mäil-i ma'rifet, 409
 maķâl, 247
 maķäle, 281, 536
 Maķâl-i bi-'amelüñdür, 302
 maķâm, 590
 maķâmâtı, 284, 315, 375
 maķâmı, 594
 maķâm-ı lafif, 593
 maķâmum, 495
 maķar, 214, 218, 371
 maķarr-ı himmet, 327
 makarrından, 595
 maķberesidür, 392
 maķbül, 315
 maķbül-i ricâl, 246
 Maķbüz-ı keff-i dest-i 'aķâ-perverüñ, 230
 maķdem-i sulţân, 311
 makdem-i şehle, 445
 maķdeminden, 225
 Maķdürum, 396
 maķşad, 204
 maķşadum, 495
 maķşüd, 411
 Maķşüd, 322, 393
 Maķşüdü, 305
 maķşüdü, 357
 maķşüdün, 400
 maķşüdumuz, 389
 Maķşüduñ, 300
 mäi, 257, 418, 472, 609
 Mäl, 293
 Mäla, 436
 mäi-â-mäl, 202
 mälayuķâķı, 253
 mäli, 431
 mäi-ı ğam-ı miħnet-i hicrânuz, 427

- mālīk, 208, 243, 244, 463, 480, 507
 Mālīk-i baht-ı mu'allā, 218
 Mālīk-i şavlet, 218
 Mā-melek, 554
 mā-meleküm, 284
 mān, 551
 Mancınık-ı ecel, 290
 mānend-i āteş, 507
 mānend-i belādur, 606
 mānend-i bīd, 361
 mānend-i dīvān-ı Ḥayālīdür, 394
 mānend-i esed, 311
 mānend-i eṭfāl-ı cihān, 226
 mānend-i gülzār-ı ārem, 504
 manend-i nefāis, 207
 mānend-i pervāz-ı bülend, 356
 Mānend-i rūy-ı āyīne-i ḳalb-i bī-riyā,
 231
 mānend-i sirāc, 257, 268
 mānend-i süreyyā, 226
 mānend-i şem', 436
 Māni-i nāzik-ḳalem, 516
 māni', 454, 489
 manḳıra, 441
 manşīb, 472, 583
 Manşīb-ı dehri, 411
 Manşīb-ı 'ışkuñ, 449
 manşür, 578
 Manşürveş, 468
 Manşüş, 304
 Manṭıḳ, 274
 Manṭıḳu't-Ṭayrı, 395
 manzardadur, 383
 manzarı, 281, 469, 577
 manzaruñ, 231
 manzür, 469
 Manzürüñ, 378
 mā', 370
 ma' ārif, 244
 Ma' ārif, 537, 551
 ma' ārife, 527
 ma' bed-i ālī, 580
 ma' bedüm, 496
 ma' būn, 495
 ma' delet-penāh, 232
 ma' den, 277
 ma' deni, 203, 545
 ma' den-i ḥāsıdur, 320
 mā'-i ḥamimāşā, 362
 mā'il, 267
 mā'ilüz, 428
 ma'lüm, 565
 ma'mür, 347, 597
 Ma'mür, 463, 547
 ma'mürdur, 403, 437
 ma'müre-i beḳā, 197
 Ma'müre-i buldāne, 322
 ma'müre-i şıdḳa, 460
 ma'nā, 304, 537
 ma'nāda, 261, 305, 318, 327, 415, 440
 ma'nādur, 386, 453
 Ma'nāsı, 536
 ma'nā-yı İslāmuñ, 583
 ma'nā-yı taşavvur, 509
 ma'nāi, 321
 ma'rekenüñ, 221
 ma'rifet, 200, 260, 351, 442
 Ma'rifet, 280, 366, 442, 545
 Ma'rifetdür, 452
 ma'rifet-i Girdgār, 293
 ma'rifet-i Ḥaḳ, 455
 ma'rifetine, 223
 ma'rifetsiz, 527
 ma'rifetu'llāh, 305
 ma'rifetüñ, 342
 ma'şūḳuñ, 279
 mā'ü's-sebīl, 485
 ma'zür, 469
 mār, 234, 412
 maraž, 606
 maraž-ı 'ışḳ, 499
 mārđur, 530
 marīz, 370
 Marīz-i 'ışḳ, 494
 Marīz-i 'ışḳa, 262
 Mārüt, 550
 mā-şadaḳ, 466
 Māsivā, 538
 maşlahat, 351
 matbü'un, 249
 mātem-i āl-i resül, 426
 maṭlabımız, 322
 maṭla', 1, 277, 413
 maṭla'-ı envār-ı Ḥudādur, 318
 Maṭla'-ı ḥurşid-ı cemāl-i Mevlā, 289
 Maṭla'-ı nūr-ı hüdā, 222
 maṭla'-ı 'arş-ı mu'allādan, 217
 maṭla'-ı re'y-i münir-i zātından, 236
 maṭla'idur, 460
 Maṭla'ında, 357
 maṭla'ından, 271
 maṭla'ınuñ, 555
 maṭlüb, 204
 maṭlübümüz, 260
 Maṭmüre-i fenā, 197
 matrüh, 434, 513
 Māverā-yı perde-i taḳdirden, 486
 māya, 307
 māye-i şeref, 457
 Māyil, 299
 Māyil-i la'l-i leb-i zülf-i perişānuz, 427
 māyilüz, 422
 Māyilüz, 541
 mażhar, 201, 202
 mażhārı, 577
 Mażhar-ı bastı, 589

- mazhar-ı envār-ı siyādet, 306
 mazhar-ı ism-i a'zam, 290
 mazhar-ı luṭf-ı 'amîmi, 595
 mazmûnını, 453
 mazmûniledür, 345
 meâbınıñ, 208
 mebzûl, 545
 mecâl, 293, 546
 mecâz, 419
 meclis, 445
 Meclis-ârâ, 477
 Meclisde, 499
 meclis-i gülzârda, 537
 meclis-i meyde, 437
 meclis-i rindân, 355
 meclisinden, 445
 meclisine, 560
 meclisünde, 341
 Mecma' -ı hilm, 222
 mecma'-ı yârân, 388
 mecma'-ı zürefâ, 593
 mecmû'a-ı dest-i debîr, 439
 Mecnûn, 329, 331, 428, 452, 495, 518,
 540
 Mecnûndan, 390, 461
 Mecnûnı, 484
 Mecnûn-ı ser-gerdân, 261
 Mecnûn-ı ser-gerdânyuz, 335
 Mecnûnligümi, 406
 Mecnûn-şifat, 351, 420, 442
 Mecnûnveş, 335
 mecrûh, 429, 433, 512
 medâir, 238
 medâr, 224, 270
 medâr-ı hikmet, 289
 medâr-ı 'ikâb, 303
 Medâr-ı 'izzet-i Yûsuf, 238
 medâr-ı zişt ü hûb, 278
 medâric-i gerdüne, 237
 meddâhuñ, 434
 medde, 260
 meddür, 338
 meded, 346, 406, 443, 563, 572, 573
 Meded, 515, 523, 566
 mededkâr, 292
 Mededkâr, 555
 mededkârumdur, 485
 medh, 204, 549
 medh ü şenâñile, 241
 Medh-i cemâl, 200
 Medh-i cenâb-ı sütte-i devlet-
 me'âbdan, 245
 Medh-i ebrûsında, 459
 medhüş, 308, 470, 537
 medhüşü, 446
 medhüş-ı maḥmûr, 399
 Medîne'ye, 544
 mefhûm-ı icmâlini, 227
 meftûh, 433, 512
 meftûhdur, 314
 meftûn, 357, 394, 495
 meger, 198, 215, 224, 225, 226, 233, 245,
 253, 267, 290, 303, 312, 341, 373, 396,
 433, 526, 591
 Meger, 206, 208, 365, 374, 381, 556, 565
 meges, 299
 meh, 217, 335, 342, 359, 373, 376, 383,
 394, 399, 425, 434, 445, 446, 450, 461,
 473, 505, 523, 526, 542, 546, 554, 562
 Meh, 203
 meh ü mihr-i gerdûn, 223
 meḥâk, 237
 meḥâkı, 250
 meh-cebînünde, 380
 mehcesin, 310
 Mehdî, 282
 mehd-i hîne, 370
 Mehd-i 'âlemde, 242
 mehd-i türâbdan, 242
 mehdür, 204
 mehe, 363
 Meḥemmed Girây, 243
 Mehemmedi, 601
 mehi, 207, 489
 meh-i bî-mihr, 381
 meh-i burc-ı şeref, 242
 meh-i dil-küşâ-yı 'id, 359
 meh-i enver, 203
 meh-i garrâ, 259, 271
 meh-i gerdûn-ı vaḡar, 222
 meh-i kec, 606
 meh-i nâ-mihrbâna, 541
 meh-i nâ-mihrbânımdan, 262
 meh-i nev, 380, 555, 587
 Meh-i nev, 253, 450, 455
 meh-i nev-zuhûr-ı burc-ı vücûd, 297
 meh-i 'izzet, 299
 meh-i ruḡsâre, 450
 Meh-i ruḡsâr-ı yârı, 494
 Meh-i ruḡsârıñı, 406
 Meh-i sipihr-i kerem, 236
 meh-i tâbân, 516
 meh-i tâbânımdur, 380
 meh-i tâbânımı, 353
 meh-i târem-i ihsân, 596
 meh-i târem-i a'lâ, 485
 meh-liḡâ, 603
 Meḥmed, 581
 meh-melek, 587
 meh-pâre, 340, 465
 meh-pâreden, 492
 meh-rû, 271, 374
 meh-rûlaruñ, 471
 meh-rûya, 263
 meh-tâb-ı 'âlem, 451
 mehüñ, 207, 261, 342, 486, 489, 490

- mehveşüñ, 271, 327
 mekân, 208, 222, 227, 233, 262, 272, 292,
 300, 334, 421, 434, 483, 491, 528, 566,
 578
 mekândan, 528
 mekâni, 258, 433, 506
 mekânüm, 314
 Mekânüm, 262
 mekânuñ, 249
 mekârimde, 485
 mekârimi, 243
 mekâvfe, 359
 mekîn, 409, 552, 586
 mekkâr-ı şüh, 357
 mekkârlığ, 456
 mekr, 378
 mektebden, 286
 mekteb-i miñnetden, 554
 Mekteb-i 'ışkuñ, 496
 mektebinde, 351
 melâhat, 487
 melâhat, 342
 Melâhat, 271
 melâhatla, 203
 melâl, 275, 297, 569
 melâldür, 378
 melâli, 433
 melâli, 483
 melâmet, 326, 330, 393, 492, 555
 melâz, 289
 melek, 204, 383, 464, 478, 534
 melek-ğaslet, 240
 melek-i ma'büduñ, 594
 Melekler, 262
 melekleri, 316
 Melek-manzar, 448
 meleksâdur, 485
 melek-simâ, 350
 Melekü'l-mevt, 589
 meliksizdür, 374
 mel'ün, 249
 melül, 498
 Memâlik-i suhenüñ, 608
 memâlik-sitân, 236
 memât, 338
 memâti, 587
 memdūd, 242
 memdūh, 208, 434, 513
 memdūhuñ, 374
 memer, 410
 memleket-i şehdür, 600
 memleket-küşâ, 232
 memlū, 246, 271, 488
 Men, 337
 menâl, 293
 menâlüñ, 418
 menânumda, 417
 menâr-ı kemâlâta, 251
 Menât, 203
 Menba'-ı baħr-ı şehâdur, 223
 menba'-ı eltâf-ı Ĥudâ, 222
 Menba'-ı ĥulq-ı ĥasen, 281
 menba'-ı 'ilm-i ma'ârif-i men 'aref,
 274
 mengüş, 307
 menhü, 395
 meni, 518
 men-i miskîne, 472
 men', 369, 486
 Men', 323
 Men'ine, 312
 Menzil, 591, 592, 599
 menzilden, 316
 menzile, 485
 menzilgehi, 336
 menzilgeh-i taħķika, 280
 Menzilĥâne, 584
 menzili, 273, 599
 menzil-i âsâyiş-i ma'mür, 469
 menzil-i feyz, 599
 menzil-i kamer, 410
 menzil-i maqşûda, 558
 Menzil-i 'âlî-i behiştâsâ, 591
 Menzilüñ, 512
 me'âli, 243
 me'ânî, 274
 Me'ânî-i kelimâti, 237
 me'nūsına, 600
 Me'vâ, 260
 merâķi, 250
 merâmına, 433
 merâret, 302
 merâtib, 404
 merâtib-i insân, 314
 mercân, 519
 merci'-i ĥalq-ı cihân, 300
 mercü, 484
 merd, 514
 merdâna, 347
 merd-efken-i zebünumdur, 381
 merdegi, 588
 merd-i belâyuz, 426
 merd-i cemil, 486
 merd-i dâniş, 252
 merd-i Ĥudânuñ, 464
 merd-i Ĥudâya, 382
 merd-i hüner, 274
 Merd-i ma'nâya, 470
 Merd-i 'âşik, 399
 merd-i suhendân, 413
 merdüm, 447, 523, 566
 merdümân, 448
 merdüm-fikenlikden, 261
 merdüm-i çeşim, 527
 merdüm-i çeşmüm, 431
 merdüm-i dâñâ, 583

- Merdüm-i dide, 519
 Merdüm-i didem, 402
 Merdüm-i dünyâ-pereste, 362
 merdüm-i ğam-dideyi, 533
 merdüm-i medyûna, 345
 merdüm-keş, 523
 merdüm-keş-i gerdün, 447
 merdümleri, 344
 merdümleriyle, 379
 Merğübdür, 389
 merhabâdur, 359
 Merhabâlar, 285
 merhabâ-yı 'îd, 359, 373
 merhale-i kevn-i fesâda, 323
 merhamet, 204
 Merhametle, 523
 merhem, 318, 407
 merhemdür, 504
 Merkâdın, 298
 merkadimüz, 531
 merkebden, 286
 merkezden, 429
 Merkez-i dâire-i hilm, 289
 merkez-i nazar-ı vefâ, 578
 merküz, 551
 mermer, 202
 mersâ, 332
 mertebe, 322, 493
 mertebem, 314, 315, 316, 317, 318
 mertebên, 536
 mertebeye, 303
 mesâ, 231, 234, 420
 mescid, 357, 512
 meşelâ, 268, 404, 570
 meşeldür, 211, 218, 465, 522
 Meşeldür, 264, 371
 meşeli, 565
 meşel-i nâr, 412
 mesfûh, 433
 Mesîh, 402
 Mesîhâ, 207, 415
 Mesîhâdur, 559
 mesken, 286, 289, 363, 436, 483, 576
 Mesken-i şîr-i belâ, 385
 meskenüm, 273, 277
 Meskenüm, 482
 mesned, 202
 mesnedi, 600
 mesned-i baht-ı Süleymândur, 381
 mesned-i dehre, 257
 Mesned-i devlet, 476
 Mesned-i sine, 554
 mesnedüm, 495
 mesrûr, 288
 Mesrûr, 378, 543
 mest, 323, 483
 Mest, 506
 mest ü hayrândur, 332
 mestâne, 261, 319, 400, 427, 537
 Mestâne, 468
 mestânedür, 389
 mestânemi, 353
 mestâneye, 468, 502
 Mestân-ı mey-i 'ışk, 320
 mestânuñ, 420
 meste, 525
 mest-i cām-ı bezm-i 'ışk, 333
 mest-i cām-ı 'ışk, 457
 mest-i cām-ı pāk-ı sahbâ-yı şühüd, 460
 mest-i gülşen, 389
 Mest-i lâya'kıl, 502
 mest-i maħabbet, 373
 Mest-i medhûş-ı şerâb-ı cām-ı pāk-i
 vaħdetüz, 440
 mest-i sahbâ, 445
 mestür, 412, 469
 meşakķatuñ, 237
 meşâm-ı âleme, 368
 Meşâm-ı cāna, 209
 meşâ' il-efrüz, 239
 meşhürdür, 486, 502
 meşķ-ı cünün, 495
 meş'al, 573
 Meş'al-efrüz-ı serâperde-i dîn ü imân,
 223
 Meş'al-efrüz-ı serâperde-i miħnet, 341
 meşrebden, 286
 meşrûh, 513
 metâ' ı, 300, 412
 metâ' -ı dehre, 521
 metâ' -ı dehri, 292
 metâ' -ı devleti, 215
 metâ' -ı hüsünin, 391
 Metâ' -ı ma' rifetdür, 361, 362
 metâ' -ı 'ışka, 536
 metâ' ın, 572
 metâ' uñ, 248
 metn-i dürer, 218
 mevâlid-i şülâş, 242
 Mevâlid-i şülâş, 405
 Mevâlidün, 251
 mevc-i çini, 605
 mevcüd-ı kâmil, 278
 mevhüm, 565
 mevlâ, 250
 Mevlâ, 332
 mevlâsına, 470
 Mevrüd, 244
 mevsimi, 397
 Mevsim-i faşl-ı bahâra, 517
 mevsim-i 'ış, 480
 meşşüf, 304
 mevtine, 599
 mevzün-ķâmetin, 348
 mey, 323, 359, 389, 450, 509, 556, 564
 Mey, 502

- meydān, 501, 542, 554
 meydāna, 468, 515, 539
 meydānda, 534
 Meydānı, 245
 Meydān-ı ğamda, 546
 Meydān-ı maḥabbette, 422
 meydān-ı nazm, 503
 meydān-ı nazma, 371
 meydān-ı sinemde, 421
 meyde, 383
 meyden, 416
 meydür, 217
 meye, 409
 mey-ḥāneci, 249
 mey-ḥānede, 464
 mey-ḥānedür, 389
 mey-ḥānelerde, 248
 mey-ḥāneye, 483
 Mey-ḥāneye, 497
 mey-i aḥmer, 402
 mey-i al, 547
 mey-i alı, 249
 mey-i alile, 400
 Mey-i cām-ı Cemi, 559
 mey-i ğafletle, 308
 mey-i gül-ğün, 329
 mey-i gül-ğünü, 348
 mey-i gül-rence, 373
 mey-i la' lüñ, 499
 mey-i melāl, 490
 mey-i merg, 336
 Mey-i nāb, 451
 mey-i 'ışkdan, 506
 mey-i sāğar, 322
 Meyil-i mey, 249
 Meykede, 347
 meykedelerde, 319
 meyl, 214, 250, 264, 267, 300, 387, 389,
 391, 433, 436, 438, 451, 454, 470, 494,
 506, 515, 522, 539, 558, 567, 608
 Meyl, 305, 330, 335, 392, 470, 488, 514
 meyle, 582
 meyli, 301, 564
 Meyli, 488
 meyl-i bezm-i cān, 391
 meyl-i bezm-i keşreti, 470
 meyl-i denī, 300
 meyl-i dil, 387
 meyl-i kenār, 567
 meyl-i murğ-ı dil, 389
 Meyl-i tevḥīd, 279
 meylüm, 389
 meyyāl, 246, 409, 472
 Meyyāldür, 387
 mezā, 468
 mezāk, 362, 410
 Mezāk, 406
 mezākı, 253, 338
 mezārüm, 486, 495
 mezellet, 425
 mezellet-i dehr-i ḥarābdan, 243
 mezhebden, 286
 Mezheb-i 'irfān, 274
 mezīd-i dehr-i suḥen-dān, 293
 mezmüm-i 'ālem, 513
 mezra'a-ı dilde, 410
 Mezra'-ı dilde, 455
 mı āb-ı ḥayvān, 351
 Mısr, 272
 Mışra, 507
 Mısır, 562
 Mısrı, 248
 Mısr-ı şafā, 463
 Mıştar-ı kilik-i każā, 224
 mi, 410
 mi āyine-i pür-şafā, 354
 micmer-i gül, 269
 micmer-i pür-nār, 412
 micmeridür, 432
 midād, 409
 Midḥatin, 281
 miftāḥ-ı der-i huld-ı berīn, 490
 mihān, 300
 mihek-i fikrete, 246
 miḥengine, 441
 mihmān, 208, 339, 460
 miḥnet, 394, 414
 miḥnet, 284, 296, 331, 364, 367, 467, 501,
 507, 566, 578
 Miḥnet, 544
 miḥnete, 302
 miḥneti, 201, 227, 517
 miḥnet-i āzār-ı maḥabbet, 345
 Miḥnet-i fitne-i devrāndan, 289
 miḥnet-i gül, 532
 miḥnet-i hicrāne, 279
 miḥnet-i serin, 492
 Miḥnet-i zülf-i dü-tāsiyla, 553
 miḥnetile, 305
 miḥnetinden, 212
 miḥnetle, 211
 mihr, 203, 217, 291, 323, 335, 372, 374,
 441, 446, 523, 525, 562, 572
 mihr ü meh, 204, 238
 miḥrāb, 423
 miḥrāba, 494
 Miḥrāb-ı ham-ı ebrü-yı cāneye, 469
 miḥrābına, 455
 miḥrābveş, 327
 Miḥre, 217
 mihrı, 518
 mihr-i āsmān-ı rif' atüz, 440
 mihr-i cemālühle, 291
 mihr-i draḥşān, 420
 mihr-i dili, 257
 mihr-i felek, 216, 418

- mihr-i gerdün, 540
 mihr-i kamer, 455
 mihr-i leṭāfet, 299
 mihr-i maḥabbet, 455
 mihr-i mücellāsın, 341
 mihr-i münevver, 396
 mihr-i nūr-efṣāniyuz, 442
 Mihr-i 'adlūñde, 219
 mihr-i 'ālem-tāb, 327
 Mihr-i 'ālem-tāb, 404
 mihr-i 'ālem-tāba, 494
 mihr-i 'ālem-tābı, 542
 Mihr-i 'ālem-tābı, 513
 mihr-i 'ālemüñ, 384
 mihr-i 'ināyet, 402
 mihr-i pür-envāre, 450
 mihr-i pür-envār-ı ḥüsn, 511
 mihr-i raḥşāndur, 381
 Mihr-i ruḥına, 490
 Mihr-i ruḥsārını, 456
 mihr-i ruḥuñ, 573
 Mihr-i ruḥuñda, 301
 mihr-i rüyuñdan, 525
 mihr-i sun'-ı kām-baḥş-ı ins ü cān,
 229
 mihr-i şevket, 380
 mihr-i vefā, 259, 380
 mihrin, 461, 502
 mihrine, 476, 486
 mihrini, 280
 mihrüñ, 213, 250, 415, 568
 Mihrüñ, 425
 mihrüñden, 531
 Mihrüñi, 339
 mihter, 200, 203, 204
 mihter-i 'ālī-tebār, 217
 miḥver-i gerdün-ı şecā'atdūr, 224
 miḫdārı, 418, 520
 miḫdārıncadur, 453
 mil, 486
 milād, 203
 millet, 236
 millet-i İslāmdan, 312
 milletümdür, 253
 mīm, 491
 mīmāsā, 326
 minber, 423
 minberde, 421
 Minber-i cāmi'-i gülşende, 221
 mine'l-mā' külle, 217
 minnet, 366, 379, 382, 390, 510
 Minnet, 347
 minnetdūr, 525
 minnetin, 367
 minnetini, 570
 minnetler, 285
 Minnetuli'llāha, 368
 Minnetu'llāh, 567
 mi'mārlıg, 457
 MİR Mehemmed Paşa, 598
 Mir'āt-ı kaḫeḫden, 323
 mīr-i ḫāşuñ, 252
 mīr-i 'āşıḫān, 448
 mīr-i suḫen, 218
 mīr-mīrān-ı Meḫemmed, 252
 mir'āt, 345, 417
 Mir'āt-ı çerḫ, 231
 Mir'āt-ı dil, 424
 mir'at-ı dil ü cāna, 261
 Mir'āt-ı dilde, 527
 mir'āt-ı ḫāṭırdan, 514
 Mir'āt-ı ḫüsnine, 372
 mir'āt-ı ḫalb-i pākımüz, 432
 mir'āt-ı ḫalbüñ, 400
 mir'āt-ı luṭf-ı şehr-yāri, 557
 mir'āt-ı muşaffā, 268
 mir'āt-ı mücellādan, 477
 mir'āt-ı pākümdür, 379
 Mir'āt-ı ruḫuñ, 489
 mir'āt-ı ruḫuñda, 406
 mir'āt-ı rüy-ı şāhid-i taḫdirdür, 339
 mir'āt-ı rüy-ı yārde, 398
 mir'āt-ı rüyüñ, 517, 542
 Mir'āt-ı şun'-ı ḫālık-ı Ekber, 396
 mir'ātına, 214, 353, 453, 513
 mir'ātını, 407
 mişadumdur, 495
 MİRza Beg, 396
 MİRzā-yı mekārım-efzā, 597
 mis, 445
 mişāl, 246, 247, 448, 452, 480
 mişāl-ı silsile, 266
 mişāl-ı zülmet, 291
 mişāl-ı āyine, 273
 mişāl-ı bāg-ı cinān, 235
 mişāl-i başar, 596
 mişāl-i bedr-i felek, 232, 300
 mişāl-i berḫ, 461
 mişāl-i deryādur, 546
 mişāl-i gird-bād, 358
 mişāl-i gülsitān, 208
 mişāl-i ḫār, 412
 Mişāl-i ḫoḫça-bāzān, 206
 mişāl-i min muḫlis-i bestān, 247
 mişāl-i nā-yāb, 538
 mişāl-i 'anḫā, 464
 mişāl-i raşāş, 452
 mişāl-i sım, 302
 Mişāl-i tuğ-ı şāhı, 205
 misāl-i zāmırān, 227
 mişālüm, 495
 Miskden, 526
 misk-i ezfer, 203
 misk-i ḫutenden, 454
 misk-i Rümī, 451, 527
 Misk-i Rümī, 228, 483

- Miskin, 512
 miskîn, 523
 Miskîn-dilân-ı bargeh-i ber-terüñ, 230
 miskîni, 394, 446
 miskînlik, 228
 miskînüñ, 540
 mişl-i ferkadân, 226
 mişlin, 374
 mişlün, 449
 mişeye, 270
 Mive-i bâğ-ı vişâl-ı dil-beri, 605
 Mive-i la'lidür, 352
 mive-i şirine, 545
 mive-i yâr, 362
 mivesi, 263
 Mivesiz, 270
 miyân, 201, 207, 525
 miyâne, 410
 miyânedür, 386, 387
 miyân-ı âb, 513
 miyân-ı cüyda, 384
 miyân-ı meclise, 232
 miyân-ı recâ, 527
 Miyânın, 532
 miyânında, 250
 Miyânum, 260
 miyânuñda, 414, 473
 Mizâc-ı ma' deletün, 237
 mizâna, 247
 mizân-ı idrâk, 478
 mizân-ı 'ibret, 562
 mü, 387, 394, 484, 553
 Mü, 567
 mü-be-mü, 375
 mucîb, 332
 Mufahhamdur, 203
 mufîzu'l-berekât, 268
 Muğannî, 556
 muğâyirdür, 249
 muğbeçe, 411
 muğbeçenüñ, 420
 muğber, 200, 510
 Muğeylân-ı müjem, 527
 muğlağ, 314, 405
 muğtenem, 505
 muğakçak, 403
 muğakçak, 394
 muğakçar, 367, 501
 muğâl, 293, 385, 487, 530
 muğâlif, 332, 458
 muğalled, 254
 Muḥammed, 203, 207, 298
 muḥammer, 319
 muḥanneş, 588
 muḥaşşal, 469
 Muḥaşşal, 272, 361
 muḥaşşâ, 389
 Muḥbir-i iḥbâr, 215
 muḥibbi, 197
 muḥibb-i ḥândân-ı Muştafâyuz, 427
 muḥibb-i şâdıq, 337
 Muhîn-i küfr ü mübin, 236
 muḥkem, 345, 474, 501, 573
 muḥlişlerin, 311
 Muḥtâc, 196
 muḥtâcıdur, 217
 muḥtaleler, 493
 Muḥtelifdür, 314
 Muḥzır-ı çeşm-i belâ-engüzüne, 456
 muḥâbil, 241, 489
 Muḥaddemât-ı şafâdur, 237
 muḥadder, 396
 muḥârin, 352
 muḥârin-i i' câz, 237
 Muḥarrer, 472
 muḥarrerdür, 374, 537
 muḥavves, 408
 muḥayyed, 335, 428
 Muḥîm-i küy-ı dil, 302
 muḥtaşar, 213
 muḥtebes, 445
 muḥtezâsınca, 509
 muḥtezâyı, 328
 muḥtezâ-yı derd-i 'ışk, 511
 muḥtedâ, 232
 mûlar, 381
 mum, 501
 Mümiyân-ı ḥüsn, 413
 mûnis, 445
 Munḳariż, 210
 Munḳatı', 479
 muntazır, 498
 Muntazır, 401
 Muntazırdur, 216
 mu'abbir, 331
 mu'âdil, 243
 mu'âdili, 267
 mu'âdil-i bây-ı vech-i kân, 237
 Mu'allâ, 253
 mu'allâdur, 203, 485
 mu'allim, 520
 mu'âmelede, 378
 mu'ammâdur, 513
 mu'arrâdur, 203
 mu'aḫḫar, 511, 557
 mu'ayyen, 273
 mu'ayyenât-ı vücudum, 328
 mu'azşam, 377
 mu'azşamdur, 203
 mu'ciz, 407
 Mu'ciz-i la'l-i lebün, 415
 mu'ciz-i yuḥyi'l-'izâm, 301
 mu'ciz-i Yuḥyi'l-'izâm, 333
 mu'cizünü, 559
 mu'îni, 528
 mu'în-i dîn u düvel, 236

- Mu'izz-ı mülket, 236
 mu'tād, 253, 261, 567
 mu'tāduñdur, 259
 mu'tāduz, 428
 mu'tedil, 532, 543
 Mu'tedil, 225, 368
 mu'tekif-i ħānkehi, 463
 mu'ti-i Şeyh Bu'l-Vefā, 276
 mūr, 412
 murabba', 537
 murād, 328, 513, 569
 Murād, 204, 510
 murādı, 274
 Murādın, 248
 murādum, 220
 Murādum, 263
 muraşşa', 251, 388, 515
 murğ, 264, 504
 Murğ, 216
 murğa, 411
 murgān, 408
 Murgān-ı dil, 465
 murgān-ı hoş-elhān-ı çemen, 268
 murğı, 318, 386, 484, 539
 murğ-ı āşyān-ı bedende, 552
 murğ-ı bī-pīr, 587
 Murğ-ı cān, 356
 Murğ-ı cānum, 297, 530
 murğ-ı çemen, 221
 murğ-ı dil, 401, 510
 Murğ-ı dil, 352, 553
 murğ-ı dilüm, 377
 murğ-ı ħayālūñ, 465
 murğ-ı hevā, 434
 murğ-ı hoş-elhān, 352
 murğ-ı hümā, 571
 murğ-ı nihāl-ı gülşen, 609
 Murğ-ı revān-ı düşmene, 234
 murğ-ı seher, 215
 murğ-ı vaşıl, 463
 murğ-ı vişāle, 502
 murğına, 444, 465, 471, 610
 murğını, 364, 512
 murğ-i çemen, 205
 Murğlar, 552
 murğzār, 476
 Murğzār-ı 'ālemūñ, 441
 murğzārın, 441
 murğzārında, 262
 mūrı, 559
 mūr-ı pā-mālum, 367
 mūr-ı za'if, 351
 mūr-şifat, 299
 murtezā, 578
 mūrveş, 214
 Muşaffa, 561
 Muşaffā, 374
 muşaffādur, 203
 muşāhib, 477
 muşanna', 385
 muşavver, 603
 Mūsāyā, 289
 Mūsā-yı Kāzım, 281
 muşhaf, 606
 Muşhaf-ı 'ārızın, 356
 muşibet, 481
 mustakar, 220
 Muştafa, 578
 Muştafa Paşa, 588
 Muştafa Paşa-yı mülhid, 588
 muttaşıl, 479
 Muttaşıl, 402
 muţarrādur, 485
 muţī'-i fermānı, 298
 muţī'-i ħük-m-i nebī, 236
 Muţī'üz, 350
 muţlağa, 203
 muţlağā, 197
 muţrib, 534
 Muţrib, 321, 397, 552
 Muţrib-i bezmūñ, 479
 muţtalı', 378
 muţtaşıl, 536
 muvāfiq, 224
 muvāfiqça, 401
 mūya, 219, 604
 Mūya, 465
 mūy-ı miyānı, 386
 mūy-ı miyānuñ, 516
 mūy-ı siyāhı, 430
 mūy-ı siyeh, 458
 mūy-ı miyānı, 526
 muzā'af, 449, 503
 muzmer, 201
 muzmerr, 201
 muztarib, 219
 Mü'minlere, 306
 mübah, 344
 mübāhı, 305
 mübārek, 525
 Mübārek Mirzā, 597
 Mübārek Mirzā, 598
 mübeddel, 544
 Müberka', 561
 Müberrādur, 203
 mübhem, 482
 mübtelā, 233, 281, 462
 mübtelālar, 413
 mübtelāları, 544
 mübtelāsi, 449
 mübtelā-yı elem, 304
 mübtelā-yı zār, 412
 mücāhirdür, 248
 mücellā, 304, 469, 510
 mücellā-yı tecellī, 469
 mücerred, 435, 513

- Mücerred, 379
 mücessem-rüy-i hüsn, 477
 müctemî', 405
 müdâhindür, 386
 müdâm, 216, 220, 251, 321, 326, 372,
 378, 398, 402, 430, 452, 457, 477, 491,
 506, 515, 518, 570, 592, 593
 Müdde'âsın, 317
 müdde'âya, 237
 müdgam, 200
 müdgamdur, 503
 müdgammış, 449
 müdmin-i bâde, 249
 müdrike, 557
 Müdriki, 563
 müebbed, 254, 305
 müfîz, 217
 mühendis, 445
 müheyyâ, 239
 müheyyâ, 338
 mühlikdür, 386
 mühmel, 201
 mühr, 549
 Mühr, 544
 mühri, 216
 Mühr-i mihr-i Aḥmedî, 329
 mühr-i Süleymân, 452, 538
 mührin, 312
 müjde, 222
 müjde-i râḥat-resân, 235, 310
 müjdeler, 447
 müje, 332
 müje-i ḥün-âlûd, 411
 müjem, 481, 486
 müjeñden, 215, 421
 Müjenüñ, 424
 müjgâni, 481
 Müjgân-ı ḥadeng-efkene, 548
 müjgânuñ, 403, 558
 Müjgânuñ, 378
 mükedder, 515, 576
 mükemmel, 293
 mükerrem, 445
 mükerremdür, 203
 mükteseb, 282
 mül, 380, 399, 483, 487, 488, 502
 mülâkî, 252
 mülâyim, 251, 549
 mülâzemet, 419
 Mülâzımân-ı Cenâb-ı Hâḡ, 303
 mülâzumdur, 219
 Mülhem-i ġayb, 598, 599
 mülḥid, 588
 mülke, 374
 Mülketet-bâşed, 220
 Mülketi, 597
 Mülket-i dil, 377
 mülket-i Hindüñ, 541
 mülket-i ihlâsı, 466
 mülket-i küffârı, 311
 mülketin, 261, 375, 402
 Mülketüñde, 215
 mülk-i çemen, 221
 mülk-i derüni, 449
 mülk-i dil, 472
 mülk-i dil-i şeydâya, 402
 mülk-i dil-i zâre, 404
 Mülk-i ma'ârif, 294
 mülk-i meleküt, 574
 mülk-i 'adem, 503
 Mülk-i 'ademe, 435
 mülk-i 'adû, 241
 mülk-i 'ışkuñ, 425
 Mülk-i suḡende, 562
 mülk-i şehâdet, 252
 mülkine, 270, 347, 539, 563
 mülkini, 206, 361, 390, 551
 mülkinüñ, 421, 442
 mülksüzdür, 206
 mülküñdür, 349
 mülüne, 541
 mümâşil, 510
 mümkin, 205, 562
 Mümkin, 315, 513, 587
 mümkindür, 207, 264
 mümtâz, 203, 279, 413
 mümteni', 532
 münâfık, 441
 münâsib, 343, 465
 Münâsib, 251
 müncelî, 280
 müncemid, 210
 Mündericdür, 229
 münevver, 268
 Münevver, 235, 260, 263, 343
 Münfa'il, 415
 münfaşıl, 479
 münfek, 326, 526
 münḡarif, 237
 Münhasıf, 596
 münîr, 291
 münḡâd, 216, 349
 Münḡâd-ı emr-i ḡâdim-i ḡâk-i derüñ,
 231
 münḡarı, 608
 münkesir, 583
 Münkesir, 268, 563
 münkesirü'l-bâl, 506
 münkeşif, 468
 münkir, 234
 Münkirân, 225
 mün'akis, 325
 mün'imlerüñ, 278
 müntaġî, 596
 Müntaġış, 453
 Müntehâ, 240, 439

muntehāsından, 249
 muntehib, 343
 munteşer, 217
 mü'ekked, 306
 mü'min, 307
 Mü'min, 527, 546
 Mü'minlere, 306, 307
 mü'minüñ, 276
 mürde, 332, 392
 Mürde, 225, 344, 545
 mürde-i bād-ı hazān, 209
 Mürdeler, 415, 438, 559
 mürdelere, 268
 Mürdeveş, 512
 mürdeye, 397
 mürdeyi, 528
 mürekkebe, 429
 Mürîd-i bezm-i fenâdur, 349
 Mürîd-i pîr-i 'ışkuz, 426
 mürîdini, 290
 Mürşid, 393
 mürşide, 528
 Mürşid-i ehl-i tarîkat, 276
 mürtebiğdür, 536
 mürüvet, 284
 mürüvvet, 350, 367, 464, 545
 mürüvvet-güherinüñ, 270
 müşābih, 524
 müsā'id, 259, 361, 382
 Müsā'id, 531
 müseddes, 475
 Müseddes, 271
 müselleme, 365, 456
 müselleme-i rüy-i zemînsin, 300
 müsellemler, 203
 müselsel, 472
 müstağni, 216, 367
 müstağni, 449
 Müstağrak, 305
 müstağim, 578
 Müstecāb, 298
 müştred, 370
 müsteħab, 344
 Müsteħakdur, 345
 müsteliz, 198
 müstemend, 266
 Müstemend, 607
 müstemendi, 213
 müstemendüñdür, 204
 müsteşār, 595
 müstetir, 294
 Müstetir, 228
 Müstetirdür, 229
 müşābih, 524, 525
 müşāhid, 277
 müşerref, 291, 304, 445
 müşg-i Hutun, 376
 müşîr, 595

Müşk, 464
 müşkil, 257, 315, 345, 481, 513, 548, 566
 müşkile, 550
 Müşkîn, 544
 müşkîn-resen, 520
 müştākı, 560
 müştemil, 229
 müşterisi, 391
 müteħayyir, 420
 Müteħeyyi, 240
 mütenāhî, 283
 mütenağkur, 387
 mütenebbih, 303
 müte'āl, 480
 Müttefiğdur, 280
 müttehidü 'z-zāt, 322
 müttekâ-yı zer-keş-i cāha, 257
 müyescer, 369
 müyesser, 383, 457, 462, 561
 müzāhirde, 322
 müzeyyen, 480, 497

N

N'eyler, 256
 N'ola, 224
 nā-, 342
 nā-çār, 585
 nā-çizdür, 415
 nādān, 597
 nā-dān, 246, 410, 459, 507
 nā-dāni, 529
 nā-dānuñ, 448
 Nādim, 377
 nādire-i kevn ü mekān, 222
 nāfe-i Çîn, 269
 nāfe-i misk-i Tātārı, 556
 nāfe-mişāl, 290
 nāfesi, 549
 nāfi', 472
 nağam, 481, 504
 nağaretten, 251
 nā-geh, 214, 455
 Nā-geh, 489, 508
 nāgehān, 208
 nā-gehān, 226
 nā-gehān, 344
 nā-gehān, 583
 nağme-i şeh-nāza, 552
 Nağmesi, 297
 nağmesidür, 475
 nağmeye, 268
 nağcîr, 313
 nağcîr, 291
 nağcîr-i çerğ, 356
 nā-hemvār-ı baht, 346
 nāhîdden, 505
 nāhîd-i dil-nüvāz, 232

- nāhid-i felek, 239
 naḥil, 269
 naḥil-i Ḥaydar, 266
 naḥl-i ḥirāmānuḥda, 376
 naḥli, 520
 naḥl-i belādur, 373
 naḥl-i bend-i bostān, 205
 Naḥl-i ḳaddin, 215
 naḥl-i mevzūn, 540
 naḥl-i ‘āli-himmeti, 390
 naḥl-i sehi, 223
 naḥl-i sehī-ḳadd, 346
 naḥl-i ser-efrāḥte, 434
 naḥl-i vücūduḥ, 228
 nā-ḥoş, 308
 naḥv, 274
 nāil, 508
 Nāil-i fevz, 218
 nā-ḳābil, 315
 naḳd-ı dil-i nā-kāma, 411
 Naḳd-ı diller, 450
 Naḳd-ı eşküm, 603
 Naḳd-ı himmet, 229
 naḳd-ı ḳalbūn, 536
 naḳd-ı nemekīn, 410
 Naḳd-ı ‘aḳlum, 474
 naḳd-ı sirişküm, 609
 naḳd-ı vücūdını, 294
 naḳdi, 475
 naḳd-i belā, 500
 naḳd-i ḳalbi, 437
 naḳd-i ‘amel, 302
 Naḳd-i ‘ömrini, 521
 naḳd-i revān, 447
 naḳd-i sirişk, 330
 Naḳd-i sirişki, 552
 naḳdin, 274
 naḳdini, 395
 Nāḳış, 323
 Nāḳısuḥ, 449
 Naḳı, 282
 naḳil, 302
 naḳḳāş, 313, 336
 Naḳḳāş, 516
 Naḳḳāş-ı dīde, 481
 naḳḳāş-ı ḳudret, 570
 Naḳḳāş-ı sun‘-ı şemseleri, 387
 naḳl, 211
 naḳş, 202
 Naḳş, 315
 naḳşı, 418
 naḳs-ı ‘uyüb, 278
 naḳş, 239, 249, 441, 497, 570
 naḳşa, 358
 naḳşı, 341, 421, 452, 569, 576
 Naḳşı, 584
 naḳş-ı dil-ārāsın, 476
 naḳş-ı ḥad-i lāle-gün, 526
 naḳş-ı ḥaşır, 533
 Naḳş-ı ḥayālūn, 475
 Naḳş-ı ḥayāt-ı şebt, 230
 naḳş-ı ḥüb-ı dil-sitān, 225
 naḳş-ı māl, 595
 naḳş-ı murād, 211, 456
 naḳş-ı nigār, 517
 naḳş-ı nigīn, 312
 Naḳş-ı rengīn, 586
 naḳş-ı ruḥ-ı yāri, 603
 naḳş-ı sāde, 260
 nāḳūsı, 269
 naḳz, 202
 nālān, 256, 261, 334, 380, 470, 516
 nālān u ğiryān, 215
 nāle, 233, 271, 445, 475, 476, 547, 558
 Nāleden, 389
 Nāle-i cān-güdāz, 471
 nāle-i serdüm, 566
 nāleler, 330
 nālelerle, 564
 Nālem, 475
 Nāleme, 405
 Nālemüz, 428
 nālesi, 341
 nālesine, 352
 Nāliş, 395
 nām, 301, 360, 490, 491, 493, 553
 nām u nişānumdan, 263
 nā-maḥrem, 440
 Namāz, 201
 nāme, 268, 582
 nāmeler, 408
 nā-me’müle, 595
 nāmı, 240, 282, 394, 562
 Nāmı, 396, 581
 nām-ı bahār, 368
 nām-ı belā-yı hevāya, 199
 Nām-ı nāmīsini, 587
 nām-ı nengdür, 393
 nām-ı nigārı, 497
 nām-ı ‘ıd, 359
 nāmına, 221
 nāmını, 226, 375
 Nāmuḥ, 357
 nā-murād, 543
 nāmūsı, 269
 nāmūs-ı ğamın, 279
 nāna, 565
 na‘alçeñ, 497
 Na‘alçeñ, 522
 na‘b-ı ḳalb-i kesire, 322
 Na‘im-i muḳim, 254
 na‘lından, 313
 Na‘ller, 418
 na‘re, 341
 na‘re-i ‘uşşāk, 271
 na‘tu, 598

- na't-t-ı cemil-i zikrine, 207
 Na't-t-ı Resül, 573
 na'tuñı, 204
 nār, 313
 nāra, 257, 537
 nār-ı āhuñdan, 371
 nār-ı cehennem, 307
 nār-ı düzañdan, 210
 nār-ı fürkat, 330
 Nār-ı ğam, 242
 nār-ı ğama, 302, 479
 nār-ı ğamile, 228
 nār-ı hecre, 206
 nār-ı hecr-i yār, 448
 Nār-ı hevā-yı manşıb, 257
 Nār-ı qahruñ, 218, 313
 Nār-ı qahruñla, 241
 nār-ı maħabbet, 346
 nār-ı merge, 290
 Nār-ı miñnetdür, 484
 nār-ı miñnetle, 382
 Nār-ı miñnetle, 539
 Nār-ı miñnette, 279
 Nār-ı 'ışk, 395
 nār-ı 'ışkı, 205
 nār-ı 'ışk-ı yār, 461
 Nār-ı 'ışkuñla, 432
 nārvenlenmiş, 451
 naşb, 439
 naşbı, 583
 nāsda, 527
 nāşırdur, 250
 naşıb, 540
 Nāsihā, 275
 Naşihat, 606
 naşihatdur, 250
 naşı-ı fa'id, 361
 naşş u va'iddür, 373
 naşş-ı elif, 489
 nā-tüvāndur, 507
 nā-tüvānı, 390
 nā-tüvānum, 367
 Naţ'-ı gülşende, 508
 nā-ümüd, 227
 nāvek-fikenlikden, 261
 Nāvek-i cevruñ, 256
 nāvek-i dil-düz, 470
 Nāvek-i dil-düzüñüñ, 397
 nāvek-i müjġānuña, 427
 Nāviveş, 337
 nā-yābdur, 326
 nāz, 239, 261, 266, 272, 279, 351, 363,
 398, 399, 410, 415, 426, 454, 471, 473,
 477, 482, 525, 526, 557, 561
 Nāz, 563
 nazar, 387
 nazar, 198, 211, 214, 221, 226, 228, 229,
 232, 274, 275, 281, 288, 292, 305, 306,
 307, 330, 339, 343, 373, 382, 383, 392,
 398, 407, 412, 417, 423, 424, 449, 456,
 460, 473, 475, 480, 487, 500, 513, 514,
 518, 519, 533, 535, 541, 547, 551, 577,
 578, 582, 603
 Nazar, 205, 336, 427, 462, 531
 nazar-bīnā, 513
 nazarda, 373, 529, 530
 nazardadur, 605
 nazardan, 226
 nazarı, 378, 531, 571
 Nazarı, 491
 nazar-ı 'atıfet, 306
 nazar-ı pākine, 449
 nāzendeter, 220
 nāzeninümle, 531
 nāzı, 296, 542
 nazım-ı Türk'de, 521
 nāzır, 422, 531
 nāzırdur, 605
 nazır, 478, 603
 nazıre, 340
 nazıri, 366
 nazır-i Gülsitān, 453
 Nazırın, 272, 476
 nazırüñ, 527
 nazm, 357, 482, 517, 549
 Nazm, 430
 nazma, 403, 559
 Nazm-ĥāne, 340
 nazmı, 377
 nazm-ı belīgānemi, 524
 nazm-ı bī-bedeli, 565
 nazm-ı bülendüñde, 542
 nazm-ı cān-baħşum, 371
 Nazm-ı dendānuñ, 480
 nazm-ı menzili, 369
 nazm-ı muşaffā, 447
 Nazm-ı paküñ, 391
 nazm-ı selis, 366, 570
 nazmile, 492
 Nazmuñ, 420
 Nāz-perver, 353
 nāzük-bedenlikde, 527
 nāzükdür, 415
 Nāzük-nihāl, 578
 nāzük-nihāl-i erguvān, 448
 Nāzük-nihāl-i tāze, 229
 nāzük-'izār, 273
 ne, 197, 198, 201, 202, 219, 220, 222, 240,
 245, 251, 253, 259, 261, 266, 267, 275,
 276, 277, 291, 292, 295, 296, 298, 302,
 304, 305, 308, 320, 327, 328, 331, 336,
 343, 345, 350, 356, 360, 363, 364, 366,
 367, 368, 373, 378, 380, 381, 383, 390,
 391, 392, 393, 394, 396, 397, 402, 405,
 413, 415, 416, 417, 419, 420, 424, 425,
 430, 432, 436, 438, 441, 444, 449, 454,

- 457, 458, 460, 461, 465, 469, 470, 472, 481, 482, 483, 489, 502, 504, 507, 516, 518, 521, 532, 533, 535, 550, 551, 557, 561, 563, 566, 569, 577, 582, 589, 604, 606, 608, 609
- Ne, 201, 202, 207, 237, 241, 253, 260, 263, 264, 272, 285, 286, 296, 302, 304, 336, 342, 343, 349, 350, 362, 363, 364, 366, 367, 376, 386, 405, 406, 423, 437, 447, 454, 469, 470, 472, 476, 509, 525, 532, 533, 534, 536, 550, 551, 557, 559, 566, 567, 582, 583, 604, 612
- nebāt, 268
 nebātātı, 225
 nebek-i zer-feşān, 505
 nebī, 199
 nebī-i muhtār, 240
 Nebiyyü Mükerrerem, 200
 necâset-ğūr, 248
 necât, 460
 Necât, 451
 Neccâr-ı cihāngerd, 321
 necisdür, 249
 necme, 226
 necm-i çārem, 213
 necm-i dirahşān, 388
 necm-i hidāyet, 329, 341
 necm-i hidāyetdür, 332
 necm-i kehkeşān, 310
 ne-çizün, 219
 neden, 339, 465, 511
 Neden, 245, 303, 555
 nedendür, 267, 325, 445, 472
 nedimüm, 367
 nedür, 243, 286, 302, 336, 358, 360, 382, 385, 387, 470, 484, 600
 Nedür, 302, 358
 Nef, 298
 nefes, 256, 415, 523, 574
 Nefes-i mürşid, 449
 Nefes-i subğ, 268
 Nefha-i bād-ı bahār, 404
 nefha-i müşkîn, 207
 Nefha-i şubğ-i rebī, 368
 Nefha-i ülāda, 209
 nefhasından, 210
 nefh-i İsrâfildür, 504
 nefl, 589
 nef, 412
 Nef, 307
 nef u, 217, 275
 nefret, 264, 396
 nefreti, 388
 nefrin, 416
 nefsi, 201, 302
 nefsi, 439
 Nefsi, 470
 Nefsüm, 481
- nefsün, 249, 426
 Nefsün, 577
 Nefsüne, 512
 nefsüni, 491
 negühide, 286
 neheng-i yem, 224
 nehre, 264
 nehr-i Ceyhün, 446
 nehyini, 305
 neler, 443, 452, 473, 507
 Neler, 532
 nem, 260, 365, 369, 393, 425, 504, 603
 nemā, 588
 nemdür, 320, 426, 504
 neme, 409
 nemekîn, 409, 410
 nemi, 567
 Nem-i cüd, 208
 nemlenür, 417
 Nemmām, 306
 nengile, 595
 neresidür, 392
 nergis, 228, 475, 537
 Nergis, 420
 Nergisāsā, 407
 Nergis-i bāğa, 423
 nergis-i bīmārı, 467
 nergis-i bīmāruñ, 523
 nergis-i çeşm, 266
 nergis-i şehlāna, 603
 Nergis-i zerrinile, 226
 nergisün, 211, 259
 Nerimān, 413
 Nerimān-bağt, 347
 nerm, 413
 Nerm, 300
 neseb, 370
 nesebi, 306
 Neseb-i tāhir-i peyveste, 589
 nesebinden, 307
 nesi, 298, 392, 574, 577
 Nesim-i cān-fezā, 528
 nesim-i devlet-i Gāzî Girāy, 545
 nesim-i ferağ-efzā, 543
 nesim-i rüh-bağş, 225
 nesim-i sehhar, 553
 nesim-i şubğ, 209, 505
 Nesim-i şubğ, 443
 nesim-i şubğa, 390
 nesl, 307
 Nesl-i peygamberi, 589
 nesne, 234, 317, 412, 460, 507
 nesnede, 434, 576
 Nesrin-ğatun, 498
 neşāt-engiz, 534
 neşāt, 534
 neşāt-ı zamān, 517
 neşr, 412

- Neşr-i ihsân, 216
 neşr-i 'ulüm, 429
 neşv ü nemâ, 336
 neşve-i cām-ı bahār, 368
 Neşve-i cām-ı fenâ, 331
 Neşve-i esrār-ı cām-ı la' lüñ, 332
 Neşve-i feyz-i ilâhî, 383
 Neñice, 303, 510
 netice-i faşlu 'l-ñiñabdan, 244
 netice-i noksân, 237
 nevâl, 204, 217
 Nevâl-ı luñfını, 207
 nevâlini, 244
 nevâya, 397
 Nevâ-yı bülbül-i destân-serâya, 455
 Nevâ-yı bülbül-i feryâd, 379
 Nevâ-yı sine-küşâ-yı hezâr, 549
 nevâ-yı sünbüle, 537
 nevâz, 471
 nevâzişler, 542
 Nev-bâde-i bostân, 578
 nev-bahâr, 542
 Nev-bahâr, 268, 436
 Nev-bahâr-ı 'ömrüñüñ, 211
 nevbet, 331, 419
 nevbetin, 331
 Nevbetüñ, 382
 nevbet-zenüm, 330
 Nev-cüvânın, 348
 Nevha, 600
 nevhager, 434
 nev-ñatt, 343
 nev-ñatı, 495, 531
 Nev-'arüs-ı delir, 517
 nev'-i bâziçe, 226
 nev'-i beşer, 219
 nev'-i küsûf, 235
 nev-penc, 202
 nev-rüz, 225, 269, 469, 551
 nev-rüzdur, 505
 nev-rüz-ı sulñânî, 517
 nev-rüz-ı şâhî, 225
 Nev-rüziyye, 220
 Nev-rüziyye-i Diger, 225
 nev-rüzumdur, 379
 ney, 234, 256, 285, 396, 466, 475
 Ney, 360, 564
 neye, 217
 neyki, 256
 ney-şeker, 234
 Neyyir-i burc-ı cemâl, 222
 neyyir-i burüc-ı himem, 236
 Neyyir-i devrânî, 389
 neyyir-i hayr-i 'ilel, 218
 Neyyir-i ma' rifet, 316
 neyyir-i ruhsârı, 467
 nezâresi, 387
 nezd-i Hañ, 612
 nezd-i ñam-ı zülfüñde, 334
 nezir, 552
 nişf-ı 'ilimdür, 529
 nice, 232, 267, 270, 281, 286, 348, 353,
 356, 365, 373, 413, 424, 447, 450, 463,
 468, 501, 508, 525, 527, 548, 567, 587
 Nice, 260, 264, 289, 296, 330, 335, 337,
 353, 385, 468, 471, 497, 506, 535, 565,
 577
 Nicesi, 358
 Nic'oldı, 350
 nic'olur, 406
 Nic'olur, 290
 niçe, 197, 204, 206, 207, 208, 209, 210,
 215, 222, 223, 229, 239, 240, 246, 253,
 266, 272, 304, 306, 314, 335, 338, 363,
 409, 441, 443, 445, 447, 464, 473, 486,
 492, 493, 500, 502, 529, 548, 565, 570
 Niçe, 223, 224, 227, 261, 262, 263, 268,
 272, 273, 284, 297, 353, 454, 466, 479,
 502, 509, 529, 536, 540, 542, 554, 557,
 582, 585, 600
 niçün, 210, 217, 256, 300, 303, 408, 410,
 459, 464, 502
 nifâkı, 253
 nigâh, 214, 226, 261, 424, 558
 nigâh-ı luñfile, 231
 nigâr, 239, 413
 niğâr, 457
 Nigâra, 421
 nigârâ, 256, 415
 Nigârâ, 341
 nigâre, 367
 nigâr-ı mâh-cebin, 586
 nigâr-ı sâzkâr, 508
 nigâr-ı simin, 505
 nigâr-ı suñen-şinâsım, 366
 nigârın, 441
 nigârım, 425, 454
 nigârıma, 460
 nigârıñ, 256
 Nigârıñ, 367
 nigezbân, 329, 554
 niğinsin, 299
 nihâl, 538
 nihâl-ı bâğ-ı cinân, 410
 nihâl-ı bâğ-ı ğamdur, 365
 nihâl-ı bâğımı, 520
 nihâl-ı erğuvânımdan, 263
 nihâli, 431
 niñâl-i büleñdüñi, 299
 nihâl-i gül, 476
 Nihal-i hoş-ñırâmuñ, 451
 nihâl-i ñaddinüñ, 560
 Nihal-i ñâmeti, 374
 nihâl-i nev-ñâst, 241
 nihâl-i ravza-i bañtum, 431
 nihâl-i sebzâr, 209

- Nihāl-i ser-bülendin, 367
 nihāl-i tazedür, 399
 nihāl-kāmetini, 266
 nihān, 206, 228, 235, 244, 258, 290, 310,
 395, 461, 491, 502, 511, 528, 597
 Nihān, 205, 206, 476, 562
 nihāyāt, 323
 nihāyet, 251, 329
 nīk, 299, 320
 Nik, 339
 Niķāb, 350
 niķāb-ı zülfile, 369
 nīk-a' māl, 247
 Nik-baht-i hayl-i kümmel, 218
 nīkū-şiyem, 578
 Nilde, 344
 Nīl-gün, 336
 Nil-i 'avātıf u gufrān, 237
 nīlüferi, 216
 ni' met, 201
 ni' met-baḥş, 236
 ni' metinden, 350
 nisābdan, 243
 nişār, 222, 224, 240, 318, 395, 539
 Nişār, 236
 nişārı, 336
 nisbet, 223, 327, 412, 527, 540
 nīse, 226
 nişān, 207, 296, 379, 391, 395, 421, 435,
 447, 448, 497, 548
 Nişān, 509
 nişāna, 505
 nişāne, 497
 Nişāne, 443
 nişānedür, 385
 nişān-ı maḫşada, 471
 Nişān-ı maḫşada, 238
 nişān-ı tīridür, 263
 nişānum, 482
 nişīmen-i cefā, 235
 nişīnsin, 300
 niteki, 319
 nitekim, 216, 289, 300, 474, 520
 Nitekim, 222, 224, 269, 344, 388, 463,
 496, 558, 562
 niṭāķı, 250, 252
 niyām, 491, 515
 niyām-ı ḫançerüñ, 414
 niyāz, 228, 279
 Niyāz, 204
 niyāzum, 201
 niye, 286
 Niye, 256
 niyyetüm, 383
 Niżāmü'l-Mülk, 595
 nizār, 404, 485
 nīze, 458
 nīze-i cān-düzı, 234
 Nize-i ḫün-riz, 397
 nīze-i tır, 270
 Nize-i tiri, 311
 nīzeler, 221
 Nizesin, 223
 n'eydügin, 598
 n'eydüginı, 406, 510
 N'eydügün, 455
 n'eyki, 500
 N'eyledi, 486
 N'eyler, 514
 n'eylesün, 531
 n'eyleyeyin, 519, 520
 n'eyleyin, 315
 N'eyleyin, 377, 422, 569
 n'eyleyiser, 426
 N'idügün, 298
 N'itdün, 372
 n'ķadar, 598
 Noķta-i dāire-i salṭanat, 223
 noķta, 526
 noķtadur, 565
 noķta-i ḫaṭṭ-ı ḫafā, 578
 Noķta-i nā-çizden, 391
 Noķta-i sikke-i simüñ, 245
 noķtanuñ, 346
 n'ola, 209, 215, 233, 256, 290, 291, 334,
 337, 340, 351, 352, 365, 367, 371, 373,
 384, 394, 396, 402, 409, 411, 412, 420,
 425, 426, 428, 429, 436, 444, 445, 455,
 460, 461, 464, 467, 472, 476, 488, 491,
 501, 506, 518, 526, 535, 538, 546, 560
 n'ola, 363, 413, 425
 N'ola, 208, 256, 291, 335, 370, 371, 419,
 426, 427, 428, 433, 496, 550, 551, 604,
 607
 N'ola, 205, 511
 n'oldı, 595
 Nūḫa, 306
 nuḫās, 202
 Nuķilden, 562
 nuķķād-ı bāzār-ı hikem, 578
 Nuķl-i 'ārif, 383
 Nuķre-i eşk-i revānum, 247
 nuķre-i eşküm, 246
 Nuķre-i ḫāliş, 240
 Nuķre-i ḫām, 499
 nuķre-i ḫāmı, 499
 nuķre-i sirişküme, 605
 nuķūd, 233
 nūn, 491, 540
 nūr, 412, 582
 nūr u cilā, 241
 nūra, 365, 524
 nūr-dide, 562
 nūri, 252, 523, 559, 576, 596
 nūr-ı bahār, 223
 nūr-ı başar, 219, 424

Nür-ı cemāl-i Haqqdur, 403
 nür-ı cemālüh, 261
 nür-ı cevher-i nā-yāb, 374
 Nür-ı çeşm-i Hâzret-i Zehrâ, 281
 nür-ı dîde, 605
 Nür-ı didem, 603
 nür-ı fazlını, 294
 nür-ı felekde, 335
 Nür-ı mihr, 315
 nür-ı mihrühile, 329
 nür-ı mübînsin, 299
 Nür-ı ‘adlühle, 216
 nür-ı ‘ayn, 517
 Nür-ı ‘aynu’l-‘ârifin, 281
 nür-ı ‘izzet-i Gâzî Girây, 545
 nür-ı ruhuñ, 370
 nür-ı tecellî, 276
 nür-ı vechühden, 445
 nürü, 441
 nürsın, 510
 nürüh, 332
 nürunla, 273
 Nüşa-i tab’-ı güherbârı, 470
 nuşret-i deyyân, 237
 nuşret-i dîn-i Hânefi, 270
 nüş, 211, 281, 337, 338, 345, 470, 510,
 525
 Nüş, 432
 nüş-ı cāmegir, 550
 nüşünüñ, 334
 Nüşrevân-ı nîk-rây, 310, 311, 312, 313,
 314
 Nüşrevân-ı ‘adlühle, 233
 nuşka, 523
 nuşka-ı hayât, 241
 nuşkumla, 456
 nübüvvet, 203
 nücüm, 325
 Nücümüñ, 251
 nüfûs-ı qudsîden, 219
 nüñ, 242, 250
 Nükât-ı nazm-ı bedî’i, 237
 nükhet-i şâm-ı bahâr, 368
 Nükte, 440
 nükte-dân, 229
 Nükte-dân, 229
 nükte-i Feyzî, 375
 Nükte-i hâlüh, 409
 nükte-i rengînde, 531
 nükte-i seb’a’l-meşâniden, 510
 nükte-i sırr-ı dehen-i yâre, 455
 nükteyi cānâ, 357
 Nüküd-ı eşki, 371
 nümâ, 469
 nümâyân, 503
 Nümâyân, 588
 nümüdâr, 239
 nümüne, 504

nümunedür, 387
 nüshadur, 229
 Nüşa-i hüsn-i cemâl-i lâ-yezâlîdür, 343
 nüshalarına, 404
 nüshamuz, 439
 nüshanuñ, 227
 nüvâz, 459
 nüvîd, 607
 nüzül, 558

O

o, 198, 199, 223, 232, 233, 237, 245, 246,
 247, 249, 250, 253, 256, 257, 258, 263,
 272, 283, 286, 289, 293, 294, 295, 296,
 299, 304, 307, 314, 316, 323, 334, 335,
 342, 343, 346, 356, 358, 360, 361, 364,
 370, 372, 375, 382, 387, 390, 391, 393,
 395, 399, 405, 406, 407, 408, 410, 413,
 414, 415, 416, 417, 418, 419, 426, 431,
 435, 437, 438, 444, 446, 448, 454, 457,
 458, 461, 469, 473, 477, 478, 482, 489,
 490, 495, 501, 502, 510, 513, 518, 519,
 520, 526, 527, 531, 536, 537, 542, 545,
 552, 554, 578, 580, 581, 582, 587, 588,
 596, 597, 601, 603
 O, 208, 236, 248, 260, 261, 271, 291, 337,
 371, 374, 394, 408, 443, 446, 448, 485,
 491, 493, 504, 515, 520, 533, 538, 565,
 566, 583
 ‘abâ’-yı dehre, 353
 ‘Abdî, 294
 ‘Abdu’l-bākî, 587, 592
 ‘abher, 203
 ‘âbide, 288
 ‘Âbide, 288
 ‘Âbidüh, 357
 ‘aceb, 201, 223, 259, 276, 283, 285, 286,
 325, 336, 344, 345, 365, 385, 398, 408,
 417, 423, 428, 459, 477, 479, 512, 519,
 520, 523, 539, 540, 560, 566, 569, 589,
 593
 ‘Aceb, 201, 261, 408, 450, 451
 ‘acebâ, 256, 416
 ‘acebdür, 415
 ‘Acebdür, 350, 370
 ‘acel, 304
 ‘acele, 285
 ‘Acem, 204
 ‘acîb, 432
 ‘Acz, 279, 280
 ‘adâ, 563
 ‘adâlet, 243
 ‘adâlet-pezir, 233
 ‘add-ı gurer, 218
 ‘adem, 270, 365, 390, 516, 546

- ‘Adem, 206
 ‘adem-i iklimine, 224
 ‘ademle, 536
 ‘Adendür, 266
 ‘adet, 306, 419, 507, 562
 ‘adeti, 472, 503
 ‘adil, 260, 269, 592
 ‘adîmu ’l-emvâl, 247
 ‘adl, 233, 543
 ‘Adl, 275, 597
 ‘adle, 219
 ‘adli, 507, 598
 ‘Adl-i dâd-ı ‘Ömeri, 270
 ‘Adl-i Kısra-yı bahâr, 222
 ‘adl-i ‘Ömer, 218
 ‘adl-i Yezdânî, 568
 ‘Adlile, 233
 ‘Adlün, 215
 ‘adne, 269
 ‘adü, 216, 270, 417, 577
 ‘Adü, 476
 ‘adünuñ, 234, 538, 606
 ‘adüya, 234, 514
 ‘adüyi, 563
 ‘adü-yi bed-likâ, 497
 ‘adü-yi bed-nâmı, 349
 ‘Adü-yi nâ-sezâkârı, 556
 ‘adü-yi rû-siyâh, 558
 ‘Afîfizâde, 601
 ‘Afv, 295
 ‘Ağzundaki, 301
 ‘ahd, 460
 ‘Ahd-ı hûbâna, 565
 ‘ahd-ı şiyâm, 490
 ‘Ahdimizde, 460
 ‘ahdinde, 269
 ‘Ağd-ı tezevvüc, 242
 ‘ağd-i ‘ikâl, 569
 ‘ağd-i tezevvüc, 277
 ‘ākībet, 351, 395, 486
 ‘akıl, 302
 ‘ākıl, 358, 537, 612
 ‘ākıla, 570
 ‘ākılı, 409
 ‘ākılisen, 308
 ‘akibet, 390
 ‘Akībet, 531
 ‘ākībet, 356, 368, 520, 565
 ‘Ākībet, 246, 290, 316, 480, 539, 582
 ‘ākībet, 292
 ‘ākībet fülk-i felek, 332
 ‘ākībetü ’l-emr, 288
 ‘ākik, 415
 ‘ākili, 524
 ‘ākil-i ferhunde-fi‘âl, 246
 ‘ākiliseñ, 247
 ‘aql, 383, 404, 445, 452, 600
 ‘Aql, 272, 472
 ‘aql u efkârum, 201
 ‘aqla, 249
 ‘aqlı, 600
 ‘Aqlı, 384, 435
 ‘Akl-ı derrâküñ, 217
 ‘Akl-ı yâr, 457
 ‘Aqlımız, 440, 547
 ‘aqlın, 334
 ‘aqla, 538
 ‘aklum, 476
 ‘aqlum, 211, 406, 413
 ‘Aqlum, 467
 ‘aqlumı, 364, 395, 563
 ‘Aqlumı, 488, 493
 ‘aqluñ, 308
 ‘Aqluñı, 565
 ‘aks, 406
 ‘Aks, 214, 453
 ‘aksi, 489, 553
 ‘aks-i hâverdür, 491
 ‘Aks-i hâverdür, 526
 ‘aks-i hilâlüñ, 418
 ‘aks-i lebüñ, 409
 ‘Aks-i mir’ât-ı cemâl, 380
 ‘aks-i ruḥ-ı ferhundesı, 559
 ‘aksin, 344
 ‘aksine, 285
 ‘alâkam, 394, 472
 ‘alâmetdür, 477
 ‘alem, 546
 ‘âlem, 205, 209, 262, 280, 281, 282, 332, 356, 403, 407, 440, 441, 460, 533, 542, 547, 559
 ‘Âlem, 504
 ‘âlemde, 217, 227, 261, 298, 356, 357, 370, 437, 444, 448, 454, 464, 476, 478, 492, 502, 507, 512, 522, 534, 561
 ‘Âlemde, 363, 378, 514, 535
 ‘âlemden, 216, 367, 472
 ‘âleme, 228, 234, 242, 256, 516, 582
 ‘Âleme, 368, 423, 485
 ‘âleme Feyzî, 386
 ‘Alem-efrûḥte, 269
 ‘âlemi, 290, 305, 326, 348, 357, 439, 540, 548
 ‘Âlemi, 385
 ‘Âlem-i a’yânda, 275
 ‘alem-i âhı, 402
 ‘âlem-i bâlâdan, 513
 ‘âlem-i emrûñ, 463
 ‘âlem-i ezelden, 403
 ‘âlem-i ḥüsn, 445
 ‘âlem-i köhne, 225
 ‘Âlem-i ma’nâyı, 226
 ‘Âlem-i ‘ışkıyla, 461
 ‘âlem-i tecridden, 506
 ‘âlemleri, 533, 542
 ‘âlemmiş, 449

- ‘ālemüñ, 401
 ‘Ālemüñ, 442, 582
 ‘aleyhisselām, 301
 ‘Ali, 563, 564
 ‘Alī, 280
 ‘ālī, 348, 563
 ‘Alī’dür, 394
 ‘ālīdür, 542
 ‘ālī-himem, 578
 ‘ālī-himmetüz, 260
 ‘alil, 268
 ‘ālim-i ‘āmil, 594
 ‘ālim-i şahib-i hüküm, 405
 ‘ālī-nişāndur, 528
 ‘allāmeler, 408
 ‘Āmdur, 368
 ‘amel, 307, 404
 ‘ameldür, 307
 ‘amele, 537
 ‘amelüñ, 247
 ‘anāsina, 433
 ‘anber, 203, 269, 326, 412, 523
 ‘Anber, 464
 ‘anbere, 335
 ‘Anberi, 491
 ‘Anberin, 493
 ‘anberineye, 544
 ‘anbervāri, 557
 ‘Andelīb, 413
 ‘Andelībā, 333, 418
 ‘andelīb-i bāğ, 414
 ‘Andelīb-i dil-i zāre, 417
 ‘andelīb-i şahın-ı gülistān-ı kuds-i
 Hāq, 293
 ‘andelīb-i zāre, 395
 ‘Andelībüñdür, 522
 ‘anqa, 262
 ‘Ankālāruz, 260
 ‘Ankā-mişāli, 244
 ‘ankā-şifat, 512
 ‘Ankāyı, 571
 ‘Ankā-yı Kāf, 536
 ‘ankā-yı vücüdüm, 482
 ‘ankāyuz, 438
 ‘ār, 429, 490, 567
 ‘Arab, 204
 ‘araz-ı gülnāre, 406
 ‘Ār-ı ‘ārifdür, 214
 ‘ārızı, 374
 ‘ārız-ı dil-berde, 458
 ‘ārız-ı dildāra, 606
 ‘ārız-ı gülfāmuñdur, 487
 ‘ārız-ı gül-günüñ, 376
 ‘ārız-ı gül-nāra, 608
 ‘Ārız-ı pāküñe, 539
 ‘Ārız-ı yāre, 428
 ‘ārızın, 487
 ‘ārızını, 258
 ‘Arızuñ, 402
 ‘ārızuñ, 353
 ‘ārızuñ, 435
 ‘Ārızuñ, 414, 513
 ‘Ārızuñdur, 361
 ‘āri, 520
 ‘ārī, 237
 ‘ārif, 395, 454
 ‘Ārif, 278, 279, 506
 ‘ārifdür, 275, 276
 ‘āriife, 416
 ‘Āriife, 259, 444, 453
 ‘āriifi, 409
 ‘ārif-i billāh, 275
 ‘Ārif-i cān, 332
 ‘ārif-i şābit-ka-dem, 405
 ‘ārif-i şahib-nažaruñ, 259
 ‘Ārifler, 454
 ‘ārifüñ, 564
 ‘Ārifüñ, 469
 ‘Ārifüz, 429
 ‘āriyeti, 411
 ‘arız-ı kazā, 592
 ‘ar‘ar, 400
 ‘ar‘ardur, 271
 ‘Ar‘ar-ı şimşāduñ, 560
 ‘arşada, 568
 ‘arşa-i nazm, 571
 ‘Arşa-i nazm, 501
 ‘Arşa-i ‘ālemde, 452, 513, 542
 ‘Arşa-i ‘ālemi, 554
 ‘Arşa-i ‘ışık, 427
 ‘Arşa-i rezm, 270
 ‘arşa-i vuşlatda, 333
 ‘arşa-i zilletde, 409
 ‘arşanuñ, 442
 ‘arş, 204
 ‘Arş u kürsi, 334
 ‘Arşdan, 411
 ‘ārum, 201
 ‘āruñ, 303
 ‘arūs-ı hacle-i ihsāna, 243
 ‘arūs-ı maşdümetü’r-ricāl, 231
 ‘arūs-ı meserret, 235
 ‘arż, 276, 279, 334, 355, 369, 371, 430,
 456, 501
 ‘Arż, 243, 383
 ‘arza, 266, 589
 ‘arza-i cenāb, 267
 ‘arż-ı cemāl, 271, 554
 ‘Arż-ı cemāli, 295
 ‘arż-ı hāl, 421
 ‘Arż-ı hāl, 408
 ‘Arż-ı hüsn, 388
 ‘Arż-ı maşabbet, 505
 ‘arż-ı mehāret, 210
 ‘Arż-ı ruhsār, 398
 ‘Arż-ı taqşir, 520

- 'arzın, 487
 'arzına, 227
 'asā, 224
 'aşābı, 379
 'Aşā-yı Hazret-i Mūsā, 206
 'ases, 445
 'aşirdur, 249
 'Askerī, 282
 'asker-i mārı, 458
 'asker-i sultān-ı bahār, 220
 'askerini, 404
 'asrında, 597
 'āşık, 333, 441, 447, 492, 517
 'Āşık, 278, 279, 348, 373, 435, 470
 'āşık zelil, 351
 'āşıkā, 299, 320, 343, 344, 432, 482, 496
 'Āşıkā, 257, 259, 357, 360, 496
 'āşıkānedür, 386
 'āşıkān-ı dil-fikār, 210
 'āşıkdan, 483
 'āşıkı, 340, 462
 'Āşıkı, 430
 'āşık-ı āvāre, 438
 'Āşık-ı bī-çāre, 398
 'āşık-ı bī-iştiyāhını, 266
 'āşık-ı bīmār, 378
 'Āşık-ı didāruña, 477
 'āşık-ı dil-ḥaste, 388
 'Āşık-ı dil-ḥasteyi, 560
 'Āşık-ı dil-teşnenüñ, 474
 'āşık-ı ḥizmet, 490
 'āşık-ı māder-zāduz, 428
 'āşık-ı miḥnet-zede, 534
 'āşık-ı üryānıyuz, 335
 'Āşık-ı pāk-naẓardan, 424
 'āşık-ı şādık, 437, 465
 'Āşık-ı şādık, 280
 'āşık-ı şādıkdan, 264
 'Āşık-ı şādıkūñam, 516
 'āşık-ı serger, 464
 'āşık-ı sevdā-zedeler, 538
 'āşık-ı üftāde, 462
 'āşıklar, 421
 'Āşıklar, 543
 'āşıklara, 554
 'āşıkları, 271, 413
 'āşıklarına, 398
 'āşıklarūñ, 376, 519
 'Āşıklaruz, 431
 'āşıklaruz, 350
 'āşıkūñ, 384
 'Āşıkūñ, 279, 426, 469, 474, 521, 561, 563
 'Āşıkuz, 441, 442
 'atā, 500
 'atāķı, 254
 'atā, 240, 591
 'atādur, 318
 'atā-perver, 203
 'Avāma, 451
 'avn, 202, 205
 'avn-ı Ḥaķķ, 466
 'Avn-ı Ḥudā, 518
 'Avn-ı iḥbār-ı zafer, 269
 'Avn-ı Ḥaķķla, 429
 'av' avına, 442
 'ayān, 205, 382, 395
 'ayāndur, 290, 353, 528
 'Ayāndur, 249
 'ayār, 210, 536
 'ayāruñ, 441
 'Ayb, 319
 'aybı, 469
 'aybına, 436
 'ayıbı, 418
 'ayın, 537
 'ayın u 'iddür, 373
 'ayına, 325
 'Ayınei *el-mü'mini mir'atü aḥihi*, 308
 'ayn, 223, 274
 'aynı, 488, 493
 'ayn-ı ḥaḫādur, 198
 'ayn-ı ḥayāt-ı feyz-ı ḥaķķ, 325
 'ayn-ı mā-i ḥayāt, 294
 'ayn-ı müzāhirde, 277
 'Ayn-ı 'ālem, 311
 'Ayn-ı 'ibretle, 229
 'ayn-ı 'ināddur, 301
 'ayn-ı 'inäyetdür, 521
 'ayn-ı ridādur, 325
 'ayn-ı sitemdür, 245
 'ayn-ı vefā, 516
 'aynıdur, 198
 'aynına, 571
 'ayn-i 'inäyetdür, 521
 'aynile, 591
 'aynuñ, 251
 'ayyārlıg, 456
 'azāb, 340
 'azāb-ı Ḥudā, 527
 'azābından, 205
 'azābını, 484
 'azamet, 240
 'azārıdur, 208
 'azāsına, 206
 'Azāzil, 249
 'Azb, 340
 'aziz, 486
 'azizüm, 463
 'azm, 411, 492
 'Azm-ı rāh-ı şerī'at, 315
 'azm-ı sefer, 569
 'azm-i diyār-ı ğurbet, 411
 'Azm-i na'im-i cinān, 600
 'azm-i rezm, 229
 'Azm-i rezm, 216

‘azm-i teferrücuñe, 289
 ‘azm-i vaṭan, 520
 ‘Azrā’sına, 442

O

ocağı, 250
 ocağıdur, 393
 ocağında, 483, 501
 ocağdan, 561
 Ocağdan, 271, 272
 Ocaqlara, 251
 od, 570
 Od, 266, 381, 435
 oda, 228
 odı, 550
 odın, 539
 odına, 406, 458, 491
 odlar, 458
 odlara, 206
 odunuñ, 249
 odur, 203, 205, 231, 295, 305, 484, 577,
 587, 599
 Odur, 203
 oğlu, 272, 306, 501, 545, 554, 587, 594,
 601
 oğluna, 478
 oğlını, 529
 oğlunuñ, 271, 272

‘ıkd-ı, 416
 ‘ıķdu’l-lisān, 206
 ‘ıķ, 211, 246, 256, 259, 264, 279, 280,
 321, 322, 351, 355, 361, 367, 379, 381,
 390, 401, 422, 425, 426, 434, 445, 448,
 460, 461, 462, 463, 468, 479, 483, 487,
 494, 499, 501, 502, 504, 511, 513, 514,
 518, 530, 531, 538, 548, 550, 557, 558,
 562, 572, 604, 606
 ‘Işķ, 418, 470, 475, 483, 495, 517, 547
 ‘ıķ ehli, 379, 401
 ‘Işķ ehli, 404
 ‘Işķ ehline, 422
 ‘Işķ ehlinüñ, 392
 ‘ıķa, 398, 493, 496
 ‘Işķdan, 351, 452
 ‘ıķı, 209, 282
 ‘ıķ-ı dildāra, 426
 ‘Işķ-ı Hakk, 290
 ‘ıķ-ı ħired, 322
 ‘ıķ-ı Ĥudādan, 434
 ‘Işķ-ı Leylādan, 329
 ‘ıķ-ı nigār, 538
 ‘ıķına, 257
 ‘Işķına, 404
 ‘Işķında, 383
 ‘ıķile, 435, 548

‘Işķla, 514
 ‘Işķum, 394
 ‘ıķuñ, 256, 320, 342, 452, 483, 536, 547
 ‘Işķuñ, 518
 ‘ıķuñda, 346
 ‘ıķuñile, 483
 ‘Işķuñile, 462
 ‘İtr-ı nesīm-i zülfüñ, 553
 ‘ıtr-ı ‘atıfet-i Ĥazret-i Ĥudā, 231
 ‘ıtr-ı zülf, 203
 ‘ıyān, 225, 235, 435
 ‘ıbādetde, 288
 ‘ıbret, 278, 279, 292, 382, 441, 535
 ‘İbret, 414, 453, 507, 531
 ‘ıbretile, 288
 ‘İd, 284, 285
 ‘İdgāh-ı ‘arsa-i gülşende, 226
 ‘İdgehde, 359
 ‘İdgehi, 285
 ‘İd-ı vaşlına, 547
 ‘İdına, 492
 ‘İd-i ahķardur, 525
 ‘İd-i cānı, 536
 ‘İd-i ħüsnüñe, 342
 ‘İd-i nev-rüz, 226
 ‘İd-i visāle, 373
 ‘ıķābı, 322
 ‘ıķābından, 205
 ‘İķāl-ı ‘ıffeti, 302
 ‘ilāc, 257, 352, 419
 ‘İlāc, 370
 ‘ilācum, 512
 ‘ilācumdan, 407
 ‘illet, 366
 ‘illet-i cehliyle, 449
 ‘ilm, 281, 485, 546, 556
 ‘ilme, 219
 ‘İlm-i ābdan, 459
 ‘ilm-i ħakıķatı, 520
 ‘ilm-i iĥfānuñ, 476
 ‘ilm-i iĥyāda, 351
 ‘ilm-i nārencātda, 206
 ‘ilm-i ‘uşul, 455
 ‘ilmüm, 201
 ‘imārāt, 320
 ‘imāret, 303, 481
 ‘inādımuz, 257
 ‘inādur, 292
 ‘inān, 447
 ‘inānuñ, 555
 ‘irfān, 470, 597
 ‘irfāna, 550
 ‘irfānı, 278, 349, 453
 ‘irfānuñ, 442
 ‘İsā-şıfat, 284
 ‘İsāya, 333
 ‘İsī, 407
 ‘İsī-dem, 500

- 'İsî-şifat, 477
 'İsî-şifat, 397
 'İsmâ'îlin, 290
 'işmet-i ilâhî, 338
 'işyânı, 329, 452
 'iş, 340, 368, 455, 532
 'İş, 345
 'İş-i elem-i niş-i cefâkârına, 433
 'işret, 532
 'İşret, 368
 'işrete, 232
 'işretler, 285
 'İşümü, 349
 'işvesi, 389
 'itâbdan, 245
 'itâbı, 322
 'itâbuñdan, 351
 'itibârı, 551
 'izâre, 404
 'İzârı, 374
 'izâr-ı hâli, 338
 'izâr-ı yâra, 401
 'izârını, 243
 'izâruñ, 215, 360
 'izz, 367, 472, 580, 581, 612
 'İzz, 511
 'İzz-bâl-i felek, 524
 'izzet, 203, 204, 219, 220, 282, 291, 342, 427, 496, 587
 'İzzet, 441
 'izzeti, 295
 'izzi, 306
 'İzz-i vaşl, 457
- O
- oğ, 250, 489, 548
 oğt, 321, 378, 403, 491
 Oğıdı, 221
 oğların, 448
 oğlarına, 296
 oğudukça, 548
 Oğumagile, 455
 oğun, 427, 508
 oğur, 286, 551
 okurđı, 548
 oğurđı, 548
 Oğusun, 277
 Oğuyup, 286
 ol, 196, 198, 199, 203, 206, 207, 217, 218, 219, 221, 223, 225, 227, 228, 229, 231, 232, 234, 237, 240, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 254, 256, 260, 261, 262, 263, 264, 266, 267, 269, 271, 272, 274, 275, 276, 278, 279, 280, 283, 289, 291, 292, 293, 294, 296, 298, 300, 301, 303, 306, 312, 314, 315, 317, 318, 320, 326, 327, 328, 330, 331, 334, 337, 340, 341, 344, 345, 347, 348, 353, 356, 358, 359, 360, 361, 363, 367, 368, 369, 373, 375, 376, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 387, 389, 390, 391, 393, 394, 395, 396, 398, 399, 400, 402, 403, 405, 406, 408, 410, 411, 413, 415, 422, 424, 426, 430, 431, 437, 439, 441, 442, 443, 446, 447, 448, 450, 451, 455, 456, 457, 459, 460, 462, 463, 468, 470, 471, 472, 474, 475, 476, 478, 479, 480, 481, 484, 485, 486, 487, 488, 491, 492, 495, 497, 498, 499, 501, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 513, 516, 517, 518, 519, 522, 525, 526, 528, 530, 531, 532, 535, 536, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 547, 548, 549, 552, 553, 554, 555, 558, 559, 560, 561, 563, 565, 566, 569, 570, 571, 573, 577, 578, 582, 583, 596, 597, 603, 604, 607, 608, 609, 610
 Ol, 198, 211, 219, 230, 233, 235, 246, 269, 293, 295, 297, 298, 301, 318, 319, 339, 344, 347, 352, 357, 359, 373, 376, 378, 380, 383, 391, 394, 395, 398, 399, 406, 409, 444, 447, 449, 474, 485, 493, 499, 501, 510, 517, 526, 528, 534, 540, 546, 554, 559, 573, 577, 578, 582, 597, 606
 ol ser-keşân-ı mülk, 231
 ola, 198, 215, 225, 229, 230, 231, 235, 238, 247, 261, 270, 283, 285, 288, 298, 300, 305, 306, 315, 318, 326, 327, 328, 337, 347, 357, 358, 372, 376, 397, 410, 425, 432, 447, 457, 462, 463, 468, 479, 482, 490, 495, 512, 527, 528, 532, 543, 544, 545, 548, 554, 556, 559, 562, 565, 567, 573, 580, 591, 592, 597, 599, 604
 Ola, 209, 242
 olacağun, 308
 olagör, 228
 olaldan, 343, 361, 384
 olalı, 205, 223, 323, 352, 369, 388, 418, 501, 503, 524, 542, 559, 562, 568
 Olalı, 342
 olalum, 576
 olam, 546, 547
 Olam, 202
 olamaz, 241, 280, 356, 399, 557
 olamazlar, 496
 olan, 209, 217, 229, 234, 243, 246, 256, 261, 274, 284, 293, 298, 306, 318, 325, 328, 332, 333, 337, 353, 384, 388, 391, 392, 393, 406, 411, 433, 435, 436, 437, 444, 453, 458, 474, 482, 513, 514, 516, 519, 527, 529, 531, 534, 536, 537, 541, 562, 564, 580
 Olan, 201
 olana, 262, 458, 547
 olanda, 370
 olanlar, 470, 546

- Olanlar, 249
 olanuñ, 469, 568
 olanuñdur, 377, 378
 Olaruñ, 252
 olasin, 228
 Olasin, 212, 228
 olayın, 566
 olayum, 420, 421
 oldı, 199, 203, 205, 207, 208, 209, 210,
 211, 221, 222, 225, 226, 235, 237, 238,
 240, 245, 249, 251, 267, 268, 269, 270,
 277, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 289,
 290, 291, 294, 295, 296, 297, 311, 314,
 316, 317, 321, 322, 323, 325, 330, 338,
 342, 346, 347, 348, 350, 351, 352, 357,
 359, 367, 368, 370, 383, 386, 393, 404,
 405, 408, 409, 412, 421, 425, 439, 443,
 444, 445, 446, 457, 459, 466, 467, 468,
 472, 473, 475, 476, 480, 482, 486, 487,
 504, 507, 509, 510, 513, 517, 525, 526,
 531, 542, 543, 545, 549, 550, 551, 552,
 553, 554, 563, 567, 571, 576, 581, 582,
 583, 588, 591, 595, 596, 597, 598, 599,
 600, 605, 610
 Oldı, 210, 213, 216, 224, 239, 269, 282,
 316, 334, 354, 453, 490, 552, 572, 588,
 590, 591, 593, 595
 oldılar, 407, 551, 600
 Oldılar, 225, 239
 olduğı, 248, 294, 435
 olduğıçündür, 226
 olduğın, 312, 407, 432
 olduğına, 245
 olduğınca, 370
 olduğında, 588
 olduğını, 260, 416
 olduğum, 332, 444
 olduğuma, 497
 olduğun, 422
 olduğça, 260, 323, 498, 518, 562
 olduğça, 238, 270, 271, 310, 371, 408,
 471
 olduğda, 599
 oldum, 259, 271, 352, 367, 390, 413, 425,
 454, 456, 479, 492, 494, 495, 554
 Oldum, 536
 olduñ, 302, 451, 539
 Olduñ, 308, 563
 oldur, 203, 223, 282, 453, 532, 578, 594,
 601
 Oldur, 243
 olgıl, 280
 olğıl, 227
 olıcağ, 270, 370, 499, 573
 Olıcağ, 289, 595
 oldı, 587
 olına, 399
 olındı, 314
 olınmadı, 315
 olınmaz, 430, 535
 olınmazken, 458
 olınsa, 327
 olma, 227, 274, 278, 281, 288, 300, 340,
 356, 361, 378, 386, 438, 480, 487, 506,
 509, 520, 530, 562, 565
 Olma, 211, 288, 512
 olmada, 244
 olmadan, 210, 442
 olmadı, 271, 272, 315, 339, 376, 454, 489,
 493, 507, 513, 546, 554, 555, 563
 Olmadı, 277, 379
 olmadın, 349, 555
 Olmadın, 497, 505
 olmaduğın, 472
 olmaduğımı, 391
 olmaduğ, 459, 460
 olmaduñ, 468
 olmadur, 389
 olmağa, 227, 228, 239, 293, 360, 422,
 465, 469, 473, 560, 582, 605
 Olmağa, 277
 olmağıçün, 289
 olmağidi, 494
 Olmak, 576
 olmağ, 261, 264, 374, 381, 405, 431, 445,
 459, 461, 531, 558, 561
 Olmağ, 241
 olmağda, 379
 olmağdadur, 384, 385, 441, 474, 479
 olmağdur, 511
 olmağsızın, 315
 olmamağ, 435
 olmamışdur, 263
 olmasa, 224, 233, 246, 270, 394, 461,
 489, 501, 534, 573
 Olmasa, 210, 259, 387, 524
 olmasañ, 204, 443
 Olmasañ, 516
 olmasaydı, 208, 326, 356, 560
 olmasun, 228, 250, 424, 478, 506, 519
 olmaya, 306, 394, 465, 484, 486, 489,
 501, 545, 574
 olmayalum, 518
 olmayan, 210, 332, 564
 olmayasın, 358
 olmayıcağ, 422, 431
 olmayınca, 431, 460
 Olmayup, 576
 olmaz, 207, 211, 219, 220, 226, 227, 228,
 335, 337, 339, 344, 360, 361, 409, 411,
 430, 431, 433, 434, 435, 436, 454, 457,
 462, 469, 470, 472, 478, 485, 492, 499,
 507, 511, 512, 515, 527, 528, 540, 547,
 555, 560, 562, 565, 567, 568, 571, 577,
 591
 Olmaz, 233, 430, 434, 525, 566, 576, 592

- olmazdı, 208, 209, 317, 356, 476
 olmazdur, 246, 247, 249, 260, 338, 360
 olmazise, 430
 olmazsa, 338, 383
 Olmazsa, 481, 573
 olmazsam, 453
 olmazuz, 429
 olmuş, 225, 226, 261, 262, 263, 284, 290,
 326, 330, 336, 355, 385, 389, 402, 405,
 408, 422, 423, 448, 449, 450, 451, 452,
 453, 487, 488, 523, 567, 582
 Olmuş, 268
 olmuşam, 331, 518
 Olmuşam, 559
 olmuşdı, 222, 587
 olmuşdur, 272, 276, 376, 377, 421, 525
 Olmuşdur, 355
 olmuşiken, 382
 olmuşıdı, 268, 290
 olmuşidüm, 444
 olmuşiken, 494
 olsa, 197, 205, 207, 209, 216, 224, 257,
 263, 270, 273, 290, 292, 323, 325, 330,
 342, 344, 351, 370, 394, 395, 396, 405,
 409, 412, 413, 419, 422, 430, 432, 434,
 438, 442, 460, 461, 464, 465, 480, 485,
 487, 495, 499, 500, 530, 531, 532, 533,
 534, 536, 550, 553, 558, 560, 562, 564,
 566, 568, 595, 604
 Olsa, 241, 314
 olsağ, 350, 570
 olsam, 200, 367, 413, 444, 464, 483, 486
 olsañ, 211, 408, 438, 561
 olsaydı, 205, 216, 457
 olsun, 205, 217, 220, 221, 242, 250, 251,
 313, 332, 342, 343, 431, 438, 468, 486,
 499, 515, 516, 525, 532, 543, 556, 557
 oluban, 546
 oluğdur, 249
 olundu, 369
 olunsam, 413
 olunup, 294
 olup, 199, 208, 211, 216, 221, 222, 231,
 232, 234, 238, 241, 244, 245, 260, 262,
 263, 273, 281, 294, 304, 305, 308, 310,
 319, 326, 341, 352, 359, 360, 377, 382,
 387, 395, 401, 405, 411, 421, 429, 436,
 442, 445, 452, 454, 457, 465, 466, 478,
 483, 485, 486, 490, 494, 504, 506, 508,
 510, 514, 528, 537, 543, 545, 556, 560,
 567, 587, 599, 601, 605
 Olup, 504, 588
 olupdur, 202, 208, 223
 Olupdur, 341, 343
 olur, 214, 215, 216, 217, 220, 223, 224,
 228, 233, 234, 237, 238, 241, 245, 246,
 247, 248, 249, 257, 264, 269, 270, 272,
 279, 280, 288, 290, 292, 303, 306, 307,
 314, 315, 319, 323, 325, 330, 331, 335,
 340, 342, 344, 345, 346, 351, 353, 356,
 357, 361, 363, 365, 368, 370, 382, 388,
 395, 412, 415, 416, 419, 422, 423, 424,
 427, 430, 434, 435, 438, 439, 441, 443,
 445, 452, 457, 462, 463, 465, 471, 472,
 473, 475, 477, 480, 481, 488, 489, 496,
 500, 502, 507, 522, 525, 527, 528, 531,
 536, 539, 543, 544, 545, 558, 560, 562,
 566, 569, 603, 606, 612
 Olur, 206, 237, 238, 247, 271, 306, 332,
 350, 558, 564
 olurdı, 214, 224, 326, 327, 361, 364, 534,
 536
 olurise, 422
 olurlar, 246, 404, 445
 olursa, 205, 209, 234, 256, 257, 292, 301,
 332, 348, 378, 409, 439, 474, 507, 518,
 521
 Olursa, 341, 535, 560
 olursam, 370, 371
 olursañ, 264, 279, 378, 526
 olursun, 227
 oluruz, 319
 on, 595
 On, 439
 onıncıdur, 282
 onlarla, 280
 oñmaduğ, 438
 oñulmaz, 427
 onuñ, 587
 ‘Oşmān, 205, 280, 369
 ‘Ömer, 205
 ‘Ömr, 220
 ‘ömri, 224, 363, 425
 ‘Ömri, 425
 ‘Ömr-i dünyā, 325
 ‘ömr-i Nüh, 355
 ‘ömr-i sermedī, 601
 ‘ömrinde, 519
 ‘ömrüm, 357, 376, 454
 ‘Ömrümün, 502
 ‘ömrün, 556
 ‘Ömrün, 292
 ‘örf, 322
 ‘Örfile, 322
 ‘özü-i leng-i Timurı, 559
 ‘özrüm, 251
 O
 oradan, 466
 orasıyla, 510
 ortada, 400
 Ortanuñdur, 577
 Ortasında, 586

ortaya, 232, 344
 otağıdur, 393
 otağından, 263
 otağum, 483
 otlar, 508
 otlu, 252
 Oturak, 551
 oturur, 334

‘Ubbād, 319
 ‘Ūd-ı mihrüñ, 432
 ‘ūdile, 203
 ‘udvān, 597
 ‘uqbā, 212
 ‘uqbāda, 307
 ‘Uqbāda, 295, 307, 404
 ‘uqbāsına, 470
 ‘uqbāya, 458
 ‘uqdesini, 210
 ‘ulemā, 289
 ‘ulemāya, 307
 ‘uluvv ü ‘izz, 204
 ‘ulüvv, 227
 ‘ulüvv-i şān, 311
 ‘ulyāya, 250
 ‘ummāndan, 446
 ‘ummān-ı belāda, 555
 ‘ummāniyuz, 442
 ‘unsür-ı laṭif, 457
 ‘unvānuña, 465
 ‘uşşāk, 388, 411
 ‘Uşşāk, 465
 ‘uşşāka, 256, 272, 332, 343, 346, 349,
 399, 404, 417, 447, 452, 496, 508, 521,
 532
 ‘Uşşāka, 326, 410, 420
 ‘uşşākı, 256, 456, 479, 507
 ‘Uşşākı, 548
 ‘Uşşāk-ı bī-nevā, 552
 ‘uşşāk-ı nālāna, 261
 ‘uşşāk-ı nā-şādı, 261
 ‘uşşāk-ı zārı, 326
 ‘uşşākuñ, 480
 ‘Uṭarid, 240
 ‘uyūn, 518
 ‘uyūn-ı eṣcār, 221
 ‘uzlet, 289, 294
 ‘uzletle, 202
 ‘Uzzā, 203
 ‘ünvān, 311
 ‘üryān, 256, 340, 546
 ‘üryān-ı ‘ışk, 502

O

oynamağa, 239
 oyukdur, 249

oyun, 206

Ö

ögdül, 333
 ögdüldür, 333
 ögredirse, 467
 ögrenmemiş, 304
 ögrensün, 408
 Öğrenürsin, 479
 Öğretür, 520
 ögülesin, 296
 ögüp, 342
 ögütini, 509
 Öldiler, 598
 öldükde, 262
 öldüm, 357
 öldür, 516
 öldürdi, 353, 566
 Öldürdi, 567
 öldürmege, 470
 Öldürmege, 404
 öldürmek, 477, 539
 öldürür, 560
 Öldürür, 384
 Ölimüñi, 612
 ölince, 612
 ölmege, 407
 ölmek, 483
 ölmemüz, 521
 Ölüm, 253
 ölümden, 582
 ölüpdür, 520
 Ölürüm, 479
 ömri, 296
 Önce, 229
 önince, 230
 öninde, 233, 349
 önine, 558
 Önine, 447
 önümnden, 264
 önünde, 216
 öpdi, 325
 öpdügin, 562
 Öpe, 254
 Öper, 437
 öpmege, 489, 498, 546
 öpmek, 523
 öpüp, 283, 284
 ötdi, 509
 öten, 250
 Öykünelden, 425
 öykünmegi, 488
 Öykünmek, 550
 öykünse, 241
 öykünsem, 399
 öz, 335, 508
 özge, 198, 319, 365, 386, 421, 531, 555

özi, 392, 396, 581
 Özi, 374
 özin, 307, 470
 özini, 439
 özle, 536
 özlemişken, 527
 özlerin, 353
 özüm, 201
 özüñ, 246, 349, 365, 506
 Özüñ, 536
 özüñi, 301

P

pā-bend-i dil, 506
 pā-beste, 411, 525
 Pā-būsūna, 515
 pād-şāh, 468
 pād-şāh-ı bī-naẓır, 533
 pād-şāh-ı hüsn, 360
 pād-şāh-ı mülk-i 'ışk, 483
 Pād-şāh-ı mülk-i 'ışkum, 330
 pādşāh-ı nāmver, 217
 pād-şāhum, 332
 Pād-şāhum, 351
 Pād-şāhuñ, 445
 Pād-şehden, 582
 pād-şeh-i büzürgvār, 222
 pād-şeh-i devrāndan, 582
 pād-şeh-i mülk-i belāgat, 259
 pād-şehüm, 337, 463, 489, 558
 pāk, 506, 563
 Pāk, 331, 400, 407
 pāk-dem, 578
 Pākdur, 442
 pāke, 327
 pākīze, 257, 435
 pākīze-i tıynetdür, 282
 pākīze-nefes, 578
 Pākīze-tāb', 299
 Pāk-meşreb, 436
 pāk-'ıyār, 221
 pāk-tebār, 223
 pāküz, 428
 pāk-zāt, 345
 palās, 526
 palāsda, 526
 palāsüm, 366
 pā-māl, 222, 246, 435, 480
 pāpās, 245
 pāpūs-ı dilāsā, 463
 Pāpūsüñ, 457
 parça, 223
 pāre, 352, 383
 pāre-i yah, 245
 pārelendi, 408
 Pārelenmişdi, 598
 Pārelensün, 564

pārelerin, 407
 pārelerüz, 429
 parmağı, 223
 pāsbān, 208, 544
 pāsda, 527
 paşa, 260
 Paşa, 588
 Pāşā-yı 'ālī-tebāruñ, 253
 pāyān, 296
 pāyāna, 347
 Pāyāna, 283
 pāyānı, 278
 pāy-būsını, 532
 pāydār, 211
 Pāydār, 227, 228
 pāye-i 'izz, 331
 Pāye-i rıf' atum, 315
 pāye-i şeref, 457
 pāyesinde, 521
 pāy-ı dāmānı, 264
 Pāy-ı semend-i nāzuña, 364
 pāyına, 263, 319, 486, 502, 553
 Pāyına, 266, 567
 pāymāl, 487, 530
 pāy-māl, 293
 Pāy-māl, 409, 570
 Pāy-māl-ı reh-i maḥabbet, 419
 pāy-mālıdur, 394
 pāymāline, 457
 Pāy-pūs-ı yārı, 331
 Pāy-pūsile, 312
 Payuñ, 532
 pāyuña, 442
 peçesi, 608
 peder, 296
 Peder-i devlete, 223
 peder-i 'ālemde, 248
 Pehlevān-ı 'ālem, 211
 pehlivān-ı rāh-ı ma'nā, 551
 pehlūya, 402
 pejmürde, 268, 450
 Pejmürde-i nihāle, 414
 pek, 346, 478
 peleng-i miḥnet-i yārün, 393
 penāh-ı baḥr u ber, 214
 penāh-ı Hāqda, 238
 Penāh-ı ḥayr-ı ümem, 236
 penāhıdur, 280, 281, 282
 Penbe-i ādemde, 457
 penbesidür, 474
 pencere-i ḥançereden, 318
 pençe, 356
 Pençe, 313, 563
 pençe-i ğamdan, 561
 pençe-i ḥurşidi, 568
 pençe-i mercāna, 411
 pençe-i şirüñ, 433
 Pençesi, 591

- Pençesinden, 311
 pend, 231
 pend-i feraḥ-efzāsı, 248
 pend-i hidāyet-mend-i ehl-i ḥayret,
 277
 Pend-i nāsiḥ, 362
 pendüm, 278
 pendüñ, 275
 penpe, 294
 penpeler, 381
 perākende, 211
 perçemine, 343
 perdāza, 453
 perde, 319
 perdedür, 383
 perde-i çeşm, 294
 perde-i düde-i Qāān, 596
 perde-i feryād-ı ‘uşşākı, 561
 perde-i ḡāflet, 341
 perde-i ‘işmetde, 228
 perde-i pendārı, 323
 Perde-i rāzum, 256, 396
 perdeñi, 300
 perde-nişinān-ı zemīn, 269
 perdesin, 274, 278, 528
 perdesini, 501
 pergār-sıfat, 429
 perī, 204, 272, 568
 per-i himmet, 313
 perī-peyker, 448
 perī-rū, 263
 perī-rūya, 494
 perişān, 427
 perişān, 211, 319, 465, 476, 488, 494,
 505, 535, 597
 Perişān, 431
 perişāndur, 406
 perişānlık, 331
 perişānuñ, 476
 perīveş, 507
 Perīveş, 507
 perī-zādeyi, 493
 perr, 466
 perrīn, 216, 486
 pertev, 209, 311, 340, 360
 Pertev, 346
 pertev-feşāndur, 244
 Pertev-i āftāb, 316
 Pertev-i āftāb-ı luṭfindan, 298
 Pertev-i cām-ı şarāb-ı ergüvāni, 559
 pertev-i ḥurşid-i cemālüh, 418
 pertev-i ḥüsn-i nazaruñ, 241
 Pertev-i ma‘delet-i Gāzī Girāy
 Ḥānuñdur, 285
 pertev-i memdüdını, 568
 Pertev-i mihr-i ezelden, 395
 Pertev-i mihrin, 501
 pertev-i nūr-ı hüviyyet, 528
 Pertev-i tevḥid, 277
 pertev-i tevḥidden, 506
 pertevüm, 506
 perüñ, 302
 pervāne, 400, 411
 Pervāne-i pür-sūḥtedür, 373
 pervāneler, 341
 Pervāneler, 388
 pervāne-şıfat, 257, 428
 pervānesi, 464, 572
 pervāneveş, 551
 Pervāneveş, 393
 pervāz, 241
 Pervāz, 389
 pervāza, 552
 pervāze, 538
 pervāzeli, 547
 Pervāziyān-ı evcile, 230
 pervāzum, 571
 perver, 253, 459
 perverde, 434
 perverdedür, 383, 384
 Perverde-i āşār-ı kemālātıdur, 320
 perverdem, 565
 perverdesin, 274
 Pervīn, 232
 pes, 204, 259, 288, 289, 292, 294, 295,
 298, 304, 306, 439, 441, 443, 444, 474,
 514, 545, 583, 601, 606
 Pes, 198, 210, 246, 306, 333, 341, 430,
 567
 pesdür, 247, 312, 331, 346, 495
 Pesdür, 444, 489
 pesend, 246
 pes-i perdede, 259
 pespāne, 400
 pest, 204, 600
 peşimān, 494
 pevlivāndur, 507
 Peyām-ı şıḥḥatı, 237
 peyām-ı zafer-i şāh-ı süvār, 222
 peyām-i femüh, 355
 peydā, 226, 271, 272, 276, 277, 325, 336,
 453, 473, 505, 558
 peygamberün, 249
 peygām-ı bahār, 368
 peykān, 476
 peykāndur, 381
 peykāni, 381
 peykān-ı müjeñle, 455
 peykān-ı türüñle, 558
 peykānuñ, 379
 peyker-i peykāruña, 214
 peyk-i nesīm-i ‘arşa-i ‘ālem-neverd,
 310
 peyk-i nesīm-i seḥeri, 222
 peyk-i şabādan, 368
 peymāne, 347, 400, 437

peymānedür, 389, 403
 peymāneler, 534
 peymānemüz, 438
 peyrev, 305
 pey-rev-i eslaf, 482
 Peyrev-i pîr-i muġān, 347
 peyvend, 392
 peyveste, 385
 piç u tâb, 393
 pinhān, 290, 350
 Pinhān, 364
 pîr, 278, 313
 Pîr, 225
 pîr ü âbādını, 348
 pîr ü cüvān, 246
 Pîrāhen, 504
 pîrāhen, 436
 Pîrāhen-i 'ömr, 524
 pîrāste-i bâġ, 241
 pîrāye-i mülk-i Süleymān, 597
 pîrāye-i ser-nāme-i mihr-i vefā, 511
 pîrāye-i şeref, 457
 pîre, 484
 pîrehen, 263
 Pîre-zen, 517
 pîrezen-i dehre, 503
 pîr-i cihān-dîde, 503
 pîr-i ehl-i vüşül, 280
 pîr-i Ğanġah-ı mihnet, 552
 pîr-i ħarābāt, 322
 pîr-i kebîr, 291
 pîr-i kuhen-sāl, 440
 pîr-i muġāna, 498
 pîr-i 'iŝġ, 461
 Pîr-i 'iŝġ, 531
 Pîr-i suġende, 545
 pîrüz, 269
 pisteri, 484
 pisterine, 467
 Piŝānuñ, 301
 pişedür, 385
 Piŝezār-ı 'ilm, 442
 piş-keş, 447
 Piyāle, 534
 piyāledür, 388
 piyāle-i mey rāġatet, 355
 piyāleyi, 397
 piyāz, 499
 püdan, 452
 puġte, 246, 499
 püŝma, 493
 Püŝe-i ħāk-i derüñ, 220
 püte-i mihnetde, 246
 püte-i 'iŝġ, 435
 pütesinde, 448
 püyān, 470
 püyānidur, 486

pür, 242, 313, 388, 389, 409, 508, 556,
 564
 Pür, 545, 556
 pür-çindür, 511
 pür-dāġ, 406, 547
 pürdür, 529
 pür-envār, 241, 277
 pür-felek, 534
 pür-garaž, 606
 pür-hevā, 390
 Pür-ġün, 257
 pür-käleler, 493
 pür-keder, 295, 424
 pür-leġafet, 345
 pür-mekārim, 252
 pür-merāsim, 252
 pür-mey, 459
 pür-naġŝ, 336
 pür-naġŝ-ı nigār, 532
 pür-nāz, 203
 pür-nem, 200
 pür-nigār, 418
 pür-ni'am, 505
 pür-nuġl-ı cān-fezā, 232
 pür-nür, 469
 pür-'anberîn, 231
 Pür-ŝafādur, 422
 pür-sem, 459
 pür-şiken, 504
 pür-yār, 240
 pür-yäre, 510
 pür-zehr, 432
 Pür-ziyā, 257
 püser, 296, 356
 püsküline, 541
 püşt ü pā, 459

R

Rab, 345
 Rabb, 277
 Rabb-ı 'ālem, 214
 Rabbi, 327
 Rabbünden, 298
 Rabbüñi, 274, 275
 rāciġ, 330
 Rāciġ, 244
 rāciġ, 478
 raġbet, 219, 291, 387, 444, 451, 498
 Raġbet, 335, 467, 527
 raġbeti, 472
 raġbet-i ezhār-ı çemen, 609
 raġbetler, 285
 raġbetüm, 430
 Raġbetüm, 366
 raġmen, 258
 rāh, 201, 486, 558
 Rāha, 445

- rāhat, 331, 512, 596
 Rāhat, 526
 rāhatı, 227
 rāhat-resān, 209, 228
 rāhdan, 524
 rāh-ı derd, 394
 rāh-ı ğama, 497
 rāh-ı ğamda, 502
 rāh-ı ğurbetde, 570
 Rāh-ı Hākda, 529
 rāh-ı hākikate, 528
 rāh-ı Hākka, 293
 Rāh-ı Hākka, 391
 rāh-ı Hākka, 437
 rāh-ı haṭar, 216
 rāh-ı ışk, 492
 rāh-ı maḥabbet, 479
 rāh-ı maḥabbetde, 290
 rāh-ı maḥabbetde, 514
 rāh-ı ma'rifet, 486
 rāh-ı melāmet, 398
 rāh-ı menzil-i cānān, 398
 rāh-ı müstaḳim-i rāstān, 209
 Rāh-ı 'ışk, 274
 rāh-ı 'ışkda, 534
 rāh-ı 'ışk-ı yārda, 264
 rāhında, 280, 312
 Rāhında, 199
 Rāhib, 508
 rāhile, 497
 raḥīm, 298
 raḥimden, 348
 raḥim-i 'adl-i cevād, 317
 raḥm, 344, 405, 421, 464, 478, 494, 503,
 533
 Raḥm, 488, 496
 Raḥmān, 370
 raḥmānıyuz, 442
 raḥmet, 331
 raḥmetenli'l-'ālemīn, 213
 raḥmeti, 295
 raḥmet-i Raḥmān, 583
 raḥmı, 329
 raḥmile, 560
 raḥşān, 237
 raḥş-ı iḳbālūñ, 217
 Raḥş-ı tab'ile, 571
 raḥş-ı tab'uma, 513
 raḥşına, 223
 raḥşını, 240
 raḥşınıñ, 313
 raḥt, 346
 raḥtın, 211
 Raḳamda, 237
 raḳamından, 508
 raḳamla, 234
 rāḳī, 251
 Raḳīb, 370
 raḳıbe, 522
 raḳıbi, 369, 423
 Raḳīb-i bed-liḳā-yı deşne-i hecrūñ, 455
 raḳīb-i ḥar, 365
 raḳīb-i zāġı, 538
 raḳıbuñ, 450, 559
 raḳs, 411
 raḳş, 232
 raḳşa, 462
 rām, 360, 391, 490, 493, 498, 503, 533
 Rām, 554
 Rāmdur, 334
 Rāmiz, 511
 rāmüz, 470
 ra'd, 215, 242, 532
 Rā'i-i luṭfuñ, 329
 ra'ıyyet, 496
 ra'nā, 343
 ra'nālġı, 560
 rāst, 520
 Rāst, 240, 241
 Rāstı, 211, 522
 Rāstlıkda, 227
 raṭbu'l-lisān, 227
 raṭl-ı girānuñ, 570
 ravzā, 590
 Ravzā-i ḥuld-berīndür, 590
 Ravzā-i ins-i Ḥudā, 290
 Ravzā-i pākini, 291
 Ravzana, 218
 ravzati, 295
 Rāya, 338
 rāyegān, 225, 300, 391, 418, 450
 Rāyegān, 538
 Rāyet-i vālāsınuñ, 310
 Rāyetūñ, 220
 rāyık, 383
 rāyıka-yı, 320
 rāz, 301
 rāzı, 305, 518
 rāz-ı nihānum, 374
 Rāz-ı 'ışkuñ, 452
 rāzını, 262
 Rāziyum, 351
 rāzum, 491
 rāzımı, 426
 Rāzımı, 395
 rāzuñı, 347
 rebābdan, 244
 rebābı, 321
 recim, 500
 recimāsā, 326
 recmi, 392
 red, 312, 407
 redde, 260
 Refik, 492
 refi'ü'l-miḳdār, 222
 ref', 311, 436, 528

- Ref^c, 274, 346
 ref^c-i ħumār, 567
 ref^c-i niķāb, 339, 525
 ref ile, 583
 Reftār, 301
 reftārın, 201
 Refte, 474
 reg, 607
 reh, 556
 rehā, 199, 211, 213, 234, 243, 293, 311,
 415, 561
 Rehā, 509
 rehānuñ, 511
 reh-ber, 201, 237, 572
 reh-ber-i ehl-i ķabūl, 280, 281, 282
 reh-ber-i sultān, 269
 reh-berūñ, 229
 reheş, 301
 Reh-güzāruñ, 495
 Rehi, 482
 reh-i āĥiretūñ, 392
 Reh-i cānāna, 382
 reh-i ĥaķiķata, 294
 Reh-i kūyuñda, 369
 reh-i mey-hāne, 347
 Reh-i miĥnetde, 279
 reh-i ' işķa, 279
 Reh-i ' işķına, 256
 reh-i ' işķında, 566
 reh-i ' işķuñda, 373
 reh-i yārūñ, 441
 rehīnsin, 299
 rehn, 530
 reh-nümā, 414
 Reh-nümā, 485, 573
 Reh-nümālīķ, 466
 reh-nümūn, 518
 Reh-nümūnı, 582
 rehūñde, 425
 Reh-zen-i ' uşşāk, 541
 reh-zenlik, 327
 reis-i kāmran, 205
 remz, 229
 Remz, 432
 remzi, 229, 275
 remzin, 510
 Renc, 292
 rence, 495
 rencine, 433
 reng, 267, 381, 386, 387, 414, 415, 604
 Reng, 577
 reñge, 385
 rengi, 515, 562
 Reng-i alıla, 411
 Reng-i ' aķiķ la' l-i lebinden, 375
 reng-i rūy-ı dil-rübādan, 466
 rengin, 224, 434, 486, 492
 Rengin, 481
 renginde, 529
 Rengin-lebūñ, 498
 re' fet-i Sübhān, 582
 re'y-i ķasir, 302
 re'y-i münir, 217
 re'y-i şāib, 343
 re'yūñ, 217
 resen-i keyd, 288
 resm, 507, 548
 Resm, 267
 resme, 199, 210, 232, 240, 310, 328, 598
 resmi, 530, 543
 resm-i büyü, 375
 Resm-i ekvānı, 457
 resm-i giyān, 226
 resm-i merķū' u' l-eşer, 216
 Resm-i pākin, 586
 resm-i rehik-i maĥtūm, 548
 Resm-i rindāndur, 540
 resm-i vücūd, 464
 resmin, 453
 Resn-i ķadeĥ, 554
 Ressām-ı dehr, 475
 rest-ĥiz, 444
 resti, 211
 resül, 280, 281, 282, 612
 resül-i güzın, 612
 reşĥa, 532
 Reşĥa, 486
 Reşĥadār-ı feyzūñ, 560
 reşĥadār-ı nem-i āb-ı ' ārižuñ, 387
 reşĥa-i cānuñ, 266
 Reşĥa-i çeşme-i mihr, 336
 Reşĥa-i ķatre-i bārān-ı nevālūñdendür,
 241
 reşĥa-i nem-i keremūñ, 200
 reşĥa-i yümn-i şeh-i devranuñdur, 285
 reşĥaları, 320
 Reşĥasından, 337
 reşk, 517
 reşkden, 408
 Reşk-i bāĥ-i ĥüsnuñile, 417
 Reşk-i firdevs-i berin, 517
 reşk-i gülistān, 273
 reşk-i gülistān-ı İrem, 578
 Reşk-i ķamer, 318
 reşk-i nigār-ĥāne-i çin, 584
 Reşkimüz, 541
 reşküm, 367
 revā, 378, 459, 484, 537, 564
 Revā, 263, 365
 revāc, 429
 Revācı, 362
 revāc-ı naķd-ı ' işk, 511
 revādur, 248, 253, 430, 485, 595
 Revādur, 200, 205
 revāķı, 252
 Revāķ-ı manzar-ı çeşmüm, 605

- revān, 205, 290, 325, 486, 580, 582
 Revān, 251
 revāna, 244
 revānedür, 386
 revānı, 250
 revānumda, 201
 revnağ, 381, 412, 453, 489
 Revnağ, 229, 335
 revnağı, 285
 Revnağı, 384
 revnağ-ı bāğ-ı cemāl-ı yār, 266
 Revnağ-ı bāğ-ı vücūduñ, 368
 revnağ-ı bezm-i gülzār, 241
 revnağ-ı bostān, 238
 Revnağ-ı gülzār-ı dehre, 517
 Revnağ-ı hüsne, 258
 revzen, 576
 reyb, 528
 Rez-duñter, 301
 Rezm, 313
 Rezme, 214
 Rezmeğhe, 219
 rıf' at, 204, 218, 350
 Rıf' at, 231
 rıf' atda, 260
 rıf' at-ı derecāt, 316
 Rıf' atıñ, 223
 rıhlet, 366
 rıhleti, 600
 Rıhleti, 597
 rızā, 276, 518
 Rızā, 437
 rızāsı, 598
 rızq, 208, 460
 Rızq-ı kerīme, 460
 ricā, 207, 415
 ridā, 325, 569
 ridā', 346, 360
 rif' atına, 288
 riqābdan, 244
 Rim-i hün-ālūd, 329
 rindān, 607
 Rindān, 319
 rindāne, 437, 477
 Rinde, 383
 rind-i cihān, 477
 Rind-i dürd-āşāma, 417
 Rind-i qallāş-ı cihān āl-i 'abā, 529
 Rind-i mey-h̄āra, 428
 Rind-i mey-nüş, 427
 Rindler, 337
 ri' āyet, 329, 496
 ri' āyet-i sünen-i Muştafā, 327
 Risālāt, 203
 risāledür, 389
 Risālet, 204
 Rış-ğand, 337
 Rişte-i āhum, 501
 rişte-i cān, 549
 Rişte-i cān, 564
 riştevār, 393
 Rişteye, 327
 riyā, 258, 259, 459, 460
 riyāz, 288
 riyāzet, 512
 riyāzetle, 247
 riyāz-ı hüsnde, 299
 rīze-i 'anberīni, 483
 rū, 400, 403
 Ruddekīn, 215
 rūd-ı remdür, 321
 rū-geştedür, 327
 ruğ, 247, 508
 Ruğ, 521
 rūğ, 434, 482, 513
 rūğ-bağş, 415
 rūğ-efzā, 284, 590
 rūğ-efzā-yı şer'-i üstüvār, 213
 ruğı, 565
 Rūğı, 311, 439
 ruğ-ı al, 218
 ruğ-ı aluñ, 417
 Ruğ-ı aluñ, 491
 ruğ-ı berrākı, 591
 ruğ-ı cānāndan, 446
 ruğ-ı cān-perverüñ, 511
 rūğ-ı Cemi, 497
 ruğ-ı dil-ber, 423
 Ruğ-ı dil-ber, 337
 ruğ-ı dildār, 412, 444
 ruğ-ı dildārdan, 487
 ruğ-ı felek, 232
 ruğ-ı gülfāma, 411
 Rūğ-ı gül-gün-ı nigāri, 547
 ruğ-ı gül-günını, 487
 ruğ-ı gül-nār, 430
 Rūğ-ı quds, 573
 ruğ-ı Leylidür, 475
 rūğ-ı muşavver, 447
 rūğ-ı muşavverdür, 374
 Rūğ-ı muşavveri, 528
 rūğ-ı muşavversin, 332
 rūğ-ı nazardan, 290
 ruğ-ı pür-tābına, 271, 272
 ruğ-ı renginüñ, 434
 ruğ-ı renginünü, 524
 rūğ-ı revān, 435
 rūğ-ı revānını, 349
 rūğ-ı revānum, 500
 Rūğ-ı rūğum, 297
 rūğ-ı şānıdır, 397
 ruğ-ı surğı, 399
 rūğ-ı şerifine, 291
 ruğ-ı yār, 469
 ruğ-ı yāre, 258
 ruğ-ı zerd ağı, 251

- Ruḥ-ı zerdin, 431
 Ruḥ-ı zerdüñ, 247
 rūḥın, 580
 Rūḥın, 292
 ruḥına, 343
 rūḥına, 298
 rūḥını, 490
 ruḥile, 266
 ruḥlar, 556
 ruḥlarında, 267
 ruḥlarınuñ, 542
 Ruḥlaruñ, 465
 Rūḥ-perver, 436
 ruḥsāre-i gerdūna, 239
 Ruḥsāre-i mehde, 392
 Ruḥsāre-i nigār-ı tarabnāke, 232
 ruḥsāri, 250, 266, 483
 Ruḥsāri, 553
 ruḥsār-ı alın, 415
 Ruḥsār-ı aluñ, 383
 ruḥsār-ı gül-gün, 540
 ruḥsār-ı nigār, 537
 ruḥsār-ı pāyānuñda, 376
 ruḥsār-ı tāb-efşān, 311
 ruḥsār-ı yāri, 210
 Ruḥsār-ı ziyā-küsterüñi, 335
 ruḥsārın, 374
 Ruḥsārını, 489
 Ruḥsāruñ, 325
 ruḥsāruñı, 571
 ruḥsat, 365
 Rūhum, 404
 ruḥuñ, 233, 411, 417, 453, 524, 545
 Ruḥuñ, 395, 514
 rūḥunuñ, 290
 Rūm, 401, 573
 Rūm'da, 549
 rumüz, 440
 rumüzı, 452
 rumüzın, 405
 ru's-ı Rusa āyın-i tiğ [u] tırini, 244
 ru'suñ, 214
 Ru'ünetden, 203
 rūşen, 234, 311, 436, 499, 561, 576, 591
 Rūşen, 230, 545
 rūşenā, 513
 Rūşenā-yı kuḥlden, 441
 Rūşen-cemāl-i şems-i sipihre, 294
 rūşendür, 209, 370
 Rūşenger-i mir'āt-ı kulüb-ı şu'arādur, 373
 Rūşen-i dil-firib-i ḥüsn-i ḥırām, 471
 rūşen-i şı'rinden, 417
 rūydur, 346
 rūy-ı celālüñ, 418
 rūy-ı çerāğından, 263
 rūy-ı dıraḥşānı, 467
 rūy-ı gül, 578
 rūy-ı niyāzı, 291, 295, 347, 384
 rūy-ı 'adāvet, 398
 rūy-ı pākin, 383
 rūy-ı raḥşānuñdadur, 272
 rūy-ı şafā, 453
 rūy-ı semā, 388
 rūy-ı semāda, 493
 rūy-ı siyāhı, 284
 rūy-ı şafaḥ, 337
 rūy-ı vefā, 517
 rūy-ı yāre, 396
 Rūy-ı yārüñ, 502
 rūy-ı zemini, 529
 Rūy-ı zerd, 464
 rūy-ı zerdüm, 444
 rūyın, 506
 rūyına, 267
 rūyını, 225
 Rūyın-ten, 438
 rūy-i yāri, 432
 Rūyın-ten, 211
 rūyum, 461
 rūyuñ, 376, 451, 477, 535, 553
 Rūyuña, 453
 rūyuñda, 325
 rūyunuñ, 545
 rüz, 215, 300, 332, 555, 564
 Rüz, 213, 226, 436, 490, 543, 553, 590
 rüz [u] şeb, 200
 Rüz [u] şeb, 288
 rüz u şeb, 212, 214, 220
 Rüz u şeb, 318
 Rüzābdan, 243
 rüz-be-rüz, 440
 Rüzdār-ı hecre, 359
 rüze-dār-ı hecr, 373
 Rüzedür, 490
 rüzesini, 492
 rüzgār, 210, 219, 332, 391, 449, 466, 544
 Rüzgār, 284, 358, 390, 401, 427
 rüzgāra, 401
 rüzgārdan, 505
 rüzgār-ı zürgār, 228
 rüzgāruñ, 459
 Rüzgāruñ, 525
 rüzgāruz, 466
 rüz-ı cem' u fürkatde, 202
 rüz-ı cezā, 306, 573, 597
 Rüz-ı evvel, 214, 333
 rüz-ı ezel, 311, 319, 490, 531, 570
 rüz-ı ezelde, 275, 276, 461
 Rüz-ı mâtemdür, 359
 rüz-ı 'id, 360
 rüz-ı sa'iddür, 373
 rüzı, 490
 rüzşeb, 472
 rücü', 455
 rükü', 455
 rükü'umda, 201

Rü'yâda, 500
 Rü'yetüñ, 217
 Rüstem, 214
 Rüstemenür, 417
 rüsümün, 612
 rüsvâluğum, 263
 rüsvâ-yı cihân, 435
 rüsvây-ı cihân, 395
 rüşd-i sedâddur, 301
 rütbe-i huşül-ı murâd, 317
 Rütbe-i Kudus, 292

S

şabâ, 228, 333, 353, 395, 505
 sabâhan, 431
 şabâ-küster, 203
 şabânuñ, 558
 şabır, 354
 şâbir, 206
 şâbit, 239
 Şâbit, 276
 şabr, 201, 384, 399, 492, 503
 Şabr, 279, 383, 387
 şabri, 278
 şabr-ı darb-pişe, 528
 şabr-ı dil-i bî-ķarârdan, 505
 Şaç, 200
 şaçar, 313, 479
 saçı, 420
 saçı, 351
 şaçıldı, 222, 266
 şaçılmış, 537
 Şaçınuñ, 462
 şaçmayın, 314
 şaçun, 506, 544
 şaçuña, 544
 şada, 307
 şadâ, 325
 şadâdur, 325
 şadâķatdan, 441
 şadâya, 242
 şadâyı, 269
 şadâ-yı, 226
 şadâ-yı devletüñle, 213
 şadâ-yı şavlet-i Ğazî Girây, 545
 Şadâ-yı silsile-i cüybâr, 550
 şad-çâķ, 461
 şâd-çâķ, 465
 sâde, 317
 şadef, 216, 396
 şadefi, 270
 şadef-i dürr, 222
 şadef-i dürr-i kemâl, 222
 Şadef-i sine-i pâkümde, 241
 sâde-ĝazel, 543
 sâde-rü, 506
 Sâde-rü, 485, 499

sâdesini, 551
 Şad-hezâr, 390
 Şad-hezârân, 426
 şadık, 383, 442
 şadır, 318, 507
 Şadmesinden, 391
 şad-pâre, 221, 380, 407
 şadr, 202
 Şadr-ı dîvân, 592
 şadr-ı pür-şafâ, 475
 şadrına, 347, 595
 şadrında, 371
 şaf, 391, 411, 427, 458
 Şaf, 506
 şâf, 231, 345, 445, 482, 542
 Şâf, 276, 318, 322, 423
 Şâf dil, 402
 şafâ, 221, 229, 232, 268, 284, 285, 328,
 337, 369, 375, 391, 437, 487, 492, 498,
 514, 526, 527, 550, 553, 567, 572, 576,
 592, 605, 607, 612
 Şafâ, 261, 303, 514, 556, 562
 şafâ-bahş, 532
 şafâ-bahşına, 223
 şafâdan, 569
 Şafâdan, 556
 Şafâdur, 261
 şafâ-küster, 204
 şafâlar, 297
 şafânuñ, 227
 şafâsı, 301, 450
 Şafâsı, 253, 550
 şafâsın, 362, 401, 510, 549
 şafâsına, 435
 Şafâsına, 568
 şafâsıyla, 340
 safâya, 544
 şafâya, 365
 şafâ-yı bâlüm, 297
 şafâ-yı dehri, 546
 Şafâ-yı ĝabĝabı, 529
 şafâ-yı hâtır, 514
 şafâ-yı hâtır, 422
 Şafâ-yı nazmı, 452
 şafâ-yı 'îd, 360
 şafâ-yı şavletüñle, 213
 şafâ-yı sinesi, 215
 Şafâ-yı vakt-i Feyzî, 562
 şafâ-yı vişâle, 366
 saff-ı ni'âl-ı 'âşıkândur, 277
 şafha-i dilden, 434
 şafha-i gerdüna, 497
 şafha-i idrâķdan, 372
 Şafha-i şadri, 469
 şafha-i sineñde, 280
 şafhasını, 429
 Şafha-yı şadruma, 548
 sâfi, 295

- şafi, 270
 şafi, 550, 556
 şafidür, 361
 şafil, 315
 şafiyâ, 276
 sağ, 547
 Sağ, 244, 353, 357
 sāgar, 329, 381, 401, 450, 464, 515
 şağar, 267
 şâgar, 393
 sāgara, 559
 sāgardadur, 383
 sāgar-ı Cem, 407
 sāgar-ı Cemşidden, 506
 sāgar-ı hür, 337
 sāgar-ı mey, 566
 sāgar-ı 'ışk, 446
 Sāgar-ı 'ışk-ı Hudā, 211
 sāgar-ı şahbādan, 477
 Sāgar-ı sākī, 459
 Sāgar-ı zerrin, 402
 sāgar-ı zeyn-i sākī, 561
 sāgarile, 567
 sağına, 208
 sağından, 263
 şāgır, 248
 sağlar, 328
 şağlar, 405
 sağlıkdan, 261
 şāhasına, 592
 şahbāda, 436
 şahbā-yı nāb, 609
 Şahfe-i hāke, 227
 Şahf-ı haddūnde, 416
 şahib-cemāl, 448
 şahib-devletüz, 440
 şahib-ḥavza, 589
 şahib-ḥüner, 550
 şahib-i elṭāf-ı 'amīm, 269
 şahib-i fazl, 596
 şahib-i fūnūndur, 383
 Şahib-i Ḥazret-i Ḥān Ahmed Ağa, 591
 Şahib-i kill-i kazā, 532
 şahibin, 595, 600
 şahibine, 268
 şahib-nazar, 514
 şahib-nazar, 551
 şahib-nöker, 218
 şahib-sa'adet, 312
 şahife-i 'ālemde, 258
 şahih, 449
 sāhile, 550
 Sāhil-i deryā-yı vaşf-ı peykerānunda, 214
 sāhilinün, 555
 sāhirdür, 248
 şāhirdür, 249
 sāhir-i gisular, 408
 Sāhir-i ḥālūn, 413
 sāhirün, 384
 şahn, 206, 207, 231, 293, 440, 526, 527, 532, 539
 şahn-ı bāga, 414
 şahn-ı cāna, 539
 Şahn-ı didemde, 504
 şahn-ı gülşen, 532
 Şahn-ı gülşen, 226, 268
 şahn-ı ḥarim-i cemene, 440
 şahn-ı 'ālemi, 231
 şahn-ı ruḥūnda, 527
 şahn-ı sevād-ı sebzezarı, 207
 şahn-ı şafağda, 526
 şahn-ı zemīn, 382
 şahrā, 480
 şahrada, 326, 454
 şahrā-nişinān, 556
 şahrāsına, 470
 Şahrāya, 420
 şahrā-yı bekā, 289
 Şahre-i şanema, 275
 saht, 346
 Saht-ı dil, 246
 saht-ı zebān, 480
 Saht-rū, 413
 sāil-i dergāh-ı ilāhī, 340
 sa kala, 536
 sakf u sākı, 250
 sakfda, 336
 saqın, 275, 480, 550, 608
 şakın, 300
 şakın, 245, 246, 288, 292, 300, 360, 369, 374, 404, 435, 478, 486, 526, 539, 565, 569, 608
 Şakın, 249, 514, 535
 şakınuban, 207
 şakınup, 290
 şakınur, 558
 Şakınur, 456
 Şakınursın, 424
 sākı, 341
 sākī, 252, 318, 329, 336, 338, 403, 417, 418, 487, 489, 502, 507, 508, 509, 515, 518, 561, 567
 Sākī, 397, 481
 sākiden, 556
 sākī-i bezm, 387
 Sākī-i dehr, 549
 Sākī-i devrān, 407
 sākī-i gül-çehre, 450
 sākī-i gül-çihre, 487
 Sākī-i lāle-'izār, 547
 Sākī-i sun', 388
 sakin, 439
 sākındür, 386
 sākīnün, 416
 sākīsi, 446

- sākīyā, 466
 sākiyā, 364
 Sākīyā, 340, 561
 sākiyā, 438, 518
 Sākīyā, 409, 483, 497, 566
 şākīya, 464
 Şakladı, 294
 şaklar, 206
 şaklaridüm, 409
 Şaklarum, 523
 Şaklasun, 582
 Sal, 391
 şal, 318, 557
 Şal, 435, 541, 542
 şala, 209, 268, 398
 Şala, 232, 343
 şalağından, 264
 şalāha, 258
 şalalı, 346
 şalalum, 572
 salar, 521
 şalar, 439
 Şalar, 350
 sālār-ı ehl-i ma'rifetdür, 282
 sālār-ı memdühu'l-ümem, 218
 Sālār-ı rüsul, 304
 Şalāvāt, 205
 şaldı, 266, 423, 463, 565, 588
 Şaldı, 290, 293, 358, 440, 467
 Sal-hānelerde, 248
 salına, 340
 salınan, 393
 şalınca, 501
 sālını, 587
 Şalınma, 526
 şalınur, 359, 398
 Şalınurlar, 226
 şālih-i Hāk, 529
 sālīk, 213, 391, 460, 469, 507
 Sālīk, 463, 470, 485
 sālīke, 436, 604
 Sālīk-i rāh-ı kerem, 218
 sālīk-i rāh-ı ma'ārif, 577
 sālīkūñ, 484
 sālīle, 531
 Sālīm, 466
 sālīnūñ, 595
 şallī'aleyhe, 332
 şalma, 364, 522
 Şalma, 219
 şalmağıdı, 548
 şalmağ, 540
 şalmağdur, 290
 şalmış, 214
 şalmışdur, 453
 salsañ, 218
 Salţanat, 241, 312, 313, 362, 480
 salţanat-ı Dārāyi, 571
 salţanatuñ, 240, 269
 şalup, 311, 450, 532
 sām, 490
 sāmān, 319
 sāmāniyuz, 335
 şamed, 572
 sāmīü'd-du'ā, 295
 san, 446
 San, 544
 şan, 311, 417, 449, 568
 Şan, 311, 401, 504, 550
 saña, 205, 214, 215, 219, 220, 234, 240,
 245, 246, 247, 249, 250, 256, 262, 275,
 278, 292, 300, 307, 308, 326, 328, 331,
 332, 333, 334, 338, 350, 355, 370, 378,
 398, 399, 400, 408, 412, 419, 424, 444,
 452, 457, 463, 468, 479, 481, 485, 486,
 488, 489, 490, 494, 496, 501, 527, 561,
 569, 576, 603, 612
 Saña, 220, 277, 500, 535, 571, 612
 şanasın, 271, 326, 485
 Şanasın, 448, 450
 şanavber, 208
 şanavber-hırām, 301
 sancağ, 269
 şandugıñ, 303
 şanduğa, 290
 şandum, 344, 547
 Şandum, 465
 sanem, 504
 şanem, 424, 604
 şanemā, 246, 285, 345, 480, 524, 537,
 538, 548, 609
 şaneme, 393
 şanem-i kalb-i şikendür, 352
 şaneminden, 508
 sanemüñ, 544
 şanemüñ, 373, 387, 391, 451
 Şanevber, 263
 şanı, 297
 sanın, 410
 şānī, 610
 şānī' -i ekber, 319
 şānī' -i kāmīl-hıred, 312
 şānī' üñ, 453
 sanki, 249, 271
 Sanki, 491
 şanki, 326, 451, 540, 544
 Şanki, 412
 Sanki āb-ı Hızr, 401
 Sankim, 553
 şanma, 214, 221, 236, 239, 245, 250, 285,
 320, 329, 336, 372, 376, 381, 385, 388,
 393, 402, 403, 408, 418, 431, 437, 442,
 447, 450, 462, 502, 520, 522, 540, 548,
 552, 555, 610
 Şanma, 275, 290, 294, 356, 373, 385, 414,
 418, 438, 441, 482, 497, 518, 558

- Şanmağıl, 288
 şanmañ, 358, 389, 421, 448
 Şanmañ, 359
 sanmañuz, 260
 Şaňmañuz, 210
 şanmasın, 381
 Şan'ân, 420
 Şan'âniveş, 462
 san'at, 544
 Şan'atı, 598
 şan'at-ı iksîr, 321
 Şan'at-ı maqđürını, 226
 sansun, 462
 şanuñ, 343
 sanup, 286
 şanup, 608
 şanur, 209, 444, 453, 458, 479
 Şanur, 365
 Şanuram, 540
 şanurdum, 310, 472
 şanurlar, 403
 şanursın, 259
 sa'âdet, 512
 sa'âdeti, 594
 sa'âdetle, 581
 sâ'at, 205, 373, 382, 544
 sâ'atine, 525
 sa'de, 252
 Sa'deddîn, 583
 Sa'dî-i Şirâza, 453
 sâ'î, 252
 şâ'id, 251
 sa'y, 275, 316, 328, 410, 426, 440
 Sa'y, 300
 sa'y-ı belîğ, 294, 577
 sa'yi, 275
 Sa'y-i tām, 288
 Sa'yum, 387
 şapısuñ, 474
 şararsun, 247
 şarf, 229, 274, 381, 442
 şarf u harc, 203
 sârık-ı devrân, 596
 şarmış, 358
 şarmışlar, 520
 Şarrâf-ı naqd-ı sâlikân, 578
 Şarrâf-ı sük-ı ğamdur, 372
 şarşar, 211, 535
 Şarşar, 535
 Şarşar-ı eyyâm, 211
 Şarşar-ı 'ışk, 277
 Şarşar-ı sermâ, 209
 Şarşar-ı şiddetünle, 296
 Şarşılur, 534
 şarup, 206, 526
 şatan, 249
 şatar, 418, 551
 şatılur, 425
 şatmada, 529
 şatup, 607
 şavâbdan, 244
 şavaruñ, 259
 şavaşdur, 375
 Şavb-ı şavâb, 199
 şavdı, 331
 şavma'adan, 468
 şavnından, 202
 şavt, 520
 şavt-ı hezâr, 552
 Şavt-ı 'âşıkdan, 462
 şayardı, 310
 şayd, 264, 363, 429, 465, 610
 Şayd, 360, 422, 430
 şaydın, 484
 şaydına, 563
 şaydum, 262
 Sâye, 315, 337, 540
 sâyebân, 207, 226
 sâye-fiken, 235
 sâye-i elîf-ı Hüdâ, 573
 sâye-i fazl-ı Ğaffâr, 222
 Sâye-i gül-berg-i ter, 415
 Sâye-i 'âtifetün, 242
 Sâye-i perr-i hümâdur, 405
 sâye-i şeref, 457
 sâye-i zîver, 201
 sâyesin, 390
 sâyeveş, 266, 467, 502, 561
 Sâyeveş, 399, 559
 şayf u şitâda, 200
 Şayha-i âhum, 444
 şaymaz, 401
 şayrular, 328
 şayyâd, 241
 Şayyâd-ı murğ-ı rûh-ı revânuñ, 267
 Şayyâd-ı sipîhr, 422
 şayyâdunuñ, 336
 sâzendesi, 560
 sâzı, 475
 sâz-ı dil-keşile, 232
 sâzına, 239
 sebağ-h'ân, 554
 Sebağ-ı cevr, 537
 şebâtı, 257
 sebeb, 232, 256, 343, 360
 Sebeb, 533, 595
 sebebden, 319
 sebebdür, 599
 Sebeb-i hilkat-i gül, 573
 sebeb-i iztirâb, 303
 sebeb-i idbâruñ, 245
 Sebeb-i kesb-i şafâ, 352
 sebeb-i revnağ-ı gülzâr-ı mağabbet, 434
 Sebeb-i rîf'at, 337
 sebeb-i vuşlat-ı yâr, 470
 sebeb, 500, 583

- sebepten, 390
 Şeb-i hecrüñile, 500
 sebil, 486, 487
 Sebķ, 328
 seb' a-i, 320
 sebükbār, 534
 sebük-rūḥ-ı sebük-bār, 228
 Sebz, 547
 sebzefām, 504
 Sebze-i kālbe, 567
 sebzeler, 221
 sebzezār, 225, 532
 sebzezārında, 262
 sebz-i ḥurrem, 346
 sebzīn, 224
 sebzler, 451
 secde, 455, 526
 Secde, 455
 secdegāhum, 367
 Secde-i dergāhıdır, 331
 seçemez, 258
 sed, 312
 sefāhet, 342
 sefāhetden, 606
 sefāhetdür, 606
 Sefāhetüñ, 302
 sefer, 311, 551
 Sefer, 492
 seferde, 244
 sefid, 430
 sefihi, 308
 seg, 423, 456, 478, 521, 607
 şeg, 498
 segi, 562
 seg-i küyuñ, 262
 Seg-i küyunla, 496
 Seg-i necs, 442
 segiyle, 372
 Seglere, 472
 seḥā, 202
 Seḥā, 556
 seḥāb-ı luṭfuñ, 291
 Seḥāb-ı re' fetinden, 208
 Seḥā-kānı, 367
 seḥāvet, 203
 Seḥbān-ı 'Arab, 524
 seḥer, 215, 225, 310, 341
 Seḥer, 492
 Seḥerde, 493
 Seḥerden, 263
 seḥeri, 377, 547
 seḥḥāredür, 210
 sehī-kadd, 367, 398, 522
 sehī-kadde, 260
 sehī-kaddüñ, 492
 sehī-kamet, 560
 sehīl-i yemān, 238
 sehī-nihālüm, 297
 sehv ü ḥaṭā, 201
 sehvile, 369
 seḳāmet-i Cem-i zebün, 257
 sekbān, 554
 sekinem, 475
 sekiz, 439
 sekrān, 249, 460, 470
 sekre-i güftarı, 467
 selām, 205, 491
 selāmet, 262, 513, 555
 Selāmet, 492
 Selāmet Girāy, 269, 600
 Selāmet Girāy Ḥān, 600
 Selāmetden, 492
 selāmuñdur, 204
 selāsetdür, 521
 selāsıldür, 484
 selāṭin-i 'ahdden, 244
 seli, 564
 selimāsā, 326
 selimu 'ṭ-ṭab', 568
 sellemeka 'llāh, 524
 Selmān, 286, 420
 Selmāniyuz, 335
 selsebil, 217
 selsebil, 486
 sem, 393
 semā, 334, 336, 421, 480
 semāda, 591
 Semā-yı semümüñ, 251
 semdür, 320
 semen-ber, 527
 semenden, 454
 semend-i cevre, 555
 Semend-i nāze, 447
 semend-i 'izz, 542
 semend-i şūḥa, 346
 semendin, 439
 semendüm, 501
 semendüñi, 245
 semen-i sım ü zerīn, 221
 semenine, 433
 semenlenmiş, 451
 semenlikde, 527
 semer, 355, 410
 şemer, 431
 Semerķanduñ, 408
 semi, 592
 semm-i semendüñçün, 214
 Sem'-i kabül, 301
 sem'-i kabüliyle, 227
 sem'ine, 232
 semtine, 522
 sen, 223, 236, 268, 275, 295, 303, 304,
 307, 312, 330, 332, 340, 342, 348, 349,
 350, 358, 369, 408, 410, 412, 425, 437,
 441, 442, 473, 476, 478, 482, 508, 511,

- 512, 514, 520, 535, 536, 538, 548, 557,
563, 570, 571
Sen, 299, 333, 347, 351, 361, 377, 382,
403, 437, 454, 478, 536, 539, 546, 547
Şenā, 204
şenañ, 574
şenānı, 224
şenāverlik, 344
sencileyin, 378, 437
Sencin-i mihr, 551
sende, 386, 436, 479, 571
Sende, 270, 513
sendedür, 278, 513
Sendeki, 434
senden, 248, 313, 347, 356, 371, 572, 573
Senden, 359, 484, 516, 566
sene, 612
sened, 312
sengdür, 448
senge, 209, 246
sengi, 531
Seng-i cefā-yı felek, 597
Seng-i cevr, 555
Seng-i hākeş, 585
seng-i hārāba, 208
sengini, 473
Senglāh-ı ğam-ı 'ışka, 382
sengsār, 562
seni, 246, 264, 347, 353, 359, 382, 402,
404, 478, 488, 498, 500
Seni, 264, 448, 450, 557
senindür, 280
sensin, 513
Sensin, 217, 541, 572
sensiz, 434
Sensiz, 273, 338
senüñ, 224, 245, 266, 267, 272, 273, 303,
332, 340, 364, 373, 374, 413, 420, 441,
444, 472, 477, 478, 508, 526, 527, 547,
562, 598, 607
Senüñ, 342, 366, 394, 574
senündür, 542
Senüñdür, 249
senüñiçün, 382
senüñle, 219, 438, 576
se'âdetle, 402
ser, 215, 228, 294, 335, 429, 431, 514
Ser, 215
serāb, 248
serāba, 377
ser-âmedî, 601
serāncām, 489
ser-ā-pā, 224, 413, 440, 476
serā-perde-i kāh, 336
ser-ā-ser, 228, 235, 239, 319, 359, 360,
382, 461
Ser-ā-ser, 302, 515, 532, 600
serāydu, 401
serāy-ı bülend, 590
serāy-ı kalbe, 440
serā-yı rıf'atuñı, 234
Serāy-ı sipencüñ, 250
serāy-ı sürür, 584
Serāy-ı şāh-ı 'işretdür, 515
Serāy-ı şı'ri, 375
Serāyuñ, 303
ser-be-ser, 277, 325, 426, 427, 513
Ser-be-ser, 226, 290
ser-bülend, 266
ser-bülend-i 'ālî-kadr, 315
Ser-çeşme-i 'irfāndan, 305
ser-çeşmeyi, 599
serdār, 221, 401
serdār-ı dilirān-ı zamān, 310
Serdār-ı ehl-i mekremet, 232
Serdār-ı ehl-i 'ışk, 372
Serdār-ı eşhāb-ı sücüd, 578
serdār-ı hūbān-ı cihān, 448
serdārılık, 540
serde, 558
ser-defter-i eşhāb-ı nübüvvet, 304
Ser-defter-i hūbān, 465
ser-defter-i ibdā', 276
serden, 227
Ser-dest-i kazānuñ, 555
ser-düd-ı mādām, 378
sere, 485
ser-efrāz, 203, 238, 312
ser-encām-i hazān, 368
Ser-felek, 401
ser-fikenlenmiş, 451
ser-firāz, 217, 293
Ser-firāz, 269
Ser-fürü, 539, 609
ser-gerdān, 389
ser-girān, 208, 227, 331, 560
ser-hadd-i riyādan, 466
ser-halka-i ehl-i mahabbetdür, 559
serheng-i çālākî, 208
ser-hōş, 308
Ser-hōş-ı cām-ı vişāl, 383
seri, 442
ser-i cāna, 410
Ser-i erbāb-ı şafā, 587
Ser-i ğisū-yı müşk-bār, 419
ser-i iştikākı, 253
ser-i kerem, 567
ser-i küh-ı 'irfāna, 251
ser-i küyın, 491
Ser-i küyın, 566
Ser-i küyına, 431
ser-i küyında, 271, 501
ser-i küyuñ, 495
Ser-i küyuñda, 379, 423
Ser-i kühsār-ı belādur, 479
Ser-i müyi, 458

- ser-i müyına, 269
 Ser-i müjgānda, 458
 ser-i nīze, 470
 Ser-i sevdā-zede, 531
 Ser-i sevdā-zedeñ, 522
 ser-i şırçadur, 480
 Ser-i şemşir-i tab', 515
 ser-i tābı, 322
 ser-i zülfi, 394
 ser-i zülfüñ, 337, 561
 Ser-i zülfüñ, 450
 serini, 564
 serî', 429
 serîr-i çemeni, 224
 serîr-i felegüñ, 288
 serîr-i hüsne, 448
 Serîr-i kaçır-ı Kisrā, 203
 serîr-i 'ışka, 546
 serîrinde, 476
 ser-keş, 378, 507
 Ser-keş, 276, 356
 ser-keşlerüñ, 571
 ser-keşlik, 275
 Ser-keşlik, 544
 ser-levha-i tûmār-ı hüsn, 511
 sernā, 436
 sermāye, 220
 sermāye-i hûbān, 522
 Sermāye-i kemāli, 490
 Sermāye-i 'uluvv-i mekānuñ, 267
 sermāye-i rıf'at, 331
 sermāye-i şeref, 457
 Sermāyesi, 326
 sermāyesine, 220
 ser-mest, 395, 445
 ser-mest-i mey-i cām-ı seķāyuz, 322
 ser-nigün, 203, 384
 Ser-nigün, 228
 Ser-nigündür, 270
 ser-nigünumdur, 380
 ser-nüviştimüz, 430
 serpā, 263
 ser-pā, 211
 ser-rişte-i nazmumda, 456
 ser-rişte-i taqlidden, 506
 serseri, 553
 Ser-şikeste, 220
 ser-tā-bā, 298
 ser-tā-ser, 201
 ser-te-ser, 214, 216
 Ser-te-ser, 279
 serümde, 457
 serüme, 443
 serv, 203, 208, 267, 269, 518
 serv u semen, 376
 Servden, 330
 serve, 378, 420
 Serve, 242
 server, 203, 422, 464
 serverā, 203, 234, 530
 Serverā, 223, 571
 serverān-ı lāle-ruhān-ı Çerākise, 230
 servere, 312
 serveri, 281, 577
 Server-i Cem-'azamet, 240
 server-i Cemşidver, 217
 Server-i dādger, 485
 Server-i ehl-i tekā, 281, 289
 server-i esfel ü a'lā, 304
 server-i hayl-i fūzalā, 587
 server-i seyyāre-i mîr, 269
 serverler, 336
 serverleri, 297
 serverüñ, 294
 şerveti, 210
 servi, 549
 serv-i āzāduñ, 272
 serv-i bālā, 474
 serv-i bālānuñ, 260
 serv-i bî-mişāl, 299
 serv-i bostān, 228
 Serv-i Cem-ħaşem, 222
 serv-i çemen, 520
 serv-i dil-cū, 446
 serv-i gülistān, 578
 Serv-i gülzār-ı şeref, 240
 serv-i ħirāmān, 420, 435
 serv-i ħirāmāna, 410, 499
 serv-i ħirāmāni, 348, 467
 serv-i ħoş-reftāruñ, 522
 serv-i kad, 410
 serv-i kadd, 263, 431
 serv-i kad-i ednālara, 571
 serv-i kad-i ħoş-ħirām, 399
 serv-i kāmēti, 387
 serv-i kāmētüm, 485
 serv-i mevzün, 518
 serv-i nāza, 454
 serv-i nev-reside, 561
 serv-i nev-resüm, 346
 serv-i 'ayān, 528
 serv-i reftārı, 272
 Serv-i re 'yünden, 223
 serv-i revān, 531, 609
 serv-i revāni, 604
 serv-i revānuñ, 319, 559
 Serv-i sālār-ı selātin, 269
 serv-i şanavber, 400
 serv-i şanavberdür, 271
 serv-i sehî, 436, 482, 558
 serv-i ser-efrāz, 515
 serv-i ser-firāz, 547
 serv-i ser-keşüñ, 473
 serv-i sim-endām, 391
 serv-i süsen, 436
 servüdür, 451

- servinüñ, 560
 Serv-ı kadd, 217
 Servler, 391
 servüñ, 221, 408, 502, 534, 608
 serzenişdür, 522
 sesi, 269
 Setr, 258
 Sevâbık-ı keremi, 237
 Sevâbı'-ı ni'amı, 237
 şevâbit, 269
 sevâd, 357
 sevâdı, 251, 450
 sevâd-ı a'zâmı, 567
 sevâd-ı dîdeden, 333
 sevâd-ı dîde-i câmı, 260
 sevâd-ı dîdenüñ, 344
 sevâd-ı fakr-ı 'âlemden, 216
 sevâd-ı gülşen, 222
 sevâd-ı haţtuñ, 398
 Sevâd-ı zülfüñ, 370
 sevâdınıñ, 232
 sevâkı, 251
 şevb-i sevâba, 322
 sevâ, 326
 Sevdâ, 325, 378
 sevdâdur, 452
 sevdâsı, 267
 Sevdâsıdur, 457
 sevdâsına, 336
 Sevdâ-yı ğama, 437
 Sevdâ-yı ğam-ı 'ışkı, 334
 Sevdâ-yı gönül, 376
 sevdâ-yı hatt u hâlüñ, 325
 sevdâ-yı hatuñ, 537
 Sevdâ-yı haţuñ, 335
 sevdâ-yı maħabbet, 256, 607
 sevdâ-yı 'ışk, 462
 Sevdâ-yı 'ışk, 518
 Sevdâ-yı serüm, 406
 sevdâ-yı zülf, 444
 sevdâ-yı zülfüñle, 567
 Sevdâ-zede, 420
 Sevdâ-zededür, 508
 sevdevi, 578
 sevdı, 325, 326, 488
 sevdigüñ, 523
 sevdügüm, 446
 Sevdügüm, 416
 Sevdüm, 394
 sevdüñ, 472
 severdüñ, 556
 severin, 519
 Severin, 499
 severüz, 322
 Severüz, 530
 Sevicek, 525
 Sevinsün, 250
 sevmegi, 421
 sevmem, 499
 sevsem, 461
 sevüp, 421, 479
 seyâhat-künân-ber, 230
 seyâhatla, 371
 seyekün, 298
 Seyf-i hayfile, 597
 seyf-i intikâm, 312
 seyirü, 612
 seylâb, 311
 seyl-âbı, 386
 seylâb-ı Ceyhün, 518
 seyle, 197
 Seyl-i bârân, 221
 Seyl-i eşküm, 344, 362
 seyl-i eşkümden, 486
 Seyl-i eşkümden, 472
 seyl-i ğam, 330
 seyl-i hün, 370
 seyl-i 'uyünumdur, 380
 seyl-i sirişk-i çeşmüm, 552
 seyl-i sirişkümden, 365, 431
 seyl-şifat, 382
 seylveş, 486
 seyr, 211, 225, 258, 311, 321, 357, 380,
 460, 500, 518, 528, 530, 536, 538, 551,
 568
 Seyr, 267, 321, 424, 463, 541
 seyrân, 273
 seyrânuñ, 607
 seyre, 263, 266
 seyri, 535
 seyr-i bâğ, 273
 Seyr-i bâğ, 380, 444
 seyr-i burüc-ı çerh-i gerdân, 273
 seyr-i cemâlu'llâhdur, 501
 seyr-i çemendür, 352
 Seyr-i dîdâr-ı yâr, 577
 seyr-i gülşen, 436
 Seyr-i izâr-ı vahdet, 316
 seyr-i kenar, 552
 seyr-i ruĥ-ı yâr, 498
 seyr-i ruĥuñdan, 504
 seyrin, 240, 381
 seyyâre, 239, 320
 Seyyâreler, 232
 seyyârelerüñ, 336
 seyyâresin, 329
 Seyyiâtını, 298
 Seyyid-i Benî Âdem, 200
 Seyyid-i fâzıl-ı hıdîv, 218
 Seyyid-i halk-ı Şamed, 218
 sezâ, 322, 459
 sezâdur, 307
 sezâvâr, 464
 sezâ-yı vaşl-ı cânân, 459
 sezâyum, 328
 Sıbgatu'llâh, 314

- şıdı, 368
 şıdk, 207, 270, 298, 496
 Şıdk, 305, 460
 şıdk-i Ebu Bekr, 270
 şıdkile, 278, 303
 Şıdkile, 284, 298
 Şıfāhān, 443
 şıfat, 260, 328, 478
 şıfāt, 257
 şıfātuñ, 322
 şıfātuñdur, 308
 şıgār, 222, 240
 şıgarile, 441
 şıgmayan, 231
 şıgmaz, 538
 şıhhat, 582
 şıhhatı, 236
 şıhhat-ı cānum, 499
 şıklet, 360
 şıkletini, 570
 Şıkup, 249
 sınık, 261
 sınımış, 389, 450
 sırācinuñ, 355
 Sır-ı evkāt-ı hicāb-ı kulüb-ı ādemden,
 235
 sırran, 305
 sırrı, 405
 Sırr-ı bī-mağzum, 401
 Sırr-ı dehān-ı yār, 369
 sırr-ı *Fesubhānellezzi esrā*, 332
 sırr-ı ğamın, 409
 sırr-ı haķıkatden, 468
 sırr-ı haķkuñ, 278
 sırr-ı Ğudādur, 447
 sırr-ı lāhūtī, 405
 sırr-ı *mā evhā*, 332
 sırr-ı nihān, 229
 Sırr-ı nihānuñ, 474
 sırr-ı ‘ahdi, 405
 Sırr-ı ‘ışkuñ, 432
 sırr-ı zāt, 277
 sırrın, 276, 314, 431, 508
 sırrına, 274, 565
 sırrını, 229
 sıyt, 242, 269, 325
 Şıyt u şadā-yı kaħruñile, 234
 sıyt-ı luğfi, 595
 Şızdim, 496
 sīb, 544
 Sıbdür, 414
 sīb-ı zeķandur, 352
 sıbidür, 562
 Sidre, 436
 Sidreye, 439
 sihr, 517
 sihr, 399
 sihr-i füzūn, 371
 sihrle, 336
 Sikender, 319, 366
 Sikendervāri, 557
 Sikke, 221
 sikke-i sīm ü zerūñ, 230
 silk-i ‘ıkd-ı şüreyyā, 250
 Sille-i āh, 508
 sille-i ser-dest-i felekden, 392
 silsile, 321, 341
 silsiledür, 245
 silsile-i devr-i dil-i müştākı, 561
 silsile-i miħnet, 521
 silsile-i zülf-i dil-ārāya, 402
 silsile-i zülfüñ, 538
 silsile-mü, 485
 silsilemüz, 428
 Silsileyle, 461
 sīm, 245, 247, 441, 459, 464, 470, 477
 Sīm, 245, 247
 sīm ü zer, 371
 şimār-ı reng-ā-reng, 545
 şimāsā, 326
 şim-bedendür, 352
 Sīm-berfi, 608
 sime, 246
 şim-endāmuñ, 533
 Sīmi, 247, 433
 şim-i eşkümi, 430
 Sīm-i ħāliş, 246
 şim-i ħālişden, 205
 Sīm-i iķbālūñ, 245
 şim-i nābdan, 242
 şim-i saħiħü ‘l-‘ayārdur, 452
 Sīm-i sinende, 246
 şimile, 247, 438
 Sīmile, 246
 şimīn-beden, 520
 şim-keş-i çerħ, 246
 şim-pākize, 210
 şim-şıfat, 246, 247
 şim-ten, 498
 şim-tenlikde, 527
 şim-tenlikden, 261
 şim-tenüñ, 552
 şimüm, 367
 şimüñ, 245, 246
 Sīmüñi, 246, 247
 Sīmüñüñ, 245
 Sımveş, 247, 435
 sīne, 200, 319
 Sīne, 218
 sīne-çäküz, 427, 428
 sīnede, 201, 364, 379, 407, 432, 482
 Sīnede, 436
 Sīneden, 316
 sīne-i a‘ dāya, 223, 242
 sīne-i bī-kīnede, 531
 Sīne-i Feyzī, 473

- sîne-i māl-â-mâli, 563
 sine-i 'âşıkda, 462
 sîne-i sîmînini, 208
 Sîne-i süzânı, 461
 Sîne-i süzânüm, 483
 sîne-küşâ, 337
 sinelere, 404
 sinem, 273, 397, 444, 466, 473, 475
 Sinem, 393
 sinemde, 262, 327, 473, 523
 Sinemde, 320, 607
 sinemdeki, 325, 497
 sinemdür, 567
 sineme, 380
 sinemi, 563
 sinemi, 406, 465
 Sinemi, 295
 sineñ, 211
 sineñe, 245, 452
 sineñi, 347, 492
 sineñi, 258
 sinenün, 371
 sinesi, 378, 547
 sinesidür, 474
 Sinesinde, 216
 sineye, 469, 538, 544
 Sineye, 477
 sipâh-ı merg, 292
 sipâsum, 366
 sipeh, 240, 269
 sipehi, 463
 sipend, 302
 siperdür, 397
 Siper-i tiz-i ciger-düz-ı cüvânânuz, 427
 siperinden, 473
 siperler, 311
 sipihr, 372, 460
 sipihre, 288, 475
 Sipihr, 251
 sipihr-i dün, 330
 sipihr-i fânîye, 292
 Sipihr-i heft peykerden, 565
 sipihr-i kerem, 237
 sipihr-i sinemi, 329
 sipihrün, 250, 610
 sirâb, 305, 376
 Sîrâbı, 394
 sîret, 350
 sîretde, 281
 sîr-i hâkîdeki, 497
 sirişk-i çeşm-i nemnâk, 478
 Sirişk-i çeşmüm, 604
 sirişk-i çeşmüni, 347
 Sirişk-i dide-i Feyzi, 546
 Sirişk-i dide-i giryân, 408
 sirişk-i hem-demi, 568
 sirişkül, 381
 Sirişkül, 491
 sirişkülme, 386
 sitâdedür, 375
 sitârem, 315
 sitem, 495, 516
 siteminden, 424, 508
 sitemkâr, 534
 sitemün, 378
 sivâ-yı salţanat, 214
 siyâh, 388, 567
 Siyâha, 386
 siyâhı, 399
 siyâk u sebâkı, 251
 şiyâm, 490
 siyeh, 239, 306, 343, 360
 Siyeh, 445
 siyehdür, 540
 şofra-i cüduñdan, 217
 şofrası, 214
 şohbet, 320
 Şohbet-i yâr-ı şâdıka, 577
 sol, 263
 şola, 543
 şoldı, 583, 595
 şolında, 244
 şolsa, 532
 şoluna, 208
 şoñ, 307, 321
 soñı, 607
 şoñında, 238, 556
 Şoñında, 433
 Soñra, 398
 şoñra, 557
 şonuñda, 366
 soñuñdan, 303
 şor, 378, 416, 542
 şora, 564
 sorarsa, 406
 şorarsañ, 571
 şoravüz, 443
 şordukda, 400, 504
 şordum, 218, 337, 339, 484, 543
 şorma, 569
 şorsam, 343
 şorşañ, 523
 Sögerdün, 251
 söker, 403
 söyküñdi, 537
 söyle, 286, 296, 308, 353, 395, 406, 520
 Söyle, 382
 söylede, 559
 söyledi, 434, 543
 söyledükçe, 450
 söyledüm, 219
 söyleme, 308, 452
 Söyleme, 347
 söylemedi, 305
 söylemege, 417, 529
 Söylemezsin, 343, 516

- söylendi, 557
 söylenen, 343
 söylenür, 446
 Söylenür, 463
 söyler, 507
 Söyler, 481
 Söylese, 395, 397, 410
 söylesün, 542
 söyleşelim, 416
 söyleşirüz, 516
 söyletmez, 527
 söyletse, 321
 söyleyen, 249
 söz, 260, 396, 417, 522, 531, 577
 Söz, 259, 384, 431, 456, 489, 559
 sözde, 470, 537
 sözden, 577
 sözdür, 505
 söze, 454
 sözi, 249, 256, 280, 336, 405, 529
 Sözi, 374, 475
 sözümüz, 443
 söziyle, 459
 sözle, 444
 sözler, 510
 sözleri, 386
 sözlerle, 506
 sözlerüm, 484
 sözlerün, 362
 sözüm, 201
 Sözüm, 250
 sözümi, 374
 sözüümü, 428, 516
 Sözüümü, 429
 sözüñ, 394, 486, 527
 Sözüñ, 332, 452
 Sözüñe, 216
 srr, 372
 su, 523
 sū, 266, 469
 şu, 263, 395, 414, 437, 438, 556, 578, 591
 Şu, 198, 428, 474
 suāl, 243
 suāle, 487
 subḥ, 312
 şubḥ, 231, 420
 şubḥa, 228, 400
 Şubḥa, 310
 subḥa-ı teşhīrile, 360
 şubḥ-dem, 388, 559
 Şubḥdem, 487
 Şubḥ-dem, 328
 şubḥ-ı vuşlatdan, 350
 şubḥile, 234
 Şuç, 378
 sūd, 378, 391, 561
 Sūd, 407
 sudur, 513
 sūfār, 241
 şūfī, 263, 357, 358, 365, 372, 393, 405, 435, 445, 487, 561
 şūfi-i şāfi, 435
 Şūfiyā, 483
 sufre-i cūduñda, 230
 suḥendān, 489
 suḥendür, 267
 suḥen-i a' dāya, 516
 suḥen-i Feyzīyi, 301, 307
 Suḥen-i nağz, 576
 Suḥen-i sīm, 247
 suḥen-i subḥ, 286
 suḥen-i telḥi, 606
 suḥen-şinās-ı fehīm, 365
 suḥenün, 402
 Suḥenverlikde, 449
 Sūk-ı ğam, 400
 Sūk-ı ḥüsn, 444
 sūk-ı 'ālemde, 551
 Sūk-ı maḥabbet, 425
 sular, 408
 şular, 319, 408
 şulatmazdur, 432
 sultān-ı serir-i gülsitān, 205
 sultānum, 500
 sulṭān, 347, 507, 516, 539, 554, 612
 Sulṭān, 582
 Sulṭān Murād Ḥān-ı zamān, 580
 sulṭānı, 260
 sulṭān-ı bahār, 221
 Sulṭān-ı bende-perver-i iklīm-i i' tidāl, 299
 Sulṭān-ı cihān-giri, 463
 sulṭān-ı devrānum, 563
 sulṭān-ı ğuzāt, 310
 sulṭān-ı güil, 213
 Sulṭān-ı Ḥind, 230
 sulṭān-ı hoş-nām-ı bahār, 368
 sulṭān-ı kerem, 506
 sulṭān-ı lā-mekāndur, 528
 Sulṭān-ı mülk-i 'ilm, 293
 sulṭān-ı 'ālī-şāniyuz, 442
 Sulṭān-ı pāk-māye, 243
 sulṭān-ı resūl Rabb-i Kāhirdür, 249
 sulṭānidur, 401
 sulṭāniyuz, 335
 sulṭānlar, 220
 sulṭānum, 262, 494, 500, 557, 563
 şulṭānumdur, 380
 sulṭānumı, 353
 şun, 329, 451, 500, 561
 Şun, 507
 şunar, 216, 459
 şundı, 540
 Şundı, 487, 504
 Şunmadın, 329
 sun' -ı Ḥazret-i Ḥaḳ, 314

- şun^c -i ilāhī, 480
 sun^c -i pāk-ı kâdir-i bî-çüne, 391
 şun^c in, 453
 şunsañ, 432
 şunup, 502
 su 'âl, 351
 su^c üd, 415
 sūr, 601
 sūra, 240
 surāhi, 333
 şurāhi, 393
 şūret, 214, 331, 381, 398, 530
 Şūret, 345
 Şūretā, 435
 şūretde, 281
 şūretger-i çin, 450
 şūreti, 425, 569
 şūret-i aḥkāmı, 320
 şūret-i bî-cān, 450
 şūret-i bî-ma^c nā, 245
 Şūret-i dīde-i Mecnūn, 475
 şūret-i dīvāra, 532
 Şūret-i eṣyāya, 226
 şūret-i gūnişt, 604
 Şūret-i ḥāl-i cihānı, 211
 Şūret-i ḥālın, 571
 şūret-i mecāziden, 315
 şūret-i miḥrāb, 327
 şūret-i naḳḳāş-ı ḳudret, 509
 şūret-i taḥrīrde, 325
 şūretine, 336
 şūretle, 489
 Şūret-perestlik, 258
 şūretüz, 439
 Sūr-ı mātemdür, 214
 sūr-ı 'aẓim, 240
 sūr-ı pūr-sūrūra, 601
 sūr-ı sūrürile, 242
 Şūriyye, 551
 şuş, 452
 Süsenāsā, 211, 227
 süsen-i ḥançer-keş, 221
 süsen-mişāl, 503
 Suvarur, 455
 şuverüñ, 198
 sūya, 244, 408, 472, 604
 şuya, 472
 sūy-be-sū, 319
 sūy-giriz, 224
 şuyuñ, 439, 478
 süz, 470, 500
 süz u güdāzum, 201
 süzān, 470
 süzdur, 461
 Süz-ı āhum, 519
 Süz-ı dilümi, 406
 süz-ı güdāzıyla, 380
 süz-ı ḥarāret, 342
 süz-i derün, 370
 Süz-i derünum, 364
 süz-i dilümden, 503
 süz-i firāk, 458
 sūziş-i ḡamla, 529
 sūziş-i nār-ı dile, 344
 sūziş-i nār-ı sitem, 364
 Sūziş-i 'iṣṣuñ, 476
 Sübhān, 306
 sücüdumda, 201
 sūdde-i 'ulyāña, 233
 Süfleler, 407
 süflenüñ, 347
 süflesidür, 573
 süfli-i nā-dāna, 494
 süḡanın, 565
 süḡanuñ, 557
 süheyl, 415
 sükker, 362, 423
 Sükker-i la^c l-i mükerrer, 485
 sükkervāri, 557
 sülāle-i devrān, 236
 sülāle-i Ḥaydar, 396
 şülāş, 219
 Süleymān, 351
 Süleyman Çelebi, 271
 Süleymāna, 367
 Süleymān-ı zamān, 559
 Süleymān-ı zamānuñ, 501
 Süleymān-taht, 347
 Süleymānuñ, 259, 476
 süllem-i İslāma, 196
 sülük, 305, 551
 sülük-ı ṭarīk-i Ḥudā; 327
 sünbül, 397, 399, 483, 487, 495, 504
 Sünbülāsā, 227
 sünbüldür, 207
 sünbüle-i māhfām, 301
 Sünbüli, 211
 sünbül-i çin, 425
 sünbül-i gül-puşuñ, 376
 sünbül-i ḥoş-bü, 523
 sünbül-i reyḡāna, 498
 Sünbülün, 607
 Sünbüllerin, 543
 Sünbüllerinde, 414
 Sünbülün, 259
 sünen-i şer^c -i Ḥudā, 240
 sünnet, 240, 589, 601
 sūr, 515
 Sūrāhi, 556
 Şūrāhi, 450
 sürdi, 549
 Sürdi, 549
 Sürdüm, 283, 284
 süre, 490
 süren, 527
 sürer, 213, 456, 554

sürevüz, 443
 süreyyāya, 402
 sürh, 267
 sürhūñ, 459
 sürî, 472
 sürmedüm, 546
 sürmek, 220, 319, 502
 sürmekîçün, 442
 sür'atdür, 571
 Sür'at-i devr-i zamāni, 612
 sür'atle, 551
 sürse, 344, 431
 sürsün, 431
 sürürî, 479
 Sürür-ı dār-ı gurūra, 301
 Sürür-ı vaşl, 304
 sürürına, 527
 sürürını, 252
 sürüş, 281
 Sürüş-ı cinn ü ins, 203
 sürüş-ı merge, 294
 sürüldüñ, 489
 sürüler, 205
 sürülse, 447
 sürüp, 279, 514
 Sürüp, 371
 süst, 346, 560
 sütüde-i eşraf, 238
 sütün-ı tığ, 234
 sütün-ı üstüvān, 448
 süvār, 239, 242, 514
 süvār-ı baħr-ı 'ışka, 391
 süvār-ı eşheb-i gerdün, 310
 süvār-ı mu'teber, 214
 süvār-ı 'arza-i nazm, 396
 süvār-ı tekāver-i devrān, 235
 süver, 239
 süveydā, 325
 süveydā-yı dil, 386
 süzdükçe, 261
 Süze, 446

Ş

şābdan, 244
 şād, 497, 519, 542, 554, 572
 şādān, 582
 şādānum, 366
 şād-ı çerh, 314
 şādiden, 268
 şādî-i 'ālem, 227
 şād-kām kām, 490
 şādmān, 225
 Şādmān, 222
 şafaq, 207, 239, 337, 341, 372
 Şafaq, 253, 381
 şafaqda, 359, 389, 555
 Şafaqda, 447

Şafaqla, 381, 610
 şāfi, 339
 şāh, 224, 262, 310, 528
 şāh, 206, 358
 şāha, 437, 543
 şāhā, 203, 342
 Şāhā, 229, 231
 şāhāne, 535
 şāhānedür, 389
 Şāhān-ı ḥāsen, 404
 şāh-bāz-ı cān, 520
 Şāh-bāz-ı çeşmüne, 465
 Şāh-bāz-ı tab'-ı derrāküñ, 313
 Şāhenşeh-i rüşen-nazar, 578
 şāhı, 263, 425, 597
 şāh-ı bahār, 224
 şāh-ı cemīl, 270
 şāh-ı cihān, 516
 şāh-ı cihānbānumdur, 380
 şāh-ı cihāndan, 303
 şāh-ı cihānum, 549
 şāh-ı civānānumdur, 380
 şāh-ı çenār, 222
 Şāh-ı dehr, 551
 Şāh-ı devrāndan, 543
 Şāh-ı gam, 402
 şāh-ı gayretnākımız, 432
 şāh-ı gāzabnāküm, 409
 Şāh-ı güldür, 358
 şāh-ı Ḥabeş, 230
 şāh-ı ḥāsen, 392
 şāh-ı ḥübān, 351
 şāh-ı ḥübānum, 563
 şāh-ı Ḥuten, 230
 şāh-ı ḥüsne, 546
 şāh-ı ḥüsnuñ, 560
 şāh-ı ışkuñ, 393
 şāh-ı kerem, 240, 578
 şāh-ı kerimüm, 367
 şāh-ı kevneyne, 209
 şāh-ı nübüvvet, 307
 şāh-ı nücüm, 501
 şāh-ı 'ışkuñ, 464
 şāh-ı rebî', 226
 Şāh-ı sebz, 603
 şāh-ı şitā, 220
 şāh-ı zamān, 505
 şāhıdur, 524
 şāhın, 368
 şāhına, 269
 şāhid, 245, 259
 şāhid-i ḥüsni, 364
 şāhid-i maqşad, 331
 Şāhid-i maqşad, 331
 Şāhid-i maqsūd-ı ruḥsārın, 407
 Şāhid-i memlekete, 240
 şāhid-i ra'nā, 367
 şāhid-i şehre, 264

- şahid-i şîrîn-kelimât, 345
 şahid-i vahdet, 400
 Şahid-i vahdet, 339
 şahidle, 418
 şahin, 264
 Şahin Beg, 580
 Şahin Beg El-Kefevî, 580
 Şahine, 396
 Şahinin, 580
 şah-râhum, 367
 şahşâ, 378
 Şahsın, 496
 şahum, 339, 346, 362, 367, 374, 384, 422,
 437, 469, 488, 559
 şahumuz, 578
 şahuñ, 263, 371, 457, 490
 şak, 207
 şâl-ı siyehi, 462
 şâlıdur, 509
 şâm, 312, 341
 Şâm, 562
 Şâm'a, 411
 Şâmı, 248
 şâm-ı bahâr, 368
 şâm-ı Kadr, 231
 şâm-ı 'İd, 231
 şâmil, 594
 şâmil-i havâss u 'avân, 237
 şâne, 465
 şâne-mişâl, 241
 şânı, 260
 şânuña, 332, 465
 şânuñda, 375
 Şâ'irân, 517
 Şâ'ir-i nağz, 286
 şâ'ir-i sâhir, 214
 şâ'irüñ, 403
 Şa'sa'a, 239
 şarâb, 248
 Şarâb, 248, 263, 461
 şarâba, 301, 377, 428
 şarâbı, 540
 Şarâb-ı bezm-i 'âlemden, 446
 şarâb-ı erguvân, 447
 şarâb-ı erguvândan, 509
 Şarâb-ı hecrini, 461
 şarâb-ı lâle-günumdur, 381
 Şarâb-ı la'l-i cânânı, 263
 şarâb-ı vahdeti, 470
 Şarâbumdur, 341
 Şarâbuñ, 248
 şarâbveş, 300
 şâribu'l-hamrı, 249
 Şâri'-i şer'ine, 213
 şark, 460
 şark u garb, 200
 Şarka, 311
 şâyed, 538
 Şâyed, 267
 şeb, 226, 231, 294, 300, 310, 341, 381,
 417, 436, 490, 543, 553, 564, 567, 590
 Şeb, 332, 336
 şeb u rüz, 371
 Şebângeh, 525, 559
 Şeb-çerâg, 530
 Şeb-i bî-cevr-i melâletde, 582
 şeb-i hecr, 379
 Şeb-i hecrinde, 369
 şeb-i hicrân, 543
 şeb-i hicrânı, 350
 şeb-i Qadr ü Berât, 359
 şeb-i necm-i şâkıb, 343
 şeb-i 'İd, 469, 587
 Şeb-i revân, 501
 şeb-i târ, 258
 şebih, 224
 şebîh, 237
 Şebîh, 527
 şebinde, 578
 şebinüñ, 555
 şeb-küşâ, 228, 414
 şeb-nem, 215
 Şeb-nem, 420
 şeb-nemi, 567
 şeb-nemlenür, 417
 şeb-nem-mişâl, 311
 şeb-târ, 239
 şecâ'at, 243, 563
 şecer, 340, 551
 şecerden, 249
 Şefâ'at, 566
 şefâ'at-ğâhumuz, 578
 Şefâ'atle, 205
 şefkat, 347, 604
 Şefkat, 328
 şefkati, 416
 Şeftalusi, 465
 şeh, 236, 261, 326, 349, 355, 394, 441,
 443, 447
 şeh, 525
 şeh ehl-i kemâli, 519
 şeh u gedâ, 196
 şehâ, 199, 219, 234, 261, 270, 342, 362,
 364, 370, 375, 377, 388, 393, 397, 404,
 411, 414, 418, 432, 434, 435, 455, 457,
 467, 469, 477, 488, 516, 525, 537, 581
 Şehâ, 204, 349, 527, 555, 608
 şehâbdan, 244
 şehâbı, 239
 şehâb-ı çerh, 231
 şehâb-ı 'ismetüñ, 329
 şehâbuñ, 251
 şehâdet, 243
 şeh-bâzı, 499
 şeh-bâz-ı dil, 563
 Şeh-bâz-ı dili, 548

- şeh-bâz-ı hadengüñ, 216
 şeh-bâzuñ, 241
 şehd, 217
 şehde, 299
 şehden, 208
 Şehd-i leb-i, 334
 şehd-i lebüñ, 570
 şehd-i lebüñdür, 355
 şehd-i mükerrer, 299
 şehen-şâh-ı bahâr, 284
 şehen-şâh-ı kirâmı, 304
 şehen-şâh-ı şevâbit, 240
 şehen-şehden, 215
 Şeh-i cihân, 236
 şeh-i Dârâsın, 511
 şeh-i devrân, 476
 Şeh-i devrâna, 426
 şeh-i ferhunde-ahterdür, 374
 şeh-i ferhunde-fer, 218
 şeh-i feruñ-ruñ, 525
 şeh-i gerdün, 312
 Şeh-i gülzâre, 222
 Şeh-i Hatem-kerem, 222
 şeh-i hâver, 310
 şeh-i hübâna, 437, 535
 şeh-i hübândan, 344
 şeh-i hurrem-didâr, 223
 şeh-i hüsne, 554
 şeh-i hüsni, 369
 şeh-i hüsñüñ, 449, 508
 şeh-i iklim-i cefâ, 256
 şeh-i kişver-i hüküm, 293
 şeh-i mârân, 458
 şeh-i muhteşem, 546
 şeh-i nâmdâr, 294
 şeh-i nâza, 552
 Şeh-i 'âlem, 207
 şeh-i 'Arab u 'Acem, 573
 Şeh-i 'ışkum, 381
 Şeh-i pākize, 269
 şeh-i pür-fitne, 541
 şeh-i şadr-ı şecâ'at, 424
 şeh-i şâhib-kırân, 205
 şeh-i şâhib-serîr, 533
 Şeh-i zü'l-kadr, 202
 şehîd, 458, 597, 598
 şehîd Mir Mehemmed Paşa, 599
 şehir-i hâtemdür, 586
 şehler, 220
 şeh-levendüm, 501
 şeh-nâz, 561
 şeh-nâza, 508
 şeh-nâzdan, 508
 şehper, 396
 şehr, 357, 529
 şehri, 455
 şehri-i gülzâra, 206
 Şehr-i 'ışkuñ, 450
 Şehr-i yâr-ı hüsn, 476
 şehrimüz, 357
 şehrine, 507
 şehriñ, 222
 Şehr-yâr-i luñf-küster, 217
 şeh-süvâr, 364
 şehsüvâr-ı hüsn, 344
 şeh-süvâr-ı ma'çelet, 408
 şeh-süvâr-ı ma'reke-i fehmi-i râzyâr,
 294
 şeh-süvâr-ı ma'reke-i hüsn-i ber-
 kemâl, 299
 şeh-süvâr-ı nâz, 473
 Şeh-süvâr-ı rezm, 310
 şeh-süvâr-ı saşvet, 233
 şehüñ, 394, 469
 şehvâr, 241
 şeh-zâdelerin, 240
 şeh-zâdelerüñ, 242
 şek, 524
 şeker, 217, 224, 340, 412
 şeker, 376
 şekerbârı, 556
 şekerhâlığı, 560
 şeker-leb, 353
 şekerler, 345
 Şeker-riz, 406
 şek-i Tengri, 563
 şekilde, 237
 şekle, 485
 şeklen, 336
 şekl-i mâsivâ, 198
 şekl-i şadâkat, 399
 Şekl-i sâğarda, 480
 şekl-i zıbağı, 243
 şeklin, 398
 şeklinde, 276, 277, 359, 529
 şekline, 345
 şeklini, 570, 571
 şekvâ, 424
 şemâili, 267
 şemimâsâ, 326
 Şemim-i gâliye, 203
 Şemim-i kâkûline, 207
 Şemim-i kâkûlüñ, 528
 şemim-i sünbülünden, 523
 şemme, 202
 şemmedür, 368
 şemmesin, 219
 şem', 231, 496
 Şem', 452
 şem'a, 353, 388, 393
 şem'alar, 341
 Şem'dânuñ, 214
 Şem'den, 487
 şem'i, 214
 şem'-i ahterân, 234
 Şem'-i bezm-ârâ-yı 'irfândur, 281

- Şem' -i bezmi, 240
 Şem' -i bezm-i düde-i Cengiz Hân
 Gâzi Girây, 310
 Şem' -i bezm-i düde-i Cengiz Hân
 Gâzi Girây, 311, 312, 313, 314
 şem' -i bezm-tarab, 375
 şem' -i kâfûrî, 205, 559
 Şem' -i ruhsârına, 400
 Şem' -i ruhuña, 420
 şem' -i rüyuñ, 341
 şem' -i sefidin, 239
 Şem' -i serâ, 596
 Şem' -i süzân, 479
 şem' -i şeb-efrûz, 551
 Şem' -i şebistân-ı hüner, 578
 şem' -i ziyâ-bahş, 209
 şem' in, 371
 şem' inüñ, 572
 şem' -şifat, 341
 Şem' veş, 428
 şems, 204, 251, 467, 551
 şemsden, 415
 şems-i bezm-ârâ, 513
 şems-i enverdür, 271
 şems-i felek, 242
 şems-i felekden, 387
 şems-i Hudâ, 573
 Şems-i mihrüñ, 433
 Şems-i münire, 467
 Şems-i sipîhr-i kerem, 596
 Şemsiyâ, 264
 şemşîr, 443, 478, 507
 şemşîr-bâzdan, 507
 şemşîr-i gam, 329
 şemşîr-i kazâdur, 475
 şemşîr-i 'ışk, 461
 şemşîr-i perrândur, 332
 Şemşîr-i ser-şiken-i sünbüle, 221
 şemşîr-i suhen, 429
 Şemşîr-i tizi, 244
 şemşîrüñ, 472
 şemşîr-zenlikden, 261
 şen, 282, 376, 488
 şenâ' atde, 204
 şena' atle, 201
 şeneldi, 222
 şengül, 477
 şenlikde, 528
 şenlikden, 261
 şe' âir-i imân, 236
 şerâr, 479, 561
 şerâr-ı âh, 507
 Şerâr-ı âteş-i zulmını, 588
 şerâr-ı nâr-ı düzağ, 445
 şerbet, 256, 257, 362, 383, 432, 560
 Şerbet, 393
 şerbet-i hicrânile, 383
 şerbet-i la' linden, 256
 şerbet-i la' lüñ, 432
 şerbet-i la' lünden, 560
 şerbetini, 570
 şeref, 251, 258, 269, 306, 388, 495, 517,
 587
 Şeref, 203
 şerefde, 299
 şerefi, 270
 şeref-i intizâm, 301
 Şeref-i maqdemo, 582
 şeref-i sohbət-i ihvâna, 411
 Şeref-i şems-i ruhi, 379
 şerefüñ, 240, 300
 şerer, 371
 şererbârum, 508
 Şerer-i nâr-ı dilüm, 416
 şerh, 204, 321, 389, 407
 şerh u benân, 202
 Şerhalar, 462, 548
 şerhaldur, 262
 Şerhalarla, 432
 şerhalarum, 355
 Şerh-i cefâ-yı dil, 552
 şerîfi, 562
 şer' a, 252
 Şer' a, 219
 Şer' -i Ahmed, 280
 şer' -i Hudâyâ, 307
 şerr, 497
 şerrehi-i sâhik, 252
 şerrini, 307
 Şeş, 217
 şeş cânibe, 595
 Şeş-der-i mihnetde, 456
 şeş-der-i mihnetde, 421
 şevd, 355
 şevk, 226, 256, 460, 534, 599
 Şevk, 338, 339, 462, 570
 şevket-i belâ, 234
 şevketle, 220
 Şevk-ı cânı, 497
 Şevk-ı derün, 572
 şevk-ı 'izâruñla, 477
 Şevk-ı ruhsârıñladur, 511
 şevk-ı şem' -i ruh-ı enverüñ, 230
 şevkına, 420, 434, 435, 494, 567
 şevk-i la' lile, 371
 Şevk-i ruhsârıñ, 340
 şevkile, 239
 şevkine, 341, 373
 şevkümü, 461
 şeyâtin, 501
 şeydâ, 262, 271, 357
 şeydâlığı, 258, 560
 şeydâsı, 384
 şeyden, 275
 şeyh, 244
 şeyh, 507

- Şeyh, 462
 şeyh-i şifā-sāz-ı cihān, 291
 Şeyhu'l-İslām, 583
 şey'e, 275
 şey'in, 217
 şeytān, 369
 şeytanet, 278
 şeytānı, 442
 şeytān-ı mārından, 329
 Şeytān-ı recm, 244
 Şiddet-i berd, 209
 Şiddet-i berrde, 268
 şiddet-i tab'ı, 245
 şiddetini, 582
 Şifā, 350
 Şihāb-ı çerh, 381
 şikār, 313, 363, 364, 396, 409, 510, 520
 Şikār, 264
 Şikārın, 264
 şikāyet, 505
 şikāyeti, 297
 şikāyetler, 215
 şikence, 452
 sikene, 297
 şiken-i ham-be-ham, 515
 şikest, 206, 210, 228, 438, 597
 şikeste, 430
 şikeste-bāl, 299, 530
 şikeste-hāmeler, 408
 Şikeste-hatır, 559
 şikeşt, 564
 şimdengirü, 291, 331, 379, 565
 Şimdengirüben, 335
 şimdi, 244, 247, 259, 304, 335, 357, 361, 362, 381, 384, 432, 460, 479, 529, 547, 550, 551, 608
 Şimdi, 389, 390, 397, 444, 449, 456, 488, 513, 518, 519
 şimdiki, 540
 şimdilik, 437
 şimşād, 390
 şimşāda, 522
 şimşādda, 400
 şî'ār, 429, 567
 şî'ār-ı şî'rine, 231
 şî'r, 434
 şî're, 430
 şî'ri, 429, 492, 567
 Şî'r-i Bākīye, 259
 şî'r-i süznākümdür, 380
 şî'r-i şa'ir, 286
 şî'r-i teri, 570
 şî'rine, 470
 şîr, 209, 340
 şîr-i çerh, 356
 şîr-i hüner, 218
 şîr-i kühsār, 224
 şîr-i merdānum, 563
 şîr-i ner, 219
 şîrîn, 383, 386, 423
 Şîrîn, 234, 420
 şîrîn-dehen, 359, 415
 şîrîn-dehenüñ, 256
 şîrinden, 279
 şîrini, 338
 şîrîn-keleam, 490
 şîrîn-lebün, 351
 şîrîn-zebānum, 406
 şişe, 568
 şişe, 562
 şişedür, 385
 şişe-i çeşm, 544
 şişe-i nāmüsü, 382
 şişelerini, 242
 şitā, 582
 şitāb, 267, 490
 şitābān, 310, 582
 şi've, 519
 şi've-i güftār-ı dil-ārā, 553
 şi've-i müdahhhar, 272
 şi've-i reftāri, 467
 Şi've-i reftāri, 400
 şodeyüz, 341
 şol, 210, 215, 374, 386, 402, 507, 556
 Şol, 398, 499
 şolkim, 399
 şöhre-i devrān, 495
 şöyle, 328, 363, 369, 400, 404, 446, 568
 Şöyle, 312, 415, 487, 549
 Şöyledür, 333, 495
 şu, 199, 328, 402, 435
 şüh, 473, 477, 488, 510
 şühı, 446
 şüh-ı ālem, 451
 şüh-ı bî-pāk, 478
 şüh-ı cefā, 557
 şüh-ı dil-ārā, 565
 şüh-ı hārāmı, 541
 şüh-ı şeh-levend, 266
 şüh-ı şi'vekār, 544
 Şüh-i re'y ü, 215
 Şühlar, 357
 şühüñ, 375, 492, 498
 şu'āı, 316
 şu'āın, 258
 Şu'āı, 525
 şu'arā, 231, 482, 529
 şu'arāsı, 567
 şu'belendürse, 375
 Şu'le-i āhum, 353, 425
 şu'le-i bostān-efrüz, 269
 Şu'lesi, 241
 şu'lesinden, 433
 şu'ün, 257
 şurb-i hamr, 248
 şurb-i müdāmdan, 355

şübheden, 234
 şübhesiz, 402
 şühedā, 598
 şühedāya, 597
 Şükr, 220, 241
 şükrān, 238
 Şükrāne, 294
 şükrānesine, 236
 şükrānı, 278
 Şükrüne, 237
 şükūf, 487
 şükūfe, 226, 535
 şükūfelerin, 200
 şükūfelerle, 365
 şükufte, 504, 572
 şüküfte, 266, 299
 Şüküfte, 365
 şükür, 320, 460
 şümārı, 310
 şümārına, 237
 şümül-i feyz-i ‘allāmu’l-guyüb, 278
 şürbi, 515
 şürb-i müdāmı, 499
 şürüh, 355
 şürü‘, 601
 şütüm, 416
 Şüyüg-ı nām, 595

T

tā, 403, 512, 531, 608
 Tā, 304, 528, 612
 tāb, 318, 327, 456, 565
 tāb u incilā, 232
 tāb u kuvvet, 201
 tābān, 236, 273, 554, 582
 tāb-efşān, 235
 tā-be-ğarq, 460
 tāb-ı meyden, 451
 tāb-ı mihnet-i dildār, 514
 tāb-ı ruhsāruñla, 513
 tābi‘, 304
 Tābiş-i mihr-i ruḥuñ, 416
 Tab‘-ı derrāküm, 501
 tab‘-ı dürüst, 246
 tab‘-ı fāsıd, 362
 tab‘-ı Feyzī, 522
 tab‘-ı mevzün, 362
 tab‘-ı selimī, 286
 tab‘-ı selimüm, 367
 Tab‘-ı Süleymānesi, 597
 Tab‘-ı tırüm, 366
 tab‘ımuz, 389
 Tab‘ımuz, 398
 Tab‘uña, 219
 tāk, 411, 425
 Tāk, 256
 Tāk-beyt-i kaşide-i ‘urefā, 592

tācdār, 211
 Tāk-ı devletdür, 540
 tāk-ı Hüsrevānī’den, 509
 tāk-ı muraşşā‘, 205
 tāk-ı sa‘ādet, 462
 tāk-ı selāṭin-i ‘ızām, 312
 tāk-ı sulṭānī, 227
 Tāk-ı sürür-ı zevk, 229
 tāk-ı zerrin, 239
 tākını, 480, 535
 tācu’l-enbiyā, 203
 tağayyür, 386
 tağı, 555
 tağyır, 275, 276
 tağyır-i ‘ayār, 429
 taḥammül, 279, 340, 344, 397, 399, 409,
 534
 Taḥayyür, 451
 taḥmır, 548
 taḥmıs, 475
 taḥrır, 314, 385, 503, 548
 taḥrirden, 409
 taḥrır-i kalemdür, 320
 taḥşil, 371
 Taḥşil, 305
 taḥşil-i mizāc, 352
 taḥşil-i sım ü zer, 202
 taḥt, 346, 526
 taḥte ‘ş-şerā, 346
 taḥt-ı dilde, 533
 taḥt-ı hilāfetde, 280
 taḥt-ı Naḥşeb, 218
 taḥt-ı sa‘ādet, 229
 taḥt-ı Süleymān, 554
 taḥt-ı Süleymāna, 535
 taḥtdur, 393
 taḥtına, 463
 Taḥtına, 582
 taḥdīr-i Hākḫ, 313
 taḥdīridür, 263
 tāḫ-ı ebruvān-ı dil-beri, 494
 tāḫ-ı muḫarnas, 474
 tāḫ-ı müşkil, 250
 tāḫ-ı zerrin, 586
 tāḫında, 445
 taḫrır, 226, 369, 525
 taḫsīr, 275
 taḫvā, 398
 taḫvāyı, 551
 taḫye, 606
 talana, 261
 tālib, 486
 tālib-i şikār, 266
 tāli‘, 346
 Tāli‘, 315
 tāli‘i, 565
 tāli‘ımüz, 259
 Tāli‘üm, 329, 495

- tal' at-ı dil-berdedür, 383
 Tal' at-ı yâr, 379
 tamâ, 360
 tamâm, 225, 313, 504, 542
 tamâmı, 305, 346
 Tamâm-ı sufte, 529
 tañ, 262
 Tañ, 390
 tannâze, 552
 ta' accüb, 461
 ta' addî, 486
 ta' alluk, 301
 ta' alluğdan, 524
 Tâ' at, 527
 tã' ata, 247
 tã' at-ı Hağ, 247
 ta' ayyün, 274, 278, 501, 577
 Ta' ayyün, 528
 ta' b, 500
 ta' dîsi, 588
 tã' 'ir-i mağsüdü, 313
 ta' lîm, 560
 ta' mîr, 290, 313, 555, 580
 ta' mîre, 533
 ta' mîr-i ħarâbât-ı diyâr-ı gülşen, 268
 ta' miye, 587, 597
 ta' n, 258, 259
 Ta' n, 259
 ta' ne-i ağyâr, 444
 Ta' ne-i nîze-i ser-tîz-i nesîm-i eşâr,
 221
 ta' n-ı düşmen, 375
 ta' n-ı ħamze-i dil-ber, 201
 ta' yîn, 424, 448
 Ta' yîn-i mağşad, 328
 ta' zîm, 486
 Ta' zîm, 306
 Tapulatdı, 246
 Tapuñ, 300
 tapuña, 388
 tapuñda, 231
 tar, 464
 târ, 429
 târ u mâr, 209, 211, 294
 tarar, 241
 tarĥ, 243
 Tarĥ-ı nağş-ı sedâd, 317
 târı, 234
 Târ-ı zülf-i 'anberüdü, 520
 tarîĥ, 580
 târiĥ, 580, 583, 585, 593, 595, 598
 târihi, 590
 târiĥi, 595
 tarîĥ-i cülûsuñ, 224
 târiĥ-i zuhûrın, 588
 târiĥin, 581, 592, 594, 596, 599
 târiĥinde, 583
 târiĥine, 583
 târiĥini, 588, 597, 599, 600
 târiĥüñ, 592
 târik, 426
 târik-i gerdüna, 385
 Tarik-i müstakîm-i 'ışğdan, 558
 târik-i tâc, 426
 târmâr, 234
 târ-mâr, 203
 târ-mâr, 364
 târ-mâr, 550
 taşadduğ, 216
 taşavvur, 278, 568
 Taşavvurla, 535
 Tâs-bâz-ı meh-i nev nâz, 336
 taşĥîĥ, 356
 taşîr, 548
 taşvîr, 548, 570
 Taşvîr, 516
 taşvîr-i Mânî'den, 509
 taş, 382
 taşın, 307
 Tâtâr, 334, 439
 Tâtâra, 396
 Tâtâr-ı gamzeñ, 563
 tatyîb, 553
 Tāvusa, 467
 tâvüs-ı me'âni, 482
 tazarru', 254
 tazarru' la, 204
 tâze, 225, 380, 404, 421, 423, 453, 476,
 483, 493, 518, 538, 544, 552, 582, 606
 Tâze, 404, 461, 476, 495, 545
 tâze-cân, 207
 tazelemekde, 302
 Tâzelendi, 325
 tâzeler, 461
 tâze-nihâl, 448
 te' şîr, 202
 tebâh-ı dilde, 609
 tebâ' id, 343
 tebâşîr-i şubĥ-ı emniyyet, 235
 tebdîl, 551
 Tebdîl, 430
 tebengi, 562
 teber, 426
 teberrük, 558
 tebessüm, 607
 tebessümde, 521
 tebessümle, 394
 tebĥâle, 547
 tebĥâledür, 340
 tebĥâleler, 493
 tebĥîr, 537
 teb-i mihrüñle, 523
 Tebliğ, 305
 Tebrîki, 558
 tecebbür, 278
 tecelli, 289

- tecellî, 331, 511
 tecerrüd, 312, 411
 tedârik, 240
 tedbîr, 253, 259, 275
 tedbîr-i 'ışk, 461
 tedbîridür, 263
 tedbîrüh, 224
 tedebbür, 577
 tedhîbini, 226
 tefahhurdur, 201
 teferreka, 604
 Teferrüd, 262, 349
 tefsîr, 548
 teg, 598
 tegâfûl, 399
 Tegâfûl, 523
 tehallûf, 275
 tehî, 389
 Tehî, 445
 tehlîse, 288
 tek, 215, 216, 312, 315, 339, 381, 384,
 425, 431, 452, 478, 499, 502, 515, 525,
 533, 548, 562
 Tek, 438, 465, 510, 516, 518
 tekasül, 399, 589
 tekevüs, 475
 tekeyyüd, 288
 tekebbür, 278
 Tekellüm, 271, 326
 tekessürdür, 201
 tekmiil, 329
 tekmiil-i noşân, 329
 tekrâr, 224, 277
 tekrâr-ı şüh, 357
 tekyede, 460
 tekyegâhı, 393
 tekye-i hürında, 208
 tekye-i 'ışk, 393
 Tekye-i 'ışk, 436
 tekye-i 'ışkuñ, 263
 tekye-i siminde, 339
 Tekye-i simine, 558
 tel, 532
 telâkî, 254
 telef, 274
 televvün, 385
 Televvünden, 386
 telh, 362
 Telhdür, 340
 telh-gü, 278
 telhi, 279
 temâm, 453, 489, 599
 Temâmet, 371
 temâşâ, 276, 277, 338, 376, 463
 Temâşâ, 379
 temâşâdur, 453
 temâşâ-yı hat, 535
 temâşâ-yı hatı, 352
 Temâşâ-yı nigâra, 421
 temennâ, 204, 415, 468, 523
 temennâsıyla, 492
 temennâyyla, 339
 temenni, 338
 temevvüc, 320, 511
 Temevvüc, 350
 temhîd, 452
 temiz, 443
 temkîndür, 533
 temüz-ı 'ışk, 377
 temyiz, 524
 ten, 330, 363, 436, 520
 Ten, 356, 363, 383, 507
 tenâvül, 460
 tende, 365, 443, 500
 tenden, 514
 Tenden, 331
 teneffür, 278
 tenezzül, 385, 484
 Tenezzül, 260
 teng, 434, 464, 554
 Teng, 360
 Teng-diller, 513
 teng-i cüvânuñ, 463
 Tengriyi, 536
 tenhâ, 388
 tenhâsına, 454
 teni, 587
 ten-i fersüde, 516
 ten-i fersüdesi, 448
 ten-i Feyz, 427
 ten-i fikâre, 475
 ten-i hâki, 473
 ten-i hak-i nihâdımız, 257
 ten-i mürde-i kubür, 412
 ten-i nizârı, 372
 Ten-i pâ-mâlumı, 506
 Ten-i pür-âb, 326
 ten-i pür-tâbumı, 327
 ten-i şad-çäkümüñ, 499
 ten-i vîrâne, 481
 Ten-i vîrâne, 526
 Ten-i vîrânemi, 533
 ten-i zârum, 558
 Ten-i zârum, 566
 teninde, 366
 tennür-tende, 381
 ten-perver, 512
 tenüm, 202, 421
 Tenüm, 201, 260, 263, 381, 476
 Tenümde, 201, 448
 tenümi, 497
 Tenüh, 565
 tenvir-i süveydâdur, 452
 Te'addidür, 201
 Te'aqqul, 302
 Te'âlâ, 563

- te'alli, 385
 te'allidür, 201
 te'emmü, 297
 te'emmül, 397, 483
 Te'emmül, 250, 260
 te'lif, 226
 te'lif-i kitâb, 285
 te'lif-i kitâb-ı hüsn-i ruhsârûñ, 453
 te'sir, 313
 te'sir, 275
 te'sir-i 'ışk, 461
 te'sirüñe, 215
 ter, 243, 322, 375, 425, 545, 578
 Ter, 210, 215
 teraḥḥum, 451
 Teraḥḥum, 261, 349
 Teraḥḥumla, 343
 teraḥ-rân, 204
 terâzû, 245
 terâzûdur, 330
 tercih, 540, 563
 terdür, 528
 terenni, 484
 terennüm, 464
 terennümler, 477
 terk, 348, 361, 512
 Terk, 420, 572
 Terkeş-i dildâra, 466
 terkeşüñ, 473
 Terkeşüñde, 241
 terkında, 560
 Terk-i cân, 500
 terk-i diyâr, 492, 567
 Terk-i dünyâ-yı denidür, 461
 terk-i edeb, 500
 terk-i ḥarâm, 250
 terk-i libâs, 435
 Terk-i ser, 382
 Terk-i serdür, 479
 terk-i tîr-i fikendür, 267
 Terk-i zînet, 333
 terkib, 408
 terkib-i 'âlemden, 453
 terkibi vücûd-ı düşmene, 311
 Terkibimüzi, 319
 terkin, 532, 551, 569
 Terkini, 256
 tersâ-yı 'ışk, 462
 tesbih, 569
 teselli, 386
 teselli, 420
 teselsül, 484
 Teshir, 518
 teşhîr, 224, 290, 313, 362
 teşhîre, 565
 teskin, 408
 Teslim, 524
 teslimüz, 350
 Tes'id, 242
 teşbih, 416, 461, 512
 teşbih, 542
 Teşebbüh, 343
 Teşhîş, 499
 teşne, 456, 573
 teşneden, 513
 teşne-leb, 234
 teşneme, 297
 teşni', 259
 teşrif-i gülşen, 215
 tevaḥḥu'la, 204
 tevbe, 250
 tevbe-i naşûh, 355
 teveccüh, 217
 Teveccüh, 304
 tevekkül, 279
 tevekkülümüz, 257
 tevfiḥ-i Hudâ, 466
 Tefviḥ-i Hudâ, 481
 tevfiḥ-i tedbir, 313
 Tevhîd-i Hudâvende, 305
 Tevki-i ilâhiye, 435
 tevki, 306
 tev'em, 304
 tev'em-i felâket, 296
 tevsen-i çerḥa, 294
 Tevvâb-ı gâfirdür, 250
 teyemmüm, 381
 tez, 411
 tezâd, 567
 tezekkür, 348, 612
 tezelzül, 397
 tezerv-i nuşreti, 313
 tezkir, 202
 tez-revî, 521
 tezvice, 490
 tıraş, 356, 536, 539, 546
 tıraşdur, 375
 tîğ, 219, 243, 244, 256, 311, 380, 410,
 430, 491, 576
 tîği, 223
 Tîğ-i âhı, 384
 tîğ-i câ, 447
 tîğ-i cevherdâra, 375
 tîğ-i cevr, 515
 tîğ-i çerḥden, 438
 tîğ-i ğam-ı yârile, 433
 tîğ-i ğamzesi, 371
 Tîğ-i ḥayr, 215
 tîğ-i helâkündür, 379
 tîğ-i hicrân, 564
 Tîğ-i hicrân-ı zekan, 390
 tîğ-i ḥün-âşâm, 489
 tîğ-i kîn, 233
 tîğ-i kîni, 444
 tîğ-i 'adûnûñ, 378
 Tîğ-i ser-tîz, 491

- tığ-ı ser-tiz-i ser-efrāza, 522
 Tığ-ı ser-tizüñ, 432
 tığ-ı yār, 363
 tığ-ı yāre, 374
 tığına, 261
 tıgını, 371
 Tığ-i āteş-tābı, 312
 tıgum, 368
 tıguñ, 219
 tıguñ, 215, 216, 313
 tıguñla, 472
 Tıgveş, 346
 tımār, 432, 533
 tımār, 520
 tımārsız, 430
 tımşālüñi, 513
 tır, 201, 215, 266
 tır u kazā, 296
 tıre, 217, 416, 429, 548, 570
 tıredür, 445
 Tıre-gün, 239
 tıre-i rüşd, 244
 tıri, 371
 tır-i belā, 337, 570
 Tır-i belādur, 484
 Tır-i ceffü'l-ķalem, 298
 tır-i cevri, 466
 tır-i çerh, 356
 tır-i dil-düzı, 312
 Tır-i dil-düzüñi, 224
 tır-i emel, 471
 tır-i fūrķatı, 295
 Tır-i ğam-ı cānāne, 469
 tır-i ğadeng, 332
 Tır-i hicrāne, 395
 tır-i ğün-ālūde, 448
 tır-i ķazā, 218
 tır-i murādātı, 443
 tır-i müjeñ, 500
 Tır-i müjesi, 406
 Tır-i müjgānına, 516
 tır-i müretteb, 241
 tırin, 238, 330
 Tırine, 497
 tırlerin, 412
 tırün, 234
 Tırün, 219
 tırüñ, 345, 415, 472, 473
 tırüñi, 539
 tıryākdan, 372
 tıryāk-i şifādur, 318
 tıryākimüz, 432
 tışe, 528
 tışedür, 385
 tışe-i hecre, 540
 tışe-i hicrāne, 372
 tız, 443, 507
 tız-şārem, 218
 toĥm-ı ğamı, 337
 toĥmıdur, 483, 527
 toĥumın, 431
 toĥumuñ, 455
 Tolar, 271
 top, 383
 top-ı āhumuñ, 387
 top-ı ğabğabuñda, 562
 toprağı, 260
 Toprağı, 321
 toprağdan, 364
 tozıdur, 259
 tozın, 333
 tozına, 514
 tozını, 514
 toziyuz, 429
 Tüfāndan, 332
 tuğ, 501
 Tuğ-ı şāhiye, 228
 Tuğını, 221
 tuĥfe, 266, 404, 543
 Tuĥfe, 609
 tuĥfe-i pākize-i al, 248
 tül-i emel, 302
 Turş-rü, 278
 tutalı, 377
 Tutdı, 224
 tütü, 390
 Tütü-i cān, 523
 Tütü-i ķudsı, 520
 tütü-i şirin-suĥenlikde, 527
 Tütü-i tab'ı, 507
 tütü-şifat, 271
 tütüyā, 486
 Tütüyā-yı 'ayn-ı 'uşşāk, 495
 tutma, 293
 tutmadum, 483
 tutmas, 509
 tutupdur, 357
 Tutuşdı, 272
 tutuşur, 218
 tuzkān, 445
 tünd-bād-ı āhımuñ, 391
 tünd-bād-ı fesād, 397
 tünd-i cefā-pışe, 553
 türāba, 293
 türāb-ı meşhedüm, 495
 Türbet-i pākine, 590
 tusemmā, 486
 tüvānı, 565
 tū, 590
 tabīb, 392, 419, 520
 tabībā, 432, 606
 tabīb-i cāna, 339
 tabīb-i çerh, 242
 tabīb-i dil, 337
 tabīb-i dile, 504
 tabīb-i dil-i cān, 537

- tabibinüñ, 566
 tabibüm, 384, 416, 533, 570
 tabi'at, 419
 tab' u hām-kār, 209
 tab'-ı Feyzī, 532
 Tab'-ı mevzünından, 555
 tab'-ı müstakim, 522
 tab'-ı selimüm, 524
 tab'-ı şā'ir, 531
 Tab'umuz, 430
 tab'uña, 219, 383
 tağ, 520, 528
 Tağ, 496
 tağa, 538
 Tağı, 438
 tağılsa, 551
 tağıtdı, 467
 tağlar, 328
 Tağlar, 530
 Tağlarca, 197
 tāk, 459
 taqar, 239
 tākat, 384
 tākate, 540
 tākat-ı dil, 459
 tākı, 251
 tāk-ı lāciverdī, 348
 taqın, 371
 taqrīb, 469
 talāk, 503
 talākı, 251
 taleb, 315, 319, 457, 500
 taleb-i, 429
 taleb-i māl, 435
 taleb-i 'ilme, 612
 taleb-i sim, 248
 talebinde, 320
 talebkār, 468
 Talebkārān-ı imdād-ı 'Aliyyü'l-
 Murtezāyuz, 426
 tālib, 424, 550
 Tālib, 197
 Tālib-i dārü's-şifāyī, 398
 tālib-i didārı, 572
 tālib-i dīnāra, 438
 Tālib-i gencine-i esrār-ı Hākkum, 496
 tālib-i gencine-i virāne-i 'ışkuz, 319,
 320, 321, 322, 323
 Tālib-i mechül-ı muṭlaq, 274
 tālib-i rahmet-i Hūdā, 581
 tālibine, 268
 Tālibüz, 429
 tāli', 359, 454, 467
 Tāli', 359, 545
 Tāli' a-i zafer, 237
 Tāli'-i devlet, 384
 tāli'-i ferhundesı, 559
 tāli'-i firüz, 470
 tāli'-i firüzumdur, 379
 tāli'üm, 361, 378
 Tāli'üm, 458, 464
 tal'at-ı dildāra, 487
 tal'at-ı mäh-ı tamām, 301
 Tal'atun, 214
 talup, 506
 tama', 353
 tama'-ı hām, 493
 tamar, 571
 tañ, 258, 367
 tanbūr, 534
 tanur, 405
 ta'an, 307
 tāatde, 590
 tāat-ı Mevlāya, 305
 Tā'ir-i huld, 316
 ta'n-ı düşmen, 532
 ta'nile, 227
 tapuna, 574
 Tapuña, 219
 tapuñdan, 214
 tarab-ı vakte, 318
 taraf, 501, 588, 606
 taraftan, 330, 552
 tarafun, 288
 Tarāvet, 375
 tarāvetle, 203
 tārem-i a'lāya, 402
 tārem-i ezrak, 314
 taraf-ı niķābdan, 243
 tarh, 457, 513
 Tarh, 536
 tarhı, 532
 Tarh-ı cān-baḥş, 584
 tarhını, 441
 Tarılır, 412
 tarikāta, 439
 tarik-ı rāstān, 492
 tarik-ı huşūlin, 243
 tarrār, 485
 tartılacaqdur, 247
 Tās-bāz-ı felek-i sifle, 239
 taş, 344, 480, 496
 taşa, 408
 Taşa, 562
 Taşar, 370
 taşdur, 375
 taşı, 471
 taşimuza, 531
 taşını, 486
 taşkın, 431
 Taşlar, 314
 taşra, 429
 Taşrası, 345
 taşum, 202
 tatluva, 412
 tavāf, 497

- Tavf-ı kuyuñdur, 357
 tavk-ı la' ne, 281
 tavk-ı mihnetdür, 400
 tavr, 202
 tayanmazuz, 257
 täyir-i kuds, 386
 tayr, 538
 Teväli'-i kerem, 236
 tıfl, 394
 tıfl-ı nebätätı, 242
 tıfl-ı 'Arab, 344
 tıflın, 554
 tıfl-i ebcedüm, 496
 tırnağı, 555
 tıb, 203
 Toğmadı, 223
 toğrı, 529
 Toğrı, 520
 toğrılığı, 223
 Toğruluk, 473
 toğrusı, 570
 Toğrusı, 436
 toқındı, 508
 Toқınur, 568
 toқundukça, 376
 toқunmamış, 374
 toқunsa, 415, 443
 Toқunsa, 604
 Toқuz, 405
 tola, 336
 tolan, 571
 tolanup, 469
 tolar, 459
 tolaşma, 419
 Tolaşur, 439
 toldı, 210, 595
 Toldı, 210, 545
 toldukça, 370
 tolduran, 380
 Toli, 341
 Tolmışdı, 231
 tolsa, 384
 tolu, 488
 tolusı, 246
 tonandı, 226
 tonansun, 462
 toñdı, 209
 top, 423
 toprağa, 290
 toprağı, 358
 toprağına, 313
 toprağını, 372
 toprağıyuz, 427
 topraқ, 314
 Tübada, 436
 tuğrāsın, 511
 tuğrā-yı medid, 360
 tulina, 524
 tullāba, 599
 tulū', 310, 455, 526
 Tulū', 263, 271
 Tulū'-ı mihr-i ruhsāruñ, 376
 turağıdur, 393
 turağum, 483, 484
 Turaldan, 271
 turan, 221, 458
 turdı, 549
 Turduğınca, 288, 539
 Tür-ı vücūd-ı insān, 289
 Turma, 479
 Turmadı, 220
 turmaz, 341, 402, 408, 439, 502, 511, 549, 554
 Turmaz, 234, 391, 400, 473
 turrasına, 326
 turre-i cānān, 232
 Turre-i şāhid-i iқbāli, 241
 tursun, 220
 turup, 207, 263, 269
 Tururum, 490
 Tururuz, 442
 tut, 245, 347, 492, 512, 561
 Tut, 278
 Tuta, 559
 tütalum, 330, 422
 Tütalum, 342, 539
 tütan, 376
 tutar, 203, 216, 259, 345, 371, 372, 458, 524, 577
 Tutar, 207, 326, 456, 559
 tutarlar, 408, 562
 tutdı, 209, 408, 605
 Tutdı, 258, 311, 458, 540
 tutduğı, 481
 Tutduğın, 385
 tütüm, 491, 492
 tüti-i güyā, 513
 Tütünün, 352
 Tütüye, 272
 tütma, 211, 518
 Tütma, 549
 Tütmağa, 465
 tütmaқ, 214
 tütmasa, 259
 tütmaz, 253, 332, 445
 tütmişdur, 208, 511
 tütmişidi, 506
 Tütmişlar, 266
 tutsaқı, 561
 Tutsun, 234, 406
 tütulup, 356
 tütup, 291, 297
 tütüşa, 503
 tütüşdı, 432
 Tütüşdı, 271, 272
 Tütüşsun, 461

Tutuşulmaz, 479
 Tutuşup, 256
 Tutuşursa, 436
 Tüñi, 318
 tññ-i güyâ, 417
 tññ-i güyâya, 542
 Tññ-i nâdire-güftâr, 241
 tññ-şifat, 557
 Tññiye, 560
 tnyarlar, 347
 tnyduk, 522
 tnymaz, 577

U

uci, 241, 307, 321
 ucında, 221
 ucından, 267, 420, 433, 452, 550
 uciyla, 359
 uçan, 499
 uçmağa, 503, 538
 Uçmağa, 316
 Uçup, 450
 uçurdi, 510, 580
 Uçurdi, 587
 uçurdum, 262
 uçurur, 234
 ufağ, 465
 uğrağı, 422
 Uğramadı, 466
 uğrariseñ, 505
 Uğratmaz, 410
 uğraya, 573
 uğrısı, 345
 uğurdan, 251, 524, 595
 Uğurlamış, 476
 uğurlarsa, 472
 uqbâya, 250
 ulaşdı, 606
 ulu, 385
 ulūf, 482
 ululansa, 562
 ulusa, 562
 ulüvvü 'ş-şân, 280
 umar, 224
 Umaram, 202, 587
 umardum, 296
 umarum, 298
 Umarum, 597
 umarumdur, 392
 Umaruz, 530
 ummak, 220, 459
 Umulan, 253
 umulmazdur, 261
 unudıldı, 595
 unut, 348, 565
 unutdura, 571
 unutdurmış, 446, 598

Unutma, 349
 ura, 381, 528
 urasın, 245
 uravüz, 443
 urdı, 208, 252, 317, 544, 548, 563
 urduğıcün, 559
 urdum, 284, 381
 urıldı, 221
 urmak, 431
 urmaya, 327
 urmuş, 261
 urmuşam, 459
 Urmışuz, 441
 ursa, 326, 356
 ursun, 313
 urulmaz, 246
 Urulur, 247
 urup, 223, 252, 266, 279, 381, 463, 569
 urur, 286, 388, 491
 Urur, 201
 uş, 452
 uşandurmış, 446
 uşanur, 508
 uşlanmak, 472
 Uşlanmaz, 481
 uşlu, 484
 uşül, 274
 utandı, 244
 uyandurmış, 446
 uyanmaz, 559
 uyansun, 462
 uyar, 364, 371
 uyara, 242
 uyarı, 414
 Uydi, 606
 uyhusundan, 462
 uyhuya, 500
 Uyma, 347
 uyuma, 612
 uyup, 516
 uyur, 446, 500
 uzatdılar, 421
 uzatma, 227, 375
 uzatmak, 307
 Uzatmasa, 535

Ü

Ücret, 294
 üç, 576
 Üftâde, 535
 üftâde-i câh-ı zeķanuñdur, 345
 Üftâde-i râh-ı gam, 515
 üftâdeler, 447
 üftâdelerle, 271
 Üftâdelerüñ, 420
 üftâdesi, 501
 üftâdesin, 410

- üftādeyem, 502
 Ülfetde, 300
 ümīd, 514, 523
 Ümīdi, 376
 ümīd-i cāh, 609
 Ümīd-i mīve-i vaşl, 431
 Ümīd-i ‘işret, 562
 ümīdini, 451
 ümīdüm, 202, 358
 Ümīdüm, 263
 ümmehāt, 242, 277
 ümmehātı, 405
 ümmet, 307
 ümmet-i Muḥammed, 298
 ümmīd-i cemālūñle, 418
 ümmīd-i cem’iyyet, 331
 ümmīd-i ḥayāt, 345
 Ümmīd-i şavāb, 319
 ümmīd-i vişāl, 569
 ümmīdüm, 506
 ümmü’l-cenābiş, 248
 ümmü’l-fesāddur, 301
 ünsiyyeti, 468
 Üsküfin, 241
 üstād, 225, 267, 317, 390, 423, 457, 513,
 552, 555
 üstāddan, 390
 üstādi, 261, 496
 üstād-ı debistān-ı çemen, 552
 üstād-ı ezel, 457
 üstād-ı ḳader, 513
 üstād-ı kāmili, 267
 üstādlar, 502
 üstāduñ, 249
 üstāduñdur, 259
 üstāduz, 428
 üstinde, 207, 256, 358
 üstindeki, 260
 üstine, 252, 337, 372, 401, 435, 447, 495,
 540, 541, 549
 üstiñe, 216
 Üstiñe, 344
 üstüḥānumdan, 262
 üstüme, 404
 Üstünde, 500
 üstüne, 347
 üstüvār, 234, 492
 üşmiş, 405
 Üşüp, 421
 üzdi, 588
 üzerinde, 221
 üzilmez, 465
 üzre, 198, 207, 221, 227, 234, 301, 320,
 321, 338, 373, 376, 380, 388, 393, 394,
 421, 448, 452, 453, 458, 465, 483, 493,
 515, 525, 569, 603, 609
 üzül, 488
 üzüldi, 549
- Üzülsün, 250
- V
- Vācib, 589
 vācibü’l-vücūd, 198
 vācid, 572
 vāde-i ‘işḳ, 261
 Vādide, 420
 vādideyüm, 569
 vādi-i deşti, 335
 vādī-i dünyā, 392
 vādī-i fenānuñ, 564
 Vādī-i hecrūñde, 446
 Vādī-i hicrāne, 405
 vāfir, 421
 vāfirdür, 249
 vāh, 600
 vaḥdet, 262
 vāhibu’l-‘aṭā, 295
 vāḥid, 572
 vaḥid-i ‘aşb, 361
 Vaḥidü’d-dehr, 583
 vaḥşī, 264
 vaḥy, 203
 vaḳār, 294
 vaḳāruñ, 302
 vāḳıf-ı esrār-ı şıfāt-ı Ḥazret, 289
 vāḳıf-ı sırr-ı Ḥudā, 276
 Vāki’ā, 566
 Vāki’a, 496
 vāḳı’a-i İsmā’il, 270
 vāḳī, 252
 vaḳt-ı şafā-yı ḥatırdur, 235
 vaḳt-i ‘iṣ u ‘işredür, 568
 vaḳt-i saġar, 219
 vaḳtidür, 368
 vaḳtinde, 217
 vālā, 563
 vālā-güher, 217
 Vālā-nişān-ı ‘arşa-i eşḫāb-ı ma’rifet,
 293
 Vālā-yı dūd-ı āhumı, 546
 vālī, 563, 580, 588
 vālīh, 582
 vallāhi, 320
 Vāmıḳ, 428, 442, 496
 Va’d, 373
 Va’de-i luṭf, 330
 va’de-i şahrā-yı fūrḳatden, 367
 vā’iz, 421
 Vā’iz, 373
 vā’iz, 487
 Vā’iz-i şehriñ, 479
 va’llāhu, 339
 va’z u nuşḫ, 202
 var, 201, 208, 214, 215, 216, 222, 227,
 256, 257, 258, 259, 261, 263, 267, 268,

- 270, 277, 279, 280, 282, 292, 294, 298,
300, 302, 307, 327, 328, 340, 342, 345,
349, 350, 356, 358, 362, 363, 364, 365,
366, 367, 368, 392, 433, 439, 448, 454,
459, 460, 463, 464, 483, 488, 501, 502,
514, 517, 522, 527, 530, 538, 541, 542,
546, 550, 551, 553, 574, 576, 603, 606,
609
Var, 225, 228, 278, 315, 400, 460, 471,
503, 523, 537, 563
vara, 419
Vara, 419
varağ, 206, 229, 465
Varağ-ı mihr, 537
varağlar, 207
Varalum, 498, 572
varan, 414, 477
vardı, 544, 596
varduğın, 522
varduğça, 414, 417
vardum, 454, 491, 492
vardur, 206, 218, 454, 465, 467, 523, 530,
571, 592, 607
varı, 502, 514
varın, 236, 554
Varını, 316
varırsın, 303
varısa, 502, 551
Varısa, 280, 531
Varidi, 558
Variken, 286
Varimiş, 478
varise, 450, 546, 557
varlığını, 294
varlığını, 274, 381
Varlık, 572
Varmadı, 542
varmağa, 500
varmağı, 419
varmamağa, 497
varmayup, 525
varmı, 603
Varsa, 325
varsam, 483
Varsun, 516
varçaya, 548
varum, 478
Varımı, 506
varuña, 300
Varuñı, 607
varup, 243, 414
Varup, 408, 514, 566
varur, 315
varurdi, 501
vaşf, 204, 377, 391, 394, 459, 487, 513,
552, 557
Vaşf, 336, 352
vaşfi, 286
vaşf-ı kemāl-i celālüñi, 200
Vaşf-ı la' lüñle, 345
vaşf-ı ruğ-ı âteş-pāküñ, 470
Vaşf-ı rüyüñda, 434
Vaşf-ı sırr-ı lebüñ, 355
vaşf-ı siriştimüz, 431
vaşf-ı sultān-ı bahār, 517
vaşf-ı sünbülünden, 537
Vaşfidur, 417
vaşfin, 207, 369, 526
vaşfına, 337, 358
Vaşfında, 295
vaşfındaki, 519
vaşfını, 525, 560
vaşfuñı, 409
vāşıl, 270, 327, 516
vaşıl-ı deryā, 316
vāşıta, 355
vāşıta-i ferr-i necāt, 247
vaşl, 367, 470
vaşl-ı dıldarı, 514
vaşl-ı güle, 607
vaşl-ı nigāre, 383
vaşl-ı yāri, 412
vaşlın, 468
vaşlına, 342
vaşluñ, 340, 462
Vaşluñ, 377, 524
Vaşşāf, 482, 562
vağan, 450, 569
vağandur, 266, 272
vağan-ı aslisin, 290
vāveylā, 262
vāy, 573
Vāy, 334, 423
vāye-i şeref, 457
vaz', 202, 408, 568
vaz' a, 458
vebā, 370
vech, 453, 487
vechi, 467, 553
Vechi, 395
vech-i ḥasen, 513
Vech-i ḥasenüñ, 377
Vech-i pākin, 276
vechidür, 461
vechile, 300, 604
vechine, 420
vedād, 460
Vedduḥā, 573
vefā, 386, 397, 410, 420, 518, 519, 572,
576
Vefā, 326, 459, 492
vefādan, 227
vefā-ma' deni, 538
vefānuñ, 463
Vefāsız, 264
vefāt, 295

- vefâtı, 295
 vefâya, 349
 vefâyı, 537
 vegâ, 598
 vehm, 486, 509, 513
 Velâdet, 587
 velâyet, 507
 velî, 210, 216, 282, 364, 381, 389, 403,
 410, 418, 452, 456, 529, 569, 589
 Velî, 202, 207, 261, 326, 431, 521
 velîdür, 394
 velîkin, 219
 Velîkin, 371
 veliyyü 't-tebsîr, 269
 velvelesi, 387
 ve'l-hâşıl, 315
 vera', 404
 verâset, 307
 verâsında, 321
 verâ-yı cebel-i Kâf, 482
 Verâ-yı sâdeden, 530
 verâ-yı şerh ü beyân, 237
 verd, 514, 556
 verd-i alum, 297
 verd-i aluñ, 207
 verd-i ĥandân, 413
 verd-i ĥandânüm, 563
 verd-i 'ârîzi, 583
 verd-i ra' nânuñ, 260
 verd-i ter, 215, 262, 468
 verd-i terüñ, 229
 verdüm, 565
 vericek, 199
 verîd-i küffâr, 598
 Verî-i çerh-i kün fekan, 578
 vesîle-i 'afv [u] 'ağā, 328
 veyahud, 470
 vezâret, 600
 Vezîri, 600
 Vezîr-i Ĥazret-i Gâzî Girây Ĥân-ı celîlü'l-
 kadr, 595
 Vezn-i tab' uñ, 474
 vir, 276, 406, 486, 506, 525
 vîrân, 235, 256, 348, 385, 460, 492, 516,
 538, 547, 597
 vîrâne, 347, 400
 vîrânededen, 398
 vîrânedür, 403
 vîrânelik, 528
 vîrânemüz, 437
 vîrâneñüm, 340
 vîrânesi, 572
 vîrâneye, 398, 400, 469
 virdi, 210, 234, 237, 239, 258, 269, 270,
 310, 311, 337, 359, 395, 472, 487, 488,
 542, 545, 553, 597, 605
 Virdi, 209, 221, 232, 290, 295, 457, 607
 vird-i zebân, 208, 280
 vird-i zebânı, 573
 virdîle, 229
 virdügiçün, 519
 virdüñ, 219, 233, 234, 276, 350, 503
 vire, 215, 331, 347, 351, 412, 463, 565
 virelden, 493
 vireli, 439
 virelüm, 498
 virem, 354, 369
 viren, 381, 412, 431, 554
 virici, 437
 virile, 404
 virilmiş, 327
 virme, 557, 569
 virmedüm, 547
 virmedüñ, 331
 virmek, 328, 338, 438
 Virmek, 609
 Virmemişdür, 215
 Virmese, 241
 virmesün, 300
 Virmesün, 517
 virmeyeyin, 337
 virmeyüp, 214, 398, 527
 virmez, 217, 219, 258, 264, 431, 569
 virmezem, 569
 virmezün, 498
 virmezüz, 258
 virmiş, 214, 219, 263, 451
 virse, 531, 532
 virsün, 206, 220, 507
 Virsün, 601
 virüp, 292, 375, 418, 453, 489, 493
 Virüp, 251
 virür, 197, 215, 225, 234, 261, 288, 307,
 331, 381, 401, 422, 437, 465, 473, 487,
 521, 543
 Virür, 207, 244, 531
 virürdi, 232
 virürler, 249, 407, 540
 virürse, 292, 378
 Virürseñ, 437
 virürüz, 570
 Virürüz, 442
 vişâl, 247
 Vişâl, 437
 Vişâh, 492
 vişâl-ı yâr-ı şengül, 483
 vişâli, 396
 Vişâli, 366
 vişâl-i yâr-i fikrin, 385
 vişâlin, 353, 533
 Vişâluñ, 350
 vişâlünüñile, 547
 V'ey, 227, 511
 vuşlat, 360
 Vuşlât, 530, 555
 vuşlata, 369, 544

Vuşlat-ı havār, 597
 Vuşlatuñ, 500
 vüçüd, 197
 vüçüda, 277
 Vüçüda, 204
 vüçüdi, 233, 305, 516
 Vüçüd-i Ādemi, 556
 Vüçüd-i bî-hünerüñ, 302
 vüçüd-i intihā, 325
 vüçüd-i kâināt, 339
 vüçüd-i kerem, 244
 vüçüd-i lâyezāl, 275
 vüçüd-i mägädā, 325
 vüçüd-i muḥaqqarı, 546
 vüçüd-i Şāni'a, 398
 vüçüdün, 320, 346, 405
 vüçüdüm, 400
 vüçüdüm, 277, 346, 361, 404, 453, 506
 Vüçüdüm, 201, 264, 365, 421
 vüçüduñ, 211, 212, 228, 276, 381, 415,
 455, 520
 Vüçüduñ, 238, 332, 365, 536
 vüçüduñdan, 274
 vüçüh-i esmā, 289
 vüsül, 460
 vüşül, 274, 516, 582

Y

Ya, 470, 483
 yā, 256, 261, 277, 332, 337, 354, 379, 381,
 395, 406, 409, 412, 416, 422, 438, 443,
 458, 491, 521, 545, 548, 560
 Yā, 198, 276, 295, 327, 329, 338, 345,
 460, 538, 570
 Yā Gāfire 'z-zünūbi, 295
 yabāb, 303
 yabana, 400, 576
 Yabana, 443
 yabanedür, 387
 yād, 349, 390, 413, 515, 554
 yāda, 249
 yādgār, 492
 yādgār-ı nādire-i rüzgār, 294
 Yādi, 373
 Yād-ı güftāri, 348
 yādına, 389, 401
 yādıyla, 370
 yāduma, 202, 493
 Yāduma, 270, 542
 yādumdan, 348
 Yāduña, 542
 Yāduñdan, 198
 yağar, 365
 yağdı, 210
 yağdırup, 311
 yağı, 555
 yağırur, 250

yağma, 474
 yağmada, 353
 yağmaya, 221
 yağsa, 415
 yağum, 496
 yaḥdānvār, 210
 yaḥla, 210
 yaḥşı, 509
 yaḥşılıkla, 238
 yaḥşi, 314, 315, 316, 317, 318, 392, 480,
 576
 Yaḥşi, 270
 yaḥud, 217, 483, 484, 565
 yāḥud, 376
 yāḥūd, 256, 395
 yaḥuñ, 211, 221, 268
 yaq, 458
 Yaqalar, 408
 Yaqam, 475
 yaqan, 375, 397, 400
 yaqar, 313, 443, 570
 yaqaruz, 561
 Yaqaruz, 442
 yakdı, 338
 yaqdı, 544, 549, 597
 Yaqdı, 346, 404, 566
 yaqduğın, 458
 yaqı, 252
 yaqılmağdan, 452
 yaqılırur, 428
 yaqın, 478, 550
 yaqınlığı, 431
 Yaqınlık, 301
 yaqışmış, 343
 yaqıni, 528
 yaqlaşdı, 549, 550
 yaqlaşur, 412
 yaqmağa, 501
 yaqmaz, 245, 344
 yaqsun, 242
 yakup, 457
 yakup, 279, 382, 440, 446
 Yakup, 371, 375
 yāqūt-ı aḥmerdür, 374
 yalamış, 248
 yalan, 399, 460, 516
 yalandur, 333
 yalanı, 305
 yalın, 271, 272, 502
 yalıñız, 478
 yalvaralum, 498
 yaman, 314, 315, 316, 317, 318
 yamān, 392
 yamāndan, 509
 yana, 313
 Yanadan, 344
 yañadan, 330, 505, 563
 yañığına, 266

- yanaqlu, 388
 yanam, 491
 yanan, 393
 yanar, 210, 218, 479, 483
 Yanar, 206, 363, 371
 Yanaruz, 428
 yanaşmağa, 312
 yandırdı, 346
 yandugumi, 406
 yandurdu, 566
 yañılmazdur, 568
 yanında, 218, 224, 415, 446, 456
 Yanında, 376
 yanından, 326
 yañlış, 459
 Yanmağa, 411
 yanmaqdan, 458
 yanmamaga, 228
 Yanmasun, 247
 yanmaz, 536, 559
 yanmazuz, 257
 yanmış, 335, 375
 yansa, 257
 yansun, 251, 363, 434, 461
 yanuñ, 452
 yānuñ, 263, 448, 497
 Yanuñca, 561
 yanuñda, 215, 300, 376
 yanuñdadur, 272, 273
 yanup, 341, 448, 452
 ya'ni, 199, 205, 209, 222, 241, 253, 281,
 295, 409, 489, 490, 532, 573, 583, 587,
 600
 Ya'ni, 225, 258, 289, 313, 323, 359, 368,
 398, 403, 410, 439, 464, 473, 480, 498,
 580, 582, 591, 592, 594, 596
 Ya'ni bi-'ākl, 469
 yap, 538
 Yap, 544
 Yapdı, 581, 592, 599
 yapışuñ, 474
 yaprağı, 540
 yaprağına, 553
 yār, 278, 396, 397, 413, 421, 430, 443,
 451, 454, 468, 492, 519, 525, 528, 537,
 540, 544, 572, 604
 Yār, 403, 456, 474
 yara, 472
 yāra, 365, 406
 Yāra, 430, 609
 yārā, 603
 yarağ, 240
 yarağın, 515
 yaramaz, 438
 Yaramı, 403
 yārān, 420, 436, 566
 yārāne, 543
 yārān-ı şafānuñ, 442
 yārānuñdur, 285
 yarar, 202, 211, 363
 yararsa, 510
 yarasin, 510
 yaraşmışdur, 454
 yaratmaz, 573
 Yārda, 348
 Yārdan, 280, 331, 440
 yare, 404
 yāre, 381, 404, 419, 426, 438, 443, 444,
 558
 Yāre, 344, 430
 yāreler, 421
 yāremi, 410
 yāresinüñ, 473
 yār-ı bi-raħmuñ, 326
 yār-ı dil-ārāmı, 565
 yār-ı dil-pezirüñ, 448
 Yār-ı Feyzī, 563
 yār-ı gārüm, 251
 yār-ı hüsn, 511
 yār-ı qadimüm, 367
 yār-ı müştēsna, 479
 yār-ı raqīb, 350
 yār-ı şūñ, 357
 yarıtur, 410
 yarın, 247, 326, 431, 441
 Yarın, 578
 yāri, 414, 456, 487
 Yār-i bākī, 577
 yār-i cihān-sūzumdur, 379
 yār-i dil-efrūzumdur, 379
 yār-i mevzūnuñ, 367
 yārlıg, 456
 Yārsız, 482
 yāruñ, 259
 yārūñ, 201, 326, 346, 347, 371, 379, 394,
 404, 439, 479, 534, 535, 548, 553, 610
 Yārūñ, 371, 372, 387, 508, 546, 569
 yārūñe, 230, 548
 yasda, 527
 yaşdandı, 537
 yaşdanmış, 450
 yāsemīn, 266
 yāsemindür, 526
 yāsemin-i gülşen-i cemāl, 299
 yasum, 366
 yaş, 218, 228, 318, 363, 382
 Yaş, 330
 yaşa, 592, 598
 yaşadukça, 242
 Yaşda, 231
 yaşı, 443, 471, 509
 Yaşı, 356
 yaşıdur, 356
 yaşımuz, 365
 yaşın, 342, 409, 410, 426, 486
 yaşına, 503, 540

- yaşını, 396
 yaşlu, 263
 yaşum, 383, 410, 484, 494, 502, 542, 571
 yaşuma, 496
 Yaşımı, 400
 yaşumuza, 531
 yatağıdır, 393
 yatup, 395
 Yatup, 376
 yatur, 204, 211, 219, 336, 343, 440, 479,
 491, 530
 Yatur, 528
 Yaturmuşlar, 454
 yavandan, 564
 yāver, 202, 262, 422
 yāverüñ, 231
 yavrı, 264
 yavuz, 521
 yāya, 416
 yayına, 516
 yaz, 335, 458
 yaza, 453, 550
 Yazalı, 421
 yazar, 206, 531
 Yazar, 509
 yazarsa, 546
 Yazdı, 268, 606
 Yazduğın, 275, 276
 yazdum, 544
 yazık, 460
 Yazık, 410
 yazılan, 198
 yazılsa, 536
 Yazılır, 604
 Yazmadın, 570
 yazmağa, 262
 yazmamış, 350
 yazması, 286
 Yazup, 492
 yedi, 320
 Yed-i beyzā-yı Mūsādan, 207
 yedi deryāyı, 273
 yedi iklimi, 313
 Yed-i kudret, 548
 Yeğ-i kudretle, 511
 Yed-i ũlāsı, 206
 yeg, 477, 498
 Yeg, 516
 yegdür, 243
 yegregi, 561
 yek, 604
 yek-be-yek, 561
 yeksān, 223, 253, 286, 482, 547, 549
 Yeksān, 320
 yeksāndur, 237
 yekser, 459
 yek-ser, 381
 yeldā, 325
 yeli, 199, 564, 573
 yelter, 256
 yem, 365, 407, 502, 504
 yeme, 612
 yemenlenmiş, 451
 Yemenüñ, 541
 yemezem, 388
 yemmdür, 320
 yemm-i baħr-ı hevā, 327
 yeñemez, 439
 yengi, 562
 yeñi, 235
 Yeñi, 495
 yeñiden, 225
 yeñilmez, 264
 Ye' cūcına, 312
 yer, 217, 253, 371
 Yer yüzün, 273
 yerce, 527
 yerde, 343, 483, 568, 576
 yerdedür, 384
 yere, 403
 yeri, 245, 340, 499
 yeridür, 323, 351, 432, 461, 514
 Yeridür, 341, 445
 yerin, 583
 yerinde, 600
 yerinden, 438, 521
 yerine, 251, 294, 330, 453, 482, 521, 582
 Yerine, 583
 yerişer, 426
 yerlerde, 435
 yerün, 288
 yerüñ, 229, 292, 346
 Yerüñ, 522
 yeter, 256, 312, 444
 yetişmişdür, 329
 Yetişünler, 406
 Yetürdi, 235
 yevm-i faşl u vaşlu, 202
 yevm-i nüşür, 288
 Yıkardum, 386
 yıkık, 340
 yıkıla, 353
 Yıkıldı, 203
 yıkıldın, 555
 yıkılmağda, 526
 Yıkılsun, 250
 yıkılır, 321
 Yıkılır, 531
 Yıkılırsa, 291
 yıkma, 469
 Yıkma, 339
 Yıkısun, 516
 yılda, 360
 Yıldızum, 346
 yıldır, 554
 yılduz, 310

- Yidi deryāya, 316
 yidmez, 360
 yigitler, 270
 Yil, 319
 yile, 288
 Yime, 249
 yimez, 208, 373
 yine, 206, 208, 209, 211, 223, 226, 256,
 263, 268, 269, 271, 273, 291, 295, 329,
 342, 359, 368, 390, 394, 399, 404, 411,
 420, 434, 440, 447, 476, 479, 480, 495,
 497, 505, 508, 533, 540, 542, 543, 547,
 552, 554, 560, 569, 581, 582, 583, 595,
 600, 605
 Yine, 220, 292, 382, 447, 454, 494, 510,
 557, 588, 596
 yir, 262, 294, 312, 340, 363, 376, 379,
 382, 385, 390, 394, 408, 421, 446, 448,
 472, 495, 527, 542, 605
 Yir, 533
 Yir yüzinde, 591
 yirde, 209, 211, 216, 253, 270, 277, 297,
 298, 303, 383, 413, 429, 467, 478, 497,
 510
 Yirde, 460
 yirden, 207, 333
 yire, 211, 215, 221, 253, 258, 280, 295,
 342, 350, 371, 400, 403, 437, 446, 468,
 479, 489, 494, 497, 513, 537, 539, 570,
 607
 Yire, 250, 402, 464
 yiri, 473
 yiridür, 263, 288, 312
 Yiridür, 367, 476, 571
 yirin, 272
 yirine, 311, 381, 437
 yirlere, 244, 246, 279, 304, 463
 yirleri, 375
 yirün, 472
 Yirün, 303
 yit, 528
 yitdi, 333, 383
 yitdüm, 312
 yiter, 217, 256, 302, 307, 308, 427, 462,
 479, 491, 498, 537, 563, 572, 576
 Yiter, 235, 249, 250, 296, 302, 349, 350,
 531, 563
 yitire, 509
 yitmez, 395, 403, 612
 Yitmez, 497
 yitüp, 399
 yiye, 306
 yoğ, 365, 572
 Yoğ, 415, 598
 yoğidi, 416, 489
 Yoğiken, 259, 286, 505, 558
 yoğise, 464
 yoğısa, 280, 526
 yoğsa, 211, 266, 326, 388, 395, 396, 464,
 565
 Yoğsa, 341, 412, 417, 511
 yok, 201, 202, 211, 232, 257, 278, 286,
 292, 293, 294, 302, 303, 315, 328, 331,
 341, 345, 350, 364, 366, 367, 371, 386,
 392, 400, 403, 405, 412, 416, 425, 437,
 450, 456, 463, 464, 483, 489, 492, 493,
 497, 501, 518, 524, 526, 527, 531, 536,
 537, 539, 541, 546, 551, 568, 572, 607
 Yok, 215, 232, 258, 296, 385, 425, 468,
 479, 487, 502, 509, 570, 592
 yokdur, 507
 yoğdur, 200, 233, 247, 249, 267, 273,
 421, 427, 441, 511, 514, 527, 556
 Yoğdur, 257, 297, 378, 460, 471
 Yoğla, 318
 Yoğlayan, 400
 Yoğlayup, 441
 yoğluk, 572
 Yoğsa, 464
 yol, 204, 280, 527
 yola, 543, 582
 yolda, 231, 493, 497
 yoldan, 347, 474
 yolu, 326
 yolumuz, 486
 yolına, 270, 371, 395
 Yolına, 203, 222, 478
 yolında, 281, 431, 466, 520
 Yolında, 447, 492
 Yolındadır, 533
 yolındı, 487
 yollarda, 310
 Yolsuz, 326
 yolumuz, 466
 yolumuzda, 428
 yoluña, 539
 Yoluña, 458
 yoluñda, 338, 407, 419
 yudum, 505
 yum, 501
 yumaz, 262
 yumup, 315
 Yüsuf, 507
 Yüsuf-ı Ken'ā, 311
 Yüsuf-ı şānī-i' azīz, 218
 Yüsuf-ı zamāne, 355
 Yüsufveş, 463
 yutduğımı, 416
 yutdum, 509
 yutmayum, 450
 yutmuş, 447
 yuvasıdır, 608
 yüce, 524
 Yüceden Yücedür, 196
 yüğrek, 501
 yükini, 572

yümn-i ğali' -i sultān, 232
 Yürekde, 472
 yürekle, 296
 yüri, 278, 284, 307, 348, 422, 490, 512,
 538
 Yüri, 250, 343, 472, 564
 yüriden, 568
 Yürise, 410
 yürişdür, 521
 yürüdi, 549
 yürürse, 233
 yürüsün, 534
 yürüyüvirdi, 609
 yüz, 260, 266, 279, 285, 326, 377, 431,
 442, 443, 463, 483, 517, 531, 557, 590,
 605, 609
 Yüz, 279, 284, 319, 510, 546, 564
 Yüz urdum, 283
 yüzden, 245, 536
 yüzer, 214
 Yüzer, 424
 yüzi, 221, 293, 346, 363, 366, 380, 399,
 416, 429, 471, 531, 535, 553, 582
 Yüzi, 203, 532
 yüzi, 209
 yüzime, 507
 yüzün, 213, 220, 471, 596
 yüzünden, 339, 342
 yüzini, 458, 561
 yüzünü, 392
 yüzlerin, 313, 447
 yüzli, 271, 454
 yüzlü, 340, 368
 yüzüm, 404, 492, 502, 520, 543
 yüzümdür, 200
 Yüzüme, 534, 554
 yüzümüze, 521
 yüzün, 609
 yüzüñ, 227, 247, 412
 yüzüñde, 406
 yüzünden, 548
 yüzüñden, 525
 yüzüñe, 455
 Yüzüñe, 386, 526
 yüzüñi, 424
 yüzüñüz, 273

Z

Zabt, 484
 zād, 201, 293, 497
 zāde-i ğalbüñ, 217
 zafer, 220, 274, 569
 zāğ, 517
 zāğa, 444, 538
 zāğlar, 405
 zağımları, 473
 Zağımnāk, 431

zāhid, 361, 447, 457, 530, 534, 538
 Zāhid, 322, 348, 397, 497, 502, 607
 zāhidā, 427, 452, 527
 Zāhidā, 259, 499, 506
 zāhide, 347
 Zāhide, 346
 Zāhidi, 400
 Zāhid-i efsürdenüñ, 358
 zāhid-i erzağ, 460
 zāhid-i ğod-kām, 360
 zāhid-i nā-dānı, 390
 zāhid-i 'ālī-cenāb, 339
 Zāhid-i sālūs, 569
 zāhidüñ, 278, 386
 Zāhidüñ, 541
 zāhir, 468
 zāhir, 442
 zāhır, 202, 218, 352
 zāhir, 421, 422, 443, 507, 605
 Zāhir, 209, 212, 244, 270, 277, 382
 zāhirā, 415
 zāhirde, 385, 440
 Zāhirde, 306
 zāhirdür, 248
 zāhir-i ebr, 439
 Zāhır-i şer' -i nebī, 236
 zāhir-perestlik, 274
 Zağımdur, 504
 zağmet, 215, 331
 Zağmet-i deydin, 520
 zağmı, 252, 327, 427, 558
 Zağm-ı derün-ı sīneme, 438
 Zağm-ı ğadengi, 475
 zağm-ı ğader, 218
 Zağm-ı peykānın, 508
 zağm-ı peykānuñ, 218
 zağm-ı seng-i ser-şiken-i yāre, 438
 zağm-ı tır, 476
 Zağm-ı tır-i müjesin, 495
 zağmına, 433
 zağmını, 433
 zağr-i 'Acem, 577
 zāil, 315, 394
 zālām-ı zulum, 216
 Zāl-ı dehre, 417
 zālim, 350, 515
 zālimdür, 416
 zālimlerüñ, 385
 zālimsin, 376
 Zālveş, 218
 zamān, 206, 227, 232, 238, 300, 339, 473,
 492, 547, 571
 Zamān, 203, 566
 zamāna, 293
 zamāndan, 528
 zamāndur, 507
 zamāne, 251, 253, 543
 Zamāne, 443, 494, 551

- zamānede, 392, 514
 zamānedür, 386
 zamāni, 569
 zamān-ı hüsn-i rüh-efzā-yı gül, 210
 Zamān-ı hüsnünüñ, 546
 zamān-ı mediddür, 373
 Zamān-ı 'işret, 235
 zamān-ı 'ömr u hayāt, 258
 Zamān-ı seyr-i der-i kühsār, 549
 zamānidur, 397
 zamānın, 386
 zamānile, 303
 Zamānuñ, 335
 zamānuñda, 285
 Zamīri, 361
 zamīr-i gāib, 455
 zanbağ, 205, 206, 207, 208, 209, 221,
 227, 559
 zanbağ-ı zībā, 221
 zanbağları, 408
 zanbağ-şifat, 227
 zannum, 329
 Zannum, 544
 Za' fdan, 549
 Za' fdan, 487
 Za' ferān, 206
 Za' f-ı hecr-i yār, 461
 za' fum, 328
 za' ifüm, 458
 zār, 204, 211, 266, 273, 294, 371, 377,
 412, 421, 430, 443, 444, 490, 566
 zār, 217
 zārā' atı, 295
 zarar, 274, 300, 424, 431, 442, 539, 569
 zararı, 557
 zarar-ı 'ārdan, 300
 zāre, 404
 zārı, 272
 Zār-ı derd, 218
 zār-ı derdnākümdür, 379
 zārına, 433
 zārīyi, 352
 zārliğ, 456
 zarr, 298
 zāruñ, 420
 Zārüretde, 381
 zārüri, 350
 zāt-ı habībün, 213
 Zāt-ı Hağ, 289
 zāt-ı Hudā, 453
 Zāt-ı Hudā, 257
 zāt-ı şerifün, 238
 zātī, 282
 Zātuñ, 445
 zātuñdur, 204
 zātuñı, 278
 zātuñile, 233
 Zātu'l-'imād, 504
 zāviyede, 269
 zāviye-i 'arşı, 463
 Zāyil, 291
 Zaymuz, 211
 zebān, 421
 zebān-beride, 546
 zebānuma, 328
 zebānumda, 201
 zebānuñla, 227
 zeber, 203
 zebün, 294, 384, 518, 566
 zecr, 296, 521, 556
 zehārif-i dünyāya, 514
 zehēb, 248
 zehhār-ı hüsn, 511
 zehirler, 557
 zehirnāk, 253
 zehr, 253, 383, 531
 Zehr, 569
 zehrdür, 301
 zehr-i firākuñla, 340
 Zehr-i gam-ı yār, 362
 zehr-i gamın, 372
 Zehr-i mār-ı dehr-i hecr-engizden, 432
 Zehr-i memāti, 587
 Zehr-i türüñ, 428
 zeķan, 423
 Zeķanuñ, 377
 zekāt, 345
 Zekerıyyā Efendi, 581
 zelāzil-i eyyām, 235
 zem, 607
 zemīn, 209, 268, 365, 434
 zemīn u āsmān, 202
 zemīne, 535
 zemīn-i miñnete, 467
 zemīn-i 'arzāt, 268
 Zemīn-i tende, 493
 zemīnün, 251, 532
 Zemīnün, 253
 Zemm, 305
 zemmām, 306
 zemzemlenür, 417
 zen, 348, 524, 576
 zenağdānı, 266
 zenağdānuñ, 571
 zenağdanuñ, 383
 zenağdānuñ, 415
 zenbürveş, 278, 279
 zencire, 472
 zencir-i cünün, 346
 zencir-i çerh, 356
 zencir-i 'ışık, 461
 zencir-i 'ismet, 199
 zencirine, 495
 zencirün, 472
 zencirün, 245
 zenden, 454

- zenehdānuñ, 515
 zen-i bāzānla, 436
 zen-i dehrūñ, 384
 Zen-i gerdūna, 493
 zer, 203, 243, 245, 247, 422, 425, 429,
 431, 438, 464, 470, 520, 527, 536, 552
 Zer, 246, 247, 336, 418
 zerd, 461, 476, 485, 520
 Zerd, 404, 543
 Zerden, 245
 zerdūhte, 214
 zerdür, 562
 zer-efşān, 372
 zer-feşān, 207
 zerger, 403
 zerger-i dehr, 608
 zerger-i felek, 242
 zergerūñ, 412
 zeri, 433, 563
 zer-i Ca' ferī, 281
 zer-i hālis, 435
 Zer-i hālis, 248, 445
 zer-i hāliš, 246, 321
 zer-i nā-dīde, 247
 zer-i pākīze-' ayār, 239
 Zer-kafesden, 390
 zer-keşī-i müdām, 230
 zer-küb, 246
 zerle, 247
 zer-mihre, 336
 zer-nişār, 232
 zerrākı, 591
 zerrāt, 323
 zerre, 202, 223, 280, 291, 368, 495, 503,
 589, 598
 Zerre, 247, 418, 520
 zerre kadar, 257
 zerrece, 302, 429, 441, 505, 513, 523,
 542, 597
 Zerrece, 415, 418, 433
 zerrede, 229
 Zerredür, 223, 327
 zerre-i bī-nāba, 494
 zerre-i hāk-i deründen, 341
 zer-reng, 245
 zerresidür, 320, 362
 zerreyüz, 440
 Zerri, 246
 zerrin, 246
 zerrin, 245, 483
 zerrin-cām, 216
 zerrin-i pür-şeb-nem, 368
 zerrin-küleñ, 217
 zerrinūñ, 210
 zerrinveş, 227
 Zerrūñi, 247
 zerūñ, 441
 Zerūñūñ, 245
 zervāri, 557
 zevāduñ, 293
 zevāl, 224, 293
 zevāle, 220
 zevāli, 486
 zevāli, 220
 zevālidür, 394
 zevālūñ, 224
 zevāyā-yı cihān, 573
 zevāyā-yı diyār, 240
 zevk, 492
 zevk, 369
 zevk, 226, 268, 401, 450, 553, 569, 572
 Zevk, 470, 546, 550
 zevk ü şevk, 201
 zevkı, 388, 449
 zevk-ı behişt, 469
 zevkın, 506
 zevkına, 301
 zevk-i vuşlatı, 333
 zevkine, 323
 zevrakı, 460, 555
 zevrak-ı bañr-i sirişkündür, 448
 Zevrak-ı mey, 400
 zevrak-ı ' işkile, 321
 zevrakın, 494
 zevrakın, 332
 zeyn, 357, 359, 432, 444, 515
 Zeyn, 222
 Zeynü 'l-' ābidin, 281
 zeynü 'l-' ālem, 218
 zılāmı, 232
 zıll, 269
 zıll-ı hayāl, 239
 zıll-ı hümā, 337
 zıll-ı zāildür, 339
 zıll-ı zalil-i gaffār, 242
 zıllu' llāh, 224
 zımnında, 229
 Zib u zinetler, 285
 zibā, 205, 271, 343, 365, 538
 zibālğı, 560
 Zib-i bañt-ı naķş-ı çin, 218
 zihī, 211
 zihī, 334, 457, 480
 Zihī, 204, 343, 445
 ziñi, 350
 zihī pāk-i' tiķad, 358
 zihn-i müştākīmim, 367
 zih-rişte-i hūn-āb, 327
 zikr, 208, 352, 375
 Zikr-i Hākķ, 491
 zikr-i la' lūñ, 352
 zikr-i vañandur, 352
 zikr-i vişāl-i yār, 375
 zikrūñ, 198
 zi-kūhsār-ı kerem, 585
 zilletde, 442

- zi-ma' den-i iqbāl, 585
 zinā, 306
 zindāndan, 330
 zindān-ı fenādan, 289
 zinde, 392
 Zindedār-ı sünen-i hās, 240
 zindesi, 559
 zīnet, 333, 451
 Zīnet, 333, 457
 zīnet-i bi'l-verdi, 218
 Zīnet-i dehre, 288
 Zīnet-i dehr-i deniden, 348
 zīnet-i insān, 388
 zīnet-i naqş-ı bahārı, 414
 zīnet-i vālā, 600
 Zīnetü'l-İslām, 218
 Zinhār, 299
 zi-nigār-hāne-i Çin, 586
 zīr, 203
 zīr u zeber, 214
 zīr ü zeber, 209
 zīrā, 285, 405, 510
 Zīrā, 321, 543
 zirā'at, 496
 zīr-i kubbe-i gerdūn-ı dūn, 210
 Zīr-i nigān, 197
 zīr-i türāb, 303
 zīr-i zemīninde, 336
 Zī-tafaḍḍul, 334
 Ziver, 457
 ziver-i hüsnuñ, 508
 Ziver-i sā'id, 239
 ziyā, 234, 269
 Ziyā, 263
 ziyā-baḥş, 240, 573
 Ziyā-baḥş, 326
 ziyād, 357, 542
 ziyādesiyle, 234
 ziyān, 227, 300, 341, 391
 ziyāret, 284
 ziyāsi, 253
 Ziyā-yı āftāba, 368
 ziyā-yı feyz-i Rabbānī, 568
 Ziyā-yı pertev-i ḥasen, 271
 zuhūr, 480
 zuhūr, 325, 412, 504
 Zuhūr, 235
 zuhūra, 505
 Zuhūr-ı ḥaṭṭ-ı sevdañile, 370
 zuhūr-ı keder, 434
 zuhūrumda, 202
 zulm, 202, 404, 437
 zulm u fitne, 312
 zulme, 404, 598
 zulmet, 253
 zulmetde, 319, 350, 398, 408, 510
 zulmeti, 249
 zulmet-i āsār-ı ta' ayyūn, 346
 Zulmet-i fikr-i şebāsā, 216
 zulmet-i hicrāne, 557
 Zulmet-i küfrde, 270
 Zulmet-i leylile, 223
 zulmet-i taqyidden, 506
 zulmetinde, 299
 Zulmı, 507
 zulm-ı şariḥ, 355
 zulmile, 588
 Zulmile, 222
 zu'afā-yı şehre, 596
 zu'efā, 529
 zū'-i leṭāfetle, 203
 zūr, 214, 412
 Zūr-bāzu, 222
 zūr-ı şecā'at, 342
 zūr-i cennet, 215
 Zübāb-ı şehd-i leb-i la'l-i nüş-ḥand, 302
 zübābveş, 300
 züccāc, 268, 353
 Zü-fünūnam, 519
 zühd, 259, 305
 Zühd, 258, 290, 398, 404
 Züher, 281
 zühhāda, 453
 zühre, 271, 550
 Zühre, 560
 Zülāl, 303
 Zülāl-ı Hızr, 366
 zülāl-ı nazm-ı pākūn, 217
 zülālī, 299
 Zülāl-i la'l-i cān-baḥş, 446
 Zülāl-i la'l-i dildāra, 461
 Zülāl-i ma'rifet, 510
 zülāl-i zikrile, 227
 zülālinden, 523
 zülālüm, 297
 zülālün, 383
 zülālüne, 300
 zülfi, 484, 522
 Zülfi ü ḥaṭṭındur, 412
 zülfi, 326, 394, 439, 479, 532, 554, 570
 Zülfi, 597
 zülfi-i dil-ārāya, 489
 zülfi-i dil-āvizüñden, 506
 zülfi-i dü-tādan, 466
 zülfi-i girehgir, 360
 zülfi-i girehgirün, 472
 zülfi-i girihgirinden, 553
 Zülfi-i ḥayālını, 544
 zülfi-i kevā'ib, 343
 Zülfi-i miskinüñden, 462
 Zülfi-i müşgin, 469
 Zülfi-i müşkinini, 557
 Zülfi-i müşkinün, 540
 zülfi-i nigār, 211, 221
 zülfi-i nigārı, 409, 504
 zülfi-i pergere, 413

zülf-i perişân, 567
 zülf-i perişâm, 467
 zülf-i perişānuñ, 395
 zülf-i perişānuña, 464
 zülf-i perişānuñda, 375
 zülf-i perişānuñdadur, 272
 zülf-i pür-çin, 258
 zülf-i semen-bū, 400
 zülf-i siyāhını, 266
 zülf-i siyāhuñ, 335
 zülf-i siyeh, 465
 zülf-i siyeh-i dildāra, 539
 zülf-i siyehkäre, 406
 zülf-i siyehkärüñile, 412
 zülf-i siyehüñ, 494
 Zülf-i siyehüñ, 515
 zülf-i sünbül, 578
 zülf-i yäri, 406, 505
 Zülf-i yäri, 348
 zülfine, 493
 zülfün, 452
 zülfüñ, 360, 383, 406, 445, 495
 Zülfüñ, 401, 454, 457, 524
 zülfünde, 364
 zülfündür, 359
 zülfüne, 345, 411, 550
 zülfüñi, 355
 zülfüñile, 491
 zülfüñüñ, 462
 Zülfüñüñ, 409
 zümre-i a' dā, 233
 zümre-i hübān, 451
 zümre-i 'irfāna, 276
 zümresini, 429
 Zümürüd, 336
 zümürüdden, 341
 zünnār, 363, 420
 zünnāra, 524
 Zü'l-fiķār-ı hāme, 503
 zü'l-fiķār-ı Hāzret-i Hāydaradur, 383
 Zü'l-fiķāruñdan, 564
 zü'l-ķadru'l-celī, 280
 Zü'l-karneyn-i şānīdür, 312
 zü'l-minen, 282
 zü'l-ṭül, 596
 zürefā, 529

ÖZET

Feyzî-i Kefevî Dîvânı: Tahlil-Metin adlı Doktora tezimiz, 17. yüzyıl şâirlerinden Feyzî'yi konu olarak ele almaktadır.

Feyzî, Kırım'ın Kefe şehrinde doğmuş bir şâirdir. Feyzî ilköğrenimini Kefe'de yükseköğrenimini ise devrin kültür merkezi İstanbul'da tamamlamıştır. Öğrenimini bitirdikten sonra Kefe'ye tekrar dönmüş, hocalık ve din adamlığı yaparak toplum hayatında yerini almıştır.

Hayatının son dönemlerinde İstanbul'a gelmiş ve burada 1614 yılında geride bir çok eser bırakarak vefat etmiştir.

Tezimizde Feyzî'nin hayatıyla ilgili bu bilgileri tespit ederken, şâirlik yönünü de değerlendirmeye çalıştık.

Yaptığımız araştırma; Feyzî'nin Hayatı, Eserleri ve Şahsiyeti, Divanın Şekil ve Muhteva Özellikleri, Divanın Tenkidli Metni isimli üç bölümden oluşmaktadır.

Araştırmamızın sonucunda Feyzî'nin şiirlerinin; devrinin estetik ölçülerini taşıdığı, yaşadığı bölgeyle ilgili çeşitli unsurları yansıttığı ortaya çıkmıştır.

Tezin sonuna ise divan metnindeki kelimeler verilerek şâirin kelime dünyasına girilmeye çalışılmıştır.

ABSTRACT

Subject of this thesis which is titled “Feyzî-i Kefevî Dîvanı: Tahlil-Metin” (Divan of Feyzî-i Kefevî: Analyzed Text) is the 17th poet Feyzi.

Feyzi was born in small city Kefe in Kirim semi-island. He finished primary school in Kefe and followed high education (medrese) in Istanbul which is the cultural center in that century. Feyzi return to his hometown after graduation and serve to his people as a teacher and religious adviser.

In the last part of his life he came back to Istanbul and died there in 1614. He left many written works.

In this thesis we determine the information about his life and also examine his poetry.

The thesis consists of three parts: 1. Feyzi`s life, works and personality, 2. Basic characters of Feyzi`s Divan, 3. Criticized text of the Divan.

As a result we consider that Feyzi`s poems reflect the some common aspects of the region where he had live and show the esthetic level of that period.

In the part of appendix we put the words from the Divan to understand the poet`s world.